ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי | שער תשיעי

אור התורה

מספר

שמות

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור״ה ויוהכ״פ.

מאת

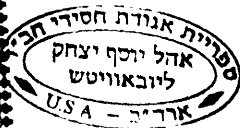
כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג״מ זי״ע

— אדמו״ר ה„צמח צדק״ —

מליובאוויטש

כרך שביעי: שמות — ויקהל

נעתק מכת״י ויוצא לאור בפעם הראשונה

על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין (13) נ. י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שלשים ושלש לבריאה

מפתח כללי:

אור התורה

OR HATORAH

SHEMOS

Vol. VII

Published and Copyrighted 1973, by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway Brooklyn, N. Y. 11213

Tel.: HYacinth 3-9250-1

נדפס בדפוס „עזרא"

ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר המדפיס

Printed in United States of America

ב"ה

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובהמשך להנדפס מכבר[1] מדרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", הננו מו"ל בזה — בפעם הראשונה מכתבי יד — מדרושיו וכו' על ספר שמות, בהוספה לאלה שנדפסו מכבר.

כרך זה כולל הדרושים ורשימות על פרשיות שמות—ויקהל[2]. אחדים נעתקו מגוף כתב יד קודש[2*], והשאר נעתקו מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים[3].

* * *

הדרושים נכתבו בזמנים שונים, ולכן יש בהם ענינים שנרשמו בקיצור ולאחר זמן נתבארו באריכות יותר, ומשנה אינה זזה ממקומה, ובפרט שאי אפשר בלא חידוש[4].

* * *

בסוף הכרך הוספנו הערות וציונים (נערך ע"י הרב התמים ר' אהרן שי' חיטריק).

בפרטיות יותר ע"ד כתבי כ"ק אדמו"ר הצמח צדק — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות—בא).

מערכת „אוצר החסידים"

י"ב סיון, ה'תשל"ג, ברוקלין, נ. י.

---

1) בראשית (ו כרכים); שמות (ו כרכים); ויקרא (ב כרכים); במדבר (ד כרכים); דברים (ד כרכים); תהלים — יהל אור (כרך א, חוברת א); נ"ך (כרך א); שה"ש, רות, קהלת (כרך א); מגלת אסתר (כרך א); מגילת איכה (ב חוברות).

2) על פרשת פקודי לא מצאנו לע"ע.

2*) גוף כת"י קדשו של כ"ק אדמו"ר הצ"צ נמצא בבית הספרים הלאומי שבירושלים ת"ו, מספר 8^0 2314. וכאן המקום להביע תודתנו להנהלת הספרי', ובמיוחד להנהלת מחלקת כתבי יד, בעד המצאת צילום מהכתי"ק וכן בעד הרשות להשתמש בו ולהדפיסו.

3) ומכמה מהם רק העתקה אחת, ולכן אפשר אשר גם לאחר שהשתדלנו בזה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום התצע"ג וכו'.

4) אחדים מהמאמרים והרשימות נמצאים גם בו' כרכים הראשונים, ונדפסו כאן מפני השינוים וההוספות שיש בהם.

לוח המפתחות

שמות

וארא

בא

בשלח

יתרו

משפטים

תרומה

תצוה

תשא

ויקהל

אור התורה

פרשת

שמות

פ׳ שמות

ואלה שמות בנ״י כו׳ את יעקב איש וביתו באו. הנה ההפרש בין ישראל ליעקב הוא בהיות שהמדות יש בהם פנימי׳ וחיצוני׳ עד החזה הם בבחי׳ העלם בשכל והתבוננות המולידם עדיין והם מתאחדים עם השכל ממש ולא יוכר התפעלות המדה בפ״ע כלל, וזה נק׳ חו״ג המכוסי׳ ביסוד אי׳ שהוא בחי׳ תעלומת הלב (הג״ה, עמ״ש מענין תעלומות לב בלק״ת בד״ה כי המצוה בפ׳ נצבים ובד״ה ביום השמיני שילח ובד״ה ראה אנכי נותן. והנה בביאור מאמר הזהר ר״פ אלה תולדות נח דתקס״ג נת׳ עד החזה נק׳ עה״ח כי ביסוד אי׳ מלובש יס״א שהם נק׳ חיים והחכמה תחי׳, ומהחזה ולמטה נק׳ עה״ד טו״ר, לפי ששם מסתיים יסוד אימא, ויניקת החיצונים הוא רק מבחי׳ עה״ד טו״ר משא״כ מעה״ח כי בחכמה שורה אא״ס וזה״ע שמו״ע בלחש ביטול כו׳, ועוד נת׳ שם שבחי׳ החכ׳ המאיר עד החזה זהו בחי׳ הביטול לעצמות אא״ס שלמעלה מהקו״ח שהוא למטה כמו למעלה ולכן הוא בחי׳ המאיר בקרוב, ועי״ז נמשך הביטול. גם י״ל שבחי׳ תעלומות לב זהו אהבה בתענוגי׳, בד״ה חכלילי בהגהות, עכ״ה), וז״ע ישראל (מו״ח ז״ל, ישר אל כי אל הוא החכ׳ של המדות הנק׳ ישר וישורון כו׳, עכ״ד מו״ח ז״ל. והנה במא״א יו״ד למ״ד ישראל נק׳ מחצית העליון דז״א שיר גבורה אל מימינא עכ״ל, והי״נ שכ״כ בהקדמת ת״ז ד״ג א׳, ושם במא״א סמ״ג יעקב נק׳ חצי פרצוף התחתון דז״א עכ״ל, ואפ״ל ע״ד מ״ש במד״ר פ׳ ברכה בענין משה איש האלקי׳ מחציו ולמטה איש ומחציו ולמעלה אלקי׳, כמ״כ בז״א מחציו ולמטה איש בחי׳ (חסר איזה תיבה*) ומחציו ולמטה (צ״ל ולמעלה*) האלקי׳ שם מאיר בינה שבה מאיר עתיק כו׳ והי״נ העיר ממ״ש בזח״א קמ״ז ב׳ בקדמיתא יעקב ולבתר ישראל כו׳ ועזח״א קע״ד א׳ ומ״ש מזה בלק״ת פ׳ בלק בד״ה מה טובו אהליך יעקב ובד״ה לא הביט און ביעקב, ועכ״פ כאן מפרש דיעקב הוא המוחין של המדות המתגלי׳ מהחזה ולמטה שאז המדה מופרדת מן השכל עכ״ז יש בה איזו טעם ושכל למה יאהוב וטעם ושכל זה נק׳ יעקב, וזהו כענין מוחין דיניקה וכמו פסקי השו״ע לגבי הגמ׳ ומפרשיה, שבשו״ע רק גילוי המדה כך כשר וכך פסול, ובתוכה טעם קטן, משא״כ עצם השכל שבגמ׳, וזהו מ״ש דז״א מקבל מבינה רק ע״י חלון ואור המאיר דרך החלון ז״ע יעקב, משא״כ כשהמדות כלולי׳ בעצם השכל היינו מהחזה ולמעלה שם מאיר בחי׳ רחובות הנהר שלא ע״י חלון, וז״ע ישראל, וז״ע מחציו ולמטה איש כנ״ל. והנה יש עוד בחי׳ ישראל סבא שלמעלה גם מבחי׳ ישראל סתם, כי ישראל סתם זהו ז״א מחציו ולמעלה, ויש״ס זהו בחכמה, והיינו כי מחציו ולמעלה דז״א זה״ע המדות כשכלולים בשכל אבל יש״ס זהו בחי׳ השכל עצמו, ואפ״ל ע״ד אתוון רברבין ואתוון בינונין ואתוון זעירין, כך ה״ע יש״ס וישראל ויעקב,

*) כ״כ בהכת״י.

עכ"ה). ובזמן בהמ"ק הי' זווג ישראל ורחל פב"פ (ה', כ"ה בע"ח שער מיעוט הירח ספ"ב וז"ל ואח"כ כאשר נבנה ב"ר ע"י שלמה ניתוסף עוד בחי' אחרת והוא כי בין בשבת בין בחול היתה עמו פב"פ בבחי' ו', אמנם הבחי' הז' שהיא היות שני מלכים משתמשים בכתר א' לא היתה כך לעולם עד לע"ל בב"א עכ"ל, וענין בחי' הוא"ו זהו מש"ש תחלה ספ"א עוד יש ד' בחי' בבחי' פב"פ, והבחי' הג' שתהי' גדולה כמוהו שיעור קומתו פב"פ ותקבל האורות של ה' ראשונות דז"א פב"פ והיא שוה בקומה עמו. ועזח"ב רמ"א א' ההפרש בין משכן ובין בהמ"ק, ועמ"ש ע"פ הזהר ויצא ע"פ קומה ה' כו', ומ"ש בלק"ת פ' בלק סד"ה מה טובו בענין ומשכנותיך ישראל, עכ"ה), פי' שהדבור הוגבה לקבל השפעתו מפנימי' המדות שהם שכליי' ממש הנק' תעלומות לב (הג"ה, וזהו הנק' זווג ישראל ורחל, כי רחל זהו עולם הדבור עלמא דאתגליי' מקבלת מבחי' ישראל ה' ראשונות דז"א, ובסידור ע"פ אין אומר ואין דברים מבואר ג"כ ענין יעקב וישראל שהם קלא דאשתמע וקלא דלא אשתמע, קלא דאשתמע נמשך מהבל הלב שבו משכן גילוי המדות, וקדל"א נמשך מהמדות שבשכל הנק' ישראל, רק שם אמר שבשבת זווג ישראל ולאה שם המחשבה, משמע הדיבור שהיא רחל גם בשבת אינו מקבל מישראל, כ"מ בשני נוסחאות, אף שבסידור כ' שבשבת זווג ישראל ורחל, וכ"מ בפע"ח שער השבת ספ"ו בענין מוסף דשבת, וגם אז הם יורשי' מקום או"א יעו"ש, ועמ"ש בזח"ג רל"ו ב' בענין שמע שם ע' רבתי, שהמל' הנק' שם מקבלת מע' רבתי שהם ז"ת דאימא, כמ"ש מזה בסידור שער הק"ש, והיינו המדות שבשכל, וזהו אפי' גבוה מבחי' קבלתה מישראל שהוא חצי העליון דז"א כי מקבלת מאימא ממש, וצ"ע דלכאורה זהו בחי' הז' שכ' שם, ויש ליישב דמ"מ אינה שוה בקומתה עם ז"א וצ"ע, עכ"ה) וידוע שהדיבור עליון רוח פיו ית' מחי' כל העולמות דבי"ע (הג"ה, עמ"ש בפי' כאשר דברת לאמר סד"ה ועתה יגדל נא, ומ"ש בבה"ז פ' שופטים ע"פ ע"פ שני' עדים יקום דבר, ובבה"ז פ' אמור צ"ט בענין תקיעת שופר להיות בנין עולם הדיבור, ומ"ש בד"ה וארשתיך לי בענין את ה' האמרת היום ובד"ה היום הזה בפ' תבוא, עכ"ה) ובהיותו מקבל השפע מוחי' משכל המדות בפנימיותן כנ"ל אזי נמתקו כל הדינים והצמצומים (הג"ה, ועמ"ש בלק"ת ס"פ הברכה בד"ה והי' מ"ח, ושם פ"ג שהדיבור הוא מקבל מב' בחי' שלפעמים מקבל מבחי' המדות שלפי שאוהב הדבר מדבר עבורו, או מפני שכועס כו' ולפעמים מקבל מההשכלה והבנה שמדבר מה שמבין בשכלו, כך עד"מ יובן למעלה כו' יעו"ש, וזהו כענין שמע שם ע' רבתי הנ"ל, ועד"ז יובן ההפרש בין כשהדיבור מקבל מגילוי המדות שמהחזה ולמטה הנק' יעקב, או שמקבל מבחי' ישראל שהוא מוחי' דז"א כח"ב כו', ע').

ב) **והטעם** לזה שכשהדיבור מקבל מהמוחי' נמתקו הדינים הוא מפני שהשכל בעצם הוא חסד להיותו נמשך מבחי' ורב חסד (הג"ה, ועמ"ש בד"ה באתי לגני בפ' אב הרחמן, סלח לנו אבינו ובהביאור שם פ"א. ותדע שבשבת שהוא התגלות מוחי' דאבא אזי נח הגיהנם ואין שם דין ועונש, ובבה"ז פ' במדבר דק"כ ע"א בענין ובא לו לקרן, נת' כי בינה דינין מתערין

בינה היינו רק על המנגד בחי' ועמי לא התבונן, ועכ"ז זהו רק מהבינה אבל החכמה היא באור פני מלך חיים כו', כי שם מקור החסדי' והביטול, ואין המנגד תופס מקום כלל, ע"ד שממי' בידים תתפש כו', וכנודע אשר חסד דז"א מלובש בחכ', וגם אבא יונק ממזל הח' ונוצר חסד שהוא הנמשך מפנימי' הכתר כו', וז"ש ותורת חסד על לשונה, עכ"ה) ועוד שהוא בהתפשטות והרחבה גדולה עד שלא יתפוס מקום מה שמנגדו כמו עד"מ החכם הגדול ישתוק בבזיון שיבזנו זולתו כי יוכל לסבול שבחכמתו הרחבה יבוטל הדבר בזיון במוחו ולא יתפוס מקום כו' (הג"ה, עמ"ש בענין ירושלי' בחנוכת בהמ"ק שהי' שמחה למעלה אף שמצד א' הי' קפידא על שנשא בת פרעה, ולא ערבב זה את השמחה מצד מוחי' דגדלות, וז"ש רז"ל הנעלבים ואין עולבים כו' עליהם נאמר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו שהגבורה ע"ד טוב א"א מגבור ומושל ברוחו כו', והחכ' היא לבוש הפנימי לא"א, כמ"ש הרמ"ז פ' במדבר דקי"ח, ועמ"ש ע"פ מארז"ל פ"ד דסוכה בענין רשב"י שהי' אומר יכולני לפטור את העולם מהדין כו', והיינו ע"י שהי' ממשיך מוחי' דגדלות מחכ' כו', ע') וגם ניכר ההפרש בגבורות וכעס בין חכם לשוטה בהיות כי התינוק מתפעל בכעס להכות לזולתו וכדומה שאין בזה חסד כלל, ובגדול כשיכעוס יכוין התועלת בכעסו ויעצור רוחו, וכל גבורות ודינין של החכם אינם אמיתיי' רק לאיזה תועלת מפני הטעם שבשכלו, כי גוף ענין הדין והצמצום אינו אוהב כלל כי עיקר מהות החכ' מהחסדי' כו' (הג"ה, עמ"ש בבה"ז פ' שמות ד"ג במאמר אתי מלבנון, ועמ"ש בלק"ת פ' מטות בד"ה החלצו מאתכם בענין הנ"ל שהדין אינו רק בשביל התועלת כו', עכ"ה) וכמ"כ כאשר מקבלת המל' שהוא הדיבור העליון מבחי' ישראל שהוא ענין השכל של המדות כנ"ל אז כתיב נושא עון ועובר על פשע כו' וגם כל הגבורות והדינין נמתקו בחסדים דאבא כו' (הג"ה, ועמ"ש בביאור כי על כל כבוד חופה ושם פ"ב בענין ת"ת דאימא שהוא שכל גדול יותר מנה"י דאימא נעשה כתר וחופה להמדות שהוא ז"א וזהו ע"ד שעי"ז מתהפך הדין לזכות כמו יצר לב האדם רע מנעוריו שזהו להפך לזכות הדין דכי יצר לב האדם רק רע כו' וזהו נמשך ע"י גדלות השכל, עכ"ה).

ג) **אך** זהו פי' ישראל שהוא המוחין דז"א כנ"ל אמנם פי' בני ישראל היינו בחי' נה"י של המוחין הנקרא ישראל ור"ל כי כשהדיבור מקבל מישראל עצמו שהוא המוחין דז"א ה' ראשונות זהו כשהמל' היא עמו פב"פ ושוין בקומתן, אך לפעמים איננו שוה בקומה לקבל מבחי' חב"ד שבישראל ממש אלא מקבל מבחי' נה"י שבשכל המדות והוא השפע שמשפיע מתחת לרגליו, ועכ"ז שפע זו גבוה משפע של יעקב שהוא מוחין של גילוי המדות בחזה כו' שהוא בזמן הגלות כו' (הג"ה, לכאורה אינו מובן לפמש"ל סעיף א' בשם המא"א אות יו"ד סמ"ג יעקב נקרא חצי פרצוף תחתון דז"א, פירוש בני ישראל היינו ג"כ נו"ה דז"א, וא"כ היינו בני ישראל היינו יעקב, ואיך אומר שהשפע דבחי' בנ"י גבוה מהשפע דבחי' יעקב, וז"ל המא"א אות ב' סנ"ב בני ישראל הם נ"ה בני הת"ת הנקרא ישראל עכ"ל והי"נ כ' עיין ברע"מ

פ' לך לך דצ"א וז"ל בנ"י נצח והוד כו', ועיין בת"ז תיקון מ"ח וז"ל בנ"י תרין כליין נצח והוד בנוי דישראל סבא עמודא דאמצעיתא כו' עכ"ל, ובמא"א אות כ"ף סעיף מ"א כליות נק' נ"ה פנימיים והם יועצות כי אימא עצה ומתפשטת בנ"ה עכ"ל, ועיין בת"ז תיקון כ"ח דע"ב ב', והנלע"ד לתרץ ע"פ מ"ש בע"ח שער מיעוט הירח ספ"א הבחי' הב' שבפב"פ הוא הה' ראשונות של ז"א האירו בה מלמעלה אבל עדיין היא מהחזה ולמטה ואז הוא יורד בנצח שלו והיא עולה בהוד שלו בבחינת שם בוכו והוא כופף קומתו ומזדווג שם עמה, הבחי' הג' שתהיה גדולה כמוהו שיעור קומתו פב"פ ותקבל האורות של ה' ראשונות שם בהיותו היא למעלה עמהם עכ"ל, נמצא זה הבחי' הג' זהו קבלתה מישראל עצמו ממש שהוא ה' ראשונות דז"א שמקבלת מעצם השכל של המדות, והבחינה ב' זהו קבלתה מבני ישראל שהם נו"ה דז"א שהרי קומתה רק עד החזה ואינה מקבלת מהו"ר דז"א כמו שהם במקומם ועכ"ז זהו גבוה מהשפע שמקבלת מיעקב שהוא חצי פרצוף התחתון דז"א כי כאן ע"י בני ישראל נמשך השפע מה' ראשונות ממש דז"א הנק' ישראל אלא שמשתלשל ונמשך ע"י נצח והוד וזהו כמשל ההפרש בין מי ששומע השכל מפי רבו ממש פב"פ ובין מי שמקבל השכל שלא מפי רבו ממש פב"פ כ"א ע"י אותיות הכתב שכתב רבו, שהרי אעפ"כ מקבל השכל של הרב ממש רק שהוא יורד ע"י אותיות הכתב, אבל קבלתה מבחי' יעקב זהו כשאין הה' ראשונות דז"א הנק' ישראל מאירין בה כלל אף לא ע"י נו"ה כ"א מקור השפע נמשך רק מבחינת יעקב שהוא חצי פרצוף התחתון דז"א יעו"ש בע"ח שזהו הבחי' הא' שבמדרגת פב"פ, ועמ"ש בד"ה אני ישנה שלא נדפס בלק"ת בענין ג' העליות אחותי רעיתי יונתי, י"ל שזהו ענין ג' בחי' אלו הא' כשמקבלת מיעקב הב' מבנ"י הג' מישראל עצמו. ועוי"ל באופן אחר כי יש עוד בחי' יעקב לבד חצי פרצוף התחתון דז"א כמ"ש במא"א שם, וא"כ י"ל קבלתה מיעקב היינו מבחי' יעקב שחוץ למחיצת ז"א, וקבלתה מבנ"י היינו מחצי פרצוף התחתון דז"א, וקבלתה מישראל היינו מהו"ר דז"א כנ"ל. אך התירוץ הראשון נכון יותר, דלעולם יש לפרש יותר דיעקב הוא חצי פרצוף התחתון דז"א עזח"ג צו ל"ה מענין נו"ה, וביאור השמים כסאי בפי' וידבר אל משה דבר אל בנ"י לאמר, בעבודה מי ברא אלה ומצרים מצר ים שאינו מתפעל מבחי' מי בראה אלה ולבו לב האבן וזהו ואלה שמות, שהם רק בבחי' אלה, בתאוות העולם, הנק' אלה תולדות השמים והארץ ואין מאיר ההתפעלות מי ברא אלה ואזי נק' רק שמות בנ"י ולא עצם בנ"י ממש, והיינו שאעפ"כ יש בהם נו"ה ע"ש ערבות, משא"כ בנ"י הם המשכות מבחי' מי שהיא בינה עד נו"ה אתפשטת כנ"ל, ועוי"ל גם בחי' אלה אינו תאוות עוה"ז אלא ע"ד אלה פקודי המשכן, ומ"מ אינו דומה לבחי' מי ברא אלה שזהו יצ"מ ע"ד אם ההמשכה מהמדות אם מג"ר שמבחי' אלה דקדושה יש יניקה לבחי' אלה דפרודא מעשה העגל משא"כ מבחי' מי, ע' בד"ה זכור דעמלק במצרים ויאמן העם אבל יצ"מ ארץ טובה ורחבה הדעת או ע"ד וידעת היום דעת בסוכ"ע אבל מצרים רק דעת ממכ"ע וזהו אלה. ור"ל אף כי מי ברא אלה אבל אחר שברא מנהיג העולם דרך הטבע זהו מצרים אבל יצ"מ שגם עכשיו משנה הטבע כמו שהי' ביצ"מ והיינו גילוי מי ברא אלה, עכ"ה).

וזהו ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה את יעקב, פי' בנ"י הם בחי' ירידת שפע ישראל שהוא המוחין דז"א מה שנמשך ונשתלשל ע"י נו"ה, ובאים ונמשכים את יעקב פי' עם שפע המדות הגלוים שמהחזה ולמטה, שיעקב הוא המוחין המלובשים בהמדות שמהחזה ולמטה כו' (הג"ה, ואפ"ל בעבודה דיעקב היינו עצם המדה שהוא ענין אהבה המסותרת שיש בנפש, כמ"ש בד"ה והיה מדי חדש, ובנ"י זהו ענין מ"ש בסש"ב פט"ז בפירוש מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, עכ"ה) איש וביתו באו, כי בזמן הגלות זווג יעקב ורחל כנ"ל ואיש נקרא בחי' ישראל כידוע, והענין הוא להודיע שאין זה משפע יעקב עצמו כ"א מה שלוקח מבנ"י הנ"ל שכבר באו אצלו איש וביתו פי' המשפיע עם המקבל הנקרא ביתו.

ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה, עי' ד"ה וכל העם רואים שכדי שיהי' מ"ת הי' צ"ל גלות מצרים לזכך הנשמות ועי"ז יזדכך העולם, וזהו ואלה שמות כו', ואף שהן שמות כמ"ש במד"ר ויקהל פ"נ בזכות ואלה שמות עכ"ז הבאים מצרימה שיזדככו ע"ד כל הנקרא בשמי ולכבודי, וענין מצרימה כשהדבור מוסתר מצר מי, שם פי' רו"ש וכאן התורה לבוש, י"ל כי כדי שיומשך אוא"ס בהלבוש זהו ע"י רצוא כמ"ש בד"ה השמים כסאי, וכן בחי' חומר דא ק"ו כו', זיכוך להיות גילוי פנימי' התורה ע"ד וידר יעקב נדר כו' כדי בחי' והי' כו', בד"ה לכן אמור לבנ"י נתבאר שיש מצרים דקדושה עמ"ש לקמן* בד"ה לכן אמור ס"ג.

עיין* מענין פסוק ואלה שמות בנ"י במד"ר ס"פ לך פ' מ"מ, ר"פ תולדות דס"ט ע"ב, ר"פ שמות ואלה מוסיף כו' נאמר כאן שמות ונאמר בכוכבים שמות לכולם יקרא, פ' בראשית פי"ב ע"פ ואלה תולדות השמים והארץ, ויקהל פמ"ח, במגלת אסתר גבי איש יהודי כו' ושמו מרדכי. בזהר ובמק"מ ר"פ שמות, ודף ד' סע"א ודף ז' ע"א ע"פ אשר שם שמות בארץ. בחיי ר"פ שמות בענין איש וביתו באו ובפ' בהעלותך גבי אספה לי שבעים איש. במ"ע אופן רכ"ז בעמה"מ ש"ו פס"ח. וע' בהמגיד להרב"י ר"פ שמות ומה שהקשה כאן עמ"ש בפ' ויגש בני ישראל כו' יעקב ובניו שכולל יעקב ג"כ בכלל בנ"י, הנה במדרש ר"פ תולדות יישבו קושיא זו דיצחק נק' ג"כ ישראל ולכן נק' יעקב בני ישראל ע"ש דכמ"כ אברהם נק' ישראל והיינו ע"ש שהם מבחי'

עמ"ש לקמן: לעיל בכרך א' עמוד רמ.

עיין: חלק נדפס גם לעיל ע' ז. הגהות אלו הם לתו"א ד"ה ואלה שמות.

חג"ת דז"א הנק' ישראל וכמ"ש בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק וז"ל ישראל דלעילא בחי' כי שרית עם אלקים וגו' הוא בחי' הארת שם הוי' שלמעלה מבחי' אלקים כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו' עכ"ל, וכן משמע בפירוש במד"ר פ' ויחי פצ"ז ע"פ ושמעו אל ישראל אביכם שאמר להם יעקב שמעו אל ישראל אביכם שבשמים והיינו הקב"ה שנק' ישראל וכן הביא בעה"כ של הסה"ד בשם פרקי ר"א ויקרא שמו ישראל כשמו שנק' ישראל ואת"כ פי' בנ"י זהו כמ"ש בנים אתם להוי' אלקיכם, וע' פרדס בערך בנ"י ובמא"א ב' סנ"ב, וע' בהשמטות זח"א סי' כ"ב בענין ביני ובין בנ"י ביני עמודא דאמצעיתא ובין בנ"י נצח והוד ועמ"ש בביאור ע"פ השמים כסאי בפי' וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בנ"י דהרי התורה קדמה לעולם, ואיך הי' כתוב בה כן אלא כי פי' וידבר ה' אור א"ס המלובש בחכ' אל משה עמודא דאמצעיתא דבר אל בנ"י נצח והוד כו' א"כ לפי"ז אתי שפיר מה שכלל בפ' ויגש את יעקב עצמו ג"כ בכלל בנ"י.

(קיצור. מ"מ ע"פ ואלה שמות, מ"ש בפ' ויגש בנ"י יעקב כי הקב"ה נק' ישראל).

ומ"ש בענין ואנכי אעלך גם עלה דהיינו עילוי אחר עילוי והעליי' השנית יהי' לע"ל והיינו ע"י הירידה השנית שהוא גלות מדי אדום שנק' ג"כ מצרים כמ"ש ברבות בראשית פט"ז ע"ש שהם מצירים כו' ע"ש, ועי"ז יהי' עילוי אחר עילוי עד שעליי' דיצ"מ יהי' טפל להעליי' הגדולה ההוא וכמ"ש בירמי' סי' כ"ג לכן הנה ימים באים נאום ה' ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בנ"י מאמ"צ כ"א חי ה' אשר העלה כו' מארץ צפונה כו', וע' מזה בגמ' ספ"ק דברכות די"ב סע"ב פ"ד דקדושין דס"ט ע"ב, וברבות בקהלת ע"פ אין זכרון לראשונים, ועמ"ש מענין צפונה בד"ה בכ"ה בכסליו ע"פ צפונה לפני הוי' ועמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה אני הוי' דפ' ציצית בדרוש השני שע"פ זה פ"ד גבי ואפ"ל שזהו מ"ש ב"פ כ"א ישראל יהי' שמך ובהביאור שם ספ"ב גבי שיש ב' עליות כו' כל האזרח בישראל כו' ע"ש ועמ"ש עוד בת"א ס"פ לך בד"ה בעצם היום הזה נמול בענין מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי', ומ"ש מזה בלק"ת פ' נצבים בד"ה כי המצוה הזאת וכענין מ"ש בד"ה שבת שבתון הוא לכם כמו ששבת לגבי ששת ימי המעשה נק' קדש והוא עליות העולמות כך יש עוד בחי' עלי' יותר הנק' שבת שבתון קדה"ק כו' ע"ש, ועל ב' עליות אלו נאמר בפ' שמות ג' י"ד אהיה אשר אהי' כפירש"י שם, ועיין בזח"ג ויקרא ד"א ע"א ובפ' אחרי דס"ה ע"ב ועמ"ש לקמן סד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו' גבי כי עין בעין כו' ביתר שאת וביתר עז מבמ"ת, וגם י"ל ענין עילוי זה ממ"ש בד"ה שובה ישראל בפי' ב"פ הוי' הוא האלקים, וממ"ש בד"ה ושבתי בשלום בענין והי' הוי' לי לאלקים וממ"ש סד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשו"ג פ"ה וספ"י גם ממארז"ל כנור של בהמ"ק הי' של שבעה נימין ושל ימוהמ"ש יהי' של שמונה נימין, ועמ"ש סד"ה למנצח על השמינית.

(קיצור. ענין ואנכי אעלך גם עלה ע"ד שבת ושבת שבתון וע"ד מ"ש בפי' מ"ש ב"פ הוי' הוא האלקים).

ומש"כ דהיינו מ"ש כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, ועמ"ש מזה ג"כ בלק"ת בשה"ש סד"ה מי יתנך כאח לי והפסוק הוא במיכה סי' ז' ט"ו ונז' מזה במד"ר פ' בא פט"ו עד שבניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל וכ"ה בזהר משפטים דק"כ ע"א והיינו כי פסח הוא דרועא ימינא חסד לכן אז יהי' הושיעה ימינך, זח"ב פ' שמות ד"ט ע"א פ' בא דל"ח ע"ב בשלח דנ"ג ע"א נ"ד סע"א משפטים דק"כ ע"א ס"פ תזריע דנ"ב סע"א וס"פ שלח קע"ז א' כימי כאינון יומין עילאין כו' פ' תצא דרע"ו ב' ובפי' הרמ"ז שם שאז יהי' גילוי פנימיות עת"י ופנימיות אבא שהוא כמו פנימיות עת"י, וזה יתבאר ממ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה ובסדור שער החתונה שזהו"ע ישקני מנשיקות פיהו דהיינו גילוי טעמי תורה כו', ועמ"ש בזהר פ' תצא דרע"ח ע"ב ת"ז תיקון י"ג דכ"ד ע"ב תיקון י"ח דל"ב ע"ב תיקון כ' דמ"ד א' מ"ז א' תיקון כ"א דס"ה ע"ב דס"א א', וע' בבחיי פ' ויחי ע"פ אוסרי לגפן וס"פ שמות בענין דומה דודי לצבי וס"פ שלח בענין כפל ב"פ אני ה' אלקיכם בפ' ציצית ע"ש וביאור דבריו יובן עפמ"ש בלק"ת בדרושים לר"ה בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת פ"ה, ובענין פי' אראנו עמ"ש בלק"ת ר"פ ואתחנן ע"פ ואראה את הארץ ובהביאור שם ספ"א ומ"ש גבי קי"ס בד"ה והניף ידו על הנהר פ"ב.

(**קיצור.** וזהו"ע כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות והוא ענין גילוי פנימי' אבא ופנימי' עת"י מה שעכשיו נאמר ופני לא יראו ע' באג"ה סי' י"ט בד"ה עוטה אור כשלמה).

ומש"כ שכמ"כ בענין השעבוד יש ג"כ בחומר דא קל וחומר ובלבנים דא לבון הלכתא ובכל עבודה בשדה דא ברייתא, כן פי' בזח"ג פ' בהעלותך דקנ"ג ע"א ועמ"ש מזה בעמה"מ שט"ז פ"ט דקכ"ו ע"ב דהיינו מה שאי אפשר להגיע אל פסק ההלכה אלא על ידי קושיות בדוחק גדול כו' ולכן כשהכה הסלע דא ברתא דמלכא תורה שבע"פ לא יצאו מים אלא טפין טפין כו' עכ"ד, וע' באגה"ק סד"ה והמשכילים יזהירו ועמ"ש ע"פ ויצא יצחק לשוח בשדה ובשה"ש רבה ע"פ כי הנה הסתיו עבר שעיקר השעבוד והמרירות הי' פ"ו שנה משעה שנולדה מרים והיינו כחשבון שם אלקים שהוא פ"ו שממנו נמשך ההסתר פנים ועז"נ וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי' שעי"ז דוקא זכו לגילוי שם הוי' וכמ"ש במ"ת וידבר אלקים כו' אנכי הוי' אלקיך כו' וזהו מ"ש אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי ופי' ברבות בשה"ש מלבנון היינו מחומר ולבנים, והיינו כי ביום חתונתו זה מ"ת ואזי נקראו כנס"י כלה, ע"ש שמקבלת הטפה מחכ' עילאה ואיך זכו לבחי' זו היינו ע"י וימררו כו' ובלבנים כנ"ל, וכמ"ש בפע"ח שער חג המצות ששם הי' גלגול דור הפלגה שנאמר ותהי להם הלבנה לאבן וכמ"ש בפרדס ערך לבונה הוא סט' דמסאבותא וזהו זקף לבנה כו' וזהו ותהי להם הלבנה לאבן פי' היו מניחים לבנה במקום אבן בוחן ושפחה כי תירש גבירתה כו' עכ"ל, ומזה יש להבין מ"ש ביחזקאל רס"י ז' ואתה קח לך לבנה והיינו כי אבנים הם אותיות כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שתי בתים כמ"ש מזה בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם

כו' ובלקו"ת פ' במדבר בד"ה וארשתיך לי לעולם ובפ' חוקת בביאור ע"פ זאת חוקת התורה וס"פ וזאת הברכה בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית בדרוה"ש בסופו. וזהו"ע גדול הוי' כו' בעיר אלקינו שהוא מבחי' אבנים שתי אבנים בונות שתי בתים כו', והיינו שע"י אותיות אלו נמשך הביטול בנבראים שיהי' ביטול היש וצבא השמים לך משתחוים כו'. אבל לבנה זהו אותיות שנפלו משם ב"ן בשבה"כ בק"נ להיות היש ודבר נפרד וכענין כרחל לפני גוזזיה נאלמה שגוזזים השערות שהם האותיות להיות העולם יש ודבר נפרד (וכמ"ש מזה בהגהות לד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים) והיינו ע"י כי לתאוה יבקש נפרד. וזהו"ע דור הפלגה שרצו לילך בשרירות לבם ושלא יקבלו חיות מבחי' אותיות דאבן בוחן כ"א מסט' דמסאבא מבחי' לבנה כו'. ולכן תיקון שלהם ע"י וימררו את חייהם בחומר ובלבנים ועי"ז נזדככו ונתבררו ונעשו בבחי' מלבנן כלה כי בעצם היו נשמות גבוהו'. וכפל עוד אתי מלבנון היינו ע"י לבון הלכתא עכשיו שהוא ג"כ ענין בחומר ובלבנים בחומר דא ק"ו ועמ"ש מזה בפ' משפטים בד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו' עי"ז יהי' גילוי פנימיות התו' לע"ל דהיינו ג"כ ענין לבנון כי לבנון היינו ל"ב נ"ח ונר"ן שע"ב. והתורה הנגלית נמשך מבחי' נובלות חכמה אבל לע"ל שיהי' גילוי פנימיות התורה היינו פנימיות חכמה עילאה ושער החמישים דבינה שלא נמסר למשרבע"ה ועז"נ אראנו נפלאות נ' פלאות בחי' שער החמישים שהוא נתיב לא ידעו עיט כו' ולכן נא' ב"פ מלבנון נגד בחי' אורייתא סתים וגליא. ועמ"ש מזה עפ"י מאמר הזהר פ' שמות ד"ג ע"פ אתי מלבנון כלה.

קיצור. שכמו השעבוד במצרים וימררו את חייהם בחומר ובלבנים, וכמו"כ יש ענין ובכל עבודה בשדה דא ברייתא וליבון הלכתא. זהו אתי מלבנון כלה. כלה זהו ביום חתונתו זהו מ"ת ונמשך לה ע"י מלבנון בחומר ובלבנים כי הם היו נשמות גבוהות שנפלגו בדור הפלגה ע"י ותהי להם הלבנה לאבן ונתקנו ע"י בחומר ובלבנים וע"כ מלבנים דוקא נעשית כלה. ואח"כ אתי מלבנון קאי על ליבון הלכתא כמעשה לבנת הספיר ומזה יהי' כלה לע"ל לקבל פנימיות התורה.

קיצור הקיצורים. ענין בנ"י יעקב. ענין ואנכי אעלך גם עלה. ענין כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. ענין ובכל עבודה בשדה ב"פ אתי מלבנון.

ב) **ומש"כ** בענין שעיקר תכלית האדם לחזות בנועם הוי' וא"א לבוא לבחי' זו כ"א ע"י ב' דברים הא' זיכוך להפריד הרע והב' ע"י התורה. הנה בענין משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול בביאור דמזוזה מימין כו' ושם הגדול הוא בכתר דהיינו מל' דא"ק ופעם אמרו בזהר דהיינו בבינה והכל אחד כי התגלות עתיק הוא בבינה עכ"ל. ועי' כה"ג בזח"ב יתרו סז"ב בענין אית מלך לעילא ברזא דקה"ק מבואר שם ב' פירושים בהרמ"ז פי' דהיינו מל' דא"ק שנעשה עתיק לאצילות ויש פי' ג"כ דהיינו בינה שהיא הנק' קדה"ק. וכ"מ בזהר פ' ויגש דר"ו סע"ב ע"פ קרית מלך רב דא מלכא עילאה דכולא קדה"ק. ובפ' ויצא דקנ"א ע"א משמע מלך רב היינו עלמא עילאה

דהוא בינה וכ"כ במאו"א מ"ם סמ"ד מלך נק' בינה כו', וכמו"כ זהו ב' הפירושים בענין שמו הגדול היינו ג"כ שמי' רבא כי מלך ושם הכל ענין אחד כמ"ש בלקו"ת בד"ה את שבתותי תשמרו דהיינו ענין הארה, ובד"ה אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ דרוה"ש ספ"א כ' וענין שמו הגדול הוא מה שלמעלה מעלה מגדר ובחי' ההשתלשלות כו', וכ"כ בד"ה את שבתותי תשמרו הנ"ל פ"ג ושם משמע דשמו הגדול הוא למעלה משם הוי' כמש"ש דשם הוי' הוא ג"כ בבחי' ממכ"ע יו"ד חכמה כו' ושמו הגדול זהו בחי' סוכ"ע והיינו כי הבינה נק' על הוי' דהיינו למעלה משם הוי' שהוא בז"א וכמ"ש בפרדס בעה"כ ערך על הוי' ממ"ש בזח"ג ס"פ אחרי דע"ט ע"ב כתיב בחנה ותתפלל חנה על הוי' על דוקא בגין דבנין במזלא קדישא תליין, עמ"ש מזה בת"א ס"פ משפטים בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה בפי' וענין על הוי', ועיין בפרדס ערך מזל שהוא בכתר ויובן ע"ד שנת' בענין אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי בלק"ת גבי שבועות בד"ה וידבר אלקים את הדברים האלה, ובד"ה כי תצא דרוה"ש ובד"ה האזינו השמים דרוה"ר בענין עד יעבור עמך הוי', ובמאו"א ע' סל"ה על הוי' נק' בינה שהיא אימא על ז"א הנק' הוי' וכש"כ עתיקא שהוא על הוי' עכ"ל, ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוה"ר בפי' שאו ידיכם קדש וברכו את הוי', ומכ"ז יובן פי' וענין שמו הגדול שהוא בבינה ובעתיקא שהוא למעלה משם הוי' שהרי הן נק' על הוי', וזהו"ע משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול שהוא השגת הנשמות נהנין מזיו השכינה שהוא תענוג נפלא עד אין קץ הכל הוא בבחי' שמו הגדול, וכמ"ש מזה ג"כ בד"ה שיר השירים פ"ב ע"ש, והיינו כמ"ש אז תתענג על הוי' דפי' בזהר ויחי דר"ט ע"א על דוקא והיינו כידוע דעוה"ב זהו בינה שבה גילוי עונג העליון כמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת פ"ה והוא הנק' על הוי' כנ"ל, ויש ג"כ פי' דשם הוי' הוא הנק' שמו הגדול והיינו כמ"ש בד"ה ויצוום אל בנ"י בענין ושמי הוי' לא נודעתי להם, כי שאר שבעה שמות שאינן נמחקין הם בבחי' הכלים דע"ס ושמי הוי' הוא בבחי' האור, והכלים הם בחי' גבול רל"ו אלפים רבבות פרסאות דהיינו כי בבחי' אוא"ס יש כח הגבול ג"כ כמ"ש בעה"ק ח"א פ"ח וזהו"ע אל שדי שאמר לעולמו די אבל שם הוי' שהוא האור הוא בחי' א"ס ולכן פירש"י ע"פ ושמי הוי' מדת אמיתית שלי, כי ענין אמת מורה על אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, ועד"ז מצאתי בס' פנים יפות ר"פ וארא, גם לפמ"ש במ"א דבחו"ג הוא שמות אל אלקים ובת"ת הוא שם הוי' לפי שמבריח מן הקצה אל הקצה כו' ועי"ז נק' מלך שהשלום שלו באג"ה ד"ה והי' מעשה הצדקה שלום ובלקו"ת פ' תזריע בד"ה קא מפלגי במתיבתא דרקיע, מכ"ז יובן הטעם אשר שם הוי' נק' שמו הגדול וז"ש גדול הוי' ומהולל מאד כו'. גם אפ"ל עפמ"ש בד"ה וירא ישראל את היד הגדולה בענין הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו וכן נת' בד"ה ועשית ציץ גבי קדש למ"ד מלמטה הוי' מלמעלה, לפי"ז י"ל דשם הוי' נק' שמו הגדול היינו שם הוי' דלעילא, וזהו כענין פירוש הראשון. גם עדמ"ש במ"א בענין גדולה וחסד שהגדולה הוא למעלה מבחי' חסד, ועד"ז יש לפרש ענין שמו הגדול כו' שמאיר בבחי' היד הגדולה כו'. והנה בענין נועם הוי' יש ג"כ ב' פירושים ע"ד הנ"ל, הא'

פי' נועם הנמשך משם הוי' כי ביו"ד דשם נברא העוה"ב עי' בת"א בד"ה רני ושמחי בת דרוה"ר, והב' דהיינו נועם הנמשך מהבינה הנק' על הוי' כנ"ל, והוא הנמשך בשם הוי' שפי' בענין באור הוי' שהוא האור הנמשך מעתיקא להאיר בשם הוי' באד"ר נשא דק"ל ע"ב וכמ"ש בת"א בד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה בפי' ושמרו דרך הוי' דפי' דרך ומבוא להיות שם הוי' וכך י"ל בענין נועם הוי', ולכן קוב"ה שהוא ז"א הנק' הוי' אתי לאשתעשע עם צדיקייא בג"ע לפי שנמשך מבחי' אז תתענג על הוי' בזח"ג פ' אחרי דס"ז ע"ב ע"פ כאיל תערוג, ועי' במאו"א אות נו"ן סעי' י"ג בענין נועם הוי' יובן שגם שם נז' ב' פירושים אלו, ועי' זח"ג פ' שלח דקס"א ע"ב וס"פ מקץ דקצ"ז ע"ב ומ"ש מזה ע"פ ראו כי ה' נתן לכם את השבת. והנה ענין ב' בחי' אלו י"ל ג"כ שזהו"ע מ"ש בספרים ב' בחי' געה"ע והתחתון, כי געה"ע היינו ששם מאיר מבחי' בינה הנק' על הוי' ובחי' סוכ"ע וע"כ נק' ג"כ העליון, וגעה"ת הוא מבחי' מל' ה' אחרונה ונק' שם הוי' שמקבל מבחי' שם הוי', וזהו ב' בחי' נועם הנ"ל, והכל נק' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, והלבוש לבחי' נועם הנ"ל זהו ע"י התורה, ואפ"ל גליא וסתים הם לב' בחי' הנ"ל ועי' סש"ב פנ"ב.

קיצור. שכדי לחזות בנועם ה' זהו ע"י התורה, ענין נועם כו', יש להקדים ענין משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, ע"ד אית מלך לעילא ברזא דקדה"ק בינה או מל' דא"ק, וזהו ג"כ ענין שמו הגדול ע"ד על הוי' שאו ידיכם קדש וברכו את ה', ועד"ז אז תתענג על הוי', וזהו לחזות בנועם הוי'. או ענין שם הגדול ע"ד ושמי הוי' לא נודעתי להם דפירש"י מדת אמיתית שלי, וא"כ נועם ה' היינו הנמשך מבחי' זו. גם י"ל ע"ד הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו, ועד"ז אפ"ל ענין געה"ע וגעה"ת.

וכדי לחזות בנועם ה', זהו ע"י התורה כי אורייתא מחכמה נפקת, בה נמשך ומתלבש מבחי' שמו הגדול וכמ"ש בד"ה שה"ש פ"ב, ושזהו"ע רננה דאורייתא, וכמו עד"מ שראשית גילוי התענוג הוא בחכ' וכמו שאנו רואים שכאשר ישכיל אדם שכל חדש מתמלא תענוג כו', ועי' בהרמ"ז פ' במדבר דקי"ח גבי מלך הכבוד שאבא הוא מלביש פנימי' לאריך כו', ועמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון בענין ואהי' שעשועים יום יום ומ"ש מזה בד"ה ויהי מקץ דרוה"ש בענין שנק' התו' משל הקדמוני, וכדי לזכות לתורה זהו ע"י גלות מצרים וכנ"ל. ובד"ה עלי באר דתקס"ד נת' שכדי להמשיך האור בהתורה זהו ע"י ישראל וכמ"ש ג"כ בד"ה שה"ש הנ"ל שע"י בחי' כלה שארי ולבבי נמשך בחי' הקב"ה יושב ועוסק בתורה דהיינו המשכה מבחי' שמו הגדול להאיר בהתורה כו', כמו"כ ע"י השתעבדותם במצרים המשיכו אור התו' כו', וזהו ואלה שמות בנ"י כו'. ועי"ז נצמח בחי' אלה העדות והחוקים כו'.

קיצור. וכדי לחזות בנועם זהו ע"י התורה דהיינו ענין שבתי בבית ה' שהם אותיות התורה כמ"ש בלקו"ת ס"פ מסעי בד"ה אחת שאלתי ובד"ה

וארשתיך לי, מלך חכבוד משל הקדמוני, ובמ"א פי' שכדי להמשיך האור בהתורה זהו ע"י ישראל בלקו"ת בשה"ש בד"ה יונתי בחגוי הסלע ובד"ה וכל בניך בענין על שלא ברכו בתורה.

ג) **והנה** בתורה יש ג' בחי' תושב"כ ותושבע"פ וע"י שניהם דוקא יהי' גילוי רצה"ע, ובמ"א נת' כמו ביצי"מ הי' ע"י משה ואהרן ב' ממוצעים חו"ב או חכ"ע וחכ"ת, ועי' באג"ה בד"ה א"ח עט"ב ובלקו"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין יהא לכון ובד"ה תורה צוה, ובביאור לכן אמור לבנ"י בת"א פ' וארא ובסידור בדרושי חתונה בד"ה להבין ענין יוצר הרים. והנה עיקר השגת התורה הרצ"ע שבתושב"כ הוא ע"י תושבע"פ שבה מבואר באר היטב ועז"נ הואיל משה באר את התורה, ולכן נק' תושב"כ מוסר אביך ותושבע"פ תורת אמך, כי אם לבינה תקרא כמו עיקר הולד נעשה בבטן האם כו', וע"ז ארז"ל בינה יתירה ניתנה באשה עריבים עלי ד"ס כמ"ש במ"א, וזהו"ע משל הקדמוני שע"י תושבע"פ באו השגת המשל לאשורו. והנה על תו' שבע"פ נא' ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר, ופירשו רז"ל ברבות בשה"ש במקומו דל"ב ג' ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות, וכ"ה ברבות פ' קרח דרע"א ב', ושמונים פלגשים אלו הברייתות (ברבות שם אלו שמונים פרשיות שבתורת כהנים, וזהו כענין ברייתא, ובגמ' פ"ק דברכות די"א ע"ב דתורת כהנים נק' מדרש) ועלמות אין מספר אלו הלכות, כ"כ ברע"מ פ' פנחס דרי"ו ע"א וכ"מ ברבות בשה"ש. והנה דמיון ומשל המשניות למלכות וכמארז"ל מתניתא מלכתא הוא עפ"י מארז"ל אשה מזרעת אודם שממנו בשר בשר כו' נמצא שעיקר הזרעת הולד הוא מטיפת* וכמ"ש אשה כי תזריע וילדה וגם ארז"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר הרי עיקר הולדתו מזרע האשה, וטיפת דכר הוא רק כדי לברר טיפת נוק' שמהטוב ומובחר נוצר הולד וכמ"ש ארחי ורבעי זרית תילים סי' קל"ט, וארז"ל ספ"ג דנדה משל לאדם שזורה את הגורן כו' ותזרני חיל כו' ע"ש וברבות פ' תזריע פי"ד נו' ג"כ, וגבי אמרו שם ס"פ הנ"ל ע"פ הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני באיוב סי' יו"ד ו' אם של אשה מלא דם עומד כו' וברצונו של הקב"ה הולכת טיפה של לבנות ונופלת לתוכה (היינו זרע הזכר שהוא מזריע לובן) מיד הולד נוצר משל לחלב שנתן בקערה אם נותן לתוכו מסו נקפא ועומד, וכ"ה ברבות פי"ד, ושם פי' המ"כ מסו סם או עשב שנותנין בחלב להעמיד ולהפריד מי החלב מן הגבינה, נמצא מובן מזה שכמו שהגבינה עיקרה נתהווה מן החלב רק שהמסו פועל להפריד המי חלב מהחלב ועי"ז תעמוד הגבינה, כמו"כ הלובן שמזריע האב הוא דוגמת המסו הנ"ל שמברר הדם שברחם האשה להיות נקפא ממנו הולד אבל עכ"ז עיקר התהוות הולד הוא מדם האשה ולכן ארז"ל רוב בנים הולכים אחרי אחי האם, ועי' מזה בבחיי פ' חיי שרה ע"פ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני ועמ"ש מענין מ"נ דנוק' בלקו"ת פ' חוקת בביאור ע"פ אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו' ועמ"ש בשה"ש סד"ה קול דודי גבי ומקפץ על הגבעות, וכן יובן בענין תושב"כ ותושבע"פ שנק' ג"כ אביך ואמך וכנ"ל

מטיפת: בכת"י חסר תי'. באוה"ת לעיל ע' יב נוסף: נוקבא.

וכמ"ש מזה בד"ה ביום השמע"צ ובד"ה תורה צוה לנו משה כו' ע"ש מענין היחוד דתושב"כ ותושבע"פ כמשל יחוד דכו"נ כי הוא ענין התחברות מ"ן ומ"ד היינו כמ"ש בד"ה וכל העם רואים בענין פי' אל תאמרו מים מים ב"פ מים, מים העליונים בחי' ים החכמה מן המים משיתהו שמשם נמשך תושב"כ כמ"ש ותמלא כדה כ"ד ספרין דאורייתא, ומים תחתונים היינו מה שנתברר ממה שנפל בשבה"כ למטה בק"נ, והיינו ע"י קיום מעשה המצות שזה עולה בבחי' מ"ן וכמ"ש ע"פ עלי באר כו' ואז מתחברים ב' בחי' מים הנ"ל ונעשו לאחדים ממש, ועי' מזה בזח"ג פ' בראשית דכ"ו ע"ב ובמאו"א אות א' סעי' ד', ועיקר ההולדה נמשך מבחי' מ"ן ששרשם מאד נעלה ממה שנפל מעולם התהו מחב"ד מבחי' לפני מלך מלך לבנ"י כו'. והנה עיקר בירור המ"ן הוא ע"י תושבע"פ, וזהו"ע המשניות שהם לברר בירורים בחכמה אתברירו כמ"ש באג"ה בד"ה והמשכילים יזהירו ובלקו"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה כו' ע"ש.

קיצור. שעיקר השגת התורה ע"י תושבע"פ ונק' תורת אמך כי אם לבינה תקרא, בינה יתירה ניתנה באשה, וזהו ששים המה מלכות אלו ששים מסכתות כי עיקר הולדת הולד הוא מאודם שמזרעת האשה כמ"ש ברבות ע"פ וכגבינה תקפיאני ולובן שהאיש מזריע רק מברר האודם ומעמידו להיות נקפא, וכן בענין תושב"כ ותשבע"פ הנק' מוסר אביך ותורת אמך, אל תאמרו מים מים היינו מ"ן ומ"ד ועיקר ההתהוות מהמ"ן עלי באר שנק' מ"ח ע"י שנתברר מעולם התהו, וזהו"ע המשניות שנק' באר את התורה והוא באר מ"ח, ועז"נ כ"א בזאת יתהלל כדלעיל ס"ד שמברר עה"ד טו"ר לקשרו בעה"ח הוא תר' שבכתב מ"ד מים עליונים מעיין גנים גן סדרים דאורייתא.

ד) **והנה** כדי להיות נמשך חכ"ע חכים ולא בחכ' ידיעא להיות בחי' הבירורים דהיינו בחי' מ"ד דמ"ה הנמשך לברר המ"ן דב"ן כמ"ש בד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה והנה קמה אלומתי כו' ע"ש בת"א פ' וישב, הנה המשכה זו הוא ע"י התנאים בעלי המשנה, והיינו כמ"ש בזח"ב משפטים דק"י ע"א סע"ב ע"פ והאיתנים מוסדי ארץ במיכה סי' ו' ב' איתנים אותיות תנאים והיינו כי פי' איתן זהו עדמ"ש משכיל לאיתן האזרחי שמבחי' משכיל הוא מקור החכ' חכים ולא בחכ' ידיעא נמשך להיות איתן כמ"ש בלק"ת בד"ה ראה אנכי נותן והוא בחי' יוסף שנא' בו ותשב באיתן קשתו, והו"ע והנה קמה אלומתי משתוקיתא דאימיה סייג לחכ' שתיקה שהוא ביטול אמיתי דמ"ה ונק' איתן האזרחי ע"ד הבוקר אור שבחי' בקר דיוסף מקבל מבחי' בקר דאברהם וכמ"ש והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבקר בבקר ב"פ בבקר ע"ש, ומבחי' בקר דיוסף נמשך ההשפעה בתושבע"פ להיות משכיל לדוד בחי' מל' תושבע"פ קרינן לה, ועי' זהר פ' בלק דר"ד ע"ב שעז"א דוד המע"ה מכל מלמדי השכלתי כמ"ש בפרע"ח שער הסוכות פ"ב וכמ"ש בענין אל עליון כו' וקונה הכל ששרש בחי' היסוד נמשך מהכתר בביאור ע"פ חגרה בעוז מתניה שנה"י חדשים נמשכים מהכתר ע"ד המגביהי כו' המשפילי כו' ועי' בת"א בד"ה לך לך, וכמ"ש במ"א ע"פ אל יתהלל החכם

בחכמתו כ"א בזאת יתהלל כו' היינו שיש בחכ' ב' בחי', הא' עצם החכ' מה שהוא חכם בפני עצמו הב' התפשטות החכ' להמשיך אור החכ' למטה להאיר את החשך, וכמ"ש בענין הדלקת שבעת נרות המנורה להאיר את ז' המדות להמשיך בהן החכ' כו' שבחכ' אתברירו, ועז"נ כ"א בזאת יתהלל המתהלל כו'. והנה זאת היא תושבע"פ בחי' משנה, שהו"ע התפשטות החכ' לברר עה"ד טו"ר וזהו שבחי' איתן דוקא נמשך להיות תניא שהוא להשפיע החכ' שכח השפעה זו למטה בתושבע"פ נמשך מבחי' איתן היינו מבחי' משכיל לאיתן שהוא מקור החכ', וזהו מ"ש בזהר משפטים לגבי תושב"כ אקרין איתנים לגבי תושבע"פ אקרין תנאים, איתן לגבי תושב"כ תניא לגבי תושבע"פ, היינו מש"כ במאו"א אות תאי"ו סעי' ל"ג תנאים נק' נו"ה דדכורא שהם חו"ב דנוק' עכ"ל, והיינו כי נו"ה הם ב' רגלין וגם ב' כליות וגם תרין ביעין המבשלים הזרע והיינו ענין כליות יועצות איך להשפיע, הנה הם בחי' מקבלים מהמוח שהוא חב"ד תושב"כ שהם מקבלים המ"ד מהמוחין ולכן לגבי תושב"כ נק' איתנים ע"ד משכיל לאיתן שבחי' איתן מקבל מבחי' משכיל כנ"ל ומשם נמשך שיהי' בבחי' איתן וכמ"ש מזה בלקו"ת ר"פ ראה, והם נעשים משפיעים לתושבע"פ ולכן נק' תנאים שהם בחי' מלמדים ומשפיעים לתושבע"פ דהיינו שהם ממשיכים טיפת מ"ד מחכ"ע שהוא תושב"כ בתושבע"פ והיינו ע"י, מכאן ולהלן עמ"ש בבוך ואלה שמות בני ישראל *.

(ביאור על תורה ואלה שמות בני ישראל)

וביאור הענין * הוא כי הנה כתיב ומה תעשה לשמך הגדול כי בחי' שמו הגדול מלובש בבחי' ישראל שהוא חכ' אך בגלות א"א להיות ההמשכה מבחי' ישראל ממש רק מבחי' בנ"י שהוא בחי' נה"י ולכן אותותינו לא ראינו משא"כ אם הי' ההמשכה מבחי' ישראל ממש הי' גילוי כו', וזהו ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה כו'. והנה שמו הגדול הוא בחי' שם הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות אורך ורוחב כו' וכתיב ירד ירדנו מצרימה כו' ירידה אחר ירידה וכן ביצי"מ וגאולה כתיב ואנכי אעלך גם עלה כו' עלה נעלה כו' עילוי אחר עילוי כו' ומבשרי אחזה דהנה אותיות המח' והדבור שניהם ממקור א' הם נובעים הוא אור השכל כי המדות חסד דין ורחמים נמשכים מן השכל ומח' נמשכת מהמדות ומשתלשל ויורד למטה מטה להיות אותיות הדיבור, עכ"ז עודם קשורים ומיוחדים באור השכל המאיר ומתלבש בהם שהרי מחשבתו של אדם הוא לפ"ע שכלו וכן מדבורו של אדם נודע חכמתו, וע"ד דוגמת משל זה יובן למעלה הגם שאין לו דמות הגוף כו' עכ"ז הרי דברה תורה כלשון

---

*) אוה"ת ע' טו שו"ה בחי' מלמדים.

וביאור הענין: ע"כ נדפס לעיל בכרך א' פ' שמות ע' קטו, ענין שמו הגדול. בכת"י ב' נסמן סעי' ס.

בנ"א דהנה כתיב מה רבו מעשיך ה' כולם בחכ' עשית וכתיב בדבר ה' שמים נעשו כו' והיינו שנשתלשל חכמתו ית' חכים ולא בחכ' ידיעא בדבר ה' הן עשרה מאמרות כו' יהי רקיע יהי אור תדשא הארץ בחי' עלמין דאתגליין וכן בבחי' עלמין סתימין דלא אתגליין שהוא בחי' מחשבתו ית' כביכול יש ג"כ בחי' אותיות ומאמרות יהי אור כו', כנודע למעיינים בס' הזהר בענין ההיכלות שיש למעלה ג"כ בעלמין סתימין בחי' שו"א וכוכבים ומזלות מלאכים ונשמות ומן העולם ועד העולם מאיר ומתלבש בהן חכמתו ית' חכים ולא בחכ' ידיעא. והנה עצם חכמתו ית' קודם התלבשותה אפילו בבחי' עלמין סתימין נק' בחי' ישראל לי ראש כו' (ובגלות אין גילוי מבחי' זו ולכן אותותינו לא ראינו רק נמשך מבחי' בנ"י כנ"ל וע' בפסוק באתי לגני כו') והמשכת ח"ע להתלבש תוך עלמין נק' יעקב יו"ד עקב בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, וזהו"ע ירידה הא' שבפ' ויגש ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה יעקב ובניו שהוא בבחי' ירידה בבחי' מיצר וגבול להתלבש בבחי' עלמין סתימין, ולכן נא' כאן בנ"י יעקב שבחי' יעקב בשם בנ"י יכונה, פי' שמקבל מבחי' ישראל לי ראש, ובחי' ירידה הב' הוא מ"ש כאן ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה את יעקב שבחי' ישראל לי ראש (נ"ל דהיינו רק בנ"י) יורד בבחי' מיצר וצמצום עם בחי' יעקב והו"ע הירידה בבחי' עלמין דאתגליין ודבר ה' שהוא צמצום וירידה הב', ומבשרי אחזה שהקול היוצא מהבל הלב הוא קול פשוט ומתצמצם להיות נחלק בה' מוצאות הפה אחה"ע מהגרון כו', כי משה הוא בחי' הארת עצם חכ' א"א לבוא לידי גילוי בדיבור כ"א ע"י בחי' צמצום וכמ"ש ואתה תהי' לו לאלקים דוקא, ועכ"ז עודנה מיוחדת במקורו ושרשו בחי' ישראל לי ראש שמאיר ומתגלה גם בעולם הדיבור וכמ"ש לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל וכמ"ש ואתם תלוקטו לאחד אחד למהוי אחד באחד. וז"ש איש וביתו באו (נ"ל השמות דדכר ונוק' כמו ה' אד' וכיוצא) ראובן ושמעון בחי' ראי' ושמיעה שנמשך גם בעלמין דאתגליין מבחי' ישראל וכמ"ש ותקרא את שמו ראובן כי ראה ה' ותקרא שמו שמעון כי שמע הוי', לוי עתה הפעם ילוה אישי אלי בבחי' התקשרות ויחוד, כי ראי' ושמיעה הוא בחי' השגחה פרטיות (עין רואה ואוזן שומעת כו' וע' ע"פ ס' המה מלכות מענין בלעם כו', וי"ל היינו לשון שבטים כוכבא דשביט אצי' בבריאה ושרשן שבטי י"ה כנודע, וי"ל דהיינו שלא שינו את שמם פי' כמו בחי' ראובן הנמשך שרש נשמתו מבחי' ראי' שמלמעלמ"ט שהוא בחי' כי ראה הוי' כו' כן גם בחי' ראובן שלמטה הי' בחי' כי שמעתי שמעך יראתי ובחי' הא"ש תשמעו כו' ירגיז אדם יצ"ט כו' כמו ששרשו שמלמעלמ"ט ג"כ בחי' שמיעה כו' שמזה יומשך היראה למטה כשם שאין בלבך אלא אחד כו' ועד"ז לוי התקשרות שמלמטה בחי' לויתן זה יצרת לשחק בו, ע' אלה מסעי תקע"א וע' ע"פ יהודה אתה מענין ב' בחי' שבשבטים הנ"ל מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע ועמ"ש במדבר תקס"ד בענין הדגלים שכל שבט בחי' בפ"ע לכך קורין כל שנה כל שבט בפ"ע וכן הדגלים וע"ש) על כל דרכי בנ"א ובוחן כליות ולב לפניך נגלו כל תעלומות לב, שלא כדעת הכופרים בהשגחה ויאמרו לא יראה י"ה ולא יבין אלקי יעקב מאחר שנמשך בסדר ההשתלשלות בדבר ה' ועלמין דאתגליין אלא שעודנה קשורה במקורה ושרשה. והנה להיות בחי' הגילוי א"א להיות אלא ע"י בחי' העלם תחלה

בחי' יו"ד צמצום ואח"כ ה' התפשטות אורך ורוחב כברייתו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא והו"ע הגלות שבמצרים שהי' צ"ל גילוי מ"ת הנגלות לנו ולבנינו פב"פ דיבר ה' (שהוא ענין גילוי בחי' ישראל ורחל פב"פ הי' צ"ל בחי' בנ"י במצרים אותותינו לא ראינו כו') הי' די בגלות רד"ו שנה ולע"ל שיתעלה פנימיות התו' (אראנו נפלאות ליש"ס ואז מאת ה' היתה זאת בחי' נוק' כי נפלאת בעינינו והיינו מה שעכשיו עושה נפלאות לבדו כו') כי עין בעין יראו ונגלה כבוד ה' (ע"ד לכו ונלכה באור ה' כו') צריך כל אריכות הגלות הזה ברישא חשוכא וכמ"ש וישכם אברהם בבוקר שלהיות גילוי בחי' אברהם הוא בבוקר אחר חשכת הלילה דוקא וכן הגלות נמשל ללילה ובגאולה כתיב אתא בוקר (ב' העליות י"ל א' לע"ל או י"ל ג"כ ביצי"מ ג"כ ב' עליות גדלות ראשון יש"ס וגדלות שני או"א עילאין אבל לע"ל ביום השלישי יקימנו גילוי ע"י הנה ישכיל עבדי כו') וזהו"ע שמע ישראל כו' ישראל דוקא בשכמל"ו יעקב אמרו (יעקב לבחי' מצרים והם שם ומלכות עלמין סתימין ועלמין דאתגליין עלמין העלם כנז' שלח תקס"ז אבל שמע ישראל יחו"ע כו') והו"ע יחו"ע ויחו"ת למהוי אחד באחד.

צ"ל ענין* מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול. וגם להבין מארז"ל כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה. מהו שמותיו לשון רבים וכי כמה שמות יש לו. עוד צ"ל מארז"ל ע"פ אשר שם שמות בארץ א"ת שמות אלא שמות. גם איתא בזהר שכל התומ"צ הם לאתקנא רזא דשמי' כו' וצ"ל מהו לאתקנא איך שייך תיקון בהשמות. ויש להבין מקודם ענין ז' שמות שאינן נמחקין. אך הענין כי הנה פי' אנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעא כו' שעצמותו ומהותו נשפל ונמשך להיות אנת חכים ע"י התלבשותו בבחי' חכ' דאצי' והוא בשביל שעי"ז יהי' המשכת החכ' בבי"ע מעולם ועד עולם היינו בג"ע צדיקים יושבים ונהנין ומתענגים בהשגתם כו' עד שנמשך ג"כ ע"י ריבוי השתלשלות גם שכל אנושי ונמשך מבחי' שמרי האופנים כו'. וכ"ז נמשך מבחי' אנת חכים הגם שהוא חכים ולא בחכ' ידיעא שאינו מערך חכ' דבי"ע ואפילו ג"ע אין ערוך כו' מ"מ הוא מקור לזה כו'. אבל מהותו ועצמותו ית' מצד עצמו למעלה מבחי' וגדר חכ' רק שנשפל בבחי' חכ' וע"ז אמרו אנת חכים כו'. ולכן להיות המשכה זו מבחי' אנת לבחי' חכ' הוא רק ע"י בחי' שם כמו שם האדם אינו מהו"ע שהרי בפ"ע א"צ כלל לשם ועכ"ז השם יש לו איזה שייכות להעצם במ"ש באדה"ר וכל אשר יקרא לו האדם זה שמו מכלל שאינו הסכמה בעלמא כו' אך שהוא עד"מ כמו אור וזיו השמש לגבי השמש שאינו מבחי' עצמות השמש וכלא חשיב ואעפ"כ האור הוא מעין המאור רק דמ"מ הוא כלא חשיב כו' והארה זו נמשך ומתלבש בבחי' חכ' להיות אנת חכים וכן בחסד ושארי המדות. ולהיות כי חכ' היא בחי' בפ"ע וחסד הוא בחי' בפ"ע כו' בחי' שונות ע"כ גם בחי' השמות הן שבעה שמות שם אל בחסד כמ"ש חסד אל כל היום כו' ושם אלקים בגבורה כו'. בתורה ע"פ ואלה שמות נת' ענין השם הוא המקשר הנשמה לגוף וכ"כ חוה"מ פסח והראי'

צ"ל ענין: בכת"י ב': פי' ענין.

שמרבע"ה בגלגול שני נק' שמעון שרשב"י הי' ניצוץ משה כו' לכך לפי ענין הגוף. היינו חסד יש שם אל לאוא"ס המלובש בו כו' וגבורה בחי' גוף אחר נק' השם אלקים כו', אך מ"מ יש ג"כ שם הוי' בכל בחי' כמו שמצינו ששם הוי' מצטרף לשאר השמות כמ"ש אל הוי' ויאר לנו הוי' אלקים כו' וכמוהו כי שם הוי' הוא בכל ספי' ג"כ כמ"ש בפרדס שער השמות מפני שהוא בחי' האור המתלבש וכנודע שהאור מעין המאור כנ"ל א"כ הוא פשוט כו' וההתחלקות מצד הכלים כו' ולכן שם הוי' נק' שם המיוחד ולא שאר השמות. ובזה יובן ענין שמותיו של הקב"ה לשון רבים כי שם והארה לשון א' הוא והרי באמת יש ריבוי התחלקות מדריגות בענין בחי' הארה שהוא ית' מאיר וממשיך להחיות העולמות שאל"כ הי' ראוי להיות כל הנבראים שוין במהותן כמו שהוא ית' אחד יחיד ומיוחד ומהיכן נתהוה התחלקות רב אך באמת אלו היו כל הנבראים יכולים לקבל האור והחיות מבחי' אוא"ס ממש לא הי' כלל התחלקות אבל לפי שאין יכולת כלל בברואים לקבל האור והחיות שהרי ארז"ל הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם כו' ע"כ נמשך ההארה ע"י השתלשלות מדרגות רבות. וזהו"ע ריבוי השמות כו' מילוים ומילוי המילוי או תמורות ותמורות דתמורות כו'. וענין תמורות שנתחלף בא"ת ב"ש וכה"ג הוא כמו שמעלימים שכל באיזו משל כדי שיוכל להיות מובן להתלמיד שלא הי' יכול להבין בלא משל וכמ"ש במ"א. ולכן ארז"ל כל התורה כולה שמותיו כו' כי הנה כתיב עוטה אור כשלמה. ואור היינו התו' שנק' אור כמ"ש ותורה אור והיא כשלמה שהיא לבוש. והענין דכמו עד"מ באדם שהנפש היא רוחנית וכדי שיתחבר לדברים גשמיים שאינן מערכה הוא ע"י התלבשותה בגוף שהגוף הוא לבוש של הנפש שמתלבשת בו ועי"ז תוכל להשפיע דברים גשמיים שתתן הנפש צדקה מעות גשמיים ע"י היד כו'. נמצא הגוף כמו ממוצע בין הנפש לגשמיות ההשפעה. כמו"כ עד"מ כדי שמאוא"ס ב"ה הבלתי בע"ג שאין לו תחלה ותכלה יהי' נמשך התהוות הנבראים בע"ג אשר זהו ב' הפכים ממש ואין ערך ויחוס ביניהם הוכרח להיות ע"י אמצעות בחי' לבוש המסתיר ומכסה על אוא"ס כמ"ש ישת חשך סתרו ודרך הלבוש בוקע ונמשך הארה בעלמא לכן אז הוא יכול להיות מזה התהוות העולמות כו'. ולבוש זה הוא התורה שהיא בחי' ממוצע ולפי שהממוצע כלול מב' בחי' ע"כ פנימי' התורה הוא בחי' א"ס ארוכה מארץ מדה כו' ובחי' חיצוני' התורה הוא מקור להתהוות כל הנבראים. וזהו בחי' נובלות חש"מ תורה וכולם בחכ' עשית וזהו והר סיני עש"ן עולם שנה נפש נמשך מהתורה כו'. ולכן ארז"ל כל התו' כולה שמותיו של הקב"ה לשון רבים כדי להיות נמשך לכל נברא לפ"ע בחי' שם והארה מיוחדת כו' שזהו ע"י ריבוי השתלשלות העולמות. וע' בספר שער להר"י * ביאור ענין זה שהתו' כולה שמותיו כו' ונק' ג"כ תורת הוי' שהוא בחי' שם הוי' והיינו כנ"ל שהוא בחי' ממוצע ויש בה פנימי' וחיצוני' כו'.

והנה כל התומ"צ הוא לאתקנא רזא דשמי' כנ"ל, ולהבין מהו ענין התיקון ויובן זה בהקדים תחלה ענין שמו הגדול מהו. כי הנה ידוע שיש ב'

---

* שער להר"י: אולי הכוונה לשערי תשובה לרבינו יונה.

בחי' השתל' סוכ"ע וממכ"ע והכל בבחי' אור וזיו הנ"ל הנק' ג"כ שמו בחי' ממכ"ע הוא התלבשות החיות בתוך כ"ע שהוא בבחי' השתלשלות מעילה לעלול כמשל ההשתלשלות מחכ' למחדו"מ שיש ערך ויחוס מח' לחכ' ודיבור למח' כו' ולכן השכל מתלבש הוא ממש במח' וכן ממח' לדיבור נמשך בחי' קטנה ביותר בדיבור מבמחשבה, ובבחי' וסדר זה מקבלים העולמות בבחי' ממכ"ע ע"כ יש שינויים (כנ"ל אות א' שאין הברואים שוין) שהמלאכים שהם רוחנים מקבלים יותר חיות ומשתלשל ויורד החיות לנשמות שבגופים עד בחי' דומם וצומח שבארץ התחתונה כמארז"ל אין לך עשב מלמטה כו' וגבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם כו', וזהו"ע שמותיו של הקב"ה לשון רבים כי בכל בחי' נמשך חיות מהקב"ה, וזהו"ע ל"ב אלקים דעובדא דבראשית ולכן אלקים לשון רבים כמ"ש כי אלקים קדושים הוא מצד שבו וע"י ריבוי התחלקות החיות הן למטה והן בעולמות עליונים ש"י עולמות לכל צדיק כו', אך שם הוי' הוא א' שהוא בחי' גילוי עצם ההארה שלמעלה מבחי' התחלקות רק שאח"כ מתלבש ג"כ בשם אלקים כנ"ל בענין הע"ס שיש בהן שם הוי' ושם אל או אלקים או צבאות כו', אך עכ"ז שם הוי' ג"כ הוא מבחי' ממכ"ע שהרי הוא בחי' צמצום ביו"ד נברא העוה"ב כו' אבל בחי' סוכ"ע הוא בחי' החיות שאינו מתלבש תוך עלמין אלא שהוא למטה כמו למעלה מאחר שאינו מתלבש בכולם וגם שהחכ' אין ערוך שכעשי' גשמיות נחשבת לגבי בחי' סוכ"ע וזהו בחי' שמו הגדול, ובאמת שמו הגדול הוא למעלה גם מבחי' סוכ"ע. והנה בחי' שמו הגדול נמשך ומתלבש בחי' ממנו בהתו' וזהו"ע עוטה אור כשלמה כנ"ל שהתורה הוא בחי' ממוצע והממוצע יש בו בהכרח משני הבחי' דהיינו מבחי' א"ס וגם שרש ומקור הנבראים, להיות בו מבחי' א"ס הוא מה שנמשך בו הארה מבחי' שמו הגדול והוא מה שארז"ל הקב"ה יושב ועוסק בתורה, שיושב ונשפל בבחי' תו', אורייתא מחכ' נפקת והקב"ה שהוא בחי' א"ס נמשך ומתלבש בחכ' שהוא בחי' כח מ"ה בחי' ביטול ונחנו מה כו', והיותה מקור הנבראים הוא בחי' היותה כולה שמותיו של הקב"ה לשון רבים שהן פרטי השמות וכינוים וכינוי הכינוים שהן מקור חיות כל העולמות כנ"ל, וזהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן הגן עדן הוא בחי' מקור התענוגים ונהר והמשכה יוצא מעדן להשקות את הגן הוא ג"ן סדרים דאורייתא מחכ' כו', וזהו"ע לאתקנא רזא דשמי' שע"י קיום התומ"צ מתקנים כל השמות ע"י שממשיכים בהן תוס' אור לאין קץ מבחי' שמו הגדול והוא בחי' יחוד והמשכה מבחי' סוכ"ע בממכ"ע.

וביאור הענין יובן ע"פ מ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם דלכאו' תמוה דהא כמה שמות הוי' נאמרו בדיבור להאבות, אלא הענין כמ"ש למעלה שבחי' שם הוי' מתלבש בכל הז' שמות דהיינו גם בבחי' שם אלקים שהוא מדת הצמצום וההתחלקות עכ"ז תוכו רצוף שם הוי' רק ששם זה מלובש ומתעלם בשם אלקים כהלבשת השכל במשל כנ"ל, ולכן בחי' הוי' שנתגלה להאבות הוא ע"י אמצעות שם שדי או אלקים כו' אבל להיות גילוי שם הוי' כמו שהוא בעצם בלי הסתר והעלם הוא ע"י קבלת התורה, וזהו ושמי הוי' לא נודעתי להם רק עכשיו ע"י יצי"מ ומ"ת כו', ובחי' זו נק' יחוד הוי' אלקים היינו שלא יהי' שם אלקים מעלים ומסתיר לגבי שם הוי', וזהו לאתקנא רזא דשמי'

שמתקנים השם אלקים ע״י שממשיכים בו גילוי שם הוי׳ בלי הסתר כו׳, ובאמת לאתקנא רזא דשמי׳ קאי ג״כ על שם הוי׳ היינו שממשיכים בו תוס׳ אור מבחי׳ שמו הגדול בשם הוי׳ שעי״ז נעשה יחוד הוי׳ אלקים כו׳ והיינו ע״י כל מצוה נמשך תוס׳ אור כו׳ כמו ד׳ פרשיות דתפילין שהם נגד ד׳ אותיות הוי׳ ותפילין לשון התקשרות שעי״ז נמשך אוא״ס ב״ה להתלבש בבחי׳ חכ׳ כו׳ שהוא בחי׳ יו״ד דהוי׳ ובבינה שהוא בחי׳ ה׳ כו׳ וזהו״ע הקב״ה מניח תפילין והוקשה כל התורה לתפילין שכל המצות הם המשכת אוא״ס ממש, וזהו ויעש דוד שם ופי׳ בזהר פ׳ בחקתי דעביד שמא קדישא ממש, והוא ע״ד ועשיתם אתם כאלו עשאוני כו׳ וגם י״ל משום בגלות אין השם שלום כו׳ ועי׳ תומ״צ מתקנים להיות שלום כו׳. וזהו״ע משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, כי שכר מצוה מצוה שזהו בחי׳ נועם ה׳ ותענוג הנשמות בג״ע שנמשך להם הארה וזיו מבחי׳ אור זה הנמשך ע״י המצוה מבחי׳ שמו הגדול כו׳ ועז״נ והשביע בצחצחות נפשך כו׳ (שהן בחי׳ צחצחות שלמעלה מהכתר רק שנמשכו ע״י ריבוי ההשתל׳ ומדריגות עד שתוכל הנשמה לסבול האור כו׳) ועז״נ משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול אין קץ ממש, כי הגם שבספרים לא נזכר רק כ״א ג״ע העליון וג״ע התחתון אבל באמת יש כמה בחי׳ ג״ע ותענוגים עד אין קץ כמארז״ל צדיקים אין להם מנוחה כו׳ ילכו מחיל אל חיל והיינו כי אין קץ ושיעור לבחי׳ תוס׳ וגילוי האור שנמשך מבחי׳ שמו הגדול להתלבש בממכ״ע בג״ע כו׳ כי שמו הגדול הוא בחי׳ א״ס ולמעלה אפילו מבחי׳ סוכ״ע ולכן נמשך ומתחדש בכ״י תוס׳ אור מחדש מבחי׳ שמו הגדול בעולמות מה שלא הי׳ עדיין לעולמים כו׳ וכמ״ש ואור חדש על ציון תאיר כו׳, וזהו משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, וזהו״ע א״ת שמות אלא שמות כי שמות לשון שממה היינו שבין ג״ע התחתון לגעה״ע צ״ל בבחי׳ שממה וביטול וכן בכל עלי׳ ועלי׳ צ״ל בינתים בחי׳ ביטול כדי להיות עלי׳ גדולה יותר וכל העליות האלו רק בבחי׳ שמות כו׳ בחי׳ שם והארה כו׳.

וזהו אם בחוקותי תלכו כו׳ ועשיתם אתם כאלו עשאוני ע״י שבחוקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה יען שעי״ז נמשך בחי׳ שמו הגדול כנ״ל. ולהבין ענין עמלים בתורה. הענין שכדי להמשיך המשכה זו צ״ל מתחילה אתעדל״ת ע״י בחי׳ כלות הנפש כו׳ וזה נכלל ג״כ בפי׳ עביד שמא קדישא כי שם הוא ב״ן ורפ״ח, דהיינו בירור הרפ״ח שנפלו בשבירה שמתכללים בשם ב״ן ועי״ז נמשך מלמעלה כו׳, וזהו״ע עמלים בתורה עמל הוא בחי׳ עבודה ובירור כנודע דבשבת שבורר אסור כתיב ולא ראה עמל בישראל כו׳ אבל בחול צ״ל עמל דוקא בחי׳ עבד כו׳ וזהו״ע ששים המה מלכות כו׳, כי הנה דמיון ומשל המשניות למלכות ומארז״ל מתניתין מלכתא הוא ע״פ מארז״ל אשה מזרעת אודם שממנו בשר כו׳ שעיקר הזרעת הולד הוא מטיפת נוק׳ וכמ״ש אשה כי תזריע וילדה כו׳ וטיפת דכר הוא רק כדי לברר טיפת נוק׳ שמהטוב ומובחר נוצר הולד וכמ״ש ותזרני חיל מלשון זורה הגורן בחי׳ בירורים וכך המשניות הם בחי׳ בירורים בחכ׳ אתברירו טמא וטהור אסור ומותר כו׳ פי׳ מותר שאינו אסור וקשור בידי החיצונים ויוכל לעלות וליכלל בקדושה כי הדם הוא הנפש, והנה מכל מאכל אשר יאכל נהפך לדם כי תלת שליטין אינון כבדא ליבא מוחא, שנתברר הדם

בירור אחר בירור ובכח האכילה ההיא קורא ומתפלל בכל לבבו ובכל נפשו כו' אבל מאכלות האסורות הגם שלומד ומתפלל בכח האכילה ההיא, קורא* ומתפלל, אינה עולה לה' להיות בכל לבבך כו' והוא בירורי המאכלים וכן בירורי לבושים ובתים בחי' מקיפים הנה הבירור הזה הוא שע"י בחי' חכ' בחי' משניות, אך להיות ח"ע חכמתו ית' חכים ולא בחכ' ידיעא להיות בחי' הבירורים הוא ע"י התנאים בעלי המשנה, וכמ"ש והאיתנים מוסדי ארץ איתנים אותיות תנאים שהם המייסדים את הארץ בחי' תושבע"פ וכמ"ש משכיל לאיתן שממשיכים מבחי' משכיל וכתיב משכיל על דבר כו' (פי' משכיל הוא מקור החכ' שבה שורה א"ס ב"ה וכנ"ל שפנימי' התו' הוא בחי' א"ס ומשכיל על דבר היינו להמשיך מבחי' משכיל על דבר היינו בחי' תושבע"פ בחי' מלכות, וזהו השכם והערב עליהן בבהמ"ד, השכם לשון הקדים להמשיך מבחי' קדמות השכל שהוא בחי' משכיל וההמשכה לבחי' והערב הוא בחי' תושבע"פ מדת לילה גם והערב לשון מערב שהמל' נק' כן) ולכן נק' מתניתין מלכתא שיחוד המלך הוא יחוד תמידי (והיינו בחי' איתן הנ"ל תרין ריעין כו') וזשארז"ל אין הגליות מתכנסיות אלא בזכות המשניות שנאמר גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם, כי ענין קיבוץ גליות הוא ענין בירור והבדלה בין ישראל כו' הוא בזכות המשניות בחי' בירורים כנ"ל, ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה שהוא בחי' עלי' אחר ההבדלה הוא ע"י הצדקה כי צדקה תרומם כו' וימינו תחבקני דוקא וכמ"ש ואתם תלוקטו כו' לאחד אחד כו' למהוי אחד באחד הוא ע"י הצדקה תרומם גוי, ופלגשים אלו הברייתות כמשל הפלגש עד"מ שיחוד המלך הוא באקראי והצנע כו' וכך הנה המשכת ח"ע בברייתא הוא לפרקים וכמארז"ל כל מתניתא דלא מיתני' בי' ר"ח ור' אושיעא לאו מתניתא היא משא"כ מתניתין מותבינן מינה בתיובתא ואין להשיב, ולמעלה הוא מארז"ל מיכאל מקריב נשמות ע"ג המזבח שהוא בחי' בירור בנשמות הראוין ליכלל באוא"ס שהוא לפרקים כו' (ויחוד זה עם הנשמות נמשל לפלגשים וזהו"ע כ"א חפץ בה המלך כו') ועלמות אין מספר אלו ההלכות שהן מימרות האמוראים דלא מותבינן מינייהו בתיובתא כלל, גברא אגברא קרמית, שנק' עלמות לשון בתולה עד דלא קבילת דכר אקרי נער כו' שאין השראת ח"ע בתוכה רק שהן בחי' כלי ומכון להשראת ח"ע כדכתיב בתולות אחריה רעותיה מובאות לך תובלנה בשמחות וגיל תבואינה בהיכל מלך, וזהו"ע ליבון הלכתא שצריך ללבן ההלכות ולהמשיך בתוכן ח"ע חכים ולא בחכ' ידיעא כו' חכמתו ית' כו' (נ"ל ע"פ מ"ש ע"פ תורה צוה לנו משה כו' תושב"כ נק' חתן ותושבע"פ נק' כלה והכלה י"ל מל' פלגשים ועלמות כנ"ל, וההפרש בין עלמות למלכות י"ל כמו ההפרש בין קדושין לנשואין הנז' שם שעלמות מקבלים רק חיצונית ח"ע קדושין שוה פרוטה כו', והנה תנאים איתן הממשיך הטפה מבחי' משכיל תושב"כ לבחי' תושבע"פ כו', לפ"ז צ"ל כמ"ד פלגשים קדושין בלא כתובה, וצ"ל ענין הכתובה דתוס' כתובה א"ש מתנה ע"ד וממדבר מתנה או כתובה לשון כתב חותמו של הקב"ה אמת עפמ"ש ויכתוב משה כו' (י"ל הפסוק ע"כ עלמות אהבוך מעלמות הנ"ל) וגם כמו עד"מ קדושין רק שוה פרוטה אבל כתובה סך רב כמו"כ מחיצונית

קורא ומתפלל: בכת"י ב' ליתא תי' אלו.

ח"ע נמשל רק לש"פ כנ"ל בערך הפנימיו' וצ"ע דהטפה פנימיו' אך פלגש בהצנע אין גילוי כתב חותם פומבי וצ"ע).

וזהו ואלה שמות בנ"י, היינו שבנ"י ממשיכים בחי' שמות העליונים לאתקנא רזא דשמי' וכל התורה הוא שמותיו של הקב"ה והם הממשיכים השמות מתושב"כ לתושבע"פ כנ"ל בענין מוסדי ארץ כו', ודרך כלל הוא ב' שמות יחוד הוי' אלקים ומקור ההמשכה מבחי' שמו הגדול כו' וידוע ג"כ שיש י"ב צירופי הוי' כנגד י"ב שבטים שבטי י"ה הראובני השמעוני כו' ראובן ושמעון כו' שבכל חודש היחוד דהוי' אד' בצירוף אחר כו' (ואלה גימט' מ"ב כי צ"ל העלאת שם ב"ן ורפ"ח חהו ע"י שם מ"ב כנודע, גם אלה שיתא סדרי משנה שכ"א כלול מכולם והוא בחי' ההמשכה כו' ועמ"ש במ"א ע"פ תולדות ע"פ שמות כשמות כו' א' בלא ו' וא' בו'. עוי"ל פי' ואלה כי אלה הוא ג' אותיות ראשונים משם אלקים שאין לחיצונים יניקה מהם רק מבחי' אותיות אחרונים וזהו בחי' ים ומהם נמשך מצרים משא"כ בחי' אלה ובפרט כשהוא בחי' ואלה הוי"ו הוא המשכה משם הוי' בחי' ת"ת וזהו ואלה מוסיף על כו' הן רק שמות בנ"י, אך בגלות הבאים מצרימה בחי' מיצר ים העלם כדלקמן באותותינו לא ראינו וההמשכה וא"ו לאלה י"ל כמו מי ברא אלה, ופי' הבאים מצרימה קאי על השמות הנ"ל שבזמן הגלות כתיב אותותינו לא ראינו ויש בזה ב' פירושים א' לשון אותיות והוא בחי' השמות, והב' לשון אותות ומופתים שבגלות אין מצוי כ"כ אותות בשינוי הטבע, והיינו דענין אותות ומופתים בשינוי הטבע ולקחת ממימי היאור והיו לדם ביבשה הוא ע"י הארת ח"ע בחי' שם הוי' וז"ש פרעה לא ידעתי את הוי' כ"א בחי' שם אלקים שהוא בחי' הצמצום בדבר שא"א לשנות סדרי בראשית אבל ע"י הארת ח"ע משתנים הצירופים כי התהוות המים הוא ממאמר יקוו המים שנמשך בדבר ה' בע"מ אבל הארת החכ' יוכל לשנות הצירוף ממים לדם וכנראה בחוש שהשכל מנהיג ומשנה הדיבור כרצונו חהו ג"כ ענין המטה שהי' מעץ החיים שנהפך לנחש ומנחש למטה שהו"ע השינוי מהעלם לגילוי ומגילוי להעלם וכן מ"ש השב ידך לחיקך כו' ויוציאה והנה שבה כבשרו כו', ולכן היו כל המופתים ע"י משה שהוא בחי' הארת החכ' כמ"ש כי מן המים משיתהו ח"ע, א"כ האותות הם אותותינו שנמשכים מבחי' ח"ע מקור נש"י ובגלות לא ראינו לפי שבגלות הוא בחי' הסתר והעלם עד שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע כמ"ש ואתה אל מסתתר, וגם אותותינו לשון אותיות התורה והתפלה שהן לשון אתא בוקר שהוא בחי' הובאה וההמשכה מבחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע וכנ"ל בפי' לאתקנא רזא דשמי' השמות הן אותיות וזהו האותיות שאלוני על בני כו' להתגלות עליהם ע"י אותיות ולכן נק' אותותינו וכמ"ש ויעש דוד שם ובגלות אותותינו לא ראינו שאין גילוי המשכה למטה וכמ"ש במ"א ע"פ אני ישנה כו'. ובזה יובן ג"כ שבימי חכמי המשנה הי' ג"כ עדיין מצויים נסים בהתגלות כי מתניתין מלכתא היחוד בגילוי והוא בחי' משכיל על דבר ע"כ ע"י המשכה זו בחי' אותיות שם הוי' בגילוי בתושבע"פ יוכל להיות הנס, משא"כ פלגשים ועלמות העלם נמצא זה שאין האותיות בגילוי גורם שאין האותות בגילוי, ועז"נ הבאים מצרימה שהאותיות וההמשכות אינן בגילוי רק בבחי' מיצר והעלם והוא כמ"ש הבאים ישרש יעקב בחי' זריעה

והשרשה או כמו בחי' עיבור כו'. עיין ע"פ מצהלות חתנים מחופתן איך עכשיו הדיבור בגלות נאלמתי וליכא קול חתן וכלה וזהו הבאים מצרימה.

ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה כו'. להבין מ"ש בס"י משנה ז' עשר ספי' בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן וגם ענין עגולים ויושר (שהעגולים הם כלים למקיף החוזר והיושר כלים למקיף היושר כו') גם ענין סוד הגלות שהוא בחי' עיבור כו' והלא כתיב אני הוי' לא שניתי כו' ואיך שייך בו ענין גלות וגאולה שהוא עיבור ולידה שזהו בחי' שינויים כו'. גם להבין שרש יניקת החיצונים למעלה כמ"ש בע"ח שעומדים בין מקיף לפנימי אחוריהם למקיף ופניהם לפנימי כו' ע"ש והוא בע"ח שער מ"א פ"ה בד"ה ועתה נדבר כו'. להבין כ"ז באר היטב הנה מבשרי אחזה אלוה דכמו עד"מ בנפש האדם המתלבשת בגוף האדם שמתחלקי' כוחותי' לחלקים פרטים באברי הגוף לפי מזג ותכונת כלי הגוף כמ"ש בזוהר שבמוח נמצא תלת חללים דגלגלת הראש שנים בפני הראש ואחד לאחוריהם לצד העורף (ועיין מזה בזח"ג נשא דק"מ ע"א, ואתחנן דרס"ב ע"א ובת"א פ' תצוה בביאור ועשית ציץ וכן הוא בספרי הניתוח בשבילי אמונה נתיב רביעי שביל ראשון ובספר הברית מאמר י"ז פ"ד, וצ"ע בכוזרי מאמר ה' סי' י"ב בפי' האוצר נחמד שם ודע שהקדמונים כו') שבתלת חללי' אלו מלובשי' ג' מוחין חכמה בינה ודעת, שבשני החדרים שבפני הראש מלובשי' בו מוחין חו"ב ובחדר של אחורי הראש מלובש מוח הדעת כמ"ש ובדעת חדרים ימלאון כו' (ומהדעת נמשך חוה"ש, ועמ"ש ע"פ ע"כ קראו לימים האלה פורים) ואחר כך מתחלקת לפרטי' יותר המה החושים ראי' ושמיעה ריח דיבור כו' שהוא הכל בחי' המשכות הכחות מהמוח המתפשט בהעין לראות ובהאוזן לשמוע ובהחוטם להריח כו' שכל כח וכח פרטי המתפשט מן הנשמה יש לו מדור וכלי בפ"ע לשרות בו וכפי מזג תכונת הכלי כך תכונת האור וכח ההוא השורה ומתלבש בה (שמעולם לא תתפשט כח הראי' באוזן וכח השמיעה בעין כו' מפני שהעין הוא כלי הראות משא"כ האוזן כו' [דהיינו שכלי העין עשוי בענין שיוכל כח הראי' להתגלות בה וכלי האוזן עשוי בענין שיוכל כח השמיעה להתגלות בה]) וזהו בחי' כחות הנפש המתלבשים בהראש כנ"ל ואח"כ נמשך ומתפשט החיות מן הראש לכל הגוף ושם מתחלקים הכחות של הנפש בהתחלקות פרטיות יותר דהיינו כח המעשה מתלבש בהידים וכח ההילוך ברגלים כו' שאף בכח המעשה יש כמה וכמה מדריגות שאף שבדרך כלל נק' הכח המלובש בידים ורגלים בחי' כח המעשה אעפ"כ יש חילוק והפרש גדול בין כח המעשה דידים לכח המעשה דרגלים שביד יכול לצייר איזה ציור נאה או לכתוב איזה כתב המלובש בו דברי חכמה והיד כותבת החכ' היא מוכרח להיות שמלובש בה אז כח החכמה והשכל שלו איך יצייר הציור או יכתוב מעשה הכתב ההוא כו' אבל בכח המעשה דרגלים אין נמצא שום שכל מלובש רק מעשה בעלמא להלוך או לעמוד כו' והיינו מפני שנמצא בחי' ע"ס בעשי'

עצמה והם הם המדריגות שונות הנמצא בכח העשי' עצמו שבידים מלובש החכמה דעשי' משא"כ ברגלים שמלובש בחי' תחתונה דעשי' עשי' דעשי' כו' וכמשי"ת לקמן (ועמ"ש בת"א ס"פ משפטים בד"ה ביאור ע"פ ותחת רגליו ומ"ש בלק"ת בהביאור ע"פ שוש אשיש ובמ"א ע"פ ראה אנכי נותן בענין מארז"ל והקב"ה נותן לו מלא עומסו לעוה"ב).[והנה כל הכחות האלו הם בחי' הארה הנמשך ומתגלה מהנפש וכמ"ש בתניא ח"א פנ"א באריכות וא"כ גם קודם שנמשכו ונתגלו כחות אלו בהכלים שלהם היו כלולים תחלה בבחי' התכללות וביטול בעצם הנפש שהוא מקורן ושרשן כמו שהמאור שהוא מקור האור כלול בו האור. אך ענין התכללות זו א"א לומר שהוא ע"ד כמו שנמצאי'] כוחות הנפש המתפשטי' בכלי הגוף שהם מחולקים בהתחלקות פרטיות לפי ניתוח האברים וכלי הגוף כנ"ל כך הם מושרשים בשרשם בחי' הנפש עצמה קודם בואן לגוף ג"כ בבחי' התחלקות כזה ממש דא"כ יהי' הנפש הרוחניי' מחולקת בניתוח אברי' וחלקי' כניתוח אברי הגוף גשמי וזה לא יתכן בנפש הרוחניי' כו' רק האמת הוא שהנפש הוא עצם א' ממש הכולל כל הכחות וחלקי' פרטיים המסתעפות הימנה בסקירה אחת בהיות הנפש עצמה היא אינה ממהות הכחות המתפשטים ממנה כלל לכך כשהכחות אלו מושרשים בשרש הנפש עצמה אז הם נכללים בה בהתכללות אמיתי להיותם כלולים יחד ממש בסקירה אחת כי עצמיות הנפש הוא פשוט בתכלית הפשיטות שהוא למעלה אף מבחי' חכ' והשכל (כמ"ש בלק"ת פ' ויקרא בהביאור ע"פ ולא תשבית מלח פ"א) כי הוא מקור החכמה והשכל המסתעף הימנה. והיא עצמה נקראת בחי' משכיל שהוא המקור המוליד ומהוה השכל כמ"ש משכיל לאיתן האזרחי כו'. [ועמ"ש מזה בת"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו ואמר ובלקו"ת פ' ראה בד"ה ושמתי כדכד] והיינו שהוא מקור השכל הכולל כל עשר בחי' שלה בהתכללות אמיתי בסקירה אחת ממש כנ"ל. וגם אז בהיות הכחות מושרשים בעצמיות הנפש בבחי' התכללות אמיתי כנ"ל הם במהות אחר ממש היינו דק ורוחני יותר הרבה מכמו שמתלבשים בגוף. שכשיורדים להתלבש בגוף אז משתני' למהות אחר ממש * אבל בעודן במקורן ושרשן בהתכללות בעצם הנפש אז הם מהות אחר ממש. והראי' לזה דאם הם בשרשם ג"כ כמהות הזה שהם אח"כ מלובשים בגוף וג"כ מחולקים בהתחלקות פרטי' כזו ממש הנה נראה בעליל שיש כחות המתנגדי' זל"ז והם הפכיים זל"ז ממש דהיינו כח החום שורה בהלב והקרירות במוח כו' שהקרירות והחמימות הם הפכיים ומנגדי' זל"ז וכן בהבל וקול של הדיבור מורכבי' ג' יסודות אש רוח ומים כידוע ואם האמת הוא כך שכמ"כ הי' מושרשים בשרש עצמות הנפש במהות הזה ממש איך הי' שרויים הכוחות המתנגדים והפכיים זל"ז אש ומים הקרירות דמוח והחמימות דלב במקום א' הלא הם מתנגדים זל"ז [כנ"ל, דבשלמא כשהם בגוף הם בשני מקומות במוח ולב אבל כשהיו כלולים בעצם הנפש הרי היו הכל במקום א'.] אך האמת הוא כנ"ל שבהיותן מושרשים בשרש עצמיות הנפש היו במהות אחר ממש מפני שהנשמה עצמה היא מהות אחר כלל הכוללם יחד בסקירה אחת לכך הם אז מהות אחר ממש

למהות אחר ממש: בכת"י ב' נוסף: להיותן מחולקין זה מזה בהתחלקות גמורה ממש שכאו"א יש לו מדור וכלי בפ"ע ואז משתנים למהות אחר ממש.

ואינם הפכיים ומנגדי' זל"ז כלל רק כשיגיעו בכלי הגוף להתלבש בהם אז מתחלקי' זמ"ז בהתחלקות גמורה להיות הפכיים ומנגדי' זל"ז שהקרירות שורה במוח והחמימות בלב שנשתנו למהות אחר ממש להיות כח זה בחי' חמימות וכח זה בחי' קרירות מה שלא הי' כן בהיותן בשרשן כלל להיות מחולקים בפירוד גמור ולהיות הפכיי' ומנגדים זל"ז כנ"ל (ויובן זה ע"ד שנת' בלק"ת פ' האזינו בד"ה כנשר יעיר פ"א וז"ל, ולכן כתיב וכל העם רואים את הקולות רואים את הנשמע ושומעין את הנראה לפי שהי' גילוי אלקות בלי שום התחלקות ריבוי המדרגות רק היו רואים גילוי כללות החיות ושפע אלקי ואין שם שום פירוד ח"ו בין ראי' לשמיעה כו' עכ"ל, ור"ל ע"ד הגילוי ממהות הנפש עצמה שבה כלולים כל הכחות יחד שבחי' זו נק' סובב ומקיף לגבי החיות וכחות הנפש המלובשים בכלי הגוף וכך במ"ת האיר מבחי' אצי' שנק' מקיף וסובב לגבי בי"ע שבבי"ע הוא התחלקות ופירוד ראובן ראי' שמעון שמיעה כו' ע"ש משא"כ באצי' הם מיוחדים יחד ועד"ז גם אצי' לגבי אא"ס ב"ה שכל מה שלמעלה יותר הוא ההתכללות יותר) ועמ"ש מזה במ"א בביאורי הזהר פ' בלק בד"ה שחורה אני ונאוה שזהו ענין ע"ס בלי מה שמצד האורות בעצמן אין להם מהות ע"ד שהם אח"כ בהכלים וזהו בלי מה בלי מהות, אלא שהכלי מגביל האור ועושה בו תמונה להיות אור החסד או אור הגבורה כו' ולכן יוכל להיות אחליפו דוכתיהו אור החסד בכלי הגבורה כו' ע"ש.

קיצור. כדי להבין ענין עגולים ויושר הקדים משל לזה מענין הכוחות של הנפש שיש בהם ב' בחי' היינו כמו שהם מלובשים בכלי הגוף כ"א בכלי בפ"ע ואז כל א' מובדל מזולתו ויש בהם ג"כ כחות הפכיים, משא"כ כמו שהי' מתחלה הי' כלולים יחד בעצם הנפש והי' במהות רוחני יותר (ולכן הי' בלי שום התחלקות ופירוד וכמו במ"ת היו רואים את הנשמע ושומעים את הנראה הרי שלא הי' התחלקות ופירוד בין ראי' לשמיעה, כך עד"ז יובן המשל מענין התכללות הכחות יחד בעצם הנפש, וכ"ז הוא משל להבין מזה ענין ב' הבחי' עגולים ויושר שהן בחי' סוכ"ע וממכ"ע וכמשי"ת, ועמ"ש מזה ג"כ בלקו"ת בדרושי שבועות בד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר פ"ב ופ"ג)

ב) **והנה** כמו"כ עד"ז יובן הנמשל למעלה בענין עגולים ויושר, דהנה נזכר בע"ח שמקור כל העגולים הוא העיגול הגדול של החלל ומקום פנוי הסובב ומקיף הכל כו' ושרש ומקור כל הא"פ דיושר הוא בחי' הקו וחוט של אור א"ס ב"ה (גם נז' בע"ח דהעגולים ויושר הנמשכים מא"ק שבחי' יושר הוא מאח"פ והעיגולים נמשכים מבחי' ראיה עינים דא"ק, וכמ"ש ג"כ בספר מבוא שערים שער שני רפ"ג והנה מבואר בע"ח שער אח"פ פ"א שראי' הוא בחי' ע"ב דא"ק ונק' נשמה לנשמה ע"ש בשם הרר"ג, הרי א"כ דהעיגולים שרשם מבחי' גבוה יותר שבא"ק מן שרש היושר, ועד"ז ג"כ בשרשן למעלה יותר היינו מש"כ ששרש העגולים הוא העיגול הגדול שלמעלה מהקו כו', ומ"ש בע"ח דהעגולים הוא בחי' נפש ויושר בחי' רוח עכ"ז בחי' הנפש דעגולים

שרשו גבוה יותר מבחי' הרוח דיושר כו' להיותו בחי' מקיפים, וגם מצינו שהכלים שרשן גבוה יותר מהאור, ועי' בת"א בביאור ואלה המשפטים מבואר עגולים הוא סוכ"ע ויושר הוא ממכ"ע, ועם היות ג"כ ביושר יש ג"כ מקיפים, אך ההפרש בין מקיפים דיושר לבחי' עגולים היינו שהעגולים הם בחי' מקיף למקיף, וכמו ערך הבית לגבי הלבוש כמבואר בד"ה חנוכת הבית ולכן מבואר בע"ת שהעגולים יש שורין על ההיכלות והיכלות הם בחי' בית, מכ"ז נשמע דהעגולים הוא אמיתי' בחי' המקיף ושרשו מהעיגול שלפני הקו כו' והוא כמשל הכחות כמו שהן כלולים בבחי' התכללות במקורן ושרשן הוא הנפש עצמה, (וע' מזה בלק"ת בדרושי שבועות בד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה) והיינו שבחי' העגולים הוא הכולל כל הע"ס בסקירה אחת בבחי' התכללות ממש שכוללם יחד בלי התחלקות כלל כמשל הנשמה הכוללת כל הכחות שלה יחד בהיותן משורשי' בה כנ"ל, וזה נק' בחי' משכיל מקור החכמה הסוקר הכל כא' ממש דהיינו בחי' חכמה דא"ק שהוא נק' משכיל שהוא מקור החכמה דאצי' כנודע ובחי' יושר הוא האורות דאצי' המתחלקים בהתחלקות גמורה להתלבש בתוך הכלים דאצי' והיינו שכל השתלשלות העולמות כולן המשתלשלים זמ"ז כשלשלת הזה שראשו של זה קשורה בתחתית השלשלת שלמעלה הימנו וראשו על השלשלת שלמטה הימנו קשורה בתחתון כו' נק' בחי' יושר שהאורות דאצי' מתלבשים בתוך הכלים דאצי' בהתחלקות גמורה ומהכלים דאצילות משתלשלים ונמשכים עולמות בי"ע דהיינו מכלי החכמה דאצי' נמשכת הבינה ומבינה המדות עם המל' דאצילות שהיא סוף כל ההשתל' דאצי' ומאצילות נמשכים עולמות בי"ע היינו בהיות נמצא באצי' ל' כלים י' פנימיים וי' תיכוניים וי' חיצוני' הל' כלים אלו מתלבשים בבי"ע להחיותן דהיינו שיו"ד כלים הפנימי' דאצי' מתלבשים בבריאה והתיכונים ביצירה והחיצוני' בעשיה עד שמשתלשל ונמשך מהן בחי' תחתונה דעשי' שהוא בחי' עשי' דעשי' כמשנת"ל שאף בעשי' עצמה ימצא כמה מדריגות שונות כמשל הידים של האדם שמלובשי' בהן החכ' של המעשה איך לכתוב דבר חכמה או לצייר כו' משא"כ הרגלים שהוא בחי' התחתונה דעשי' שאין נמצא בהן רק בחי' עשי' עצמה להלוך או לעמוד כו', כך עד"מ למעלה ימצא בעשי' עצמה כמה מדריגות שהם ע"ס דעשי' ((שבבחי' ידים דעשי' מלובש החכ' דעשי' * כמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים וכמ"ש במ"א) עד שבחי' תחתונה דעשי' הם הרגלי' העליונים שהם בחי' עשי' דעשי' (והנה ביושר הוא ענין נעוץ סופן בתחילתן כי בעגולים אין שייך ראש וסוף כלל רק ע"ד שהעליון מחבירו משובח מחבירו כו' וא"כ העליון גבוה הרבה למעלה מהתחתון עד שמקיפו מכל צד, אבל ביושר דשייך ראש ורגל ציור אדם אזי נעוץ סופן בתחילתן ופי' שהוא מה שאנו רואים שיש בחי' ברגל שהוא הסוף מה שאינו בהראש כי הרגל מעמיד הראש וע' באגה"ק ע"פ חגרה בעוז מתניה ובת"א פ' שמות בד"ה מי שם פה לאדם נת' ענין זה שזהו מעלה ביושר משא"כ בעגולים והיינו מצד הכלים דיושר, וכן נת' בביאור ע"פ המגיד מראשית אחרית, וע' בת"א פ' בראשית גבי והארץ הדום רגלי) וזהו שנאמר על לע"ל דוקא ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים

דעשי' : כ"ה בג' כת"י, ובכת"י ד' : דאצי'.

כו׳ כמ״ש ע״ז בזהר פ׳ פקודי דרנ״ח ע״א עד דמטו רגלין ברגלין שזה יהי׳ תכלית הבירורים כשימטו רגלין ברגלין מפני שהרגלים הם בחי׳ התחתונה שבכולן ולכן כשיתברר אף הרגלים אזי יהי׳ תכלית הבירורים כו׳ (וע׳ במק״מ פ׳ פקודי שם בשם ספר הגלגולים, והיינו לפי שבחי׳ הרגלים הם בחי׳ הסוף ונעוץ סופן דוקא בתחילתן לכך כשיתברר בחי׳ הרגלים אזי יבא משיח ואזי ועמדו רגליו כו׳, ומזה יובן ענין מצות שלש רגלים תחוג כו׳ וגם מצות ראי׳ תלוי במי שיוכל לילך ברגליו ועמ״ש בד״ה כי נר מצוה בפי׳ ואתה ברחמיך עמדת להם כו׳) כ״ז הוא בחי׳ יושר דהיינו שהאורות מתלבשים בתוך הכלים בהתחלקות גמורה כמשל כחות הנפש המלובשים בגוף כנ״ל (והיינו כל סדרי ההשתל׳ דאבי״ע כנ״ל). והנה תכלית הכוונה של המאציל ית׳ שהאציל כל העולמות וברא ויצר כו׳ את כל סדר ההשתל׳ דאבי״ע ידוע שזהו בחי׳ ירידה צורך עלי׳ שירידת השפע מן המאציל ית׳ להתלבש בתוך הכלים דאבי״ע זהו בחי׳ ירידה גדולה בכדי שיתהווה כל ההשתל׳ דאבי״ע הכוונה בזה הוא צורך עלי׳ (והיינו כמו ירידת הנשמה בגוף הוא צורך עלי׳ הרי עליה זו להנשמה בא ע״י הגוף דוקא כמו״כ למעלה הכלים דע״ס דיושר נק׳ גוף חסד דרועא ימינא כו׳ שירידת האורות להתלבש בכלים הוא ירידה גדולה וירידה זו הוא צורך עלי׳ והיינו כי שרש הכלים נמשך מבחי׳ שלמעלה מהאורות כו׳, ועי׳ בת״א בביאור ע״פ וקבל היהודים בענין הקדמת נעשה לנשמע) שיתעלו אח״כ האורות שנתלבשו בהכלים דאבי״ע להסתלק אל מקורם המאציל ב״ה (ג׳ דאין ר״ל הסתלקות ח״ו אלא ע״ד אסתלק יקרא דקוב״ה בכולהו עלמין והכוונה שעכשיו בתיקון האורות מועטים וע״י בירור הכלים יתגלה אור א״ס ב״ה מלמעלה מהקו אורות חדשים כו׳) ובזאת הי׳ כוונתו שיהי׳ דוקא עולמות הנפרדים המה עולמות בי״ע כי אין מלך בלא עם הזרים ונפרדים דוקא שזהו ירידה עד מאד כנ״ל בכדי שיהי׳ עלי׳ אח״כ שיתעלו הנפרדים למעלה בהסתלקות אל מקורם ב״ה בבחי׳ הביטול האמיתי כמ״ש וצבא השמים לך משתחוים כו׳ ואין מספר לגדודיו אשר המה בתכלית הביטול אל ה׳ ב״ה ויש כמה חלוקי׳ במדריגו׳ הביטול כערך התחלקות הנבראים המשונים זמ״ז בבחי׳ הביטול אך בדרך כלל ימצא כתות חלוקות זו מזו באיכות הביטול שלהן המה ד׳ מחנות שכינה, מחנה מיכאל הוא וכל הגדוד שלו בטל אל הוי׳ ב״ה בבחי׳ אהבה ותשוקה נפלאה לצאת מן הכלים שלו ממש בכלות הנפש בבחי׳ צמאון כו׳ מחנה גבריאל הוא וכל הגדוד שלו הביטול שלהן הוא באופן אחר דהיינו בבחי׳ היראה ופחד עליהם תפול כו׳, וכן ימצא מכמה מדריגות חלוקות באיכות הביטול בבחי׳ הנשמה שלמעלה כו׳, אך בדרך כלל כולם כאחד הן נשמות הן מלאכים עולין מלמטלמ״ע בבחי׳ עליות הביטול אליו הוי׳ ב״ה ולזאת הי׳ תכלית כוונתו שיהי׳ ירידה צורך עלי׳ כנ״ל (ועלי׳ זו דוקא ע״י עשי׳ הגשמיות בקיום התומ״צ, ועמ״ש בד״ה מי מנה בענין אף עשיתיו כו׳ וכ״ז נמשך ע״י היושר שהוא בחי׳ ראש ורגל להיות סדר ההשתל׳ שיהי׳ בחי׳ יש ואזי שייך ביטול היש משא״כ ע״י העגולים לבד וכמ״ש בסידור בד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת ועיין בספר מבוא שערים ש״א פ״ב. נמצא לפ״ז כי יושר הוא עיקר המכוון בהשתל׳ אף שהעגולים הם למעלה במדריגה וכמו שארץ קדמה

לשמים במחשבה אף שבסדר ההשתל' שמים קדמו כו' וכמ"ש בביאור ע"פ ועיתה ועה"ה יגדל נא בענין המילוי שהוא עיקר המכוון אף שהוא בחי' שלמטה מעצם הדבר.

קיצור. נתבאר ענין עגולים ויושר ואיך שענין נעוץ סופן בתחילתן שייך ביושר וזהו ועמדו רגליו כו' ואיך שירידות האורות בכלים בבחי' יושר וירידות הנשמה בגוף זהו צורך עליה).

ג) **והנה** שרש יניקת החיצונים למעלה הוא כמ"ש בע"ח שעומדים בין פנימי' למקיף ופניהם לפנימי כו' דהיינו שיונקים מב' בחי' ומדריגות. הא' הוא יניקתם מן המקיף וז"ש אחוריהם אל המקיף והשנית יניקתם מן הפנימי' וז"ש פניהם לפנימי כו'. וביאור הענין הוא בהיות נת"ל סדר השתלשלות העולמות אבי"ע בהמשכת האורות בכלים להיות מוגבלים בתוך הכלים בבחי' הלבשה ממש שזהו בחי' אור פנימי דיושר כו' כנ"ל שתכלית כוונת המאציל ית' בהמשכת וירידת האור בהכלים כו' הוא בחי' ירידה צורך עלי' שיתעלו כל העולמות הנפרדים אח"כ בבחי' הביטול אליו ית' כמ"ש וצבא השמים לך משתחוים וגו' אי לזאת א"א להחיצונים לינק ולקבל חיות מבחי' האו"פ דיושר כו' בהיות האו"פ דיושר מלובשים ומוגבלים האורות בתוך הכלים דאבי"ע להיות מצומצם ומוגבל בתוך הכלי והכלי מגבילו ומסתירו מכל צד כו' לכן כאשר נשפע האור והשפע עליונה אל תוך הכלים דאבי"ע, והכלים מגבילי' ומסתירים האורות המתלבשים בהם כו', אזי אין מקום להחיצונים ושרים של עובדי כוכבים לינק מהם מאחר שהשפע עליונה לא ירדה לבי"ע רק להתלבש בתוך הכלים הנמצא בהם בחי' הביטול לבדו שהמה נשמות ישראל ומלאכים דקדושה הבטילים בתכלית הביטול אליו ית' כמשנת"ל שזאת היתה תכלית כוונת המאציל ית' שהירידה היא צורך עלי' כנ"ל אבל אין החיצונים המתנשאים בעזות וחוצפא כלפי שמיא כנשר כו' שהם בחי' יש ממש רק דקרו לי' אלהא דאלהיא ואין נמצא בהם בחי' הביטול כו' לכך אינם יכולים לינק מהשפע העליונה הנשפע בתוך הכלים דבי"ע הם הנשמות ומלאכים דקדושה הבטלים אליו ית' בתכלית הביטול שבהגיע השפע העליונה לתוך הכלים האלו להתלבש בתוכם דוקא כנ"ל אזי הם מסתירים ומלבישים את האורות שנשפעו בהם בבחי' הלבשה והסתרה ממש מכל צד מבלי תת מקום להחיצונים לינק מאחר שהאורות נשפעו אליהם דוקא מפני שבהם נמצא בחי' הביטול כו' ונתצמצמו האורות בתוך הכלים אלו דוקא בבחי' הלבשה ממש עד שהכלים אלו מגבילים אותם ומסתירים אותם מכל צד ואיך יוכלו החיצונים לינק מהם כנ"ל (ולכן עיקר ענין עולם התיקון הוא ריבוי הכלים וזהו ענין מכלכל חיים בחסד וזהו שנאמר כלים ריקים אל תמעיטי כו' וכתיב ונתן עליו מים חיים אל כלי וזהו וכלים מכלים שונים, וזהו ענין הכלים שהיו בבהמ"ק כו' ועמ"ש בת"א פ' לך לך ע"פ אנכי מגן לך. וזהו את האור כי טוב וארז"ל כי טוב לגנוז היינו לגנוז האור בתוך הכלים ועד"ז באדם אור אהבת ה' צריך לגונזה בכלים היינו אותיות התורה וכמ"ש בד"ה צו כו' קרבני לחמי בענין תשמרו שמור זו משנה), זולת מבחי' האור מקיף שלמעלה מהכלים החופף ומקיף עליהם מלמעלה יכולים

החיצונים לינק ולקבל חיות ג"כ בהיות האור מקיף הוא למעלה מהכלים שאין שום כלי יכולה להלבישו כלל ומה גם שם אין תופס מקום כלל מעשה התחתונים כמ"ש אם צדקת מה תתן לו כו' שכולם כלא חשיבי בלא תפיסת מקום כלל בשוה לכך יוכל השפע לירד אף להחיצונים וסט"א ממש דרך אחוריים כנודע, שבאו"פ דיושר המלובש בתוך הכלים ממש שם הוא מקור השכר ועונש ליתן שכר לצדיקים עושי הטוב ולענוש לרשעי' עוברי רצונו ית' לכך יורדת השפע רק לישראל ולמלאכים דקדושה הנמצא בהם בחי' הביטול בלבד ומוסתר האור והשפע בתוך הכלים אלו דוקא בבחי' הלבשה ממש מבלי תת מקום להחיצונים לינק כו' משא"כ למעלה בבחי' המקיף שלמעלה מהכלים שהוא למעלה מהכלים שם אין תופסים מקום כלל מעשה התחתונים כמ"ש אם צדקת וגו' כ"א השפע יורד מצד עצמו ית' הטוב ומטיב לכל בשוה ומאחר שהוא מושלל מגדר כלי לכך יוכל השפע לירד אף אל החיצונים להחיותם כו' וז"ש בע"ח אחוריהם למקיף שממנו דוקא יכולים לקבל החיות שלהם כנ"ל (ועמ"ש מזה בד"ה ויאבק איש ובד"ה בשלח פרעה גבי כמה ארך אפים לפניו כו' ומזה יובן מ"ש בזח"א ויגש דר"ה ע"ב ואי תימא אלף כו' אלא בגין כו' כי אלף היינו ארך אפים כו' ועיין בסידור שער חג המצות סד"ה והגדת לבנך גבי גבי ונפלינו אני כו' בעבור זה עשה ה' לי כו') וכמו עד"מ למטה כשהחביות מלאה יין ומוציאה היין דרך נקב קטן אחד לתוך הכלי העומד תחתיה שפותח הברזא ומעמיד כלי תחתיה אזי יורד קילוח היין דרך צינור א' הוא נקב הברזא לתוך הכלי העומד תחתיה במישור ולא ישפך היין לצדדים על הארץ כלל מאחר שסתום החביות מכל צד רק דרך נקב קטן יורד לתוך הכלי בלבד, אבל כאשר נסדקה החביות כולה ונשבר דופניה אזי אף שיעמיד כלי תחתיה יהי' נשפך היין לצדדים על הארץ ג"כ מאחר שנשבר דופניה ויצא היין בשטף גדול מכל צדדי החביות מה יועיל העמדת הכלי במקום אחד שאעפי"כ יצא משארי מקומות על הארץ וגם לתוך הכלים כו' כך עד"מ למעלה שכאשר יורד קילוח השפע עליונה דרך צינור בלבד (עמ"ש מזה בד"ה בשלח פרעה גבי ורצון אותיות צנור כו' ע"ש וע' בפרדס שער הצינורות) להיותה מתצמצמה ובצמצומים והגבלת הכלים דבי"ע להתלבש בתוכן ממש והם מגבילים ומסתירים אותה אזי אין באפשרי להחיצונים לקבל חיות הימנה מאחר שהיא מוגבלת בתוך הכלים הנמצא בחי' הביטול בלבד כנ"ל, והכלים מגבילים ומסתירים אותה מכל צד, משא"כ בחי' אור המקיף החופף על הכלי מלמעלה ואין שום כלי יכולה להלבישו ולהסתירו כלל, לכך כשיורד השפע ממנו לישראל ומלאכים דקדושה* יגיע אף לחיצוני' חיות משם שמשם תרד השפע בלי הגבלה והסתרה כלל ששם אין תופס מקום כלל מעשה התחתונים שכולם שוים כלא חשיב כו' לכך יוכל להגיע השפע דרך אחוריים אף להחיצוני' הם ע' שרים עליונים בהיות נמצא בהם ג"כ מעט מבחי' הביטול דקרו לי' אלהא דאלהיא ואין להם בחירה לעבור פי ה' ית' ממש כמ"ש בלעם לא אוכל לעבור את פי ה' כו', רק שהם בחי' יש ודבר והביטול שלהם הוא בחי' יש לגבי הביטול דקדושה דקרו לי' אלהא

* דקדושה: בכת"י ב' נוסף: מבחי' עיגולים.

דאלהיא בלבד אבל אעפ"כ ימצא בהם מעט מבחי' הביטול לכך יוכל לירד השפע מן המקיף גם אליהם (כמשל החביות שנשברה שנשפך היין מכל צד כו') רק בהיות האו"פ מלובשים בתוך הכלים דקדושה בבחי' צמצום והגבלה בתוכם דוקא אז דוקא אינם יכולים לקבל השפע (כי ראשית הוא כלי החכ' כח מה ביטול ממש ובה דוקא שורה אוא"ס בבחי' פנימיות ועי' בתניא פרק ל"ה בהג"ה) משא"כ מבחי' המקיף כנ"ל, וז"ש בע"ח אחוריהם למקיף (וצ"ע לתרץ מש"כ שיש דרך ליניקת החיצונים מהמקיפים, ובמ"א נתבאר שאדרבה המקיף מסמא עיני החיצונים ולכן רק אחוריהם אל המקיף שאין להם יניקה משם כי הוא מסמא עיניהם, ע' בד"ה טוב לחסות בה' בחי' המקיף מבטוח באדם העליון בחי' או"פ, וי"ל זהו כשהאו"מ מאיר בהאו"פ וזהו בהוי', וזהו ענין בני גרשון שנשאו את יריעות המשכן ע"ד גרש את האמה והיינו ע"י היריעות מקיפים כמבואר בד"ה נשא את ראש בני גרשון דתקס"ג, וכמ"כ נתבאר ענין ופרשו בגד כליל תכלת מלמעלה כו' בדרוש פ' קרח דתקס"ב, ולכאורה יש לומר המקיף דוחה שלא יקבלו יניקה בבחי' פנים שלהם וזהו דמסמא עיניהם דוקא אבל עכ"ז אחוריהם אל המקיף כו', א"נ י"ל דדוקא מבחי' עורף דא"א יש להם יניקה היינו מבחי' אחוריים של הרצון שהוא המקיף כתר ולא מהפנימי' ח"ו וכמ"ש ענין זה בביאור ע"פ חוקת התורה בהג"ה וכמ"ש ג"כ בד"ה למנצח על השמינית בענין חיצוניות א"ק שמזה נמשך חיות להיות חיצוניות העולמות כולם בהשוואה אחת ולכן רגלי א"ק הם בעשי' ממש תחתית העקב שלו הוא ראש העשיה כי קמי' כחשיכה כאורה אבל להיות גילוי פנימיותו והוא בחי' גילוי יסוד דא"ק אדרבה הערלה מכסה כו' וצ"ל מילה כו' ע"ש באריכות, והנה כשאין יחוד בין המקיף עם הפנימי נמשך רק מאחוריים וחיצוניות של המקיף ומבחי' זו יוכל להיות יניקת החיצונים כמו שנמשך ג"כ חיות לכל העולמות בשוה מחיצוניות א"ק אבל כשיש יחוד המקיף עם הפנימי ומאיר פנימי' א"ק אז המקיף דוחה החיצונים כו', והנה להיות גילוי פנימי' המקיף בא"פ זהו ע"י אהבת בכל מאדך בלי גבול דהיינו שהמקיף שולט על הכלים כו' כמבואר בד"ה נשא הנ"ל שזהו ענין בני גרשון נושאי היריעות כו'), ועוד זאת יש מקום להחיצונים לינק ולקבל חיות היינו מ"ש בע"ח ופניהם לפנימי כו' והיינו כאשר יורדת השפע עליונה להתלבש בכלים דבי"ע בהגבלה וצמצומים גדולים כ"כ עד שמתצמצמה מאד בכלים מכלים שונים בבחי' קטנות מאד אז יוכלו החיצונים לינק דרך שערות דנוק' כו' (ועמ"ש בד"ה כי תצא בענין וגלחה את ראשה ובד"ה שרי אשתך ועי' בזח"א ויחי דרי"ז ע"א ובז"ה ובמק"מ שם ובזח"ג אחרי ד"ס ע"ב נשא דקמ"ב א' ועמ"ש בהג"ה בד"ה ונקדשתי בתוך בנ"י, ועמ"ש בבה"ז פ' מקץ ע"פ וליוסף יולד שיש כמה בחי' כלים פנימיות הכלים וחיצוניות הכלים וכמו שיש למטה כלים שמקבלים בתוכן היניקה וכלים פשוטים שאין מקבלים כו' ולכן יובן שבהשתל' חיצוניות הכלים יוכל שיומשך יניקה ג"כ לחיצונים) רק בהיות השפע לא נתצמצמה כ"כ בבחי' קטנות כ"א היא מלובשת בתוך הכלים בבחי' גדלות ממש אז אין באפשרי להם לינק הימנה כלל כמשנת"ל, נמצא העולה מזה שיש מקום ליניקת החיצונים בב' אופנים הא' הוא מבחי' המקיף

עצמו שלמעלה מהכלים כנ"ל שז"ש ואחוריהם למקיף והשנית מבחי' קטנות וצמצום השפע דאו"פ כאשר נתצמצם בקטנות מאד שאז יונקים דרך שערות דנוק' כו' זולתי מבחי' הממוצע דהיינו כאשר השפע היא מלובשת בתוך הכלים רק היא שם עדיין בבחי' גדלות אז אינם יכולים לקבל החיות הימנה כלל כנ"ל (ועמ"ש בת"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות בענין ברכה ראשונה פותח בברוך ואינו חותם ובברכה שני' פותח וחותם ע"ש).

(קיצור. ענין יניקת החיצונים הוא בב' אופנים. הא' מהמקיף ע"ד כמה ארך אפים לפניו כו' והב' בסוף הפנימי. וכשהאור מלובש בא"פ בבחי' כלים עליונים אין יכולים לינק כו').

ד) **והנה** זהו ענין גלות מצרים שמצרים עובדי מזל טלה הי' מושלים על ישראל מפני שהשרים עליונים יונקים מקדושה יותר מדאי כו' בהיות ידוע שהגלות הוא בחי' עיבור כו' שז"א דאצי' הוא בבחי' עיבור בבטן אימא דאצי' וכנודע שכשז"א הוא בבחי' עיבור בבטן אימא אז הוא בקטנות מאד תלת כלילן גו תלת כו' דהיינו כמאמרז"ל כשהולד מעובר בבטן אימא אז הוא מקופל ראשו בין ברכיו כו' (וע' בפע"ח שער חג המצות פ"א ועמ"ש מענין בחי' עיבור בד"ה וארא אל אברהם) והיינו בחי' ההסתלקות דז"א דאצי' למעלה בבחי' או"ח אל המקיף מקורו לכך הוא מעובר בבטן אימא דאצי' שכל המקיפים הוא מבינה כנודע ומחמת שהוא מסתלק בבחי' או"ח אל מקורו (כנז' בזח"א מקץ דר"י ע"א בגין דאו"א אתרחק ואסתלק כו' ובזח"ג ויקרא ד"כ ע"ב סליק לעילא לעילא כו' וכמ"ש במ"א) מקור המקיפי' הוא בחי' אי' דאצי' לכך הוא אז בבחי' קטנות תלת כלילן גו תלת ראשו בן ברכיו כו' שזהו בחי' הביטול שלו שנתכלל באי' דאצילות מקורו מקור כל המקיפים ולכך הוא בבחי' עיבור בבטנה בבחי' העלם והסתלקות כנ"ל וד"ל. וז"ס הגלות שהוא בחי' עיבור דז"א בבטן אימא דאצי' דהיינו בחי' ההסתלקות שלו אל המקיף מקורו הוא אימא דאצי' כמ"ש בגלות מצרים שאמר פרעה מי הוי' אשר אשמע בקולו לא ידעתי את הוי' וגו' פי' הוי' הוא בחי' ז"א דאצי' אשר בזמן הגלות הוא מסתלק למעלה אל המקיף הוא אימא דאצי' בבחי' א"ח כנ"ל, והיינו בחי' העיבור שלו בבטן אימא בבחי' התכללות בה בבחי' העלם כו' לכך אמר פרעה מי הוי' אשר אשמע בקולו לא ידעתי את הוי' וגו' מפני שנסתלק למעלה בבחי' העלם ועיבור בבטן אמו (ולכן נז' בפ' שמות שם אהיה שהוא ענין אנא זמין לאתגליא דהיינו כשהוא בבחי' עיבור ועתיד להיות הלידה בקרוב עיין מזה בזח"ג ויקרא די"א סע"א אחרי דס"ה ב' וע"ש בפ' במדבר דק"כ ע"א גבי ומה דאתמר צפונית כו') ולכך מושלים הם על ישראל מחמת שיונקים אז מהשפע שלמעל' יותר מדאי כו' והיינו שאז יוכלו לינק מקדושה בב' אופנים הנ"ל הא' מבחי' הקטנות דא"פ המלובש בהכלים בקטנות וצמצום גדול מאד והיינו מאחר שז"א מעובר בבטן אימא בבחי' קטנות מאד להיות ראשו מקופל בין ברכיו דהיינו תלת כלילן גו תלת כו' לכך יכולים אז לינק משערות דז"א דהיינו מבחי' הקטנות דא"פ דז"א שאז הוא תלת גו תלת כנ"ל, והשנית הוא בהיות עיבור הז"א בבטן אימא הוא בחי' ההסתלקות

שלו בבחי' א"ח אל המקיף הוא אימא דאצי' לכך יכולים לינק אז מן המקיף ג"כ (ועיין בד"ה כי עמך מקו"ח גבי כי הנה כתיב רם על כו' ר"ל שנסתלק כו' והנהגת העולמות הוא כו' ע"ש, וזהו ענין ב' בחי' דכאן, ועיין בד"ה שיר המעלות בשוב כו') שזהו ב' אופנים של יניקות כנ"ל ובזה העיבור בבטן אימא יתקיימו שניהם כא' כו'.

ה) **ועתה** נבוא לבאר פי' וענין מילדות העבריות שם האחת שפרה, פי' כי הנה הממשיך את בחי' הזיו עליון שהוא עונג העליון המלובש בבינה דאצי' שישתנה למהות אחר להיות מתצמצם בגדר כלי גבוליות דהיינו בחי' ש"י עולמות עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק כו' (ע' מזה בתו"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו') הוא בחי' שפרה שהיא המילדת הנקראת העבריות פי' שהיא המילדת את צירופי אותיות המחשבה עילאה שמתחלק החכמה דאצילות בהתחלקות האותיות דמח' עילאה שאז משתנה העונג עליון המלובש בחכ' דאצי' להיות מלובש בכלי גבולי' בחי' עולמות ממש כנ"ל לכך נקראת שפרה שמשפרת את הולד פי' שהוא המשכת עונג עליון שיתצמצם בגדר כלי גבולי' המה צירופי אותיות המחשבה שנק' ולד כנ"ל שאז נמשכי' הש"י עלמין דירתון צדיקייא כו' וכנודע שארבע מאות שקל כסף שנתן אברהם אבינו ע"ה לעפרון ד' מאות עלמין דכסופין דירתון צדיקי' לעלמא דאתי שהם עובר לסוחר כו' כמ"ש במ"א (ולמעלה מבחי' סוחר שהם המקיפים שנק' סוחר כמשנ"ת במ"א ע"פ טעמה כי טוב סחרה כו')* וכ"ז ממשכת בחי' שפרה המיילדת העבריות כנ"ל (שהוא ה"א ראשונה דשם הוי' שהיא הממשכת את בחי' עלמא דאתכסיא שיהי' בחי' עולם כו' כנ"ל וד"ל, והנה כ"ז הוא בחי' המשכת עלמין סתימין דלא אתגליין (שנמשכים על ידי שפרה המיילדת העבריות כו') שהוא בחי' ג"ע העליון כנודע (ויובן* הענין איך שלהיות הגלוי וההמשכה למטה זהו דוקא ע"י אות ה' דשם הוי' ע"פ מ"ש בד"ה לך לך מארצך בענין שכדי להיות לך לך כו' הוא ע"י שניתוסף לו ה' הוא ה' עילאה כו' ע"ש היטב) ובמדרש קהלת בפסוק טוב שם משמן טוב איתא זו יוכבד שהיתה משפרה את הילדים ד"א שפרו ורבו ישראל על ידה ד"א ששפרו אותן במצות ובמעשים טובים ד"א שפרה לשון שבח שנאמר ברוחו שמים שפרה איוב כ"ו י"ג ופי' במצודות ציון שפרה ענין אהל כמו ונטה את שפרירו ירמי' מ"ג ואהל היפה נק' כן מלשון אמרי שפר בראשית מ"ט וכן פירש"י שם ושמים היינו ז"א דאצי', וענין אמרי שפר היינו שיומשך בהם התגלות אור א"ס מבחי' עתיק המתגלה בבינה ע' זח"א דרמ"ו ב' ע"פ הנותן אמרי שפר, ח"ב ס"ג ב', והנה שמים נק' ג"כ התורה וגם הנה יש בנשמות כמה בחי' יש שנק' בנים ויש שנק' אחים והיינו הנשמות שנמשכו מיחוד או"א וזהו שנמשכה ע"י שם האחת שפרה אימא עילאה והיא בחי' שכינתא עילאה. ופועה י"ל שכינתא תתאה (וממנה* נמשכו הנשמות שנק' בנים למקום או אפילו עבדים

סחרה כו') : בכת"י ב' : וזהו שם האחת שפרה פי' ה' אחת היינו . . .
ויובן . . . ע"ש היטב : קטע זה נוסף מכת"י ב'.
וממנה . . . ועמ"ש מענין : נוסף מכת"י ב'.

ועמ"ש ע"פ כי תקנה עבד עברי ועמ"ש מענין ב' בחי' אלו בד"ה שה"ש, ועי' מ"ש בת"א פ' ויצא בד"ה וללבן שתי בנות בענין שם ה' גדולה לאה כו' בחי' מחשבה וממנה נמשכי' הנשמות הגבוהים כו' וזהו כענין שפרה כנ"ל שהוא ג"כ בחי' מחשבה, ובעה"מ דכ"ח ד' שהם אתוון רברבין הנמשכי' מבינה ואתוון זעירין הנמשכי' ממל' עי' זח"ב תרומה קל"ב א').

ושם השנית פועה, היא המילדת את האותיות של הדיבור עליון דאצי' שנק' עלמא דאתגליא שממשכת את המדות דאצי' שיתחלקו בחלקי האותיות הדיבור עליון דאצי', שהמשכת המדות אל הדיבור דאצי' הוא ע"י פועה המילדת את הולד הוא הדיבור עליון דאצי' בהמשכת המדות לתוכו כמשארז"ל למה נק' שמה פועה שמפעפעת את הולד שפועה הוא לשון דיבור כו' שממשכת את הדיבור שיהי' בחי' הדיבור ע"י המשכות המדות לתוכו כנ"ל שאז נעשה הדיבור עליון שיהי' נק' בחי' עלמא דאתגליא והיינו שמפעפעת את הולד שהיא עושה את בחי' הדיבור עליון דאצי' והמשכת המדות דאצי' והיא שם ה' שנית דהוי' המהווה בחי' ג"ע התחתון כנודע (ועוי"ל בענין ב' המילדות ע"ד מ"ש זח"ג בלק דר"ג ב' גבי ומגבעות כו' ההוא עילאה דכולא כו' וחד דהא גבעה דלתתא והיינו לידת ז"א מבינה ולידת משיח ממל' ע"ש במק"מ ובבה"ז, וכן באמת דוד נולד ממרים כמ"ש במדרש שמות רבה פ' א' גבי ויעש להם בתים. והנה בשרש פועה יש ב' פנים א' לשון צעקה כמ"ש כיולדה אפעה ישעי' מ"ב י"ד, והב' מה שהוא ש' מין נחש כמ"ש תהרגהו לשון אפעה באיוב כ' י"ו, יצא אפעה ושרף מעופף בישעי' ל' ו', וקאי על חזקיה ומשיח, א"כ היינו כנ"ל דממרים שהוא בחי' פועה ודיבור יצא ונולד בחי' משיח, ועיין מ"ש סד"ה רני ושמחי בת בענין ג' בחי' שנק' כנס"י בת אחותי אמי ושלעתיד תתעלה בחי' בת ביתר שאת עליות ש' ב"ן והיינו למעלה גם מבחי' בינה דתיקון וכמ"ש ע"פ הזח"ג שלח דקע"א בענין והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא מל' חצים אל הים הקדמוני שהוא בינה, וזהו שממרים שהוא בירור שם ב"ן להפך ממרירו למיתקא נולד משיח שנאמר בו הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד וכן במלך השמיני הדר שהוא יסוד דא"ק כתיב ושם עירו פעו עיין בזח"ג נשא קמ"ב סע"א ובעה"מ דכ"ח ד' שהוא ענין פועה. וכ"ז למ"ד דב' המילדות הן יוכבד ומרים, אשה ובתה, אמנם איכא מ"ד בגמרא פ"ק דסוטה ובמדרש שהן כלה וחמותה היינו יוכבד ואלישבע בת עמינדב, ועיין בזח"ג שמיני דל"ח סע"ב בענין ההפרש בין בחי' המל' כשנק' בת שבע ובין כשנק' אלישבע, והרמ"ז שם בשם ספר הגלגולים דאלישבע מורה על היותה מתוקנת בבחי' מוחין ויש לה זיווג כי אותיות אל מורים על החסד וגם שלקח אותה אהרן איש חסד שושבינא דמטרוניתא, ובת שבע מורה היותה בלתי מתוקנת ופי' הרמ"ז דר"ל שחסר ממנה ביסוד החסדים משא"כ אלישבע היינו כשקבלה טפת מ"ד וע"ש בפי' הרמ"ז שהאריך ואיך דשייך המשכה זו לבחי' שופר ברוחו שמים שפרה כו' וזהו עצמו ענין ההפרש בין המל' כשנק' בחי' בת ע"ד בת שבע משא"כ כשקבלה טפת מ"ד נק' כלה ועמ"ש בד"ה ואשה כי תדור בענין ואם הי' תהי' לאיש ובד"ה עיני כל. ועוי"ל כשנק' בת

מקבלת מאמה כמ"ש כאמה בתה אבל כשנק' כלה הרי שרש המ"ד נמשך מחכמה עילאה דב"ן מסט' דאבא קאתי ותדע דלכן הבא על הכלה בסקילה כמו הבא על האם ועל אשת האב והבא על בתו בשריפה וסקילה הוא על הפגם הנוגע בחכ"ע ושריפה על הפגם הנוגע בבינה כמ"ש בק"ש שעל המטה אם פגמתי באות יו"ד כו' ונתחייבתי סקילה כו' ובאות ה' שריפה כו' וגם כמ"ש בזהר ח"ג ד"ק ע"ב בענין אחותי בת אבי הוא ואזי דוקא ותהי לי לאשה, נמצא י"ל כשנקרא בת הוא ענין בירור הראשון דהעלאת מ"ן בחי' אתכפי' כמ"ש בד"ה רני ושמחי הנ"ל בענין שמעי בת כו' ושכחי עמך כו' וזהו תתן אמת ליעקב כו' ע"ש, אבל כשנקרא כלה היינו בחי' כלתה נפשי זהו בחי' אתהפכא כו'. והנה צ"ל לפי הנ"ל דב' המילדות הן בינה ומל' ב' ההי"ן דשם הוי' א"כ הרי הן ג"כ היולדות, וי"ל דבאמת שם הכל א' ע"ד איהו וחיוהי וגרמוהי חד עדמ"ש בענין היחודים עליונים בסידור בדרוש ברכת הזימון גבי יעקב שנשא שתי אחיות ובביאור הזהר ר"פ תרומה, ואפשר שזהו מ"ש המילדות לפרעה כי לא כנשים המצריות העבריות כו' בטרם תבוא כו' כי היולדות והמילדות כנשים העבריות הכל א' מטעם הנ"ל. אך עכ"ז י"ל דידוע דענין הלידה נמשך ע"י המשכה מבחי' עתיק וזהו ענין שביעי של פסח וכמ"ש בבה"ז פ' פנחס על המאמר שם דרמ"ט, ועוי"ל גם בבינה עצמה יש אימא עילאה ותבונה, ושפרה י"ל אימא עילאה היא המילדת לבחי' תבונה, וזהו ג"כ ענין השופר דאפיק קול הכלול מג' בחי' אר"מ ג' אבות, גם בבחי' מל' הרי יש ג"כ יחוד זו"נ דבריאה יצי' והמילדות הוא מל' דאצילות).

קיצור. ענין מיילדות העבריות היינו הממשיכות השכל בצירופי אותיות המח' והמדות בצירופי אותיות הדבור, וע' בת"א בד"ה ואלה שמות בנ"י ענין ההמשכה בעלמין סתימין ואח"כ בעלמין דאתגליין, וע' בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו' אל אברהם שזהו ג"כ מה גדלו מעשיך מה רבו מעשיך דשם פי' מה גדלו מעשיך קאי על ש"י עולמות לכל צדיק וכמו"כ כאן פי' ש"י עולמות לכל צדיק נמשך מבחי' שפרה כו' אמרי שפר כו' ופועה בחי' דיבור כו'. ובהג"ה ענין גבעות עולם, ענין שקראה בתי ושקראה אמי וענין מ"ד שהם כלה וחמותה.

ז) **והנה** זהו פקודת מלך מצרים שציוה למיילדות העבריות הנ"ל בילדכן את העבריות כו' וראיתן על האבנים אם בן הוא והמיתן אותו ואם בת היא וחי' וגו', פי' מלך מצרים הוא למעלה מבחי' המיילדת כנ"ל (הג"ה.

בב' כת"י נמצא סיום זה:

והנה זהו פקודת מלך מצרים שציוה למילדות העבריות הנ"ל בילדכן את העבריות כו' וראיתן על האבנים אם בן הוא והמתן אותו ואם בת היא וחיה וגו', פי' מלך מצרים הוא למעלה מבחי' המילדת כנ"ל לכך גזר הוא עליהם שבילדכן את העבריות וראיתן על האבנים אם בן הוא והמיתן אותו כו' פי' שצוה להם כאשר תרד השפע מלמעלה למטה אל תוך

ע' מענין מלך מצרים בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי ובסידור בד"ה עבדים היינו שהוא האוחז בעורף דא"א ומקבל משם יניקה ולכן הי' מעכב הלידה וכמ"ש במ"ח סדר ליל פסח פ"ז פיסקא ד' עבדים היינו. אנו בני ז"א העומד בעיבור בבטן המליאה בינה ויונקים מאלקים היינו שהי' מעכב מי של אלקי' אצלו כדי שלא יצא ז"א ממצרים שהוא מיצר מי הנקראת בינה והי' ז"א בצער וגלות גדול כולד המעובר במעי אמו עכ"ל המ"ח. וביאור הענין הנה בזהר פ' לך לך דפ"ה סע"ב ע"פ מבטן מי יצא הקרח באיוב סי' י"ח אית רקיע עילאה סתום כו' וכולא תווהין עילאה ובג"כ אקרי מי וע' בזהר ויקהל דרי"א סע"א שזהו"ע קצה השמים דלעילא. וז"א נק' בריח התיכון המבריח מן הקצה הנ"ל עד קצה השמים דלתתא כמ"ש בד"ה בן פורת יוסף, וע' עוד מענין מי בזהר בהקדמה דף א' ע"ב ע"פ מי ברא אלה ובפ' ויחי דרל"ז ע"ב ע"פ מי יקימנו מי ירפא לך וע' בענין מבטן מי יצא הקרח בזהר בראשית דכ"ט ע"ב ובת"ז תקון י"ח דל"ב ע"ב. מסט' דאימא עילאה אתקריא שכינתא בטן הה"ד מבטן מי יצא הקרח עלה אתמר בטנך ערמת חטים שה"ש ז', ופי' בכס"מ שם מבטן מי שהוא בינה יצא ת"ת ומל' קרח הנקרא הוא ת"ת. ור"ל שזהו"ע ועל ראשי החי' רקיע כעין הקרח הנורא, ונורא הוא ת"ת, ובתיקון נ"ג ד"צ ע"ב פי' כי היסוד הנק' כל שהוא כחשבון מי וזהו"ע מבטן מי יצא הקרח דאיהו הקרח הנורא וכו' בכס"מ כי הגדול הגבור והנורא הם חג"ת. וצ"ל כי ת"ת ויסוד זהו"ע ע' ע"ד ב' ווין יעקב ויוסף. ובתיקון ט"ל דפ"ב ע"ב פי' ענין אשר קדש ידיד מבטן זהו"ע מבטן מי יצא הקרח כי אשר היינו בינה אק"ב והוא ג"כ בחי' מי. וא"כ ענין אשר קדש ידיד מבחי' מבטן היינו ענין מבטן מי כו'. וע' מענין ידיד בגמ' דמנחות דנ"ג ע"ב בענין יבא ידיד בן ידיד כו' וע' בזהר ר"פ לך לך דע"ז א' ע"פ מה ידידות

הכלים דבי"ע דרך המילדות הנ"ל אזי תראו בהשפע היורדות אם בן הוא פי' השפע הוא בחי' חסד עליון שנק' בן לשון זכר כי בחי' השפעת ח"ע נק' בן לשון זכר כמ"ש זכר חסדו וגו' שחסד עליון נק' זכר כו' גם בן הוא לשון בנין דהיינו כמ"ש עולם חסד יבנה שע"י החסד דוקא יבנה העולם בבנין גמור ע"כ מדת החסד עליון נק' בתורה בן דמשמע לשון זכר וגם לשון בנין מפני שהוא הבונה ומקיים כל העולמות והוא בחי' דכר העליון כמ"ש זכר חסדו כנ"ל (ועמ"ש ע"פ וכל בניך לימודי הוי' בענין בינה בן י"ה כו') ולזאת צוה להם מלך מצרים למילדות שכאשר תראו בהשפע העובר עליכם למטה להתלבש בכלים דבי"ע שהוא בחי' בן בחי' השפעת החסד עליון למטה להתלבש בכלים דבי"ע אזי והמיתן אותו להוציא החיות של השפע זו ולחזור למקורה הראשון כמו שהי' קודם ירידתה ולא לעזוב את השפע זו לירד למטה להתלבש בכלים דבי"ע, ואם בת היא שהשפע הזה הוא מבחי' גבורות שנק' בת מבחי' הנוק' כו' אזי וחי' תעזובו אותה להיותה יורדת למטה להתלבש בתוך הכלים דבי"ע כו'. והענין הוא כמשנת"ל שיניקת החיצונים מקדושה הוא בב' אופנים או מבחי' המקיף דקדושה שלמעלה מהכלים כו' או מבחי' קטנות האו"פ המתצמצם בתוך הכלים בצמצום וקטנות מאד כו' אבל מבחי' האמצעית בין שני האופנים

משכנותיך ושם ס"פ ל"ל דצ"ו תחלת ע"א ע"פ אשירה נא לידידי דא יצחק (וכתי' לבנימין אמר ידיד ה') ובזהרי חמה שם וז"ל דורשי רשומות אמרו ע"פ ואת בריתי אקים את יצחק אקים ר"ת אשר קדש ידיד מבטן, והרמ"ז שם כ' שזהו דלא כפי' ר"ת בשבת ספי"ט דקל"ז ע"ב דידיד קאי על אברהם אלא כפרש"י שם דקאי על יצחק, וענין שנק' ידיד מבטן היינו שלא נולד אלא לאחר שנמול אברהם. ורש"י פי' ע"ש אשר אהבת ולפי' הת"ז נק' ידיד מבטן לפי שנמשך מבטן מי שהוא הבינה וזהו הה' שנוסף לאברהם שיהי' נק' אברהם כמ"ש בת"א ר"פ לך לך, וזהו מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה מי דוקא וכמ"ש ג"כ ר"פ תולדות דקל"ה ע"א ע"פ מי ימלל גבורות ה' דא יצחק והיינו מי דוקא וע' מזה בזוהר ויחי דרמ"ט א' ובפ' יתרו דפ"ג ע"א. אך לפ"ז מבטן מי יצא הקרח צ"ל דהיינו ג"כ בחי' יצחק וא"כ הקרח הוא בחי' גבורה כי הקרח בא מתוקפא דצפון, וכמ"ש בזוהר בראשית דכ"ט ע"ב בענין מבטן מי יצא הקרח דהא מסט' דצפון גלידי מיא, וכן בפרדס ערך קרח פי' שהיא *השכינה* במציאותה התחתון והמל' בנינה מהגבורות כמ"ש בסדור ע"פ כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, אבל המא"א אות קוף סעי' כ"ו פי' קרח הנורא ת"ת והפרדס דחה פי' זה, וע' מענין בטן במא"א אות ב' סי"ח ובאות מ"ם סעי' פ"ח מענין מי נק' בינה עילאה כו', והי"נ כ' וע' בזהר בלק דקפ"ה ע"ב ור"ל מענין אד' מי יעמוד, וע' מענין ועל ראשי החי' רקיע כעין הקרח בסדור ע"פ הנותן שלג כצמר שהקרח זהו הפרסא המפסיק בין הבינה לחג"ת וכמו"כ בין אצי' לבי"ע, וע' מזה בהביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים שבלק"ת סוף שה"ש, וע' עוד מענין קרח בסדור ע"פ משליך קרחו כפתים וע"פ הללוי' הללו א"ל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו, ובלק"ת פ' תזריע בד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקיע ובד"ה ביום השמיני שלח. והנה בחי' מבטן מי יצא הקרח ע"ד כעין הקרח הנורא זהו ג"כ בחי' לידה אך מלך מצרים בחי' מיצר מי מעכב שלא יהי' בחי' לידה, והיינו כי יש בחי' מי ברא אלה, אלה שהם ו"ק דז"א ופ"ו גי' אלה, וזהו אלה פקודי המשכן כמ"ש בלק"ת בד"ה אלה פקודי המשכן וכ"ז נמשך מבחי' מי, ופרעה מלך מצרים מיצר מי מעכב שלא יומשך גילוי בחי' אלה מבחי' מי כמ"ש בדרוש אלה מסעי דתקס"ג וע' ביאור והי' מספר בנ"י בלק"ת פ' במדבר בענין פלג אלקים מלא מים, ולפמ"ש לקמן בענין ואם בת היא וחיה שלא הקפיד רק על לידת הזכרים, אפ"ל שלא הי' בחי' מבטן מי יצא הקרח שהוא מל' נוק' כ"א שלא יהי' בחי' הקרח הנורא, כי נורא הוא ת"ת וכמ"ש בפרדס ערך קרח דקרח הוא מל' הנורא ת"ת יעו"ש. והיכולת בפרעה לעכב הלידה מבחי' מי זהו לפי שיונק מעורף דא"א.

הנ"ל דהיינו מבחי' האו"פ המלובש בתוך הכלים בבחי' גדלות א"א להם לקבל השפע בשום אופן כלל כו' כנ"ל, לכך צוה מלך מצרים למילדות העבריות שלא יעזבו לירד השפעת חסד עליון למטה להתלבש בתוך הכלים דבי"ע בהיות שפע חסד עליון המתלבשת בכלים דבי"ע היא שרוי' בבחי' התפשטות וגדלות מפני שהאור דחסד עליון גדול מאד ומתפשט בתוך הכלים בהרחבה וגדלות וזה קשה אל החיצונים שאז אינם יכולים לקבל הימנה חיות

קיצור. פרעה מלך מצרים מיצר מי האוחז בעורף דא"א לכן הוא אוחז בבחי' שלמעלה מבחי' מילדות, ולכן הי' מעכב לידת ז"א שזהו"ע מי ברא אלה, ענין מבטן מי יצא הקרח, מי הוא קצה השמים דלעילא ומשם נמשך הבריח התיכון, ופי' בטן מי יש לפרש ג"כ על מל' שהוא הבטן דבחי' מי קרח הנורא זהו ת"ת, הגדול הגבור והנורא וכן מבחי' מי נמשך כי כל בשמים ובארץ וזהו אשר קדש ידיד מבטן מבחי' מבטן מי. מי מלל לאברהם, מי ימלל גבורות ה', וזהו קרח הנמשך מתוקפא דצפון וכתי' לפני קרתו מי יעמוד ע' בד"ה ביום השמיני שלח פ"ג שלכן צ"ל ישלח דברו וימסם וי"ל מי יעמוד היינו שמבחי' מי נמשך ג"כ שיהי' נימס הקרח ע"ד שפי' בזהר בלק דקפ"ה בענין אם עונות תשמר י"ה דאפי' הכי אד' מי יעמוד וכמ"ש בלק"ת בהביאור ע"פ ועתה יגדל נא כח או עכ"פ שיהי' הקרח בבחי' קרח הנורא קרח פרסא אך נורא ת"ת ור"ל שאין הפרסא העלם גמור, וזהו ג"כ ענין מי ברא אלה, ובחי' אלה הוא פקודי המשכן, ופרעה האוחז בעורף דא"א מעכב להיות מיצר מי שלא יומשך אלה מבחי' מי ואעפ"י שאמר ואם בת היא וחיה, זהו ע"ד הקרח כשאינו בבחי' הנורא, ויעש להם בתים עזח"א ד"ן ע"ב ומ"ש מזה בהגהות לד"ה כי אתה אבינו סד"ה להבין מפני מה יו"ט דפסח, דאע"ג מצד סוכ"ע כחשיכה כאורה אבל כשמאיר ע"י ממכ"ע אז אין ממנו יניקה וכמש"ל בענין אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום הוי' וזהו גם כן אזלת לקרתא הלך בנימוסהא כו', נמצא זה שנת"ל דמצד עיגולים יש להם יניקה זהו ע"ד סוכ"ע כשאינו מאיר בממכ"ע, וכן מ"ש מצד ממכ"ע ג"כ יש להם יניקה מבחי' סוף ההשתל' זהו כשאין מאיר בו סוכ"ע ע"ד וכד אנת תסתלק מינייהו אבל ע"י יחוד סוכ"ע בממכ"ע אין יניקה מב' הבחי' ומבואר במ"א דיחוד סוכ"ע וממכ"ע נק' שלום בפמשמ"ע ועי"ז נעשה ג"כ שלום בפמשמ"ט וכמו שהי' קודם חטא עה"ד שלא הי' הקליפה מתנגד כ"א אדרבה שיהי' ע"ד שומר לפרי וע' באג"ה סד"ה והי' מעשה הצדקה שלום, ושלום זה בפמשמ"ע נמשך ע"י בחי' הגבוה יותר מב' הבחי' בד"ה ביום השמע"צ דתקע"ב, וזהו"ע משה שהוא הדעת שממשיך החיבור שעיקר היחוד הוא ע"י הדעת וע' בת"ז תיקון ס"ט בתחלתו דק"ב ע"א ובהאי דעת אתמר והאדם ידע דלית זווגא אלא בדעת כו' כי אל דעות הוי', וע' בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ לבבתני חיבור ד"ע סוכ"ע בד"ת ממכ"ע וע' בד"ה מזמור לתודה מענין כי אל דעות שהוא יחוד או"א. והנה משה הוא בחי' דעת ולכן ע"י משה נמשך מבחי' ד"ע בד"ת שיאיר המקיף בפנימי, וע' במד"ר פ' משפטים פ"ל סעי' י"ד גבי אל תדברו גבוה גבוה כו' עד ואני מחליפה כו' וז"ש כאן וידע אלקים, לכן ע"י משה דוקא הי' הגאולה,

---

בשום אופן כלל כו' כנ"ל, לכך ציוה להם מלך מצרים אם בן הוא והמיתן אותו להוציא החיות משפע החסד הלזו ולהחזירה לשרשה כמו שהי' קודם ירידתה ולא לעזוב אותה לירד למטה להתלבש בכלים דבי"ע שלא תתלבש רק בהכלים הנמצא בהם בחי' הביטול שהם נש"י ומלאכים דקדושה ותשרה שם בהרחבה והגבלה אזי לא יוכלו לינק הימנה כלל כנ"ל, ואם בת היא וחי' כו' פי' בהיות השפע העוברת עליכם הוא בא מבחי' הנוק' שלמעלה מבחי' גבורה אזי תעזובו אותה לירד

והמצריים טעו בו וסברו שהוא מבחי' המקיף לבד אבל באמת הוא דוקא הממשיך בחי' סוכ"ע בממכ"ע עד שנמשך יחוד הוי' באלקים, וזהו ותתצב אחותו מרחוק לדעה ע"ש כי אל דעות ר"ל שמחבר ב' הדיעות שהם סוכ"ע וממכ"ע, ופי' אחותו זהו כנס"י שעליו נא' ואיש כי יקח אחותו חסד הוא כנ"ל ולכן ותתצב אחותו מרחוק.

ז) **וראיתם** על האבנים, ופרש"י מושב האשה היולדת ובמ"א קורהו משבר בישעי' סי' ל"ז ג' כי באו בנים עד משבר וכח אין ללידה, והלעז של משבר דער בראַך שטול, והוא מקום מושב היולדת, האני אשביר ולא אוליד בישעי' סי' ס"ו ט' וועל איך דען בריינגען איין אשה אויף דער בראַך שטול און זאָל זיא ניט מאַכען געווינען, וכדפרש"י האני אביא האשה על המשבר ולא אפתח רחמה להוציא עוברה ונק' כן משבר ע"ש שבר האשה היולדת וחבליה כ"כ במכלול ואפשר ע"ד שבר רעבון בתיכם שנק' התבואה שבר ע"ש ששובר הרעב כמ"ש במכלול כן י"ל מקום מושב היולדת הוא מקום מתוקן לשבור חבליה. והנה מה שנק' מקום מושב הזה אבנים כ' הראב"ע בפ' שמות שיש מי שאומר שהוא מענין בנים והאלף נוספת ודחה פירושו כי האלף שרש והוא מלשון אבנים וכן ארז"ל פ"ק דסוטה די"א ע"ב מאי אבנים א"ר יוחנן סימן גדול מסר להם אמר להן בשעה שכורעת לילד ירכותיה מצטננות כאבנים ואית דאמר כדכתי' ירמי' י"ח ג' וארד בית היוצר והנה הוא עושה מלאכה על האבנים והלעז אוף דעם פורעם וואָש דער אוף מאַכט ער דיא טעפ, ופרש"י בגמ' שם להכי קרי להו למשבר של אשה אבנים כדכתי' גבי יוצר כלי חרס אבנים ואשה נמי ליוצר דמיא. והנה לפרש"י בפ' ויחי דלעיל גבי אבן שהוא לשון אב ובן א"ש שנק' מושב היולדת אבנים כי הוא הממשיך שיומשך הבן

למטה להתלבש בכלים דבי"ע שאף שתתלבש בהן יוכלו גם החיצונים לינק הימנה מאחר שהוא בחי' גבורות כשתגיע בתוך הכלים דבי"ע תתצמצמה בצמצומים רבים עד שיהי' השפע בתכלית הצמצום והקטנות שאז יכולים הם לינק הימנה ולקבל חיות ג"כ כנ"ל (וכנודע שדרך מדת הגבורות לצמצם כו') ולכך אמר מלך מצרים אם בת היא וחי' שלא איכפת לי' ירידת השפע מבחי' גבורות עליונות שתתצמצם בתוך הכלים בצמצום וקטנות מאד שאז ינקו גם הם הימנה כנ"ל, ועיקר כוונת מלך מצרים הי' שהי' מושל על ישראל והם יהי' אצלו בבחי' גלות לכך ציוה למילדות כך שלא תגיע השפע דחסד עליון לתוך הכלים דבי"ע המה נש"י רק מבחי' מדת הגבורה שלמעלה בלבד שאז יכולים ג"כ לינק הימנה כנ"ל, אבל כשתבוא השפע מח"ע לישראל שמתפשטת בבחי' הרחבה וגדלות בתוך הכלים דנש"י בלבד והם אינם יכולים לינק הימנה כלל אזי יהיו נגאלים כו'.

ותיראן המילדות את האלקים ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיין את הילדים כו' פי' כי עיקר המכריח את השפע דח"ע דוקא שתרד למטה הוא שם אלקים דוקא שבלעדו לא הי' באפשר שתרד השפע דח"ע למטה להתלבש בכלים דבי"ע בהיות אור החסד עליון הוא גדול מאד בהרחבה והתפשטות מאד בבחי' א"ס ממש לכן כאשר יצטרך להתלבש בכלים

מהאב היינו לידת הולד מאמו היולדת, ומה שנק' אב והלא האם היא המולדת אך כי בעוד הולד בבטן האם עובר ירך אמו הוא אבל כשנולד נק' על שם אביו כמ"ש אשר ילדה ליעקב בראשית ל"ד א', וכתי' אני היום ילידתיך דקאי על האב והיינו כי בשעת הלידה מתגלה בו כח האב יותר מכמו שבעיבורו הי' רק ירך אמו, וע"כ נק' מושב היולדת אבנים וכן ביוצר כלי חרס כי גם הכלים נולדים ומתהווים מהטיט ע"י היוצר הרי הוא ג"כ המחבר אב ובן כנ"ל לכן נק' הפורעם אבנים, ובמכלול בשם אביו פי' אבנים לשון בנין, וגם זה שייך כאן כמאמר והתקין לו ממנו בנין עדי עד כי הלידה נק' ג"כ בנין, אולי אבנה ממנה, א"ת בניך אלא בוניך. והנה ענין ירכותיה מצטננות כאבנים היינו נה"י דאי' כמ"ש בע"ח שער המוחין ספ"ג ושם פי' ג"כ שהם לשון אבנים ולשון בנים כי על נו"ה נאמר וכל בניך לימודי הוי' וגם א"ת בניך אלא בוניך כו' וע' במא"א אות א' סכ"ו, עכ"פ הלעז של האבנים שבפ' שמות היינו מה שנק' משבר דהלעז בראך שטול זהו הנק' האבנים והלעז דהאבנים דגבי יוצר היינו פורעם.

קיצור. אבנים זהו מושב האשה היולדת ונק' ג"כ משבר ומה שנק' אבנים זהו מלשון אבן כמו הפורעם של יוצר כלי חרס ונק' אבנים או משום שירכותיה מצטננות כאבנים, גם אבן י"ל אבן ובן וזהו ג"כ ענין אבנים שהם נה"י.

דבי"ע המגבילים אותו בהלבשה והגבלה ממש שזהו צמצום גדול לגבי' א"א להיות זולתי ע"י שם אלקים דאצי' שהוא מקור הצמצומים כו' (ועמ"ש ע"פ וידבר אלקים כו' אני הוי' וארא) נמצא עיקר גרם וסיבת ירידת החסד עליון למטה להתלבש בתוך הכלים דבי"ע הוא ע"י שם אלקים דאצי' שהוא המצמצם אותו ומכריחו שירד למטה כו' וע"ז נאמר ותיראן המילדות את האלקים ולא עשו כו' פי' שיראו לעבור על שם אלקים דאצי' אשר הוא מכריח את השפע בחסד עליון דוקא שתרד למטה ע"כ ותחיין את הילדים הזכרים שהוא בחי' המשכת חסד עליון (שנק' בן וזכר כו') שנמשך למטה שלא כצוואת מלך מצרים שלמעלה מפני שיראו את האלקים כנ"ל (ועי"ז ויעש להם בתים עיין בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דבחי' בית שייך לבחי' לידה כי בית הוא מקיף למקיף ומשם כח הלידה כו' ולכן עי"ז ותחיין את הילדים עי"ז ויעש להם בתים בתי כהונה ומלכות).

ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון וגו' פי' שכאשר ראה שלא עשו המילדות העבריות כאשר ציום ותחיין את הילדים וזה ק' עליהם מאד כנ"ל שאז אינם יכולים לינק הימנה כלל, לכך עשה עצה אחרת שלא תגיע שפע הח"ע שהוא בחי' בן זכר למטה לתוך הכלים דבי"ע, והיינו שציוה לכל עמו שכל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, פי' יאור מצרים הי' נהר נילוס אשר היא נמשכה מנהר פישון שבד' נהרות הנמשכות מג"ע כו' כמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד לד' ראשים שם האחד כו' ולזאת הי' עצתו להשליך כל הבן הילוד דהיינו כל בחי' השפע דח"ע

והנה פרעה גזר על המיילדות וראיתם על האבנים אם בן הוא והמיתן אותו כו', פי' שצוה להם כאשר תרד השפע מלמעלמ"ט אל תוך הכלים דבי"ע דרך המיילדות הנ"ל אזי תראו בהשפע היורדת אם בן הוא פי' השפע היא בחי' חסד עליון שנק' בן לשון זכר כי בחי' השפעת חסד עליון נק' בן לשון זכר כמ"ש זכר חסדו וגו' שחסד עליון נק' זכר כו' גם בן הוא לשון בנין דהיינו כמ"ש עולם חסד יבנה שע"י החסד דוקא נבנה העולם בבנין גמור ע"כ מדת החסד עליון נק' בתו' בן דמשמע לשון וגם לשון בנין מפני שהוא הבונה ומקיים כל העולמות והוא בחי' דכר העליון כמ"ש זכר חסדו כנ"ל (הג"ה. וכן מבואר בהכתוב שהבנים והבנות הם ג"כ מלשון בנין כמ"ש אולי אבנה ממנה וכן אומרים והתקין לו ממנו בנין עדי עד. ופי' הרד"א דקט"ו ע"א בנין ע"ש ויבן ה' אלקי' את הצלע עדי עד כלומר בנין נוהג לדורות והטעם שע"י שניהם מתקיים מין האדם. וגם ע"ד לא תהו בראה לשבת יצרה. וגם י"ל שהבנים נחשבים לאביהם ואמם כמו בנין ובסדור שער התפלה סד"ה מזמור שיר חנוכת הבית פי' מפני שההולדה נמשך מבחי' מזלי', בני חיי ומזוני במזלא תלי', שהוא הכתר הנק' מזלי' והוא בחי' בית ומקיף למקיף כו'. והנה ויבן הוא ג"כ לשון בינה וכן בינה זהו בן י"ה, ובפרדס ערך בן כ' בן הוא ת"ת בנים נקראים נו"ה והם ג"כ לשון בנין שהם בונים התחתונים וכן בנ"י פי' נו"ה כי הם בנים לת"ת כו', ובמא"א אות בי"ת סכ"ד בן נק' ז"א כו' וע"ש סנ"ב סכ"ג, וע' במד"ר פ' בראשית פכ"ו צורך לחטים וצורך לשעורים צורך לחטים יותר מן השעורים, המשיל הבן לחטים והבת לשעורים כי שעורה שעור ה' כמשנ"ת בלק"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם חטה כ"ב אתוון דאוריית' וחטה ג"כ ה"ח ושעורה ה"ג, וע' בלק"ת בדרושי שבועות בד"ה וספרתם לכם, וגם יובן מעלת החסד ע"ד שנת' בזהר ויקרא ד"ז ע"ב בענין ואיש דא קוב"ה כי יקח אחותו דא כנ"י חסד הוא וכמ"ש מזה ג"כ בזהר פ' אחרי דע"ז ע"ב.

קיצור. בן זכר חסדו וגם לשון בנין עולם חסד יבנה, בנין עדי עד בן ת"ת וגם נו"ה חטים ובת שעורה שעור ה' עכ"ה).

שנמשך למטה לתוך הכלים דבי"ע אל מקורו בחי' הנהר היוצא מעדן שנהר היוצא מעדן היא בחי' בינה דאצי' שנק' עלמא דחירו שהוא בחי' יובל אשר נק' דרור אף לעבדים כו' פי' שם הוא בחי' החירות לכל אף לעבדים כו' שכולם יוכלו לקבל החיות והשפע ממנו בשוה שבינה היא מקור כל המקיפים כנ"ל אשר שם אין תופס מקום כלל מעשה התחתונים כמ"ש אם צדקת מה תתן לו וגו' ורבו פשעיך מה תעשה לו וגו' ע"כ יוכלו אף החיצונים (בחי' מצרים שהם בחי' עבדים כו') לינק הימנה ולקבל חיות ולכך צוה פרעה שכל הבן הילוד דהיינו בחי' המשכת החסד בתוך הכלים דבי"ע שאז הוא מוגבל ומוסתר מן החיצונים מבלי תת להם מקום לאחוז ולינק שיורד דוקא לתוך הכלים שנמצא בהם בחי' הביטול כנ"ל, היאורה תשליכוהו אל מקורו תשיבוהו אל נהר היוצא מעדן ושם הוא חירות לכל ויוכלו אף הם לקבל חיות כמשנת"ל שאחוריהם למקיף (וע' מענין היאורה תשליכוהו בזח"ג בהעלותך קנ"ג ב' וזח"א מקץ קצד"א פרדס ערך יאור ובת"א סד"ה ויהי מקץ כו') וכל הבת תחיון כנ"ל

ולזאת ציוה להם מלך מצרים למילדות שכאשר תראו בהשפע העובר עליכם למטה להתלבש בכלים דבי"ע שהוא בחי' בן בחי' השפעת החסד עליון למטה להתלבש בכלים דבי"ע אזי והמיתן אותו להוציא החיות של השפע זו ולחזור למקורה הראשון כמו שהי' קודם ירידתה ולא לעזוב את השפע זו לירד למטה להתלבש בכלים דבי"ע (הג"ה, ועיקר הענין דהנה כתי' וכל בניך לימודי הוי' שהם הממשיכים גילוי שם הוי' שעסק התפלה זהו המשכת י"ה רו"ש וע"י תומ"צ ממשיכים בחי' ו"ה וכמשנ"ת בלק"ת פ' ראה בד"ה וכל בניך לימודי הוי'. וגם הם בחי' בוניך כמ"ש ורב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך שהם הממשיכים המשכת אוא"ס במל' וזהו ענין ורב שלום דהיינו יחוד הוי' באלקים. וע' בפרדס ערך לימודי הוי' ובמאמ"א אות למ"ד סכ"ט ובזח"ג ס"פ צו דל"ה ע"א ע"פ צור תעודה חתום תו' בלמודי ובפ' אמור ד"צ סע"ב. ועכ"פ ענין לימודי הוי' הוא שיהי' גילוי המשכת שם הוי' ע"י שם אלקים. וזהו ענין בניך ובוניך ע"ד גדול הוי' כו' בעיר אלקינו כו'. ופרעה לא רצה גילוי שם הוי' רק שם אלקים לפי שמצד שם אלקים שהוא מדת ההסתר והצמצום להיות יש ודבר נפרד יוכל להיות לו יניקה וכמו פי' אדמת בני חם ע"ש שיניקתם מבחי' מ"ח צירופים אחרונים דשם אלקים. וזהו ג"כ ענין מצרים מיצר ים ר"ל שיניקתם מבחי' ים שהם ב' אותיות אחרונים דשם אלקים שמהם נמשך מ"ח צירופי' האחרונים וכו' אבל בחי' גילוי שם הוי' הוא הגילוי איך כולא קמיה כלא חשיב ומבחי' זו אין לו יניקה וכמ"ש בלק"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם. ועזח"ב משפטים דצ"ו ע"א. ולכן לא רצה שיהי' בחי' וכל בניך לימודי הוי'.

קיצור. כי וכל בניך לימודי הוי' ומצרים מיצר ים שיניקתם ממ"ח צירופי' אחרונים דשם אלקים הנקראים ים, אכן ע"י יחוד הוי' באלקים אין להם יניקה וע"כ אמר אם בן הוא כו' שלא רצה שיהי' גילוי שם הוי', עכ"ה).

שמשפע הגבורה עליונה המתצמצמי' בכלים מכלים שונים בבחי' צמצום וקטנות מאד יוכלו גם הם לקבל חיות לכך לא איכפת לי' על הבת רק על הבן הילוד היאורה תשליכוהו להשיבו אל מקורו בחי' נהר היוצא מעדן (כי הנילוס נמשכה הימנו כנ"ל).

אך מה עשה המאציל ית' החפץ חסד ורוצה לגאול את ישראל ממצרים השפיע להם נשמת משרבע"ה אשר שרשה גבוה מאד נעלה אף מן הנהר היוצא מעדן כו' שהוא נמשך ממקור הנהר עילאה כמ"ש כי מן המים משיתיהו וגו' פי' כמשל המים גשמיי' שנגררים במורד מלמעלה למטה ממקום גבוה למקום נמוך כמו"כ עד"מ למעלה נאמר במרבע"ה כי מן המים משיתיהו ששרשו ממקור המים דנהר היוצא מעדן הנ"ל והוא נמשך ממקום גבוה מאד נעלה למקום נמוך להתלבש למטה בכלים דבי"ע והיינו ששרשו מבחי' אבא דאצי' שנק' עדן מקור המעיין נביעו דנהר דנגיד ונפיק מיני' כנודע וכמ"ש בזהר וכנודע שאבא אחיד במזל השמיני ותלי' דהיינו בחי' מזל ונוצר אותיות צנור ורצון בחי' כתר דאצי' נמצא שרשו של משה הוא מבחי' מזל נוצר דאריך המקיף הגדול שלמעלה

ואם בת היא שהשפע זו היא מבחי' גבורות שנק' בת מבחי' הנוק' כו' אזי וחיה תעזבו אותה להיותה יורדת למטה להתלבש בתוך הכלים דבי"ע כו'. והענין הוא כמשנת"ל שיניקת החיצוני' מקדושה הוא בב' אופנים או מבחי' המקיף דקדושה שלמעלה מהכלים כו' (הג"ה, דהיינו ע"ד שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך וע"ד את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, חנם בלא מצות מפני ששם אין האתעדל"ת תופס מקום, וע' בת"א פ' וארא סד"ה וידבר אלקי' אל משה כו' וארא. ואפ"ל שיניקה זו זהו ג"כ ע"י בחי' לבונה שבי"א סממני הקטורת שהוא בחי' אותיות המחיה ע"ד אור מקיף וכמשל ההשפעה ע"י שם כמ"ש במ"א בהביאור וארא תקע"ב עכ"ה) או מבחי' קטנות האו"פ המתצמצם בתוך הכלים בצמצום וקטנות מאד כו' (הג"ה, וכמ"ש במ"א שזהו"ע שמחמת מיעוט הירח נמשך יניקת החיצוני', כי מחמת המיעוט נמשך השפע ע"י בחי' נער מט"ט שהוא בחי' קטנות אתוך זעירין ומזה נמשך בחי' כרחל לפני גוזזיה נאלמה כמ"ש מזה ע"פ ושעיר א' לחטאת, וע' מזה בזהר פ' בראשית די"ט ע"ב ע"פ יהי מארת חסר עכ"ה) אבל מבחי' האמצעות בין שני האופנים הנ"ל דהיינו מבחי' האו"פ המלובש בתוך הכלים בבחי' גדלות א"א להם לקבל השפע בשום אופן כלל כו' כנ"ל (הג"ה, ועיקר הענין היינו שע"י שמאיר האור מבחי' שם הוי' שהוא האור מא"ס המאיר בע"ס דאצי' ע"י אין להם יניקה וכמ"ש אני הוי' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ולא עוד אלא כי ע"י נעשה התיקון שלא יהי' להם יניקה מב' האופנים וכמ"ש בת"א פ' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו בענין אם תגביהי כנשר משם אורידך נאום הוי', וכן ע"י ששם הוי' מאיר בשם אלקים אין להם יניקה מבחי' הקטנות כו' וע' בלק"ת פ' תזריע בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיע שעיקר הדוחה יניקת החיצוני' הוא אור אבא והוא בחי' הוי' בחכ', וזהו ג"כ ענין הקל קול יעקב וע"ז אין הידים כו' שאין מניח להיות שממית בידים תתפש כו' עכ"ה) לכך ציוה מלך מצרים למיילדות העבריות שלא יעזבו לירד השפעת חסד עליון למטה להתלבש בתוך הכלים דבי"ע בהיות שפע חסד עליון המתלבשת בכלים

מהכלים אשר שם כולא שוין כלא חשיבי בלי תפיסת מקום כלל מעשה התחתונים והוא נושא עון ועובר על פשע כו' לכך יוכלו החיצונים לינק משם ג"כ, ולזאת טעו המצרים כשראו את משה לא הי' איכפת להו ואדרבה נגדל בבית פרעה אף שידעו שהוא מילדי העברים אך מחמת שידעו שנשמת משה הוא מבחי' כתר עליון המקיף דאצי' ע"כ לא חששו בו כלל כי אדרבה יוטב להם בעבורו שיומשך אליהם ג"כ שפע וחיות מבחי' המקיפי' עליון כנ"ל, וז"ש ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור וגו' ותראהו את הילד והנה נער בוכה ותחמול עליו וגו' ויגדל הילד ותביאהו לבת פרעה ויהי לה לבן כו' פי' לה דוקא הי' לבן שגם עליהם נמשכה השפע וחסד עליון מא"א המקיף דאצי' אשר המה יכולים לינק משם ג"כ ועי"ז ויהי לה לבן דהיינו שיהי' לה לבחי' משפיע השפע וחסד ממקורו המקיף דאצילות הסובל הכל כנ"ל, לכך נגדל בבית פרעה ולא חששו לי' כלל אדרבה היטב להם בעבורו כ"א רק כל הבן הילוד מנשמת ישראל חוץ ממשה שצוה פרעה להשליך אל היאור להשיבהו אל מקורו בחי' הנהר היוצא מעדן

דבי"ע היא שרוי' בבחי' התפשטות וגדלות מפני שהאור דחסד עליון גדול מאד ומתפשט בתוך הכלים בהרחבה וגדלות וזה קשה אל החיצוני' שאז אינם יכולים לקבל הימנה חיות בשום אופן כלל כו' כנ"ל, לכך ציוה להם מלך מצרים אם בן הוא והמיתן אותו להוציא משפע החיות החסד ולהחזירה לשורשה כמו שהי' קודם ירידתה ולא לעזוב אותה לירד למטה להתלבש בכלים דבי"ע שלא תתלבש רק בהכלים הנמצא בהם בחי' ביטול שהם נש"י ומלאכים דקדושה ותשרה שם בהגדלה והרחבה אזי לא יוכלו לינק הימנה כלל כנ"ל, ואם בת היא וחיה כו' פי' בהיות השפע העוברת עליכם הוא בא מבחי' הנוק' שלמעלה שהיא מבחי' גבורות אזי תעזובו אותה לירד למטה להתלבש בכלים דבי"ע דאף שתתלבש בהן יוכלו גם החיצוני' לינק הימנה מאחר שהיא בחי' גבו' כשתגיע בתוך הכלים דבי"ע תתצמצמה בצמצומים רבים עד שיהי' השפע בתכלית הצמצום והקטנות שאז יכולים הם לינק הימנה ולקבל חיות ג"כ כנ"ל (הג"ה, וע' מזה ג"כ בלק"ת בד"ה זאת חקת התורה כו' ויקחו אליך פרה שיניקת החיצונים הוא מסט' דשמאלא משא"כ מבחי' חסד וע' בזה בזח"ב פקודי דרכ"ד ע"ב ובהרמ"ז שם ועי"ש מזה בבה"ז פ' ויחי דרמ"ט ע"א בדרוש ויבואו עד גורן האטד עכ"ה), ולכך אמר מלך מצרים אם בת היא וחי' שלא איכפת לי' ירידת השפע מבחי' גבורות עליונות שתתצמצם בתוך הכלים בצמצום וקטנות מאד שאז ינקו גם הם ממנה כנ"ל (הג"ה, וזהו שיש דעה בגמ' ספ"ק דב"ב ע"פ וה' ברך את אברהם בכל מאי בכל, ר"מ אומר שלא היתה לו בת ומ"ד שהיתה לו בת י"ל כמ"ש במד"ר פ' שמות פ"א דטפש הי' פרעה באומרו ואם בת היא וכו', ע"ש, והיינו כי ובכל שמה כל הוא יסוד כי כל בשמים ובארץ ולכן גם הבת נק' על שמו בכל וא"כ אין ממנה יניקה ועוד כי עם היות הבת היא מבחי' גבורה הרי אבא יסד ברתא וע"י היחוד נתבסם הגבורות והם דוחים את החיצוני', ועוד כי ע"י הבת דוקא נמשך והתקין לו ממנו בנין עדי עד, ויש להעיר ג"כ מענין שהנשים דוקא לא רצו ליתן נזמיהן לעגל, וא"ח עט"ב, ועמ"ש בד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון, עכ"ה) ועיקר כוונת מלך מצרים הי' שיהי' מושל על ישראל והם יהיו אצלו בבחי' גלות לכך ציוה למיילדות כך שלא תגיע השפע דחסד עליון לתוך הכלים דבי"ע המה נש"י רק מבחי'

כו' מפני שהחסד הנמשך לתוך הכלים דבי"ע קשה עליהם כנ"ל אבל לא הנשמה של משה הנמשכת מן המים עליונים אשר אדרבה היטיב להם בעבורו שהי' לבתי' בת פרעה לבן לבחי' משפיע להשפיע השפע ממקורו מזל הח' דאריך עליהם ג"כ, ולזה אמרה כי מן המים משיתיהו ותקרא משו משה כו' זה חסדו הגדול ית' שהטעה אותם בזה כדי שיומשך נשמת משה רבע"ה למטה להושיען ולגאול אותם מיד מצרים באותות ומופתים כו'. והענין כי משה גימט' נוצר חסד וגימט' רצון וידוע דהרצון הוא למעלה מהחכמה שהחכמה הוא בחי' דין שלא יומשך השפע כ"א במקום הביטול שכן מחייב החכמה כח מה אבל הרצון הוא בחי' כמה ארך אפים לפניו כו' וע"כ סברו שממשה יומשך להם ג"כ יניקה כו', אכן באמת טעו בזה כי הנה בחי' נוצר חסד נוצר אותיות צנור ואותיות רצון פי' שהוא הצינור המחבר וממשיך שפע הרצון עליון שיומשך

מדת הגבורה שלמעלה בלבד שאז יכולים ג"כ לינק הימנה כו', אבל כשתגיע השפע מח"ע לישראל שמתפשטת בבחי' הרחבה וגדלות בתוך הכלים דנש"י בלבד והם אינם יכולים לינק הימנה כלל אזי יהיו נגאלים כו'.

קיצור. ענין וראיתם על האבנים מושב היולדת, וגם לשון אב ובן אב בן הוא זכר חסדו, וגם לשון בנין עולם חסד יבנה, וע"ד והתקין לו ממנו בנין עדי עד בן ת"ת וגם נו"ה, ומעלת החסד ע"ד ואיש דא קוב"ה כי יקח אחותו דא כנס"י חסד הוא, ומזה יובן ענין ותתצב אחותו מרחוק, ופרעה לא רצה זה ע"כ אמר אם בן הוא כו', גם כי וכל בניך לימודי הוי' וענין א"ת בניך אלא בוניך היינו שממשיכי' להיות ואיש כי יקח כו' ומצרים נק' אדמת בני חם שיניקתם ממ"ח צירופי' אחרונים דשם אלקים שנמשכי' מב' אותיות ים דאלקים וז"ס ותשלך במצולות ים, משא"כ ע"י בחי' לימודי הוי' נמשך חתום תורה בלמודי, החותם שלא ינק פרעה, והיינו כי יניקת החיצונים נמשך מב' בחי' או ע"ד אם תגביהי כנשר וע"ד בחי' לבונה אותיות שמאירים בבחי' מקיף ועז"נ משם אורידך נאום ה', או ע"ד מריבוי הצמצומים וכמו ממיעוט הירח וע"י גילוי משם הוי' אור אבא דוחה, וזהו ואם בת היא מבחי' גבורה, ענין וה' ברך את אברהם בכל.

ח) ותיראן המילדות את האלקים ולא עשו כאשר צוה עליהם מלך מצרים ותחיין את הילדים וגו', פי' עיקר המכריח את השפע דחסד עליון דוקא שתרד למטה הוא שם אלקים דוקא שבלעדו לא הי' באפשרי שתרד השפע דח"ע למטה להתלבש בכלים דבי"ע בהיות אור החסד עליון הוא גדול מאד בהרחבה והתפשטות מאד בבחי' א"ס ממש לכן כאשר יצטרך להתלבש בכלים דבי"ע המגבילים אותו בהלבשה והגבלה ממש שזהו צמצום גדול לגביו א"א להיות זולתי ע"י שם אלקים דאצי' שהוא מקור הצמצומים (הג"ה, ע"ד גדול בעיר אלקינו וכמ"ש בד"ה וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי', מבחי' אלקי' נמשך מי אלה היפך מיצר מי וכמ"ש במ"א בענין יין המשמח אלקים ע"י גילוי שם הוי'.

ויתלבש בחכמה עילאה דוקא ולכן התורה שהיא רצונו וחכ' יתברך נקראת ע"ש משה זכרו תורת משה כו' וצנור זה זהו ענין אבא יונק ממזלא, וזהו נוצר חסד לאלפים פי' אאלפך חכמה אאלפך בינה והוא בחי' אלפים שנה שקדמה התורה לעולם שמקור המשכה זו בחו"ב זהו מבחי' נוצר חסד שהוא בחי' משה ולכן אדרבה ע"י משה דוקא נעשו כל הנסים לאבד את המצרים ולגאול את ישראל מאחר שהוא הממשיך גילוי רצון העליון בחכמה עילאה ומחבר האור מקיף שיאיר ויומשך בהאור פנימי דוקא, ועמ"ש בד"ה הוי' יחתו מריביו. וע' עוד מענין זה בב"ר פ' מ"ב ובשמות רבה שמות פ' א', בשלח פ"כ, יתרו ר"פ כ"ו. ויקרא רבה אמור ס"פ כ"ז. נשא פ"י. קהלת רבה בפסוק חופר גומץ כו'.

פ' שמות ב, ו

ותפתח ותראהו והנה נער בוכה, זח"ב משפטים ונער הוה שמך בקדמיתא והנה נער בוכה כו' ואתהדרת בן כו'.

פ' שלח קע"ד ב' ותראהו, רשימא דמלכא ומטרוניתא אשתכחת ביה ואינון רשימא דו"ה, מיד ותחמול עליו. ת"ז כג"ב נ"ו ב' כ"ב ב'. ת"ז סוף תיקון י"ב דכ"ג ע"א ותראהו דא שכינתא דהוה בכי בגיניה, מיד ותחמול עליו ודא הוא בבכי יבואו ירמיה ל"א, לקיימא וברחמים גדולים אקבצך ישעי' נ"ד. והכס"מ משנה הגירסא דהוה בכי בגינה, שבכה על גלות שכינה. עו"ש בפי' וברחמים גדולים הם שיומשכו מפנימית עתיק שיתגלה לע"ל, א"כ זהו גבוה מיג"מ שממשיכים עכשיו שא"א להיות כ"א מפנימי' א"א וחיצוניות עתיק.

תיקון י"א כ"ב ב', שערי דמעה לא ננעלו כו' מארי דדמעה נער בוכה כו' ותפתח ודאי היכלא לגביה הה"ד אד' שפתי תפתח במאי אתפתח לי' בדמעה כו' ופי' בכס"מ כי משה יסוד אבא בחי' עין ראיה ממשיך הדמעה מהמות לעין כו' ועי"ז נפתח היכל קדה"ק, שז"ס אד' שפתי תפתח, והדמעה יוצא מאישון בת עין שהוא בחי' דאתהפך חשוכא לנהורא בירור שם ב"ן, ועמ"ש מענין שערי דמעה לא ננעלו בתלים סי' מ"ב ע"פ היתה לי דמעתי לחם.

תיקון כ"א נו"ב, ויפתח נח את חלון התיבה, התיבה בינה או מ' חלון היינו יסוד, ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה שע"י הבכי' מעוררי' שיהי' נפתח חלון התיבה שהיא פנימית בינה.

רבות שמות פ"א קי"ח ע"ג ותראהו ותרא לא נאמר אלא ותראהו א"ר יוסי בר"ח שראתה עמו שכינה (וזהו כדברי הזח"ג פ' שלח הנ"ל) כלומר ותראהו לשכינה עם הילד.

והנה נער כו' חופת נעורים בתיבה בוכה כו' אחותי כו' היינו השכינה.

רבות במדבר פ"ב דף רי"ד ג' ע"פ מוציא אסירים בכושרות, מפרש בכושרות בכי ושירות, שמהבכי נמשך אח"כ השירה והיינו משה, והנה נער בוכה וכן בנ"י ויאנחו בנ"י כו' ואח"כ אז ישיר משה ובנ"י כו'.

בגמרא פ"ק דסוטה דף י"ב, כנזכר ברבות שמות פ"ב הנ"ל.

במ"ע קע"ו כי ביוסף נאמר והוא נער דהיינו בן י"ז שנה היינו בחי' טוב ובמשה נאמר ויקח משה את עצמות יוסף היינו עצמיות של בחי' יוסף לקח משה ע"ש במ"ע י"ז ל"ח, ע"כ נאמר במשה והנה נער בוכה, ואפ"ל לפ"ז בכייתו על בחי' טוב הנ"ל המקשר ומחבר השפע בעולמות וזהו בחי' נער כרוב אנפי זוטרי הי' בוכה ע"ז, וכה"ג איתא בזח"א ויחי דרי"ו בענין יעקב שהי' בוכה על י"ז שנה דיוסף כו' ע"ש, ועמ"ש עוד בענין כי נער ישראל ואוהבהו.

———●———

שמות ב, כד

וישמע* אלקים את נאקתם ויזכור אלקים וגו', רבות קנ"א רמ"ו ב'. שלי"ה ס"א קנ"ו א' קס"ב ב' רנ"ב. מ"ע קפ"ד. בחיי ס"ו ג'. רבות שמות פ"א קי"ז ג' שמעון על שם וישמע אלקים את נאקתם, ועמ"ש מענין שמעון בד"ה יהודה אתה. מד"ר ויצא ר"פ ע"ג דפ"ב ע"א ואשריהם הצדיקים שהם הופכים מדת הדין למדה"ר בכל מקום שנאמר אלקים הוא מדת הדין כו' וישמע אלקים אל לאה, וישמע אלקים את נאקתם כו'.

שם ספ"א קי"ט ג', וישמע אלקים את נאקתם נאקת החללים כמ"ד ונאק נאקות חלל ביחזקאל סי' למ"ד כ"ד ופי' במצ"ד כדרך שהחללים נואקים בצאת נפשם וכ"ה בת"י שם, וכמ"ד מעיר מתים ינאקו באיוב סי' כ"ד, ופי' אדמ"ו נ"ע שנאקה זו גורם למעלה בחיות המרכבה ג"כ שור גועה כו'. ואפ"ל כמ"ש האריז"ל שיחוד ו"ה ממשיכים ע"י תומ"צ אבל יחוד י"ה אינו נמשך כ"א ע"י מס"נ בק"ש כי זהו המשכת אור חדש מאור א"ס בחר"ב שיהי' יחוד י"ה עיין ד"ה החלצו בענין שלום בפמשמ"ע, ואינו נמשך אלא ע"י ביטול ממש, וע' ביאור ונקדשתי ובד"ה שיר השירים, ובגלות מצרים דאסתלק ו' לעילא עיין סד"ה וידבר אלקים כו' וארא ובד"ה וארא אל אברהם, ע"כ צריך להמשיך תחלה יחוד חו"ב בכדי שאח"כ יומשך גלוי הוא"ו, ועיין בד"ה עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' אלקינו או"א שהלבישו כו', ולכן זהו נמשך דוקא ע"י וישמע אלקים את נאקתם שבחי' נאקה זו מעורר כמו המס"נ ממש, ותדע דקיום מל"ת לפי שהוא אתכפיא של הגוף מעורר ג"כ יחוד או"א רק שעכ"ז אינו ע"ד מס"נ ממש, עיין סד"ה חייב לבסומי בפוריא דרוש הראשון, אבל בחי' נאקתם הנ"ל מעורר ממש כמו מס"נ כו' וע' בסש"ב פכ"ו, וע' בענין ד' חלוקי כפרה מ"ע ומל"ת כריתות ומיתות ב"ד וחילול השם, דעל כריתות ומיתות ב"ד יסורין ממרקין אבל על ח"ה רק מיתה ממרקת פב"ת דיומא דפ"ו ע"א, ואפ"ל פגם הכריתות מגיע בחו"ב לכן יסורין אשר תיסרנו י"ה ממרקין, אבל ח"ה הפגם בכתר, שמו גימט' רצון, ולכן אין יסורין שמבחי' י"ה ממרקין החטא כ"א מיתה ממרקת, וזה ע"ד דאיתא בזח"ג פ' אחרי דע"ה שיש חטא שאין התשובה מועיל כשנסתלק בבחי' א' יעו"ש, ומבמ"א בביאור מי יתנך, ועד"ז בח"ה אין כח בתשובה כו' כ"א בצירוף המיתה שעי"ז מכפר מבחי' דאסתלק לעילא לעילא, ע"י הסתלקות נשמתו ויסורי הגוף כו' וזהו ענין נאקת חלל, ומזה יובן ענין וישמע אלקים את נאקתם.

ויזכור אלקים* את בריתו, ולא היו ראויים להנצל לפי שהיו רשעים אלא בזכות אבות נגאלו ההי"ד ויזכור אלקים את בריתו. וענין בזכות אבות שהם חג"ת דאצילות זהו ע"ד ז"א בעתיקא אחיד ותליא, ועיין ברבות פ' אחרי ר"פ כ"ב.

וישמע: מאמר זה נמצא גם באוה"ת שמות כרך א' ע' סד בקיצור, ההוספות שבכאן הוא מגוכתי"ק שנרשם בשולי הגליון בבוך שמות—ויקרא. ההערות הבאות להלן הם מכ"ק אדמו"ר שליט"א הנדפס באוה"ת שם.

ויזכור אלקים: כ"ז בשמ"ר ספ"א שם.

רבות נשא ס"פ י"ג רנ"ה ד', למה ג' מינים כנגד שלשה אבות שזכר הקב"ה להם הברית שכרת להם וגאלם שנאמר וישמע אלקים את נאקתם ויזכור אלקים את בריתו את אברהם כו', ועמ"ש בד"ה אתם נצבים בפי' לעברך בברית.

רבות ר"פ ואתחנן, א"ר יוחנן עשרה לשונות נקראת תפלה ואלו הן שועה צעקה נאקה וגו', נאקה דכתיב וישמע אלקים את נאקתם וגו'. והנה נאקה כ' הרד"ק ודעימיה שפירושו צעקה ובהג"ה במכלול שמ"מ אינו נופל אלא על צעקת חלל, והיינו צעקת הגוף ונה"ב מיסורי מיתה. ואפשר להעיר מזה לענין תקיעת שופר דעיקרו בחי' צעקה מפנימית הלב, ומ"מ צ"ל ע"י שופר של איל בחי' בהמה כדי להיות ג"כ בחי' נאקה שהוא צעקה של נה"ב ועי"ז מעורר צעקה של חיות המרכבה שהם בחי' בהמה ועי"ז והחיות נושאות את הכסא כו' כי שרשם מעולם התהו למעלה מבחי' אדם ולכן וישמע אלקים את נאקתם דוקא.

פ' הנ"ל שם דף ר"צ ע"א בפי' כי תוליד כו' ונושנתם בארץ כו' כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא מתוך חמשה דברים אלו מתוך צרה ומתוך תשובה ומתוך זכות אבות ומתוך רחמים ומתוך הקץ כו' מתוך זכות אבות דכתיב ויזכור אלקים את בריתו כו'. נ' חמשה דברים כנגד ה' שבשם הוי' שמבחי' זו הי' יצי"מ וניתן להם חמשה חומשי תורה ועמ"ש ע"פ תורת ה' תמימה שיש בכל ענין חמשה תיבות והם ו' פעמים חמשה תיבות נגד ששה סדרי משנה הנמשכים מחמשה חומשי תורה, וכמ"כ הגאולה היא באות וא"ו שיתחבר עם ה' תתאה הפך סליק לעילא לעילא עיין זהר ויגש דף ר"י ע"א ופ' וירא דקי"ז ע"א שזהו ויזכור אלקים את בריתו כד יתער וא"ו לגבי ה"א, וכמו אשר ו' דש"ס משנה נמשכים מה"א עילאה שהן חמשה חומשי תורה, ועמ"ש ע"פ אלה פקודי המשכן, מי ברא אלה, כן בחי' המשכת וא"ו ויזכור כו' נמשך מבחי' ה' עילאה, ועד"ז הוא חמשה עינויים דיוהכ"פ וחמשה תפלות, ולכן אמר ואף לע"ל אינן נגאלין אלא מתוך חמשה דברים הללו ה' עילאה דשם הוי'. או י"ל כנגד ד' אותיות הוי' וקוצו של יו"ד ועיין בלק"ת ס"פ פנחס ע"פ כל אוכליו יאשמו.

בפתיחתא דאיכה נ"ז ד' בד"ה ור' חנינא פתח הכי מבליגיתי עלי יגון הנה קול שועת בת עמי א"ר יוחנן דבר זה משמש שלשה לשונות זעקה שועה נאקה, נאקה דכתיב וישמע אלקים את נאקתם, ר' הונא רבה דצפורין אומר לשון פרפור הוא הה"ד ונאק נאקת חלל וכתיב ונפש חללים תשוע.

זח"א ס"פ וירא דף ק"כ סע"ב ויזכור אלקים את בריתו דא שכינתא כו' את אברהם דא שכינתא מערבית* דרומית כו' ע"ש ובמק"מ*, ולפ"ז

דא שכינתא מערבית: בזהר הוא: דא הוא מערבית, וע"ש. ואולי הוא טעות המעתיק. ובמק"מ: אולי הכוונה לפי' המק"מ לזח"ג קכ, א.

הפי' שע"י העלאת מ"ן דחיות המרכבה שזהו ענין וישמע אלקים את נאקתם ע"ז נתעורר להיות המשכת מ"ד וזהו ויזכור אלקים את בריתו כו'.

זח"ב פ' בא דל"ח ע"א, וקב"ה דכר תלת קטרי מהימנותא דילכון הה"ד ויזכור אלקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב. י"ל ענין ג' קוין דתיקון ונק' קשרים קשר ה"ע יסוד* כי כן קו ימין חסד קשור עם חכמה ועם נצח וכן קו שמאל בג"ה וקו האמצעי דת"י כו'.

ח"ב יתרו ס"ח א' גבי את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו וישמע אלקים את נאקתם. וע' בזהר פ' משפטים דק"ח ע"א ע"פ זבחי אלקים רוח נשברה קרבנא דשם אלקים עציבו ותבירו דליבא כו'.

ילקוט פ' נח סוף רמז נ"ז ע"פ ויזכור אלקים את נח.

פ' ואתחנן דף רס"ד ג' גבי בכל קראנו אליו בכל לשון שישראל קוראין להקב"ה עונה אותם כו' ותעל שועתם אל האלקים וישמע אלקים את נאקתם.

האזינו דף ש"ו סע"א ע"פ כי שם ה' אקרא, שלא ירדו אבותינו למצרים אלא כדי לעשות להם ניסים שנאמר וישמע אלקים את נאקתם כו'.

ילקוט ח"ב כ"ד ד' ס"ב א' ק"ג ד', רמז תשל"ו ק"ט ב' רמז תש"פ קכ"ד א' קכ"ו א' ע"פ מן המצר קראתי י"ה, קס"ג ב' סוף רמז ת"ר.

להבין ענין שמחת חתן וכלה, הנה הקב"ה נק' חתן כמ"ש צאינה וראינה כו' ביום חתונתו וארז"ל ספ"ד דתענית ביום חתונתו זה מתן תורה וכתיב ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלקיך בישעי' סי' ס"ב ה' והיינו כאשר אור א"ס ב"ה הוא בבחי' המשפילי בשמים ובארץ להחיות את הנבראים בבחי' ממלא כולא עלמין אזי נק' חתן שהוא לשון חות דרגא כנזכר בפרק הבע"י ובס"ז אתהלך דס"ג ע"א נחית דרגא^ (הג"ה, ובגמרא פ"ח דשבת דרגא דרך גג, א"כ דרגא הוא עליה י"ל לפי שע"י ירידה זו של החתן אל הכלה יהי' עלי' כי אחטע"ב ונקבה תסובב גבר ועמ"ש בד"ה זכור ושמור בפ' יתרו בענין פי' חכמות בחוץ תרונה ובפרדס ערך גג החופה נק' כתר עליון ונקרא כן מפני שהוא גבוה על כל האצילות כגג והוא החופף עליון כדמיון אפריון וחופה כמו שנבאר בערך חופה עכ"ל, ובערך חופה כ' והתפארת והמלכות חתן וכלה בתוך חופתם ע"י השושבין שהוא יסוד עכ"ל, נמצא ע"י שהחתן הוא חות דרגא ע"י יתעלה אל החופה שהוא כתר עליון, וזהו ששני הענינים אמת אשר חתן חות דרגא ועכ"ז דרגא הוא דרך גג, ובשער הטעמים פ"ד בענין דרגא תביר פי' כי דרגא הוא היחוד כו' כי הדרגא הוא במלכות כו' וע"י יחוד זה הוא לשבר ולהכניע הקליפות, כי ענין היחוד הוא גילוי אלקות כמו ביום חתונתו זה מתן תורה,

---

קשר ה"ע יסוד: צ"ע השייכות, ואולי מבאר בזה איך נלמד מ„את בריתו" — תלת קטרי.

ועי"ז נשברו הקליפות דהיינו ההסתר וההעלם להחשיב העולם ליש ודבר נפרד וזהו דרגא תביר. ועמ"ש מענין חופה בד"ה תורה צוה לנו משה ובמאו"א אות ג' סעיף ב' גג נקרא היכל קדה"ק דבריאה. ועי' בע"ח בהיכל השביעי שמ"א ע"פ ועשית מעקה לגגך. עוי"ל דרך גג ע"ד כחתן יוצא מחופתו בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי. וגג זהו החופה. עכ"ה) שהוא שפלות גדול אליו שישפיל א"ע להחיות העולמות ולהיות ממכ"ע כי א"ס ב"ה הוא מרומם ומתנשא הוא שהוא ית' קדוש ומובדל מן העולמות. כמ"ש אני ה' לא שניתי. ששוה קמי' בין קודם שנברא העולם ובין לאחר שנברא העולם (ועמ"ש מזה ע"פ ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך). ע"כ זה שיומשך בבחי' ממכ"ע הוא ירידה והשפלה גדולה (הג"ה. וכמו שאמרו ברבות סדר לך פמ"ו ע"פ אני אל שדי תני משום ר' אלעזר בן יעקב אני הוא שאין העולם ומלואו כדאי לאלהותי. וזהו אפילו לגבי בחי' שם אל שדי וכ"ש לגבי שם הוי' שנאמר וארא כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם. ועיין מענין השמות בזח"ג ויקרא דף י'. וגם שם הוי' הוא רק שם והארה כמ"ש בפי' אני הוי' הוא שמי בביאור ע"פ שובה ישראל. ע"כ מכ"ז יובן איך הירידה להתגלות בעולמות הוא בחי' השפלה. ועמ"ש בד"ה וידבר כו' וארא אל אברהם בפי' אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר. ומ"ש בפ' ראה בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו בפי' כי עמך מקור חיים. עכ"ה) וע"כ נק' בשם חתן ע"ש חות דרגא וזהו ביום חתונתו זה מתן תורה שבמ"ת נאמר וירד ה' על הר סיני כו' (הג"ה. ועוי"ל בפי' חתן כפשוטו שהוא לשון תערובות כמ"ש בת"י פ' ראה. וענין תערובות זו מובן עפמ"ש ברבות וארא פי"ב ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם כשבקש ליתן התורה בטל גזירה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים ואני המתחיל שנאמר וירד ה' על הר סיני וכתיב ואל משה אמר עלה אל ה' הוי כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ עכ"ל המדרש. והענין כי קודם מ"ת לא היה גילוי אלקות בעולמות והיה העולם מתנהג באפלה אלא אברהם התחיל להאיר כו' וזהו ענין השמים שמים לה' שלא היה גילוי הביטול למטה עד מתן תורה נמשך גילוי אלקות למטה להיות התחברות שמים וארץ שהם יחודא עילאה ויחודא תתאה והוא יתברך המתחיל שהאיר בגילוי רב למטה ועי"ז יוכלו אח"כ ג"כ הנשמות והצדיקים להתעלות ממטה למעלה. וא"כ זהו ענין תערובות שמים וארץ יחד וההתחברות עליונים ותחתונים ומזה יומשך בחי' דירה בתחתונים ממש. וע"כ נקרא זה ביום חתונתו לשון חיתון ותערובות ממש מה שיהיה דירתו יתברך בתחתונים. ועמ"ש בענין מ"ש במ"ת אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ומדוע לא נזכר שברא העולם אלא כי הבריאה היא מבחינת דיבור לבד אבל במ"ת גילוי אנכי כו' וזהו בחי' חתן. ובשמש כתיב והוא כחתן יוצא מחופתו יש לפרש ג"כ ע"ד חות דרגא שיורד ונמשך להאיר על הארץ וגם י"ל לשון תערובות וחיתון כי ממגד תבואות שמש כו' וגם הלבנה מקבלת מאור השמש.

קיצור. ענין שהקב"ה נק' חתן ע"ש חות דרגא שהעולמות אינן כדאי לאלהותו ית' והוא יורד ונמשך להאיר בהן. ומ"מ י"ל ירידה זו צורך עליה

כי הירידה וירד ה' ועי"ז יהי' עלי' בעצמות אור א"ס וזהו דרגא דרך גג. וענין דרגא תביר, גם י"ל פי' חתן לשון תערובות דהיינו מה שיהי' דירה בתחתונים, עכ"ה).

ב) **וכלה** נקרא כנסת ומקור הנשמות לישראל, וכמ"ש ברבות ס"פ ואתחנן א"ר ברכיה בעשר מקומות קרא הקב"ה לכנס"י כלה כו', ויש בזה שני פירושים האחד לשון כלתה נפשי דהיינו ענין כוסף וחשק (הג"ה, ועמ"ש בד"ה שיר השירים שגם בענין זה יש ב' בחי' הא' לשון כוסף וחשק וה"ע נכספה וגם כלתה נפשי תלים פ"ד הב' לשון כליון כמו כלה שארי ולבבי תלים ע"ג דת"י אשתצי גושמי כו', והם ב' בחי' אהבה הא' ע"ד יחו"ת הב' ע"ד יחו"ע הוא בחי' כילון היש לגמרי ע"ש, ואפ"ל שזהו מ"ש מה יפו דודיך אחותי כלה מה טובו דודיך מיין, דמהו ב"פ דודיך שהוא לשון חבה, אלא י"ל שהם ב' בחי' הנ"ל ביטול דיחו"ע נק' אחותי כלה אמור לחכמה אחותי את אחותי בת אבי היא שמקבלת ממוחין דאבא וכו' ועי"ז יבוא לאתהפכא חשוכא לנהורא הב' ביטול דיחו"ת בחי' אתכפי', עכ"ה) הב' לשון כלא ע"ד לכלא את הרוח בקהלת סי' ח' ה', כלא ולא אצא תלים פ"ח, ויכלא הגשם בפ' נח (הג"ה, ואפ"ל עוד פי' ג' לשון אהבת כלולותיך בירמי' סי' ב' דהוא לשון כלה וגם לשון כלילת יופי שהוא ענין עלוי היופי, כ"כ במצודות שם והוא מהרד"ק שפי' בעבור כי האשה בימי חופתה כל יופיה וכל תכשיטיה אז הם ולכן נקראת אפילו אחר החופה כלה, ובתלים רס"י נ"ן מציון מכלל יופי, ופי' במצודות מכלל מלשון כל ור"ל כלול בכל היופי, ועד"ז פי' כלה כל ה' דהיינו פי' ה' תתאה מקור דבי"ע המקבלת מבחי' כל כמ"ש בד"ה עיני כל אליך ישברו בפרשה מטות, וענין פי' כלילת יופי זה במקור הנשמות יובן ממ"ש בד"ה הנך יפה רעיתי שכלולה מג' גוונין אהבה ויראה והתעוררות רחמים כו', ועמ"ש בפ' ויצא בד"ה אם לא תדעי לך היפה בנשים בפי' ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה, ובד"ה כי תצא בפי' וראית בשביה אשת יפת תואר, ובמא"א אות כ' סעיף ז' כליל נקרא תפארת אך המלכות כשיש בה המוחין ונכלל בה כל מין יופי אז נקראת כלילת יופי עכ"ל, והיי"נ שם כ' סוד כליל הוא לשון כתר וכל כתר הוא בסוד תפארת כידוע מכהאריז"ל, ונ"ל שזהו רמז כליל תפארת בראשו נתת לו עכ"ל, ועפ"ז יובן ענין מרקד אתלת להמשיך בה כלילת יופי. ועפ"ז מה שנק' המל' כלילת יופי ע"ש שמאיר בה הארת הכתר כי נעוץ תחלתן בסופן כמ"ש בבה"ז ר"פ בראשית בענין י"ג עלין דסחרין לשושנה כו' ובביאור ע"פ וידעת היום, עכ"ה), ופי' לשון כלא שהוא לשון בית האסורים מלך אסור ברהטים איך שייך זה במקור הנשמות, הענין הוא דזהו מה שאנו אומרים אתה נפחתה בי ואתה משמרה בקרבי, שהשימור של הנשמה הוא שלא תסתלק הנשמה למקורה ושרשה, כמ"ש ברבות בראשית ס"פ י"ד על כל נשימה ונשימה שאדם נושב צריך לקלס לבוראו שנאמר כל הנשמה תהלל י"ה, וכ"ה ברבות ס"פ ואתחנן שזהו פי' ובכל נפשך והיינו שהנשמה רוצה תמיד להסתלק במקורה אלא ואתה משמרה בקרבי שלא תסתלק, ואפ"ל שזהו פי' ובעל כרחך אתה חי ספ"ד דאבות, וזהו ענין פי' השני דכלה לשון כלא ובית האסורים שזהו על היות הנשמה כלואה ואסורה בגוף ואינה יכולה להסתלק למקורה ושרשה

(הג"ה, רק היא בבחי' כרחל לפני גוזזי' נאלמה, גוזזיה הם הנה"ב והגוף שהיא קשורה ואסורה בהם, וי"ל בחינה זו למעלה במקור הנשמות שנקראת ארץ לשון רצון שרצונה להסתלק למקורה אלא שבע"כ מתלבשת בבריאה ונקרא מלך אסור ברהטים דהיינו מה שהמל' דאצי' מתלבשת בד' מחנות שכינה פני אריה פני שור כו' כמ"ש בזהר ומק"מ פ' ויצא קס"ב, שעז"נ ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים, ולכן הירידה הזאת לעלמא דפרודא נקרא מלך אסור ולכן נקראת הצמאה בפסוק למען שפות הרוה את הצמאה ע"ד צמאה נפשי לאלקים לאל חי כי בה"א בראם ואות ה' זה רוצה תמיד לחזור לשרשו, ועמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר בפי' הלא דברי כאש כו', ומ"ש ע"פ כי תבואו אל ארץ מושבותיכם בפ' שלח.

קיצור. כלה נק' מקור הנשמות, ויש בזה ב' פירושים לשון כלתה נפשי ולשון כלא ע"ד ואתה משמרה בקרבי כרחל לפני גוזזי' מלך אסור ברהטים את הצמאה, ועוד יש פי' כלה לשון כלילת יופי כלולותיך, עכ"ה).

ג) **ולהבין** ענין בחינה זו הב' בכלה יש להקדים מ"ש בישעי' סי' כ"ו כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה כן היינו מפניך הוי', שזהו ענין חבלי לידה של משיח שסובלים האדם למה נמשלו בני אדם ליולדת שסובלת חבלי לידה שבמשל היולדת היא המולדת בעצמה לכך סובלת חבלי לידה אבל מפני מה סובלים בנ"א חבלי לידה של משיח וכי הם המולידים אותו, אך הענין הוא שכנסת ישראל היינו מקור הנשמות היא היולדת עצמה שהיא המולדת כמ"ש אני היום ילדתיך (ועיין מזה בזח"ג בלק דר"ג ע"ב ועמ"ש מזה בד"ה ביום השמע"צ בפי' היום שהוא ענין אם בקולי תשמעו) דהיינו שמתחלה היה בה הנשמות בבחי' עיבור כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, ואח"כ יהי' בחי' לידה ולכן הנשמות הנמשכים ממנה סובלים חבלי לידה, וזהו כמו הרה כו' והיינו שכל ימי משך גלות מצרים נק' בחי' עיבור שהוא ענין מה שאלקות מוסתר ונעלם (ועמ"ש מזה בת"א בד"ה וארא אל אברהם ובסדור בד"ה עבדים היינו לפרעה) ובחי' הגאולה נק' בשם לידה לפי שהוא בחי' התגלות אלקות מתוך ההסתר וההעלם, ומזה יובן ענין חתן שהוא גילוי אלקות ולא בחי' העלם והיינו כמו שהי' במ"ת גילוי אנכי הוי' אלקיך וזהו אשר הוצאתיך מאמ"צ מבחי' המיצרים וגבולים כו', וזהו כמו הרה תקריב ללדת כו' כן היינו מפניך הוי' פי' שזהו העבודה בכל משך זמן העיבור הנ"ל שיתגלה שם הוי' כמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד וגו' וארז"ל ספ"ג דפסחים אטו האידנא לאו אחד הוא אלא האידנא לא כמו שאני נכתב אני נקרא, נכתב בשם הוי' ונקרא בשם אד', כי הנה שם הוי' הוא שהיה הוה ויהיה וכמ"ש אני הוי' לא שניתי שאין מסתירים כלל העולמות, וז"ש שויתי הוי' לנגדי תמיד, שהוא שוה קודם שנברא ואחר שנברא לפי שכולא קמי' כלא חשיב ולכך זהו העבודה להמשיך גילוי שם הוי', והוא ע"י התפלה שאנו אומרים בא"י שברכה זו היא המשכה שממשיכים אותו שיתגלה לע"ל שיהי' אז הלידה שאז יהי' נגלה כבוד הוי', עין בעין יראו, וכמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה משא"כ עתה שאינו מתגלה כ"א ע"י התלבשותו בלבושים דהיינו ענין נקרא

בשם אדנות שהוא אדון כל הארץ ותופסים העולמות יש ודבר בפ"ע רק שהוא אדון ומלך עליהם ולכן נקרא בחי' זו עיבור והעלם, וזהו כמו הרה כו' כן היינו מפניך הוי' פי' שכדי שיהי' בחי' התגלות שם הוי' צריכים להמשיך מפניך הוי' דהיינו למעלה משם הוי' שיומשך משם גילוי שם הוי' (הג"ה, כמ"ש כה"ג בפי' לפני הוי' תטהרו ובפי' ממעמקים קראתיך הוי', ועי' זח"ב בשלח נ"ב ב' דבחי' לידה בעתיקא תליא וזהו ענין מפניך הוי', ויש לפרש כי ענין עיבור והעלם שם הוי' זהו בחי' שם אהי"ה, דהפירוש אנא זמין לאתגלאה ועדיין אינו מתגלה וכמ"ש בזח"ג ויקרא דף י"א סע"א ובפ' אחרי דס"ה ע"ב, ואע"פ שבשערי אורה שער יו"ד פי' כי אהי"ה הוא רחמים גמורים לפי שהוא בכתר וכן בפרדס שער השמות פ"ב מ"מ זהו עדיין בחי' העלם כו' וכמ"ש בפרדס שם וז"ל ולכן יתייחס שם אהי"ה בכתר ולא להראות על גילוי דבר מה אלא על רוב העלם כו' ולכן שם הוי' אינה נהגה כו' ושם אהי"ה נהגה כו', אלא דאעפ"כ הוא בחי' הריון ומקור לגילוי אנא זמין לאתגלאה, ומ"ש לעיל שההעלם הוא ע"י שנקרא בשם אדנות, היינו דהא בהא תליא, שע"י שאין שם הוי' בבחי' גילוי ונק' סוד הוי' שהוא בבחי' העלם ע"כ ההמשכה למטה מתלבש בלבוש שם אדנות, והלידה והגילוי זהו ע"ד סוד ה' ליראיו גילוי ההסתר והסוד מה דכולא קמיה כלא חשיב ממש שזה נק' סוד הוי' אני הוי' לא שניתי משא"כ בשם אד' נראה העולם ליש ודבר הנה יהיה גילוי זה ליראיו ולע"ל יהי' גילוי יראה כמ"ש ובאו במערות צורים מפני פחד הוי', וע"כ יהי' גילוי שם הוי' ולכן כדי להמשיך גילוי זה הוא מפניך הוי', וע"י גילוי זה נאמר ומל הוי' את לבבך כו', ועיין ברבות לך פמ"ו ע"פ סוד ה' ליראיו, ומענין כמו הרה תקריב בזח"ב משפטים דף קי"ט סע"ב כי תשא קפ"ט ע"א, ח"ג פנחס דרי"ט סע"א ודרמ"ט ע"א. ועוי"ל כי יש ב' בחי' עיבור הא' עיבור ז"א בבטן אימא הב' עיבור נשמת משיח בבטן המל' כמ"ש ע"פ הזח"ג בלק דר"ג ע"ב, ובחי' זו הב' זהו מה ששם הוי' מוסתר ונעלם בשם אד'.

קיצור. ענין כמו הרה, כי כנסת הנשמות מולדת הגילוי אני היום ילדתיך, ע"כ הנשמות צ"ל סובלים חבלי לידה, והעיבור ע"ד לא כשאני נכתב אני נקרא, והגילוי ביום ההוא יהי' הוי' אחד וצ"ל ההמשכה מפניך הוי', וענין פי' אהי' ומל הוי' את לבבך, עכ"ה).

ד) **והנה** התהוות הלידה מן ההריון הוא ע"י חבלי לידה דהיינו מ"ש תחיל תזעק בחבליה, דהיינו מ"ש צעק לבם אל הוי' ויצעקו אל ה' בצר להם שענין צעקה זו היינו מה שמבקשים מעומקא דליבא שיהיה גילוי שם הוי', דהיינו ענין הבקשות שבתפלה בא"י והיינו ע"י שיתבונן על גודל ריחוקו מה', וצריך להרגיש המרירות והכאב מהריחוק ומהעדר גילוי שם הוי' (הג"ה, וזהו שויתי הוי' לנגדי תמיד בתלים סי' י"ז והקשה השל"ה ס"פ בעשרה מאמרות דנ"ח ע"א דמדכתב לנגדי זהו ע"ד שארז"ל שלאחר תפלה נותן שלום תחלה לשמאלו שהוא ימינו של הקב"ה, והקשה דלפעמים משמע שהשכינה למעלה מראשו כמ"ש והוי' בראשם, וא"כ יד ימינו של אדם הוא מכוון לימינו של הקב"ה, ותירץ שיש הפרש בין צדיק גמור שלא חטא מעולם ואני הוא

צ"ל אדם העליון שעל הכסא וכמ"ש בפרדס שער שישי פ"ב וז"ש ביעקב והנה הוי' נצב עליו ופי' ברבות ר"פ ויצא עליו ממש, ובין מי שחטא והי' מעשיו ומדותיו מתנגדים כו' אז צריך לצייר שכינה כנגדו, וזהו לפי שהוא בבחי' וחטאתי נגדי תמיד ע"כ מחמת זה שויתי הוי' לנגדי, ולא שהוא צל ממש ע"ד ה' צילך על יד ימינך, זהו תוכן הדברים אעפ"י שאינו כלשונו. וביאור ההפרש בין ב' בחינות אלו י"ל עפמ"ש במ"א בפי' הפסוק כי אל דעות הוי' שיש ב' דעות שמלמעלה למטה הנה למעלה הוא היש וכל מה שלמטה כלא ממש חשיב, משא"כ מלמטה למעלה הוא להפך יש מאין שלמטה היש כו' וצ"ל וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים שהוא ית' כולל ב' דעות, והאמת דכולא קמי' כלא חשיב, וזהו ענין ואמת ה' לעולם כמ"ש בד"ה ביום השמע"צ ובד"ה בשעה שהקדימו ובד"ה משה ידבר ובד"ה להבין ענין אור א"ס, ולכן הצדיק גמור שבחי' דעת זה הוא אצלו בהתגלות ממש ע"ד וצדיק באמונתו יחיה, יחיה ממש כאילו רואה הביטול בראייה חושיות ממש זהו ענין וה' בראשם בראשם ממש משא"כ כשאין אצלו רק דעת תחתון נק' שויתי ה' לנגדי כי בחי' דעת תחתון נמשך משם אלקים המצמצם אבל בחי' הוי' הוא אני הוי' לא שניתי וכולא קמיה כלא חשיב א"כ בחי' זו הוא רק לנגדי ע"ד נוגע ואינו נוגע שאינו רק בבחי' אמונה והודאה שע"ז אומרים מודים אנחנו לך כו', ולא בבחי' באמונתו יחיה ממש כאילו רואה, והגורם לזה הוא מחמת שחטא ופגם שאע"פ שכבר עשה תשובה ונמחל לו עכ"ז מחשיך עדיין ומונע וכמשארז"ל בירושלמי סוף יומא בפי' וחטאתי נגדי תמיד שלא יהא בעיניו כאלו לא עשאן אלא כשעשאן ונמחל לו עכ"ל, והיינו שי"ל שנמחל לו ונעשו כשגגות וע"כ עכ"פ הוא לעשות תשובה מאהבה רבה ועי"ז זדונות נעשו כזכיות וזהו אעשה לו עזר כנגדו שאדרבה מבחי' כנגדו יומשך העזר ע"י תשובה מאהבה, ותשובה זו זהו ענין ויצעקו אל הוי' מעומקא דלבא ממש, וזהו ענין חבלי לידה שירגיש הכאב והמרירות מה שהוא רחוק עדיין מבחי' הוי' בראשם, והיינו מחמת וחטאתי נגדי תמיד כנ"ל. ובמא"א אות צדיק סכ"ה צעקה מצד אימא עילאה היינו בינה לבא פנימית הלב ובספר ערוגת הבושם בשה"ש ח' ה' ע"פ שמה חבלה ילדתך פי' חבלי לידה עפמ"ש בע"ח שער י"ט שער המוחין ספ"ג לפרש מארז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה שכמו"כ למעלה להיות לידת המוחין דז"א שהוא התורה זהו ע"י מי בינה שממית עצמו שנה"י דאימא ירכותיה מצטננות ומסתלק האור והחיות מהם וכ"כ במאו"א אות מ"ם סל"ג, וענין בחי' לידה זו בעבודה כמשנ"ת בד"ה רני ושמחי פי' עד שקראה אמי שהוא ע"י מס"נ בק"ש שזה גורם לידת והמשכת אור התורה ממקורו כו' יעו"ש, ולכן מס"נ זה בק"ש באחד ובכל נפשך זהו חבלי לידה הגורם הלידה והתגלות המשכת שם הוי', וזהו מי יתנך כאח לי שלהיות כאח לי זהו ענין הלידה וההתגלות מהעיבור וההעלם דסליק לעילא לעילא, וזהו מי יתנך ע"י מי שממית עצמו כמארז"ל במסכת תמיד הרוצה שיחי' ימית עצמו דר"ל למס"נ בק"ש באחד ואהבת כו' ועי"ז נמשך מלמעלה מי יתנך כאח לי, וזהו מי יתן מציון ישועות יעקב וזהו ואח לצרה יולד כי להיות ויצעקו אל הוי' הוא ע"י בצר להם וכמ"ש ברבות ר"פ תצוה ע"פ זית רענן כו' יעו"ש ועי"ז גופא

מתעורר הלידה להיות יולד כאח לי וכמ״ש בכל צרתם לו צר כו׳, וזהו תמתי תאומתי כו׳, והיינו כנ״ל שע״י חבלי לידה שזהו פי׳ בצר להם מזה גופא נעשה ונמשך הלידה והגלוי וזהו וממנה יושע, בחי׳ מי יתן כו׳ ישועות כו׳ כנ״ל.

קיצור. שע״י חבלי לידה נמשך הלידה, והיינו הבקשות בא״י מעומקא דליבא. וזהו שויתי הוי׳ רק לנגדי ולא והוי׳ בראשם ממש והיינו מחמת וחטאתי נגדי תמיד, וזהו חבלי לידה, גם ע״ד אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה למס״נ בק״ש ועי״ז מי יתנך כאח לי ואח לצרה יולד כי להיות ויצעקו באמת הוא ע״י בצר להם וממנה יושע, עכ״ה).

ה) והנה עפ״ז יובן שבחי׳ יציאת מצרים נקרא בשם לידה וכתיב גבי יצי״מ בפ׳ שמות ולהעלותם מן הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש שמות ג׳, ויש להבין מה שנזכר בשבח א״י מעלת זבת חלב ודבש דוקא, אך הענין כי לאחר יצי״מ שהוא הלידה אזי מתגלה ונמשך החלב מדדי האם להניק הולד והוא ע״י דם שנעכר ונעשה חלב בהדדים, וקודם הלידה לא הי׳ בהם החלב, אך עכ״ז החלב נעשה מדם שנעכר בכל משך העיבור וה״ע האתעדל״ת ע״ד אשה מזרעת אודם כו׳, דהיינו ענין ויצעקו אל ה׳ בצר להם כנ״ל בעסק התפלה, וכן בעסק התורה הוא ג״כ הצעקה להמשיך גילוי שם הוי׳, שזהו ענין קורא בתורה שקורא וממשיך שם הוי׳, ולכן ארז״ל על שלא ברכו בתורה תחלה דפי׳ ברכו בתורה היינו המשכת שם הוי׳ כי כל התורה כולה שמותיו של הקב״ה הם, והוא כמשל הקורא לאחד בשמו שע״י קריאת שמו הוא נפנה לקוראיו בכבודו ובעצמו, ועמ״ש מענין נעכר ונעשה חלב בד״ה וארא אל אברהם. והנה נראה שעיקר גידול הולד הוא בכ״ד חדשי היניקה, ואף שהוא גדל לאח״כ אינו לפי ערך גידולו שגדל בכ״ד חדשי היניקה שאז הוא עיקר גידולו והוא מפני שהחלב הוא המגדלו, וכמו״כ הוא למעלה שלאחר הלידה שהוא הגילוי מבחי׳ שם הוי׳ צ״ל אל ארץ זבת חלב ששם הוא בחי׳ ההגדלה וכמ״ש כי הגדיל הוי׳ לעשות עם אלה, פי׳ כי הגדיל הוי׳ ממש שבבחי׳ גילוי דשם הוי׳ יהי׳ הגדלה והוא ע״י אלה שהם הנשמות שהם גרמו הלידה ואח״כ גרמו ג״כ בחי׳ זבת חלב ע״י אתעדל״ת כנ״ל. וזהו אל ארץ טובה ורחבה שהיא הרחבת הגילוי כו׳ (הג״ה, ובבחיי פי׳ אל ארץ טובה ע״ש כי לקח טוב ורחבה שנאמר רחבה מצותך מאד ועמ״ש מזה בד״ה הבאים ישרש יעקב חלב ודבש ע״ש דבש וחלב תחת לשונך שה״ש ד׳ י״א, והנה ביאור ענין הגדלת שם הוי׳ זהו ע״ד יהי שמו הגדול מבורך שהוא המשכה מאור א״ס ממש שלמעלה משם הוי׳ כי שם הוי׳ יו״ד צמצום כו׳ אבל שמו הגדול היינו בחי׳ אור א״ס כמ״ש במ״א בביאור ע״פ אני דפ׳ ציצית, וזהו ענין ועתה יגדל נא כח אד׳ שמוסיפים כח כו׳ והיינו ההגדלה בשם הוי׳ וכנודע שבז״א יש כמה בחי׳ ומדרגות מוחין דגדלות כו׳, וזהו ע״י החלב הנק׳ יונק שדי אמי שעשה לה דדים במקום בינה היא תושבע״פ שע״ז ארז״ל בינה יתירה ניתנה באשה כו׳, והגדלה זו הוא עם אלה, כי הנה מי ברא אלה זהו ענין לידת המדות עליונות ו״ק ופ״ז גימטריא אלה, וארז״ל ברבות ויקהל פ״נ ואלה בזכות מי עומדים בזכות ואלה שמות בנ״י ואלה בזכות מי עומדים בזכות אלה העדות

והחוקים כו', כי מי אלה זהו ענין סתים וגליא ויש בהן כמה מדריגות זה למעלה מזה כו' באצילות ולמעלה מאצילות כו', וע"כ להיות הגדלת הגילוי בשם הוי' זהו עם אלה ע"י ואלה שמות בנ"י שממשיכים מבחי' מי והיינו אלה העדות והחוקים כו', שהם אשר אנכי מצוך, ועי"ז ממשיכים להיות אנכי הוי' אלקיך שמבחי' אנכי ממש יומשך להיות הוי' אלקיך כו', ועמ"ש מזה בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך בפ' נצבים. ועוי"ל שידוע בפי' צחוק עשה לי אלקים שהצחוק והתענוג עליון נמשך ע"י שם אלקים המסתיר, וכשמהפכים ההסתר נעשה יתרון אור הנמשך מן החושך והגילוי נק' מי אלה שבחי' אלקים נעשה מי אלה כו' ולכן זה שהגדיל הוי' הוא עם אלה כי ההגדלה זהו הצחוק והתענוג המתגלה ונק' נועם הוי' ונמשך מבחי' עשה לי אלקים וזהו לעשות עם אלה כו'.

קיצור. שלאחר יצי"מ שהוא הלידה כתיב אל ארץ זבת חלב בחי' יניקה שמגדיל הולד וז"ש כי הגדיל הוי' לעשות עם אלה והיינו ההמשכה מבחי' שמו הגדול יהא שמי' רבא מברך וזהו עם אלה בזכות ואלה שמות אלה העדות והחוקים שהם אשר אנכי מצוך, ומזה נמשך להיות גילוי אנכי הוי' אלקיך כו', עכ"ה).

ו) **וענין** ודבש, והנה מ"ש לעיל באות ב' לפרש ענין כלה לשון כלא לפענ"ד לפרש כן על זמן הגלות, דהנה כתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ כו' ולא געלתים לכלותם ופי' בזהר ר"פ בחקתי דפי' זאת קאי על השכינה שהיא עמהם בגלות כו' וכן פי' הבחיי פ' בחקתי, והנה בהיות הכלה בבחי' גלות בבל, אז ודאי היא בבחי' כלא, כמ"ש ואני בתוך הגולה וכתיב והוא אסור באזיקים, וכמ"ש במ"א בד"ה להבין ענין אור א"ס סוכות תקס"ח, ההפרש בין ההתלבשות שהמלבוש בטל לגבי הלובשו המלובש בו ובין ההתלבשות שהמלובש בבחי' גלות תוך הלבוש, והיינו שמוכרח להשפיע חיות שפע לנ"נ* והוא נוטל היש לעצמו ומתגאה כו' וזהו ענין הכלא, ע"ד עת אשר שלט האדם כו' וכמ"ש בת"א בד"ה וישב יעקב, ומזה יובן ענין שמחת חתן וכלה שצריך לשמח הכלה גם בהיותה בבחי' כלא והוא מה שעי"ז תהי' העלי', וזהו ענין ודבש מתיקות שהמתיקות ע"ד יפה שעה אחת בתומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, ושמחת חתן שהשמחה גורם הירידה שיהי' חות דרגא כו'. וענין השמחה שע"י ירידה זו יהי' עלי' כמש"ל אות א' וכענין מצא אשה מצא טוב טיבו דע"ק ובעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו.

קיצור. א' ענין חתן ב' כלה. ג' ענין כמו הרה, לא כמו שאני נקרא אני נכתב, ד' שע"י חבלי לידה נמשך הלידה. ה' ענין חלב יניקה שאחר הלידה. ו' ודבש.

בענין חתן י"ל כי חכמה קדש מלה בגרמה וז"ת מדות שייכים לעולמות א"כ בחי' חתן שייך בהמדות וזהו חות דרגא מג"ר לז"ת וע' בביאור

*לנ"נ: כ"ה בהכת"י וצ"ע.

המגיד מראשית אחרית, אך בד"ה שה"ש פי' כי הירידה מאא"ס בחכמה נק' ג"כ חתן.

ממש"ל בענין עיבור זהו בחי' לא כשאני נכתב אני נקרא והלידה בחי' גילוי הוי', יש להעיר לענין קי"ס שהוא בחי' לידה שהיא בשש"פ וזהו עצרת לה' אלקיך כו', וספה"ע מ"ד ימים אחר שש"פ זהו בחי' יניקה דם נעכר ונעשה חלב וכמ"ש מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי כו'.

לבאר הדברים ע"פ ולהעלותו מן הארץ ההיא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש. הנה מבואר בפע"ח שער השופר שדבש הוא דין דגדלות ש"ו של שופר הוא בגימ' דבש, פ"ר של שופר הוא ה"ג מנצפ"ך כו' ולכך כתיב כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו כו' מפני שדבש הוא בחי' דין דגדלות ולכך לא תקטירו כו' כי שאור דינים דקטנות ודבש דינים דגדלות ולכן לפי שהם דינים אסורים בהקטרה כ"כ בטעמי המצות להרח"ו בפ' ויקרא, ובמא"א את ד' סעי' ה' דבש נק' הדינים המתוקים דגדלות כו' עכ"ל. והענין כי לא כמו שסוברים העולם שדין וגבורות הוא צמצומים גדולים כי יש כמה מיני גבורות, פי' שאין הפי' שגבורות הם הכל מיני צמצומים ומיעוט חיות (הג"ה שהרי בפשטי הכתובים מבואר מדות גבורה לשבח גדול כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה ובידך כח וגבורה, גבורי כח עושי דברו, וארז"ל איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים מגבור ואמרו אין השכינה שורה אלא על חכם עשיר וגבור כו' עכ"ה) כ"א אדרבה עיקר החיות הוא דוקא מגבורות כי יש כמה מיני גבורות הא' הוא כמו האש שהוא ההסתלקות למעלה ליכלל באהבה רבה בשלהבת עזה ורשפי אש כו' זה נק' בחי' גבורות שאלו הגבורות הם בחי' א"ח הסתלקות למעלה (הג"ה וזהו חד קציר, עכ"ה) ויש עוד בחי' גבורות שאדרבה שהם מחי' דוקא (שלא יסתלק כו') כנראה שדם הוא בחי' גבורות וכתיב כי הדם הוא הנפש שהוא עיקר החיות של כל הגוף והוא מן הדם שהוא הנפש והוא שעיקר החיות הוא דוקא מגבורות (כנז' במ"א) וגם עיקר ההולדה שהוא השפעת החיות להיות נולד ולד כו' הוא ג"כ העיקר מגבורות ופי' שהמשכת הטפה להוליד כו' הוא דוקא ע"י גבורות והחימום כו' כי מחסדים שהם מים שהוא בחי' קרירות לא הי' נוצר ולד כלל שעיקר היצי' של הולד הוא ע"י גבורה כנ"ל שהגבורות והחימום הם הגורמים ההולדה, וכמ"ש בד"ה וישב יעקב בארץ מגורי אביו בפי' וחם הוא אבי כנען שחם שהוא החימום הוא אבי כנען היינו לשון סוחר שמפזר ונוסף העלאת מ"ן, וזהר"ע שנק' א"י ארץ כנען כו' ע"ש (הג"ה וכן פי' הרמ"ז פ' וארא בפי' ואת בריתי אקים את יצחק סוד הקמת הברית הוא ע"י יצחק וזה"ע והוא כחתן כו' ישיש כגבור כו' עכ"ה), ועד"ז יובן ענין דבש שהוא דין דגדלות היינו שהוא בחי' גבורה דע"י שמתלבש במוחא דא"א שהוא חכמה שבכתר ופי' שהוא נק' בוצינא דקרדוניתא שהוא מאמר קו המדה (ומשחתא כו') (ועמ"ש מזה בביאור דמזחה מימין ונ"ח משמאל בפ' מקץ ובביאור בשעה שהקדימו נעשה) כי התלבשות חסד דע"י הוא בכתר שבכתר והתלבשות גבורה דע"י הוא במוחא דא"א כנ"ל, ופי' שמפני שחכמה שבכתר

הוא המקור ושרש לנאצלים (עמ"ש מזה בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר בפ' אחרי ובהרמ"ז פ' אמור דפ"ח ועיקרו של אצי' מתחיל ממו"ס) והנאצלים לגבי המאציל ב"ה הם אין ערוך כלל, ועמ"ש מזה בפ' וירא בד"ה פתח אליהו, ועתיק הוא מדרגת ובחי' המאציל ב"ה שלמעלה מי"ס הנאצלים (שלכך נק' ע"י כו') שהוא מסוף עולמות א"ס כו' ועמ"ש מזה בסידור גבי ל"ג בעומר בענין הוד שבהוד לכך א"א לו להתלבש בחכ' שבכתר שהוא בחי' דין וצמצום לגבי' ב"ה שהוא מקור לנאצלים כו' כ"א בחי' גבורה דעתיק בלבד שהוא בחי' דין דגדלות כנ"ל (ועמ"ש בד"ה אד' שפתי תפתח בסידור שער ר"ה בענין א' דין, ומזה יובן ענין שייכות דבש לבחי' ש"ו דשופר), וזהו"ע המחלוקת בין המקובלים כנז' בפרדס שער שמיני פ"ה שיש שסוברים שבחכ' יש תערובות דין ויש מקשים ע"ז הלא חכ' היא מקו ימין חח"נ וא"א שיהי' בה תערובות דין, והכריע האריז"ל ששניהם אמת שמה שחכ' היא מקו ימין חח"ן הוא הפי' על או"א דאצי' ששם היא שחכ' היא מקו ימין חח"ן, אבל החכ' שלמעלה מאצי' שהוא החכ' שבכתר (מוחא דא"א) הוא בחי' דין שיש בה תערובות דין כנ"ל (ועמ"ש בבה"ז פ' תזריע דמ"ח בענין טלא דבדולחא בענין אבן הבדולח שהוא לבן רק דגווני סומקי אתחזי בי' שהו"ע הנ"ל) והיינו שהחכ' שבכתר שלמעלה מאצי' נק' בחי' דין כנ"ל מפני שעתיק הוא מעולמות הא"ס והוא מבחי' המאציל שמתנשא מן הי"ס הנאצלים והחכ' שבכתר הוא השרש ומקור לנאצלים לכך נק' הוא בחי' דין וצמצום לגבי ב"ה, ולכן אין מתלבש בה כ"א גבורה דע"י בלבד כנ"ל וזהו בחי' דבש הנ"ל דין דגדלות בוצינא דקרדוניתא שהוא קו המדה, ועמ"ש בלק"ת פ' תצא בד"ה ולא אבה ובהביאור.

קיצור. ענין דבש הוא דין דגדלות והיינו גבורה דע"י המלובש בח"ס קו המדה כי גבורה אין פירושו דין כי יש גבורה שהוא עיקר החיות רק כדי שמא"ס יתלבש בחכ' שהוא שרש הנאצלים זהו בחי' גבורה, ועמ"ש בשה"ש בביאור ע"פ קול דודי גבי פי' גבורה שממנה נמשך להכניס האור בבחי' או"פ, ועמ"ש בד"ה ויחי יעקב באמ"צ בפי' קול ד' בכח ובפי' ויפח באפיו, ומה שחכ' הוא מקור קו ימין זהו חכ' דאצי', דבש ש"ו דשופר אד' שפתי תפתח.

ב) **וביאור** הענין איך שייך דבש לגבורה והרי הוא מתוק, והענין כי כשנאמר וכל דבש לא תקטירו כל מיני מתיקה בכלל (כדפירש"י והחינוך וכמ"ש במל"מ רפ"ה מהלכות אסורי מזבח מכמה מקומות בגמרא ופוסקים) שנכלל בכלל דבש שענינו המתיקות כדכתיב ומתוקים מדבש, והיינו מצד שרשו מגבורה דעתיק שבח"ס כי הנה חכ' נק' עדן שהו"ע התענוג העליון וח"ס נק' עדן עילאה בזח"ג האזינו דרצ"א א', והיינו כמו שאנו רואים בחוש כשהאדם נופל לו במוחו שכל חדש ודבר חכ' הוא מתמלא תענוג, וזהו מצד שבחכ' נמשך ומתלבש התענוג והוא המשכה הארה מהתענוג שבנפש ועד"ז יובן הנמשל למעלה כי בחי' עתיק נק' כי עמך מקו"ח מקור התענוגים פי' שאינו כמו התענוג למטה באדם שמקבל תענוג מדבר שחוץ ממנו מהשכלה או מטעם ומאכל כי למעלה אין לך דבר שחוץ ממנו א"כ הוא מקור התענוגים וזהו ג"כ

ענין שעשוע המלך בעצמותו, והנה החכ' היא ראשית האצי' ע"כ בה ראשית גילוי התענוג עליון ממקור התענוגים וזהו בחי' עדן ונהר יוצא מעדן הוא בינה כו' והנה גילוי התענוג כשמתגלה בחכ' זהו"ע מתיקות שהתענוג נרגש שמושג התענוג והעריבות זהו"ע המתיקות משא"כ מקור התענוגים כמו שהוא למעלה מהתגלות בחכ' אין שייך הרגשת המתיקות מאחר שאין לחכמה תפיסא בי' כלל (הג"ה וכמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים את הקולות בענין השופר שהתורה ניתנה בקול שופר שאין בו הרגש התענוג לפי שנלקחה ממקור התענוגים שלמעלה מן החכ' כי אורייתא מחכ' נפקת אבל שרשה תר"ך עמודי אור שלמעלה מהחכ' וזהו ואהי' אצלו אמון ואהי' שעשועי' יום יום שהם אלפים שנה אאלפך חכמה ובינה אז שייך שעשועים וגילוי התענוג, אבל מקודם הוא בחי' אמון היינו בחי' כתר מקור התענוגים ולכן ניתנה בקול השופר המטיל חרדה כי גם העבודה צ"ל עיקרה בחי' קבלת עול שזהו בחי' עבד בלא טעם כמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' אלא שאחר קבלת העול אז כדי להיות שמחה ותענוג ישכיל בהטעם כמ"ש טעמו וראו כי טוב ה'. וא"כ מ"ש לעיל דבחי' ש"ו דשופר גימ' דבש זהו רק הארה מהשופר ע"ד הארת התענוג שמתלבש בחכ' אבל כללות השופר ענינו מקור התענוגים, עכ"ה) ולכן מתיקות התענוג המתלבש בחכ' נמשך מגבורה דעתיק שזהו בחי' גבורה וצמצום לגבי מקור התענוגים שלמעלה מהשגה להיות נמשך ונתפס ומתלבש בחכ' עד שיהי' מתיקות והרגשת התענוג ואזי נק' עדן עילאה היינו שהתענוג נתלבש בכלי ואזי נמשך בהתחלקות כמו עד"מ בגשמיות במיני פירות בתפוח מלובש תענוג ובמין פירות אחרים התענוג באופן אחר ויש מינים שאין המתיקות והתענוג מלובש בהן כמו בתבואה וכדומה, וכ"ז שייך כשהתענוג מתלבש בכלי וכל זה שרשו מהחכ' שהחכ' הוא בחי' טעמים כי ד' בחי' טעמים נקודות תגין אותיות הטעמים בחכ' כי חכמה ח"ך מה וחכו ממתקים (הג"ה עמ"ש ע"פ חכלילי עינים מיין בענין כל חך הטועם אומר לי לי, שם פי' חך הוא חכמה הטועם בחי' טעמי' הוא פנימי' התורה כענין שירה עמי סד"ה ויהי מקץ, ועמ"ש ע"פ וחכך כיין הטוב עכ"ה) וזהו הנמשך מגבורה דעתיק, אבל חסד דעתיק שהוא עצמות מקור התענוגים א"א לו להתלבש בחכ' שהוא שרש הנאצלים כ"א מלובש בכתר דא"א שהוא עדיין מעולם הא"ס. כמ"ש הרמ"ז פ' אמור דפ"ח ע"פ כשמן הטוב על הראש והיינו שאינו מתלבש בשום כלי, וזהו שהכריע האריז"ל שהחכ' שבכתר הוא בחי' דין והחכ' דאצי' הוא מקו ימין חח"נ, והיינו לפי שהחכ' שבכתר הוא נעלה מאד שמקבלת מע"י שהוא המאציל ב"ה שאין ערוך אליו ע"כ מקבלת מגבורה דעתיק שלגבי א"ס ממש נק' גם החכ' סתימאה דין כי כולם בחכ' עשית שהוא בחי' עשי' אצלו ית', אבל החכ' דאצי' שמקבלת ע"י מזלות ממו"ס א"צ לבחי' דין והוא מקור קו ימין חח"נ, וגם כי מה שבמדרגה עליונה נק' דין לגבי מדרגה תחתונה נק' חסד כי מגבורות דאבא נעשו חסדים דאימא (הג"ה, וזהו"ע וסביביו נשערה מאד, הקב"ה מדקדק עמהם כחוט השערה ביבמות דקכ"א ע"ב ופי' בפרדס שער כ"ט פ"ג שזהו"ע הפסיק טעמא שבין שני שמות הוי' כי ב' שמות הוי' היינו באצי' ולמעלה מאצי' בחי' ע"י, והנה חכ' דאצי' הוא מקו ימין חסד כו' אכן כדי להעלות הצדיקים

הגדולים לגילוי שם הוי' דע"י זהו מדקדק עמהם ע"ד שהחכ' שבכתר מקבלת מגבורה דעתיק דוקא דלא סגי בלא"ה שיומשך הארה מבחי' ע"י בפנימי' אם לא ע"י גבורה דע"י, ועמ"ש מזה בד"ה שוש אשיש בפי' ותגל נפשי באלקי. וזהו כי נר מצוה ותורה אור ואח"כ ודרך חיים הוא הגילוי מבחי' ע"י זהו ע"י תוכחת מוסר, וע' בהרמ"ז ר"פ פנחס ע"פ שמע בני מוסר אביך כו'. וזהו"ע וכל דבש לא תקטירו היינו כל מיני מתיקה מפני שהם בחי' התענוג הנרגש ששרשו מגבורה כו' ודין אף שהוא דין דגדלות מ"מ בחי' דין הוא כו'. ואפ"ל משום שהקרבן להמשיך מבחי' חסד עילאה דע"י המלובש בכתר דא"א כי הנה קיום המצות צ"ל בבחי' עבודה דוקא שלא מצד שום טעם כי המצות שרשן מכתר דא"א שלמעלה מהחכ', וזהו שאמר שמואל לשאול הנה שמוע מזבח טוב ועמ"ש מזה בד"ה ועתה יגדל נא כח אד', רק אח"כ צריך להתבונן בבחי' חכ' וטעם כדי להגדיל השמחה, אבל להמשיך רצה"ע שלמעלה מהחכ' זהו דוקא ע"י העבודה בחי' עבד שהוא בחי' ביטול רצון שלמעלה מהטעם והדבש הוא מבחי' טעמים שהוא חכ', ע"כ בהקרבן נאמר וכל דבש לא תקטירו כי הקרבן עיקרו ההכנעה בבחי' עבד כו'. וקרוב לזה מצאתי בשל"ה ר"פ תוכחת מוסר מפ' ויקרא שכ"כ בשם ר' מנחם הבבלי שעם הקרבן צריך הכנעה כדי שיהי' לרצון והשאור ודבש מגביהים א"ע בטבע ע"ש כו'. ולפי מ"ש עיקר הענין מפני שצ"ל הביטול רצון שלמעלה מהטעם וכמ"ש שמואל לשאול הלא שמע שמוע מזבח טוב. וז"ש ארץ זית שמן ודבש, הקדים שמן לדבש, כי כשמן הטוב על הראש היינו המלובש בכתר דאריך והוא הנמשך ע"י קיום המצות שנק' שמן על ראשך לא יחסר והיינו ע"י ביטול היש כמו הזית שטוחנין אותו עד שמוציא שמנו כמ"ש ברבות ר"פ תצוה והיינו הביטול רצון שלמעלה מן השכל, ואח"כ בחי' ודבש שהוא בחי' טעמו וראו כי טוב ה'.

קיצור. דבש לא תקטירו וכל מיני מתיקה שהוא תענוג הנרגש היינו כשמלובש בשכל אבל מקור התענוג אינו נרגש המתיקות, וזהו שמ"ת ע"י קול שופר שאין בו תענוג ותענוג הנמשך בחכ' שרשו מגבורה דעתיק כי עצמות עתיק א"א להתלבש בחכ' שהוא טעמים ולכן ח"ס גבורה ומה שהחכ' מקור קו ימין זהו באצי' ולכן וסביביו נשערה כדי לקבל ממו"ס. והנה הקרבן עיקרו ההכנעה ביטול עבד ע"כ א"צ דבש ומתיקות לטעום טעם, ועד"ז ענין מצה לגבי חמץ).

ג) **והנה** זהו הכל בחי' דבש שהוא דין דגדלות כנ"ל שהוא גבורה דעתיק שמתלבש במו"ס דא"א (שהוא חכ' שבכתר) שהוא נק' בוצינא דקרדינותא מאמר קו המדה (כמשי"ת לקמן) כנ"ל ובחי' חלב הוא כנ"ל (בדרוש פ' שמות) שעשה לה דדים במקום בינה, ופי' שחלב הוא בחי' חסדים דאימא שהוא מגדיל את ז"א שהם המדות דאצי' ו"ק (מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום) וכדכתיב כי הגדיל הוי' ופי' שזהו"ע הגדלות המדות שמגדיל החלב שהוא בחי' חסדים דאימא כנ"ל. דהנה יש הפרש גדול בין מדות טבעיים למדות שכליים (פי' שנק' בספרי המקובלים הקדמונים) חב"ד חג"ת נה"י בשם מוטבע מושכל מורגש פי' מושכל הוא חב"ד מוטבע הוא חג"ת מורגש הוא

נה"י ופי' שמוטבע הוא המדות טבעיים כמו למשל אדם שהוא בטבעו בעל חסד שהוא פזרן בטבעו וכשנותן צדקה אינו נותן מחמת איזה שכל וטעם כ"א מחמת טבעיות שלו שטבע שלו הוא חסד לפזר כו', וזהו נק' מדות טבעיים ונק' מוטבע היינו המדות עצמן כמו שהם אבל יש מי שכשהוא בטבעו אינו בעל חסד לפזר כו' ורק הפיזור שמפזר ונותן צדקה הוא ע"פ תורה שמשיג ויודע איך שמצוה ליתן צדקה כו' לכך מפזר ונותן כו' זהו בחי' מדות שכליים שהמדה נלקחת מן השכל מחמת שיודע חכמת התורה שמצוה ליתן צדקה לכך נותן כו', ונעלה מאד המדה שנלקח מן השכל מן המדות טבעיים שבלא שכל (שהמדות הטבעיים הם בחי' קטנות (בלא דעת כלל) אבל השכליים הוא בחי' גדלות (שנמשכים מן השכל ויונקים מן השכל שכפי שהשכל מחייב כמו"כ נגדלת המדה וד"ל) וכמו"כ הוא למעלה בחי' מוחין דיניקה שמגדיל החלב שהוא בחי' חסדים דאימא את ז"א פי' שתחלה הי' ז"א בבחי' קטנות רק בחי' מדות טבעיים בלבד ואח"כ כשיונקים החלב (דאימא) נגדלים המדות שיונקים מחסדים דאימא שהוא השכל וד"ל וכמשל הנ"ל ממש (הג"ה, וע' בפרדס שער מהות והנהגה במעלת ג"ר על ז"ת שעם היות שכל המדות עצמותו עכ"ז נשתנו אלו הג"ר מכולם יען היות תשמישם במקום הקודש שהם בעצמות כו' עצמיות שכלו וחכמתו ובינתו אבל החסד והגבורה והתפארת כו' הם מדות כביכול בזולת ממנו ר"ל מתיחדות בו תכלית היחוד אבל הם להנהגת העולמות כו' ע"ש באריכות, ומזה יובן מעלת המוחין שהם המשכת ג"ר בז"ת שהמדות עליונות לא יתנהגו כפי טבען באצילותן אלא כפי הג"ר שהם שכלו חכמתו ובינתו שגבהו דרכיהן מז"ת כנ"ל, עוד נמצא בפרדס שער הנתיבות ספ"ב בענין ל"ב נתיבות החכ' נתיב כ"ז נק' שכל מורגש נתיב כ"ח נק' שכל מטבע עכ"ה). והנה בחי' מוחין דיניקה הנ"ל (שיונק ז"א החלב דאימא ונגדל עי"ז כנ"ל) הוא בחי' מוחין דקטנות פי' שהמוחין דיניקה הנ"ל הם נמשכים מחסדים דאימא שהוא בחי' חלב והתהוות החלב הוא מן היפוך הדם שהוא גבורות שדם נעכר ונעשה חלב חסדים וד"ל שמגדיל ז"א כנ"ל, והוא בחי' מוחין דקטנות כי בחי' בינה הוא נק' בחי' יש כדכתיב להנחיל אוהבי יש שהם ש"י עולמות כו' ופי' שבינה הוא מה שאוא"ס ב"ה מתלבש ונתפס בהשגה שמשיגים אותו בבחי' השגה והבנה (ועמ"ש מזה בד"ה מצה זו) והוא בחי' געה"ע (דבריאה) שמשיגים אוא"ס ב"ה ונהנין כו' וזהו נק' בחי' יש שהוא בחי' צמצום גדול לגבי אוא"ס שיתפוס בהבנה והשגה (כי לית מח' תפיסא בי' כלל) ולכן כשנמשך מבינה בחי' חלב שהוא חסדים דאימא להגדיל את הז"א כו' נק' בחי' מוחין דקטנות שבינה הוא בחי' יש כנ"ל (שהוא בסדר ההשתל' אצי' כו') והוא שרש בחי' שו"א (דבחי' יש כו') שהוא ז"א ו"ק כו' ורק הם צריכים להגדלה שיוגדלו ולזה נשפע להם חסדים דאימא שהוא החלב הנ"ל להגדילם וזהו הכל בחי' קטנות (שכל שמתלבש בסדר השתל' באצי' נק' הכל בחי' קטנות וגדלות הוא מה שא"א להתלבש באצי' כמשי"ת) ועמ"ש במ"א ע"פ כי אל דעות הוי' שיש ב' בחי' דיעות בז"א, וזהו כענין ההפרש בין חלב ובין דבש הנז' כאן, אבל בחי' מוחין דגדלות הוא מה שלמעלה מאצי' שאינו יכול להתלבש ולהתפס כלל באצי' כו', ולכן כשצריכים להמשיך מוחין דגדלות צ"ל

זיווג אחר נעלה בפ"ע לצורך המשכת מוחין דגדלות (הג"ה, בע"ח דפוס דובראוונע שער הזווגים פ"ב, כאשר הוא זיווגא שלים אז כל עיקר מציאות הזווג הוא לתת מחין גמורים דגדלות אל זו"נ שבאצי' להוליד נשמות חדשות אבל בהיות הזווג דלא שלים ולכן אין כח בזיווג זה התחתון לתת מוחין אל זו"נ דאצי' רק בסוד יניקה בלבד דוגמת האם רובצת על האפרוחים להניק אותם, וענין זווגא שלים היינו כשאו"א שוין בקומתן וגם ההמשכה נמשך מחכ' דאבא שהו"ע אצי' שבחכ' כי בחכ' דאצי' ג"כ יש אבי"ע כו', וע' בהרמ"ז פקודי דר"ך) פי' שאותו הזווג שלצורך המשכת מוחין דגדלות הוא נעלה מבחי' אצי' ופי' שהוא בחי' גבורה דעתיק שמתלבש במו"ס דא"א (שהוא חכ' שבכתר) שהוא בחי' דבש הנ"ל שהוא דין דגדלות כנ"ל שהוא התלבשות גבורה דע"י במו"ס דא"א כו' והוא בחי' בוצינא דקרדוניתא (הנז' בזהר) שהוא מאמר קו המדה והוא הזווג הנ"ל שלצורך המשכת מוחין דגדלות כו' פי' שהדבש שהוא דין דגדלות בחי' התלבשות גבורה דע"י במו"ס דא"א כו' שהוא קו המדה כו' הוא העושה שיומשך מוחין דגדלות לאצי' כו' פי' שזוהי הפי' הא' שבדבש הנ"ל הנז"ל (בתורה הנ"ל) שדבש הוא מכווץ כו' ופי' שדבש הוא בחי' קו המדה הנ"ל (שהוא התלבשות גבורה דע"י במו"ס דא"א כו' והוא המכווץ כו' פי' שלכך נק' קו המדה (משחתא) מפני שהוא המודד איך שיהי' דוקא בחי' השתלשלות עו"ע (שיהי' דוקא מיני צמצומים משכל למדות כו') שזה המדידה שלו שמודד איכות ההשתלשלו' איך שיומשכו דוקא שיהי' השתל' עו"ע (במיני צמצומים כו') והוא כמשל אדם המודד כו' (שמודד כמה יומשך חכמה כו') והוא מפני שהוא בחי' גבורה כו' (גבורה דע"י שמתלבש במו"ס דא"א כנ"ל שזו היא הקו המדה כו' בוצינא דקרדוניתא כו') והוא בחי' שמאל דוחה לדחות דוקא שיהי' סדר ההשתל' עו"ע כנ"ל, וזהו שנז' בזהר שקו המדה נקיב כו' שזהו הנקב שעושה שיומשך בבחי' השתל' מעו"ע (וזהו הנקב שנוקב החכ' שיומשך לבינה וכן כולם וד"ל) דוקא כנ"ל, וזהו הנקב שנוקב וד"ל ומזה (שמתלבש גבורה דע"י במו"ס דא"א שהוא בחי' קו המדה שמודד שיומשך דוקא סדר ההשתל' כנ"ל) נמשך מוחין דגדלות לאצי' וזהו הזווג בפ"ע שלצורך המשכת מוחין דגדלות שהוא נעלה מאצי'.

קיצור. יבאר ענין מוחין דיניקה היינו שיהי' המדות מתנהגים עפ"י השכל עד"מ ולא כמו מדות טבעיים, וזהו"ע מושכל מוטבע מורגש, ולמעלה המשכה זו מהבינה דאצי' ע"ד להנחיל אוהבי יש קנה חכ' קנה בינה, ומזה נמשך הגדלת ז"א שהוא המדות, אבל מחין דגדלות הוא המשכה מלמעלה מאצי' היינו מחכ' שבכתר הנק' מו"ס, וזהו"ע דבש שהוא גבורה דע"י שמתלבש במו"ס, וזהו הנמשל שהדבש מכווץ ומקיים הדבר שהוא קו המדה דנקיב, ועמ"ש בביאור ע"פ ששת ימים תאכל מצות שיש גדלות ראשון וגדלות שני והם נמשכים מב' שמות הוי' שלפני יג"מ, עמ"ש בביאור ע"פ ועשית ציץ.

ד) **והנה** זהו הפי' הא' של דבש הנ"ל (בתורה הנ"ל) שהוא מכווץ שזהו שמחת כלה מלשון כלא כנ"ל בתורה ואתה משמרה כו' שהוא השימור לכווץ להיות דוקא השתלשלות כו' וד"ל והוא כנ"ל שקו המדה נקיב

כו' שיהי' דוקא סדר השתל' עו"ע כו' שהוא בחי' שמאל דוחה כו' כנ"ל שזהו בחי' דבש שמכווץ כו' וד"ל. והפי' הב' הנז"ל (בתורה הנ"ל) שעוד יש בחי' בדבש שהוא מהפך ממרירו למתיקו להפך על מהיתו (כמו שהוא בעצמו כו' ע"ש) הוא הפי' שדבש הוא בחי' דינן דגדלות שהוא גבורה דע"י המתלבש במו"ס דא"א כנ"ל (שהוא קו המדה כו') ופי' ששם הוא מקור הבירור של רפ"ח ניצוצים שנפלו בשבירה כו' כי בחכ' אתבריר כו' והוא הפי' על זו החכ' שבכתר (שהוא מו"ס דא"א) שכשמתלבש בה גבורה דע"י אז הוא שם (בחכ' שבכתר כו') מקום הבירור של רפ"ח ניצוצים כו' שנתבררים שם וכשנתבררים כו' אז הם יוצאים בבחי' שערות ששם מתחיל הדיקנא לצמוח כו' שמשם יוצאין הי"ג ת"ד כו' (שהם היג"מ כו' נוצר ונקה כו') וכל ההשפעות שנשפעים לאצי' מבירור של הרפ"ח ניצוצים כו' הוא הכל ע"י בוצינא דקרדוניתא שהוא קו המדה כו' שהוא התלבשות גבורה דע"י במו"ס דא"א שהוא דבש הנ"ל ששם הוא מקום הבירור של הרפ"ח ניצוצים כו' וכשנתבררים שם יוצאים י"ג ת"ד כו' (ששם מתחיל הדיקנא לצמוח כו' כנ"ל ומשם יורד השפע לאצי') ומשם יורד השפע שמהבירור של רפ"ח כו' לאצי' כנ"ל, ואותו השפע שיורד כו' ואינה מן הבירור של רפ"ח כו' היא נמשכת מאח"פ כו' ולא מקו המדה הנ"ל וד"ל. וזהו הפי' של דבש שהוא מברר ומהפך מרירו למיתקא שהו"ע בירור רפ"ח ניצוצין שנפלו כו' ששם הוא מקור הבירור שמתבררים כו' כנ"ל וד"ל.

והנה בחי' עיבור הוא כנ"ל (שנז' בפע"ח בכוונות דפסח) שז"א הוא בבחי' עיבור בבטן אימא שאז הוא בבחי' גלות מצרים מיצר מי בבחי' קטנות בגרון כו' וכנ"ל שהגרון הוא מקום החתך כשמתהפך השכל למדה ובגרון הוא מקום ההיפוך ששם הוא בבחי' קטנות שהשכל נשפל להיות מדה (ולא נתהפך עדיין לגמרי למדה) שהגרון הוא לא שכל ולא מדה כנ"ל (פי' שהוא קטנות השכל והמדה כו' כנ"ל) והוא נק' בחי' גלות מצרים מיצר הגרון שמפסיק כמו בגשמיות בין המוח והזרועות (שהוא השכל ומדות) של הגוף מפסיק הצואר שהוא הגרון (שאינו לא מח ולא זרוע כו') וכמו"כ הוא הגרון למעלה המפסיק בין מוח ולב וכנ"ל בארוכה ע"ש והוא למטה בעבודה שכשהמדה היא מכוסה בבחי' קטנות בההתבוננות ואינו יוצא לידי גילוי (שמפסיק הגרון כו') זוהי בחי' גלות מצרים כו' וד"ל. והנה המעצור שלא יהי' בחי' לידה לשיצא ד"א בבחי' לידה מבטן אימא הוא פרעה שהוא העורף כו' שהוא המקשה לילד שמעציר שלא יהי' בחי' לידה כו' וכדכתיב כי הקשה פרעה לשלחינו כו' שהוא המקשה לילד שמעציר שלא יהי' בחי' לידה וד"ל. וצריך לדחות את פרעה המקשה לילד שמעציר הלידה לעשות בו נקמה כו' והוא החבלי לידה כו' שכמו שבגשמיות החבלים והצירים הם המונעים ומעכבים את הולד שלא יצא כו' והולד הוא דוחה א"ע בכח ליצא לחוץ ועי"ז הוא מדחה את החבלים והצירים המעכבים ומונעים אותו לצאת כו' וזהו הדם נדות שיוצא כו', כמו"כ למעלה כשצריך להיות בחי' לידה ופרעה שהוא עורף כו' הוא המקשה לילד שמעכבו ומונעו את הלידה כו' ולכך הוא צריך להיות הנקמה בו לדחותו (שזהי בחי' חבלי לידה שיוצא הפסולת לחוץ כו' וד"ל) וכדכתיב מרכבות

פרעה וחילו ירה בים סוף שזוהי הנקימה בו (ועי"ז נעשה הלידה כו') וכמו"כ ממש הוא למטה בעבודה וד"ל. והתהוות הלידה היא (כמו ששמע מורו ע"ה) ע"פ ויעבור ה' כו' פי' שיסוד אימא הוא המקשר ומעציר את ההשגה וההבנה שלא יתגלה לחוץ (שזה שאינו מגלה לחוץ תיכף כשמבין הוא מחמת שיסוד אימא הוא המקשר כו') שהוא המעציר את ההבנה וההשגה שלא יתגלה כו', אך ורק כשמתרבה ומתמלא מאד בהשגות הרבה מאד מאד שאין הכלי יכולה לסבול ריבוי האור (ומוכרח להתגלות מעט שבוקע את יסוד אימא בע"כ מחמת שאין הכלי יכולה לסבול ריבוי האור ומוכרח להתגלות מעט) והוא כמו (שנזכר בזהר תמיד) שאמר ר"ש לא יכילנא לסבול כו' שמוכרח להתגלות כו' והוא מפני שנתמלא ונתרבה מאד בשכלו בהשגות הרבה מאוד שאין הכלי יכולה לסבול והוכרח לגלות ולבקע את יסוד אימא שמקשר כו' שמחמת ריבוי האור בההשגה אז נבקע יסוד אימא כו', וכמו"כ הי' בהאריז"ל כשהי' מתמלא השגות אז גילה כו' והוא כנ"ל, וכמו"כ הוא למעלה דכתיב ויעבור ה' פי' שנתמלא מאד ריבוי אורות בבינה שלא הי' יכול יסוד אימא לקשר ולהעציר כו' שנבקע יסוד אימא ונתגלה כו' כמשל הנ"ל. וזוהי בחי' לידה שהוא ע"י ריבוי האורות כו' שנבקע יסוד אימא ומתגלה כנ"ל, ובחי' יניקה הוא התהוותה ע"י חזרת הנה"י כו' שנתוספו ריבוי אורות (בבינה) שמזה נעשה החלב המגדיל ז"א כו' (כנ"ל בקבלה שהב' דדים המשפיעים) לז"א הם אלדד ומידד כו' שהוא שם שדי וכנ"ל וד"ל.

קיצור. פי' ב' של דבש מהפך מרירא למיתקא זהו סוד הבירורים שהם במו"ס, ומזה נמשכים השערות. ולהעיר מויהפוך את הקללה הפכתי אבלם לששון. ויש השפעה שלא מהבירורים והוא מאח"פ וד"ל. זהו ענין כי לא על הלחם כו' כ"א מוצא פי.

הגהות* לאות ב'. לענין וכל דבש לא תקטירו יש להעיר מענין אכלתי יערי עם דבשי דפי' בזהר יערי הוא יוצר אור דבשי הוא ק"ש בחי' אהבה בתענוגים, וכמ"ש מזה בתו"א פ' תצוה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק.

ברבות פ' שמות פרשה ג' איתא וכשאני תולה חטאיו של אדם אני נקרא אל שדי וכשאני מרחם על עולמי אני נקרא הוי' שאין הוי' אלא מדת רחמים שנא' ה' ה' אל רחום וחנון עכ"ל. א"כ יש להעיר מענין תשובה תולה ויוה"כ מכפר שהכפרה זו למעלה מבחי' מה שהתשובה תולה כו', והכפרה ע"י גילוי יגמדה"ר ותשובה תולה, כי תשובה ג"כ תשוב ה' לגבי י' והוא יחוד העליון דסובב וממלא והמשכה זו נק' אל שדי כנ"ל ולכן הוא תולה

*הגהות: קטע זה נמצא בבוך באב' 57 בסיום המאמר.

החטא, אך להיות הסליחה לגמרי באה ע"י אני אעביר כל טובי כו' מבחי' עצמיות אא"ס ממש שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע והוא נמשך ע"י שם הוי' כנ"ל.

הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל ומלאו פני תבל תנובה. ישעי' סי' כז, ו

שבת כ"ב קמ"ה ב'. מדרש בשה"ש סד"ה שררך אגן הסהר ל"ד ד'. של"ה קפ"ח א'. מ"ע אופן מ"ד. בחיי ס"ב ס"ו ב' רל"א ד'.

א) **והנה** הת"י מפרש הפסוק על הגאולה, וז"ל יתכנשון מבני גלוותיהון ויתבין לארעיהון (וזהו תרגום הבאים, והיינו כמ"ש בתורה פ' נצבים אם יהי' נדחך בקצה השמים כו' והביאך ה"א אל הארץ, וזהו"ע הבאים דהיינו מ"ש והביאך) תמן יתיילדון דבי' יעקב (זהו תרגום של ישרש יעקב. וענין יתיילדון זהו ע"ד מי ילד לי את אלה בישעי' סי' מ"ט כ"א די"ל ע"ד מי ברא את אלה דהפי' מי היינו בינה אלה ו"ק שהם ופ"ו גימט' אלה כמ"ש בלקו"ת בד"ה אלה פקודי המשכן ועמ"ש ע"פ מי יתנך כאח לי ומ"ש בענין מי יתן מציון ישועות ישראל בלקו"ת סד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה, וזהו ג"כ ענין מי היינו בחי' בינה הנק' עתיקא משם נמשך ילד לי את אלה. וע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה. ובזה י"ל מה שתרגום ישרש ענין לידה דלכאורה השרשה זהו עד"מ אילן ששרשיו בארץ וא"כ הוא בחי' עיבור והעלם שהרי השרש אינו נראה ונגלה, אך הנה כתי' האדם עץ השדה שבחי' אדם נק' עץ כמ"ש במד"ר פ' וירא פנ"ג, והנה ז"א נק' ארץ והשרש של עץ זהו בבחי' בינה כמ"ש הרמ"ז פ' פקודי דרנ"א ע"ב ע"פ והי' ביום ההוא שרש ישי, דלא במק"מ שם שפי' שהשרש הוא למטה מעץ כמו בגשמיות, כי באמת למעלה הוא ההיפוך כי השרש הוא במקום עליון יותר כמ"ש הפרדס ערך יסוד כי הרוחני' היפך הגשמי' כי הגשמיות יסודו למטה והרוחני' יסודו למעלה, גם בגמרא פ' חלק דף ק"י סע"ב אמרו ד"א שרש זה הנשמה וענף זה הגוף ופרש"י שהנשמה מעמיד את הגוף כשרש שהוא מעמיד את האילן וע' פרדס שער המציאות ושם פ"א, ואעפ"י שיתפשטו מיני נאצלים כו' עכ"ז מציאותו הראשון לא יזוז ממקומו כו' המציאות הקודם הוא עיקר ושרש אל מציאותו המתחדש והמתנאצל ובשרש שואב משרשיו ושרשיו שרשו לפי ריבוי המציאות עד שזה תלוי בזה וזב"ז עד הקודם אל כולם וכולם עד שיעלו הם משובחים וקרובים אל המקור והשרש האמיתי שהוא שרש כל השרשים ומקור כל המציאות ממה"מ עכ"ל, וע"ש שהאריך ולכן שורשו של האילן ז"א הוא בבינה הוא גבוה יותר מכפי שנמשך אח"כ בד"א, וזהו"ע ע' רבתי דשמע המורה על ז"ת כשהם כלולים בהשכל נק' ע' רבתי וכשנמשכו למטה נק' זעיר כמ"ש בלקו"ת פ' ואתחנן בד"ה ואהבת את, וא"כ מי ילד לי את אלה היינו שבחי' מי שהוא ההעלם יאיר ויתגלה בבחי' אלה כענין והניף ידו על הנהר והכהו לז' נחלים שנת' בסידור ד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני, וא"כ פי' ישרש יעקב

שבחי' השרש של יעקב דהיינו שרש ומקור של הנשמה הנק' מזלי' יאיר ויתגלה בבחי' הנשמה שבגוף והיינו יתיילדון שבחי' השרש ומקור יתיילד להיות מאיר בגילוי למטה ממש, ועד"ז י"ל ענין בהעלותך את הנרות להעלות את הנשמות לשרשן ומקורן ועמ"ש בלקו"ת בהביאור ע"פ בהעלותך את הנרות דרוה"ר ומ"ש בענין שאו את ראש כל עדת בנ"י לגולגלותם בלקו"ת ר"פ במדבר ובתו"א סד"ה ובבואה לפני המלך. עוי"ל בפי' ישרש יעקב כי בלידה הי' עשו בכור ע"ש עולם התהו שקדם לעולם התיקון ויעקב הוא נולד אח"כ עולם התיקון אכן בשרשו יעקב קדם לו כו'. ישראל עבמ"ח דהיינו בבחי' א"ק שלמעלה מהתהו ותיקון וכענין עיזי מסגי ברישא והדר אימרי כמו ברישא חשוכא והדר נהורא. ומ"מ האור בשרשו גבוה יותר. וז"ש רש"י בפי' החומש פ' תולדות ע"פ ואחרי כן יצא אחיו משל לשפופרת כו' הנכנסת ראשונה תצא אחרונה כו'. ובמ"א נת' כי עשו הוא יש כאומרו יש לי רב ושרשו משם ס"ג ויעקב הוא מ"ה בחי' אין היפך היש והוא המברר שבה"כ של היש כו'. ומ"מ עצם שם ס"ג גבוה משם מ"ה. אך שרש האין דמ"ה בשרשו גבוה יותר כי אין זה ע"ק והוא למעלה מעל' מהשבירה והתיקון כו'. וא"כ פי' ישרש יעקב שיאיר השרש והמקור של יעקב מה שהוא למעל' יותר גם מעולם התהו יאיר זה בבחי' יעקב שלמטה באצי' כו'. וזהו"ע ישרש יעקב. ועמ"ש בלקו"ת פ' צו דיעקב הוא בחי' אז יבקע כשחר אורך כו'. ויש בזה כמה בחי' ומדריגות ועמ"ש ע"פ וזכרתי את בריתי יעקוב מלא בוי"ו כו'. וזהו כענין והביאך אל הארץ כו' והיטבך והרבך מאבותיך כו' ורז"ל אמרו דהיינו ענין נתינת ג' ארצות קיני קנזי וקדמוני שהם נמשכו מבחי' כח"ב דתהו כמבואר בסידור ע"פ עלי עשור ועלי נבל, ובמא"א אות ק' סמ"א, והיינו שעי"ז יאירו ויתגלו בבחי' כח"ב כו'. יציץ ופרח ישראל לעושין ציצין ופרחין לתורה גילוי הצמיחה פנימי' התורה, וע' בד"ה האזינו השמים דרוש השלישי פ"א ענין זריעת נה"א הוא בנה"ב שבה יש כח הצומח, וזהו ע"ד והחיות נושאות בחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא, והיינו ישרש יעקב שע"י זריעה נשרש ומגיע לשרשו למעלה מבחי' אדם כ"א בבחי' א"ק, או זהו בחי' אדם הגדול אנפי רברבי משא"כ ז"א אנפי זוטרא מי יקום יעקב כי קטן הוא, וע"ד יש לפרש במ"ע אופן נ"ח בפי' ופרח ישראל דהיינו העלאת רפ"ח ניצוצים, וזהו ג"כ ענין צדיק כתמר יפרח יעו"ש, והיינו כי ע"י בירור נה"ב מתבררים רפ"ח ניצוצין וע"י בירור זה נעשה בחי' והחיות נושאות כו', וזהו יפרח ישראל כו'. וע' מענין אק"ב וצונו צוותא וחיבור להמצות בהגהות לד"ה ענין הברכות בבוך בראשית ב' דף ע'.

ב) **בשה"ש** רבה בפסוק שררך אגן הסהר בטנך ערמת חטים ר' נחמי' בשם ר' אבין עובדי גלולים אין להם נטיעה אין להם זריעה אין להם שרש, ושלשה בפסוק א' אף בל נטעו אף בל זרעו אף בל שורש בארץ גזעם בישעי' סי' מ"ם כ"ד, אבל ישראל יש להם נטיעה ונטעתם בארץ הזאת באמת בירמי' סי' ל"ב מ"א, ונטעתים על אדמתם בעמוס סי' ט', ויש להם זריעה שנא' וזרעתיה לי בארץ הושע סי' ב', יש להם שרש הבאים ישרש

יעקב. והנה נטיעה גבוה מזריעה כי ונטעתם כל עץ מאכל רומז לבחי' כי האדם עץ השדה ופי' בלקו"ת בד"ה ביום השמע"צ בן חכם ישמח אב, ושם פ"ג ת"ל פי' האדם זה הקב"ה כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, וזהו"ע נטיעה, ובזח"א ויחי דרי"ו ע"א ע"פ נצר מטעי ובמד"ר פ' קדושים פכ"ה אבל זריעה אפי' תבואה היינו במל' ולכן אפי' חטה יש בה אותיות חט וארז"ל בזהר פ' בלק דקפ"ח ב' שבהשבטים לא היו אותיות ח"ט רק בחי' זו הוא במל' דהא חט שרי' סמוך לה משא"כ השבטים שרשם מז"א וע"ש דקפ"ט ע"א בענין עה"ד חטה הי' וע' מזה בלקו"ת פ' אמור בד"ה והניף את העומר ושם פ"ג, ואף כי חטה ג"כ מאכל אדם ושעורה מאכל בהמה י"ל כי במל' ג"כ יש ב' בחי' הא' כשהיא באצי' וזהו פנימי' המל' נק' אדם הב' כשיורדת לבי"ע ונק' רוח הבהמה שם ב"ן שיורדת למטה להיות ראש לשועלים זהו שעורה שעור ה' מאכל בהמה, אבל כי האדם עץ השדה זהו נשמות מבחי' שם מ"ה ז"א דאצי' נק' אחים ורעים להקב"ה. וענין ההשרשה יש להעיר מ"ש בס' שערי אורה דשם הוי' הוא בת"ת ושם אהי' בכתר, ופי' שת"ת נק' אילן כנ"ל בענין כי האדם עץ השדה ושם אהי' זהו שרשא דאילנא שמושרש בבחי' כתר קודם שמאיר בגילוי ע' זח"ג ויקרא די"א ופ' אחרי דס"ה ובפרדס ערך אילן כ' בתיקונים פי' כי בינה הוא שורש האילן, וע' במא"א אות א' סעי' פ"ח והי"נ הביא מאמר הזח"ג פ' אחרי דנ"ח ע"א, פי' ששרש האילן הוא בחי' נהר היוצא מעדן הנק' יובל וזהו ועל יובל ישלח שרשיו, וגם חיים שמו ועץ החיים זהו ז"א והשרש שלו היינו או"א וכענין ז"א בן חורין ונק' בן שמן בזח"א ס"פ לך דצ"ה ע"ב ודצ"ו ע"א כי חורין הוא בינה ושמן הוא חכמה, וע' זח"ב פ' יתרו דפ"ג סע"א מ"ט לא ימיש מעשות פרי משום דעל יובל ישלח ור"ל משום דאו"א הוא מבוע דלא פסיק וע' מזה ג"כ באדר"ז דר"צ סע"ב, וזהו שארז"ל כל שמעשיו מרובין מחכמתו דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין שאפי' כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו שנא' והי' כעץ שתול כו' ועל יובל ישלח שרשיו כו', כי הנה ארז"ל מעשה גדול ופי' בתו"א בד"ה יביאו לבוש מל' שע"י התורה ממשיך מבחי' חכ' שהוא ראשית ההשתל' בחי' ממכ"ע אבל ע"י המעשה ממשיך מאוא"ס הסוכ"ע כו' ע"ש באריכות וכ"כ באגה"ק סי' י"ז ד"ה נודע בשערים דבאעתדל"ת, ובלקו"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם דרוה"ר, ולכן נק' המעשה בשם שרש של האילן כי כן סוכ"ע בחי' כתר הוא שרש ומקור של החכמה, וזהו והחכמה מאין תמצא שבחי' אין שהוא הכתר הוא מקור החכמה ושורשה, ג"כ ענין היש בה עץ אם אין ופי' בזח"ג פ' שלח דקנ"ח ע"ב דר"ל אם מאיר בה עץ החיים לבד או שמאיר מבחי' אין שלמעלה מבחי' עץ והוא שורשו ומקורו של עה"ח, ובחי' אין זה נמשך ע"י מעשה המצות דוקא שהמעשה זהו ביטול היש לאין בפו"מ לכן ע"י המעשה דוקא ממשיך בחי' אין, וע' בלקו"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו ושם ספ"ג ובד"ה מי מנה עפר יעקב ובהביאור בענין אף עשיתיו שע"י המעשה דוקא נמשך התגלות הכתר ולכן ע"י שמעשיו מרובין נמשך בחי' שרשיו מרובין כו' (עוד יובן ענין שרש ע"ד שכוחות הנשמה המאירים בהגוף יש להם שרש בעצם הנשמה).

ג) ויובן עוד ענין סוכ"ע שהוא הכתר הוא שרש ומקור דבחי' ממכ"ע הנק' כי האדם עץ השדה, ממ"ש בלקו"ת בדרושי שבועות בד"ה וידבר אלקים כו' פ"ב גבי כי הנה נודע שבחיות מאוא"ס המחי' ומהווה את כל העולמות יש ב' בחי' הא' הגוף והב' בהנשמה היינו כחות הנשמה שהן כלולים בעצמות הנשמה ומשמע שם שזהו משל לבחי' סוכ"ע, ע"ש פ"ב, וע' בסש"ב פנ"א ובתו"א בהביאור ע"פ ואלה המשפטים גבי אבל אדם דאצי' הוא בחי' אדמה לעליון שאינו רק מהעלם אל הגילוי כו', ובת"א פ' נח בד"ה הן עם אחד ושזהו"ע ע"ס דאצי' ושרשן הוא ע"ס הגנוזות וכמו ע"ס דעקודים כו', וע' עוד בתו"א סד"ה בכ"ה בכסלו גבי וזהו הללוי' כו' והמשכת בחי' אדם שעה"כ הוא מבחי' שלמעלה מעלה מבחי' אדם כו', וזהו"ע השרש. ובפרדס ערך הצחצחות פ"ה וז"ל פי' כל הספי' הם תלוי' בשרש הנעלמים ההם מפני שהם מקורות אל הספי' שע"י המאורות הנעלמות ישא ב' הספירות שפע מאו"ס ב"ה כמו האילן שהוא שואב הליחות משרשו ועיקר ההשקאה אל השרשים נמצא הספי' תלוים בשרשם ומתקיימים על ידם עכ"ל. והוא ית' נק' שרש כל השרשים כמש"ל סעי' א'. ומעתה י"ל פי' המד"ר בשה"ש ישראל יש להם שרש הבאים ישרש יעקב דכמו שט"ס דאצי' יש להם ג"כ שרש בעצמו' המאציל ונק' ע"ס הגנוזות כמו"כ הנשמות שהם מושרשים בע"ס יש להן ג"כ שרש גם למעלה מהע"ס דהיינו במקורן ושרשן של הע"ס והיינו כנ"ל בענין אדם אדמה לעליון כו', וכמ"ש בסש"ב ח"א רפ"ב כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים מאן דנפח מתוכו נפח פי' מתוכיותו ופנימיותו כי עלה במח' כו' נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית' דאיהו חכים ולא בחכ' ידיעא כו', ובלקו"ת בשה"ש בד"ה יונתי בחגוי פ"א שזהו"ע טהורה היא בחי' אין כמ"ש בד"ה ביאור ע"פ יונתי ושם פ"ב דבחי' עלו במח' דהיינו בחי' א"ק ובד"ה האזינו השמים דרוה"ר פ"א בענין עד יעבור עמך ה', וע' בד"ה אם בחקתי תלכו בפי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם ובהביאור שם פ"ג ופ"ד. ובזה יובן ג"כ מ"ש בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי בסופו בענין ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם, מוצאיהם היינו מקור הנשמות כו' מקורן ושרשן הוא למעלה יותר כו' ואלה מסעיהם למוצאיהם ר"ל זו היא העלי' עד מוצאיהן מלמטה למעלה עכ"ל, דלכאורה אין זה מובן מאחר דהעלי' הוא רק עד מוצאיהם דהיינו מקורן ושרשן א"כ מהו הירידה צורך עלי' שהרי מקודם ירידתן בגוף הי' שם מקורן ושרשן, אך הענין דכמו שע"ס דאצי' יש להן שרש ומקור בעצמות המאציל דהיינו ע"ס דעת"י עכ"ז אין ערוך כלל ע"ס דאצי' לגבי ע"ס דעת"י עד שנק' והחכמה מאין תמצא שיונק ממזלא בחי' שערות כמו שאין ערוך השערה לגבי המוחין כו' וכענין אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל דמ"מ אין ערוך העשב לגבי המזל, וא"כ זה שיתעלו ע"ס דאצי' בבחי' עתיק ממש כענין עליות דשבת ויוה"כ זהו עלי' גדולה ועצומה, ועמ"ש בענין הוי' הוא האלקים ב' פעמים ז"א בעלותו לגבי ע"ק כו', כמו"כ כ"ש וק"ו בעליות הנשמות שמאיר בהן ממש השרש והמקור שלהן בבחי' כתר זהו עלי' עצומה כי הרי אין ערוך כלל הנשמה עצמה שבבחי' בראת יצרת נפחת לגבי בחי' טהורה היא שבאצי' וכ"ש וק"ו לגבי בחי' ונוזלים מן לבנון

וזהו אהי' כטל לישראל כו' ויך שרשיו כלבנון בהושע סי' י"ד, ועמ"ש בתו"א פ' בראשית בד"ה כי כאשר השמים החדשים ובביאור בענין הנשמות החדשות שיתגלו לע"ל, וענין כן יעמוד זרעכם היינו בחי' וזרעתי' לי בארץ ובד"ה ואכלתם אכול, וזהו שארז"ל פ"ה דב"ב דע"ה ב' שהצדיקים יהי' שמם הוי' ור"ל ע"י שיתגלה השרש והמקור של הנשמה שהוא בחי' שם הוי' יאיר ויתגלה בהנשמה ממש לכן יהי' שמם הוי' ר"ל שם השרש והמקור, אך גילוי זה הוא ע"י השרשה למטה בבחי' ארץ דהיינו ע"י קיום המצות מעשיות שמזה דוקא נמשך להיות שרשיו מרובין כי תרי"ג מצות דאורייתא וזמד"ר הם תר"ך עמודי אור שמבחי' כתר, לכן ע"י קיום המצוה במעשה נשרש בחי' יעקב הנק' כי האדם עץ השדה בשרשו ומקורו ומזה נמשך כי יציץ ופרח ישראל כי יעקב זהו הנשמה המלובש בהגוף וישראל זהו מקור ושרש הנשמה שלמעלה כמ"ש בלקו"ת בדרושי עשי"ת בד"ה שיר המעלות ממעמקים פ"א אשר זהו כענין ממכ"ע וסוכ"ע, וע' זח"א פ' וישלח דקע"ד סע"ב שב' שמות אלו זהו כענין הוי' הוא האלקים, וע' בד"ה כי קרוב אליך הדבר מאד ובד"ה ציון במשפט תפדה ובתו"א פ' תשא סד"ה שמאלו תחת לראשי, לכן ע"י בחי' ישרש יעקב ע"ז יציץ ופרח ישראל היינו שרש ומקור הנשמה יאיר ויתגלה למטה, ועמ"ש מענין ישראל לי ראש בלקו"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם דרוש השני פ"א ופ"ד, ובחי' זו נמשך ע"י ישרש יעקב כמ"ש פ"ג בענין צחוק עשה לי אלקים, וזהו"ע צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה, ע' מזה בזהר פ' ויקרא רי"ץ סע"א ובלקו"ת סד"ה לבאר ענין יוהכ"פ ובמא"א אות א' סק"ב ארז נק' ז"א כשעולה באבא בלבנון כו', וע' מענין כתמר יפרח בזח"ג האזינו דרצ"ב סע"ב ובפ' לך דפ"ב סע"א, וע' במד"ר פ' לך ר"פ מ"א ור"פ תצוה ובפ' אמור פ"ל ושם אמרו כפת תמרים זה הקב"ה שכתוב בו צדיק כתמר יפרח, וכן פירשו בזהר ויקרא שם מד"ר פ' במדבר רפ"ג ב' נשא ר"פ י"ד ובאסתר ע"פ ויאמר לה המלך מה לך אסתר, ועד"ז י"ל פי' יציץ ופרח ישראל.

ד) **אך** הנה כאן בתו"א נת' בפי' ישרש יעקב שהמצות הם אור זרוע לצדיק ונקלטים ונשרשים בבחי' יעקב שהוא בחי' ארץ חפץ כו' הצומח להצמיח האור זרוע כו', ולכאורה זה ההיפוך ממ"ש דישרש יעקב זהו ע"י קיום המצות כמארז"ל פ"ג דאבות כל מי שמעשיו מרובין מחכמתו דומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין הרי האדם נשרש ע"י מעשה המצות, אך באמת י"ל דשניהם אמת דוגמת מ"ש במ"א בסדור ד"ה ענין רב שמואל מרקד אתלת בפי' מארז"ל מעיקרא כי עביד אינש אדעתי' דנפשי' עביד דהיינו כדי להעלות נפשו לקשרה באוא"ס ב"ה זהו ע"י עסק התורה כי תלת קשרין אינון ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה זח"ג פ' אחרי דע"ג ואח"כ עוסק בתו' לשם התורה עצמה ולא לתיקון נפשו בלבד דהיינו להמשיך אוא"ס ב"ה בהתורה כו', וע' בתו"א פ' תצוה סד"ה ועשית בגדי קדש גבי שהתורה נק' כלה ומאורסה כו', וכמ"ש במ"א שכענין זה הו"ע ארון נושא את נושאיו כו', וכן ענין נשואות ומנושאות וכמו"כ הוא בענין קיום המצות שמתחילה ע"י קיום המצות ע"ז מתעלה האדם ע"י המצות וכנ"ל שע"ז נעשה בחי' ישרש יעקב

שכדי שיושרש בחי' יעקב בשרשו ומקורו זהו ע"י שמעשיו מרובים וכנ"ל סעי' ב', ועי"ז אח"כ ע"י קיום המצות הוא נעשה בחי' ארץ חפץ שעי"ז יוכל להצמיח את המצות עדמ"ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם שהאדם הוא עושה שיהי' בבחי' ועשיתם את כל מצות ה' ע' בסידור סד"ה ועשו להם ציצית דהיינו צוותא וחיבור שיאיר אוא"ס ב"ה ממש בהמצות כי רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דמלכא בחי' ט"ס טפ"ט כו', בביאור ע"פ משה ידבר, ושיומשך בהן אוא"ס ממש להאיר בהן זהו"ע אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וכמ"ש בלקו"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי דרוש הראשון ונת' ע"פ ויקחו לי תרומה. וביאור הענין דהנה ארז"ל פ"ג דאבות שע"י קיום מעשה המצות כשמעשיו הם מרובים מחכמתו הרי הוא בבחי' והי' כעץ שתול כו' ועל יובל ישלח שרשיו ועמש"ל סעי' ב' מזה, והנה בזח"ג פ' בהר דקכ"ח ע"ב ע"פ בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו כל חד יחזור לדרגי' דנשמתא אחידא מתמן כמ"ד והרוח תשוב אל האלקים כו' יובל אימא עילאה בינה, והיינו כמ"ש הבחיי פ' יתרו בפסוק לא תשא בענין ונשמת שדי תבינם כי הוא מיסוד בינה הוא התשובה, ומ"ש ויפח באפיו נ"ח מעיד ע"ז כי כיון שהקב"ה נופח באפיו עכ"פ ברוחו נתן בו, וביאור הכתוב ויפח באפיו נשמה אצילה מחיי המלך שהוא עיקרו של מלך ולמעלה מן המלך, א"כ עיקר נשמת האדם מיסוד הבינה ושהוא התשובה משם עיקרה ושם תשוב וז"ש והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה עכ"ל, וע' מענין חיי המלך בזח"ב ס"פ יתרו דצ"א ע"ב, ועמ"ש מזה בלקו"ת בד"ה האזינו השמים דרוה"ר, ונמצא שע"י קיום המעשה המצות שעי"ז ועל יובל ישלח שרשיו וא"כ הוא ע"ד בשנת היובל תשובו איש אל אחוזתו לדרגא דנשמתא אחידא בי' דהיינו בינה הנק' שכינתא עילאה שזהו"ע לא זז מחבבה עד שקראה אמי ע' מזה בתו"א סד"ה רני ושמחי בת דרוש השני ובלקו"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוה"ר ספ"ב ונק' אחוזתו ע"ד אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי, וע' מפסוק זה בלקו"ת ר"פ במדבר, אך אחוזתו משמע אחוזתו בארץ מל' כי הבינה נק' ארץ עילאה כמ"ש בהביאור ע"פ בעצם היום הזה נמול אברהם כי שמים וארץ תתאין הם זו"נ ושמים וארץ עילאין הם או"א, וזהו בארצות החיים ב' ארצות החיים כמבואר בת"א בד"ה וישב יעקב בענין הכפל בארץ מגורי אביו בארץ כנען, וב' בחי' אלו נק' ג"כ געה"ע וגעה"ת, וא"כ כי עם היות נא' ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ זהו ארץ תתאה בחי' מל' שרש געה"ת, אך ע"י שמעשיו מרובים להיות ועל יובל ישלח שרשיו אזי ישוב אל ארץ אחוזתו בארץ עילאה בינה, וע' בענין ב' בחי' אלו בלקו"ת בד"ה שה"ש ושם פ"א בענין ב' בחי' כלה ומצד בחי' ארץ עילאה שנק' ארץ חפץ כי ההפרש בין חפץ לרצון שהחפץ הוא כשהתענוג מלובש בהרצון ונודע דהתגלות התענוג הוא בבינה ואיך בחי' זו במל' זהו הבחי' אשר לא זז מחבבה עד שקראה אמי, ולכן מתחלה הצמיחה של המצות הוא ע"ד כח הצומח שיש בארץ תתאה ואחר שמתעלה לאחוזתו בארץ עילאה אז הצמיחה של המצות הוא במעלה ומדריגה יתירה וכמ"ש בסידור בד"ה ועשו להם ציצית בענין וזכרתם את כל מצות ה' ואח"כ נאמר ועשיתם את כל מצותי כו' ע"ש. ואפ"ל פי' עולם מי בראך יעקב בראך ע"ד משארז"ל

פ"ק דברכות ד"ו סע"ב ע"פ כי זה כל האדם כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה כי ע"י הצדיק המקיים המצות ממשיך בחי' זו ע"ד שבבקי"ס הי' גילוי אלקות ואמרו זה אלי ואנוהו והוא בחי' משה שנתנבא בזה, ועמ"ש ע"פ בחודש השלישי כו' ביום הזה באו כו', וכן בנח נאמר זה ינחמנו, וזהו"ע יעקב בראך שכן יעקב הוליד י"ב שבטים כמנין זה כמ"ש במד"ר פ' בראשית פכ"ז ע"פ זה ספר תולדות אדם, וע' זח"ב פ' יתרו ד"ע מענין זה ספר, ולפי שיעקב המשיך בחי' זו אשר כי זה כל האדם נאמר יעקב בראך, אך ישראל ממשיך בחי' עליונה יותר מהמשכה זו דהיינו מ"ש במד"ר פ' בשלח ס"פ כ"ג שלע"ל יאמרו ב"פ זה ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' זה הוי' נגילה כו', וע' ברע"מ פ' עקב דרע"א סע"ב בענין וקרא זא"ז כו' ובפי' הרמ"ז שם, ואפ"ל ע"ד ויקרא הוי' הוי' שנת' בלקו"ת בד"ה שובה ישראל דרוה"ר פ"ד יעו"ש, וזהו"ע ב"פ זה. והמשכה זו הוא ע"י בחי' ופרח ישראל והוא לע"ל. ולכן נאמר יוצרך ישראל. ובפי' מי בראך מי יצרך י"ל ע"ד במי נמלך בנשמתן ש"צ ופי' שבבחי' מי נמלך כמ"ש במ"א ע"פ מי יתנך כאח לי כו', וזהו ג"כ ענין מי ברא אלה, ולפי פי' הפשוט דיעקב בראך ממש י"ל עפמ"ש בזהר ס"פ וישלח דקע"ד דיעקב וישראל הם מבחי' ב' השמות שם אלקים ושם הוי', א"כ יעקב בראך שהבריאה נמשך משם אלקים בראשית ברא אלקים וישראל יצרך זהו עדמ"ש במד"ר פ' בראשית פ"י ע"פ ויכל אלקים ביום השביעי משל למלך שעשו לו טבעת מה היתה חסירה חותם כך מה הי' העולם חסר שבת, נמצא החותם נמשך בשבת ושבת הוא בחי' שבת לה' אלקיך, וזהו"ע ישראל יצרך שהחותם הוא הצורה והיינו חותמו של הקב"ה אמת הוא בחי' ואמת ה' לעולם וכדפרש"י ע"פ ושמי הוי' לא נודעתי להם לא ניכרתי להם במדת אמיתי שלי, ועמ"ש מזה בהגהות לד"ה מזמור לתודה, וזהו"ע תתן אמת ליעקב.

קיצור. (א) הת"י מפרש הבאים עדמ"ש בתורה פ' נצבים אם יהי' נדחך בקצה השמים כו' והביאך ה"א אל הארץ כו', והיינו קיבוץ גליות, ישרש יעקב מתרגם תמן יתיילדון דבית יעקב וזהו ע"ד מי ילד לי את אלה, וצ"ל מה שמפרש השרשה על ענין לידה, אך הנה כתיב כי האדם עץ השדה והיינו בחי' כמראה אדם שעל דמות הכסא כדפי' בלקו"ת ד"ה ביום השמע"צ בן חכם פ"ג, והשרש של עץ הוא בחי' סוכ"ע כי לא אדם הוא וכמ"ש סעי' ב' בענין ועל יובל ישלח שרשיו כו' כי דבר המעמיד נק' שרש כמו הנשמה שנק' מה"ט שרש, ועד"ז פי' בפרדס שער המציאות שע"ס דאצי' נק' שרש לבחי' הארת ע"ס המתלבשת בבי"ע עד שאוא"ס ב"ה הוא שרש כל השרשים והיינו כיון אפילו הנשמה נק' שרש לגבי הגוף לפי שמעמדת הגוף אעפ"י שאין הגוף מהנשמה מכ"ש אוא"ס ב"ה שממנו התהוות כל המציאות דאבי"ע נק' שרש כל השרשים ע' רבתי שרש ז"ת שבבינה, והת"י מפרש ישרש ענין לידה היינו שהשרש והמקור של בחי' הנשמה הנק' יעקב יומשך ויתגלה למטה בהגוף וכענין הנשמה יתירה שנמשך בשבת בד"ה ויקהל משה שבתו"א, ובהביאור שלא נדפס שם ובד"ה את שבתותי תשמרו שלא נדפס בלקו"ת, בטעם שאין מניחים

תפילין בשבת כי התפילין הם ד' מוחין עליונים שבחול אינם מאירים על ז"א כ"א בבחי' מקיף ובשבת מאירים כו' בבחי' פנימי', וע' בלקו"ת סד"ה ביאור בשעה שהקדימו שלע"ל יקויים בקשת משה מי יתן והי' כל עם ה' נביאים, וע' בד"ה ביאור כי תצא פ"א שכ' הרח"ו בשער הקדושה שמדריגה היותר גדולה שבכולם הוא גילוי הנשמה שלו עצמו שהוא למעלה ממדריגת גילוי אליהו, וא"כ לפי הנז' בגמרא דשרש זה הנשמה א"כ פי' ישרש יעקב שהנשמה יתגלה בהגופי', ומ"מ י"ל שאז יומשכו ג"כ בחי' נשמות עליונים שהיו מלובשים בגוף ע"ד הנשמה המלובשת עתה בגוף בבחי' העלם והסתר גם ע"ד שאו את ראש כל עדת בנ"י לגולגלותם, גם י"ל פי' גילוי השרש יעקב כי עשו הי' הבכור שמקבל מעולם התהו שלמעלה מהתיקון בחי' יעקב שם מ"ה כמ"ש בתו"א פ' וישלח בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה, אך עכ"ז יעקב יש לו שרש גבוה יותר בבחי' א"ק, והיינו ג"כ ב' בחי' אין, וא"כ פי' ישרש יעקב שיאיר בו שרש שלו שגבוה מהתהו, וזהו והביאך והיטבך והרבך מאבותיך ג' ארצות קיני קנזי קדמוני.

(ב) **ענין** נטיעה וזריעה ושרש ע"ד ונטיעת כל עץ מאכל בחי' כי האדם עץ השדה וכנ"ל זריעה במל' השרשה ע"ד תפארת נק' אילן והשרש בכתר או בבינה והכל ענין א' בחי' סוכ"ע, ולכן כל שמעשיו מרובין מחכמתו נק' שרשיו מרובין כי חכ' ראשית השתל' ממכ"ע אבל המעשה המשכת סוכ"ע, ואפ"ל כי יש נשמות דאצי' הנק' זרע אדם זהו"ע נטיעה ונשמות דבי"ע נק' זרע בהמה שם ב"ן וכ"כ שם וזרעתי את ב"י זרע אדם וזרע בהמה הרי זריעה שייך גם על זרע בהמה, ומ"מ יש להם ג"כ שרש מאצי', וכמ"ש בתו"א ע"פ ואלה המשפטים בד"ה כי תקנה ע"ע ובהביאור שם ובלקו"ת בשה"ש בביאור השני ע"פ יונתי בחגוי הסלע, והמעשה הוא ביטול היש לאין לכן עי"ז נמשך השרש שהוא נק' אין ממש כמ"ש והחכמה מאין תמצא.

הבאים ישרש יעקב כו', כתיב לא הביט און ביעקב כו', הנה יעקב הוא בחי' עבדי וישראל בחי' בן בני בכורי ישראל ואיך שייך לפניו עבודות הלא כתי' אם צדקת מה תתן לו, אך העבודה הוא שע"י תפלה ותומ"צ אנו ממשיכים להיות לו ית' דירה בתחתונים, והפי' שבעשי' הגשמי' ובדבר ההפך ממש יומשך שיהי' שם גילוי אוא"ס ב"ה כמו שמתגלה למעלה, והיינו ע"י אתכפיא כו', ובאמת זה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים אין שייך לומר שהדבר כדאי שמקבל מזה תענוג אלא שכך עלה ברצונו הפשוט. והנה סדר העבודה ידוע בזוה"ק שהם ד' בחי' מטה ושולחן כסא ומנורה וכמו עד"מ במלך ב"ו שהעבד המשרת עושה כל צרכיו ומזמין מקום למלך שיהי' שם משכן כבוד ומקודם מנקה הבית מכל לכלוך ומכבד הבית ואח"כ מקשטו בכלים נאים ומתקן מטה לעטר הבית ואח"כ שולחן לתת עליו מזונות, וכך כתיב ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, כי הנה בחי' ג"ע הוא שהצדיקים יושבין ונהנים מזיו

השכינה שהיא מקור התענוגים, וביאור פי' וענין מקור התענוגי' הוא כי הנה אנו רואים בגשמיות יש כמה מיני תענוגים בה' חושים ראיה ושמיעה קול ערב טעם וריח ואינו דומה טעם פרי זה לטעם פרי זה וכדומה ניגון זה לניגון זה, כמ"כ למעלה בעולם התענוג יש התחלקות רבות מבחי' הי"ס וכל א' כלול מי"ס, והנה כל התענוגים יש להם שרש למעלה כמאמר (ב"ר פרשה י') אין לך כל עשב כו', וכל בחי' התענוגים אלו הם נמשכים מבחי' שבירת הכלים ואפילו תענוגים של מלאכים עליונים כמו פסולת נחשבו לגבי פנימית התענוג, והנה כמו שלמטה עד"מ אין ערוך כלל בין הפסולת היוצא לחוץ לאחר העיכול לגבי גוף המאכל קודם שנתעכל שיש בו טוב טעם, כן ויותר על כן אין ערוך כלל בין התענוגים הגשמיים שבעוה"ז הנמשכים מפסולת (מבחי' שמרי האופנים דהיינו פסולת ממלאכים דעשי') לגבי פנימית התענוג שברוחניות מלאכים ונשמות דעשי' וכן עד"ז ממש אין ערוך התענוג דעשי' לגבי יצירה, וכן מיצירה לבריאה ומבריאה לאצילות ועד"ז עד רום המעלות מדרגות אין קץ, כי בכאן בירור הפסלות מן האוכל הכל בעולם אחד ולמעלה ההרחק מעולם לעולם פשיטא שההרחק מתרבה יותר, ויש עד"ז ריחוקי מדרגות עד אין קץ כי בכל עולם ועולם מתברר בירור אחר בירור עד שהפסולת מרוחניות עולם העשי' נעשה פנימית ובחי' מאכל לעולם שלמטה ממנו ויש בזה עולמות עד אין קץ ומתרבה ההרחק מעמך מקור חיים לבחי' עולם, והנה יש בזה כמה מיני בחי' בירורי' עד שנתברר להעשות פסולת ותענוגי' גשמיי' דעוה"ז כי מבשרי אחזה שיש קרביים ובני מעיים שבהם נעשה הבירור כמ"כ יש מלאכים הנק' בזהר קרביים שבהם נעשה הבירור הנ"ל, וזהו ענין כי עמך מקור חיים שבחי' זיו השכינה הוא מקור כל התענוגי' שכל פרטי מיני תענוגים רוחניי' וגשמיי' הם בטלים לגבי תענוג זה ונחשבים בחי' פסולת לגבי תענוג עליון הנ"ל. והנה אף שנא' כי עמך מקור חיים אין הפי' שמהותו ועצמותו כביכול בכבודו ובעצמו הוא מקור התענוגים כי הוא למעלה מעלה גם מבחי' מקור התענוגים וכן משמעות הפסוק כי עמך מקור חיים ולא אתה רק בחי' דבר הטפל ובטל אצלך דהיינו בחי' עמך הוא מקור חיים והיינו כי הארה וזיו שהאיר הוא ית' ממהו"ע ית' הנה הארה זו שבטילה במציאות וכלא חשיבי לגבי מהו"ע ית' כזיו השמש לגבי השמש, והארה זו היא בחי' מקור חיים ומקור כל התענוגים שבכל העולמות מריש כל דרגין עד סוכד"ר כנ"ל, ולכן ג"ע נק' זיו השכינה (היינו הארה מבחי' הארה הנ"ל הנק' שכינה וגם זה ע"י ריבוי השתלשלו' כנודע בע"ח) מל' דא"ס מלכותך מל' כ"ע. והנה המשכה זו מבחי' התענוג שלמעלה מבחי' כלי שהוא בחי' מקור החיים להיות נמשך בגילוי בכלי לזה צריך ב' בחי' לעבדה ולשמרה, השמירה היינו שלא יחסר ההארה מחמת ההתפשטות למקום אחר כו' והוא בשמירת מל"ת, כי בלא שמירה יחסר ההארה וכמארז"ל לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים, כי מה שלמטה בעולמות ריבוי כסף וזהב לעוכומ"ז למעלה הוא הארה לע' שרים, ולעבדה הוא מ"ע כי בתורה מלובש פנימי' התענוג וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כי עדן הוא פנימי' התענוג והוא פנימי' התורה הנק' רזין דאורייתא ונהר הוא התפשטות אותיות התשב"כ להשקות את הגן הוא

תושבע"פ, כי בכל עולם ועולם יש התורה ופנימיותה הוא פנימית התענוג כי אורייתא מח"נ, וז"ש רז"ל מוטב דלדייני' כו' לסבול יסורים גדולים שאש שלנו א' מס' בגיהנם והכל כדאי כדי ליתי לעלמא דאתי שהוא תענוג עצום ונפלא שאין ערוך לו כלל מתענוגי עוה"ז.

(נת', ענין לעבדה מ"ע ולשמרה ל"ת להמשיך ממקור התענוגים בג"ע וענין אין ערך תענוג שלמטה לגבי שלמעלה ואיך שמקו"ח רק עמך).

ב) **והנה** הכח שיכולים להמשיך המשכה זו ע"י קיום התומ"צ הוא מפני כי כל א' מישראל יש בו חלק משם הוי' כמ"ש כי חלק הוי' עמו, ה"א עילאה הוא בחי' מחשבה כמ"ש ושם הגדולה לאה לפי שהמח' משוטטת תמיד (נק' לאה לשון לואה) וי"ו הוא קול ודבור בחי' המשכה ומחבר כו' ה"א תתאה הוא בחי' מעשה, והכל הוא מבחי' יו"ד שקוצו של יו"ד הוא בחי' התענוג והרצון באלקותו ית' והוא הנק' נקודה דלית בה חיוורתי רק מה שעלה ברצונו, ולזה הוא מחשב ומדבר ועושה, וזהו נק' רעותא דלבא שהוא למעלה מבחי' מחשבה, וכמ"כ גם בעולמות עליונים למעלה יש בחי' עשי' כמ"ש עשה ה', דיבור בדבר ה' שמים נעשו הוא בחי' עולם היצירה, חשב ה' הוא עולם הבריאה, ואעפ"כ נא' בחכמה יסד ארץ כו' אבא יסד ברתא כו' כולם בחכמה עשית, אך כבר נאמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ולכן כשהאדם מקשר ג' לבושין אלו היינו מודומ"ע שלו במודו"מ בתורה ומצות מעשיות הוא ממשיך בחי' שם הוי' בנפשו, אך מתחלה צ"ל בחי' רעותא דלבא קוצו של יו"ד הנ"ל והוא ע"י התבוננות בתפלה כי שעת התפלה הוא למעלה ג"כ המשכת המוחין דגדלות שהוא בחי' והמשכת שם הוי' י"ס, וכמ"כ בנפש נאמר על שעת התפלה ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן כו', דהיינו כל בחי' י"ס הכלולות בנפש וראשיתן בחי' חב"ד שבנפש להתבונן בגדולת א"ס ב"ה, ועי"ז וגללו את האבן היא בחי' לב האבן להיות גילוי רעותא דלבא, וההתבוננות הוא ישתבח שמך כו' דהיינו שמבחי' שם לבד הוא חיות וקיום והשגת ותענוג כל העולמות עליונים ותחתונים, וכנ"ל בענין כי עמך מקור חיים, וג"ז הוא לעד כי ועלמות אין מספר האל המלך הוא בחי' מל' דא"ס, אבל הוא לבדו מרום וקדוש שמובדל בשמים ובארץ הוא ג"ע עליון ותחתון כי מקור התענוג בטל במציאות אליו ית' כנ"ל בענין עמך כו' והוא ית' רם ומתנשא רבבות מדרגות אין קץ, וזהו והאופנים כו' ברעש גדול, וכ"ז הוא רק למלך אל חי וקיים היינו לאור א"ס המלובש בבחי' מל' שמבחי' מל' נמשך להם איזה השגה שמשיגים שחיותם והתהוותם מאין ליש הוא ע"י בחי' התלבשות אוא"ס ב"ה במדת מל' להיות מלך שמו נק' עליהם, ולכן זמירות יאמרו ליכלל וליבטל במקורם כו', אבל כי הוא לבדו מרום וקדוש שא"ס ב"ה עצמו כמו שהוא למעלה מהתלבשותו בבחי' מל' הוא קדוש ומובדל ולית מח' תפיסא בי' כלל, וע"י ההתבוננות בזה ובכיוצא בזה בעומק הדעת יומשך מזה הרעותא דלבא לצאת מנרתק הגוף ולבושי נה"ב לדבקה בו ית', וזהו מארז"ל ע"פ נשמה אשר באפו כי במה נחשב הוא מקודם התפלה אין הנשמה מתפשטת מהאף לאברים ולכן אסור לאכול, וע"י עניי' ברוך ה' המבורך לע"ו בחמשה

תיבין אלו מתפשטין נרנח"י בגופו, ופי' ברוך הוא לשון המשכה המבורך בחי' עלמא דאתכסיא יומשך לע"ו בחי' עלמא דאתגליא. והנה באתעדל"ת ע"י רעו"ד הוא אתעדל"ע להמשיך מלמעלה מעלה מבחי' א"ס ב"ה אז נק' הוא מרא דאורייתא בעל תורה, ונק' התורה תורתו דהיינו שהוא עושה התורה, וכמארז"ל ועשיתם אתם כאלו עשאוני כי אורייתא מח"נ והוא האדם ממשיך התקשרות א"ס ב"ה שלמעלה מח"ע בח"ע והיינו ע"י רעו"ד המרומז בקש"י שלמעלה מח"ע, משא"כ בלא רעו"ד כשלומד התורה אין נק' תורתו רק תורת ה' והוא האדם מקבל מהתורה, וזהו שביקש אבא בנימין על תפלתי שתהא סמוכה למטתי, שיעסוק בתורה אחר שיתפלל דוקא כדי שיגיע תחלה לבחי' רעו"ד הנ"ל וכל סדר התפלה נתקן ע"ז שיוכל לבוא לרעו"ד ע"י שיתבונן איך שבדיבור א' נתהוה כל העולמות כמאמר ברוך שאמר כו' והם רק הודו וזיוו כמ"ש הודו על ארץ וכו', ועי"ז נתעורר לבו בבחי' צעקה ויצעקו אל ה' כו' רעו"ד ואז ואהבת את ה' אלקיך לשון אבה שהוא הרצון כו' שיהי' ה' אלקיך, וע"י גילוי רעו"ד יוכל להמשיך אח"כ המשכת אור א"ס ב"ה ע"י מודו"מ דתומ"צ והוא בחי' שם הוי' היו"ד הוא רעו"ד הו"ה הם מדו"מ דתומ"צ כנ"ל.

(נת', איך ממשיכים זה ע"י תומ"צ, כי חלק הוי' עמו מודו"מ הם הו"ה למעלה באלקו' וכן בנפש ג' לבושים ורעים התקשרות לבושי הנפש במדו"מ דתומ"צ ממשיכים אך צ"ל תחלה היו"ד רעו"ד והיינו ע"י התבוננות איך שמך לעד וכו', וע"י רעו"ד ממשיך א"ס בתורה ונק' מרא דאורייתא ותפלה נתקן להגיע לרעו"ד).

ג) **והנה** כ"ז הוא בחי' ומדרגת יעקב עבדי, דהיינו עד ק"ש הוא בחי' יעקב כי יעקב יו"ד עקב וזהו עבודה דיעקב לעשות בקיעות בקיעות שיבקע היו"ד שהוא בחי' רעו"ד הנ"ל ויתגלה בנפש מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כי יעקב מבריח מן הקצה אל הקצה, והיינו שיתגלה היו"ד עד גם בבחי' עקב כמ"ש וידו אוחזת בעקב עשו אוחזת כמשמעו שמה שנצרך להוריד מאד צריך לאחוז אחיזה ממש (שלא יתגשם ח"ו כשמתלבש בבחי' עקב עשו כשעושה עניני עוה"ז לכן צ"ל היו"ד אוחז בעקב ע"ד בכל דרכיך דעהו) וכתיב בבטן עקב את אחיו, פי' בבטן הוא בחי' עיבור שהוא ענין הסתרה במו"מ או באכילה ושתיה שלכאורה אוכל ושותה כעשו ועכ"ז באמת גם שם עקב את אחיו, אחיו אנכי ברמאות שמרמה את העקב להכניס בו בחי' היו"ד שאין כוונתו באכילה ושתי' להנות ח"ו רק כדי שיהי' לו כח להתפלל אח"כ ולומר אחד ואהבת ולמסור נפשו בק"ש, וזהו ויעקבני פעמים את בכורתי לקח הוא ראשית החכמה ואח"כ ברכתי כו' היינו התגלות אלקות ע"י התורה והתפלה, וכל הנ"ל הוא בחי' יעקב עבדי שצריך לעבוד עבודה גדולה לגלות היו"ד ולהמשיכו עד בחי' עקביים לתקן מדותיו כדי שלא יהי' ח"ו אך יצא יצא יעקב כו' והנה עשו אחיו בא מצידו היינו מצד ההסתרה וצריך לעבדה ולשמרה שיהי' בחי' היו"ד בעקב ואז כשזה קם זה נופל, וזהו רם על כל גוים ה' שהוא ית' מרומם מהם ונראה להם העולם ליש ודבר

בפ"ע, אך יעקב רואה שהיו"ד הוא בעקב, כי והחכ' תחיה כולם בחכ' עשית, כי ד"מ בדבור האדם כל ימי חייו הכל הוא מחיות הנשמה ע"י אמצעות כח השכל המהוה לדבר דבורים עד אין קץ, והרי השכל מלובש בדבור, כמ"כ למעלה חיות כל העולמות הוא מבחי' דבר ה' רוח פיו ית' השופע בהם תמיד כמאמר המחדש בכל יום תמיד מע"ב, והדבור מקבל מהחכמה בחכמה יסד ארץ, וה"ע י' עקב שהיו"ד דח"ע מתלבש גם בבחי' עקביים כל עניני עוה"ז הגשמי להיות והחכמה תחי', וזהו מרחוק ה' נראה לי, יש בזה ב' פי' הא' מה שאני מרחוק יותר נראה לי ע"י ידו אוחזת כו' כנ"ל, והב' מה שהוא מרחוק הוא רק נראה לי אבל באמת קרוב ה' לכל קוראיו כו', והכל הוא רק מחמת ההסתרה כדי שיהי' עולם ואעפ"כ ישיגו שהוי' הוא אלקים, וזהו עבודה דיעקב שיהי' הארה בתחתונים כנ"ל, וזהו לא הביט און ביעקב, וכשהוא בבחי' יעקב להמשיך היו"ד לעקב אז כשזה קם זה נופל האיש און ומחשבותיו, וזהו בתפלה עד ק"ש, אבל מק"ש ואילך מתחיל בחי' ולא ראה עמל בישראל, כי שרית עם אלקים כו' לשון שר וישראל הוא שיר אל בחי' תענוג והוא בחי' אתהפכא ולא בחי' אתכפיא שהי' עד הנה שהוא בחי' עבודת עבד רק בחי' שיר אל כמ"ש ישמח ישראל בעושיו והתענוג על ה' שהוא בחי' השבת (רק שבק"ש ותפלה דכל יום יש הארה מעין שבת) בהרחבת המוחין וה' אלקיו עמו ממש, ואזי ולא ראה עמל כו' שאין שום עמל רק תענוג ותרועת מלך בו יש בזה ב' פי' הא' בבחי' יעקב, ולפ"ז תרועת לשון תרועם בשבט ברזל ופי' שהוא המתקת דינא דמלכותא ע"י פירור הדינים והיינו ע"י עבודת יעקב, והב' בישראל, ולפ"ז תרועת לשון ריעים אהובים באור פני מלך חיים בו ממש כו', וזהו יפה שעה אחת בתשו' ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, פי' כל היינו הנ' אלפים יובלות שהוא רק מבחי' זיו, אבל מהותו ועצמותו הוא למעלה מעלה מהזיו, וכמו שאין ערוך זיו השמש לגוף מאור השמש דכלא חשיב, אבל ע"י תשו' שהוא רעו"ד יכול לבוא עי"ז למהותו ועצמותו ית'. והנה לע"ל יהי' מבחי' יעקב אותיות יבקע אז יבקע כשחר אורך כו' התגלות אלקות עין בעין יראו, ויהי' אור הלבנה כאור החמה ואז ממילא אור החמה שבעתיים, אבל כעת הוא בהעלם שהיו"ד מוסתר בבחי' עקביים כנ"ל רק ע"י הארת המוחין כמ"ש ונאספו שמה כל העדרים יכול לבוא לרעו"ד בשעת ק"ש ותפלה ואח"כ והשיבו את האבן ע"פ הבאר למקומה הוא בחי' ההסתרה שאחר התפלה הולך לעסקיו, רק ששלשה עדרי צאן רובצים עליה תמיד בחי' נה"י כי גם אחר התפלה שמסתלקי' המוחין דגדלות ואריכת ההתבוננות מ"מ נשאר ההסכם ורשימו מהתפלה על כל היום לדבקה בו ע"י תומ"צ וסומע"ט, וזהו בחי' נה"י ונק' שלשה עדרי צאן כמ"ש בזהר פ' ויצא, וכמ"כ יובן למעלה כמאמר איהו בנצח איהי בהוד, היינו אצל המשפיע הוא רק בחי' נצחון עד"מ כאדם העושה לדבר בבחי' נצחון בלי טעם כך כל העולמות כלא חשיבי קמי' ית' ואם צדקת מה תתן לו כו', וא"כ ההשפעה להם הוא רק מבחי' נצח, ואצל העולמות אבי"ע הוא רק בחי' הודאה בלי שום טעם ודעת כי א"א להשיג מהותו ועצמותו ית' בהשגה ממש רק מודים אנחנו לך הידוע מציאותו ולא מהותו ולכן נק' נו"ה תרין בדי ערבות שאין בהם טעם, אך בשעת התפלה ונאספו שם כל העדרים

הארת המוחין ועי"ז יוכל לבוא בק"ש לבחי' הארה מעין שבת הוא בחי' ישראל שמע ישראל, וז"ש כי האלקים עשה את האדם ישר שיהי' בבחי' ישראל תמיד להתענג על ה' בג"ע כמ"ש ויניחהו בג"ע כו' רק שהם בקשו חשבונות רבים היינו שנפלו בבחי' טורי דפרודא ע"י חטא עה"ד שנתגשם האדם והעולם להתאוות תענוגים גשמיים כו', ולזאת צריך לעבוד עבודה תמה להגיע לבחי' ישראל שיר אל להתענג על ה' והיינו ע"י שיהי' מתחלה בבחי' יעקב עבדי לעבוד ביגיעת נפש ויגיעת בשר להמשיך גילוי היו"ד בבחי' עקב היינו גילוי הרעו"ד כנ"ל שיהי' כל רצונו וחפצו רק לה' לבד ולצעוק לה' על ריחוקו ולהתמרמר ע"ז כו' אז יוכל להגיע אח"כ לבחי' ישראל בשבת כי מי שטרח כו', וכן יש הארת שבת בכל יום בק"ש ותפלה כנ"ל.

(נת', איך שעבודה הנ"ל להגיע לבחי' רעו"ד שהוא בחי' צעק לבו אל ה' וגם ההמשכת אלקות ע"י התקשרות ג' לבושי' הנפש במחדו"מ דתומ"צ נק' הכל בחי' יעקב עבדי שממשיך היו"ד רעו"ד הנ"ל ומכניסו בבחי' עקב שהוא בחי' מעשה כו' בבטן עקב כו' ועי"ז לא הביט און כי כשזה קם כו' וזהו עד בק"ש ואח"כ בק"ש שמע ישראל שיר אל להתענג על ה' בחי' מעין שבת אז לא ראה עמל וטרחא כי יפה שעה אחת כו' מכל חיי העוה"ב, ולע"ל יהי' מבחי' יעקב יבקע עין בעין יראו אבל עכשיו צ"ל עבודה ואח"כ יבוא לבחי' שיר ותענוג).

ד) **וזהו** הבאים ישרש יעקב שמתחילה צריך להיות נשרש היטב בנפש בחי' יעקב להיות בבחי' יעקב עבדי ועי"ז אח"כ יציץ ופרח ישראל להיות בחי' שמחת הנפש בה' ישמח ישראל בעושיו. והנה מה שאמר לשון ישרש יעקב, הוא כי כמו עד"מ השרשת התבואה הזרועה בארץ הוא דוקא ע"י חרישה בתחילה דמרפי ארעא ועי"ז נשרש בה הגרעין ואם לא היו חורשין בתחילה לא הי' הזרע נקלטת ונשרשת כלל בארץ, כך כדי שיהי' נשרש היטב בחי' יעקב היינו גילוי בחי' הרעו"ד שהוא בחי' המשכת היו"ד בעקב כנ"ל צ"ל תחלה בחי' חרישה בנפש הוא להיות בבחי' לב נשבר ונדכה ולהיות נבזה בעיניו נמאס על ריחוקו מה', ויבין היטב כי רע ומר עזבו את ה', והיינו כמארז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר לבטש ולהשפיל א"ע לעפר ממש, וז"ש ר' יוסי מימי לא קראתי לשורי שורי אלא לשורי שדי כו' והוא כי החרישה הוא ע"י השור והוא ענין התעוררות גבורות עליונות מבחי' פני שור מהשמאל להרגיז היצה"ט על היצה"ר ולהכניעו ולהשפילו, והוא העיקר בשדה כי ע"י החרישה יוקלט הזרע הנזרע להיות בחי' ישרש יעקב שיהי' הרעו"ד באמת לאמיתו שלא יהי' רצון אחר רק לה' ית' מי לי בשמים כו', ועי"ז אח"כ יציץ ופרח ישראל כנ"ל.

(נת', שזהו ענין ישרש יעקב, אך ההשרשה ע"י חרישה תחילה לעולם ירגיז כו' ועי"ז אח"כ יציץ ופרח ישראל).

פ' שמות. ענין הבאים ישרש כפשוטו קאי שיעקב יש לו שרש כמ"ש במד"ר בשה"ש בד"ה בטנך ערמת חטים, ושורש זה י"ל מזליה, בעה"נ ישבו אבותיכם, יפרח צדיק כתמר יפרח, ומ"ע נ"ח פי' רפ"ח ניצוצין, אך לשרש זה תגיע הנשמה ע"י השרשתה למטה בקיום המצות בעה"ז דוקא כמשארז"ל ספ"ג דאבות במי שמעשיו מרובין נק' אילן ששרשיו מרובים, ואילן נק' כי האדם עץ השדה, ושרשו של האילן הנ"ל ביסוד דאימא, ושיגע לשרשו זהו אז תתענג על ה', ואפ"ל שרש האילן בחי' כתר ע"ד היש בה עץ אם אין, ולשרש זה.

עמ"ש מזה באריכות בבוך יהושע ישעי' ע"פ הבאים ישרש, ובבוך בראשית ב' בסופו, ובבוך הגהות לד"ה כל המשמח את החתן דנ"ט.

אור התורה

פרשת

וארא

פ׳ וארא

וידבר אלקים* אל משה ויאמר אליו אני ה׳ וארא אל אברהם כו׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם, וצ״ל מ״ש תחילה לשון וארא וסיים לא נודעתי, ועוד דהל״ל הודעתי ומהו נודעתי. ויובן בהקדים מה זה תשובה על מה שא׳ תחילה למה הרעות כו׳, אך כי טענת משה למה הרעות היינו על מה ולמה הגיע יסורים כ״כ לישראל (וזהו שאמר אד׳ למה הרעות לומר שהיא מדה״ד) ולזה השיבו וידבר אלקי׳ כו׳ אני הוי׳ כי גם שם אלקים אעפ״י שלדעתך הוא דין גמור אבל לפי האמת הוא מתייחד עם שם הוי׳ שהוא מדה״ר, כי דין ורחמי הוא לאחזאה איך מתנהג עלמא כו׳, אבל הוא ית׳ לאו דאית לך צדק ידיעא ולא משפט ידיעא ולאו מכל אינון מדות איהו כלל ובהשפלתו למטה אזי מתכללים כאחד (והיינו כי ידוע שהשמות הם על אלקותו ית׳ המלובש בתוך הכלים, והרי האור אינו בגדר דין ורחמים כ״א מה שנק׳ שם אלקים מדה״ד זהו לפי שהאור מלובש בכלי הגבורה ושם הוי׳ נק׳ רחמים כי גם הכלי הוא רחמים, והנה מצד עצם האור קודם שמתלבש בהכלים הרי לאו מכל אינון מדות איהו כלל, וגם אפי׳ אחר שנתלבש האור בהכלי אין השינוי בעצם בהאור כ״א שנמשך ממנו הפעולה כן ע״י הכלי, עמ״ש במ״א על מאמר הזהר פ׳ בלק שחורה אני כו׳, וכיון שכן אין שייך לומר שהשם אלקים בעצם הוא דין גמור שהרי השם אלקים הוא אלקותו יתברך המלובש במדה״ד ולא שהוא עצמו דין אבל מצד עצם הוא אחד ממש עם שם הוי׳, ולפיכך גם פועל הדין הנמשך משם אלקים אינו דין ממש כ״א אדרבה לתועלת החסד, ועדמ״ש צחוק עשה לי אלקים שכל גילוי התענוג עליון שיהי׳ לע״ל יומשך ע״י שם אלקים המסתיר שממנו נמשך היש וע״י ביטול היש יהי׳ גילוי תענוג עליון שלמעלה משם הוי׳ כמ״ש אז תתענג על הוי׳, והנה גבי מבול כתי׳ ה׳ למבול ישב לומר דשם הוי׳ ישב בלחודוי כביכול והי׳ הדין נמשך רק מצד שם אלקים לבד, ע״כ הי׳ דין גמור, כי אף דהאור אינו בגדר דין מ״מ מאחר שפועל ע״י כלי הדין נמשך פעולת הדין, אבל כאן בא לומר דדין זה שבמצרים הנמשך ג״כ משם אלקים אינו ח״ו עד״ז כ״א אני הוי׳ שמתכללים יחד ב׳ שמות דהוי׳ אלקים, ואדרבה ר״ל בשם הוי׳ זה שהוא בחי׳ שלמעלה מהשתלשלות כמשי״ת לקמן דהיינו האור שאינו מלובש בכלים כלל שבו וע״י מתייחדים כל השמות, וגילוי בחי׳ זו נמשך דוקא ע״י הגלות והיסורים דשם אלקים כמו שיובא לקמן בפירוש וגם אני שמעתי את נאקת בנ״י כו׳, וא״כ שם אלקים הוא הגורם גילוי דבחי׳ שם הוי׳

וידבר אלקים: ראה תו״א נג, א.

בשולי העמוד בגוכתי״ק:

ע׳ ביאור משה ידבר אצל אברהם הגלוי למעלה באצי׳ אבל למטה צמצו׳ וזהו לפי שהגילוי מקו חבל (?) וזהו אמר די הולך ומתמעט.

שלמעלה מהשתלשלות וכמו צחוק עשה לי אלקים כנ"ל, וזהו התשובה על למה הרעות, שאין הענין כמו שעלה על דעת משה שהוא הנהגה הנמשכת ממדה"ד ע"ד ה' למבול ישב בלחודוי כ"א אדרבה ואדרבה שהוא בחי' אני הוי' שהוא בשביל שיתגלה בחי' הוי' שלמעלה מהשתלשלות כו'.

וביאור הענין יובן בהקדם להבין עוד מ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם, דהלא כמה מקראות מלאים וירא אליו ה' באלוני ממרא, וירא ה' אל אברהם כו' וכהנה רבות. אך הענין כי יש ב' בחי' בשמות הוי' כמ"ש ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו, הא' הוא שם הוי' שבהשתלשלות דהיינו שמהווה מאין ליש ושיהי' התהוות בע"ג מהארץ לרקיע ת"ק שנה הוא ע"י התלבשות האור בהמדות עליונות שנק' מדות ע"ש בחי' מדה וגבול מדה"ר מדה"ד דהיינו שהרחמים הם במדה וגבול, וזהו בחי' ו"ה דשם הוי' זה הוא האור המלובש בששה מדות עליונות ודבר ה' ורוח פיו ית' ונמשכים מי"ה הוא בחי' צמצום ותתפשטות להיות התהוות בחי' חו"ב שהם מקור המדות, כי א"א להיות מקור להתהוות אם לא ע"י צמצום עצום תחלה שזהו בחי' היו"ד כו', אך שם הוי' הב' הוא למעלה מההשתלשלות דהיינו למעלה מבחי' הצמצום הנ"ל כי הוא בחי' כשעלה ברצונו הפשוט להיות התהוות ע"י שם הוי' שרצונו ית' מיוחד עמו והוא למעלה מבחי' צמצום הנ"ל, וכמארז"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו לבד, שמו בגימט' רצון, והרי הוא עד שלא נבה"ע קודם בחי' צמצום הנ"ל, דהנה איתא כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, חשוכא הוא בחי' צמצום והדר נהורא בחי' המשכת היו"ד כברק המבריק מתוך החשך וכמ"ש וה' עליהם יראה ויצא כברק חצו כו', נמצא בחי' הצמצום דברישא חשוכא הוא שייך לברייתו של עולם, אבל בחי' עד שלא נבה"ע הוא למעלה מבחי' צמצום הנ"ל, וזהו ענין הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו יען שאין ערוך בחי' שם הוי' המתלבש בהמדות שהוא בחי' השתלשלות לבחי' שם הוי' שלפני ההשתלשלות שהוא בחי' א"ס ממש ולמעלה מעלה מההתלבשות במדות וגבולים, והנה אבות העולם עם היות כי הן הן המרכבה אברהם אוהבי ופחד יצחק שהן בחי' המדות חו"ג ויעקב בחי' ת"ת, מ"מ לא הגיעו בזה רק עד בחי' שם הוי' שבהשתלשלות הנמשך ומלובש בהמדות כנ"ל, וזהו וארא אל אברהם כו' באל שדי דאין הפי' שלא נגלה להם רק שם שדי ולא שם הוי' כלל דזה א"א וכמש"ל דכתי' וירא אליו הוי' אלא הפי' שנתגלה להם שם הוי' ע"י התלבשות בבחי' אל שדי שאמר לעולמו די שהוא בחי' המדה והגבול, וגילוי זה הוא ע"י שקיימו התורה, וכמאמר רז"ל קיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה, וכן ביעקב עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, והנה התורה נק' תורת הוי' יש מצות תלוים ביו"ד ויש בה"א וכו', ולכן ע"י קיום התורה זכו לגילוי שם הוי' ממש, אך מ"מ לא זכו והמשיכו רק לבחי' שם הוי' שבהשתלשלות המלובש

בשולי העמוד בגוכתי"ק:

ענין הקיום ברוחני' יובן מק"ש אחד הי' אברהם.

בהמדות חג"ת, והיינו מפני דמה שקיימו כל התורה זהו רק ברוחניות ר"ל ע"י עבודה ברוחניות היינו אהוי"ר וכיוצא דודאי לא יתכן שקיימו המצות מעשיות שאיך יאמר קיים אברהם כל התורה שהרי לא יתכן שקיימו מצות חליצה ויבום ופרה אדומה כו', אלא ודאי היינו שקיימו ברוחניות ולכן לא השיגו רק בבחי' הוי' שבהשתלשלות שהוא בחי' רוחניות של המצות, יש שתלוים ביו"ד ויש בה' כו' (כמ"ש בשע"ק להרח"ו בשם התיקונים) משא"כ בבחי' הוי' שלמעלה מהשתלשלות נאמר נורא תהלות עושה פלא פי' שהוא נורא תהלות ולא ידע לי' בר איהו והיינו משום דעושה פלא שגם בחינת חכמה הנק' פלא ואפילו גם מה שלמעלה מהחכמה כי פלא אותיות אלף והיינו אאלפך חכמה שהוא ענין מקור החכמה כידוע בדקדוק דאלף הוא לשון מדבר בעדו נק' בשם עשי' אצלו ית' (וזהו ועושה חסד לאלפים פי' כדי שיהי' ההמשכה לבחי' חכמה הוא על ידי אלף וכן תמונת האלף מורה על זה. ולכן תמונת האלף יו"ד מלמעלה ואח"כ וא"ו באלכסון כו' שהיו"ד מורה על הצמצום כדי שיהי' אח"כ וא"ו המשכה, ויש הרבה בחי' ומדרגות כמו געה"ת וגעה"ע וילכו מחיל אל חיל, וזהו הרבה בחי' אלפין והיינו לאלפים ושיהי' מקור להמשכה זו זהו עושה חסד להיות בחי' אלפים כי עושה פלא שגם פלא נחשב בחי' עשי' אצלו ית', ומ"ש ונוצר חסד לאלפים ית' לקמן) ולכן האבות שעבודתם הי' ברוחניות היינו באהוי"ר לא יוכלו להמשיך רק מבחי' שם הוי' המלובש בהמדות שמשם נמשך ע"י השתלשלות בחי' חב"ד ומדות שבנפש כו' ועז"נ וארא כו' אבל ושמי הוי' לא נודעתי להם, פי' נודעתי ממש מהו"ע ית' ולכן לא נאמר הודעתי דמשמע בחי' השם אבל נודעתי משמע מהו"ע והיינו משום דמש"כ ושמי הוי' ר"ל בחי' שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות כ"א למשה וישראל נתגלה אח"כ בקבלתם התורה שהוא בחי' מצות מעשיות וכח המעשה גדול יותר כי נתב"ס כו', והיינו ג"כ פי' עושה פלא שהמשכת הפלא עליון שהוא מה שלמעלה מגדר ההשתלשלות שנק' ג"כ בשם פלא נמשך ג"כ ע"י קיום המצות מעשיות דוקא (וזהו"ע ונוצר חסד לאלפים שהוא מבחי' יגמה"ר שהם הנמשכים משם הוי' שלמעלה מהשתלשלות, אבל ועושה חסד לאלפים הוא אינו מי"ג מדה"ר כי זהו הנמשך מבחי' שם הוי' שבהשתלשלות, וז"ש בק"ש ב' שמות הוי' ואח"כ נאמר אחד ועד, דהנה א' דאחד זהו בחי' אאלפך חכמה שנמשך להיות מקור לחכמה והמשכה זו ע"י בחי' מס"נ בא' שנמשך בכ"א ע"י שיש בו מבחי' שלמעלה מהחכמה, ועז"נ איש כי יפליא כו' מופלא סמוך לאיש שנמשך בו מבחי' פלא שעי"ז יש בו כח למס"נ באחד לכן ע"י מס"נ באחד ממשיך ג"כ מלמעלה בחי' אלף דאחד, ומזה נמשך אח"כ הח' דאחד שהוא בחי' ח"ע והוא בנפש בחי' ביטול כח מה איזהו חכם הרואה כו' דכולא קמי' כל"ח, וד' רבתי זהו הדיבור עליון דבר ה' המחי' העולמות שמקורו מבחי' ח"ע ובנפש הוא הדבור בת"ת, והנה אחד בחילופו הא' מתחלף על וא"ו כי יש ב' מס"נ באחד ובכל נפשך ובחי' מס"נ דבכל נפשך נמשך מבשכמל"ו שהוא יחו"ת שמזה דוקא נמשך המס"נ גם בנה"ב כמבואר בד"ה בכ"ה בכסלו יומין דחנוכה כו', וזהו החילוק בין א' לוא"ו דהנה כ' אל דעות כו' ולא נתכנו עלילות, הקרי ולו בוי"ו והכתי'

באל"ף והן הן בחי' ב' דעות דיחו"ע ויחו"ת שבחי' יחו"ע זהו נק' דעת עליון ויחו"ת זהו ד"ת וד"ע זהו בחי' אלף שמכריע בין חו"ב שהם בחי' אלפין אאלפך חכמה אאלפך בינה וד"ת הוא בחי' וא"ו שהוא התפשטות במדות כו' ע' בס' פני מלך דף ר' סי' רפ"ו, וכן בנפש מבחי' ד"ע נמשך מס"נ בא' שהוא ע"י ההתבוננות במהו"ע ית' ולכן נק' בחי' ד"ע ומבחי' ד"ת שהוא ההתבוננות בבחי' כבוד מלכותו נמשך מס"נ דבכל נפשך ולכן הוא ע"י וא"ו כנ"ל. והנה גם בבחי' אלף הנ"ל יש ב' מדריגות הא' ועושה חסד לאלפים הב' מבחי' ונוצר חסד, והיינו ב' בחי' ב' שמות הוי' כנ"ל. וזהו שנאמר בק"ש ב' שמות הוי' ואח"כ אחד להמשיך ב' הבחי' שיומשך מלמעלה מהשתל' בחי' ונוצר חסד לאלפים כו', וכח זה נמשך דוקא ע"י קבלת התורה שעי"ז יוכלו להמשיך מבחי' שם הוי' למעלה מהשתלשלות לבחי' השתלשלות שיומשך בבחי' אחד ובבחי' ועד כו' להיות גילוי זה גם למטה בעשי' הגשמיות וכמ"ש עושה פלא).

וזהו"ע התשובה על טענת משה למה הרעות כו' ובא התשובה ע"ז וארא כו' שעי"ז דוקא יגיעו לבחי' גילוי דמ"ת שלא זכו לזה האבות, ובלתי גלותם במצרים לא יכלו להגיע לזה, וא"כ הרי אפי' לגבי גילוי דגעה"ת ארז"ל מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי, שכדאי כל יסורי גיהנם שהם קשים יותר מכל יסורי עוה"ז שהרי אש שלנו א' מס' בגיהנם בשביל לזכות לגעה"ת לפי שהוא תענוג אלקי שהוא אין קץ ממש ואינו כלל מערך ומהות תענוג נברא כו' על אחת כמה וכמה בשביל גילוי בחי' מהו"ע ית' ממש שיהי' ע"י תומ"צ כיון שא"א להגיע לזה כ"א ע"י גלות מצרים שהיא טובה כפולה ומכופלת כו'.

אך להבין זה גופא מדוע לא הי' אפשר שיהי' גילוי זה כ"א ע"י הגלות דוקא ולא אפשר בע"א לא ע"י אהוי"ר דהאבות ולא ע"י מצות מעשיות עצמן כ"א על ידי שנבחנו בכור הברזל במצרים אז דוקא הוא שיוכלו להמשיך גילוי אור א"ס על ידי המצות מעשיות, והענין כי הנה מבואר בפרי עץ חיים (שער חג המצות פרק א') דישראל שבאותו הדור בגלות מצרים הי' גלגול של דור הפלגה שהיו נשמות גבוהות מאד רק שאחיזות החיצונים שבהן הם המקלקלין אותן ואחר שיצרפו ויזדככו יהיו נשמות קדושות וכו' וגלות מצרים כל ענינה לא הי' רק לצרף נשמות ההם ולכן באו באותו הגלות הגדול ומררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים כנגד החומר ולבנים שהיו עושים בדור הפלגה עכ"ל (עוד כ' שם כי חטאם של דור הפלגה הי' בסוד הדעת לכן היו בגלות מצרים כי פרעה הוא בחי' עורף אחוריים של הדעת כו' וע"ש). והענין כי הנה המגדל שעשו הוא כמ"ש ונעשה לנו שם שע"י שמות וקבלה מעשיות רצו להמשיך להם כל השפעות טוב בגשמיות, וזהו שאמרו הבה נלבנה לבנים כו' כי הנה לבנים ואבנים הם בחי' אותיות כמ"ש גדול הוי' בעיר אלקינו פי' עיר נק' בחי' מקור צירופי אותיות העליונים, כי העיר הוא מהרבה בתים שהם הרבה צירופים והוא בחי' מל' דאצי' ולכן נק' עיר אלקים שהוא בחי' שם אלקי' שהוא לשון רבים כדכתי' אלקים קדושים הוא ע"ש ריבוי ההתחלקות מה רבו מעשיך כו', אך מ"מ גדול הוי' ומהולל מאד

בעיר אלקינו כי באמת כולא חד כמ"ש לעיל בפי' וידבר אלקים כו' אני הוי' והיינו שהיש והנברא המתהווה ע"י שם אלקים הוא בבחי' ביטול היש להוי', ולכן ארז"ל אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו וכדפי' בזהר ויקרא ד"ז דכר בלא נוקבא לא איקרי שלים כי עיקר ההתגלות גדולתו הוא ע"י מלכותך מכ"ע כו' והיינו לפי שבקדושה הנה האותיות הם מתפשטי' ומתלבשים בתוכיות העולמות ובפנימיותם כמ"ש בקרבך קדוש שבחי' קדוש ומובדל הוא בחי' שם הוי' נמשך בקרבך ממש ע"י אותיות עליונים כו' וכמו אותיות התורה שנא' ואתא מרבבות קודש שהאותיות הם מביאים וממשיכים בחי' קדש העליונים להיות נמשך בקרבך ממש, וכמארז"ל לעולם יראה אדם כאלו קדוש שרוי בתוך מיעיו ולכן נק' התורה ג"כ עיר וכמ"ש עיר גבורים עלה חכם והוריד עוז מבטחה דקאי על התורה וכמ"ש במ"א בפי' ותכונן עיר סיחון כו', ועד"ז יובן בענין עיר אלקינו שעם היות שהוא מבחי' שם אלקים מ"מ הוא מתייחד עם ש' הוי' והיינו שע"י אותיות דש' אלקים נמשך גילוי אור ש' הוי' ונמשך ומתלבש בתוכיות ופנימיות העולמות דקדושה ועי"ז יש בהם בחי' ביטול לא"ס ב"ה כיון שהאלקות מתלבש בהם, וגם ע"י ביטול זה נמשך בהם המשכה עליונה כו', אך הנה דור הפלגה לא רצו שיומשך להם ההשפעה עד"ז דהיינו מבחי' עיר אלקינו, כי אם היו השמות והאותיות העליונים מתפשטים ומתלבשים בפנימיותם אזי ממילא שהי' בהם בחי' ביטול ויראת ה' היא אוצרם, והם רצו לילך בשרירות לבם לכן נתייעצו לעשות עיר ומגדל שהוא ממש נגד והיפוך בחי' עיר אלקינו דגדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו מחמת הביטול ע"י הגילוי בפנימיות כו' והם רצו לבנות עיר שהוא ג"כ צירופי אותיות והמשכות עליונים אך שהי' מגדל ר"ל כלומר שתהי' המשכה בבחי' מקיף עליהם ועי"ז יקבלו כל טוב בגשמיות כי גם אור המקיף הוא מחי' וממשיך שפע וכמו השמות וקבלה מעשיות שעי"ז נמשך איזה פעולה נפלאה אף שהוא בבחי' מקיף שאין זה יודע ומשיג כלל ענין שם זה וגידולו כו' הרי המקיף ג"כ מחי', ועד"ז רצו הם להמשיך אותיות ממקום עליון שיהי' מזה השפעות כל טוב הגשמי' ע"ד השמות, וזהו ונעשה לנו שם כו' רק שיאיר רק בבחי' מקיף ולא בתוכיותם ופנימיותם ע"כ הם יהיו מרוחקים ממנה ולא יצטרכו להיות בבחי' ביטול ויוכלו לילך בשרירות לבם כו', ובזה מובן גודל חטאם דלכאורה אינו מובן ענין החטא בבנין עיר ומגדל כו' אלא לפי שבנין עיר זו והמשכות צירופי אותיות עליונים להחיות ולהשפיע כל טוב במקום הפירוד והסט"א ממש בלי שיהי' ביטול לאור א"ס ב"ה כלל הרי זה הורס כל כוונת בריאת העולמו', והיא עיר המנגדת לבחי' עיר אלקינו כו' שהיא תכלית בריאת כל העולמות כו', וז"ש בפע"ח שפגמו בבחי' דעת כי ענין הדעת הוא ההמשכה בפנימי' דוקא וכמ"ש במ"א ע"פ אשר תשים לפניהם כו', ולכן בסט"א אין להם בחי' דעת כו', ולכן מדה כנגד מדה בנו ערי מסכנות לפרעה כו' כי מחמת שע"י חטאם המשיכו ההשפעה לעיר המנגדת לעיר אלקינו שהוא בחי' מל' דקליפה והן הן ערי מסכנות דפרעה כו' אשר אמר לא ידעתי את ה' שהוא היפוך מ"ש גדול ה' כו' בעיר אלקינו כו', ע"כ נשתעבד בהם פרעה ג"כ בחומר ובלבנים

כו', וזהו את תוכן לבנים תתנו, היינו אותן האותיות שהמשיכו בדור הפלגה לבחי' העיר הנזכר היכריחו עתה עי"ז לבנות כן ערי מסכנות מדה כנגד מדה.

אך הנה עי"ז השעבוד והיסורים עי"ז נתקנו כי הנה ענין ויזעקו ותעל שועתם כו' הוא בחי' מי בוכים מים תחתוני' בוכים על עוצם ירידתם למטה בגשמיות וחפצם להתקרב ולעלות למעלה כמאמר אנן בעינן למהוי קדם מלכא שזהו ההפך ממעשה דור הפלגה שרצו דוקא בבחי' הפירוד מאלקות רק שאלקות יומשך עליהם להחיותם רק בבחי' מקיף לבד כדי שיוכלו להיות בבחי' פירוד, וההיפוך לזה הוא בחי' מים תחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא דוקא ובוכים על הריחוק וזהו בחי' ויזעקו כו', והגיעו לזה ע"י השעבוד כי בעצם היו נשמות גבוהות רק שאחיזות החיצונים שבהם קלקלה אותם וע"י השעבוד ויסורי הגוף נפרדו מהם ונתגלה פנימיותם בבחי' ויזעקו כו' ועי"ז זכו למ"ת שהוא בחי' ואתא מרבבות קדש שיהי' בקרבך קדוש, וזהו (הושע סי' י"א ט') בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר פי' ע"י שיהי' בקרבך קדוש שיומשכו אותיות התורה להיות נמשך בפנימיותך ותבנה ותכונן עיר זה דקדושה העליונה הנק' ג"כ עיר סיחון ע"ד כל היום היא שיחתי, עי"ז ולא אבוא בעיר אחרת שלעו"ז כמו ענין העיר ומגדל דדור הפלגה שהוא אותיות הנמשכים להחיות הסט"א כו' כנ"ל, וכמארז"ל ע"פ אמלאה החרבה כו'. ועד"ז ארז"ל על ענין בחומר ובלבנים בחומר דא ק"ו ובלבנים דא לבון הלכתא דהיינו שעל ידי שעבוד דמצרים ותיקון דדור הפלגה זכו לשיומשכו אותיות התורה להתפשט בתוכיותם ופנימיותם כו'. והענין כי הנה לע"ל ג"כ נאמר בבכי יבאו, והיינו משום שצ"ל גילוי טעמי תורה כדפרש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו שזהו עיקר ענין ביאת משיח וקבול שכר הוא אח"כ, ולהיות גילוי זה א"א להיות כ"א ע"י בכי' דוקא התעוררות רחמים הוא מדתו של יעקב שמבריח מן הקצה אל הקצה דהיינו עד בחי' היות ברחמיך הרבים רחם עלינו כי אית רחמים שבגבול ומדה ונק' מדה"ר וזהו ג"כ בחי' שם הוי' שבהשתלשלות שעם היותו מדה"ר אך הוא מלובש בכלי שהכלי הוא בחי' מדה כו', אבל רחמיך הרבים הוא בחי' א"ס ממש שהוא בחי' שלמעלה מהשתלשלות דהיינו להיות כי הוא ית' המרומם לבדו מאז ויחיד חי העולמים מלך שחיות כל העולמות הוא רק מבחי' מל' דא"ס אבל הוא ית' יחיד כו', ולכך ברחמיך הרבים רחם עלינו ואזי ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל ה"ע קבלת התורה ולכן דוקא בבכי יבואו שהבכיה היא התעוררות רחמים כו', ועי"ז יהי' גילוי טעמי תורה וזהו ובלילה שירה עמי שיר הוא בחי' טעמי תורה ר"ל הטעמים זרקא מקף שופר כו' כי ד' בחי' טנת"א הטעמי' הוא בחי' היותר עליונה שאינו מתגלה בדבור כלל ונמשך ע"י בחי' לילה דהיינו הגלות שדומה ללילה, כי עולם הוא חושך הוא שנראה כאלו מתנהג הכל בטבעו זה רם וזה שפל מחמת שזה חכם כו', וז"ש לע"ל ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רינה כו', והנה כמ"כ הי' גלות מצרים לבוא לבחי' ויזעקו מים תחתונים בוכים כו' שע"י בכי זו יומשך רח"ר שמבחי' ש' הוי' שלמעלה מהשתלשלות כדי להיות אח"כ קבלת התורה שהוא גילוי בחי' זו, אך מה שהי' דוקא ע"י יסורי הגוף, הענין כי הנה ענין והחיות נושאות

את הכסא ועל הכסא דמות כמראה אדם, היינו לפי בחי' אדם זהו בחי' השתלשלות וזהו מראה דמות כבוד ה' היינו ש' הוי' שבבחי' השתלשלות, והחיות עם היותם בבי"ע אך שרשם מה שנפל מעולם התוהו שהוא למעלה מבחי' אדם דתיקון וסדר השתלשלות כו' כי הוא בחי' אור בלי גבול שלא יכלו הכלים להכיל כו' ולכן יש בכח החיות להיות נושאות ומגביהות את בחי' אדם שעל הכסא כו', והנה הנה"א שבאדה"ת שרשה מבחי' אדה"ע שעל הכסא, אבל הנה"ב שרשה מחיות שבמרכבה, ולכן ע"י בכיית נה"ב והחיונית מיסורי הגוף נתעורר ג"כ למעלה להיות ארי נוהם ושור גועה והן הן המעוררים למעלה להיות גילוי רח"ר שלמעלה מהשתלשלות, וז"ש וגם אני שמעתי את נאקת בנ"י כו' ואזכור את בריתי כו' פי' נאקת בנ"י משמע שהיסורי' והשעבוד מצ"ע כענין נאקת חלל או הנאנחים והנאנקים כי זעקת זה ענין ויצעקו אל ה' אבל נאקת בנ"י משמע היסורי הגלות מצ"ע מעוררים למעלה ר"ר והיינו מטעם הנ"ל ע"י שור גועה ארי נוהם מתעורר רח"ר וזהו ואזכור את בריתי כריתות ברית הוא המשכה מלמעלה מהשתל', כי באמת להיות התעוררות רח"ר העליונים ע"י התעוררות רחמים מלמטה הוא רק מחמת הכריתות ברית כו' ואזי והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי כו' כי הנה א"י נק' ארץ כנען מלשון תגר כמו כנעניה נכבדי ארץ כמו ענין המו"מ שהלוקח מפזר מעותיו כסף וזהב בשביל שעי"ז ישתכר אח"כ הרבה, כמ"כ ירידת הנשמה בגוף העיקר בשביל קיום המצות הוא בחי' א"י שבה קיום רוב המצות תרומה ובכורים ומעשרות ופאה וקרבנות שהוא בחי' העלאות הניצוצות שנמשכו מחיות המרכבה ונתלבשו בצומח חי ששרשם מאד נעלה ועי"ז דוקא נמשך מבחי' ש' הוי' שלמעלה מהשתלשלות כנ"ל כו', וזהו אשר נשאתי את ידי, כי האבות הם חג"ת שהם בחי' ידים אך נשאתי את ידי היינו לבחי' יגמה"ר שהם בלי גבול ועמ"ש ע"פ שאו ידיכם קודש וגם ע"פ יוצאים ביד רמה כו' דוקא וזהו נשאתי כו' וגם נשאתי כי להיות המצות מעשיות נעשים מדברים תחתונים שנפלו בק"נ ולכן צ"ל שמירה שלא ינקו החיצוני' כמ"ש במ"א ע"פ זאת המצוה כו' לשמור כו' וע"פ וישמרך דברכת כהנים וזהו נשאתי את ידי, וכנודע בענין נט"י שלא ינקו החיצוני' מן הצפרנים ע"ד אברהם שיצא ממנו ישמעאל, והיינו ע"י שמגביהם למעלה וכן הכהנים נושאים את ידיהם כנגד כתפיתיהם, כי שם בחי' דעת דבין כתפין וע"י הדעת לא יהי' יניקת החיצוני' מהמדות וע' בזהר ר"פ יתרו ע"פ וישא אהרן את ידיו כו' מורשה הוא ירושת ז' מלכים שנפלו בשבה"כ כו'.

ואחכ"ז יובן המשך הפסוקים וידבר אלקים כו' כי זהו תשובה על למה הרעות, ועל זה בא תשובה זאת שזהו אמיתית טובתם כי זה הי' תיקון נשמות דדור הפלגה, שעשו עיר ומגדל להרוס הבנין דעיר אלקינו כנ"ל, ע"כ וידבר אלקים שלא יאמר שזהו מדה"ד אלא כי אני הוי' וכמ"ש גדול הוי' כו' בעיר אלקינו כנ"ל, ונמצא שהם פגמו בב' בחי' אלו ע"כ ע"י חומר ולבנים נתקן פגם זה ולכן וידבר אלקים כו' לאמר שזהו תיקונם על שפגמו מאד בעיר אלקינו אשר גדל ה' כו' כנ"ל וא"כ זהו טובה גדולה להם, ועוד זאת כי לא זו

לבד שעי"ז נתקן הפגם הנ"ל אלא אדרבה עי"ז יגיעו עוד למדריגה גדולה מה שלא זכו האבות לזה והוא שזכו למ"ת אשר החומר ולבנים יהי' ק"ו ולבון הלכתא להיות בקרבן קדוש כנ"ל, ומפרש מהו ענין זה, באמרו וארא אל אברהם כו' פי' דבאמת קיים אברהם וכן יצחק ויעקב כל התורה כולה רק שקיימו ברוחניות ולכן המשיכו ג"כ גילוי שם הוי' רק שהוא בחי' שם הוי' שבהשתלשלות המתלבש בכלים, וזהו וארא כו' היינו שם הוי' הנמשך ע"י שדי שאמר לעולמו די כו' והנה מחמת הגילוי בדרך השתלשלות ע"כ עיקר הגילוי למעלה בעולם האצי' אבל למטה נמשך רק הארה כו' וזהו ג"כ פי' באל שדי שגילוי זה דש' הוי' נמשך ע"י צמצומים שאין הגילוי למטה בערך הגילוי שלמעלה, ומ"מ וגם הקימותי את בריתי לתת להם ממש את ארץ כנען כו' דכיון שעכ"פ קיימו כל התורה זהו מפני שניתן להם בחי' הארץ העליונה ברוחניות עכ"פ רק שנק' ארץ מגוריהם כיון שלא קיימו במעשה אבל ע"י וגם אני שמעתי את נאקת בנ"י שזהו מעורר רח"ר שלמעלה מהשתל' כו' לכן וידעתם כי אני הוי' היינו ש' הוי' שלמעלה מהשתלשלות מה שעז"נ ושמי הוי' לא נודעתי להם ועי"ז הגילוי למעלה מהשתלשלות יהי' הגילוי למטה כמו למעלה ממש (ועמ"ש בד"ה משה ידבר כו') והיינו ע"י והבאתי אתכם אל הארץ כו' ונתתי כו' שהוא קיום מצות מעשיות דייקא.

ואחכ"ז יובן מ"ש מי כמוך באלים הוי' שם הוי' היינו שם הוי' המתלבש באל שדי וזהו מי כמוך באלי' הוי' כו' נאדר בקדש, ע"ד שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' מבחי' קדש לבחי' קדוש בוי"ו, אבל אח"כ נורא תהלות זהו שם הוי' שלמעלה מהשתלשלו', עושה פלא שאפילו אלף שלמעלה מוי"ו כנודע מענין ועד נק' בחי' עשי' אצלו ית', או יאמר עושה פלא שע"י קיים המצות במעשה יומשך בחי' פלא אלף שלמעלה מוי"ו, וזהו וירא כו' אשר עשה ה' במצרים עשה דוקא ע"י עשי' יומשך שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות וכ"ז נעשה במצרים.

עיר קטנה כו' ע' זהר פ' אחרי ס"ח ב' והיינו שנק' קטנה ע"ש הביטול הפך עיר דהפלגה שהוא להיות נפרד, ועמ"ש ע"פ אחות לנו קטנה כו' וזהו אנשי' בה המשפיעי' בה ע"ד א"ת בניך אלא בוניך, הם בחי' מעט ע"ד כי אתם המעט מכל העמי' שממעטי' עצמיכם אברהם ואנכי עפר ואפר משה ונחנו מה, הפך דור הפלגה ונעשה לנו שם כו', ועי"ז ובא אליה מלך גדול, וכענין מ"ש ואח"כ תבא אליה כו' ועמ"ש ע"פ כי תבואו אל הארץ כו', וזהו המשכה פנימי' וסבב אותה בחי' סוכ"ע כו' וכענין כסותה ועונתה, וגם ע"ד ואני אהי' לה חומת אש כו' ומצאה בה איש מסכן זהו דהע"ה מצאתי דוד עבדי שנק' מסכן כי הי' בר נפלא שלא היו לו שנים, וכן משיח יהי' בר נפלי, והנה כתי' לא בחרתי בעיר כו' ואבחר בדוד והק' בזהר ויקהל דלאו רישי' סיפי' אלא כי דוד הוא עולם הדבר ולכן אמר תהלי' וא"כ היינו בחי' עיר ממש, ומלט את העיר את אותיו' מא' עד ת"ו שהוא תיקון עולם הדבור, וכן משיח כמ"ש מענין יהודה ויוסף דומם צומח כו' והיינו שיש בחי' טנת"א וגם טעמי' הם אותיו' רק אותיו' עליוני' יותר, וזהו והאבן הזאת כו' וכתי'

משם רועה אבן ישראל כו', ואדם לא זכר את המסכן בזהר בראשית דקאי על אדה"ר ממש שנתן לדוד ע' שנה ולא זכר ליתן לו מאה שנה, כי אדה"ר זהו חכמה והדבור מקבל מהחכמ' וכשנתן לו ע' שנה זהו רק בחי' ז"ת שבחכמ', אבל מאה היינו גם הג"ר ולכן תיקן דוד מאה ברכות וזהו א"ת מ"ה אלא מאה כו', ולע"ל קוממיות ב"פ מאה מלמעלה למטה ומלמטה למעלה, עוד להעיר בענין עיר ממ"ש ע"פ וכל בוניך כו' תקס"ח. עוי"ל ואדם לא זכר, כי גם ע' שנה הנ"ל נמשך ע"י ארוממך כי דלתני כו' ע"י גלוי כתר בחכמ' ולא מצד חכמ' עצמה, וגם ואדם לא זכר שיתעלה כי לא אדם הוא, וגם משיח נק' מסכן עני כו'.

ביאור ע"פ וארא (דתקע"ב)

הנה * פי' ונעשה לנו שם פי' בלק"ת ענין ההשבעות משמות הקדושים כו'. והענין שרצו להמשיך מבחי' שמות דאו"מ כי לא רצו לקבל בחי' או"פ בחי' בקרבך קדוש שזהו ע"י ביטול הכלי והם רצו להיות בתאוות עוה"ז, וע"כ נתחכמו להמשיך שמות דאו"מ שמחי' אפי' הרע וכענין לבונה שבי"א סממני הקטרת, וזהו רם על כל כו', אך הנה ידוע שכל בחי' המשכת שפע אינו בא רק ע"י אותיות וזהו ענין השמות וכמו עד"מ המשכת השכל במדות הוא ע"י אותיות המח' שמחשב ומתבונן בהשכל עי"ז נמשך התפעלות המדות, וגם המשכת האו"מ עם היות שהוא בחי' מקיף מ"מ המשכתו הוא ע"י אותיות וכמ"ש במ"א בענין דכתיב וסוס אשר רכב עליו המלך ולפעמים ארז"ל רוכב על כרוב קל שלו, אלא שבחי' אותיות הממשיכים מבחי' או"פ נק' כרוב שהוא כרביא בחי' פני אדם ששרשו שם מ"ה שהוא אותיות והמשכות או"פ וסוס הוא אותיות הממשיכים מבחי' או"מ כי סוס הוא בחי' שם ס"ג שהוא למעלה משם מ"ה, ולכן אנשי דור הפלגה שרצו שיהי' יש ודבר ושיומשך להם כל טוב הוא ע"י שרצו להמשיך מאו"מ דוקא ולא שיהי' כלים לאלקות ממש כי שם מ"ה הוא בחי' ביטול כו' וזהו ג"כ שנק' דור הפלגה לעשות פירוד שיהי' בחי' יש ולא בחי' ביטול היש כו', ועשו עיר ומגדל מלבנים שהם אותיות ושמות שימשיכו בחי' או"מ, וזהו וראשו בשמים שמים הם בחי' או"מ. והנה הם היו נשמות גבוהות רק שקלקלו והתיקון שלהם הי' בגלות מצרים בחומר ובלבנים ויבנו ערי מסכנות כו' כי הנה שם ס"ג הוא מעולם התוהו ששם הי' שבירת הכלים וידוע דהשבירה לא הי' רק בהכלים אבל האורות נסתלקו למעלה במקורן רק רפ"ח ניצוצות ירדו עם השברי כלים, והנה אח"כ היה עולם התיקון ונתברר ג"כ משבה"כ והמובחר נכלל לפני אצי', ומה שלא יכול ליכלל שם ירד באצילות וכן מאצילות לבריאה והוא המרכבה דפני ארי' פני שור כו' עד שממשרי האופנים נמשך הנה"ב

הנה: נדפס גם באוה"ת בראשית כרך ג דף תרסד, א.

וגם מזה נמשך הדצ"ח שבעוה"ז, והנה ע"י יסורי הגוף ונה"ב והביטושים נופל ונפרד היש והגסות מהם, ועי"ז מעוררים בשרשם באורות דתוהו שהם מס"ג שיבואו לישכון בבחי' או"פ תוך הכלים ממש ה"ז המשכת דמקיפים להיות בבחי' או"פ, ולכן זהו תיקון לדור הפלגה הנ"ל שרצו בהיפוך ולכן עי"ז השעבוד זכו אח"כ למ"ת להיות בקרבך קדוש.

והנה כמו"כ הגילוי שיהי' לע"ל בביאת המשיח בב"א שהוא גילוי טעמי תורה הוא ג"כ ע"י אורך הגלות עכשיו, וזהו ובלילה שירה עמי שהגלות נק' לילה, ועי"ז יומשך שירה עמי היינו טעמי תורה שהם בחי' שיר וניגון זרקא כו', כי הנה יש ד' בחי' טנת"א האותיות הם במדות היינו בזו"נ ותגין בבינה ונקודות בחכמה וטעמים בכתר, כי האותיות הם ציורים להמשכות אלף צורתו כך לפי מהות ההמשכה והציור מורה על מדה וגבול, ולכך האותיות הם בבחי' המדות, ודרך כלל נחלקים האותיות לג' בחי' מדות, חסד דין רחמים, והם שעטנ"ז ג"ץ בד"ק ח"י, אוכ"ל מספר"ת, ותגין בבינה ונקודות בחכמה כי התגין הם כמו קוין, והנה יש ג' בחי' נקודה קו שטח, והחו"ב הם כמו נקודה וקו כי חכמה הוא אין, ובינה כמו מהנקודה נעשה אורך או רוחב, אך שטח זו כשנמשך לידי המדות וכנודע מענין אור מים רקיע כו', והנה הנקודות הם שייכים לפשט השכל המובן מתוך האותיות כי אם בחיר"ק הוא פי' אחר מאם בצירי, והיינו מפני שהנקודות שרשן בחכמה שהוא שכל וגם לכן א"א לדבר האותיות בלי נקודות, כי אבא יסד ברתא, אבל הטעמים שהם מבחי' כתר שהוא או"מ ע"כ אין הטעמים נמשך בהם שינוי פשט בהתיבות שאם הוא בטעם זרקא או טעם אחר הפשט והשכל המלובש בהתיבה הוא שוה מפני שטעמים הוא בחי' שלמעלה מהחכמה (ועמ"ש ע"פ תורה צוה כו' מענין ישורון שיר לשון עיגול בחי' עיגולים ומקיפים). ובזה יובן מה שאנו רואים בתושבע"פ שהוא פי' וביאור על תושב"כ, שכל הדינים שבתשבע"פ למדים מתושב"כ והיינו רק מהאותיות דתשב"כ לבד, רק רע"ק היה דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות והיינו התגין שהם הנק' קוץ וקוץ, וגם מהנקודות שבתורה באו דרשות לפעמים בתורה שבע"פ, כמו למה נקוד על אי"ו כו', וגם ענין מקרא ומסורת יש אם למקרא זהו הנקודות היינו כמו שקורין האותיות עם הנקודות, הרי למדו דינים בתושבע"פ מהנקודות, ויש אם למסורת זהו מן האותיות כמו שהם בלי נקודות, אבל על הטעמים ועל הנגינות לא מצינו שום לימוד בתושבע"פ ולא שום דרש ע"ז, ומ"ש בעזרא ויבינו במקרא מפורש ושום שכל היינו רק פיסוק טעמים דהיינו הטעמים המפסיקים שמורים על הפסק הענין כמו הוי' הוי' פסיק טעמא בינייהו, אבל מ"מ אינו מובן כלל מהו ענין זרקא סגול כו', ולא בא זה בתשבע"פ, והיינו כי תשב"כ ותושבע"פ הם חו"ב שלכך נק' תשב"כ מוסר אביך ותורה שבע"פ תורת אמך ולכן בתורה שבע"פ בא בגילוי מה שבתושב"כ נאמר באות א' כו', וכמשל מטפת האב נעשה בנין וקומה שלימה בבטן האם כו', וזהו"ע ספר וסיפור ספר הוא תושב"כ וסיפור הוא תושבע"פ שנמשך בבחי' גילוי, עד שהוא סיפור שיכולים להבין הדיבור לכן לא בא הגילוי בתורה שבע"פ רק מבחי' נקודות תגי"ן אותיות.

שהנקודות הם בחכמה וחו"ב הם ת"ר ע"כ בחי' זו יכול לבוא בגילוי קצת בתורה שבע"פ שהוא בחי' בינה משא"כ הטעמים שהם מבחי' הכתר שהוא למעלה מבחי' ח"ע א"כ איך יבוא בגילוי בבחי' בינה כיון שהוא למעלה גם מן החכ' עצמה רק שמאיר בבחי' מקיף בלבד על תושב"כ דמחכ' נפקת, והוא כמ"ש בזהר ע"פ חכמת בחוץ, שיש ב' חכמות א' חכמה דאצי' שנמשך ממנה ל"ב נתיבות ול"ב נתיבות אלו נמשכים בבינה כי בינה לבא נק' לב ע"ש גילוי ל"ב נתיבות הנ"ל, משא"כ חכמה דלא מתפתחא כו', ושם הוא בחי' טעמי תורה וע"כ לא נמשך מזה בתורה שבע"פ, וזהו שלע"ל יהי' גילוי טעמי תורה מבחי' חכמה, וזהו ובלילה שירה עמי שכ"ז נמשך ע"י הלילה שהוא הגלות מטעם הנ"ל.

וכמו"כ מ"ת זכו לזה ע"י גלות מצרים כנ"ל שע"י שעבוד בחומר ובלבנים נמשך ונתעורר גילוי האו"מ לבוא בפנימי' ממש משא"כ להאבות הי' הגילוי רק באל שדי שאמר לעולמו די שהוא בחי' הכלים דתיקון המגבילים האור, והגם שבאבות נאמר כמה שמות הוי' אך הוא כמ"ש הוי' הוי' ופסיק טעמא בגוייהו כי שם הוי' הא' המלובש במדות דאצילות שהמדות חסד ורחמים הם בבחי' גבול כו', אבל י"ג מדה"ר הם רחמים גדולים בלי גבול זהו מבחי' הוי' הב' שלמעלה מהשתלשלות, וזהו פסיק טעמא שזהו מבחי' טעמים שלמעלה מנקודות ותגין כו' ושם הוי' הא' הוא מבחי' חכ' שהוא מבחי' נקודות. וזהו וארא אל אברהם פי' וארא היינו שם הוי' נגלה להם ע"י אל שדי שהם הכלים (ע' בזהר פ' לך דפ"ט א' כולהו דרגין עילאין כו' ע"ש) אך מ"מ גילוי זה הי' רק מבחי' שם הוי' שבהשתלשלות שהוא בע"ס דאצילות אבל ושמי הוי' לא נודעתי להם, דהיינו שם שלמעלה מהשתלשלות שהוא מבחי' מקיפים שלמעלה מהכלים ואינו מלובש בבחי' אל שדי שהוא בחי' הכלים, וגילוי זה נמשך ע"י גלות מצרים מטעם הנ"ל.

והנה מ"ש וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען, פי' כנען לשון הכנעה ולשון תגר וסוחר וכמבואר ענין זה במ"א גבי ברכת הארץ שבבהמ"ז (וע' בסידור), והיינו שע"י העלאת רפ"ח ניצוצין הנ"ל ממשיכים מ"ד מלמעלה מהשתלשלות, והעלאת מ"ן הו"ע ההכנעה ומס"נ ולכן כל המצות מעשיות ניתנו לעשותם בארץ כו', והנה כתיב וזכרתי את בריתי יעקב כו' והארץ אזכור וע' הפי' בזהר ס"פ וירא דק"כ סע"ב, והנה התורה נק' ג"כ בריתי כמ"ש אלה דברי הברית, כי ענין ברית הוא ההתקשרות והמשכת מ"ד והמשכה זו היא למעלה מהשתל', וגם הוא כמו כריתות ברית שהוא גם מה שאין השכל מחייב כו', וידוע מארז"ל שקיימו האבות כל התורה עד שלא ניתנה לכן נאמר בהם בריתי דקאי ג"כ על התורה, וזהו וגם הקימותי בריתי אתם והיינו לתת להם את הארץ שבה הוא גילוי המשכת זו כנ"ל. אך צ"ל

בשולי העמוד: ח"א פ"ח ב' בס"ת פ"ט א' בזהר, ואזכור כו' קכ: קנט: ה"ג צ"ה א': רצ"ז ב'.

דא"כ שגם אברהם קיים כל התורה א"כ היינו המשכת אור הסוכ"ע שהוא בחי' מקיף עליון וכמבואר במ"א בד"ה וקבל היהודים כו' וא"כ איך אמר ושמי הוי' לא נודעתי להם, דהיינו שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות שהוא בחי' סוכ"ע. ויובן בהקדים מ"ש הלשון לא נודעתי, דלכאורה לאו רישא סיפא דמתחלה אמר וארא כו' ואח"כ אמר לא נודעתי, והול"ל לא נראיתי להם. אך הוא כמ"ש נורא תהלות עושה פלא פי' נורא תהלות דלא ידע ליה בר איהו, כי הנה מבואר באדר"ז תלת רישין אינון, והיינו מו"ס וגלגלתא ורדל"א כו' פי' דלא אתיידע היינו כי יש חילוק גדול בין ראי' לידיעה כי הראי' הוא השגת המהות ממש משא"כ הידיעה, והוא כמו החילוק בין חכם לנביא דאף שהחכם עדיף מנביא מפני שהנבואה שהיא ראי' והשגת המהות ממש, וזהו א"א להיות רק בבחי' נה"י וכמ"ש וראית את אחורי ופני כו' ולא במדריגות העליונות יותר, אבל החכם שאינו רק יודע ומשיג ולא בבחי' ראי' ממש יוכל להשיג גם למעלה יותר כמבואר באגה"ק ד"ה עוטה אור, ולכן ע"ז אמר דלא אתידע שאפילו בבחי' ידיעה והשגה אינו מושג כלל, והוא למעלה מבחי' סוכ"ע שהוא בחי' רישא תנינא הנק' גלגלתא כו', וזהו פי' נורא תהלות דלא ידע לי' בר איהו, וזהו עושה פלא פי' פלא היינו מו"ס שנק' פלא שאינו מושג וגם פלא אותיות אלף כמ"ש אאלפך חכמה אאלפך בינה דהיינו שחו"ב דאצי' מקבלים ממו"ס אבא יונק ממזל הח' ואימא ממזל הי"ג, וגם מבואר בע"ח שער י"ב גבי ענין תלת רישין הנ"ל דבמו"ס הוא שם מ"ה היינו שם הוי' במילוי אלפין, ולגבי רדל"א שהוא למעלה מעלה ממו"ס נאמר עושה פלא שבחי' פלא דח"ס נחשב כמו בחי' עשי' לגבי א"ס ב"ה ממש המלובש ברדל"א, ולכן נאמר ע"ז ולא נודעתי להם, לא נודעתי דוקא שאינו מושג גם לא בבחי' ידיעה כו'. והשתא א"ש דעם היות שקיים אברהם כל התורה כו' והומשכו מבחי' סוכ"ע אך היינו מבחי' מו"ס וגם זה אינו הגילוי מעצמיות מו"ס כ"א ע"י שערות אבא יונק ממזל הח' כו' וזהו וארא וכו' באל שדי כו' לשון ברכת שדיים ורחם, דהיינו בחי' או"א יונקים ממזלות שנק' בשם יניקה ושרשו ממזלות דמו"ס הנ"ל שמשם יונקים או"א דהיינו בחי' אור פנימי.

להבין בתוספת ביאור, הנה יש להקדים ענין אחד הוא ועד בחילופי אתוון דהנה כתיב נוצר חסד לאלפים, פי' ב' אלפים אאלפך חכ' אאלפך בינה כי הנה הא' הוא מקור לכל המשכות כמו בענין אלף דשם אהי' אנא זמין לאולדא כמבואר בענין כוונת המקוה, וכן בענין תקיעת שופר קול פשוט בחי' אות אלף כמבואר כ"ז בסידור בכוונת המקוה וגבי תקיעת שופר וע"ש גבי אד' שפתי תפתח כו', וזהו צורת אלף ב' יודי"ן ו' כמ"ש במ"א, ופי' נוצר חסד הוא מזל הח' שממנו נמשך ב' אלפין הנ"ל דחו"ב (ומ"ש לפעמים ועושה חסד לאלפים היינו מה דאו"א מלבישים לזרועות דא"א שזהו"ע אדם דאצי' שנק' אדם דעשי' לכך נאמר ועושה כו' ומה שמקבלים ממזלות נק' אדם דיצירה וזהו ונוצר כו'), ונמצא עכ"פ הא' זהו ההמשכה מכתר להיות מקור לחו"ב ואלף אותיות פלא פי' פלא הוא המקור שממנו נמשך האל"ף כו'

וע' בזהר בלק ע"פ כי עשיתי פלא כו', והנה זהו"ע אלף דתיבת אחד ואח"כ החי' מורה על בחי' חכמה כי כן חכמה מתחיל בח', ומהחכ' נמשך דלית שהוא דיבור העליון ששרשו מחכ' כי אבא יסד ברתא, וזהו מה רבו מעשיך שריבוי ההשתלשלות נמשך משינויי צירופי הדיבור עליון כנודע, וזהו כולם בחכמה עשית ששרש הדיבור נמשך מהחכמה, אבל חכמה עצמה הוא עדיין למעלה מההתחלקות כי הוא כח מ"ה ביטול לא"ס ב"ה, וזהו הוי' אחד דכולא קמי' כל"ח ואני הוי' לא שניתי מאחר דמקור התהוות העולמות רק מהדיבור והדיבור בטל לגבי החכמה שמשם שרשו והחכמה עצמה בטילה לגמרי לא"ס ב"ה שהתהוותו ע"י צמצום גדול מנוצר חסד לאלפים בחי' מזלות ושערות כו', והנה באדם ג"כ הדיבור בטל לגבי השכל, אך מ"מ השכל הוא עצמותו שהנפש נק' נפש המשכלת לא כן למעלה שגם ח"ע מקור הדיבור כל"ח לגבי עצמותו ולכן אני הוי' לא שניתי כנ"ל, וכ"ז הוא יחו"ע שגם הדלי"ת הוא ד' רבתי הדיבור העליון כמו שהוא באצילות ולכן הכל בטל שם לגבי א"ס ב"ה איהו וגרמוהי חד, אך יחו"ת זהו בשכמל"ו. והנה ועד שהוא אחד בחילופי אתוון היינו מאלף נמשך ונעשה בחי' ו' שהוא המשכה למטה כי באחד הא' זהו מקור לחכ"ע אאלפך חכמה, אבא יונק ממזל הח', וכאן הוא ח"ת שזהו עיי"ן דאחד, כי עיי"ן לשון עיני העדה וחכמי' נק' עיני העדה, איזהו חכם הרואה כו', רק שהוא ח"ת מקור דבי"ע ומקורו ושרשו מבחי' ו' דועד כמו שח"ע דאחד מקבל מהכתר עליון שזהו האלף כך ח"ת דמל' ששרשה מהוי"ו דועד, והוא כמ"ש בזהר ס"פ וירא בפי' בכל צרתם לא צר, כתיב לא באלף וקרינן לו בוא"ו וע"ש דלא באלף זהו כתר ולו בוי"ו זהו ז"א, וכן ג"כ פי' הוא עשנו ולו אנחנו כתיב באלף והקרי בוי"ו כמ"ש במ"א, וכן בענין כי אל דעות הוי' ולו נתכנו עלילות כו', הרי דבאלף ובוי"ו יש קרי וכתיב, נמצא יש שייכות זל"ז, לכן גבי אחד ועד ג"כ מהאלף נעשה וא"ו. והענין כי ז"א נק' הקב"ה שהוא ג"כ בחי' קדוש ומובדל מבי"ע רק המל' מתלבשת בבי"ע והז"א הוא בחי' סוכ"ע לגבי בי"ע, ועמ"ש ע"פ צאינה וראינה בפי' שאו ידיכם קדש וברכו כו' שבחי' קדוש זהו ברוך ונמשך מבחי' קדש היינו בחי' א"א, וזהו ברוך שם כו' ועד, שוי"ו דועד הוא ברוך ונמשך מן א' דאחד, והוא מקור ושורש לח"ת והוא ע' דועד, והנה עיי"ן לשון ראי' והוא חיצוני' החכמה משא"כ ח' דאחד זהו עצמות החכ' ופי' כי יש ב' בחי' ביטול היינו ביטול האמיתי זהו עצמיות חכ' כח מה יחו"ע, וביטול היש זהו בחי' עיי"ן חיצוני' החכמה יחו"ת, וההמשכה זו שיהי' ביטול היש נמשך מעצמיות הביטול שממנו נמשך הכח שגם היש יהי' בטל כי מ"ה מברר ב"ן וכמ"ש גבי מחצית השקל בביאור הרע"מ פ' תשא, וזהו"ע שהח' דאחד נמשך ממנו ע' דועד, ועוד יש טעם דבועד צ"ל ע' כי הנה ע' גימט' ק"ל זהו ה"פ שם הוי', והנה איתא בלק"ת פ' שמות בפי' כי סר לראות ב"פ עיין הוא ס"ר והם ה"ח וה"ג ע"ש, ובמל' שהוא רק עיטרא דגבורה נק' עיי"ן וזהו"ע עין משפט כמ"ש בזהר פ' ויחי גבי בן פרת עלי עין כו' ע"ש. והנה הד' דועד אינו חילופי אתוון מד' דבאחד רק באחד הדלית רבתי, אבל מ"מ אות אחד הוא בחי' דלי"ת יען כי הד' הוא הדיבור עצמו ובחי' זו הוא עצם המל' ע"כ אין שייך לומר שיהי' מתחלף כי גם ביחו"ע הרי המל' הוא

בחי' דיבור רק דשם הדיבור בגילוי והוא ד' רבתי כו', וע' כיוצא בזה גבי שם ב"ן מילוי ההי"ן הרי המילוי של הה' כמו עצם אית ה' כמ"ש במ"א.

והנה מבואר במ"א (ג"כ בד"ה וארא דתקס"ב) שהגלות נמשל לעיבור והגאולה ללידה ואיתא קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא, והיינו למהו"ע שהוא בחי' יחיד שאינו בגדר עלמין כלל כי אחד היינו כשהוא מקור לעלמין וכמארז"ל שהוא אחד בז' רקיעים ובארץ ובד' רוחות כו' והיינו כנ"ל בענין נוצר חסד לאלפים אאלפך חכ' כו', אבל במהו"ע כתיב עושה פלא שאפילו פלא נחשב לבחי' עשי' אצלו ית' ופלא היינו מו"ס שהוא שם מ"ה במילוי אלפי"ן וכנשנת"ל וכד סליק לעילא אין הגילוי למטה כלל, ולזה אנו אומרים בק"ש שמע ישראל כו' שאנו ממשיכים להיות ה' אחד שיומשך מבחי' יחיד ע"י נוצר חסד לאלפים שיהי' בחי' אחד בכדי שיהי' הגילוי למטה וזהו בחי' לידה ובלידה צ"ל יניקה וה"ע או"א יונקים ממזלות כו' שזהו ענין אחד כנ"ל, ואח"כ ממשיכים מבחי' אחד בחי' ועד. וזהו"ע וארא אל אברהם כו' באל שדי פי' וארא קאי על שם הוי' רק שהי' התלבשות בשם שדי, והוא כענין המשכת בחי' אחד בבחי' ועד וזהו אחד הי' אברהם שהמשיך גילוי בחי' אחד כו' דהיינו כמו בחי' לידה כו', אך ושמי הוי' היינו דבפסיק טעמא בינייהו שזהו בחי' יחיד שלמעלה מבחי' אחד דהיינו בחי' רדל"א שלמעלה ממו"ס לא נודעתי להם, שלא נמשך אפילו בבחי' דעת כ"ש בבחי' וארא כו', אבל ע"י תומ"צ מעשיות נמשך ממש גילוי בחי' יחיד היינו כמו קודם שנבה"ע יהי' גילוי זה ממש למטה, וזהו וידעתם כי אני הוי' שנזכר ע"ז בחי' דעת דוקא, והיינו בחי' אוירא שלמעלה מקרומא דחפיא על מו"ס שבו מלובש הדעת דרדל"א, והוא בחי' שם ס"ג שלמעלה משם מ"ה כו' ונמשך ע"י בירור ב"ן ורפ"ח כו'.

וזהו וגם הקימותי כו', ואח"כ וגם אני שמעתי את נאקת כו', דהנה הלשון לתת להם את ארץ כו', להם ממש להאבות כי לכם לא נאמר כ"א להם, דכבר מבואר שעיקר קיום המצות הוא בארץ וכמ"ש גבי ק"ש וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ כו' שמע ישראל כו' וכמ"ש במקומו, ולכן נק' ארץ כנען לשון סוחר כנ"ל, ומהיות כי האבות קיימו כל התורה כמ"ש גבי אברהם עקב אשר שמע אברהם כו' וכן ביעקב עם לבן גרתי תרי"ג מצות שמרתי, הרי קיום המצות אי אפשר להיות כ"א ע"י ארץ העליונה שעיקר קיום המצות הוא ע"י הארץ שהיא בחי' מלכות, ונק' מצות המלך, א"כ ניתנה להם ממש בחי' ארץ העליונה. אך כי להיות שהם קיימו המצות רק ברוחניות ולא במעשה ממש, וכח המעשה גדול ביותר כי נעוץ תחב"ס דוקא וכמו לחכימא ברמיזא דוקא מה שא"א לפרש בדיבור כו', ולכן נק' הארץ אצל האבות רק ארץ מגוריהם אשר גרו בה, וכמו הגר בארץ שאינו תושב גמור בה כי לא זכו לגילוי עצמיות הארץ העליונה שהוא בחי' מעשה, כ"א לבחי' דיבור ומחשבה, ולכן המשכתם מבחי' סוכ"ע הוא ג"כ מבחי' מזלות דמו"ס לבד ולא מבחי' שלמעלה יותר כנ"ל, ולכן אמר אח"כ וגם אני שמעתי את נאקת בנ"י כו' שע"י שעבוד ויסורי הגוף בגלות בחומר ובלבנים המשיכו מבחי' עליונה יותר והוא מבחי' רדל"א וע"כ זכו שתנתן להם הארץ ממש

לא בדרך גר לבד בארץ כ"א בחי' אזרח הארץ, שהו"ע ארץ קדמה כפי ששרשה במח' הקדומה סו"מ במחשבה תחלה כו', וזהו ואזכור את בריתי, וכמ"ש והארץ אזכור. וזה שאמר דוד המע"ה גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך, פי' כי לפי שלא נבנה בהמ"ק עדיין בימיו לכן אמר גר אנכי בארץ שחשב א"ע שעדיין לא זכה לגילוי עצמיות הארץ העליונה להיות בחי' אזרח הארץ ע"כ ביקש אל תסתר ממני מצותיך שיוכל ע"י המצות להמשיך בחי' מצותיך ממש כמ"ש אשר אנכי מצוך היום אנכי מי שאנכי כו', וע' בזהר פ' לך לך דע"ח ע"א דהא חילא עילאה דעלה לית ליה שיעורא כו' ע"ש. והנה מבואר למעלה שהמשכת המקיפים הוא ג"כ ע"י אותיות, ומזה יובן גם עכשיו ענין נגינת וטעמי התורה כי הנה אותיות התורה זהו ההמשכה בבחי' פנימיות, אך טעמים יתגלו לע"ל בבחי' פנימית ובלילה שירה עמי, שעכשיו המשכה זו הוא בבחי' מקיף ולע"ל יומשך המקיף בבחי' פנימיות ממש.

וידבר אלקים וגו' ויאמר אליו אני הוי' וארא אל אברהם וגו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, וידוע הקושיא דהול"ל לא הודעתי, וע"ז תירץ הבחיי ז"ל ומה שהזכיר לשון נודעתי ולא אמר הודעתי בא ללמד שהוא ושמו אחד. ויובן בהקדים להבין מה זה והשיב על טענת משה למה הרעותה לעם הזה, ובמדרש ר"פ וארא הביאו ע"ז הפסוק כי מה האדם שיבא אחרי המלך כו' ע"ש, ולכאורה א"ז תירוץ עמש"ש במדרש שמות בענין והצל לא הצלת רע"ק אומר כו' עד באותן הנתוני' תחת הבנין. אך הנה כי טענת משה למה הרעותה מפורש במדרש ס"פ שמות שאמר נטלתי ספר בראשית וקריתי בו וראיתי מעשיהן של דור המבול האיך נדונו ומדת הדין היתה, ופי' המ"כ דר"ל שהיתה מדת דין אמת, ומעשה דור הפלגה וסדומיים היאך נדונו ומדת הדין היתה, העם הזה מה עשו שנשתעבדו מכל הדורות ולכן טען אד' למה הרעותה, דהיינו לשם אד' שהוא לשון אדנות ודין, וכן אמרו בזהר פ' וארא שלא נח דעתו דמשה בהנהגה זו שבאה משם אד' שהיא מדה"ד (וע' בסידור בד"ה אד' שפתי תפתח) ולזה השיבו וידבר אלקים אני הוי' כי גם שם אלקים אע"פ שלדעתך הוא דין גמור כמו שא' למה הרעותה, אבל ע"פ האמת הוא אחדות גמור עם שם הוי' וכמ"ש במדרש פ' ויצא פע"ג ע"פ ויזכור אלקים את רחל שבדור הפלגה וסדומיים הי' העונש משם הוי' דוקא וברחל נאמר הטובה ע"י ויזכור אלקים והיינו משום כי דין ורחמי הוא רק לאחזאה איך מתנהג עלמא אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי ולאו מכל אינון מדות כלל, ונלע"ד דהיינו ע"י האורות דע"ס שהן בלי מה בלי מהות והיינו מבחי' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל וכמ"ש בביאור ע"פ קדושים תהיו דתקס"ב, ולכן בהמשכת אוא"ס ב"ה דלאו מכל אלין מדות איהו כלל להאיר בהמדות אזי מתכללים כאחד כמ"ש באגה"ק בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום.

קיצור. ענין נודעתי ולא נא' הודעתי כי הוא ושמו א', מהו והשיב על למה הרעותה ועיין בזהר ויגש דר"ח ע"ב דמשה ואליהו הזכירו לשון הרעותה, ענין הנז' במדרש כאן על משה כי מה האדם שיבוא אחרי המלך, באותן הנתוני' תחת הבנין, נטלתי ס' בראשית כו', ובזהר אמרו שלא נח דעתו במה שנמשך משם אד' שהוא מדה"ד, וע"ז השיבו וידבר אלקים כו' אני הוי' שהמדות כולם אחדות אחד והיינו ע"י שמאיר בהם אוא"ס ב"ה דלאו מכל אלין מדות איהו כלל.

ב) **וביאור** הענין יובן בהקדים להבין עוד מ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם והלא נאמר בכמה מקראות שם הוי' אצל האבות כמ"ש ויאמר ה' אל אברם לך לך וכתיב וירא ה' אליו, וה' אמר המכסה אני מאברהם. והבחי' פי' שהאבות ידעו שם המיוחד אבל לא נגלה להם בנבואה, ועיין באג"ה ד"ה עוטה אור כשלמה מענין חכמה ונבואה שהנבואה היא השגת המהות והחכם רק יודע המציאות אף שאינו משיג המהות, ועיין בזהר פ' וארא דכ"ג ע"ב ובפ' וירא דצ"ז ע"ב ודצ"ח ע"א. אך הענין כי הנה כתי' ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו ובזח"ג נשא קל"ח א' קדמאה שלים בתראה שלים בכולהו, ובספד"צ רפ"ה זח"ב ס"פ תרומה דקע"ח ע"ב שהפסיק טעמא ע"ד יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל כו', והוא כענין הפרוכת להבדיל בין הקדש ובין קדהק"ד כך יש בחי' פרסא בין ע"ק לז"א, ועיין מזה בת"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל את היד הגדולה ובד"ה כי אתה נרי הוי' ובד"ה ועשית ציץ ובלק"ת בהביאור ע"פ זאת חוקת התורה פ"א ובפ' תצא בהביאור ע"פ ולא אבה ובד"ה והי' ביום ההוא יתקע בש"ג פ"ד ובד"ה שבת שבתון הוא לכם פ"ד וע' ג"כ בסידור שער חגהמ"צ בד"ה והנה להבין שרש ענין מדרגה השלישית, והיינו שבחי' שם הוי' הראשון שהוא להיות התהוות מאין ליש הוא בבחי' התלבשות האור בע"ס דאצי' יו"ד חכמה ה' בינה צמצום והתפשטות ומחו"ב נמשכים המדות מדה"ר ומדה"ד דהיינו שהרחמים הם במדה וגבול ע"פ החכמה, ובחי' הוי' הב' הוא לפני ההשתלשלות ושם הוא החסד והרחמים בלי גבול וע' באג"ה סי' יו"ד ע"פ חסדי הוי' כי לא תמנו בענין אית חסד ואית חסד. והנה אבות העולם עם היות כי הן הן המרכבה אברהם אוהבי ופחד יצחק אך כיון שההמשכה הי' ע"י אתעדל"ת שלהם בבחי' אהוי"ר ע"כ לא יוכלו להגיע כ"א בבחי' הוי' שבסדר ההשתלשלות וזהו וארא כו' באל שדי שהוא בחי' שאמר לעולמו די שנמשך ע"י מדות בבחי' גבולים, כי הנה ארז"ל שקיים אברהם את כל התורה כולה עד שלא נתנה, וכן ביעקב עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, ובודאי א"א שקיים המצות כמו שאנו מקיימים עתה שאיך קימו מצות תפילין שהם ד' פרשיות שכתוב בהן יצ"מ אעכצ"ל שקיימו המצות ברוחניות כמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה משה ידבר דהיינו שהמשיך אוא"ס בז"א דאצילות שהו"ע רמ"ח מ"ע רמ"ח אברים דמלכא דהיינו ט"ס דז"א טפ"ט כו' והיינו המשכת אורות בכלים וע' בלקו"ת ר"פ שמיני בד"ה לויתן זה שגם עכשיו יש מיני צדיקים שעבודתם ברוחניות לייחד יחודים ונק' נוני ימא כו' ע"ש וכ"ש שהאבות המשיכו כן ע"י היותן בבחי' מרכבה

וביטול תמיד, ונמצא שהמשיכו זה ע"י עבודתן ממש בבחי' ביטול ומס"נ, וכיון שזה ע"י עבודתם ולא בבחי' מתנה מלמעלה מאוא"ס ב"ה כמו במ"ת ע"כ לא יוכלו להגיע ולהמשיך כ"א מבחי' הוי' שבאצילות שהוא בחי' האור המאיר בכלים דע"ס דאצי' שבבחי' זו יוכלו להגיע ע"י עבודתן העצומה משא"כ בבחי' הוי' שלפני האצי' שהוא למעלה מסדר ההשתלשלות שעליו נאמר נורא תהלות עושה פלא, ועמ"ש מענין תהלה סד"ה בכ"ה בכסלו גבי בהלל והודאה, כי הלל הוא לשון שבח וגם לשון בהלו נרו דהיינו המשכת הארה בבחי' גילוי וזה נמשך מזה כי מחמת השבח כו' מעוררים כו' לצאת מהעלם אל הגילוי, וזהו הללויה שיצא שם י"ה מההעלם אל הגילוי כו' וכ"ז הוא בחי' הלל והללויה להמשיך מההעלם אל הגילוי, אבל בחי' הודאה הוא בחי' שוב כו' שבאמת אין אוא"ס ב"ה בבחי' גילוי בזמן הזה כ"א לע"ל ור"ל כי מה שאפשר להמשיך מההעלם אל הגילוי כענין הללויה זהו בחי' שם הוי' שבסדר ההשתלשלות אבל בחי' הוי' שלפני האצילות שזהו פסיק טעמא אינו נמשך בזה"ז בבחי' גילוי ולכן אין שייך ע"ז כ"א הודאה וכמ"ש ג"כ בתו"א בד"ה יהודה אתה שההודאה הוא הביטול וההתכללות באוא"ס ב"ה הסוכ"ע, ועיין עוד מזה בסידור בדרוש ל"ג בעומר שבבחי' עת"י שלמעלה מעלה מהחכמה אין שייך רק הודאה וזהו עצמו ענין נורא תהלות שבחי' התהלות זהו בשם הוי' המאיר באצי' ותהלות היינו בינה ומל' שתהלה דמלכות הוא להמשיך * שם הוי' המאיר בז"א ותהלה דבינה להמשיך שם הוי' המאיר בחכמה והכל באצי' וזהו"ע הללו י"ה ואח"כ הללו את שם הוי' וכמ"ש בת"א סד"ה בכ"ה בכסלו הנ"ל אבל שם הוי' דע"ק נק' נורא תהלות דלא ידע ליה בר איהו, ועיין בהקדמת זהר ד"ג ע"א בפי' נורא תהלות והוא בע"א דשם פי' דבחי' נורא שהוא תפארת מחבר ב' תהלות בינה ומל' וע' פ"ב דמגילה די"ח ע"א ע"פ לך דומיה תהלה סמא דכולא משתוקא, וזהו נורא תהלות עושה פלא שגם בחי' חכמה הנק' פלא כמ"ש בס"י ענין ל"ב נתיבות פליאות חכמה ואפילו מה שלמעלה מן החכמה כי פלא אותיות אלף והיינו ע"ד אאלפך חכמה שהו"ע מקור החכמה כידוע בדקדוק דאל"ף הוא לשון מדבר בעדו, נק' ג"כ בשם עשי' אצלו ית' וזהו עושה פלא, ועזח"ג פ' בלק דקצ"ג ע"ב ד"א כי עשית פלא כי עשית אלף ועיין בלק"ת בהביאור בשעה שהקדימו ובשה"ש בד"ה מי יתנך כאח לי ובת"א בד"ה אוסרי לגפן עירה בענין אדון הנפלאות עושה פלא, ולכן האבות שעבודתם הי' באהוי"ר כנ"ל בענין אברהם אוהבי ופחד יצחק ויעקב הי' כלול משניהם, לא יוכלו להגיע ולהמשיך מבחי' נורא תהלות, שהאהוי"ר זהו כענין תהלה וזה מגיע בבחי' הללו י"ה דהיינו באצי' משא"כ בבחי' ע"ק שנק' נורא תהלות ועז"ב ושמי הוי' לא נודעתי להם, ולכן לא נאמר הודעתי אלא נודעתי דהיינו מהו"ע ית', וגם פי' לא נודעתי זהו הנק' בזהר באדר"ז דרפ"ח ע"ב רדל"א כו', אך למשה ולישראל נמשך מבחי' שם הוי' שלפני האצי' ע"י מ"ת וכמ"ש ג"כ בתו"א סד"ה וארא אל אברהם דהיינו אני בעצמי בחי' יחיד יעו"ש ובד"ה אשירה

להמשיך . . . והכל באצי': בכת"י ב': להמשיך הגילוי מאוא"ס המאיר בז"א והוא ו' של שם ותהלה דבינה להמשיך מאוא"ס המאיר בחכ' והוא יו"ד של שם והכל באצי'.

לה' כי גאה גאה גבי אבל ע"י עסק התוהמ"צ תהי' דביקות הנפש בבחי' אדון הנפלאות דהיינו בבחי' נורא תהלות שיראים להללו כו' והיינו ע"י שניתנה התורה במעשה דהיינו בחי' מצות מעשיות וכח המעשה גדול יותר כי נעוץ תחב"ס וכמובן ממ"ש הבאים ישרש ועמ"ש בלק"ת פ' בלק בד"ה מי מנה בענין אף עשיתיו שעי"ז דוקא נמשך בחי' עליונה יותר ומ"ש מזה בד"ה ושננתם ועיין בת"א בד"ה יביאו לבוש מלכות ובביאור וקבל היהודים בפי' שהקדימו נעשה לנשמע, והיינו ג"כ פי' עושה פלא שהמשכת הפלא עליון הוא ע"י עשי' דוקא, ע' זח"ג בהר דק"ח ב' בענין עשי' איהי לעילא ובפ' וירא דקט"ו א' בענין ויעש ה' לשרה ג"כ מענין עשי' איהי לעילא מהאי דרגא. ועמ"ש בביאור ע"פ חגרה בעוז מתניה בענין שנה"י חדשים נמשכים מהכתר דוקא, וזהו שבכמה מקומות במדרש מצינו שדורות הראשונים לא זכו למ"ת כמ"ש במדרש פ' בראשית פכ"ד ע"פ זה ספר תולדות אדם ובשה"ש רבה ע"פ לריח שמניך כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו כענין ריח בעלמא שאינו עצם הדבר כמו דאיכא מ"ד ריחא לאו מילתא היא אבל אנו שמן תורק שמך מאתים וארבעים ושמונה מ"ע ושס"ה מל"ת ונק' שמן תורק שמריק לו השמן בעצמו ולא הריח ממנו לבד כמו באבות שהיו רק לריח שמניך, ולפעמים מצינו משמעות להיפוך דהיינו ענין קיים אאע"ה כל התורה כולה עד שלא ניתנה משמע שזהו שבח גדול יותר, ובאמת שניהם אמת דהשבח באברהם יותר מבמ"ת היינו שהם השיגו המשכת אור התורה ע"י עבודתם מלמטלמ"ע בבחי' היותן מרכבה, וזהו ע"ד באתעדל"ת אתעדל"ע ולכן הי' להם ג"כ השגה וראי' בענין ההמשכה, ולנו ניתנה התורה בבחי' מתנה מלמעלמ"ט שהאתעדל"ע אינה לפ"ע האתעדל"ת כלל כ"א ותתן לנו ה' אלקינו ונק' ישראל לסגולתו כמו הסגולה שהיא למעלה מהשכל ועמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה נאוו לחייך בתורים ואין לנו שום השגה בהמשכה לא מיניה ולא מקצתיה מהאבות, ועכ"ז יש מעלה יתירה שההמשכה שע"י התומ"צ מעשיות באה ממקום עליון יותר הרבה ממה שקיים אברהם דהיינו כנ"ל בענין ושמי הוי' לא נודעתי להם רק כמו בחי' ריח והארה בעלמא וזהו"ע וארא כו' באל שדי כו'. אך מה שזכו לזה ישראל זהו ע"י השעבוד במצרים, ולכן זה הי' התשובה על טענת משה למה הרעותה לעם הזה כי עי"ז דוקא יגיעו לבחי' מ"ת שהוא המשכה מבחי' ושמי הוי' לא נודעתי להם להאבות כו' דהיינו ענין שמן תורך שמך, והשמן אינו נעשה ואינו נמשך מהזית אלא ע"י שחובטין אותו ונותנים אותו במטחן כמ"ש במדרש ר"פ תצוה שלכן נק' ישראל זית רענן יפה פרי תואר כו', ועד"ז י"ל משארז"ל שלש מתנות טובות ניתנו לישראל תורה וא"י ועוה"ב וכולן לא ניתנו אלא ע"י יסורים פ"ק דברכות ד"ה סע"א.

קיצור. ענין ושמי הוי' לא נודעתי להם, והרי כתיב וירא אליו הוי', אך כי ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בינייהו, ואבות העולם הגיעו בעבודתם שהיו בחי' מרכבה לשם הוי' הנמשך בסדר ההשתלשלות והיינו ע"י שקיים אברהם כל התורה כולה דהיינו ע"י אהוי"ר וענוה וחו"ב (הג"ה, אפ"ל כי יראה מל' ה' אחרונה של שם, אהבה ז"א ו' של שם, חו"ב הם י"ה והם ג"כ תושב"כ

ותושבע"פ כמ"ש בתו"א פ' וארא בד"ה לכן אמור לבנ"י, ענוה היא קש"י וזהו למ"ד ענוה גדולה מכולם וע' בה"ז פקודי רל"ג משמע ע"ס הגנוזות נק' ענוים וכ"מ מסידור ה' שערים שבספר ראשית חכמה יראה אהבה הם מ' וז"א תשובה ה' עילאה בינה קדושה חכמה הנק' קדש אח"כ ענוה א"א ועמ"ש בר"ח תחלת שער הענוה עכ"ה) ועי"ז המשיכו האורות בכלים, ועמ"ש בד"ה אני ישנה ולבי ער בענין ועשיתם אותם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני וע"ד הללו י"ה הללו את שם הוי', אבל שם הוי' שלפני האצי' נק' נורא תהלות לך דומיה תהלה, וזהו ענין בהלל והודאה דלא ידע לי' בר איהו, וזהו עושה פלא ע"ד אדון הנפלאות, ועז"נ ושמי הוי' לא נודעתי להם אלא זהו נמשך דוקא מתומ"צ בעשי' גשמיות שניתנו במ"ת כי נעוץ תחב"ס, עשי' איהי לעילא מבחי' דיבור, וע' מזה בלק"ת ר"פ שלח בד"ה טובה הארץ מאד מאד, וזהו דלפעמים מצינו לשבח יותר מה שקיימו התורה עד שלא ניתנה כי המשיכו לזה בבחי' האבות האבות הן הן המרכבה, ולפעמים ארז"ל להיפוך אבל אנו שמן תורק שמך כי זהו ההמשכה מעצמיות אוא"ס ממש שם הוי' דלעילא משא"כ המצות שעשו האבות ריחות היו רק ריח והארה כו' דהיינו שם הוי' המאיר באצי' ופסיק טעמא ביניהו והשמן אינו נמשך כ"א ע"י כתישה וטחינה וכמ"ש במדרש ע"פ זית רענן יפה פרי תואר כו'. ואפ"ל ענין ב' שמות ה' עפמ"ש בעה"ק ח"א רפ"ח.

ג) **והענין** כי הנה מבואר בפע"ח תחלת שער חגהמ"צ שישראל שהיו באותו הדור היו גלגול דור המבול ודור הפלגה וימררו את חייהם בחומר ובלבנים כנגד החומר והלבנים שהיו עושין בדור הפלגה כו' יעו"ש באריכות. והענין דמבואר בזהר ס"פ נח ענין העיר והמגדל שזהו כמו שבקדושה נמשך השפע על ידי עיר ומגדל עיר בחי' ירושלים עיר אלקינו, ומגדל הוא ציון כמגדל דוד צוארך, והם בקשו לעקור את הכל ולעשות דוגמתם בהבקעה הטמאה בארץ שנער (גימ' כרת, הקליפה שכנגד כתר) שישרו עליהם שתי בחי' הקליפות עיר ומגדל כו' (כמ"ש כ"ז בזהר שם ובמהר"מ אלשיך ס"פ נח). והנה ענין עיר אלקינו בקדושה מבואר בתו"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם שהוא בחי' עולם הדיבור שהאותיות נק' אבנים שתי אבנים בונות שני בתים ונאמר גדול הוי' בעיר אלקינו זהו בחי' המגדל וכמ"ש מגדל עוז שם הוי', וזהו בחי' ציון שעז"נ מי יתן מציון ישועות ישראל (הג"ה, עמ"ש בדרוש גביע הכסף דיוסף וכוס ישועות דדוד שהם יסוד ומ' וזהו ע"ד עיר אלקינו דקדושה שמאיר בו בחי' גדול הוי' והו"ע המגדל ועד"ז הגביע גבוה מהכוס עכ"ה) והנה לקבל מבחי' זו זהו ע"י את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כמ"ש בת"א שם, והם רצו לילך בשרירות לבם ושאעפ"כ יומשך להם שפע ותענוגי עוה"ז מלמעלה וידעו ג"כ שעיקר השפע בא מלמעלה ע"כ נתייעצו שיומשך להם השפע ע"י עיר ומגדל אחרים דהיינו ע"י אותיות אחרים שלא מבחי' עיר אלקינו ולכן נאמר ותהי להם הלבנה לאבן ופי' בפרדס ערך לבינה וז"ל לבינה הוא סטרא דמסאבותא וזהו זקף לבינה כו' וזהו ותהי להם הלבנה לאבן פי' אבן היינו בחי' אבן בוחן בזח"ג פ' שלח דקס"ח ע"א ונק' ג"כ אבן

ישראל וגם אבן השתי' ע' זהר ויחי דרל"א וע' בת"א ר"פ ויצא בענין והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וע' מזה בזהר פ' נח דע"ב, והם היו מניחים לבנה במקום אבן ע"ד ושפחה כי תירש גבירתה שנת' בזהר פ' אחרי דס"ט ע"א. אך איך יומשך מהקדושה אור וחיות לבחי' זו זהו ע"י שיומשכו האותיות להאיר בבחי' מקיף לבד ולא בבחי' או"פ כמו בקדושה שא"כ הוא בחי' גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו כיון שמאיר האור בבחי' פנימיות וממילא נמשך היראה והביטול והם לא רצו זה כלל כ"א לעמוד מרחוק מהקב"ה ושאעפי"כ יומשך להם כל טוב והיינו ע"י אותיות המחי' בבחי' מקיף ואינו מאיר בפנימית, ואיך יאיר בבחי' מקיף זהו ע"ד הלבנה שבי"א סממני הקטרת כמשנת"ל בת"א פ' תולדות בד"ה ראה ריח בני גבי אך כיצד הם חיים וקיימים מהקדושה מאחר שהחיות נבלע בתוכם הנה זהו"ע לבונה שבי"א סממני הקטרת שהוא אור המקיף עליהם מלמעלה ואינו נבלע בתוכם כו' ובחי' לבונה הוא המחבר ע"ס דקדושה להאיר לע"ס דמסאבותא ע"ש ועיין מזה בפע"ח שער עולם העשי' פ"ד ושער הקדישים פ"ד ועמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה ביאור הדברים ע"פ שחורה אני ונאוה ושם פ"ה בענין כאהלי קדר, ובמא"א אות למ"ד סעיף ח' לבונה זכה נק' אור המקיף בקליפות ואור המקיף זך מן הפנימים עכ"ל, ואפ"ל שנק' זכה ע"ש ז"ך אותיות שהרי זהו האותיות הנמשכים להחיות הקליפות בבחי' מקיף א"כ יש בו כל כ"ז האותיות והם זכים עדיין כי אינם מעורבים בסט' דמסאבותא וכמ"ש בע"ח שער יו"ד בסופו פרק י"א שהוא ע"ד שאין הקדש מתערב בחול אך עומד על ראשם ומשם מאיר להם עכ"ל, הרי נק' קדש וע"כ נק' זכה, וענין הארה בבחי' מקיף לסט' דמסאבותא יובן ע"ד מ"ש טהור עינים מראות ברע והרי יודע מה שבחשיכה אלו מעשה הרשעים במד"ר ר"פ בראשית ובפ' נשא רפ"ט ע"פ והי' במחשך מעשיהם ויאמרו מי רואינו כו' משל לארכיקוטין כו' יעו"ש, אלא שידיעה זו הוא בבחי' מקיף עליהם וכמו שהידיעה איננה מבטלת את הבחירה וע' בסש"ב פמ"ח ועמ"ש בת"א בד"ה הן האדם הי' כאחד ממנו בענין והייתם כאלקים יודעי טוב ורע וזהו ונעשה לנו שם כמו עד"מ ענין השמות וקבלה מעשיות שהי' ידוע בדורות הראשונים דפירש"י באיכה סי' ב' ע"פ חלל ממלכה ושריה והוא מבואר במד"ר שם ע"פ זה, והיינו שהמזכיר השם או הכותבו בקמיע אינו יודע כלל מה הוא א"כ אין זה רק בחי' מקיף עליו ואעפי"כ היו פועלים על ידי זה פעולות נפלאות וכמו שפירש"י ג"כ ביבמות פט"ו דקי"ו ע"א גבי אי נמי בקפיצה אזל ופירש"י ע' שם ועיין בתוספות פרק עשרה יוחסין דע"ג ע"א מ"ש בשם בה"ג, ויובן עוד עד"מ למטה בהשפעה שע"י אותיות שיש בזה או"פ ואו"מ כמו כשהתלמיד מבין את השכל המלובש באותיות זהו בחי' או"פ וכשאינו מבין השכל רק יכול לומר התיבות והצירופים אותיות לבד הרי זה נק' בחי' מקיף עליון ועיין בלק"ת בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו ובתוספת בלקו"ת בד"ה להבין מ"ש באוצ"ח שזהו ענין הצמצום שהי' בהאור ונשאר רשימו שהר"ע האותיות רל"א שערים פנים ואחור והאור שבהם אינו מושג וכמו עד"מ ע"ה העולה לתורה כשמבין התיבות והאותיות ומברך ע"ז אע"פ שאינו מבין פירושם ועיין בפרדס

שער האותיות הוא שער כ"ז פ"א ובלקו"ת פ' ויקרא בהביאור ע"פ לא תשבית מלח, ועד"ז יובן ענין לבונה זכה בחי' אותיות דקדושה המחי' את הקליפות בבחי' מקיף וזהו ענין דור הפלגה שבנו עיר ומגדל להגדיל חיות הקליפות ע"י המשכת האותיות בבחי' מקיף כו' וזהו כענין מ"ש שלום יהי' לי כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה, וע"ד שנת' באגה"ת ספ"ו בענין אין בידינו לא משלוות הרשעים, ולכן זהו תשובה על טענת למה הרעותה ומדוקדק המדרש שטען משה נטלתי ספר בראשית כו' כנ"ל סעיף א' וע"ז אמרו כי מה האדם שיבוא כו' שהרי הן עצמן גלגול דנשמת דור המבול ודור הפלגה שהודה משה שדין אמת הי' והרי הן המשיכו על עצמן בחי' לבנה כענין זקף לבינה כו' ותייסרך רעתך כי חלק משמן חכה ואחריתה מרה, ועיין בזהר ויגש דף ר"ח ע"ב בפירוש למה הרעותה למה נתן רשות לסט' דרע היא לבינה הנ"ל לשלוט עליהן, ובאמת מלבד שהם המשיכו זה על עצמן עכ"ז הרשות הוא בשביל תיקונן, וזהו ויפץ העם בכל ארץ מצרים לקושש קש לתבן דוגמת מ"ש בדור הפלגה ויפץ ה' אותם משם על כל פני הארץ.

קיצור. שבנ"י שבאותו הדור הי' גלגול דור המבול ודור הפלגה שנקראו בני האדם עיין במדרש פ' נח שם, וימררו את חייהם בחומר ובלבנים כנגד החומר והלבנים שעשו בדור הפלגה כי העיר והמגדל הוא כדי להמשיך חיות לסט"א ולהרוס עיר אלקינו אשר גדול הוי' בעיר כו' ולכן ותהי להם הלבנה לאבן ע"ד ושפחה כי תירש, ואבן היא אבן ישראל, והיינו שרצו להמשיך חיות מאותיות שבבחי' מקיף לבד ולא כמו שבקדושה נאמר בקרבך קדוש והוא כענין לבונה זכה המחי' ע"ס דמסאבותא בבחי' מקיף וזהו ונעשה לנו שם כענין השבעת השמות וזהו ע"ד שלום יהי' לי כי בשרירות לבי אלך. ובמ"א * נת' שיש ב' מיני מקיפים הא' המקיף הפועל להחיות ממש, הב' מקיף הרחוק שאינו פועל, ומבחינה זו הוא הידיעה שאינה מבטלת הבחירה בתורה אור ס"פ שמות בתורה אור ביאור ע"פ הבאים ישרש בסופו. וזהו תשובה על למה הרעותה כי אדרבה ע"י וימררו את חייהם בחומר ובלבנים זהו תיקונם, ועפ"ז אפ"ל מ"ש בסידור בד"ה והגדת לבנך בטעם שבפסח מצרים לא הי' איסור חמץ נוהג רק יום אחד כמ"ש בגמרא פרק כל שעה דף כ"ח ע"ב והוא משום לא ימיש עמוד הענן יומם מקיפי אבא ור"ל שיניקת החיצונים זהו ע"י המקיף דלבונה אכן ע"י שמאירים מקיפי אבא דאצי' זה המקיף מסמא עיני החיצונים באופן שלא יומשך להם היניקה גם מהמקיף דלבונה שמתבטל לגבי מקיפים דקדושה דאבא.

ד) **והנה** ענין התיקון שלהם ע"י וימררו את חייהם בחומר ובלבנים דהיינו ביטוש הגוף ומבואר בזהר פ' שלח דף קס"ח א' שע"י ביטוש הגוף כדין נהיר נהירו דנשמתא ואתאחדא בגופא (וע' מזה ג"כ בבה"ז פ' קרח על המאמר דקע"ח ב' הוא דא עתיקא אלמלא דינא כו' ושם שזהו ענין שמאלו

ובמ"א . . בסופו : נוסף מכת"י ב'.

תחת לראשי והיינו כמ"ש בת"א פ' כי תשא סד"ה שמאלו תחת לראשי שע"י שמאל דוחה דוקא יבוא לבחי' לראשי עבודת בחי' הראש של הנשמה בחי' מזלי' בחי' אית רצון שלמעלה מהשכל ובחי' בכל מאדך יעו"ש) לפי ששורש נה"א הוא מבחי' התיקון דשם מ"ה ושורש נה"ב והגוף הוא מבחי' זמ"ל דתהו כי מתחלה נבררו השבה"כ המובחר נכלל באצי' ואח"כ בבריאה בחי' המרכבה פני ארי' ופני שור כו' ומהפסולת הוא התהוות נה"ב, נמצא שורש הראשון של נה"ב הוא בחי' הכלים של האורות דס"ג דתהו שהי' למעלה מבחי' התיקון וע"כ בביטוש נה"ב שגורם בה ביטול היש ע"ז מתעורר למעלה בחי' אורות דתהו שנסתלקו למעלה שיחזרו לירד ולשכון בכלים שלהם שהוא שורש נה"ב, ותיקון זה דנה"ב שנעשה ע"י הביטוש גורם המשכה זו (כמשל עשן העולה מהפתילה שגורם המשכת אור הנר אל הפתילה ועמ"ש כה"ג בלקו"ת פ' ראה בד"ה אחרי הוי' אלקיכם תלכו פ"א בענין כי מנסה כו' לדעת ובהביאור שם ספ"ג) ולכן ע"ז סליק ביה נהירו דחכמתא*, וזהו וגם אני שמעתי נאקת בנ"י נאקת דוקא ביטוש הגוף שע"ז מתעורר מבחי' אורות דתהו ומזה נמשך ואזכור את בריתי (וע' בע"ח שמ"א פ"ג דהסתר נק' תהו ועמ"ש מזה בהביאור ע"פ קחו מאתכם תרומה) ולכן העבודה בחומר ובלבנים הי' תיקון להחטא הגדול דלבנים דעיר ומגדל כו' ולכן ע"ז באו לבחי' ויזעקו ותעל שועתם שהוא ע"ד מי בוכים דהיינו ענין מים תחתונים בוכים על עוצם ירידתם למטה בגשמיות שנמשך יהי רקיע ויהי מבדיל כו' וחפצם להתקרב ולעלות למעלה אנן בעינן למהוי קדם מלכא, וכמ"ש מזה בלק"ת פ' במדבר בד"ה במדבר סיני באהל מועד דרוש השני פ"ד, ועיין בד"ה ענין הנסכים פ"ג בפ' שלח, וזהו ההפך מדור הפלגה שרצו לילך בשרירות לבם ושלא יהי' גילוי אלקות בפנימיות כלל ובחי' מי בוכים הוא ההפך ממש מזה ולכן זהו תיקונם. והנה ע"י שנתתקן מה שפגמו בענין האותיות שהם הלבנים מזה נמשך להיות בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר היינו שיומשך ההמשכה בפנימיות ע"י אותיות התורה ולא יומשך בעיר דבוני העיר והמגדל לכן ע"ז זכו למ"ת שהם המשכות אותיות עליונים כמ"ש ואתא מרבבות קדש וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה ולבי ער בפי' מ"ש האותיות שאלוני, וזהו ג"כ במ"ת ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר ואיתא במדרש פ' אחרי פכ"ג שזה נמשך מבחי' בחומר ובלבנים דשעבוד מצרים יעו"ש.

קיצור. ותיקון שלהם ע"י ביטוש הגוף ע"ד מבטשין לי' וסליק ביה נהירו דנשמתא, כי ביטוש הגוף זהו תיקון הכלים דתהו שנפלו בשבה"כ וע"ז מאיר בו האורות דתהו וגם ויזעקו בבחי' מים תחתונים בוכים (הג"ה ובמא"א אות ב' סעיף ס"ד בוכים נק' נה"י דאריך שהיו מגולים קודם התאספות רגלי אריך והם מים תחתונים בוכים עכ"ל, והוא מבואר בע"ח שער הכללים פ"ב ושם ג"כ כי ר"ת ברוך כבוד ה' ממקומו הוא בכי"ם, ואפ"ל כי הנה בא"א יש ג"כ פרסא המפסקת בין חו"ב וחג"ת ונה"י שלו כענין יהי רקיע ויהי מבדיל כו' ויסוד דעתיק מסתיים למעלה מהפרסא ולכן מים תחתונים בוכים

---

* דחכמתא: בכת"י ב': דנשמתא.

אנן בעינן למהוי קדם מלכא היינו כי עתיק הוא מ' דא"ס ועי"ז ממשיכים ברוך כה"מ, א"כ מזה יובן איך בחי' מים תחתונים בוכים שבאדם מגיעים למעלה מעלה כו' דהיינו שעי"ז מעוררים הגילוי ממים עליונים שלמעלה מהפרסא וזהו ענין שם הוי' דלעילא שלמעלה מהפסיק טעמא וזהו"ע אשה לא תלוש אלא במים שלנו שעי"ז שהם בבחי' כלי נושאי כלי ה' ועיין במא"א אות כף סל"ז כלי נק' יסוד דנוק', ועיין בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה מענין כלי ריקן מחזיק, הנה עי"ז נעשו בבחי' מים תחתונים בוכים עכ"ה) וע"י תיקון הלבנים זכו להמשיך אותיות התורה, ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר כו'.

ה) **והנה** לע"ל כתיב ג"כ בבכי יבואו בירמי' סי' ל"א, והיינו משום שצ"ל גילוי טעמי תורה כדפרש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו שזהו עיקר ענין ביאת משיח וקבול שכר הוא אח"כ כמ"ש בסש"ב פל"ו, וכדי להיות גילוי זה א"א כ"א ע"י בכי' דוקא ועמ"ש בלקו"ת בד"ה שוש אשיש פ"ד שהיא התעוררות רחמים והוא מדתו של יעקב שמבריח מן הקצה אל הקצה ע' זח"ב פ' תרומה דקע"ה ב', עד שממשיך בחי' ברחמיך הרבים רחם עלינו ולכן נאמר וזכרתי את בריתי יעקב כו' פי' ברחמיך הרבים כי יש רחמים שבסדר ההשתלשלות שהוא בגבול ומדה ונק' מדת הרחמים אבל רחמיך הרבים הם רחמים גדולים שהם בבחי' אין סוף ממש וזהו המלך המרומם לבדו כו' ברחמיך הרבים שהוא ית' המרומם לבדו ויחיד חי העולמים מלך שחיות כל העולמות עליונים ותחתונים הוא מבחי' מל' דא"ס אבל הוא ית' יחיד, ועמ"ש מזה בת"א בד"ה יביאו לבוש מל' ובד"ה כי אתה נרי, ולכן ברחמיך הרבים רחם עלינו, ועיין מזה בת"א בד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה שזהו"ע חנון ורחום הוי' שהקדים חנון ורחום להיות הוי' כו' וכדפי' בלקו"ת סד"ה ואתחנן אל הוי' ושם ספ"ד, שכדי להיות הוי' שהוא צמצום והתפשטות כו' כ"ז הוא מחמת שהוא חנון ורחום וא"כ ברחמיך הרבים היינו רח"ר הנמשכים משם הוי' דלעילא שלפני ההשתלשלות להיות הוי' שבסדר ההשתלשלות וכן משמע הפירוש בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש הראשון פ"ד, ועיין עוד מענין רחמים בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי פ"ב ובפ' תצא בד"ה כי ההרים ימושו פ"ג, והרד"א בפי' ברכת יוצר כתב ברחמיך הרבים רחם עלינו ע"ש וברחמיך הרבים לא עשיתם כלה בנחמי' סי' ט' ל"א, והוא ע"ד כי אני הוי' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם במלאכי סי' ג', והנה אני הוי' לא שניתי זהו בבחי' עתיק יומין וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ צאינה וראינה דרוש הראשון ושם פ"ד כי בבחי' אצי' שהוא בחי' כמראה אדם יש שינויים פעמים שההתכללות בענין שהחסד גובר ופעמים להיפך לפי פעלם דבני נשא עיין בזהר וירא דק"ט ע"ב משא"כ למעלה מהאצי' בחי' כי לא אדם הוא עז"נ אני ה' לא שניתי ומבחי' זו נמשך ואתם בני יעקב לא כליתם ע"ד חצי כלים והם אינן כלים ועיין בפירש"י בחומש ר"פ נצבים כ"ט י"ב, ולכן הביא הרד"א פסוק זה אע"פ שיש עוד פסוקים כהנה כמו בנחמי' ט' י"ט ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם, ועיין מפסוק זה בילקוט פ' בלק ע"פ מה אקוב לא קבה אל דרמ"ג ע"ב דהרבותא שאפילו בשעת החטא רחמיו עליהם, ועוד בנחמי' סי' ט' כ"ז ובדניאל סי' ט' י"ח פקח עיניך וראה כו' כי על רחמיך

הרבים. והנה מבחי' הרחמים נמשך ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל ולכן ע"י בבכי יבאו התעוררות רחמים יומשך גילוי פנימית התורה לע"ל, וזהו כעין מ"ש באגה"ק סי' ל"ז בד"ה וצדקה כנחל איתן כי באמת כל זמן שאין האדם זוכה שיתגלה אור ה' מבחי' איתן בנקודה פנימית לבבו לבטל ביחודו ית' מעומקא דליבא עד כלות הנפש ממש אזי באמת יש רחמנות גדולה על הניצוץ שבנפש כו' שהוא בבחי' גלות ממש כו' יעו"ש, וגם כי תפארת שהוא רחמים ממשיך מהבינה כו' וזהו"ע בריח התיכון המבריח מן הקצה דהיינו מקצה השמים דלעילא שהיא הבינה.

קיצור אות ה. לע"ל כתיב ג"כ בבכי יבואו משום שצ"ל גילוי טעמי תורה וכדי להיות גילוי זה א"א כ"א ע"י בכיי' דוקא שהוא התעוררות רחמים. יעקב בריח התיכון ברחמיך הרבים רחם עלינו כי יש רחמים שבסדר השתלשלות אבל ברחמיך הרבים הם רחמים שבבחי' א"ס ממש וזהו"ע חנון ורחום הוי' שהקדים חנון ורחום להיות הוי', וזהו ברחמיך הרבים לא עשיתם כלה, כי זה נמשך מבחי' אני הוי' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם דבחי' אני הוי' לא שניתי בבחי' ע"י ולכן ארז"ל על פושעי ישראל בגיהנם גיהנם כלה והם אינם כלים לפי ששורש נשמתם מבחי' א"ס ממש שאין לה קץ ותכלה כמ"ש בלקו"ת בשה"ש ד"ה שחורה אני ונאוה דרוש הראשון ספ"ד, ובאג"ה כתב כי כל זמן שאין האדם זוכה שיתגלה אני הוי' מבחי' איתן בנקודת פנימיות לבבו לבטל אליו ית' יש רחמנות על הניצוץ שבנפשו.

ו) **וזהו** ובלילה שירה עמי וארז"ל פ"ב דחגיגה דף י"ב ע"ב כל העוסק בתורה בעוה"ז שדומה ללילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד לעוה"ב כו' ובת"א בד"ה ויהי מקץ שנתיים ימים דרוש השני כתב והנה בתורה יש בחי' טנת"א ובחי' טעמים שבתורה הוא כמ"ש ובלילה שירה עמי שבחי' השירה והטעמים שהם בחי' הניגון הוא עמו, ושם שנענש דוד על שאמר זמירות היו לי חוקיך כי התורה היא למעלה מבחי' זו אלא כענין ואהי' שעשועים יום יום והו"ע שירה עמי בחי' טעמים כו', ועיין באג"ה סי' ל"ו ד"ה דוד זמירות קרית להו ובלק"ת בד"ה ואהי' אצלו אמון פ"ג ובהביאור פ"ב (ביאור חכלילי דף פ' א' חך חכמה הטועם יין ח"ס כחמרא על בדרדיא והיינו טעמים שהם בכתר אומר לי לי עתיק ואריך), ובלק"ת בד"ה שה"ש פ"ב כתב והנה התלבשות והמשכה זו משמו הגדול להתלבש בתורה פי' שמו הגדול היינו שם הוי' דלעילא שלמעלה מהפסיק טעמא עיין לעיל סעי' ב' דהיינו ענין הקב"ה יושב ועוסק בתורה כו' הוא בחי' טעמי התורה ורננה דאורייתא זרקא מקף שופר, והענין כי האותיות הם בחג"ת והתגין בינה והנקודות בחכמה והטעמים בכתר כן נת' ממ"ש הפרדס שער האותיות הוא שער כ"ז פ"ג ובשער הנקודות פ"ו ובשער הטעמים פ"ה, והענין כי שרש האותיות היינו שהם בחי' כלים שבהן ועל ידן נמשך אור השכל מהרב לתלמיד שהרי אם לא האותיות לא הי' יכולת לאדם להשפיע לזולתו דבר חכמה ועמ"ש ע"פ מי שם פה לאדם והיינו לפי שנתחלקו לחלקים היינו כ"ב הברות ע"כ יוכלו להיות כלים כמו שיוצק מחביות גדולה לתוך כלים קטנים כך על ידי זה יוכל התלמיד לקבל

וההתחלקות הוא ע"י הגבורות והוא ג"כ החסד כו' וכמו גבורות גשמים שיורדים בגבורה טפין טפין וזהו עיקר החסד ע"כ האותיות נמשכים מבחי' חג"ת, או י"ל הצירוף האותיות להיות תיבה זהו ע"י החסד וכמ"ש בסש"ב ח"ב פי"ב וכשנצטרפו אותיות הרבה להיות תיבה אזי מלבד ריבוי מיני כחות וחיות הנמשכים כפי מספר התיבה עוד זאת העולה על כולנה המשכת כח עליון וחיות כללית כו' והיא המחברתן ומצרפתן יחד כו' עכ"ל, וא"כ י"ל זהו מבחי' החסד וע' בסידור שער ר"ה אד' שפתי תפתח ובספר יצירה איתא שכ"ב אותיות נחלקים בשלשה מדריגות יש מהן בבחי' החסדים ויש מהן בבחי' הגבורות ויש מהן בבחי' הממוצעים (הג"ה, ואפ"ל כיון האותיות הם כלים והכלי יש בו ג' בחי' פנימי אמצעי חיצון ע"כ כלולים מחג"ת, ועיין בלקו"ת פ' שלח בד"ה ענין הנסכים ושם פ"א גבי כחות אלו הם בחי' אברהם יצחק ויעקב כו' עכ"ה) ועיין מזה בפרדס שער האותיות פ"ג, נמצא האותיות הם מחג"ת והתגין הם מבינה וכ"כ במא"א אות תי"ו סעיף יו"ד תגין מצד בינה תגא ברישא דמלכא, וע' באגה"ה סי' כ"ט ד"ה אשת חיל עטרת בעלה בענין ודאשתמש בתגא חלף שההלכות נקראו תגא וכתרה של תורה לפי שהם גילוי רצה"ע ב"ה כו' שהוא למעלה מחכמה עילאה כו' וא"כ מה שהם מבינה זהו ע"ד בעטרה שעטרה לו אמו, ואפ"ל שזהו תפארת דאימא שנעשה כתר לז"א, וזהו ההפרש בין תגין ובין טעמים שהם ג"כ בכתר אלא שהטעמים הם בעת"י וא"א שהם כתר דאצי' ממש משא"כ התגין הם מה שת"ת דאימא נעשה כתר לז"א, ועיין מענין ב' כתרים אלו בלקו"ת סוף שה"ש בהביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה ובסידור (הג"ה, ועמ"ש בד"ה ומשוש חתן על כלה שתושבע"פ נק' כלה ונק' אשת חיל. ותושב"כ נק' חתן וההשפעה מתשב"כ לתושבע"פ זהו ע"י אותיות התשב"כ שמהם נמשך בתושבע"פ, והיינו ענין ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שהגן הוא תושבע"פ ונהר יוצא זהו בחי' אותיות וכמ"ש במא"א אות א' סי"ב אות נק' היסוד כי הוא אות ברית קדש ואותיות רברבן ביסוד בינה ואותיות בינונים ביסוד ז"א ואותיות קטנים ביסוד דמל' וא"כ המשכת אותיות דתשב"כ שהם אותיות בינונים זהו מיסוד ז"א שנמשך בתושבע"פ מל' ולכן איתא בזח"א פ' ויצא דקנ"ו סע"ב בענין וישכב עמה יש כ"ב. וא"ח עט"ב נק' תגא כתר דז"א ששים מסכתות מקבלים מאותיות תשב"כ ותגא רצון התורה כתר דז"א אחת היא יונתי רעו"ד י"ל נקודות כי ס"ר אותיות עם נקודות שבמקום אהו"י, אך מס"נ יש קונה עולמו בשעה אחת בד"ה מה יפו פעמיך ממשיך רצה"ע רעדכ"ר כתר דא"א שלמעלה מהרצון שבתורה כמ"ש בד"ה סלח לנו, וזהו תפלה גימ' שירה שע"י רעו"ד נמשך שירה עמי טעמים כי מס"נ למעלה מהטעם בד"ה לבסומי בפוריא ור"ל למעלה מהטעם ושכל המושג ע"ד שחכמה נק' טעמים לפעמים וע"כ ממשיך בחי' טעמים דכתר שהוא למעלה מהטעמים דחכמה וע' ת"א פ' שמות בד"ה כי טובים דודיך ואולי זהו טוב טעם ודעת למדני טעם הכמוס וע' מזה בבה"ז פ' האזינו דנ"ה ע"ד, וזהו שוש אשיש כחתן תשב"כ וככלה תושבע"פ כי אשיש בטעמים דכ"ע) והנקודות הם מחכמה ולכן ע"י הנקודות משתנה פירוש התיבה והיינו כי מקור הדבור מהחכמה אבא יסד ברתא לכן הנקודות

שהם מחכמה עושים הפירוש בהתיבה וכ"ה בפרדס שער הנקודות פ"ו וכ"כ במא"א אות נו"ן ס"ל נקודות בכל מקום מצד החכמה וכן נקודה עילאה נק' חכמה נקודא בהיכלא ועמ"ש מענין נקודה בהיכלא בלקו"ת פ' ראה בד"ה ראה אנכי נותן שכמ"כ בנפש בחי' הביטול שלמעלה מהשכל זהו בחי' נקודה, ועיין בזהר פ' בלק דקצ"ג ע"ב ע"פ ה' אלקי אתה ארוממך, ה' רזא עילאה שירותא דנקודה עילאה סתימא דלא ידיעא כו', ובפ' בראשית דף כ ע"א נקודה קדמאה ההוא נהירו פנימאה דלית לה שיעורא ובזהר ויקהל דף ר"ד ע"ב האי רוחא איהי אתפשטותא דהאי נקודה כו'. וענין * הטעמים הם בכתר והיינו זרקא מקף שופר כו' כ"כ בפרדס שער הטעמים פ"ה ובמא"א אות ט' סי"ח טעמים בסוד עתיק וא"א בחי' ע"ב והטעם אינם שייכים להבנת האותיות כמו הנקודות והיינו לפי ששרשם מהכתר שהוא למעלה מההשגה כ"א הם ניגון ונעימה והיינו שהם המשכות התענוג עליון שהוא בעצם למעלה מהשכל ולכן כשמשכיל ונופל לו שכל חדש מתמלא תענוג לפי שברגע זו נמשך השכל מעצמיות הנפש בחי' נפש המשכלת ששם הוא בחי' התענוג ולכן נאמר אז תתענג על הוי' והוי' הוא בחי' חכמה שהרי היו"ד הוא נקודה עילאה וכמ"ש הזהר בלק הנ"ל הוי' שירותא דנקודה עילאה וא"כ אז תתענג על הוי' דר"ל למעלה משם הוי' זהו לפי שהתענוג נמשך מבחי' עתיק וא"א שלמעלה מהחכמה וכמ"ש בסידור שער השבת בביאור מאמר הזהר דפ' יתרו דפ"ח בענין סעודת דשבת, וזהו ענין בחי' הטעמים שהם הניגון בחי' תענוג הוא מבחי' אז תתענג על הוי' ולמעלה זהו ענין המשכות אוא"ס להיות נמשך ומאיר בהחכמה שהיא התורה.

קיצור אות ו. וזהו ובלילה שירה עמי, כי יש בתורה טנת"א, ובחי' הטעמים והניגונים זהו"ע שירה עמי, כי האותיות הם בחג"ת והתגין בבינה ע"ד ת"ת דבינה הוא כתר לז"א והנקודות הם בחכמה ולכן ע"י הנקודות משתנה פי' התיבה כי אבא יסד ברתא וענין הטעמים הם בכתר שהוא עתיק יומין וא"א וזהו בחי' אז תתענג על הוי' וזהו"ע פנימיות התורה שיתגלה לע"ל, תושבע"פ נק' כלה וההשפעה מתושב"כ הנק' חתן זהו ע"י אותיות התורה, הטעמים אינם שייכים להבנת האותיות כמו הנקודות לפי ששרשם מכתר שהוא למעלה מהחכמה כי אם הם אותיות והמשכות התענוג כשאדם משכיל שכל חדש מתמלא תענוג.

ז) **וזהו** ענין על שלא ברכו בתורה דר"ל על שלא המשיכו המשכת אוא"ס בתורה וכמ"ש בלק"ת פ' ראה בד"ה וכל בניך למודי הוי', ומש"ש שזה נמשך ע"י עסק התפלה בבחי' בינה בן י"ה זהו כמ"ש בד"ה תורה צוה שלא נדפס בלקו"ת שע"י התפלה בבחי' ביטול רצון מט"ט קושר כתרים לקונו א"כ ע"י התפלה נמשך המשכת הכתר שזהו ענין הטעמים, וזהו ענין יהי רצון המשכת הרצון שלמעלה מהחכמה דהיינו שאעפ"י שלפי הרצון הנמשך מהחכמה שבתורה נמשך עליו הדין ע"ד אין יסורים בלא עון מ"מ ע"י שממשיכים

---

* וענין הטעמים: בכת"י ב' נמצא זה אחר הקיצור.

מהרצון עליון דכתר ממשיכים להיות סלח לנו וזהו יהי רצון וזהו"ע קושר כתרים וכמ"ש מזה בת"א בד"ה מזוזה מימין ובלק"ת בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים, והרי כיון שממשיכים ע"י ק"ש ותפלה מבחי' כתר א"כ זהו כענין הטעמים שהם המשכות אותיות התענוג מבחי' עתיק וא"א כנ"ל, ולכן נק' זה ברכו בתורה דהיינו המשכת אוא"ס בהתורה וכענין דהע"ה הי' מחבר תושלמ"ע בהקב"ה בזח"ג פ' פנחס דף רכ"ב ע"ב, והגם שהכתרים נעשים מהאותיות ותיבות התפלה והרי האותיות הוא בחי' האחרונה שבארבע בחי' טנת"א מ"מ ד' בחי' טנת"א הם כמו ד' בחי' דצח"מ ובאמת הדומם בשרשו גבוה יותר כמ"ש בלק"ת בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש השני ולכן בתושבע"פ לא נזכר שום ביאור על הטעמים כי כל החכמה שבתושבע"פ זהו נמשך מהאותיות והתיבות שבתושב"כ שמפסוקים המדברים במצות שבת נעשה בתורה שבע"פ מסכת שבת וכן מסכת עירובין ומפסוק בסוכות תשבו ולקחתם לכם פרי עץ הדר נעשה מסכת סוכות והיינו רק מהאותיות והתיבות אבל על הטעמים שבפסוקים אלו לא נמצא שום ביאור בתושבע"פ, ועל התגין ארז"ל קווצותיו תלתלים רע"ק הי' דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות והקוץ היינו תג שהם כמו קוצין בחי' קו כי נקודה קו שטח זהו ענין נקודות תגין אותיות, ולכן על הנקודות יש לפעמים לימוד בתושבע"פ כמו יש אם למקרא ויש אם למסורת וכן למה נקוד על איו על וישקהו, רק על הטעמים לא נמצא לימוד בתושבע"פ, והיינו כי תושבע"פ היא בינה כמ"ש בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין תהא שזהו"ע שמע בני מוסר אביך זה תושב"כ ואל תטוש תורת אמך זו תושבע"פ כי אם לבינה תקרא, ולפעמים נזכר דמל' פה תושבע"פ קרינן לה דהיינו תושב"כ ותושבע"פ הם חכמה עילאה וחכמה תתאה, והנה בינה הוא מה שנמשך בבחי' הבנה והשגה והוא הנמשך מאור החכמה ולכן הטעמים שהם גם למעלה מהחכמה א"א שיבאו בהשגה בבינה ע"ד רבי לא שנה חייא מנין לו. והנה לפעמים אמרו בענין טנת"א טעמים בחכמה נקודות בבינה תגין בז"א אותיות במל', אך הענין כי יש ב' בחי' טעמים, האחד הטעם המושג בשכל והשגה וכענין מאי טעמא דר"מ וכן ענין ר"ש דרש טעמי' דקרא, ועד"ז הוא ענין טעמים בחכמה, אכן יש בחי' טעם שלמעלה מהשכל והשגה ונק' טעם הכמוס וכמ"ש מזה בביאור הזהר פ' נשא על המאמר בחללא דגלגלתא קרומא דאוירא דמו"ס כו' וע"ד סתימא דכל סתימין כי חו"ב נק' ג"כ סתימין כמו הנסתרות להוי' אלקינו הם חו"ב ועכ"ז הם הטעמים שבחכמה רק לגבי המדות נק' סתימין ועיין בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני אך סתימא דכ"ס שגם מהסתימא הוא סתום וזהו"ע מו"ס, וע' מזה ג"כ בלקו"ת פ' בחקתי בהביאור ע"פ אם בחקתי בענין פי' שתוק כך עלה במחשבה ובהביאור ע"פ אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית דרוש השני, וזהו ענין הטעמים שהם בעתיק וא"א וזהו"ע חכמות בחוץ תרונה רננא דאורייתא פי' חכמות היינו ב' חכמות חכמה דאצי' וח"ס. וב' בחי' הנ"ל דאותיות וטעמים זהו אירוסין ונישואין כמ"ש בד"ה תורה צוה בלק"ת, ומזה י"ל ענין מ"ש לחם עוני בחפזון יצאת ולע"ל כי בחפזון לא תצאו כי ה' הולך לפניהם אני לבדי, כי ביצי"מ וה' הולך לפניהם הוא וב"ד כי באירוסין שייך ב"ד אם בחקתי

תלכו כו' משא"כ בנישואין, והחפזון ע' בסש"ב פל"א לברוח מן הרע אבל לע"ל ואת רוח הטומאה אעביר, גם כמ"ש בלקו"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם ושם פ"ג שיצי"מ לא הי' רק לנה"א אבל נה"ב לא נתהפכה א"כ שייך בחפזון לברוח מן הרע והיינו ע"י התלבשות ג' לבושים של הנפש בתומ"צ כמבואר בסש"ב פי"ב עמ"ש מזה ע"פ ובניהו בן יהוידע בן איש חי כו' ע' בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה, ולחם עוני סיהרא אבל לע"ל הנה ישכיל עבדי דא סיהרא זח"א קפ"א שיהי' בבחי' וגבה מאד והי' אור הלבנה כאור החמה, גם ע"י ב"ד שם אלקים נמשך יציאתם בבחי' לילה עיין מד"ר ס"פ בא ס"פ י"ט משא"כ מבחי' שלמעלה משם אלקים אני לבדי כו' לעת ערב יהי' אור.

קיצור אות ז. וזהו"ע על שלא ברכו בתורה דר"ל על שלא המשיכו אוא"ס בהתורה, והמשכה זו נמשך ע"י התפלה כי מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל וכתרים אלו הם המשכות הרצון שלמעלה מן החכמה כמשנ"ת ע"פ שמח תשמח ושם פי' שענין רצון זה הוא מה שלעולם הוא מרוצה למעלה מן החכמה שמחייב לפעמים דין, ורצון זה נמשך ע"י התפלה ומוכרח לומר שגם בהתפלה יש בצדיקים ביטול רצון כזה, ולכאורה זהו ממדריגה מופלגת של נחום איש גם זו שהי' הכל מרוצה אצלו, ולכן על הטעמים לא נמצא שום ביאור בתושבע"פ כי תושבע"פ בינה א"א שיהי' בה השגה רק מבחי' חכ' וגם זה לפעמים אבל הטעמים שהם בכתר א"א שיתגלה בבינה, ולפעמים אמרו בענין טנת"א טעמים בחכ' כו' אך שיש ב' בחי' טעם הא' הטעם המושג בשכל והשגה כמו מ"ט דר"מ הב' שלמעלה מן השכל כמו טעם הכמוס שתוק כך עלה במחשבה, וב' בחי' הנ"ל דאותיות וטעמים י"ל שזהו אירוסין ונישואין הנז' בלקו"ת בד"ה תורה צוה.

———●———

בס"ד שבת וארא תר"ה ליבאוויטש

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, ושמי הוי' לא נודעתי להם. הנה מתחלה יש להבין פי' אוא"ס, הנה אוא"ס ב"ה נק' השפעת החיות של א"ס ב"ה שהוא כח החיות הנשפע ממנו ית' להחיות כל העולמות ויכול הכח הזה להחיות עולמות עד אין קץ ותכלית בבחי' א"ס לפי שהוא כח של א"ס ב"ה ונק' הכח הזה שנשפע ממנו ית' להחיות את כולם כנ"ל ויכול להיות בבחי' א"ס כו' בחי' אוא"ס כו', ופי' שלכך נק' בשם אור כו' שאינו נק' בחי' שפע של א"ס ב"ה כ"א בשם אוא"ס ב"ה, לפי שאין בא"ס ב"ה שום התפעלות כלל ח"ו מהתפשטות אורו ית' להחיות את כולם ולכך אינו נק' בשם שפע (ששפע הוא התפעלות שכל מגיע מתגעגע כו' כמ"ש במ"א בארוכה אבל אור הוא בלא התפעלות כנ"ל במשל הארת השמש כו' שממילא יאיר כנז' במ"א בארוכה ע"ש) כ"א בשם אור כי באור אין שייך לשון התפעלות כמשל התפשטות אור השמש על הארץ כו' שאין השמש משפעת אורה על

הארץ להאירה כו' כ"א כשהשמש זורח ממילא מאיר האור על הארץ ולדרים עלי', וכמו למשל בנפש האדם דהנה יש עצם הנשמה כו' ויש בהנשמה כח ואור מה שמאירה בגוף להחיותו כו' שזה הכח של הנשמה שמחי' את הגוף נק' בשם אור ולא בשם שפע כו' כי אינה משפעת החיות בהגוף להחיות כנ"ל כ"א רק כשמתלבשת אור הנשמה בהגוף אזי ממילא חי הגוף כנ"ל ולכן נק' בשם אור ולא בשם שפע כנ"ל, וכמו"כ הוא למעלה ממש שהמאציל ב"ה בכבודו ובעצמו הוא רם ומתנשא ומובדל בבחי' אין ערוך כנ"ל ורק אור שלו שהוא כח החיות שיש בכחו להחיות עולמות בבחי' א"ס כנ"ל הוא מהוה את כולם כנ"ל, אך אינו נק' בשם שפע (שמשפיע להם החיות כנ"ל) כ"א נק' בשם אור כנ"ל כמו אור הנשמה שמאירה בגוף שבהתלבשות אור הנשמה בגוף אזי חי הגוף ממילא, כמו"כ הוא למעלה נק' הכח שמחיה את כולם כנ"ל בשם אור דוקא ולא בשם שפע (ועמ"ש מזה בד"ה קול דודי בענין פי' אתה הוא עד שלא נבה"ע כו') וכמו למשל האש הגשמי שיש כח בהאש שאם ישימו עליו איזה דבר מתכת כנ"ל אזי יתחמם המתכת כנ"ל, דהנה אין נק' זה שנתחמם המתכת מן האש שהאש השפיע לו חמימות כנ"ל כ"א רק מפני שיש כח חמימות בהאש ואם משימים עליה המתכת אזי נתחממה המתכת ממילא ממנה כו', כמו"כ הוא למעלה נק' הכח החיות של א"ס ב"ה שמהווה את כולם בשם אור שבהארתו עליהם הם מתהווים ממילא כנ"ל ולא נק' בשם שפע. ועוד זאת בענין שנק' אור שאינו כמו השפע המתפשט מכאן לכאן אשר קודם שיתפשט אין מציאותו ומהותו נמצא עדיין בהמקום אשר יתפשט שמה, אבל למעלה אינו כן כי את השמים ואת הארץ אני מלא ועוד שאינו בגדר מקום כלל אלא שכל ההמשכות והעדר ההמשכה הוא ענין העלם וגילוי שגם קודם הגילוי הוא נמצא כאן אלא שהוא בבחי' העלם, ופי' אור היינו שהאור שהאיר מההעלם אל הגילוי, אבל לא שהגילוי הוא התפשטות והעלם הוא כיווץ והסתלקות ממש אלא כנ"ל. והוא מובן ג"כ עד"מ מענין אור וחיות הנשמה באברי הגוף כמו כח הראי' בעין דהנה כח הראי' נמשכת מהמוח ומלובשת בהעין, והנה אין שייך לומר בה בחי' צמצום והתפשטות, פי' שא"א לומר שכשכלי העין הוא פתוח אזי מתפשטת כח הראי' בה ורואה כו' וכשסותם העין או כשנתקלקלה או כשנעשה סומא אזי נסתלק ונתכווץ הכח הראי' למקורה כנ"ל שאין שייך זה לומר כלל בבחי' רוחני' שלמעלה מגדר מקום כנ"ל כי אין שייך לומר זה כ"א בבחי' גשמיות שבגדר מקום ששם שייך זה לומר שנתפשט ונמשך ממקום למקום או שנתצמצם ונסתלק ממקום למקום, אבל בבחי' רוחניות שלמעלה מגדר מקום כו' אין שייך לומר בחי' התפשטות והסתלקות כנ"ל שאין שייך לומר שכשכלי העין הוא פתוח אזי נמשך ונתפשט בה כח הראי' וכשכלי העין נסתם כו' או כשנתקלקלה שנעשה סומא אזי נתצמצמה ונסתלקה הכח הראי' למקורה כנ"ל כ"א בין כשכלי העין פתוח כו' ובין כשנסתמה ונתקלקלה הכל שוה בהכח הראי' שמלובש שם בכלי העין ממש אין חילוק בין שהיא נסתמה ונתקלקלה או כשהיא פתוחה כו' שהכל שוה בהכח הראי' שמלובש שם גופא (ואין שייך בו צמצום והתפשטות כלל) כ"א החילוק בין קלקול העין לכשהיא שלימה כנ"ל הוא בין ההעלם לגלוי שכשכלי

העין שלימה ופתוחה אז הכח הראי' מתגלה בה בבחי' גילוי כו' וכשהיא נסתמה או נתקלקלה אזי כח הראי' מלובש שם בכלי העין גופא רק בבחי' ההעלם (שאינה מתגלה), וכן כשיש מכה ברגלו וכדומה שאין מתפשט שם החיות כו' הנה אין הפי' שאין מתפשט ממש פי' שנתכווץ החיות ונסתלק משם כנ"ל כי אין שייך ברוחניות כו' כנ"ל כ"א הפי' הוא שהחיות הוא שורה שם גופא רק הוא שורה בבחי' העלם שאינו מתגלה מחמת קלקול הכלי וכשנתרפא הרגל אזי הוא מתגלה ששורה בבחי' גילוי כו'. ויובן זה יותר מענין גלגול הנפש האדם בבהמה ע"י איזה חטא כמ"ש בכהאריז"ל ומדוע הוא בהמה והרי הנפש נמצאת שם, אלא ששם אינה מאירה בבחי' גילוי והוא שם בבחי' העלם לפי שאין אברי הבהמה ראוים לקבל גילוי נפש השכלית. ומכל זה יובן הנמשל מענין פי' אור שהוא גילוי ההעלם, והנה מהאור הי' יכול להיות התהוות עולמות אין קץ לכן הי' צריך להיות צמצום בהאור כדי שיתהווה העולמות כמו שהן אבי"ע, והיינו שע"י צמצום הנ"ל נמשך שיתהווה רק ע"ס ג' שכליים ושבע מדות ומהם נמשכו אבי"ע חכ' מאיר באצי' ובבריאה אין מאיר בחי' חכמה רק בחי' בינה וביצירה אין מאיר רק ששה מדות כנ"ל ובהע"ס יש או"כ כו' ומכלים דאצי' נעשים אורות לע"ס דבי"ע, וע' מזה בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפרש שבין ק"ש לתפלה. ואחר הקדמה זאת י"ל ענין זכר רב טובך, כי הנה כתיב את האור כי טוב שבחי' האור והגילוי מאור א"ס ב"ה נק' כי טוב, וכן פי' בהיטיבו את הנרות שמתקן להיות אורן טוב ובהיר ע"י תיקון זה, ועיקר פי' טוב הוא שממשיך את האור מההעלם אל הגילוי וזהו ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב שבטובו מחדש וממשיך אור חדש בכל יום מההעלם אל הגילוי, וזהו אך טוב וחסד, כשנמשך בגילוי זהו חסד והגורם ההמשכה מההעלם אל הגילוי הוא בחי' טוב ובטובו מחדש כנ"ל, והענין כי הנה טוב נק' יסוד כמ"ש אמרו צדיק כי טוב ובחי' יסוד הוא התקשרות המשפיע בהמקבל פי' טוב כמשל הגדול כשמדבר עם השפל שאינו לפי המדה כו', כמו שידבר המלך עם הנבזה כו' או שעושה לפנים משוה"ד להשפיע חסד למי שאינו ראוי לאותו החסד כו', אבל מפני מדה זו שיש בו דהיינו הטוב וטבע הטוב שיהי' לזולתו ג"כ טוב ע"כ אעפ"י שאינו ראוי ע"פ השכל לאותו החסד ישפיע לו כו'. וא"כ אנו רואים שיש למדה זו תגבורת כח בפ"ע שהרי היא גוברת על השכל והמדות ואהבה שנולדה מחמתה כו'. ועד"ז כל סיבת התקשרות המשפיע במקבל דהיינו שיחפוץ בהמקבל שיקבל שפע ממנו הוא מדה וכח בפ"ע והיינו הנק' טוב שהוא בחי' יסוד כנ"ל להיות כי הרי גם זאת אינו לפי המדה שיקבל המקבל ממנו לפי שאין לו ערך עמו כו' ועכ"ז מדת הטוב תכריח לזה כנ"ל, ובדרך כלל כל השפלה ממהות למהות הנמוך ממנו הרבה אינו אלא מצד כח הטוב להטיב (ועד"ז יובן למעלה ענין את האור כי טוב כי להיות גילוי האור הוא באמת בחי' צמצום אצלו ית' כמארז"ל צמצם שכינתו בין ב' בדי הארון וכמ"ש מזה בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י, וכדי שיהי' צמצום זה לצמצם כבי' בכדי שיהי' אור וגילוי זהו ע"י מדת טובו, והנה בחי' טובו זהו הנק' יסוד, ופי' יסוד פי' בספר שערי אורה שער ב' כמו שהבית נשען על היסודות כך מדת אדנ"י שהיא המל'

נשענת על מדת יסוד כנ"ל וכבר רמזו רז"ל שלא כמדת הקב"ה מדת בו"ד, מדת בו"ד הוא למטה ומשאו למעלה אבל הקב"ה אינו כן הוא למעלה ומשאו למטה הימנו כנ"ל, ולפי ענין זה יובן איך היסוד הוא למעלה ואד' הנק' בנינו של עולם הוא למטה הימנו עכ"ד. והיינו כי ענין הבנין הוא מבחי' אותיות הדיבור שתי אבנים בונות שתי בתים כו', וזהו עיר אלקינו שהבתים הם צירופי אותיות הדיבור שהם מבחי' שם אלקים וכמ"ש בת"א בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו', אמנם יסוד אותיות הדיבור הוא מבחי' אור ושפע הנמשך בהם מהנפש כמו שפע השכל או שפע המדות הנמשך ומתלבש בהדיבור להוות כמ"ש ובתים מלאים כל טוב שבחי' מילוי הבתים הוא ע"י הטוב הממשיך גילוי אור והמשכתו בהכלים שהם האותיות וזהו ענין גדול הוי' כו' בעיר אלקינו בחי' שם הוי' הוא האור הנמשך בהבתים שהם הכלים וצירופי אותיות דשם אלקים והמשכה זו זהו ע"י בחי' הטוב בחי' התקשרות של המשפיע אל המקבל להיות מאיר ומתגלה בהדיבור ולכן נק' טוב בשם יסוד וזהו וצדיק יסוד עולם).

(קיצור. ענין טוב שהוא ממשיך האור מההעלם אל הגילוי והוא התקשרות המשפיע עם המקבל ונק' יסוד כי הוא יסוד להבנין בחי' הדיבור הנק' עיר אלקינו בחי' כלים והיסוד ממשיך בהן האור).

ב) **והנה** כאשר ירצה המשפיע להשפיע איזה שכל לתלמידו הרי יצטרך תחלה ללמוד בעצמו אותו השכל ולהבינו במוח תבונתו תחלה ואח"כ יצמצם במוח השגתו אותו השכל להשפיע לתלמידו כידוע, הרי השפלה זו של מהות שכלו להבין אותו השכל תחלה בעצמו הרי זה אינו אלא בשביל השפע שמצטרך להשפיע משכל זה אח"כ לתלמידו, וא"כ גם השפלה זו נק' בחי' יסוד שאינו אלא מחמת טוב וכנ"ל שמצ"ע שכל זה צמצום הוא ולא הי' לומדה כלל כנ"ל, ואף שבחי' יסוד זהו עד"ין בעצמותו עכ"ז כיון שאינו עיקרו אלא בשביל השפע שיהי' ממנה אח"כ ולא מחמת עצמו כלל כו' נק' בשם יסוד שהוא מדת הטוב כנ"ל, וכמו"כ כשמשפיל עוד א"ע לחשוב באותיות במחשבתו את אותו השכל אע"פ שאותיות המחשבה עד"ין בעצמותו עכ"ז הוא בחי' יסוד שני שהרי נשפל ממהות אותו השכל כידוע, והשפלה זו היתה השפלה חדשה בפ"ע לבד השפלה ראשונה שהוא ללמוד השכל כו', ואינם אלא בשביל השפע ג"כ כנ"ל, ע"כ הוא בחי' יסוד בפני עצמו אלא שנשפל מן הראשון וד"ל ועד"ז מן המחשבה להדיבור הושפל עוד יותר ומכ"ש מן הדיבור למעשה כו', ויש עד"ז בחי' יסודות רבים בפרטיהם מאד מאד (ובדרך כלל ע"ז נאמר אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה עד שאח"כ ויאמר לאדם כנז' ברבות כי תשא ר"פ ארבעים, אמרה ארבעה פעמים בינו לבין עצמו עד שלא אמרה לישראל, פי' בינו לבין עצמו היינו ע"ד הנ"ל תחלה הירידה בחכמה ואח"כ במח' ואח"כ במדות ואח"כ בהרהור ואח"כ בדיבור לישראל כו'), ובהיות כי האדם התחתון הוא בנפש מוגבלת וכחותיו מוגבלים ע"כ גם בחי' היסודות בהשפלת הכחות מזה לזה יש להם גבול וקצבה כו', אבל להשכיל עד"מ ודוגמא של מבשרי אחזה למעלה באדה"ע דאצי' שהם י"ס הנאצלים כידוע אין להם

גבול וקצבה כלל מבחי' היסודות דהיינו ההשפלות בעצמות המאציל לצורך שפע אורות הנאצלים ממהות למהות כו' כמש"ל וד"ל, וזהו ענין רב טובך שהטוב של המאציל הוא בריבוי רבבות מדרגות מעילה לעלול מעילת העילות עד שאין לו גבול כלל (וכענין כמה מעלות טובות למקום עלינו כו' ט"ו פעמים היינו נגד ה' פרצופים שיש בכ"א ג' בחי' טוב ע"ש ההמשכה בחי' ראש תוך סוף, אך זהו דרך כלל באצי' אך דרך פרט יש הרבה בחי' השתלשלות אין קץ, ועמ"ש בד"ה מראיהם ומעשיהם בענין נוצר חסד לאלפים פי' אלפים מדרגות ובכל בחי' ההמשכה הוא ע"י יסוד), וזהו ענין ולתבונתו אין מספר דלכאורה אין שייך לשון מספר על תבונה אלא דר"ל שאין מספר לבחי' העליות בהשגות אוא"ס שיש עילוי אחר עילוי כו' וממילא מובן שיש בחי' יסודות, וההמשכות הטוב בהשתלשלו' המדרגות מזה לאין מספר וזהו ענין רב טובך.

ג) **ולכן** על המלאכים ונשמות המוגבלים שבבי"ע אנחנו אומרים זכר רב טובך יביעו, פי' להיות כי מבואר במשל הנ"ל שכל היסודות הם בבחי' עצמות המשפיע לכך בלתי אפשרי שישיגו אותן הנשמות והמלאכים שהם כבר בבחי' מקבלים מהארת האצי' כידוע כמו שלא יכיר התלמיד בצמצום רבו המשפיעו כנ"ל מאחר שאינו מקבל את השכל רק מפי השומע בקול ודיבור שיוצאי' בהבל הארץ כו' וד"ל, וזהו ענין זכר רב טובך שרב הטוב בעצמו א"א להם להשיג כלל רק בבחי' הזכר שהם יביעו פי' כמו עד"מ אדם שסיפר איזה מספר רב ועצום כמו עשרה רבבות וכדומה ומתחיל לספור מא' ואח"כ מב' כו' עד שיבוא לסך העשרה רבבות הנה זהו מספר אמיתי' וגדול הוא מאד בעיניו בהיות שהתחיל המספר מא' עד כלותו ונשתהה זמן רב במספרם וראה בשכלו כמה אחדים ימצא בתוך הי' רבבות כו', ואמנם כאשר יצטרך להודיע לזולתו שיש כאן מספר גדול כמו שספר לא יתחיל מא' עד שיכלה החשבון כו' אלא יאמר לו בקצרה יש כאן מספר יו"ד רבבות, והרי דיבור זה שאומר י' רבבות הוא כולל כל מה שסיפר תחלה מא' כו' אבל עכ"ז אינו גילוי העצמי' כ"א זכרון ממנו לבד כמו שיעשה לו האדם סימן לאיזה דבר כדי שיזכרנו כו' כמו"כ דיבור זה שאומר י' רבבות אינו נק' בשם מספר כלל שהרי אינו סופר מא' כו' רק הוא זכר של המספר האמיתי' וד"ל, וכמו שיזכיר את גוף האדם בשמו שהשם אינו אלא זכרון עליו כו' כן באמרו הי' רבבות אינו אלא זכרון המספר שסיפר מא' עד כלותו, והוא החפרש בין ידיעת המציאות להשגת המהות שהאדם שסיפר כל הזהובים עד"מ השיגו מהות הדבר הנספר משא"כ מה שמספר כללות המספר ביחד לזולתו הנה זולתו משיג רק המציאות מהדבר הנספר ולא המהות, ועד"ז י"ל בפי' זה שמי וזה זכרי כו', וזהו זכר רב טובך בחי' שם הזכרון של בחי' היסודות לבד יביעו כו', ופי' יביעו שהטוב העליון נובע עליהם בבחי' מקיף כמו למשל שפע הרב לתלמיד שאותו ההשפלות שהי' בעצמות הרב תחלה כנ"ל נעלמים ונסתרים מהתלמיד בשעת השפע המתגלה לו בקול ודיבור אך ע"י הבחי' זכרון מהם יביעו גם הם בבחי' גילוי מזה לזה כי מקבלים דין מן דין כו', ואותו הטוב והיסוד שלהם המצומצם הם נובעים מהטוב העליון אשר עליהם (ועיין מענין

זכר רב טובך בזח"א בראשית ד"ז ע"א ובהרמ"ז שם והוא בע"א ממש"כ) ולכך ירננו שמשתוקקים ונכספים להתכלל באוא"ס ב"ה שאומרים אי' מקום כבודו כו' רק שאין להם השגה באוא"ס ב"ה עצמו כי רק זכר רב טובך יביעו שזכרון זה הוא רק ידיעת המציאות ולא השגת המהות ממש של בחי' רב טובך וכמבואר במשל הנ"ל והיינו שהמלאכים אינם משיגים מהות ההשתלשלו' הע"ס דאצי' ובחי' הרב טוב כמו שהוא בעצם אלא המציאות מהם, אבל מה שיש להם השגת המהות הוא מבחי' וצדקתך בחי' מל' שהוא בחי' עיר אלקינו בחי' הבנין מה שאין כן טובך הוא יסוד שלמעלה מעצם הבנין כנ"ל ואין להם בזה השגה ממש, וזהו וצדקתך ירננו צדק הוא מלכותא קדישא שלפי שהוא ית' מלך עליהם מזה הם חיים וקיימים ובחי' מלוכה הוא בחי' מלך העולם שהוא בחי' העלם והסתר שהאור מתעלם על ידי האותיות דבחי' עיר אלקינו כנ"ל, ואין ערוך לבחי' רב טובך שהוא בחי' גילוי האור כמ"ש את האור כי טוב ונק' מדת יום משא"כ בחי' מל' וצדקתך ירננו רננא ברמשא מדת לילה כו', והיינו להיות כי אין מלך בלא עם דוקא מלשון עוממות בחי' יש ודבר נפרד ואז הם נקראים טורי דפרודא מאחר שהם נפרדים ליש ודבר מן המשפיע אך שהמה בטלים כו', אבל בחי' אצי' נק' הרי בשמים מפני עוצם הביטול כו' וכידוע שבהארת מל' דאצי' בגעה"ע והתחתון נק' גדול ואימתי נק' גדול כשהוא בעיר אלקינו דוקא דהיינו כשיש מהות מקבלים אך שהמה בטלים כו', אבל קודם שיהי' בחי' מקבל לא יתכן לקרותו גדול כו' וע"ז נא' לך הוי' הגדולה כו', ומאחר שכן לכך בצדקתך דוקא ירננו פי' כי הרינה הוא התגלות הביטול בבחי' היש ונפרד כו' והוא מבחי' וצדקתך בחי' מל' שהוא בחי' עיר אלקינו בחי' הבנין, משא"כ טובך הוא היסוד שהוא למעלה מעצם הבנין כנ"ל ואין להם בזה השגה ממש, וזהו צדקתך כהררי אל באינון טורין עילאין הרי בשמים שבאצי', וכך ע"י בחי' צדקתך נמשך הביטול גם בבחי' טורי דפרודא שיהיו ג"כ כהררי אל ע"ד כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד כו' ועמ"ש בד"ה זכור דעמלק ועיין בזח"ג אמור צ"א א' מענין כהררי כו'.

ד) **והנה** כ"ז במלאכים שבהם נאמר רב טובך יביעו רק הזכר בלבד מרב טובך, אבל בנש"י נאמר ורב טוב לבית ישראל (ע' בד"ה רני ושמחי רננא ברמשא ובד"ה ענין חנוכה) וזהו מצד ב' בחי' הא' מצד התו"מ שבהם וע"י נמשך גילוי אוא"ס ב"ה הסוכ"ע בממכ"ע וכמ"ש ענין זה באריכות בד"ה רני ושמחי שהמלאכים אין להם רק בחי' רינה ונש"י יש להם ג"כ בחי' שמחה בצפרא בחי' המשכות האור כי טוב כו' וזהו שארז"ל במנחות דנ"ג ע"ב יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים כו' ע"ש, אך עוד זאת גם מצד האתעדל"ת באהוי"ר יש בהם מעלה יתירה מבמלאכים והוא כמ"ש בד"ה מנורת זהב שנש"י דוקא לפי שהם מבחי' פנימיות העולמות שעלו במחשבה ע"כ נק' מנורה שהם בחי' כלי לקבל בו את השמן ואת הפתילה והאור כו', והנה בנרות המנורה כתיב בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות כו' ובהעלות אהרן את הנרות כו' שיש בהם ב' בחי' העלאה והטבה ומבואר בתו"א בד"ה ענין חנוכה שבחי'

ובהעלות אהרן זהו האהבה שמלמטה למעלה מה שתתלהב ותתלהט הנפש לאור באור האהבה בכל נפשך ממש כו', ולכן זהו בין הערבים בחי' מדת לילה כענין רננא ברמשא וצדקתך ירננו דמלאכים, ובחי' בהיטיבו היינו מה שע"י אתעדל"ת זו יחול עליו אור האהבה מלמעלה ונק' בחי' בהיטיבו שמשום וחסד עליון מאיר עליו אור האהבה עליונה וזהו ענין ואהבת ב"פ אור, וזהו ענין ונתתי לך מהלכים אשר מלאכים נק' עומדים לפי שהם רק בבחי' ירננו אבל נש"י נקראים מהלכים אשר ההילוך הוא ע"י בחי' בהיטיבו כו', ועמ"ש מזה בד"ה כה אמר כו' אם בדרכי תלך כו' ואיך שזהו ע"י בירור נה"ב ע"ש היטב. ועפ"ז נבוא אל הכתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, דהנה גבי מצות מילה שנאמר לאברהם כתי' אני אל שדי התהלך לפני כו'. כי הנה אברהם הוא בחי' אהבה וכתיב בי' הלוך ונסוע הנגבה בחי' מנורה בדרום כמ"ש במ"א, אך ענין התהלך הוא שיהי' בבחי' מהלכים וכדי שיבא לבחי' זו הוא ע"י מילה דוקא אשר המילה נק' טוב כמארז"ל ע"פ כי טוב הוא שנולד מהול והוא התגלות בחי' יסוד טוב וחסד הממשיך גילוי אור האהבה עליונה ע"ד בהיטיבו. וזהו ומלתם את ערלת לבבכם ועי"ז אח"כ ומל ה' אלקיך את לבבך ולא ערלת לבבך כ"א לבבך שיהי' התגלות פנימי' הלב, וזהו בשמחה ובטוב לבב טוב לבב דוקא, וזהו שעל המילה ארז"ל סוד ה' ליראיו בב"ר לך לך, פי' כי הוא התגלות אה"ר המוסתרת לצאת מההעלם אל הגילוי ועמ"ש מזה בסידור שער ברהמ"ז, וזהו ענין וארא אל אברהם כו', פי' התגלות אה"ר עליונה הבאה מלמעלה ושורה על האהבה שמלמטה למעלה נק' וארא אל אברהם, וכענין שנאמר גבי אהרן בהיטיבו והיינו כי אהרן אותיות נראה בחי' אשר ע"ן בעין נראה אתה הוי' כמ"ש בד"ה בהעלותך את הנרות כו', וזהו וארא אל אברהם כו' בחי' ראי' והנה המשכה זו הוא באל שדי, דהנה כתיב שדי לא מצאנוהו שגיא כח באיוב סי' ל"ז כ"ג, וכתי' הן אל ישגיב בכחו שם סי' ל"ו, וארז"ל ברבות ס"פ פנחס כיצד יתקיימו שני מקראות אלו (שהרי אל שדי הוא שם אחד) אלא כשהוא נותן להם לפי כחו וכשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחן כו', כשביקש לא ביקש אלא לפי כחן ואתה תצוה אל בנ"י ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד וכשהאיר להם לפי כחו וה' הולך לפניהם יומם כו', והענין כי הנה י"ל איך ע"י אתעדל"ת של האדם מתעורר ונמשך אתעדל"ע הרי אתעדל"ת הוא רק בחי' גבול שאף אם יתלהב באה"ר הוא באמת מוגבלת שהנפש היא בעלת גבול ואינו ערוך כלל לבחי' גילוי האור שלמעלה בחי' א"ס, אלא התירוץ לזה שכך עלה ברצונו להיות אתעדל"ע נמשך ע"י אתעדל"ת וכמ"ש מזה בד"ה לסוסתי, והמשכה זו הוא מבחי' טובו כמ"ש טוב ה' לקויו לנפש תדרשנו, וזהו ענין אמרו לצדיק כי טוב צדיק ה' בכל דרכיו בחי' התקשרות להיות אתעדל"ע ע"י אתעדל"ת אף שאתעדל"ת מצד עצמה אינה ערוך כלל, וזהו שאינו מבקש אלא לפי כחן ואעפ"כ האתעדל"ע הוא לפי כחו בבחי' א"ס ממש, וזהו ע"י אל שדי שהוא בחי' יסוד בחי' צדיק המקשר ומחבר האתעדל"ע לאתעדל"ת, ועיין ברבות פ' וארא רפי"ב ע"פ הן אל ישגיב בכחו מעצם כח הצדיקי' לעשות רצונו ומי כמוהו מורה שהוא מורה דרך לעשות תשובה, הרי שמבחי'

אל שדי נמשך ג"כ הכח להיות אתעדל"ת שהמשכה זו הוא ג"כ מבחי' טוב שזהו עיקר בחי' טוב שמאיר מעצמו ועמ"ש במ"א בענין גביע הכסף דיוסף שהגביע גימט' ה"פ טוב כמ"ש בלק"ת שהטמינו באמתחת בנימין שע"י יתעורר אתעדל"ע מלמטה למעלה שזהו בחי' בנימין, וזהו כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא כי בחי' יסוד עולם נק' כל ובש"א ש"ב דכ"ד ע"א לפי שהמדה הזאת מושכת מכל הספי' העליונות כל ההמשכות כולם למיניהם ומביאה אותם לבחי' מל' ע"כ נק' כל וגם על שהמשכה זו הוא מנו"ן שערי בינה וזהו ענין ויכולו השמים והארץ בחי' כל בשמים וארץ, וזהו את הכל עשה יפה בעתו כו' וזהו ג"כ ענין באל שדי.

ה) אך ושמי הוי' לא נודעתי, דהנה כתי' תחת אשר לא עבדת כו' מרוב כל, יותר מרוב כל כי רוב כל הם תענוגי עוה"ב כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא, והוא ענין שנזכר בספרים שיש עמוד בג"ע שבו עולין הנשמות מגעה"ע לתחתון שהעמוד הוא המחבר געה"ע הנק' שמים עם געה"ת הנק' ארץ כי העמוד הוא בחי' יסוד כמ"ש המק"מ פ' ויחי דרמ"ט וכמה בחי' עמודים יש לכמה בחי' עליות בעילוי אחר עילוי נו"ן אלפים יובלות כו', וזהו ענין רוב כל ריבוי בחי' כל וכמ"ש מכ"ז התו"א בד"ה ואתה תצוה ובד"ה ובזה הנערה באה, והשמחה בתו"מ צ"ל יתירה מהם יותר מכל בחי' רוב כל וכמבואר בזה באריכות ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב כו' ע"ש, והענין כמ"ש במ"א בד"ה מצה זו שיש בחי' סדר השתלשלות ויש בחי' שלמעלה מסדר השתלשלות והנה בחי' סדר השתלשלות זהו כשנמשך דרך עו"ע שיש בזה העלם וגילוי וכענין עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, וזהו ענין שמים וארץ שמים בחי' משפיע וארץ בחי' מקבל ובחי' כל הוא המחבר שמים וארץ, ורוב כל כענין זכר רב טובך כנ"ל, אבל בחי' שלמעלה מסדר השתלשלות זהו כענין המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ ששמים וארץ שניהם בהשוואה א' ממש לגבי בחי' זו, וזהו ענין ההפרש בין ג"ע לתחה"מ אשר בג"ע השכר רוחני' יש בזה עליות אין קץ וכמה מיני ג"ע כו', אכן בתחה"מ נמשך הגילוי בעשי' גשמי' והיינו לפי שנמשך ממקום עליון יותר וכמבואר בתו"א פ' יתרו גבי זכור ושמור בדבור אחד נאמרו בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה, וזהו מרוב כל שהוא בחי' עליונה יותר לאין קץ מבחי' רוב כל שהן בסדר השתלשלות, ועמ"ש מזה סד"ה כי ההרים ימושו גבי וברית שלומי לא תמוט, ע"ז נאמר ושמי הוי' לא נודעתי להם כו', ושמי הוי' היינו שמו הגדול מה שלמעלה בסדר ההשתלשלות, כי באל שדי זהו כענין מרוב כל בחי' רב טובך ריבוי בחי' טוב וכנ"ל, אכן בחי' ושמי הוי' זהו מה שלמעלה מבחי' רוב כל כו', והנה כתיב מרוב כל עיין בד"ה ואתה תצוה ובהגהות ד"ה מנורת זהב, והענין יתרון ארץ בכל היא, וזהו מלך לשדה נעבד שדה שמקבלת מבחי' שדי, אך ע"י כל נמשך מנש"ב בחי' שדי אמי גילוי ההעלם שבסדר ההשתל' והולך ונמשך בכל עולם לפ"ע צדיק ה' בכל דרכיו אכן ישר גבוה מצדיק שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה וכמו חסיד עדיף מצדיק כו', וזהו כפירים רשו ורעבו עיין בזח"ג ס"פ פנחס ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב פי' כל טוב הוא מקור כל בחי' רב טוב שהם ריבוי בחי' טוב שבסדר השתלשלות המאיר

בגעה"ע ותחתון בענין רוב כל וכמאמר ברוך משלם שכר טוב ליראיו, אמנם כל טוב הוא מקור ושרש כל בחי' טוב הנ"ל, ועמ"ש במ"א ע"פ וכל טוב אדוניו בידו ע"פ הזח"א וישב דקפ"א סע"ב שמפרשו על התחה"מ, ורש"י פי' ע"פ המדרש שנתן בידו שטר מתנה ליצחק על כל אשר לו, והנה גבי י"ג מדות כתיב אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם הוי' לפניך הרי שע"י שם הוי' הוא גילוי בחי' כל טובו שלמעלה מבחי' מרוב כל ומבחי' רב טובך כנ"ל, והיינו כי שם הוי' מורה על שהוא למעלה מבחי' התחלקות הזמנים כי הי' הוה ויהיה עבר הוה ועתיד הם בב"א וידוע שהזמן והמקום הם בבחי' אחת א"כ כיון שהוא למעלה מבחי' התחלקות וגדר זמן כך הוא ג"כ למעלה מבחי' מקום, וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבורה שהן ו"ק שרש בחי' המקום למעלה ולמטה מזרח ומערב צפון ודרום הם לך הוי' בבחי' ביטול במציאות והיינו למעלה גם מבחי' מקום רוחני' דהיינו מעלה ומטה שבמדרגה כ"א כמ"ש מי כה' אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ כו', ולכן משם הוי' באה ההמשכה ע"ד גילוי כל טובו, וזהו ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב.

ד"ה וארא * אל אברהם כו' ושמי הוי', להעיר מד"ה משה ידבר, אברהם ממשיך מוחין דיניקה אזי הגילוי רק באצי', אבל ע"י משה מ"ה דא"ק הגילוי גם בבי"ע וזהו ההפרש בין אל שדי לשמי כו', או עדמ"ש בוהגדת לבנך בין מוחין דאימ' למוחין דאבא כו', העיבור בד"ה עבדים היינו ובד"ה כי אברהם לא ידענו כו', עמ"ש ע"פ לבדד ישכון ג"כ בד"ד להיות הגדולה וזהו מבינה דא"ק ע"ד אם עונות כו' אד' מי כו'. מענין עיבור ע' בהמשל שהביא הרמב"ם במו"נ ח"ב פי"ז מענין העיבור והלידה לבריה"ע ומתנשב בפיו ובנחיריו כו' יתחיל להכחיש כו' כל איש כשתכלה ממנו הנשימה קצת שעה ימות כו' ואם לא יאכל כו' ואיך ישאר האיש ט"ח חי מבלי מאכל ומשתה (הנשימה רו"ש בד"ה רו"ש, וזהו רק בחי ומדבר משא"כ ד"צ החיות אין ניכר בו רו"ש דוגמא חיצוניות העולמות) ואיך בלי יציאה ואיך טבור פתוח כו' ואיך לא יפתח עיניו כו' נמצא ה' ענינים נשימה אכילה יציאה טבורו פתוח שלא יפתח עיניו, כמו"כ דוגמא להגאולה נשימה קול ששון כו' קול חתן כו', אכילה ושתי' שבמגילה הזאת בתומ"צ הכ' מדבר וע"ד אכלו רעים לעילא ויחזו ויאכלו כו', יציאה כי אז יצא הפסולת ויכירו מה בין פנימי' לפסולת ע"ד ונשב בגי כו' משא"כ עכשיו עיבו"ר עירו"ב אין פסולת מובדל כו', טבור מקור דנה"י פי' דיבור העליון, יפתח עיניו יראו מי ברא אלה צאינה וראינה כו', וכאו"א מראה באצבע ואומר זה כו' קוינו, במאו"א אות ע' סי"ח עבור ע"ב ר"י היינו שחו"ג הן בהעלם כו', עיבור אותיות עירוב,

ד"ה וארא: כנראה שזה הגהות לד"ה וארא שבתו"א.

סכ"ז שמבחי' עיבור יומשך עירוב, וזהו תיקון שלא יינקו החיצונים ע"י קו האמצעי המחבר חו"ג. אל אברהם כו', צ"ל איך נק' אלקי אברהם כו' זה שמי לעולם כו', אלא לפי שהן חג"ת כו'. והנה לפ"ז שהגלות נק' עיבור א"כ גלות בבל מדי כו' זהו כמ"ש בע"ח שאחר הלידה יש עוד עיבור לבוא לבחי' מוחין דגדלות והיינו שהגילוי שע"י עיבור דמצרים היא לידה וגילוי שם הוי', אך יש ב' שמות הוי' לכן צ"ל ד' גליות בבל מדי כו' שיהי' גילוי שם הוי' שלמעלה מהשתל', ובענין גילוי זה יש ג"כ ב' מדריגות ע"ד וארא אל כו' שהן חג"ת דא"א המלובשים באו"א, באל שדי יניקה כענין או"א יונקים ממזלות כו', וזהו הן עם לבדד ישכון בד"ד אלדד ומידד כו', ואח"כ גילוי מו"ס עצמו שלמעלה ממזלות כו', ועמ"ש ע"פ אז יאמרו הגדיל...

קיצור. שהגלות מצרים נמשל לעיבור שרק אברי המזון משמשין משא"כ ראשו עם כל אברי הנשימה אין משמשין כלום, וכך הוא בעבודה שנאמר מצות אנשים מלומדה עשי' גשמי, ואין בחי' כל הנשמה תהלל י"ה כו', והנה הלידה בימוהמ"ש הוא ע"י עבודתינו ע"י לידת אהוי"ר בנפש בחי' הנשמה כו', וזהו אחד ואהבת, כי בחי' יחוד הוא מצד מהו"ע, אך פי' אחד היינו מה ששורה ומתגלה יחודו ואחדותו בו"ק גשמי' ורוחני', ובחי' עיבור היינו הסתלקות האור למהו"ע לבחי' יחיד והלידה גילוי אלקות בעולמות כמ"ש ביום ההוא יהי' ה' אחד, גילוי זה בעולם נמשך מהגילוי בנפש בו"ק שהן אהוי"ר ולהיות וידעו מצרים כי אני הוי'.

וארא, ל' הוה כי ג' האבות ישנם בכל נשמה שהם אהוי"ר ורחמי' וגלוי בחי' זו בנפש נק' וארא אל כו'.

ועמ"ש בבוך שמות דף כ"א ע"א

ברבות * פ' וארא ספ"ו והוצאתי והצלתי כו' ד' גאולות יש כאן וכנגדן ד' כוסות, י"ל ד' בחי' ביצ"מ שהוא תשובה הא' תשובה תתאה להיות סור מרע הב' בעל תשובה דהיינו ועשה טוב ממשיך ו' בה' תתאה וזהו ענין ו"ה, וכנגד זה ב' כוסות הא' כוס גימט' אלקים יסוד דנוק' הב' כענין גביע דיוסף יסוד דדכורא וה"ע תשבע"פ ותשב"כ, הג' תשובה עילאה בינה פנימית הלב הד' בעל תשובה בחי' יו"ד ח"ע, בלק"ת פ' בלק בד"ה מה טובו, וכנגד זה ג"כ ב' כוסות, והן ב' בחי' ממעמקים עומקא דבירא ועומקא דכולא.

ברבות: המאמר בלי הקיצורים ובלי א־זה הגהות, נדפס לעיל בכרך א' ע' קכח.

קיצור. ד' כוסות, כוס גימט' אלקים סור מרע ועשה טוב, תשובה עילאה בעל תשובה ע' בלק"ת סד"ה מה טובו.

ב) א"נ ד' בחי' הנ"ל דחילו ורחימו, רחימו ודחילו בד"ה כי אתה נרי ותשובה אותיות בושה יראה עילאה יראה בושת כמ"ש בתניא פמ"ג, א"נ ד' בחי' עפר מים אש רוח בד"ה והיה מספר בנ"י, ארץ רצוא ואח"כ פקדת ארץ ע"י מים מצות, אש בינה אח"כ רוח ממרום תורה, וע' בד"ה אלה פקודי המשכן יחוד זו"נ ע"י מ"ע ואח"כ משכן העדות יחוד או"א ע"י שס"ה ל"ת ותורה, א"נ ד' בחי' אחותי רעיתי יונתי תמתי, שהן ד' בחי' אבי"ע דאצילות, היינו תחלה היא נגד נה"י דדכורא אח"כ נגד חג"ת אח"כ נגד חב"ד אח"כ נגד כתרו ג"כ, ושם נתבאר שבחי' אחותי זהו ע"י מעשה המצות, רעיתי ע"י דבור התורה, יונתי ע"י מחשבה והתבוננות הרי ג' בחי' אלו הם מחודומ"ע, ואח"כ תמתי ע"י רעותא דליבא וכמ"ש ד' בחי' אלו בד"ה מי מנה עפר יעקב גבי רובע ישראל, וכן אומר ברבות ריש מגלת אסתר בפסוק ויהי בימי אחשורוש דד' בחי' אחותי רעיתי יונתי תמתי הם כנגד היותן בד' מלכיות אחותי בבבל כו' תמתי באדום, ומבואר ברבות ס"פ וישב דד' כוסות דפסח הם כנגד דמ"ל הנ"ל וכנגד ד' לשונות והוצאתי כו' ולקחתי, א"כ זהו ד' כוסות שהוא כוס וכלי המקבל מד' גאולות הנ"ל. א"נ נגד ב' הילוך מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט ובכ"א יחוד דו"נ כנ"ל.

קיצור סעיף ב. גם ד' כוסות הנ"ל דחילו ורחימו ורחימו ודחילו, גם ד' בחי' ארץ מים אש רוח, גם כללותן ב' בחי' מ"ע ומל"ת שהן ו"ה י"ה, גם ד' בחי' אחותי רעיתי יונתי תמתי, והיינו מצות ותורה התבוננות ורעותא דליבא, רובע ישראל, גם זהו אחותי בבבל רעיתי במדי כו'.

ג) א"נ שלום שלום לרחוק ולקרוב צדיקים ובע"ת ובכ"ע שלום התקשרות משפיע ומקבל וזהו או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום בפשמ"ע שלום יעשה לי בפשמ"ט, וכ"ז גאולות מצרים ד' בחי' כנגד בחי' שם הוי', ועיין מזה בזהר אמור דצ"ה ע"ב ובהרמ"ז שם שהם בחי' יסודות דזו"נ המקבלים מיסודות דאו"א. וביאור הענין כי הנה מבואר בענין אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה במד"ר כי תשא פ"מ אמרה ד' פעמים בינו לבינו, המכוון שכדי שיבא השפע מאוא"ס ב"ה המאציל העליון בבי"ע צ"ל ע"י ד' בחי' חו"ב ומדות ודבור ועיין מזה בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"א וע' בלק"ת ביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י שכדי שיהי' יחוד ו"ה צ"ל תחלה יחוד י"ה וכמו ק"ש יחוד או"א ואח"כ בשמו"ע יחוד זו"נ כו', וזהו ענין הד' גאולות. אך לע"ל כסא דמלכא משיחא מחזיק רכ"א לוגין ארך כו' וזהו ארבע הידות יהי' לכם, והחמישית לפרעה התגלות ע"ק סדכ"ס דלית שמאלא בהאי עתיקא, ועיין במא"א אות ד' סעיף כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז, הרבה בחינות שהן ארבעה, גם להעיר מענין שבתותי שבת תתאה ושבת עילאה ובכ"א יחוד משפיע ומקבל, ענין ומספר את רובע ישראל, ענין מארבעה רוחות בואי הרוח, ארבעה חרשים בזכרי' ב' וע' מזה בסוכה דנ"ב ב'.

קיצור סעיף ג'. גם ענין שלום שלום לרחוק ולקרוב זהו ד' בחי', גם שלום בפמשמ"ע שלום בפמשמ"ט, גם אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, אך כסא * רכ"א לוגין ארך י"ל זהו כוס חמישי.

ד) **שוב** מצאתי דאתי לידי מ"ש בזח"ב ס"פ ויקהל דף רט"ז סע"ב ודרי"ז א' שארבע גאולות הן ד' בחי' אמת שאומרים באמת ויציב עד עזרת אבותינו ואח"כ ד"פ אמת מעזרת עד גאל ישראל למהוי ארבע גאולות אלין בקיומא תקיף כו', ומבואר במ"א שד"פ אמת הנ"ל נגדם נתקנו ד' שבחים אין ערוך לך ואין זולתך אפס בלתך ומי דומה לך, שהן ד' בחי' העוה"ז וג"ע וימוה"מ ותח"ה, א"כ לפ"ז י"ל שזהו ענין ד' גאולות הנ"ל, וד"פ אמת הן המשכת ד' מוחין בנפש להיות ואמת ה' לעולם כנודע מענין כי אל דעות שמלמטה למעלה כו' וד"פ אמת שאחר עזרת הן בהיכל קה"ק גלוי אצי' תתן אמת ליעקב כו' והן ג"כ ד' פרשיות וד' בתים דתש"ר.

קיצור. ד' גאולות ד' בחי' אמת ונגדם ד' שבחי' אין ערוך לך כו' עד ומי דומה לך, ויש אמת שממטה למעלה בחי' יעקב ויש תתן אמת ליעקב.

ולפמשי"ת לקמן בחי' ד' גאולות שאחר מצרים זהו להיות גלוי שם הוי' דלעילא בבחי' כתר, א"כ י"ל זהו ענין ד' פעמים שאחר עזרת. וזהו ע"ד אמת לאמתו כי הנה ת"ת נק' אמת וכמ"ש ע"פ הזהר ר"פ ויקרא ונתתם לי אות אמת דא וא"ו, ועכ"ז עיקר האמת הוא בע"ק כמ"ש ביאור אלה מסעי השלישי ד"ה הנה גבי המסעות וזהו תתן אמת ליעקב והקשה באג"ה סי' ו' וכי יעקב אין לו אמת מעצמו כו' ור"ל הלא מדת יעקב בחיר שבאבות הוא ת"ת הנק' אמת, אלא שזהו ע"ד יהיב חכמתא לחכימין, כמ"כ במדת אמת ת"ת דאצי' מאיר ע"ק הנק' אמת אני ראשון ואני אחרון כו' וזהו ח"פ אמת חיבור ב' ההויות ע' כה"ג סד"ה כי אתה נרי, וזהו ג"כ ענין כנור של ח' נימין, וזהו ג"כ ח' דחכלילי שהוא ח' רבתי כו' עמ"ש סד"ה חכלילי בההגהות.

קיצור. אמת הוא בחי' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו' גם י"ל ד"פ אמת הראשונים ד' אותיות הוי' וד"פ אמת האחרונים ד' אותיות דשם הוי' דלעילא למנצח על השמינית ח' רבתי דחכלילי.

ה) **והנה** מבואר במשנה פרק ע"פ בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה בין שלישי לרביעי לא ישתה ופי' הטעם בפע"ח שער חג המצות פ"ז כי ד' כוסות נגד ד' מוחין היינו חו"ב והדעת נחלק לב' מוחין חו"ג ולפי שב' כוסות הראשונים נגד חו"ב שכל א' מוח בפ"ע ע"כ בין הכוסות האלו אם רוצה לשתות ישתה, משא"כ ב' כוסות האחרונים שניהם מהדעת אע"פ שנחלק לב' מוחין עכ"ז כיון שבאים מבחי' א' שהוא הדעת ע"כ בין שלישי לרביעי לא ישתה. והנה התחלקות הדעת לחו"ג זהו ג"כ ענין ד' פרשיות דתפילין ע' זח"ג פ' נשא דק"מ ע"א ופ' ואתחנן דף רס"ב ע"א ומ"ש ע"ז בסידור גבי וממשיכותא דמו"ס כו' שהתחלקות הדעת לחו"ג זהו ע"י המשכה

*) בכתי"ק יש כאן תיבה שאינה ברורה.

ממו"ס, וכמ"כ ענין ג' ברכות דבהמ"ז וחכמים הוסיפו ברכה ד' הטוב והמטיב ועמ"ש מזה בלק"ת פ' נשא בד"ה ביאור ע"פ כה תברכו ספ"א, ובחי' הטוב והמטיב נמשך מבחי' ע"ק, עיין ספ"ג דפסחים גבי אבל לע"ל כולו הטוב והמטיב. ובטו"ב ססי' תע"ט כי ב' כוסות האחרונים נגד חתן וכלה ואין להפסיק ביניהם, וא"כ זהו ע"ד שאין מפסיקין בין גאולה לתפלה, ויש להסביר כי י"ה מאחר שהם תמיד תרין ריעין דלא מתפרשין, ע"כ מה שהאדם שותה בין כוס ראשון לשני אינו גורם הפסק ביניהם, אבל זו"נ שנק' דודים ועכשיו החיבור והיחוד ע"כ אין להפסיק ביניהן בכוס כו'. עוי"ל כי אכלו רעים לעילא באו"א ושתו ושכרו דודים הם זו"נ א"כ יחוד או"א י"ל עיקרו ע"י האכילה שהוא מצה וכן מצה גימ' ע"ב ס"ג, וא"כ הגם שצ"ל ב' כוסות ג"כ עכ"ז אין קפידא אם שותה ביניהם כיון שעיקר יחודן נק' אכילה אכלו רעים, אבל זו"נ שיחודן נק' שתו ושכרו ע"כ אין לשתות בין כוס ג' לכוס ד'. והנה ג' ד' מורים על יחוד זה ע"ד גומל דלים כמבואר בזהר ויחי דף רל"ד ע"ב ע"פ ואגידה כו' דאתיא בגימל דלת דלא פרודא והאי איהו רזא דחכמתא כו', וזהו ענין כוס שלישי בחי' גימל וכוס רביעי בחי' ד' שהקפידא לחברם דוקא שיהי' אהל בל יצען וכו'. אבל אין לומר להפך דכוס א' ב' הם מלמטלמ"ע בחי' זו"נ וכוס ג"ד הם י"ה ולפי שהם תרין ריעין דלא מתפרשין ע"כ בין שלישי לרביעי לא ישתה, דזה אינו דגם בין זו"נ אין להפסיק בעת היחוד והחיבור, ועוד דהא פסח הוא דלוג שנמשך אתעדל"ע מלמעלה למטה שלא ע"י אתעדל"ת וכיון שבא מלמעלה למטה א"כ נמשך תחלה י"ה ואח"כ ו"ה וזהו שם הוי' כסדרו והוא המאיר בחדש ניסן, א"ו הטעם כנ"ל דבבחי' י"ה שהם בעצם תרין ריעין דלא מתפרשין כלל א"כ מה ששותה בין הכוסות אין שייך שיגרום הפסק ח"ו אבל בזו"נ שהם מתפרשין ועתה נתחברו שם גדלה הקפידא שלא לשתות ביניהם ועוד מטעם אכלו רעים וכו' וכנ"ל.

ו) עוי"ל ד' כוסות נגד לא זז מחבבה עד שקראה בתי ואח"כ עד שקראה אחותי ואח"כ עד שקראה אמי הרי ג' בחי' ונתבאר מזה בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון ושם נתבאר עוד שלע"ל תתעלה בבחי' בת ביתר שאת והוא ע"ד מ"ש בזח"א ויצא דקנ"ו ע"ב לא ספיק ליה דא עד דקראה בשמיה והחכמה מאין תמצא, וא"כ זהו ד' כוסות והם ד' עליות המ' בפסוק הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, אף שנתבאר שהם ה' עליות דהיינו עד הכתר אפ"ל שזהו נכלל בכוס אחד היינו היו"ד וקוצו של יו"ד, או י"ל דעליה זו יהי' לע"ל דוקא וזהו שאז יהי' הכוס מחזיק רכ"א לוגין כמנין כוסי רויה והרי"ף והר"ן הביאו גירסא לעשות חמישי וכ"כ הרא"ש פ' ע"פ סי' ל"ג והעלו דהוא רשות, ואפ"ל הטעם כנ"ל כי עליה זו החמישית עיקרה לע"ל, ועוי"ל פי' רשות לפי שבחי' זו גבוה מאד וא"א להמשיכה ע"י מעשיו כ"א באה ממילא כמ"ש כה"ג בזהר פ' חיי דקל"ג בענין תפלת ערבית רשות ועמ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה אני ישנה בענין ואני אפתח לך כפתחו של אולם, והנה ביוהכ"פ הם חמש תפלות חמשה עינוים ועמ"ש מזה בלק"ת ס"פ פנחס סד"ה ראשית תבואתה, וע' בילקוט ר"פ לך לך רמז ס"ד בענין חמש אותיות מנצפ"ך שנכפלו וכולן לשון גאולה י"ל הכפל ע"ד עיסקא דשבת

כפול לכן הם שייכים לגאולה ושהן חמש זהו ע״ד ה׳ עליות המ׳. עמ״ש לקמן בד״ה לכן אמור לבנ״י • שייך כאן.

—•—

וארא יש בו ב׳ פירושים ל׳ עבר ול׳ עתיד לבחי׳ אברהם יצחק ויעקב שבנפש, וכן יש בחי׳ גלוי ושמי ה׳ לבחי׳ משה שבנפש. ולהבין זה ילה״ק שהגלות נק׳ עיבור, כי ענין העיבור ראשו בין ברכיו היינו שהגוף יש בו ג׳ בחי׳ ראש גוף רגל ותלת שליטין אינון מוחא לבא וכבדא, מוח הוא השליט על לבא כו׳ והרגל בטל לגבי הראש משא״כ בעיבור ב׳ חלקים הראשונים הראש ואברי הנשימה אין משמשין כלום רק אברי המזון משמשי׳ לכן ראשו בין ברכיו וניזון מהם וסי׳ הלידה דשמעי׳ לולד דצויץ, אברי הנשימה קול כו׳.

ג) • **וכך** נמשלו ישראל בגלות שאז הסתלקות אלקותו ית׳ מהתחתונים ועי״ז השמן לב העם עינים להם ולא יראו רק ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה כי בנפש יש ג״כ רת״ס ראש בחי׳ פב״פ דבר ה׳, ועין בעין יראו לע״ל ומצות ראי׳ בבהמ״ק, ומעין זה לאסתכלא ביקרא דמלכא, וכן שמיעה לבחי׳ תוך היינו מ״ש ונקדשתי בתוך שנגע ה׳ בנקודת לבו פרחה נשמתם • ובחי׳ סוף היינו המעהמ״צ.

ד) **ובזמן** שבהמ״ק קיים דכתיב יראה את פני כדרך שבא לראות כו׳ משא״כ בגלות אין גלוי זה וההתבוננות רק כעובר שיש לו עינים ואין רואה בהם ויש לו לב ואין בו חיות רק המעשה בחי׳ נה״י, וגם התו׳ מאכל בלי ת״ע שעשועי׳, וזהו בחי׳ כפופים ראשו בין ברכיו ולמטה מזה נופלים אך סומך כו׳, ולע״ל עין בעין יראו לידה וזהו ולא נבוש לע״ו.

ה) **והנה** הלידה דלע״ל תלוי בעבודתינו עכשיו להמשיך הגילוי והיינו בק״ש באמרו אחד שצ״ל אמאי ל״ק יחיד. ויובן עפמ״ש את השמים ואת הארץ אני מלא וכתיב מלא כל הארץ כבודו זיו יקרי׳ בחי׳ ממכ״ע לכל חד לפושע״ד דצח״מ וגבוה מע״ג, אבל סוכ״ע העלם ע״כ משוה קטן וגדול וכ״ש מהו״ע שאינו בגדר עלמין.

ו) **לכן** לגבי מהו״ע ואפי׳ בבחי׳ סוכ״ע הוא לבדו הוא נק׳ יחיד אך אחד בז׳ רקיעים ממכ״ע יש בזה יח״ע הנק׳ בשמי ביטול גמור ויחו״ת ביטול היש אך קמי׳ כל״ח כמו יח״ע ע״כ אינן מתיחדים בא׳ שאינן דבר בפ״ע.

ז) **אבל** לגבי סוכ״ע הואיל ואינו מתלבש בעולמות א״ש לומר שהוא א׳ עמהן כי מחי׳ רק ע״י שמקיף רק בחי׳ ממכ״ע כנשמה בגוף כח

בד״ה לכן אמור לבנ״י : **ראה לעיל בכרך א׳ עמוד קמו ואילך.**

ג) : סעי׳ ב׳ לא צויין בהכת״י.

•) בכת״י תיבה שאינה ברורה.

הפועל בנפעל רק לא ממש כנשמה בגוף שהגוף דבר נפרד אבל גוף זה בטל לגמרי להנשמה שבו שייך א', אבל סוכ"ע אינו מלובש לך ה' הגדולה כו' ל"ש רק יחיד ומ"מ או' בק"ש אחד כי בזה הוראה יותר אגדולתו ית' שהעולם בטל כו' נמצא שהוא ית' יחיד מצד מהו"ע ואחד עם העולמות כי אין עוד מלבדו.

ח) **ועתה** יובן שבחי' זו דאחד נק' לידה כשמתגלה בנפש כי איתא בזהר בגלותא סליק קוב"ה לעילא למהו"ע לבחי' יחיד כי כשיש גילוי נק' צמצם שכינתו כמו ביו"ד דוקא נברא עוה"ב ולכן מקום ארון אינו מן המדה מתייחדין כא' משא"כ בגלות אין גילוי ולכן ביום ההוא יהי' ה' אחד.

ט) **וזה** ההסתלקות לבחי' יחיד נק' ג"כ עיבור והסתלקות בחי' כמראה אדם לבחי' כי לא אדם הוא ואנו ממשיכים הגילוי באמרנו ה' אחד א"כ זהו בחי' לידה וזהו תכלית הבריאה דירה בתחתונים.

י, יא) **ביאור** ענין וארא אל אברהם כו' שהוא הגילוי בבחי' ו"ק שבנפש ושיש בחי' מוחין דאי' המגדיל המדות ונק' חלב ושיש עוד בחי' מוחין דאבא והיא בחי' התורה.

ברבות ר"פ וארא* הביא מ"ש בקהלת סי' ב' י"ב כי מה האדם שיבוא כו'. הנה ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי ארז"ל זה משה במד"ר פ' ויקרא ר"פ ב', ומבואר במ"א כי יחידות עשירות מאות הם נר"נ שנמשכים מבי"ע, וממילא אלף באצילות משה זכה לבחי' חיה, ואצילות זהו חכמה, ועמ"ש ע"פ כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול דהיינו ג"כ משום מיום ומדה, א' באצילות כשנמשך למטה נעשה אלף ומה שנעשה אלף שנה נתבאר שם. והנה ע"פ חכמה לא השיג משה ענין למה הרעות כו' וכנזכר ברבות ס"פ שמות רע"ק אמר יודע אני כו' אלא מה כו' באותן כו' ע"ש ועז"נ כי מה האדם שיבוא כו' דהנה כתיב ומותר האדם מן הבהמה אין פי' כי אדם שהוא חכמה הרי והחכמה מאין תמצא אבא יונק ממזלא בחי' שערות בלבד שנק' אין וכלא חשיב לגבי עצמיות וזהו אדם אית ליה מזלא בחי' אבא יונק ממזלא בהמה לית לה מזלא כו' כי בהמה בבי"ע פני אריה פני שור כו' ושם אין מאיר בחי' אבא כ"א בינה המקבלת מחכמה ועכ"ז מותר האדם רק בחי' אין, ועמ"ש מזה בלק"ת ס"פ בחקתי, אבל עצמיות ח"ס לית מח' תפיסא ביה כי השערה רק מותרי מוחין, ועמ"ש בביאור ע"פ ואהיה אצלו אמון פ"ב ומ"ש ע"פ מאד עמקו מחשבותיך ומ"ש ע"ז באג"ה סי' ל"ז בד"ה דוד זמירות קרית להו, ושם בח"ס הוא כל בחי' קו המדה אשר בו מלובש גבורה דע"י ועז"נ ואוהבו שחרו מוסר ברבות ר"פ שמות שבחי' מוסר הנ"ל נק' ודר"ח תוכחת מוסר כו' ועיין בזח"ג ר"פ פנחס ובהרמ"ז שם מענין מוסר אביך, וע' בת"א ס"פ שמות ע"פ איה סופר איה שוקל כו'. והנה בחי' הסתר פנים שממנו נמשך הגלות נמשך

ברבות ר"פ וארא: נדפס לעיל בכרך א' ע' קכס, בקיצור ובשינויים.

מבחי' הנ"ל דהנה כתיב ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, ופי' בת"א בד"ה יביאו לבוש מל' כי יום ההוא היינו עלמין סתימין ובחי' אסתר הוא מוסתר גם בעלמין סתימין כי מל' דאצילות נעשית עתיק לבריאה שהוא בורא חושך עלמין סתימין ועד"ז מל' דא"ק עתיק לאצילות ששם ג"כ יש בריאה שבאצילות בחי' והחכמה מאין תמצא בריאה יש מאין ומל' דא"ק מוסתר מיום ההוא הנ"ל וזהו כי מה האדם משה אשר השיג באצילות שיבוא אחר המלך מל' דא"ק כו' וביאור ענין עלמין סתימין שרשם מבחי' י"ה ומבואר בתניא פכ"ו שעז"נ אשרי הגבר אשר תייסרנו י"ה, כי היא בחי' שאינה מושג עלמא דאתכסיא, ובחי' הסתר הנ"ל שרשו למעלה אפילו מבחי' י"ה שהרי היא מוסתר ואינו מושג גם בעלמא דאתכסיא, וי"ל כי יום ההוא א"א כמ"ש הרמ"ז פ' תולדות קל"ה ע"פ ואמר ביום ההוא, ובחי' רדל"א מוסתר גם מבחי' יום ההוא, והארתו מאיר במו"ס שהוא פנימיות הכתר כו', וכנזכר גבי רע"ק בענין שתוק כך עלה במחשבה כ"ך היינו ב' בחי' שבכתר כו' כנזכר בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ אני ישנה ולבי ער פ"ב, וזהו וארא כו' באל שדי מלשון שדיים ורחם בחי' אבא יונק ממזלא ושמי כו' לא נודעתי רדל"א וע"י התורה ממשיך מבחי' הנ"ל, וכדי להיות גילוי זה צ"ל הסתר אסתיר כו' ע"ד כי טובים דודיך מיין יין המשומר בענביו הסתר כדי להיות גלוי אח"כ כו' אך דודיך טובים יותר כנזכר סד"ה שה"ש ולזאת צ"ל הסתר אסתיר כו' וזהו להיות גלוי רדל"א.

קיצור. אדם היינו כמ"ש אדם אחד מאלף מצאתי והוא אצילות, ועמ"ש בלק"ת פ' תזריע ע"פ אדם כי יהי' בעור בשרו, ואעפ"כ נאמר ומותר האדם מן הבהמה הוא בחי' אין אבא יונק ממזלא, ואינו ערוך לח"ס שעז"נ מאד עמקו מחשבותיך ומשם נמשך ודר"ח תוכחת מוסר, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, והסתר זה כדי שמשם יומשך הגלוי בהתורה מבחי' ושמי הוי' לא נודעתי, ולכן כי מה האדם שיבוא כו' ועמ"ש לקמן ע"פ כי גבוה מעל גבוה שומר, וע' בכחרי מאמר שלישי ססי' י"א גבי אלא חכמה שאיני משיגה כו'.

כי מה האדם שיבא אחר המלך את אשר כבר עשוהו, עיין במד"ר פ' בראשית פי"ב עשהו לא נאמר אלא עשוהו כביכול מלך מ"ה הקב"ה ובית דינו עשאוהו נמנין על כל אבר ואבר משלך ומעמידך על תיקונך, ואם תאמר שתי רשויות הן והלא כבר הוא עשך ויכוננך, בפ' האזינו ל"ב. במא"א אות ה' סי"ג כתב הוא ובית דינו הוא בינה וב"ד זו"נ ולפעמים הוא ז"א וב"ד נוק' עכ"ל ועיין מענין הוא בת"א ר"פ לך, הוא דא עתיקא, ואפ"ל עפמ"ש בת"א פ' מקץ בביאור מזוזה מימין שהחומר נברא בדבר ה' והתמונה והציור באיזו אופן שנברא הוא מחפץ ה' כו' כולם בחכמה עשית כו' ושרש החכמה למעלה הוא בוצינא דקרדוניתא קו המדה כו'. והנה ידוע שורש האדם נמשך מבחי' אדם העליון, וא"כ יש לפרש נמנין על כל אבר כו' גם בבחי' אדם העליון ועיין באג"ה סי' ז' בד"ה אשרנו מה טוב חלקינו, והנה הארה זו כו' היא נחלקת דרך כלל למספר תרי"ג כו' תורה שלמעלה שנקרא בשם אדם כו' וא"כ פי' הוא וב"ד נמנין על כל אבר, י"ל הוא דא עתיקא ממש וב"ד חב"ד דהרמ"ז

ר"פ כי תשא גבי דמתקדשת ע"פ ב"ד פי' שורש הב"ד נמשך מגבורה דעתיק שבמו"ס שרש קו המדה ומשם נמשך בבינה כו' וע' במא"א אות מ"ם ססעי' י"ט בענין משחתא. וז"ש המד"ר שם כתיב וייצר הוי' אלקים את האדם מה כתיב אשר יצר. אלא הצור הוא צייר נאה כביכול מתגאה בעולמו ואומר ראו בריה שבראתי וצורה שציירתי. היינו איך האדם הגשמי נברא בצלם אלקים אשר כל אבר ואבר שבו מכוונין נגד האורות עליונים שבבחי' אדם העליון שהוא התורה כו' ועיין מזה בפרדס שער ל"א פ"ח ובשל"ה בההקדמה בחלק בית ישראל ד"ט ע"ב. וכמ"ש בת"א שם בד"ה מזוזה מימין שהצורה נמשך מבחי' חפץ הוי' וחכמה עילאה שלמעלה מבחי' הדבור כו' וברע"מ ס"פ שופטים דף ער"ה ע"ב בינה מסטרא דגדולה אקרי אלקים ב"ד הגדול. והנה מפרש עשאוהו כמו עשאוהו לשון רבים הוא וב"ד ואעפ"כ הכל הוא לבד. כי איהו וע"ס הכל אחד ממש. וכמ"ש בזהר האזינו דרצ"ז ע"א הוא כולא שמא קדישא דקודב"ה וע' בסש"ב ח"ב ספ"ט וחלק א' פ"ב. ועמ"ש במ"א שלכן נאמר נעשה אדם נעשה לשון רבים לפי שהאדם כלול מכל הע"ס ומכל הפרצופים אריך ואו"א וזו"נ כמ"ש בזהר פ' בשלח דנ"ה ובמק"מ שם ור"פ במדבר.

קיצור. ענין הוא וב"ד נמנו על כל אבר ואבר. יש לפרש הוא ז"א וב"ד מל', א"כ קאי על אדם דבי"ע. ויש לפרש הוא דא עתיקא וב"ד הגדול בינה וקאי על אדם שהיא התורה רמ"ח פקודין רמ"ח אברים. ופי' עשוהו. וענין אשר יצר. צייר נאה. בחי' אהיה אשר אהיה זהו אשר.

מענין הוא עשך ויכוננך במד"ר פ' בשלח פכ"ד ובגמרא פא"ט דנ"ז. וע' עוד מענין הוא ובית דינו במד"ר ס"פ בא ס"פ י"ט.

זח"ג ר"פ שמיני דל"ה סע"ב ר' חייא אמר תשב"כ ותשבע"פ אוקמוה ליה לבר נש בעלמא הה"ד נעשה אדם בצלמינו כדמותינו (עיין בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין תהי לכון ובת"א פ' בראשית בד"ה ענין הברכות) ר' יוסי אומר מהכא את אשר כבר עשוהו ודאי ודא הוא צלם ודמות. צלם בדכורא ודמות בנוק' עיין מזה בלק"ת פ' תבא סד"ה היום הזה וסד"ה ענין ר"ה ובד"ה אלה מסעי דרוש השני פ"א. כבר עשוהו. בזח"ג פ' פנחס דרמ"ז א' פי' בענין ואני על נהר כבר. כ' כתר ב' בינה ריש חכמה כו' וע' בפרדס ערך כבר. זח"ג פ' שלח דקס"ח ע"א פי' כי מה האדם קאי על הסט"א שיבא אחר המלך להתדמות. כי בקדושה אעא דלא סליק ביה נהורא מבטשין ליה כו' מהדר ומרומם ומשבח. ונת' מזה בבה"ז פ' קרח בד"ה תו הוא דא עתיקא אלמלא דינא כו' יעו"ש ובסש"ב פכ"ט. ועי"ז אמר הזהר פ' שלח שם סט"א בעא למיעבד הכי כו' וכן פי' בפ' בלק דקצ"ב ע"א.

עיין בתרגום בקהלת בפי' כי מה האדם. והראב"ע פי' שזהו ע"ד מה אנוש כי תזכרנו כו'.

ברבות נשא* פי"ד דרנ"ח ד' (נ"א סע"ד) ע"פ ביום השמיני נשיא לבני מנשה וידבר אלקים אל משה לאמר אני הוי' למה צריך כאן לומר אני הוי' אלא אמר הקב"ה למשה אע"פ שעשיתך אלוהו של פרעה הזהר להיות אלהותי עליך כו', א"כ מפרש וידבר אלקים דבור לשון הנהגה והמשכה כלומר אע"פ שהמשיך למשה שיהי' בבחי' אלקים לפרעה עכ"ז הזהר כו' וזהו אני הוי' וע"ש שהביא משל לזה ממה שאמר פרעה ליוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש כו' מהו אני פרעה כו' ודכוותה וידבר אלקים אל משה לאמר אני הוי'. וענין היותו אלקים לפרעה י"ל עדמ"ש ברבות ויחי פצ"ח אל הוא ישראל אביכם מה הקב"ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות כו' ועמ"ש מזה לעיל שם שהוא עדמ"ש באג"ה ססי' כ"ה וז"ל דהא אשכחן שאפילו מלאך נברא נקרא בשם ה' בפ' וירא לפי' הרמב"ן וכמ"ש ותקרא שם ה' הדובר אליה כו' וכה"ג טובא עכ"ל ובסוף הקו"א שם כתב הרי נודע שכל מלאך שהוא שליח מלמעלה אזי נקרא בשם ה' ממש השוכן בקרבו משא"כ כשאינו שליח יש לו שם אחר כפי עבודתו כו' עכ"ל. ועיין מזה בלק"ת בד"ה ויקרא אל משה ושם פ"ג. והמלאכים הם מבי"ע אעפ"כ בשעה שהוא שליח נק' בשם ה'. וא"כ משה שהיה לו נשמה מת"ת ודעת דאצילות ממש לכן בשעה שהיה שליח נקרא אלוהו של פרעה. ור"ל שניתן למשה הכח על פרעה שיהי' עליו בחי' אלקים וע' ע"פ ראה נתתיך ברבות באמצע פרשה ח' קכ"ה ד' והקב"ה קרא למשה בשמו שנאמר ראה נתתיך אלקים כו'.

ב) **וס"פ** הנ"ל ראה נתתיך כו' כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם כו' קהלת סי' ה' וברבות בשלח ס"פ כ"ג גבי כי גאה גאה פי' כי גבוה מעל גבוה שומר מה שחיות המרכבה פני ארי' פני שור כו' שהם ד' מיני גאים שנבראו בעולם כו' הם קבועים תחת מרכבתו של הקב"ה וכ"כ למה כדי שלא יתגאו בעולם וידעו שיש מלכות שמים עליהם הה"ד כי גבוה מעל גבוה כו'. ובמד"ר בקהלת צ"ו ג' ע"פ הנ"ל כי גבוה אלו המלאכים, וגבוהים עליהם זה הקב"ה, ופי' מעל גבוה היינו פרעה שהגביה א"ע ואמר לי יאורי כו'. ולפ"ז גם כאן י"ל ענין אלקים לפרעה כי שורש ד' מלכיות מבחי' ומשם יפרד והי' לד' ראשים שהם ד' חיות המרכבה הנ"ל הנקרא הרי בתר טורי דפרודא, וזהו ענין בחי' הרים, וא"כ ד' חיות הנ"ל הם אלקים לפרעה כו' ועמ"ש בד"ה כי תצא דרוש הראשון בענין על אויביך, ועיין מענין כי גבוה מעל גבוה בזח"א בראשית כ"ג ע"א, ובסה"מ סי' ב' דפי' שהם ע"ס דאצילות וע"ס הגנוזות וגבוהים עליהם זה הקב"ה עצמות אוא"ס בחי' הוא ושמו בלבד, ואפ"ל כי גבוה מעל גבוה היינו סוכ"ע שלמעלה ממכ"ע וגבוהים עליהם היינו מה שלמעלה מבחי' סוכ"ע, ועיין בד"ה מה טובו ובד"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול גבי פי' כרוב גודלו שיש הרבה בחי' גודלו כו' ע"ש, ובעמוד קס"ד נראה פי' גבוה מעל גבוה חכמה עילאה וחכמה תתאה וגבוהים עליהם א"א ועת"י ועיין בזהר ר"פ ויקרא בענין הגבה למעלה דא אות יוד של שם כו' ועמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ אני ישנה בענין פתחו של אולם שהי' גובהו

ברבות נשא: נדפס לעיל בכרך א' ע' קלא, בקיצור ובשינויים.

ארבעים אמה, ובענין מ"ש הנה ישכיל עבדי כו' וגבה מאד, ובזח"ב משפטים קי"ח ב' ואית נשמתא לנשמתא ומלאכין למלאכין כי גבוה מעל גבוה שומר כו' ועיין מזה בת"ז קי"ב ג' קכ"ו ב' קי"ד א' קכ"ט א' קל"ד א' שם ב'.

ג) **והנה** בדף קיב"ג תיקון ס"ט פי' ע"ד הנזכר בעמוד קס"ד הנ"ל ובדף קכ"ו ב' דהיינו בתיקון שבעים נראה דמפרש כי גבוה מעל גבוה היינו ז"א ונוק' שהם הוי' אד' שהמל' היא גבוה מבי"ע ע"ד והים עליהם מלמעלה וז"א הוא גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם הם או"א, ואו"כ זהו עדיין בחי' אצילות, וזהו ענין שהקב"ה נק' מלך מלכי המלכים פי' המלכים הם זו"נ כמ"ש בזהר ר"פ ויגש ע"פ כי הנה המלכים נועדו, מלכי הם או"א, ואדון יחיד אל מלך נאמן מושל בכולן זהו מלך מלכי המלכים, ור"ל כי זו"נ הנק' גבוה מעל גבוה הם שומר כל מעשי בנ"א, וגבוהים עליהם שהם או"א הם ג"כ בחי' שומר, ועדמ"ש במשנה פ"ג דאבות הכל נתון בערבון כו' והחנוני מקיף כו'. ובדף קיד"א תיקון ס"ט פי' כי גבוה מעל גבוה שומר היינו ג' בחי' בי"ע שיש אדם דבריאה ואדם דיצירה ואדם דעשי', וגבוהים עליהם היינו בי"ע שבאצילות כי באצילות יש ג"כ בי"ע, ולפ"ז א"ש פי' שומר כי מט"ט דיצירה נק' שומר כמ"ש בזח"ב פ' תרומה קל"א ע"פ אמר שומר אתא בוקר, ובדף קל"ד סע"א פי' ע"ד שפי' בפ' בראשית כג"א, ושם עמוד ב' פי' ע"ד ויגבה ה' צבאות במשפט כו'. עכ"פ לפ"ז י"ל ראה נתתיך אלקים לפרעה שבחי' מל' דאצילות נק' מושל עמים כמ"ש בזח"א מקץ קצ"ה א', ובחי' זו ניתן למשה והיינו גבוה מעל גבוה שומר, אך אני הוי' הזהר להיות אלקותי אלקיך וזהו נמשך משם הוי' והביא משל גשמי לזה מענין אני פרעה ובלעדיך כו'. והנה שם גבי אני פרעה נאמר לעיל מיניה רק הכסא אגדל ממך ופי' הפי"פ שהוא בחי' כתר, ואעפ"כ הזהר שתתנהג בי כבוד ותמליכני עליך, וזהו אני פרעה, וכמ"כ י"ל הנמשל כי משה השיג עד בחי' חכמה משא"כ בבחי' כתר וזהו וראית את אחורי ע"ד חכם באחור ישבחנה כדפירש בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"ג ועם שהשיג כ"כ למעלה נאמר לו אני הוי', הזהר להיות אלהותי עליך שלא עשיתיך אלוה כ"א לפרעה לבדו, ואדרבה כל הקרוב יותר אצלו ית' צ"ל בביטול ואין ואפס יותר משום דכולא קמי' דוקא כל"ח כמ"ש באג"ה סי' ב' ד"ה קטנתי מכל החסדים וע' עוד במד"ר פ' מקץ פ"צ בענין אני פרעה מאני של בשר ודם אנו למדים אני של הקב"ה.

ד) **ויש** לפרש עוד מה שנק' פרעה גבוה לפי שיניקתו באמת ממקום גבוה מאחורי עורף דא"א ע"ד אם תגביהי כנשר כו' כמ"ש מזה בד"ה ויאבק איש עמו וכדלקמן ס"ו וזהו ע"ד על תרבו תדברו גבוה גבוה וכמו שפירש ע"ז במד"ר פ' משפטים פ"ל דקמ"ז ע"ב משל למלך כו' כך אלו הרשעים שנגעו בעת"י כו' ור"ל שאומרים כביכול הזקינו הדברים ואינו משגיח בשפלים כו' ועיין עוד במד"ר וירא ר"פ נ"ג בענין גבוה ושפל, ולפ"ז פי' ראה נתתיך אלקים לפרעה, היינו כי משה זכה לחיה שהוא מפנימיות א"א וממשיך שיהי' התלבשות א"א בפנימיות, דהיינו ענין או"א מלבישים

לזרועות דא"א כו' אך הזהר שיהי' אלהותי עליך מבחי' עת"י שלמעלה מא"א וזהו ענין כי גאה גאה. גם מה שזכה משה לבחי' חיה מפנימי' א"א זהו רק הארה משם כו'.

רבות נשא ספ"ט דרל"ה ד' ע"פ עד האלקים יבא דבר שניהם זה משה שנאמר ראה נתתיך אלקים לפרעה. בפ' בהעלותך רס"ד (נ"ז סע"ב) מלך הכבוד שחולק מכבודו ליראיו כו' ראה נתתיך אלקים כו'.

ה) **ר"פ** ואתחנן ע"פ אך הבל כל אדם שנעשה אלוה שנאמר ראה נתתיך אלקים ועכשיו הוא מתחנן כו' ואתחנן כו'. תחלת רות ע"פ אלקים אלקיך אנכי אע"פ שנאמר ראה נתתיך אלקים על פרעה אלקיך אנכי על גבך כו'. וענין שצ"ל משה ואהרן כמו לויתן יחוד או"א שע"י הבינה נמשך גלוי החכמה כו' עדן ונהר ועד"ז הוא ענין משה ואהרן וזהו הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן ע"ד שחו"ב הם תרין ריעין כו' ושוין בקומתן כו' אף שזה משפיע וזה מקבל כו' ע' מק"מ פ' בראשית ד"כ ע"א גבי את שני המאורות הגדולים כו'.

ו) **והנה** לפמ"ש דפי' וגבוהים עליהם קאי על הקב"ה א"כ קשה מ"ש וגבוהים לשון רבים. וצ"ל שזהו ע"ד שנאמר כי אלקים קדושים הוא ביהושע סי' כ"ד ועיין מזה בת"א בד"ה וידבר אלקים כו' וארא. אכן רש"י פי' כי גבוה מעל גבוה קאי על הקב"ה. וזהו עדמ"ש במד"ר פ' בשלח פכ"ג בפי' כי גאה גאה. וגבוהים עליהם קאי על שלוחיו שנק' גבוהים עליהם ר"ל על העושק והגוזל שהם נפרעים מהם. וכן פירש התרגום. ולבאר הענין י"ל כי יניקת היצה"ר ועמלק הוא מבחי' גבוה כמ"ש בת"א בד"ה ויאבק איש עמו בפי' אם תגביה כנשר לינק מבחי' א"א דקמי' כחשיכא כאורה וכמ"ש ג"כ בד"ה ויהי בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים לפניו כו' ואעפ"כ יש בחי' גבוה מעל גבוה. וזהו משם אורידך נאום ה'. ועמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ זאת חוקת התורה בענין וברוב גאונך תהרוס קמיך. ולכן המן אמר יעשו עץ גבוה דוקא. ע' בת"א סד"ה כי אברהם לא ידענו דפי' קליפה דבריאה נגד נו"ן שערי בינה דקדושה. ובמא"א ט' סעי' ח' טמא. הקליפה נק' כך ס"גי זמ"ל דתהו שמלכו בבינה כו' עכ"ל ובהרמ"ז ס"פ בא ראיתי טמא גימ' נו"ן היינו נו"ן שערי טומאה שכנגד נו"ן שערי בינה ט"מ לחוד א' לחוד. ר"ל ט"מ הם מ"ט שערי טומאה והאלף דטמא הוא שער החמישים של הטומאה. ואפ"ל בפסוק כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה את פיה ואומרת לא פעלתי און. ר"ת לא פעלתי און הוא אלף היינו שער החמשים של הטומאה. וזהו א' דארור ע' זהר ר"פ ויגש וע' בלק"ת מהאריז"ל פ' חקת בפסוק באר חפרוה שרים פלא החיצון כו' ע"ד לבן דקליפה. וז"ש בילקוט באסתר סוף רמז תתרנ"ו ע"פ יעשו עץ גבוה שהיה העץ מתיבתו של נח וכן הוא בילקוט פ' בשלח דע"ג ב' סוף רמז רנ"ו. והיינו כי תיבת נח הוא מבחי' בינה שהוא עלמא דחירו ושם הוא נש"ב אשר שער החמשים זהו בחי' שאין האתעדל"ת מגעת לשם. ולכן הגם שנאמר תספרו חמשים יום אין סופרים רק מ"ט ימים אלא שבחי' זו באה מאליה כמ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור דאני ישנה פ"ב. אבל

באמת אין בחי' זו נמשך אלא בהקדים ספירת מ"ט ימים כו' ע"ש וזהו ענין יעשו עץ גבוה חמשים אמה דוקא שרצה להגביה א"ע לקבל מבחי' שער החמשים בחושבו שעי"ז יבוא לבחי' דכחשוכא כאורה כו'. והנה בילקוט שם פ' בשלח איתא והקב"ה צווח לא יהי' העצה ומה אני עושה לאברהם שנאמר והוא עומד עליהם תחת העץ, ומה אני מפייס למשה שנאמר ויורהו ה' עץ. והענין י"ל כי הם המשיכו עץ החיים דקדושה ותיקנו חטא עה"ד טו"ר ובקדושה נאמר והיה כעץ שתול כו' ועל יובל ישלח שרשיו יובל היינו שער החמשים דקדושה, וא"כ איך המן שנאמר בו המן העץ כו' ח"ו יעשה עצה למרדכי ולכן ונהפך הוא ע"ד ה' הוא אלקינו בכל הארץ משפטיו, ותלו אותו ואת בניו על העץ גבוה הנ"ל והיינו כי גבוה מעל גבוה שומר, ר"ל מעל גבוה גם מבחי' גבוה שיוכל המן לינק משם ע"ד שממית בידים תתפש כו' הנה הוא גבוה מבחי' גבוה הנ"ל ומשם נמשך מפלת המן וז"ש במד"ר פ' ויחי פצ"ח ע"פ בחיק יוטל את הגורל ומה' כל משפטו, כי המן הפיל פור הוא הגורל כמש"ש בת"א, וזהו ענין עד דלא ידעי בין ארור המן כו' ואעפ"כ מה' כל משפטו להיות ארור המן וברוך מרדכי וזהו רם על כל כו' מי כה' אלקינו המגביהי יותר מבחי' על השמים כבודו דהיינו ע"ד כי גבוה מעל גבוה שומר. ועמ"ש ע"פ השומר אמת לעולם.

לכן אמור * לבני ישראל. רבות פ' אחרי ר"פ ק"ב דקצ"א ב' או הנסה אלקים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי אלו ואלו ערלים כו' הה"ד לכן אמור לבנ"י ואין לכן אלא שבועה כד"א לכן נשבעתי לבית עלי בש"א סי' ג'. וכ"ה ברבות בשה"ש ע"פ כשושנה בין החוחים הה"ד לכן אמור כו'. רבות וישב פ' פ"ח צ"ח ג' קבעו חכמים ארבעה כוסות כנגד ד' גאולות שנאמרו במצרים והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. ויש להעיר ממ"ש במ"א שיש כמה בחי' ביצי"מ זו למעלה מזו וסד"ה אלה מסעי נתבאר שכל מ"ב מסעות עד ירדן יריחו נק' הכל יצ"מ כי יריכו בחי' ריח אור מקיף שלמעלה מהכלי ועד שם נק' מצרים בחי' כלי המגביל, ובמ"א נתבאר ענין פי' ויוסף הורד מצרימה מה שנמשך יסוד דע"ק ע"י ב' מזלות להתלבש בחו"ב נק' הורד מצרימה שהוא מקור העושה מיצר וגבול כו' ע"ש, וא"כ ד' בחי' הנ"ל דיצי"מ הם נגד ד' עולמות עשיה יצירה בריאה אצילות עד שיתעלו לקבל ממל' דא"ס ממש וזהו ענין ד' כוסות כוס חשבון אלקים כו' עד בחי' והיה הוי' לי לאלקים היינו הוי' ע"ס דאצילות יהי' בבחי' שם אלקים בחי' כוס לגבי גלוי א"ס ב"ה. ובעבודה י"ל ד' בחי' יצ"מ כנגד נר"נ חיה עד שמגיע לבחי' יחידה בכל מאדך, וי"ל שזהו ג"כ בחי' שבתפלה רוח רעש אש קול דממה דקה *. א"נ ע"ד מ"ש בד"ה מה טובו ג' בחי' תשובה שהוא יצ"מ הא' סור מרע הב'

לכן אמור: נדפס בקיצור לעיל בכרך א' ע' קפה.

דממה דקה: לעיל שם יש הוספה „א"נ . . יונתי תמתי". בכת"י זה נמחק, ולכן לא נכנס כאן.

ועשה טוב, הג' עסק התורה, וזהו בקש שלום כמארז"ל ע"פ או יחזק במעוזי יעשה שלום לי כו', הד' י"ל דברי סופרים קדש א"ע במותר לך א"נ הד' פנימיות התורה.

ירושלמי פרק ערבי פסחים גמרא הלכה א' כנ"ל ברבות וישב פפ"ח, עו"ש כנגד ד' מלכיות. מענין גאולה במא"א אות גימל ס"ד, מענין ד' בחי' באות ד' סכ"ד כ"ה כ"ו כ"ז. והקשו מדוע אינו מונה מצרים בדמ"ל, ואפ"ל הנה במדרש תלים סי' ו' פי' ד' שהן שמונה וזהו למנצח על השמינית, והנה ע"י יצ"מ הי' גלוי שם הוי' כמ"ש בד"ה ויצוום אל פרעה, וזהו ד' גאולות כנגד ד' אותיות שם הוי' וכמש"ל בד"ה ברבות פ' וארא ספ"ו. אך הנה יש ב' שמות הוי' כמ"ש בד"ה כי אתה נרי, והיינו שם הוי' דאצילות ושם הוי' דע"ק ופסיק טעמא בגווייהו, וע' בד"ה עד הגל שיש פרסא בין ע"ק לאצי' כו' וע"ש בביאור אתה הצבת גבולות ארץ, וע"י יצ"מ הי' אור שם הוי' דאצי' וגם ע"י שמש ומגן הוי' אלקים בד"ה ואתה תצוה ולעתיד יאיר שם הוי' דע"ק וע' ביאור כי על כל כבוד חופה ובה"ז פ' נשא בד"ה בחללא דגלגלתא קרומא דאוירא כו' והיינו שיהי' מאיר מו"ס מה שעכשיו פסיק טעמיה ע"י קרומא דפסיק כו', אך גלוי זה יהי' ע"י ש' הוי דאצי' כנודע מענין והיה הוי' לי לאלקים בד"ה ושבתי בשלום אל בית אבי, וכמו שעכשיו מאיר שם הוי' דאצי' ע"י שם אלקים שזהו פי' שמש ומגן כו' כנ"ל, ולכן ד' לשונות גאולה דיצ"מ זהו שיהי' גלוי שם הוי' דאצי', אך מה שהן מורות אלעתיד זהו שיהי' גלוי שם הוי' דע"ק, ועכ"ז כיון גלוי זה יהי' ע"י שם הוי' דאצי' נק' זה למנצח על השמינית, וכמש"ל ע"פ זה שמי לעלם, וזה נמשך ע"י דמ"ל שהן כפולות, וא"ש שאינו מחשב מצרים בחשבון זה כי ע"י יצ"מ נמשך גלוי שם הוי' דאצילות והיינו ע"י שמש ומגן כו', אבל חשבון דמ"ל הוא שיהי' גלוי שם הוי' דלעילא כו' כנ"ל. ועמ"ש ע"פ הבאים ישרש ובד"ה גדולה מילה, שזהו ענין מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי'.

עמ"ש ע"פ ויהי שם עם ה' ארבעים יום שהוא ג"כ נגד ד' מוחין חו"ב ודעת מתחלק לב' מוחין חו"ג, וכמ"כ ענין ד' כוסות וכמש"ל בד"ה ברבות פ' וארא ספ"ו ושם סעיף ה'. וזהו הכל ענין ד' אותיות הוי', ולע"ל נאמר ביום ההוא יהיה כמ"ש במ"א. עוד נתבאר ע"פ לכן אמור לבנ"י. בבוך בראשית ב' בסופו. עוד נתבאר ע"פ לכן אמור לבנ"י בבוך שמות א' דמ"א ע"א. וע' בת"א בד"ה ואלה שמות בנ"י דכתי' ואנכי אעלך גם עלה היינו ב' עליות. וביצי"מ לא נתעלו רק פ"א אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ כו', אך כי גאולה זו השני' רומזת על לע"ל שיהי' גילוי פנימיות התורה. וע' ההפרש בין מ"ת ובין לע"ל בסידור סד"ה אד' שפתי תפתח בענין כורע בברוך וזוקף בשם.

לכן אמור לבנ"י אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים כו' והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה כו' לכם מורשה.

להבין זה גם להבין מה שמזכירי' יצ"מ בכל יום ואף בלילות, ואף שהרבה נסים גדולי' היו שנעשו לישראל ואעפ"כ אין החיוב להזכירם פעמיים בכל יום זולת הנס דיצ"מ דוקא שחייבי' להזכירו פעמיים בכל יום. ולהבין זה היטב צ"ל ענין גלות מצרים והגאולה שאח"כ דכמו שיש מצרים למטה כמ"כ יש בחי' מצרים ג"כ למעלה בקדושה כי זלע"ז עשה האלקים וכן ישראל לתתא וישראל לעילא וכמו שיש למעלה ברוחניות בעולמות עליונים כך יש למטה בעבודת ה' ובכל דור ודור חייב אדם לראות א"ע בכל יום בבקר ובערב כאלו הוא עת יצ"מ. והנה בחי' כנס"י דלעילא הוא מ"ש מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים, ולמטה בנפש האדם בחי' אהבה בתענוגים הוא שמחת הנפש בעבודת ה', דהנה כתי' עבדו את ה' בשמחה וכן תחת אשר לא עבדת בשמחה ובטוב לבב כו' וענין שמחה זו הוא ע"ד מ"ש אם הבנים שמחה דאם לבינה תקרא ואם הבנים הוא ענין ההתבוננות באלקים חיים ומלך עולם איך שנשגב שמו לבדו פי' כמו שם האדם כשנקרא על איזה דבר לומר שאותו הדבר של ראובן הוא וכדומה הנה אין עצמותו של ראובן על אותו הדבר רק שמו לבד נקרא עליו והיינו שבחי' התפשטות של ראובן הוא על אותו הדבר ולא עצמותו כי הרי שם האדם אינו עצמות האדם רק התפשטות שלו לבד כידוע ועד"ז ענין הממשלה של המלך על עמו אינו אלא ששמו נק' עליהם והיינו התפשטות מדת מלכותו עליהם ולא מהותו ועצמותו. וזהו משל להבין איך דמלכותא דרקיעא הוא ג"כ עד"ז בהיות כי ידוע שמדת מלכותו ית' הוא המחי' כל הנבראי' מאין ליש והיינו שהוא רק הארה לבד שהיא המתפשטת להחיותם ולא מבחי' העצמות ממש ח"ו והיינו ענין שם כבוד מלכותו לעולם ועד דבמה שנק' שמו ית' עליהם בזה ממש הם חיים וקיימי' מאין ליש וזהו מלכותך מל' כל עולמים פי' ע"י בחי' התפשטות שם מלכותך על כל העולמים בזה אתה מחי' אותם מאין ליש, וזהו ג"כ פי' המאמר יחיד חי העולמים מלך פי' שעצמותו ומהותו ית' הוא יחיד ממש כמו שהי' קודם שנברא העולם כי חי העולמים הוא רק מבחי' מלך שבמה שנק' מלך עליהם הוא מחי' אותם מאין ליש ולכן אין שום שינוי קמי' ית' בין קודם שנה"ע לאחר שנברא כי חיותם וקיומם הוא רק מהארה לבד כו', ואמנם באמת גם מבחי' שמו ית' אין העולמות מקבלי' ממהות ועצמות בחי' שם רק הארתו לבד דהיינו ששמו נק' עליהם וזהו כי נשגב שמו לבדו שבחי' שמו ית' ג"כ הוא נשגב ומרומם לבדו כמו שהי' תחלה בבחי' האצי' כמאמר עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו לבד וגם עכשיו הוא כן אלא שהודו על ארץ ושמים שבחי' ההוד והזיו משמו ית' הוא על ארץ ושמים שהם בחי' ג"ע העליון וג"ע התחתון להחיותם מאין ליש, וזהו ענין ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה מלך כו' פי' מה שמביא גאולה ושפע חיות לכל העולמות הוא רק למען התפשטות שמו והשם הוא ג"כ בחי' מלך אשר נק' עליהם אבל מצד הנבראים מאחר שאין ערוך כלל לב"ג עם בלתי בע"ג כלא חשיבי ממש ולא הי' התעוררות השפע אליהם כלל, ואמנם רק למען אהבת שמו כי היא אחת מצלעותיו מביא גואל להם. והנה כשיתבונן המשכיל בכל זה והוא בחי' בינה שבנפש האלקי' להתבונן באיכות רוממות הבורא ואיך שנשגב

שמו ג"כ לבדו כו' יוליד מזה בחי' התפעלות ושמחה ותענוג גדול בעבודתו יתי' לעבדו בשמחה וטוב לבב מרב כל פי' כי רב כל הוא התענוג שבג"ע עליון ותחתון והרי שם ההארה רק מבחי' שמו ית' לבד ולא ממהותו ועצמותו וגם מבחי' השם נמשך ג"כ רק הוד וזיו לבד והוא ענין זיו השכינה שארז"ל יושבי' ונהנין מזיו השכינה דהיינו בחי' הזיו משמו ית' הנק' שכינה המאיר בג"ע אבל הרי בקיום המצות בעוה"ז הוא בחי' המשכת אא"ס ממש שלמעלה מעלה מבחי' זיו השכינה שהרי אנו אומרים בכל מצוה אשר קדשנו במצותיו. שהם מצותיו ית' ממש שהקדב"ה בעצמו מקיים כל המצות כידוע בדברי רז"ל שהוא מניח תפילין ומתפלל ועושה צדקה כמ"ש אני מדבר בצדקה ולכן נק' המצות אורחו' הוי' ורמ"ח איברים דמלכא ממש. והרי הוא בחי' שלמעלה מזיו השכינה ומכל ההשתלשלות דאבי"ע וזהו אשר קדשנו בקדושת עצמותו ית' שהם מצותיו ית'. כי קדוש הוא שמובדל מגדר עלמין לגמרי כי הנה כתי' בי"ה ה' צור עולמים שהעוה"ז והעוה"ב ג"ע עליון ותחתון נבראו בב' אותיות משמו לבד ובזהר אי' דבמחשבה א' ברא את העולם והיינו עד"מ שכמו שאין ערוך מחשבה א' נגד כל המחשבות שיוכל האדם לחשוב כל ימי חייו ומכ"ש נגד עצמותו ומהותו שאינה אלא התפשטות הארה בעלמא כך כל הדורות של ו' אלפי' שנין ולימות המשיח ותח"ה אינן אלא בחי' זיו והתפשטו' הארה א' משמו לבד וכמא' צופה ומביט עד סוף כל הדורות ונסקרי' בסקירה א' וקורא הדורות מראש כו' אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא רם ונשא למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית ולית מחשבה תפיסא בי' כלל שאינו נתפס ומתלבש בגדר עלמין כלל משא"כ בתורה ומצות הוא התלבשות אא"ס ב"ה ממש בעצמו ובכבודו. וכשישים האדם אל לבו הדברים האלה ויתבונן ויעמיק דעתו בזה היטב איך שאפי' עולמות עליונים אין מקבלי' רק מבחי' זיו השכינה שהיא הארה מבחי' שמו ית' והרי השם עצמו אינו ערוך להעצמות ממש כנ"ל. והרי האדם עם היותו למטה בגוף חומרי שהוא בריה שפלה ואפלה אעפ"כ חבה יתירה נודעת לו ממהותו ועצמותו של הא"ס ב"ה לקדשו בקדושתו ממש שהוא בחי' מהו"ע ממש שלמעלה מעלה מזיו השכינה מה שכל עולמו' עליוני' אין זוכים לזה. הרי יש לו לשמוח שמחה גדולה ועצומה בכל לב ונפש ממש ותגיל נפשו בה' אף גילת ורנן וזהו ענין מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגי' והוא ענין השמחה יותר מרב כל וע"ז נאמר עבדו את ה' בשמחה. וזהו אם הבנים שמחה שבחי' בינה שבנפש האלקי' הנק' אם הבנים ממנה נולד שמחה זו דהיינו ע"י התבוננות הנ"ל וכמו כן יובן ענין זה למעלה גם כן דפי' אם הבנים שמחה נאמר על כנסת ישראל שנק' שמחה והענין כי הבנים הם המדות עליונות וכאשר הם יוצאים ונתגלים מהעלמם בבחי' אם לבינה תקרא להיות בבחי' גילוי ממש אז הוא בחינת שמחה ותענוג בכנסת ישראל שנקראת כן על שם שכונסת לתוכה שפע ישראל דלעילא הם המדות עליונות הנ"ל שנתגלו מתוך הבינה וענין השמחה הוא בחי' הגילוי כמשל המלך כשיש לו איזה שמחה אזי יוצא הוא מהיכליו וחדריו הפנימיים ומתגלה לכל רואה בשער חצירו ונמצא השמחה הוא גילוי ההעלם כמ"כ למעלה נק' שמחה בחי'

עלמא דאתגליא דהיינו כשיוצא ומתגלה האור מתוך בחי' עלמא דאתכסיא שהיא בחי' בינה אל הבנים שהוא בחי' המדר' עליונות ומהם מקבלת כנ"י הנק' עלמא דאתגלי' הוא בחי' שמחה והוא ענין מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגי' והיינו עד"מ הנ"ל בענין הולדת השמחה וההתפעלות ע"י ההתבוננות ברוממות אא"ס ב"ה ואיך שקדשנו במצותיו כו'.

ב) **והנה** בחי' הולדת המדות הנ"ל מן ההתבוננות נק' בשם לידה ואמנם לפעמים אנו רואי' שהגם שמתבונן בנפשו ומתישבת רוממות ה' במוחו והשגתו עכ"ז אין ההתפעלות של אהבה או יראה נמצאת כלל בגילוי בלבבו. והענין הוא שנשאר ההתפעלות במוחו לבד והוא ענין בחי' עיבור והעלם שהמדות הם בבחי' עיבור תוך ההתבוננות ואין יוצאי' לגילוי בבחי' לידה להוליד אהבת ה' בהתגלות לבו שיהי' לבו בוער בחפיצה וחשיקה לדבקה בו כו' (ע' בלק"א פמ"ז) וה"ז כמשל הולד בבטן אמו שישנו במציאות רק שאינו יכול להגלות ולצאת לאויר העולם כי חבלי הלידה מעכבים אותו. וכמ"כ ההתפעלות שבמוחו והשגתו בבחי' אוי"ר הוא הולד אך שהמה מכוסי' ונעלמי' בבחי' עיבור במעי אימא. ובחי' העיבור נק' מצרים דקדושה שהוא בחי' מקום צר מאד שמחמת צרות המקום א"א להמדות לצאת בבחי' גילוי משם והוא ענין הגרון שמפסיק בין מוח ללב שכשצ"ל המשכת התפעלו' האוי"ר מן המוח ללב צ"ל נמשך דרך הגרון והוא מקום צר יותר מן המוח ומן הלב ונק' מצרים ועל כן קשה להיות בחי' הלידה והגלוי בשגם שיש בחי' פרעה המעכב גלוי זה כי פרעה אותיו' ערף הוא בחי' הרצונו' זרות אשר לא לה' המה. ושם בגרון הוא בחי' שר המשקים ושר הטבחים שהם בחי' ושט וורידין שהם הם בחי' כל תענוגי עוה"ז ומחשבותיו ועסקיו ותחבולותיו אשר משתמש בהם כ"א לפי ערכו והם המונעים ומעכבים ומסכי' המבדילי' בין אור ה' שבמוח לגלוי הלב ועי"ז מתעכב ונמנע גלוי הולדת אהבת ה' בלבו כו' וצ"ל בחי' יציאת מצרים שאעפ"כ יהי' הולדת המדות דאהוי"ר בגלוי בלבבו. אך כמו שבלידה גשמיות א"א להיות הלידה בלתי חבלי לידה שהמה יסורי הלידה וגם יוצא דם נדות הרבה. כמ"כ א"א לאדם להוליד בחי' אהבת ה' בהתגלות לבו ופחד ה' בלתי החבלי לידה שהמה היסורים לבטש הגוף ושירגיש הכאב והמרירות על מניעת התפשטות אור ה' בגילוי הנק' לידה. כי כאשר הוא עוסק וטרוד בעניני עוה"ז הגשמיים וצרכי גופו אזי נתגשם מאד ועי"ז מחשיך הגוף על נפשו ומסתיר מלהגיע לבחי' אהוי"ר בהתגלות לבו לכך צריך לבטש הגוף ולכתתו ע"י לב נשבר או ע"י יסורי הגוף כו'. ואף אותן שאין עוסקי' במו"מ אעפ"כ צריכי' לבטש הגוף כי לכולם יש גוף המסתיר ע"י אכילה ושתי' וכדומה. ואחר החבלי לידה ומבטשי' יהי' בחי' לידת המדות והוא ענין יציאת מצרים דהיינו לידת המדות מתוך העיבור וההעלם בבחי' מיצר הגרון ולהיות שמחת הנפש בה' בגלוי בלבבו וכמ"ש ישמח ישראל בעושיו ואזי יתפרדו כל המונעי' והמסכים המעכבים ומבדילין והיו כאין ואפס בלי תפיסת מקום כלל מחמת שמחת ה' וכשם שלמעלה בחי' שמחה הוא הסתלקות הדינין כמשי"ת לקמן כך

למטה בנפש האדם היא המבטלת כל המונעי' והמעכבים מבית ומבחוץ ונק' בשם ארץ כנען ע"ש שמכנעת כל החיצונים שהם נדחי' מפניה ממילא ומאיליה כחשך שנדחה מפני אור והוא ענין מ"ש אחר יצי"מ ואראך מתבוססת בדמיך דהיינו כמשל האשה אשר חבלי לידה באו לה והנה בעת לידתה יוצאי' ממנה כל המכאובות בדם לידתה שזב ממנה שנתקבץ ונאסף הפסולת למקום א' ונבדלו הימנה ויצאו בלידה לחוץ ועי"ז ג"כ נשאר הולד נקי מכל פסולת. כמ"כ עד"מ האוי"ר שנתגלו בבחי' לידה מן העלם העיבור במעי הבינה כנ"ל יצא עמם הפסולת שלהם נבדלי' בפ"ע והולכי' לאבוד חוצה והיינו תגבורת המחשבות זרות שיתגברו טרם נקודת גילוי הלב ויבלבלו אותו והמה הרהורי שטות בלתי ימצא בהם איזו תועלת כלל אפי' למילי דעלמא וה"ז כמשל דברים המאוסי' שבלידה וכ"ז לתועלת האוי"ר שיצא נקי בלב בלתי תערובי' רצונות נכריות עמם רק רצון תמים לה' לבדו ואין זר אתו כמ"ש נקי כפים ובר לבב וזהו וארא לכנ"י מתבוססת בדמיך שכל המונעים והמעכבים נמסו והיו לדם דבר שאין בו ממש ואין בו תפיסת מקום כלל וכמ"ש ותשליך במצולת ים כו' וזהו ואומר לך בדמיך חיי שיהי' לך לתועלת הבירור מכל סיג כנ"ל. והנה כמו שהוא ענין יצ"מ בנפש בעבודת ה' כך יובן ג"כ למעלה בענין אם הבנים שמחה שהמדו' עליוני' הנק' בנים כנ"ל הם מתחלה בבחי' עיבור והעלם ונק' מצרים ע"ש המיצר כנ"ל בענין הגרון ואז המדות הם בבחי' קטנות ודינין, וזהו שארז"ל בכל פרשת העבור יהיו צרכיהם לפניך ופי' בגמ' אפיל' שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה כו' פי' שכשישראל למטה הם בבחי' קטנות המוחי' ואין להם אהוי"ר בהתגלות לבם אזי למעלה ג"כ הוא בחי' דינין והיינו בחי' עיבור דהיינו שהאור הוא בעלמא דאתכסיא ואינו מאיר בגלוי בעלמא דאתגליי' וזהו ענין העברה כאשה עוברה כו' ומתפללי' שעכ"ז יהי' צרכיהם לפניך. ואמנם בחי' יצ"מ למעלה הוא שמתגלי' המדות עליונות מהעלמם בבחי' עלמא דאתגלי' ונק' לידה ואז אם הבנים שמחה כי השמחה הוא המתקת הדינים והצמצומים והיפוך העברה והרוגז וגם הוא ענין הגלוי וכנ"ל והכל א' דהא בהא תליא. ובזה יובן הטעם שנצטוינו מאד על מעשה המצות בשמחה דוקא כמ"ש תחת אשר לא עבדת בשמחה כו' ויש להבין מאחר שהמצוה עבודה היא לקיים דבר המלך לבד מה החיוב דוקא להיות שמח בעשייתה. אך הענין הוא דהנה נת' למעלה בענין המצות שהם רמ"ח איברים דמלכא ונק' ג"כ אורחות הוי' שהם בחי' המשכות אא"ס ממש שלמעלה מבחי' זיו השכינה שבג"ע כנ"ל אמנם כשאינו שמח בעשותו המצוה הוא רק בבחי' עיבור לבד רק להוסיף האור באצילות עצמו אבל אינו יורד האור בגלוי בבי"ע בבחי' לידה אבל ע"י השמחה ששמח במעשה המצוה שהוא בחי' גלוי מתגלה ג"כ למעלה בבחי' לידה למטה. ואחכ"ז יובן ענין הציווי לזכור יצ"מ בכל יום להיות כי בכל יום צריך אדם להיות יוצא ממצרים ששם יש בחי' פרעה עורף דקליפה הוא הרצון הזר המעכב את הלידה כנ"ל להיות לו בחי' אהוי"ר בהתגלות לבו ממש.

ג) **ואמנם** האיך וע"י מה נעשה בחי' גלוי ולידה זו הנה הוא ע"י התורה, כי הנה כשם שגלות מצרים הוא בחי' מצר הגרון שהוא המבדיל ומפסיק בין מוח ללב כנ"ל כך הוא ענין הגאולה ויצ"מ הוא בחי' יציאתו ממצר הגרון ע"י הקל קול יעקב שהקול הוא בגרון הוא המקשר ומחבר בחי' מוחי' שבראש לבא לידי גילוי הלב והיינו ע"י קול התורה כי מה שלא יוכל להוציא מן ההעלם לגילוי בנקודת הלב בתפלה יוכל להוציא מן ההעלם ע"י הקריאה בתשב"כ אחר התפלה, והטעם הוא דהנה אמרו כל התורה היא שמותיו של הקב"ה והקורא בתורה כקורא בשמותיו של הקב"ה ולשון קריאה הוא כאדם הקורא לחבירו שיבוא אליו שמביאו לגלוי ולקירוב מן ההעלם והמרחק שהי' תחלה מרוחק ממנו, כמ"כ עד"מ אותיות התשב"כ הם שמותיו של הקב"ה כי הם המשכות אורו' עליוני' כדלקמן אי"ה ובקוראו בהן קורא הוא לאור א"ס הגנוז בחכמה עילאה דאורייתא מחכמה נפקת, שיתגלה והרי ע"ז הוא ית' בא לידי גילוי בכללות נש"י בלבבם כשקוראי' באותיות התשב"כ שהוא גנת בהם מפני שבאתעדל"ת של הקריאה דנפש האלקי' נעשה אתעדל"ע והקב"ה יושב ונמשך וקורא כנגדו, וזהו הקל קול יעקב שע"י הקול דקריאה שקורא בתשב"כ שנק' מקרא ע"ש הקריאה שקורא לאא"ס כו' ע"ז נמשך מלמעלה גלוי אלקות בלבבו ואז יוכל להגיע לבחי' התגלות האוי"ר בלבבו ושמחה בה' מרב כל שזהו הנק' לידה כנ"ל.

והנה עם היות כי בחי' קריאה וגלוי זה ובחי' לידה הנ"ל היא ע"י הקריאה בתשב"כ דייקא שהיא הנק' שמותיו של הקב"ה להיות בתשב"כ יש קפידא על ציור האותיות שיהיו כתיקונן ושיכתוב לשם קדושת ס"ת כו' אעפ"כ יש מדריגה עליונה בענין תשבע"פ שבלימוד התשבע"פ נמשך גילוי אלקות מבחי' עליונה יותר מע"י הקריאה בתשב"כ, שהרי ארז"ל העוסק במקרא מדה ואינה מדה ואמרו מנעו את בניכם מן ההגיון אבל על העסק בתשבע"פ אמרו שאין לך מדה טובה הימנה, וגם ע"ז נאמר ואשים דברי בפיך היא המשנה שנק' דבר ה' וגם נק' מלכות מתניתן מלכתא כמ"ש בי מלכים כו'. ולהבין ההפרש שביניהם, הנה ארז"ל על ארץ ישראל שנקראת ארץ הצבי מה צבי זה אין עורו מחזיק בשרו אף א"י בזמן שיושביה עלי' רווחא ובזמן שאין יושבי' עליה גמדא, ופי' אין עורו מחזיק בשרו היינו שמשהופשט הוא כווץ ואינו יכול לחזור ולכסותו בו כדפרש"י משא"כ עור בהמות ושאר חיות שאינו מתכווץ אף כשמפשיטי' אותו מן הבשר אלא במקומו עומד כמו שהי' ונמצא בעור הצבי גידולו תלוי בהיותו מתאחד עם הבשר שאז הוא גדול לפי ערך גידול הבשר אבל מיד שמתפרד מן הבשר מתכווץ כו' וזהו משל לא"י שעם היות שבעת שאין יושבי' עלי' היא מצער היא היינו לפי דגמדא אבל כשיושבי' עליה גם מקום שטח הארץ מתפשט ומתרחב (וע' בזהר תרומה דקל"ו ע"א שכתוב שם בזה"ל כגוונא דרזא דארץ הצבי כו' דכל מה דאתרבי משכיה אתרבי לכל סטר). והנה כתי' ונתתי צבי בארץ החיים שגם ארץ החיים העליונה נמשלה ג"כ לעור הצבי, וביאור הדבר זהו ענין ההפרש בין תשב"כ לתשבע"פ כי הנה בתשב"כ אין הבנת הפשטיות של הכתוב בה עיקר כ"כ שהרי כמה ענינים שבה

שאין להם הבנה כלל ויש כמה סיפורי מעשיות שאין להם הבנה מה הכוונה בסיפורם (וכמ"ש בפרדס מהרמ"ק שער כ"ז שכאשר יבא האדם ללמוד בתשב"כ צריך שיהי' כוונתו שהוא לומד הענין ההוא במה שהם דברים אלהיים שנעלם ממנו עוצם פנימיותם ובדבר הזה ייטיב הבל תורה היוצא מפיו לפני הקב"ה כו' ואפי' מי שלא יבין כלל מפני שאינו בקי בלשון גם לו יש שכר טוב כו' והיינו מטעם שכתב שם פ"ב שבאותיות דתשב"כ יש קדושה עליונה וזהו שדקדקו רז"ל בביאור מציאות צורות האותיות וקוציהם ותגיהם וזיוגיהם לפי שהם רומזים אל רוחניות ידוע אל הספירות עליונות וכל אות ואות יש לה צורה רוחניות ומאור נכבד אצול מעצם הספירות כו' והנה האות היכל ומכון לרוחניות ההוא והאותיות הנכתבות בס"ת הם גוף והיכל לאותיות הקבועות בפה ובהיות אדם מזכיר ומניע אות מהאותיות דתשב"כ בהכרח יתעורר הרוחניות ההוא ואע"פ שלא יבין הפשט עכת"ד יעו"ש באורך) רק האותיות שבה המה העיקר להיות כי הם רמזים לבד ועד"מ תלמיד הלומד לפני רבו שאם התלמיד חכם אזי ברמיזא סגיא שהרב מרמז לו איזה רמז שיבין ממנו נקודת ההשכלה ואפילו מה שלא יוכל הרב להסביר לו בדיבור דהיינו נקודת פנימית של ההשכלה שלא יוכל להביא בדיבור בצירופי אותיות יוכל להשפיע לו ע"י רמז שמרמז לו באצבע שיבין מזה עיקר הנקודה כו' וכמ"כ ענין האותיות דתשב"כ המה רק רמזים לבד לצייר איכות אופן המשכת נקודת החכמה הנגלית בתשבע"פ אם כך או כך שהאותיות המה רק ציורים לבד והעיקר בתשב"כ הוא רק ציורי האותיות כי אם יחסר אפילו קוץ א' פסולה שאפי' כתב א' מעכבן ואמרו ל"צ אלא לקש"י כו' כידוע, וה"ז דומה ג"כ לאומן הבונה עפ"י חכמתו שמתחלה מצייר לעצמו כל אופני הבנין ע"ג לוח בקיצור נמרץ ועפ"י לוח זה בונה אח"כ וכמ"כ כתי' בתורה ואהי' אצלו אמון אומן שהיא כללות כל העולמות ובאורייתא אסתכל וברא עלמא כו' כמ"ש במ"א. ונמצא עכ"פ שעיקר מצות קריא' תשב"כ הוא קריאת האותיות כתיקונן שבהם תלוי עיקר הקדושה כו' משא"כ בתשבע"פ אין הקפידא על האותיות כ"כ שהרי דין והלכה א' נאמר במשנה בלשון זה ובברייתא בלשון אחר והיינו להיות כי בתשבע"פ העיקר הוא ההשכלה וההשגה ולא האותיות לבד ולהיות כי ההשכלה עצמה ממש מלובשת באותיות ההלכה לכן אין מדקדקין באותיותיה כ"כ רק ההשכלה היא העיקרית והיא המובנת מתוך האותיות ומתגלית בהן ועל ידיהן, גם לפי רבוי ההשכלה ממילא ירבו האותיות ג"כ כגון כשמשיגים הענין לעומקו יותר ע"י גמ' ופרש"י ותוספת ופוסקי' ממילא מתרבי' האותיות, וכל ריבוי האותיות האלו הכל ממש בכלל תשבע"פ יחשב ואפי' מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ולכן נק' ארץ טובה ורחבה שמתרחבת והולכת עד אין קץ וזהו מה צבי אין עורו מחזיק את בשרו והיינו לפי שהבשר והעור גדילי' כא' כך הנה א"י היא בחי' תשבע"פ גדילי' עצם ההשכלה והאותיות כאחד שהאותיות מתפשטי' מצד עצם ההשכלה וכל שיתרבה ההשכלה יתרבו האותיות ואותיות אלו המתרבים הן בחי' תשבע"פ כמו הראשונות ממש, משא"כ בתשב"כ אין האותיות מתפשטי' מצד ההשכלה שאין ההשכלה מתגלית בהן כלל עד שיתרבו לפי רבוי ההשכלה כ"א הגילוי הוא דרך רמז כמו לחכימא ברמיזא כנ"ל ולא זהו עיקר הלימוד שע"י הדבור

כו' ולכן כל התורה היא ספורי מעשיות וגם הדיני' שבה הם דרך סיפורי דברים שכך אמר ה' למשה שידבר אל בנ"י ושכך אמר משה ואין כוונתה לידע ממנה לבדה כל הדינין על בוריין ומתכונתן עד"מ ענין התפילין אינו מפורש בתורה שיהיו ד' פרשיות ושיהי' כתוב בהן כך וכך ושיהיו נכתבי' על קלף דייקא ככל משפטי התפילין והלכותיהן המסורות לנו ע"פ בתשבע"פ וכן שאר כל המצות. והיינו מפני ששרש התשב"כ היא מחכמה עילא' (ותשב"כ היא ח"ע ותשבע"פ היא ח"ת) ולחכימ' ברמיזא פי' שאינה אלא כמשל הרב המרמז לתלמיד באיזה רמז כל שהוא כדי שהתלמיד יבין מעצמו איך ללמוד אבל לא זהו עיקר הלימוד בעצמו. כך הנה כל אותיות התשב"כ הם רק רמזים והמשכות מח"ע בדרך רמז וכל המשכות נרמזי' באותיות אלו דוקא שיהי' קרי כך וכתיב כך ולכן כל אותיותיה ספורות ומנויות בל יעדיף ובל יחסר וכל אות ואות צ"ל בדמותו ובצלמו מפני שרומז להמשכה עליונה מח"ע אבל עצמיו' ההשכלה אינה מתלבשת באותיות התשב"כ. משא"כ בתשבע"פ שענינה ההשכלה וההבנה שבהאותיות לכן ברבוי ההשכלה המושגת לנו מתרבי' האותיות כנ"ל והן הן תשבע"פ. ובזה יובן מה שהתשב"כ נקרא בשם מקרא בלשון הגמרא וקורא בתורה, שהוא רק כמו קורא וממשיך אא"ס ב"ה על נפשו מהעלם שבמוח אל גילוי הלב כנ"ל אבל עדיין הוא כאלו הוא דבר בפ"ע כאדם שקורא לזולתו שעם היות שזולתו בא אליו הנה המה שני מהותים נפרדים זה מזה. אבל בתשבע"פ אמרו מתניתן מלכתא. שהוא עצמו ממש כמלך שמצוה ואמרו מאן מלכי רבנן, שהרי בתשבע"פ העיקר הוא ההשכלה וההשגה והשכלה זו מתיחדת עמו ביחוד גמור עד שהיו לאחדי' ממש והוא ענין יחוד חב"ד בחב"ד. ואותיות הדיבור שמדבר דבר הלכה זו כיון שהם בטלי' לגבי ההשכלה שבהן שהרי כל גידולם תלוי באיכות ההשכלה כנ"ל הרי אינן בחי' יש ודבר לעצמן כלל ואור ההשכלה שהיא חכמתו ית' המלובשת בדבר הלכה זו היא המאירה בגילוי בדברי' אלו שמדבר בפיו ולכן נק' דיבור ההלכה שמדבר בשם דבר ה' ממש כמ"ש ואשים דברי בפיך דברי ממש וכמ"ש המגיד להב"י אני המשנה המדברת בפיך שנעשה עצמיות א' בבחי' ביטול ממש וזוהי דירה בתחתונים ממש. ונמצא שיש מעלה יתירה בעסק התשבע"פ מתשב"כ שע"י לימוד תשבע"פ הוא גלוי אלקות בנפשו ביחוד גמור ואמיתי שאין כמוהו ממש יותר מבתשב"כ והיינו לפי שדיבור התשבע"פ הוא בבחי' ביטול גמור ואמיתי ואינו תופס מקום כלל. וזהו שארז"ל אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה דייקא (כי אפי' אהבה בתענוגים הוא בחי' יש מי שאוהב. גם אותיות התשב"כ אע"פ שהוא כקורא בשמותיו כו' מ"מ הרי אותיות אלו הן יש ודבר מה משא"כ בתשבע"פ שהאותיות והכלים הן בבחי' ביטול בתכלי' ואא"ס שורה בדבר הבטל אליו דייקא כמבואר בלק"א).

ד) **ועתה** יובן ביאור הפסוק אני הוי' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים כו' דהיינו שע"י גילוי בחי' הוי' דהיינו ע"י בחי' תשב"כ בחי' הקול קול יעקב ע"ז יהי' בחי' יצ"מ ממיצר הגרון כנ"ל (וז"ש קרא בגרון אל תחשוך כו' שע"י הקריאה בתורה בגרון לא תהי' בבחי' חשך והעלם שהוא בחי' עיבור אלא בבחי' גלוי ולידה הנק' אור וכידוע בענין יוצר אור ובורא

חשך שעולם הבריאה נק' חשך מצד דאימ' מקננא בכורסיי' והרי העיבור הוא במעי אימא ועולם היצירה נק' אור לפי ששם מאירים מדותיו ית' שהם בבחי' גילוי) וכל המונעי' והמסכים המבדילי' יבטלו ולא יהי' עוד סבלות מצרים ועבודתם ועי"ז והבאתי אתכם אל הארץ כו' היא בחי' תשבע"פ הנק' ארץ טובה ורחבה ונק' ג"כ ארץ הצבי כנ"ל פ"ג. ואמר אשר נשאתי את ידי פי' כי הגם שמצד התפשטות עצם גילוי אור חכמת ה' להאיר ולהתלבש בחכמת התשבע"פ הנה לירידה גדולה נחשבת אצלה להתפשט ולהתלבש בהשכלת עניני עשיה גשמיות סדר זרעים כו' הנה ע"ז אמר הכתוב אשר נשאתי את ידי. והוא עד"מ שהיד יכול להרים דבר הנופל ארצה ולשום למעלה על ראשו כך הנה סוף מעשה במחשבה תחלה ונעוץ סופן בתחלתן דהיינו שבחי' ארץ העליונה נק' ארץ חפץ פי' שהיא כלי להשראת רצונו ית' כי גילוי רצון העליון שהוא למעלה מבחי' חכמה עילאה הנה התגלותו בסוף מעשה דוקא וכן בתשבע"פ הוא התגלות רצון העליון יותר מבתשב"כ שאין לידע ממנה לבדה מהות רצון העליון בכל המשפטים והדינים כי אם ע"י תשבע"פ דוקא. וזהו ונתתי צבי בארץ החיים פי' שכל הצביונים והחפצים הוא בארץ החיים ששם הוא גילוי אור ה' ורצונו ביתר שאת מבחי' תשב"כ וזהו אשר נשאתי את ידי שמגביהי' היד למעלה מהראש דהיינו שארץ העליונה הנה היא נשאת למעלה מבחי' חכמה עילאה מצד שבה הוא גילוי חפץ ורצון העליון שלמעלה מבחי' חכמה. וז"ש לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב שהם המדות חג"ת ועם היות כי הם למעלה מבחי' מל' הנק' ארץ העליונה מ"מ מחמת שנשאתי את ידי הרי הארץ היא בחי' ארץ חפץ שהיא למעלה מחג"ת וז"ש לתת אותה לאברהם כו' והוא ענין אשת חיל עטרת בעלה שנעשי' עטרה ע"ג המוחי' ונעלית מהם. וכ"ז ונתתי לכם מורשה אני הוי' להיות בבחי' ואשים דברי בפיך כנ"ל. אך כל גילוי אור ה' בבחי' המשכות אלו הכל תלוי בלבו של אדם כי לכל אשר יחפוץ הלב יטנה. לזאת צריך מקודם לעורר את האהבה בלבו בתפלה כדי שיהי' לבו חפץ באמת לגילוי אור ה'. ולכן אמרו מזכירים יצ"מ בבקר ובערב והיינו פ' ציצית שכתוב שם להיות לך לאלקים אני ה' אלקיך כי לא די בהתעוררות הלב בתפלת השחר אלא ליומו שמכוון שאח"כ פונה לעסקיו ואפילו מי שאינו בעל עסקים הנה בלימודו בבחי' עשיה סדר זרעים כו' כנ"ל נמשך הלב אחר גשמיות הדברים בבחי' הסתר וצמצום בחי' אלקים וצריך לעורר עוד את האהבה ושמחה מנקודת הלב להיות גילוי בחי' הוי' כנ"ל אך לא די בהתגלות האהבה בלבו לבד כ"א ע"י תשב"כ הקול קול יעקב כנ"ל להיות קורא וממשיך בתורה גלוי אור ה' ממש ואח"כ בתשבע"פ בחי' ביטול ממש להיות בבחי' ואשים דברי בפיך ודירה בתחתונים ולהיות בבחי' הוי' אלקיכם כו' וד"ל.

ויאמר ה' אל משה לאמר כו' קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין, עד ויבלע מטה אהרן את מטתם. להבין ענין המטה שנהפך לנחש (ואח"כ חזר ונהפך למטה וגם שזה הי' המופת הראשון שנתנו לפרעה וקדם לכל העשר מכות), הנה כתי' וינצלו את מצרים וארז"ל (פסחים קי"ט א') שעשאום כמצולה שאין בה דגים, פי' שלקטו כל הניצוצים שנפלו בשבירה אליהם ונתרוקנו מצרים מהם עד שנשארו כמצולה כו', ולא השאירו שם אפילו ניצוץ א' ולכך היו משועבדים בגלות רד"ו שנה כי הי' צריך להיות משך זה שבמשך זמן זה הוא שנתברר מהם כל הניצוצים הנ"ל, ונמדד משך זמן הגלות לפי ערך מספר הניצוצים שהי' בשבירה במצרים (עמ"ש ר"פ וישב ע"פ מאלמים אלומים) וניצוצים אלו שביררו מהם הן הנשמות שירדו אח"כ בכמה דורות בעוה"ז בישראל שהנשמות הללו הי' תחילה מובלעים בהם בבחי' שבירה וע"י הגלות ליקטו מהם הניצוצים להיות יורדים אח"כ בכמה דורות בתוך ישראל (ועמ"ש פ' ויגש ע"פ ויברך יעקב את פרעה).

(נת' ענין וינצלו את מצרים שהו"ע שבירו ולקטו כל הניצוצים דקדושה שנפלו שם בשבה"כ והן נשמות שירדו אח"כ בישראל בכמה דורות).

והנה להבין ענין נפילת הניצוצות בשבה"כ וענין העלאתם. הענין כי הנה ידוע ענין השבירה הוא מיתת ז' מלכין קדמאין דתהו שנשברו ונפלו למטה לבי"ע בבחי' הקליפות וסט"א, והיינו כמו עד"מ בנשמת האדם שקודם בואה לגוף היתה בטילה בתכלית לגבי אוא"ס ב"ה (כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו) והיינו משום שאז לא הי' דבר המחשיך ומסתיר עלי' הגילוי אלקות לכן הי' בטילה למקורה בתכלית וכיון שירדה למטה ונתלבשה בגוף החומרי אזי הגוף מסתיר עלי' להיות נדמה העולם ומלואו ליש ודבר נפרד בפ"ע ואין נראה בחי' הביטול של כל העולמות לגבי אוא"ס ב"ה המחיה ומהווה אותם תמיד, וכך עד"מ הוא ענין שבה"כ שנפלו הניצוצים דתהו ונתלבשו בקליפות דבי"ע שהקליפות מחשיכות על הניצוצות ומסתירים אותם מכל צד שלא ירגישו גילוי אוא"ס ב"ה עד שיוכלו להיות יש ודבר נפרד בפ"ע, וכמאמר פרעה לי יאורי ואני עשיתני רק דקרו לי' אלקא דאלקיא, ואף שקודם השבירה הי' הניצוצים בטלים ומיוחדים בא"ס ב"ה מפני שאז הי' מתגלה אוא"ס ב"ה בהם בגילוי ויחוד גמור, אבל לאחר השבירה שירדו הניצוצים ונתלבשו בתוך הקליפות שהם מלבישים אותם ומסתירים הגילוי אלקות כמשל הגוף שמסתיר ומחשיך לגבי הנשמה כנ"ל, לכך א"י להיות בבחי' ביטול כמו שהי' תחילה, ולכך נק' בשם קליפות שהם כמשל הקליפה שהיא חופפת ומקפת על הפרי הכנוס בתוכה ומסתרת אותה כמשל קליפת האגוז ואין תרופה להוציא הפרי כ"א ע"י שבירת הקליפה, וכך כדי להוציא ניצוצי הקדושה מהקליפות המסתירים עליהם הי' צ"ל שבירת הקליפות, וזה הי' ענין אותות ומופתים ומכות שבמצרים כדלקמן אי"ה.

(נת' ענין נפילת הניצוצות בקליפה שהוא כמשל הגוף שמסתיר על הנשמה וכדי להוציא הניצוץ צ"ל שבירת הקליפה).

והנה כתיב ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד והי' לד' ראשים שם האחד פישון כו' ומבואר ברז"ל שד' נהרות אלו הם ד' שרים הכוללי' כל הע' שרים והם שר של מצרים ושל בבל, ובזהר נז' שהם ד' יסודות ארמ"ע והכל ענין אחד, ולכן גלו ישראל לשם ד' גליות והראשון הי' גלות מצרים כו', ופי' נהר היוצא מעדן הוא המשכה והארה הנמשכת מח"ע דאצילות שבה מלובש אוא"ס ב"ה ובה ועל ידה נמשך אוא"ס ב"ה בכל האצילות ונמשך עד בחי' מל' דאצילות הנק' גן וזהו להשקות את הגן ושם באצילות איהו וגרמוהי חד בהון, ולכן הנהר אחד שהוא עולם האחדות וכיון שהגיע לראש הבריאה אזי משם יפרד בבחי' פירוד והתחלקות לד' נהרות שהוא תחילת ההתחלקות. והנה כמשל הנהרות שאין נהר א' דומה לחבירו לא במהותו שזה מים מתוקין וצלולין והשני אינו כן ולא בגודלו שזה נמשך מאתים פרסאות והשני נמשך מאה וכה"ג, כך אין דומי' הנהרות העליונות זה לזה דהיינו פישון נילוס שר של מצרים נמשכו ונפלו בו נצוצי' רבים מעולם התהו יותר ממה שנפל לבבל כו', וכעד"ז שאר הנהרות אינן דומים זל"ז וכפי מספר הניצוצי' כך נמדד זמן הגלות, ולכך במצרים הי' צ"ל רד"ו שנה כדלעיל בענין וינצלו כו' שבמשך זמן זה ליקטו ובירורו כל הניצוצי' שנפלו בהם.

(**נת'** ענין ד' נהרות שהם ד' המשכות בבי"ע והם ד' שרים שנפלו בהם הניצוצים ולכן יש ד' גליות).

ועתה יובן ענין המופתים שהראה השי"ת למצרים וכמ"ש וידעו מצרים כי אני ה' פי' וידע הוא לשון שבירה כמ"ש ויודע בהם אנשי סוכות, והענין כנ"ל שכדי להוציא הניצוץ מן הקליפה המכסה עליה א"א להיות כ"א ע"י שבירת הקליפה כמשל האגוז כו', והענין שע"י שבירת הקליפה יוכל להיות גילוי אוא"ס ב"ה להניצוץ, וזהו ענין מרכבות פרעה כו' וע"י שבירתם נתגלו הניצוצים ונכללו בא"ס ב"ה (ובזה יתורץ מ"ש בקי"ס וידעו מצרים כי אני ה', ולכאורה תמוה הוא הלא להלן כתיב לא נשאר בהם עד אחד, אלא דפי' וידעו לשון שבירה כו' ועי"ז הי' גילוי אוא"ס להניצוצים והם ידעו ידיעה ממש כי אני ה', ועמ"ש במ"א על קושי' זו) ועד"ז הי' ענין העשר מכות דצ"ך עד"ש באח"ב בכדי לשבר הקליפות להוציא מהם הניצוצים, אבל הישראל עצמן לא הי' צריכין למופתים כלל כי הם מאמינים בני מאמינים, וכמ"ש ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' כו' רק בשביל להוציא הניצוצים המובלעים תוך הקליפות ממש הוצרך להיות עש"מ הנ"ל שזהו בשביל וידעו מצרים כו'.

(**נת'** ענין המופתים והמכות שהוא כדי להוציא הניצוץ ע"י שבירת הקליפה המכסה עליה כו').

ובזה יובן ענין המופת הראשון שהראה השי"ת לפרעה שהוא ענין שנהפך המטה לנחש שזה הוא הקדמה לכל העש"מ, כי הנה ענין העש"מ מבואר שהוא לשבר הקליפו' שהם בחי' יש ודבר בפ"ע כמ"ש לי יאורי כו' רק דקרו לי' אלקא דאלקיא כנ"ל, וענין המופתים הי' להראות להם איך שעם היותם בחי' קליפ' וסט"א ממש אעפ"כ הם מקבלים חיות תמיד מקדושה בכל רגע

ושבאמת אינם יש ודבר נפרד בפ"ע כדמיונם הכחב אלא שהם בטלי' בתכלית לגבי אלקותו ית' רק שהחיות נמשך להם ע"י מסכים והשתלשלות מדריגות רבים ועצומים וגברו כ"כ הצמצומים וההסתרות עד שיכולים לומר לי יאורי כו', ולכן בהתגלות הארה למעלה מהצמצומים הם בטלים ומבוטלים, וזה הי' ענין המופתים כו' וע"ז הי' מורה המופת הראשון בענין המטה שנהפך לנחש, פי' מטה הוא לשון המשכה והטיה וכן שבט ג"כ לשון המשכה כמו כוכבא דשביט דהיינו כל ההמשכות סדר ההשתלשלות דקדושה מרכ"ד עד סוכ"ד נק' מטה, ותנין הוא מקור הקליפות דמצרים כמ"ש התני' הגדול הרובץ בתוך יאוריו, והראה לו משה איך שהמטה נהפך לנחש דהיינו שמבחינת אור דקדושה הנק' מטה נמשך החיות להתנין מקור הקליפות וז"ש רגלי' יורדות כו' ומלכותו בכל משלה אלא שזהו ע"י השתלשלות וצמצומים רבים כנ"ל עד שיוכל להיות נהפך ממטה לנחש שע"י צמצומים רבים אלו מסתתר השפע מבחי' המטה כ"כ עד שיוכל להיות התהוות בחי' התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו ואומר לי יאורי כו' כנ"ל. ואח"כ הראו לו איך שהנחש נהפך למטה וגם ויבלע מטה אהרן את מטתם היינו שחזר בחי' התנין להתבטל לגבי הקדושה האלקי' כבראשונה (וזהו ענין העלאת הניצוצים הנ"ל) בזה הראו לו לפרעה ולמצרים, אשר אינם יש ודבר בפ"ע כ"א בכל רגע נמשך להם החיות מאלקו' אלא שהוא ית' אל מסתתר (וברצונו נהפך הנחש למטה והי' כלא הי' הקליפו') ועד"ז כל המופתים שאחר כך להיות וידעו מצרים כי אני ה' כנ"ל.

(נת' ענין המופתים שהם לשבר הקליפות להראותם איך שאין עוד וזהו ענין שממטה דקדושה נהפך ונמשך החיות לנחש ואינם דבר נפרד ואח"כ נהפך מנחש למטה).

———•———

אור התורה

●

פרשת

בא

פ׳ בא

ויאמר כו׳ בא אל פרעה כו׳, ע׳ בזהר פ׳ בא דל״ד ע״א וריש ע״ב לויתן כו׳, והענין דכמו שבקדושה יש לויתן ונוני ימא אשר נוני ימא הם נשמות שביחוד או״א לויתן תרין רעין כו׳ ועז״נ אחי ורעי כו׳ והן למעלה מנשמות דיחוד זו״נ ארץ כו׳ כמ״כ זלע״ז עשה אשר בסט״א יש ג״כ נוני ימא שהם מאו״א דקליפה והם כלולי׳ תמיד במקורם ולא כבריות הארץ כו׳, וזה״ע התנים הגדול ובירידתן בעוה״ז הרי הם רעים יותר מה״ט שהמקור שופע עליהם כו׳ וכמו שנוני ימא דקדושה מעולים יותר מנשמות דארץ מה״ט, וזה״ע דגים טהורים ודגים טמאים כו׳, וע׳ בזהר שמיני ל״ט מענין התנינים דקדושה כו׳, והנה במשה כתיב כי מן המים משיתיהו בחי׳ לויתן כמ״ש וילך איש מבית לוי כו׳ אך נתעלה יותר להיות ורדו בדגת הים כמ״ש בהשמטות דזהר ח״א סי׳ י״ג, וזהו ישמח משה במתנת חלקו כו׳, אך משה הי׳ עניו ולא החזיק עצמו בבחי׳ זו רק בבחי׳ עצם שרשו וע״כ הוה דחיל לבא לפרעה התנים הגדול מאחר דזלע״ז ולאם מלאם יאמץ והוא מלחמה ולכן נתיירא כו׳ אבל הקב״ה אמר לו בא אל פרעה כי משה נתעלה להיות בבחי׳ ורדו בדגת הים כו׳ ואין לו לעו״ז דפרעה עם היותו התנים כו׳ הוא לעו״ז דלויתן דקדושה משא״כ משה ורדו בדגת כו׳.

בא אל פרעה כו׳ פי׳ בזח״ב דף ל״ד ע״א לך אל פרעה מיבעי ליה מאי בא אלא דעייל ליה קב״ה אדרין בתר אדרין לגבי תנינא חדא עילאה תקיפא כו׳ רזא דתנין הגדול כו׳. ובמק״מ בשם נ״ב מהרח״ו א״א דקליפה. וענין בחי׳ זו בעבודה אפ״ל ע״ד שנתבאר בת״א פ׳ בשלח בד״ה לסוסתי ברכבי דק״ו ע״ג * וז״ל וגלות מצרים נק׳ התקשרות בזה העולם הגשמי והמוגבל, (דזהו פי׳ מצרים לשון מצרים וגבולים וע׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה קול דודי) ומלך מצרים נקרא השכל של הבלי העולם (א״כ מפרש מלך מצרים חכמה דקליפה) וכשנעשה התקשרות לזה העולם כ״כ בחוזק עד שהוא בלי שכל כלל בלי טעם ודעת נקרא אז וימת מלך מצרים כו׳ ע״ש, א״כ זהו א״א דקליפה שא״א הוא למעלה מהשכל, וע״ש בת״א שמזה נמשך ויזעקו כו׳ צעק לבם כו׳, וא״כ למשה ניתן הכח למשול גם בא״א דקליפה, ועמ״ש בפי׳ ראה נתתיך אלקים לפרעה, וא״כ בעבודה אפ״ל כי משה הוא תורה וע״י עסק התורה יוכל לשבור רצון הזר הנמשך מא״א דקליפה וזהו בא אל פרעה כו׳. ואפ״ל אף כי משה היה חכמה דקדושה עכ״ז גדול כח הקדושה שהחכמה דקדושה יוכל להיות שליט ומושל על א״א דקלי׳ וגם כי כל הקליפות דאצילות מעמדם רק בבריאה.

בת״א . . דק״ו ע״ג : בהוצאת קה״ת סד, א.

קיצור. בא אל פרעה א"א דקלי', להרעים על הרצון הזר דרע שלמעלה מהשכל, ויכולים לשבור זה ע"י עסק התורה הגם דמחכמה נפקת מ"מ גדול כח החכמה דקדושה יותר מהרצון דקליפה ועוד כי בחכמה דאצי' מלובש חסד דא"א וגם יונק ממזלא. וע' בסידור גבי עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו הוי' אלקינו משם דפי' חו"ב שהלבישו לחו"ג דא"א.

לד"ה החדש הזה לכם

לביכעל ב' פערטיל דתרי"ט א', דכ"ג ע"א, שטה בד"ה, מקדשי שמך.

א) נ"ב. לכאורה י"ל שמו היינו מ' דאצילות שהמ' עצמו ג"כ היא בחי' נשגב כמ"ש בהביאור ע"פ קחו מאתכם תרומה שעצם המלוכה הוא רוממות ונק' סוכ"ע והארה ממנה נמשכת להיות ממכ"ע והיינו הודו של שמו. ועוי"ל בדרך גבוה יותר עפמ"ש בדרוש וארא דתקע"ב בפי' ושמי הוי' לא נודעתי להם דהקשה הא כתי' וירא אליו הוי', ותירץ דיש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא ביניהו, הראשון באצילות והב' בעת"י. ולכן ע"ז י"ל כי נשגב שמו לבדו היינו שם הוי' שבאצילות, ופי' הודו של שמו היינו מל' דאצילות שהיא הנקרא שם הוי' ר"ל השם של הוי' והפי' הוי' הוא האור המלובש בע"ס דאצילות ובחי' השם של הוי' היא המל' וע"ז נאמר ומביא גואל כו' למען שמו. אבל בחי' קודב"ה ממש זהו מ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם היינו בחי' עת"י ולכן כתי' לא נודעתי ולא כתיב לא הודעתי. ומ"ש שאפי' בחי' זיו והוד ממנו לא היו העולמות יכולים לקבל, היינו אפילו מלכות דעת"י הנק' הוד דעתיק לא יכולים לקבל. ועיין מענין הוד דעתיק בהביאור דל"ג בעומר בענין הוד שבהוד.

קיצור. שמו היינו עצם המל' דאצי' שהוא ג"כ בחי' נשגב רק הארה ממנה נמשך להיות מקור לבי"ע כמו הבחי' שנעשית עתיק לבריאה שאינו עצם המ' דאצילות, או י"ל כענין הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו, א"כ כי נשגב שמו זהו ע"ס דאצילות הנק' רזא דשמא קדישא, והודו של שמו היינו מ' דאצילות, אבל המצות הם המשכות מבחי' קודב"ה ממש ר"ל משם הוי' דלעילא דהיינו עת"י שלמעלה מע"ס דאצילות, כמ"ש בד"ה וארא דתקע"ב, וא"כ זהו מרוב כל, כי כל נק' היסוד ובו מאיר נש"ב, וזהו כי כל נמשך בשמים ג"ע העליון ובארץ ג"ע התחתון והתומ"צ שהן מבחי' עצמיות הם מרוב כל שגבוהים מבחי' רוב כל. ועיין בלק"ת פ' בהעלותך בד"ה מנורת זהב ושם פ"ג בפירוש מרוב כל, וע' בת"א פ' תצוה בד"ה ואתה תצוה ג"כ מענין מרוב כל.

ב) והיינו כי הנה כתיב כי בי"ה הוי' צור שעוה"ז ועוה"ב נבראו בשני אותיות משמו לבד, יש פירוש די"ה היינו מל' כ"מ בבחי' והזכיר זה ג"כ המא"א אות יו"ד סעיף ואו"כ פי' כי בי"ה בבחי' מל' הוי' ז"א דאצילות או כללות האצי' צור עולמים, ויש פי' די"ה היינו חו"ב כמ"ש באג"ה

סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם וא"כ כי בי"ה שהם חו"ב הוי' שהוא א"א צור עולמים, כן פי' המק"מ ר"פ וארא דכ"ב סע"א והרמ"ז שם פי' בע"א, היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם, כולם נסקרים בסקירה אחת, בגמרא פ"ק דר"ה, וכל הדורות הם נתהוו במחשבה אחת משא"כ בתומ"צ הוא התלבשות אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו ממש. ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה ובבואה לפני המלך סד"ה והנה ענג זה בכללו בענין יפה שעה אחת בתומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב שחיי העוה"ב נמשך מבחי' שם והארה וזהו אל תקרי שמות אלא שמות, אבל התומע"ט מגיע בבחי' גלגלתא דחפיא על מוחא, אשת חיל עטרת בעלה, והתענוג שבעוה"ב הוא מבחי' המאיר בפנימי' במוחין ומ"מ אינו רק הארה לגבי עצמיות הכתר המקיף על בחי' גלגלתא, ולע"ל יאיר ויתגלה בחי' המקיף.

קיצור. שהעוה"ב והעוה"ז שרשם משני אותיות י"ה היו"ד הוא חכמה, משא"כ בתומ"צ מאיר בחי' כתר גלגלתא דחפיא על מוחא, וזהו מש"כ שהוא אור א"ס ב"ה בכבודו ובעצמו ממש, וכאשר ישים האדם אל לבו כל הדברים והאמת האלה ישמח לבו ויגל אף גילת ורנן באור א"ס ב"ה, ועיין בסש"ב ח"א פל"ג.

ג) **אך** אין השמחה בהתגלות אור ה' במוח מחשבתו ובינתו לבד כ"א כאשר נגעה אל נקודת לבו כי שמחה היא ההתגלות (הג"ה ע' בפרדס ערך שמחה, שמחה היא הבינה, ועיין בשער מהות והנהגה פרק עשירי, וי"מ שמחה במל' ואפ"ל שכאשר המל' מקבלת השמחה מלמעלה מבינה נק' שמחה עכ"ל וחיבור המ' עם הבינה זהו ענין יוהכ"פ זח"ג פ' אמור דף ק' ב', וכן משמע באמת בזח"ג פ' ויקרא דט"ו ע"ב שבחי' אם הבנים שמחה זהו ענין יוהכ"פ, וצ"ע שעיקר שמחה זהו ענין שלשה יו"ט שהם הנקראים מועדים לשמחה, ובמא"א אות שין סעיף נ"ח שמחה באימא אם הבנים שמחה וכן נקראת המל' מצדה והי"נ כ' סוד שמחה עיין בזהר ויצא דף קנ"ד. ע"א ובסוף פ' בלק דף רי"ב סע"ב ובפ' ויקרא דף ח' א"ב ובפ' במדבר דף קי"ח סע"א בשמחה דא כנס"י כו', ושם משמע כשמתעלה מן הגלות מצרים, ואפ"ל דפעולת השמחה של מצוה שעי"ז מעלים כנס"י לחברה בבינה, וידוע דבבינה הוא התגלות עת"י. קיצור, שמחה היא הבינה וגם המל' משמע שנק' שמחה וזהו עבדו את ה' בשמחה, ואפ"ל שע"י העבודה בשמחה גורם חיבור המ' כנס"י בבינה שבה מאיר עת"י עכ"ה) והיינו שע"י עבדו את ה' בשמחה ממשיכים גלוי אור א"ס ונעשית אם הבנים שמחה, אם הבנים היינו בחי' לידה (וזהו אלה מועדי הוי' פי' שנמשך בחי' מי בבחי' אלה), והנה המעכב בחי' הולדה והתגלות אור ה' הוא בחי' גלות מצרים שהוא מצר הגרון ששם וושט וורידין ג' שרי פרעה (הג"ה במא"א אות ו' סעיף ג' וושט נק' הבינה אדום מבחוץ דינין מתערין מינה, והיא ה' שבשם ושם ס"ג הכל גימטריא ושט ופי' הי"נ כי ה' פעמים ס"ג גימטריא ושט עכ"ל, והפרדס ערך ושט כ' הוא רמז לאותן הכחות הנקראים אישי ה' כד"א וכליל לאישים כי הם היו אוכלי הבשר והחלבים כו'. ומענין קנה בפרדס ערך קנה שבקדושה הוא ענין קנה חכמה קנה בינה, דהיינו

שמיחד חו"ב ויש כמ"כ קנה בסט"א והיינו ענין נעץ קנה בים וממנו נבנה כרך גדול של עובדי כוכבים מחריבי בהמ"ק. קיצור המא"א פי' ושם נק' הבינה והפרדס פי' שהן אישי ה' אוכלי הקרבן, והקנה בקדושה יחוד חו"ב קנה חכמה קנה בינה וגם ב"פ קנה גימטריא ש"י, ובקליפה נעץ קנה בים) המעכבים הלידה, גליות נק' עבור בכל פרשת העבור, הרינו חלנו מפניך הוי', חבלי לידה, להרגיש הכאב והמרירות על מניעת גלוי אור ה', וכשבא הלידה נמשך ישמח ישראל בעושיו, וזה מבטל כל המונעים.

ד) **והנה** כשם שגלות מצרים הוא בחי' מיצר הגרון, כך ענין הגאולה ויצ"מ ע"י הקול שהוא בגרון, בת"א דף צ"ה ע"ד בשטה והנה, י"ל וזהו ענין וסכסכתי מצרים במצרים, כמ"ש בבוך בראשית ב' בסופו דף תל"ח ע"א פי' מצרים העליוני' ב' פאות דא"א ומצרים התחתונים נאחזים בב' פאות דז"א וא"כ ע"י קול וגרון דתורה ממשיך ב' פאות דא"א. ויש להעיר מענין כמגדל דוד צוארך עמ"ש בבוך חמש מגלות בשה"ש ע"פ כמגדל דוד וע' פרדס ערך צואר ובמא"א אות צדי"ק סעיף י"א, צואר אותיות רצוא רוממות אל בגרונם.

ויקחו להם איש וגו'. ובילקוט פ' בא רמז קצ"א רבי ברכיה ויקחו להם איש זה הקב"ה וכנס"י נק' אשה וכמ"ש וארשתיך לי ביום חתונתו זה מתן תורה הנה כתיב ביום ההוא תקראי אישי וגו' ואיך שייך זה, ותירץ הרמב"ם במ"נ ח"א פ"ו וז"ל איש ואשה הונחו תחלה לזכר ונקבה כו'. ואח"כ הושאל שם אשה לכל ענין מוכן ומזומן להתחבר לענין אחד, אמר חמש היריעות תהיין חוברות אשה אל אחותה עכ"ל ור"ל דכמו מה שנמשלו הקב"ה עם כנס"י ע"ש איש ואשה וכל שה"ש ע"ז, זהו ע"ש ההתחברות, והיינו דכמ"ש והאדם ידע את חוה, כן נאמר וארשתיך לי כו', וידעת את הוי' וכתיב ומלאה הארץ דיעה את ה' ועמ"ש בענין אוהל מועד לשון יעוד והתחברות בד"ה במדבר סיני באוהל מועד וזהו ג"כ ענין ובו תדבקון, וזהו וילך איש מבית לוי היינו חו"ב שהם תרדל"מ, ולכן נק' בית לוי לשון ילוה אישי אלי ומשם נמשך ויקח את בת לוי. ואפ"ל כי אמת נכון הדבר שהושאל שם אשה לכל ענין מוכן ומזומן להתחבר כו', אבל עכ"ז י"ל שהתחברות זו יש לה התדמות לחיבור ויחוד האיש עם האשה, וכמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, ופי' הראב"ע שהם ב' תמידין של בין הערבים ושל עולת הבוקר, ועכשיו הם ב' תפילות שחרית מנחה, וגם הם רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שהם ה"ח וה"ג. וכמ"ש על פסוק והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, וגם הם תש"י ותש"ר כמ"ש בד"ה שימני כחותם, ועמ"ש בענין אשה מזרעת תחלה שזהו האתעדל"ת הנק' מיין נוקבין כו' וזהו והוא כחתן כו' פי' ע"ד והוא עשנו. ופי' כחתן בכף הדמיון כי בו יתברך נאמר יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו, פי' ואח היינו אחוה והתחברות כי הוא יחיד ומיוחד אלא שהשפיל א"ע להיות בבחי' שקראה אחותי כו' ואיש כי יקח אחותו כו'. וזהו כחתן בכף הדמיון.

קיצור. ענין איש ואשה התחברות ובו תדבקון, והאדם ידע וידעת את ה' איש איש ג"ר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, והוא כחתן בכף הדמיון כי יש אחד ואין שני כו'.

ב) **ולהבין** זה יש להקדים מ"ש לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת, פי' אשה היינו אש ה' כי בהבראם בה' בראם, ה' מוצאות, ומקור ההבל, גם הה' ג' קווין ע"ש בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ועיין מ"ש בענין שיח השדה שיח גימט' ג"פ קו. וזהו שיח סוד שרפי קדש כו' להמשיך להיות מכה"כ, ונק' אתא קלילא, וזהו שורש ענין נשים דעתן קלות, רוח הבהמה היורדת כו' שבחי' מקור החיות היורד בעולמות נק' בהמה שם ב"ן ומזה נמשך פני ארי' פני שור, וזהו כרוב קל שלו, וכמו קדשים קלים הארה בעלמא מבחי' ושמך קדוש כו', כי נשגב שמו לבדו ורק הודו על ארץ, ומזה נמשך בחי' אש הוי' בחי' ואל אישך תשוקתך ולהיות קל כנשר כו'. איש היינו ג"ר כח"ב ע"ד כי ביו"ד נברא העוה"ב שלמעלה מבחי' בה' בראם וכמ"ש בעה"ק ח"ב פל"ח בשם הבהיר דפי' איש היינו היו"ד זהו והחכמה מאין תמצא מבחי' האלף ובהשפעת היו"ד בעוה"ב נק' יש להנחיל אוהבי יש ע"ד ומלאה הארץ דיעה כו' ולכן ואל אישך תשוקתך, וזהו ענין שנק' איש ע"ש ההתחברות לבחי' כנס"י הנק' אשה שכן סדר ההמשכה מלמעלה למטה מהיו"ד דאיש נמשך דרך השי"ן ג' קוין ז"א כמ"ש בד"ה והי' לכם לציצית, וגם השי"ן ג' קוין ממנו בנין הה"א דאשה שהוא ג"כ ג' קוין, וכמו שבת בת מתקשרת בשי"ן כו' וגם כי השי"ן הוא ג' יודין ומהם נעשה ג' ווין וזהו פותח את ידיך פתיחו דיודין כמ"ש ע"פ חכלילי, ובד"ה כי ההרים ימושו, ועמ"ש מענין היו"ד דה"י בד"ה ויצוום, ופי' לזאת יקרא אשה, היינו ע"ד בזאת יבא אהרן אל הקדש היא מדת היראה וכמ"ש מזה בד"ה הבאים ישרש כי היראה היא תרעא לאעלאה עמ"ש ע"פ עבדו את הוי' ביראה ובזהר ר"פ אחרי ואזי אח"כ יהיה אח"כ בבחי' אש רשפי אש בהעלותך את הנרות נר הוי' נשמת אדם. וזהו אל יתהלל חכם כו' כ"א בזאת יתהלל כו' כי יראה תתאה אף שהיא סוף כל דרגין שרשה מיראה עילאה בסוד אבא יסד ברתא. ועמ"ש סד"ה שובה ישראל עד בפי' כי עמך הסליחה למען תורא, סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא כו' כי זה כל האדם גם כמ"ש בד"ה שימני כחותם שהיראה היא חותם שוקע שהיא נק' כלי בית קיבול לבחי' חותם בולט ע"י שיבטל א"ע, ועי"ז יוכל להיות לו התקשרות לקבל הדעת, וזהו כי אם בזאת יתהלל השכל וידוע אותי וזהו כי מאיש לוקחה זאת, שבחי' זאת שהיא יראה שרשה מחכמה כנ"ל אבא יסד ברתא ובחי' איש היינו זה כמ"ש כי זה משה האיש, וכן הוי' שנק' איש כמ"ש ה' איש מלחמה כתי' בו זה אלי זה הוי' קווינו לו, והיינו כמ"ש בד"ה ראשי המטות בפי' לאמר זה הדבר משה נתנבא בזה כי כה היינו כדמותינו אבל זה הוא גילוי בחי' יחו"ע. וזהו פיה פתחה בחכמה דהיינו פתח הה"א שנמשך מן החכמה שהוא יו"ד כו' וכמ"ש בסידור בד"ה מזמור לתודה ההפרש בין ה"א ובין חי"ת, שזהו ההפרש בין חמץ ובין מצה, וחמץ הא יש משא"כ מצה ביטול אתכפיא ולכן זה שתהי' בבחי' אשה אש ה' היינו ע"י שהוא בבחי' ה' דווקא

לאפוקי בחי' חי"ת דחמץ כו' גם חוה גימטריא י"ט מלוי דשם הוי' הוא נק' זאת ולוקחה שם מעצם שם הוי' הנק' זה.

ג) אך זהו ע"י שהוא עצם מעצמי ובשר מבשרי עמ"ש בזהר ח"ג פ' שופטים דער"ה א' בענין עצמות ובשר שהעצמות הוא העצמיות של בנין הגוף והבשר הוא לבוש וזהו לובן מן האב שממנו עצמות אודם מן האם שממנו בשר, אב היינו חכמה והוא עצמות והבינה לבוש כמו השכל שמתלבש באותיות המחשבה והוא בחי' ונהר יוצא מעדן וכן ההשגה מלבשת לסקירת השכל כו' וכן העצמות הם לבנים שגוון לבן הוא ג"כ עצמו כמ"ש בענין בגדי לבן דכה"ג וכן למעלה החכמה היא עצמיות האצי' שבה שורה אוא"ס ולכן התורה נתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה כמו שכותבים בדיו שחור ע"ג קלף לבן והיינו אש לבנה, זהו עצמיות ח"ע שעליו נכתבו האותיות דבינה ובשרשו הם ג"כ חיוורו דגלגלתא והשערות כו'. והנה שם הוי' נק' שם העצם לגבי שאר השמות שהם כינויים וכמ"ש בפרדס תחלת שער י"ט, והוא ע"ד שהארות והכלים נק' ג"כ עצמיות וכלים כי כולא לאחזאה, אבל לאו מכל אינון מדות איהו כלל, לכן זהו בחי' שם העצם והמדות גווני' ולבוש כו'. וז"ל הרמ"ע בפלח הרימון שע"ד פ"ג והנה שם ב"ן ד' נק' שם העצם כי הוא מקור לכל השמות והוא העצם הנשמה אליהם והם כלים אליו עכ"ל. ועמ"ש בד"ה ויצוום אל בנ"י בפי' וארא כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם דשם שדי שאמר לעולמו די הוא בבחי' הכלים ששרשם מהרשימו שנשאר אחר הצמצום שורש הגבול המגביל ושמי הוי' הוא בחי' האור הנמשך מהקו שהאיר אחר הצמצום בחי' גילוי אוא"ס ממש והוא המלובש בחכמה והוא התורה נק' משל הקדמוני, ולכן נק' שם העצם לשון תוקף וחוזק וזהו ענין הקב"ה בכבודו ובעצמו, פי' כבוד הוא לבוש, וזהו כמו בחי' בשר הוא לבוש, והוא מבחי' שם אלקים כמ"ש במא"א אות בי"ת סי"ג וע"ש בפי' יבא כל בשר כו' ובעצמו הוא בחי' שם הוי' שהוא עצמותו כביכול, וז"ל הרשב"א הובא בעין יעקב ס"פ אלו טריפות גבי שור שהקריב אדה"ר קרן אחת היתה לו במצחו קרן לשון חוזק כמו וירם קרן משיחו, וכבר ידעת שקרן מורה על עצמו של דבר תרגום של בעצם היום הזה בכרן יומא הדן עכ"ל. וכענין שארז"ל בפי' בעצם היום הזה בעצומו של יום, וכל שאר השמות הם כלים ולבושים לשם העצם כמו והוי' בהיכל קדשו היינו שם אד' גימט' היכל וכלי לשם הוי' וכן שם אלקים כנודע מענין גדול הוי' כו' בעיר אלקינו כו'. והנה כתי' כי חלק הוי' עמו פי' שיש בהם חלק משם הוי' ממש כמ"ש באגה"ת פרק ד' ולכן נק' עצם מעצמי שהרי יש בהם משם העצם ממש אתי מלבנון לובן, כל עצמותי תאמרנה פי' העצמות שלו, וזהו ענין נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת יצרת נפחת, טהורה זהו אצי' שעיקרו חכמה ונק' עצם, וכמ"ש וכעצם השמים לטוהר שבחי' עצם השמים זהו לטוהר ושרשו טה"ע בי"ע זהו ובשר מבשרי בחי' החשמ"ל המלביש העצם להיות יש ודבר וביטול היש וזהו ח"ש מ"ל כו'.

קיצור אות ב'. אשה איש ה' ג' קוין, שיח אתא קלילא קדק"ל, ולכן ואל אישך תשוקתך, והחכמה מאין תמצא, ואיש סדר ההמשכה וההתחברות מלמעלה למטה לזאת יקרא אשה, בזאת יבא אהרן, אשה יראת ה', ולכן בזאת יתהלל למען תירא, סוף דבר, חותם שוקע כלי לבחי' השכל וידוע אותי, והאדם ידע, ובחי' זאת לוקחה מאיש זה הקב"ה, משה נתנבא בזה.

(ג) וזהו עצם מעצמי חכמה ובשר בינה כמו האותיות מלבישים את השכל ושרשן חיוורו דגלגלתא והשערות ושם הוי' נק' שם העצם בחי' האור ושאר השמות הם כלים ולבושים לשם העצם, והוי' בהיכל קדשו, גדול הוי' בעיר אלקינו וחלק הוי' עמו זהו עצם מעצמי טהורה היא כעצם השמים לטוהר.

ד) וזהו ענין נקודה בהיכלי' כמ"ש בד"ה ראה אנכי נותן שהוא כמשל עצם נקודת ההשכלה המלובש באותיות המחשבה כמו"כ הוא עצם הביטול דחכמה שבנפש המלובש בהתבוננות לאורך ורוחב שהם בחי' י"ה. גם בשר יסוד האש הנמשך מהלב, ועצם ביטול הנמשך מהמוח כו', כענין יבא כל בשר להשתחוות כו' גם מזה נמשך ברכה והודאה כי בינה עד הוד אתפשטת. והנה כתי' ועצום עושי דברו וארז"ל שהוא מעצים כחן של צדיקים לעשות רצונו בפסיקתא, וזהו הבא לטהר מסייעין אותו פי' לטהר להמשיך מבחי' כעצם השמים לטוהר מסייעין לו שמעצים כחן ע"י שנמשך בהן בחי' עצם מעצמי, והוא התורה שהיא המשכת שם הוי' הנק' שם העצם כנ"ל, שע"י נמשך תמצות אור א"ס על נפשו, ובשר מבשרי היינו תושבע"פ לבוש לתושב"כ, ולכן התורה נק' עוז וכח כמ"ש בד"ה בחודש השלישי וזהו כשמן בעצמותיו שמן היא התורה היא הנותנת כח בעצמות, ועצמותיך יחלוץ בישעי' סי' נ"ח י"א דפירושו יחזיק ויזוין כמו חלוצי צבא. ולכן ארז"ל שעוונות חקוקים על העצמות, וכמ"ש ביחזקאל ל"ב ותהי עונותם על עצמותם, כי הלביש אותיות דקליפה על עצמות שלו כי זה לעומת זה כו' ומ"מ יש לו עצם כי אעפ"י שחטא ישראל הוא כמ"ש ע"פ בני אמי נחרו כו'. והנה פי' עושי דברו שמוסיפים כח וגבורה בבחי' דבר ה', וזהו הבא לטהר לזכך מדת מלכותו כמ"ש בד"ה הוי' לי בעוזרי, וזהו ג"כ פי' עצם מעצמי שמעצימים הכח למעלה כמ"ש ועתה יגדל נא כח אד', וכתי' תנו עוז לאלקים כו' והיינו כמ"ש בספר פלח הרימון שע"ד דפי' ששם הוי' נק' שם העצם אין ר"ל עצמיות אור א"ס ממש דאיהו לא אתפס בשם כו' אלא ר"ל עצמות הספירות עצמיות האצילות היינו בחי' האור והנשמה המאיר בע"ס הוא הנק' שם העצם ונש"י מעצימים הכח שממשיכים מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש בד"ה אוסרי לגפן וזהו אנכי הוי' אלקיך שממשיכים מבחי' אנכי להיות הוי' אלקיך בד"ה כי המצוה הזאת ורמ"ח פיקודין רמ"ח אברים אבר בשר ועצמות.

קיצור. וזהו נקודה בהיכלי', גם אש ומים, ברכה והודאה כי עצום עושי עושי דברו מעצים כחן הבא לטהר כעצם השמים מסייעין לו ע"י תורת הוי' שם העצם, ועצמותיך יחלוץ עונותיו חקוקין לו על עצמותיו, וכמו"כ ישראל מעצימי' כח תנו עוז שממשיכים מהעצמות בשם העצם מקדשי שמך.

ה) וכ"ז הוא עדיין בחי' אש ה' וכנס"י מצד עצמה שהיא מאיש לוקחה. אך ענין יחוד העליון והתחברות איש ואשה. וכענין תקראי אישי. וזהו עדמ"ש ליל שמורים הוא הלילה הזה שגם הלילה שהוא מל' מדת לילה ונק' אשה נעשית בבחי' זה ממש. שהוא רא בחי' יחו"ע כמ"ש בזח"ב פ' בא דל"ח ע"ב. ויש להבין זה ע"ד מ"ש בת"א סד"ה משה ידבר בפי' והאלקים יעננו כו'. דהיינו ע"י שנמשך האור והגילוי מבחי' דעת עליון דכולא קמי' כלא חשיבי שזהו ענין משה ידבר וימשיך גילוי זה גם במל' יחו"ת אזי והאלקים יחו"ת יעננו שיסכים ג"כ לגילוי זה ודעה זה. וזהו גודל העונה אמן חיבור הוי' אד' שהם ב' דיעות הנ"ל יותר מן המברך לפי שאז נעשים גם ביחו"ת כמו ביחו"ע. וזהו בן פורת יוסף אותיות תוספ שתוסף יחד הב' דיעות כו' למהוי אחד באחד. וזהו ענין אחד באחד יגשו ברבית ר"פ ויגש אליו יהודה. ועיין בזהר ויגש ע"פ כי הנה המלכים נועדו וד"ש ביחזקאל סי' ל"ג י"ג וקרב אותם אחד אל אחד. וזהו ואמת ה' לעולם וזהו ענין הלילה הזה שגם לילה כיום יאיר וכמ"ש סד"ה והיה מספר בנ"י בפי' כי גדול יום. ועמ"ש בפי' למען תזכרו שתהי' אתם בבחי' זכרים כו' בד"ה והיה לכם לציצית והתורה נק' מורשה מאורסה בבחי' כלה ומקבל מנש"י שנק' דכר ובזוהר ח"א ויחי דרמ"ו ע"פ נפתלי אילה שלוחה הנ‌תן כו' בענין עולה זכר תמים כו'. ולכן ג"כ הקרבן פסח זכר תמים. ועמ"ש בענין מאת הוי' היתה זאת היא נפלאת בעינינו סד"ה ביום השמיני עצרת בגימ"ין פ"ג. שבחי' הוי' נעשה בחי' זאת היינו שיחו"ע נמשך ומתגלה כמו יחו"ת. וזהו וקרא זה אל זה. ופי' בזח"ג פ' עקב דרע"א סע"ב שיש ב' בחי' זה והיינו הא' בחי' יחו"ע וכענין י"ב צירופי הוי' והב' ביחו"ת שהם תריסר חיון פני ארי' פני שור כו' ד' חיות המרכבה וכל א' יש בו ג' כנודע מענין ד' דגלים והם י"ב אתוון מילוי אדני. ופי' וקרא זה אל זה שיומשך הגילוי בחי' זה אלי שביחו"ע ונמשך זה ג"כ בבריאה בחיות המרכבה. וזהו ואמר קדוש שיהי' גילוי קדוש אני הוי' לא שניתי גם למטה ומזה נמשך שיהי' הוי' צבאות שגם בבי"ע יהי' איהו וגרמוהי חד כמו באצילות שזהו ענין שם צבאות כמ"ש בת"א פ' בא בד"ה בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ח"ש מזה ומזה הם כתובים וכן מזה אחד ומזה אחד שמזה יומשך וקרב אתם אחד אל א' למיהוי א' באחד כי בתחילה צ"ל יחו"ת אחד כשם שאין בלבך אלא א' כך אין בלבנו אלא אחד דמ"מ בלבך הוא יחו"ע ובלבנו יחו"ת אתכפיא ועיין בזח"ב תרומה קלד"ב ובת"א פ' תצוה סד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק ואח"כ יהי' למיהוי א' בא' יגשו ממש וזהו ענין סמיכות גאולה לתפלה היכל קדה"ק דבריאה נעשה אצי' וכמו התכללות אש שלמטה באש שלמעלה. וע' מזה בזח"ב תרומה דקס"א ע"ב שמתחלה הוי' אחד ושמו אחד ואח"כ הוי' הוא האלקים ממש יעו"ש. וזהו ענין הוא הלילה הזה. וזהו קול דודי הנה זה בא מדלג כו' שבחי' גילוי קול דודי נק' זה ובא בבחי' דילוג מלמעלה מהשתלשלות ועמ"ש בד"ה והי' לכם לציצית בפי' חכרתם שהם רמ"ח מ"ע. וזהו וילך איש מבית לוי בפס"ל סעי' א'.

קיצור. היחוד הוא הלילה הוה ע״ד אמן. גדול העונה אמן יותר מן המברך. האלקים יעננו. בן פורת תיפר לפידרי א׳ בשר ואבת ה׳ לעולם. ולילה כיום יאיר. למען תזכרו הנותן אמרי. מאת הוי׳ היתה זאת. יקרא זה אל זה. להיות הוי׳ צבאות כזה ומזה הם כתובים כזה אחד וכזה אחד. כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד ע״ד הוי׳ אחד ושמו אחד ואח״כ למיהוי א׳ באחד. סמיכת גאולה לתפלה כתפלה אריכתא דמיא. הוי׳ הוא האלקים ממש. קול דודי הנה זה בא מדלג. וכרתם את כל מצות. וילך איש מבית לוי.

ח) **וזהו** ויקחו להם איש. ופי׳ באוה״ח והוא מהילקוט כנ״ל דאיש היינו הקב״ה כמבואר בגמרא ורבות בכמה מקומות אין איש אלא הקב״ה. וזהו ע״ד וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. ועמ״ש על פסוק יערוף כמטר לקחי דפי׳ לקחי שלוקחים מכש אותו ית׳ וכמ״ש ברבות ר״פ תרומה בפי׳ כי לקח טוב נתתי לכם שמי שמכרו נמכר עמה וברית בשה״ש ע״פ אשכול הכופר שהקב״ה נק׳ אשכול איש שהכול בו ר״ל איש היינו ג״ר דאצי׳ שהכל בו שבהם מלובש אא״ס ב״ה הכל יכול. ארג איש היינו ז״א שהכל בו היינו נש״ב הנק׳ כל. וזהו כי לקח טוב. ע״ד טוב איש חתן ומלוה. ופי׳ בזהר ח״א ד״ס שזהו הקב״ה. וכמ״ש טוב ה׳ לכל וכ״ש טוב ה׳ לקוו וכמ׳ ברבות משפטים ר״פ ל״א דקמ״ח א׳ ושם תוך פי׳ הנ״ל דקמ״ט ב׳ בפי׳ וסלוה התודה להם מן המצות וי״ל פי׳ ומלוה ע״ד איש מבית לוי כו׳. גם י״ל ומלוה אתעדל״ע לעורר אתעדל״ת ועיין ברבות פ׳ אמור פ״ל על פסוק ולקחתם לכם ביום הראשון הרבה קיחות צייתי אתכם ויקחו לי אותי אתם לוקחים כביכול. וצ״ע פ״ק דקדושין ד״ה גבי ונתן הוא ואמרה היא דפרש״י דבעינן כי יקח איש אשה ולא שתקח אשה איש. וכ״כ התוס׳ דף ד׳ ע״ב סד״ה כתב רחמנא והתירוץ י״ל כי כאן הכוונה להמשיך מבחי׳ כי אל אנכי ולא איש שיהי׳ בבחי׳ איש הוי׳ איש מלחמה והרג בכורי מצרים ובכורך ישראל גאל״ת.

שה לבית אבות. אדז״ל שה ע״ש אלקים יראה לו השה וע׳ ברבות וירא פנ״ו בענין יראה לו השה שהלכו שניהם ע״ז למס״נ. וזהו שה לבית אבות בבחי׳ ביטול כמו שה. וכמ״ש ואתן צאני כו׳ אדם וכהמה תושיע שנמשכים אחריך כבהמה. ועמ״ש מזה בד״ה אני לדודי ודודי לי בענין הרועה בשושנים. וע׳ בסש״ב פמ״ו בפירוש ואני תמיד עמך בהמ״ת הייתי עמך. וסד״ה ואלה המשפטים וסד״ה ויאכילך את המן ובלק״ת פ׳ אמור על פסוק והניף הכהן אותם על לחם הביכורים בענין כשב שהשי״ן קודם לבי״ת הם מדות שלמעלה מהשכל. וזהו שה לבית אבות דווקא כי בעה״נ ישבו אבותיכם. וזהו אין קורין אבות אלא לשלשה. יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים בציוני להכניע מזל טלה. כי אין הוא מזל לישראל בנ״עם א׳ שה. הכנעה. והענין כמ״ש כי אל אנכי ולא איש בהושע סי׳ י״א. והוא כענין כי לא אדם הוא כדפי׳ בת״א פ׳ יתרו בד״ה זכור ושמור וכדי להמשיך משם בבחי׳ איש ונקרא אשכול איש שהכל בו כנ״ל. וזהו על ידי אתעדל״ת שע״י ממשיכים שיעור קומה כמ״ש בלק״ת בשיר השירים בד״ה צאינה וראינה הראשון

שזהו ענין רמ"ח תיבין בק"ש כדי להמשיך בחי' רמ"ח אברין כו' והוא ענין ההמשכה מבחי' יחיד בבחי' אחד הנז' בד"ה וארא אל אברהם ועיקר המשכת בחי' אדם ואיש זהו ענין ג' קוין שהן ציור אדם. חסד דרועא ימינא כו' וכן בשרשן כח"ב. וזהו ג"פ קדוש. ולכן המשכה זו זהו על ידי ג' אבות כי האבות הן הן המרכבה כדפי' בת"א פ' יתרו בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה וגם לבית אבות ע"פ למשפחתם לבית אבותם לגלגליתם) ששרשם למעלה מבחי' אדם חו"ב כי ז"א בעתיקא אחיד ותליא ונק' ההרים הגבוהים סד"ה אתן מצרים. טורי חשיכא וע"ז נאמר ההרים רקדו כו'. וזהו ע"ד אלקים יראה לו השה שעם היותו אדם הוא בבחי' שה. הכדות שלמעלה מהשכל הנמשכים על ידי ד"ע שממשיך מהכתר בת"א פ' תולדות בביאור דמים רבים גם כי או"א מלבישים חו"ג דז"א כמ"ש בענין כשב השי"ן קודם לבי"ת שהם חג"ת דז"א הנמשכים בבית שהם חו"ב. ואפ"ל שזהו ענין שה לבית להמשיך השי"ן דכשב בהבית. והנה ע"י בחי' ביטול זה שלמעלה מהשכל ע"י ממשיך מאור א"ס ב"ה שיהיה יורד ונמשך בבחי' שם הוי' הנק' איש. וכמ"ש סד"ה אתם נצבים הנ"ל בפי' וכאשר נשבע לאבותיך שע"י נמשך לעברך בברית כו' והוא ענין ויקחו להם איש לשון התחברות התקשרות ועמ"ש בד"ה ביום השמיני עצרת שמאלו תחת לראשי פ"ב בפי' אשר נשבעת לאבותיך. וזהו ויקחו להם איש להמשיך או"ר א"ס ב"ה מבחי' יחיד מהותו ועצמותו להיות לו התקשרות והתחברות עם מקור נש"י והיינו על ידי ויקחו שה לבית אבות. להיות בבחי' צאן אדם. וע' בת"א בד"ה ותוסף אסתר בענין מה קול גדיא. והנה ביעקב כתיב ויקח לו יעקב מקל כו' והקשורים ליעקב. ועמ"ש מזה בד"ה ואשה כי תזריע נדר ובביאור ע"פ נשא וזהו ענין שקשרו השה בכרעי המטה שהוא היכל קדה"ק נק' מטה שבו יחוד העליון ועי"ז ויקחו להם איש כו'. ופי' ויקח לו זהו ע"ד ויקחו להם. והנה עקודים ע"ד ויעקוד כו' ממעל לעצים עץ החיים ועץ הדעת בחי' והנורא אל עליון שמשם נמשך התכללות חו"ג עקידת יצחק באברהם אהי"ר כמ"ש בד"ה וידעת היום גם עקודים בהמה רבה. ועי"ל פי' איש שה שע"י בירור נה"ב מתעלה נה"א דוגמת והחיות נושאות כו' נמצא שה לבית אבות ההעלאה ממטה למעלה ושה לבית המשכה כנ"ל בענין כש"ב.

לאות ב') ענין ואל אישך תשוקתך דהנה כתי' ביום ההוא תקרא אישי פי' עכשיו לא כמו שאני נקרא אני נכתב כו' ולע"ל יהי' גילוי שם הוי' ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד. וזהו ענין תקרא אישי פי' תקראי היינו ג"כ שיהי' נקרא כמו שנכתב והנה כתיב על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק כו' כמ"ש בסידור שכדי שיומשך בהדיבור צריך לעזוב את השכל. אכן לע"ל תקראי אישי שיהי' ז"א כמו א"א וגם ע"ד אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, ולע"ל יום שכולו שבת. ופי' מקומו ידוע שהוא בחי' ברוך המקום ויפגע במקום. וברוך כבוד הוי' ממקומו וגם בחי' איש כי ימרט ראשו. בחי' ימרט מה רב טובך כו' ויש לצומת זה ויאבק איש עמו כו' וכמ"ש במד"ר באסתר על פסוק לעשות כרצון איש ואיש שהם בחי' איש יהודי זה מרדכי

ואיש צר ואויב זה המן וצ"ל האיש מרדכי הולך וגדול ואת המן יתלו כו'. וע"ז זה נאמר ואל אישך תשוקתך שיהי' בבחי' תקראי אישי ובבחי' ילוה אישי אלי וגילוי זה ע"י אתעדל"ת ויקחו להם איש כו'. ובענין לזאת יקרא אשה. זאת היא יראה חותם שוקע יסוד דנוק' זה הכלי לקבל מבחי' איש והו עבדו את ה' ביראה. ולכן אשה יראת ה'. גם כמ"ש אמת ואמונה כל זאת וקיים עלינו שבחי' אמונה נק' זאת והוא כלי לקבל בחי' אמת שיהיה גילוי ואמת הוי' לעולם כל אלה שבטי ישראל וזאת אשר דיבר כו' וכן וזאת הברכה. ויסוד דנוק' היא נמשך מעצם החכמה כמ"ש בבה"ז פ' וירא על פסוק וגם אמנה אחותי בת אבי היא שמהחכמה כח מה ביטול נמשך שיהי' חותם שוקע. וזהו ענין עצם מעצמי דלקמן מ"ג. וענין כ"א בזאת יתהלל. ע"ד בינה יתירה נתנה באשה יראת ה' שהיא גבוה מהאהבה אשת חיל עטרת בעלה כו' ועוד ע"ד ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים דווקא ע"י בירור עולם התהו כו' וכ"מ כאיש לוקחה כי מה מברר ב"ן עד לע"ל. ואפ"ל כי זה היא ו"א. כה הוא מל'. אך זאת הוא ע"ד זה שהרי בחי' כה הוא כדמותינו בכף הדמיון אספקלריא שאינה מאירה. משא"כ זה הוא עצם הגילוי אספקלריא המאירה בחי' ת"ת. ובחי' זאת היינו ג"כ עצם הגילוי לא בבחי' דמות כמו כה. ע"כ נראה שהוא פרצוף הפנימי' דמל' שע"ז זה אחת היא יונתי. כמו שביאר בלק"ת בשיר השירים בד"ה ששים המה דרוש הראשון ושם ביאר שהיא הנק' כלת משה. ובפרדס ערך זאת פי' שבחי' זאת זהו כלת משה כו'.

וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים. ז"ל הרקאנטי* הפסוק הזה אומר לך דרשני. אמר מתניכם חגורים רומז למה שפירש ויעשו להם חגורות בפ' בראשית ג' ז' (הג"ה ואפ"ל כי זהו תיקון חטא עה"ד עכ"ה) רומז לדין שנאמר חגור חרבך בתלים סי' מ"ה ד'. וחגור נתנה לכנעני הנאמר על אשת חיל. בסוף משלי. והבן זה וע"כ מלת חגורם חסר (הג"ה אפשר להעיר ממ"ש בזח"ג פ' קרח דקע"ו ע"פ קריאי מועד קראי כתיב חסר יו"ד ופי' המק"מ לרמוז שאינם בז"א אלא במ'. ואדמו"ז נ"ע פי' שהיו"ד מורה על הביטול דחכמה. וקרח רצה רק בהתלהבות הנמשך מבחי' בינה ולא בהביטול דחכמה ע"כ חסר יו"ד. וצ"ע כאן גבי מתניכם חגורם מהכ"ת יהי' חסר היו"ד והביטול ועיין באג"ה סי' א' ע"פ חגרה בעוז מתניה שע"י תשבע"פ ממשיכים נה"י חדשים. והיינו חיזוק האמונה וע' מזה בלק"ת פ' מסעי בד"ה לבאר ענין המסעות פ"ג עכ"ה) וזהו נעליכם ברגליכם כד"א מה יפו פעמיך בנעלים (הג"ה עיין בלק"ת בשה"ש בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים ושם פ"ג פי' הנעל נעשה מעור הבהמה. בהמה בחי' שם ב"ן שממנו נמשך בחיות ואופנים והעור הוא חיצוניות דבחי' בהמה הנ"ל מזה נמשך נפש הבהמית. וכשמהפכים נה"ב

* ז"ל הרקאנטי: ראה לעיל ד' שז.

בבחי' אתכפיא ואתהפכא זהו עד"ם עיבוד העור ונעשה מזה לבוש ונעל לבחי' רגל. וזהו מה יפו פעמיך בנעלים יעו"ש עכ"ה). ומקלכם בידכם כו"א כי במקלי עברתי את הירדן הזה (הג"ה עין מ"ש ע"פ וככה תאכלו אותו בבוך תרי"ס ב' דל"ס ע"ב סעיף י"א וסעיף י"ג ובבוך שמות דף נ"ן ע"ב *. ועמ"ש הקיצור מזה בבוך תרי"ס ב' סעיף ד'. בשל"ה ע"פ כי במקלי פי' ר"ת ברוך כבוד ה' ממקומו לישועתך קויתי ד'. ועמ"ש מענין ברוך כבוד ה' ממקומו שהוא ר"ת בכים שע"י מים תחתונים בוכים ממשיכים ברוך כבוד ה' ממקומו. והוא ע"פ וארא דתקע"ב. וע' בבוך בראשית א' דף שפ"ו ע"ב שאחר דף שצ"ו מענין כי במקלי. ושם אח"כ מענין ויקח לו מקל לבנה לח.

וככה * תאכלו כו' אותו בחפזון. רע"ק מפרש חפזון דישראל ולע"ל כתיב כי לא בחפזון תצאו. משמע במד"ר בא פי"ט שהחפזון הוא מה שהתקינו א"ע בלילה לצאת בהשכמה. וזהו ע"ד מ"ש במד"ר שם ס"פ י"ח בעוה"ז עשה להם נס בלילה שהוא נס עובר אבל לע"ל הלילה נעשה יום שנאמר והיה אור הלבנה כאור החמה. עו"ש ס"פ י"ט לשעבר אני וב"ד הייתי מהלך לפניכם שנאמר וד' הולך לפניהם אבל לע"ל אני לבדי שנאמר כי הולך לפניכם כו'. והוא סיפי' דקרא כי לא בחפזון תצאו. מבואר דזה שלא בחפזון יצאו הוא מפני כי ילך לפניכם הוא ית' לבדו בלא ב"ד. והיינו כי בית דינו הוא מל' שהוא מדת לילה והיציאה בלילה זהו ענין החפזון. ולכן ממחרת הפסח שזהו מדת יום כתי' ובנ"י יוצאים ביד רמה שא"צ לחפזון. כי הלילה נק' ליל שמורים. כי מדת מל' שהוא להיות בחי' עם עוממות זרים ונפרדים. ע"כ מחמת החושך יש מקום לינקת החיצונים מחמת ההסתר שהם הנק' חשך גמור. כמ"ש בפרדס ערך חשך. ולכן יצ"מ מבחי' חשך ע"י אתכפיא צריך לברוח מן הרע. כמ"ש בסש"ב פל"א. וזהו ענין החפזון כמ"ש ויהי דוד נחפז ללכת מפני שאול. ואפ"ל הבריחה מן הרע ע"י ופנו לכם צפונה הצפינו עצמיכם לד"ת. וגם כי הנה במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי וחשך זה הוא חשך דקדושה ע"י"ז נמתק החשך הגשמי. ענין ההפרש בין חפזון ובין פחז כמים.

ב) **אך** עכ"ז המעשה הנעשה בחפזון ומהירות אינו משובח. נחלה מבוהלת גבי בני גד. כמ"כ עולם התהו נק' נחלה מבוהלת. אבל עולם התיקון שרשו ממו"ס סבא דעתתי סתים.

ובבוך שמות דף נ"ן ע"ב · ראה לע"ל ע' שב.
וככה : ראה לע"ל ע' רצא ואילך בארוכה יותר.

שייך לפסוק שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאור

ילקוט ח״א ס״ד סע״א קנג״ד רסב״ב. בספ׳ ישורש שבת יש ב׳ ענינים הסכ״ם הא׳ לשון שביתה ומנוחה כי בו שבת דהרגומו ארום ביה נח. היינו נייחא דרוחא בא שבת בא מנוחה. הב׳ לשון השבתה וביטול כמו זקנים משער שבתו איכה ה׳ י״ד שבת משוש לבינו. שם ה׳ ט״ו. נשמו מסלות שבת עובר אורח. ישעי׳ ל״ג ח׳. אשביתה מאנוש זכרם בס׳ האזינו ל״ג כ״ו. שהוא ענין בטול וחורבן. וכך ביום השבת יש ב׳ בחי׳ האלו. הא׳ למעליותא שביתה ועונג וכמ״ש הענין בת״א ס׳ נח בד״ה מים רבים ובס׳ יתרו בד״ה זכור את יום השבת ובלק״ת בד״ה שובה ישראל עד דרוש השני ובד״ה לבאר ענין יוהכ״פ. והב׳ לגריעותא שאז השבתה וביטול וכמ״ש בילקוט ס׳ בחקתי ע״ם והשבתי חיה רעה מן הארץ בספ׳ מזמור שיר ליום השבת למשבית מזיקין מן העולם. והנה בשבת שולט מזל שבתאי שהוא שולט על השממה והחורבן והקשו ע״ז. ותירצו שזה לומר שהשוכר שבת הוא למעלה מהנהגת המזלות ע״ד אין מזל לישראל. והתירוץ מובן שהחורבן והשממה על הקליפות נמשך מהעונג ושבת ומנוחה דקדושה כי אמלאה החרבה כשזה קם כו׳ ועד״ז ענין וחד חרוב והרי אז תכלית העילוי בקדושה יום שכולו שבת ומנוחה. אלא דהיא הנותנת שבגילוי הקדושה נמשך חורבן ושממה לחיצונים וכענין הר חורב. והנה פסח נק׳ שבת כמ״ש וספרתם לכם ממחרת השבת דהיינו מחרת הפסח נמצא נק׳ פסח שבת והוא העילוי הגדול בקדושה. ובזה עצמו נמשך השבתת שאור ביטול וחורבה לקליפות ס״מ ונחש שהם שאור וחמץ כו׳. ופי׳ ביום הראשון גימט׳ כתר שעי״ז נמשך ביטול החיצונים כו׳ וכנודע מענין עד שנגלה עליהם ממ״ה. שעי״ז לא הספיק להחמיץ כו׳. וזהו ג״כ ע״ד שהתורה נק׳ עוז ותושיה שנותנת כח בנה״א ומתשת כח נה״ב.

ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם מן הדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף כו׳. הנה איתא במדרש ע״ז משל לאדם שהי׳ לקה ברגליו חזר על כל הרופאים כו׳ עד א׳ אמר לו בדבר קל אתה מתרפא כו׳ כך אמר להם משה אם רוצים ליגאל ולקחתם לכם אגודת אזוב כו׳. והנה להבין המשל הזה מהו לקה ברגליו. י״ל מקודם מ״ש הבונה בשמים מעליותיו כו׳ מהו לשון הבונה בשמים עליות איך שייך למעלה בנין עליות כו׳. והענין הוא דהנה כתי׳ ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים כו׳ ואשים דברי הוא בחי׳ תורה. ובצל ידי כו׳ הוא בחי׳ מצות בצל החכמה בצל הכסף. לנטוע שמים כו׳ בחי׳ קרבנות תפלה כו׳. ולכאורה אינו מובן מה שייך לומר לנטוע שמים שהלא שמים כבר נברא כו׳. והנה כתיב ושמים בזרת תיכן. ולמדו מזה בגמרא עירובין דכ״א ע״א שהשמים היא רק משלשת אלפים ומאתים בתורה. וכמשפירש״י שם שהזרת הוא חצי אמה ע״ש. ולהבין כ״ז הענין הוא דהנה הבריאה נק׳ יש

מאין כי אני הוי' לא שניתי לא כמו שהנשמה מחיה את הגוף כו' כי מלכותך כו' והללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו.

ומעתה יש להבין בזמן שהבריאה נעשה רק מזיו והארה שאינו נוגע אל עצמותו א"כ אינו מובן מהו ענין השבת כי שבת הוא בחי' שביתה כי בו שבת. מה שייך שביתה כיון שלא הי' עבודה כלל. וכמ"ש במדרש לא בעמל ולא ביגיעה ברא כו' כ"א במאמר ס"ז. ומהו ענין השבת שהוא בחי' שביתה ממלאכה זו. והענין הוא דהנה איתא בזהר שעשרה מאמרות נק' מילין דהדיוטא ולאו אורחא דמלכא כו'. וגם זה לכאורה אינו מובן איך נק' הע"מ מילין דהדיוטא. אך שרש ענין הדיוט נמצא בת"א ע"פ אין זה כ"א בית אלקים ומתרגם לית דין אתר הדיוט. וי"ל מהו ענין הדיוט. והענין הוא דהנה כתיב נער הייתי גם זקנתי ואז"ל שרו של עולם אמרו שמט"ט נקרא נער. והיינו לפי שכדי שיומשך ההשפעה מעולם האצי' למטה שיהי' עולם שהוא בחי' גבול וכמאמר רז"ל מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה וגם שנעשה העולם בבחי' יש ודבר נפרד לגמרי. וגם שיש שם בחי' עץ הדעת טו"ר הוצרך להתצמצם השפעה זו בעולם היצירה בבחינת מט"ט וזהו שנק' נער אנפי זוטרי קטנות וצמצום. ועל כן נקרא הדיוט וכמ"ש בזהר שמט"ט נקרא הדיוט לגבי מארי' (וזהו מה שאמרו רז"ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך) וזהו כי כהן הדיוט לגבי כה"ג שלגבי כה"ג נק' הדיוט. וזהו ג"כ ענין שע"מ נק' מילין דהדיוטא שאע"פ שע"מ הם גבוהים מאד למעלה אך מ"מ כיון שע"י נעשה מקור להעולמות שהם בחי' גבול ויש כו'. וגם שנעשה מקור לעה"ד טו"ר. וכמו שאנו רואים שע"י שיש באדם חצר הכבד המפסיק ע"ז נעשה שהמעים הם מבררים את המאכל עד שיצא הפרש לחוץ. וכן ע"י מאמר יהי רקיע המבדיל בין מים למים. מזה נעשה מקור לתענוגי' גשמיי' בחי' עה"ד טו"ר. וע"מ נק' מילין דהדיוטא. וזהו מה שתרגם אונקלוס לית דין אתר הדיוט. כי אתר הדיוט הוא בחי' השייך לעולמות משא"כ בבהמ"ק הי' מאיר למעלה מבחי' עולמות. וכמ"ש אכן יש הוי' במקום כו'. ע"כ אינו אתר הדיוט. וזהו ענין השבת שהוא בחי' שביתה ואע"פ שאינו שביתה ממלאכה מ"מ הוא בחי' שביתה מהירידה לפי שהוא בחי' ירידה והשפלה נגדו. וכמו למשל חכם גדול כשמדבר דברים פשוטים בעלמא הוא ירידה גדולה אצלו וכששבת מהדבורים אזי היא בחי' שביתה אצלו. וכך שבת הוא בחי' שביתה עליות העולמות למעלה מבחי' ע"מ כי בו שבת מבחי' מאמר כו'. וזהו מ"ש ובמלאכיו ישים תהלה. והיינו לפי ששרש המלאכים הוא מבחי' י' כלים דד"א ויש להם נשמה וגוף וע"כ הגוף שלהם מסתיר ג"כ ואף שאין שייך שם בחי' חטא ועון אעפ"כ הביטול אינו כדבעי מפני שהגוף מסתיר וכן שמים לא זכו בעיניו ג"כ מהאי טעמא שהביטול אינו כדבעי לפי ששרש השמים הוא מבחי' ע"מ מילין דהדיוטא. ובזהר מפרש הן שמים לא זכו בעיניו למעליותא. שמפני חביבותן ע"כ לא זכו בעיניו כמו למשל אדם כשיש לו כלי נאה או בנין נאה שכל מה שהכלי חביב עליו יותר הוא מתקנה יותר ודומה לו שעדיין לא נתקנה היטב וצריכה תיקון עדיין. וכך שמים לא זכו בעיניו.

וזה לנטוע שמים כו׳ שצריך לנטוע ולתקן את השמים כי כל מה שנברא בשיס״ב צריכין תיקון ואפילו שמים. והמכוון מזה הי׳ כדי שיהי׳ עבודה כו׳. ועי״ מה עושין הנטיעה והו ע״י תפלה כי תפלה נק׳ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה לפי שהתפלה מתחלת מדברים תחתונים מסוד״ז הללו את ה׳ מן הארץ כו׳ ואח״כ יוצר אור התבוננות מהמלאכים ואח״כ ק״ש שמע ישראל עלו במחשבה. וכשיתבונן בכל זה ששרש הכל הוא מבחי׳ ע״מ מילין דהדיוטא ע״ז נעשה ואהבת את הוי׳ אלקיך אהבה ורצון לעצמותו ומהותו ית׳ ואח״כ הוא בחי׳ ש״ע ברוך אתה הוי׳ המשכה למטה כי בסולם עולים ויורדים כו׳ ועי״ז נעשה לנטוע שמים שממשיכים ומתקנים את השמים. וכמ״ש היושבי בשמים היושב יו״ד שממשיכים בחי׳ י׳ בהשמים שהוא בחי׳ חכמה השמים כסאי שהשמים נעשה כסא ומכון לשבתו ית׳. וזהו מ״ש כונן שמים בתבונה שממשיכים בשמים מבחי׳ תבונה. כי שמים היא אש ומים בחי׳ מדות משא״כ תבונה הוא למעלה מבחי׳ מדות וכמ״ש לתבונתו אין מספר. כי מתחלה כתי׳ גדול אדונינו ורב כח שהוא בחי׳ שיעור קומה של יוצר בראשית ששרשו מבחי׳ מדות דאצי׳ שהיא מקור בחי׳ גבו׳ משא״כ לתבונתו אין מספר. וזהו כי אמרתי עולם חסד יבנה הוא בחי׳ בינה ממשיכים בעולם מבחי׳ בינה. וזהו ע״י בחי׳ תפלה. והנה כמו״כ ע״י התורה ממשיכים בהשמים ואשים דברי בפיך. דהנה ושמים בזרת תיכן חצי אמה. והנה חצי אמה הוא בחי׳ ה׳ תתאה ג׳ קוין שנעשה מקור לעולמות בי״ע והאמה הוא בחי׳ ה׳ עילאה. וזה שהשמים הוא רק א׳ משלשת אלפים ומאתים מהתורה. דהנה אורייתא מחכ״ע נפקת. והנה בחכמה יש ל״ב נתיבות חכמה שהוא כנגד כ״ב אותיות וע״ס. והנה יו״ד כלול מיו״ד ויו״ד מיו״ד וזהו שלשת אלפים ומאתים וכמו שיש ל״ב נ״ח כמו״כ יש ל״ב פעמים אלקים שבמע״ב שהוא בחי׳ ל״ב נת״ח. וזהו חצי אמה ה׳ תתאה שהוא רק חלק א׳ משלשת אלפים ומאתים. וזהו שע״י התורה ממשיכים בהשמים שהיא רק בזרת תיכן ח״ת. משא״כ אורייתא הוא ח״ע כו׳. וזהו הבונה בשמים מעליותיו שממשיכים בהשמים מבחי׳ מעליותיו שהיא בחי׳ על סוכ״ע וכמ״ש בחנה ותתפלל חנה על הוי׳ למעלה משם הוי׳ כי גדול מעל שמים חסדך כו׳. אך הנה כ״ז כשאגודתו על ארץ יסדה שיש בחי׳ אגודה אחת. כי הנה אגודה הוא כשיש התכללות דוקא והיינו ע״י שיש להם בחי׳ ביטול וכמ״ש ביעקב ע׳ נפש יוצאי ירך יעקב ובעשו נאמר נפשות ל׳ רבים. והיינו לפי שע׳ נפש הם יוצאי ירך יעקב שנמשך הע׳ בבחי׳ עקב״ים ויש להם מהביטול כו׳ ע״כ יכולים הם להתכלל משא״כ כשהם בבחי׳ יש אינם יכולים להתאחד ולהתכלל. והנה כשיש בחי׳ אגודה בחי׳ התכללות אז יכולים להמשיך מבחי׳ מעליותיו. וכמו במ״ת נאמר ויחן ישראל שנתאחדו אז ניתן להם התורה. ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך. כא׳ דוקא. וזהו שקדושה אין אומרים כ״א בעשרה דוקא אבל א׳ אעפ״י שהוא אדם גדול מאד אינו יכול לומר קדושה. וכן ברכת הזימון הוא דוקא בשלשה. בשלשה אומר נברך שעושין בריכה משא״כ א׳ כו׳ אבל עשרה או ג׳ אע״פ שהם פחותי ערך יכולים לומר קדושה או ברכו כו׳. וזהו ואגודתו על ארץ יסדה אז הבונה בשמים מעליותיו. אליך נשאתי את עיני כו׳ אז היושבי בשמים כו׳. וזהו ולקחתם אגודת אזוב

אזוב דוקא. ולהבין למה אזוב דוקא. הענין הוא דהנה אזוב וסף הוא בגימט' יוסף. והענין הוא דהנה כתיב אלה תולדות יעקב יוסף. ולהבין למה יוסף דוקא. הענין הוא דהנה ידוע שיעקב הי' בחיר שבאבות בריח התיכן המבריח מן הקצה אל הקצה. אך הנה כ"ז הוא רק למעלה מקצה השמים דלעילא עד קצה השמים דלתתא. אבל למטה אינו נמשך בגילוי. וכשיהי' תולדות יעקב שיהי' נמשך למטה זהו ע"י יוסף שהוא בחי' יסוד כי יוסף הי' השליט במצרים וע"כ ע"י יוסף ירדו למצרים ועל ידו עלו כו'.

וזהו אגודת אזוב דוקא שעי"ז יומשך למטה ג"כ. ובזה יובן המשל של המדרש משל לא' שלקה ברגליו. דהנה נש"י נקראו בחי' רגל כמ"ש בנים אתם כו' ברא כרעא דאבוה כמו שהרגל בטל לגבי הראש כך נש"י הם בטלים לאלקות. ובדרך פרט יש בכל נשמה ראש ורגל וראש הוא בחי' מוחין חב"ד. חג"ת הוא בחי' ידים ורגל הוא בחי' מעשה. והנה אע"פ שהרגל הוא למטה מהראש מ"מ יש מעלה ברגל שהוא מוליך את הראש שהילוך הוא מעלה גדולה וכמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. שההילוך הוא בלי גבול ממש. וזהו שהמועדים נק' שלש רגלים. והיינו לפי שבכל יו"ט הוא בחי' עליי' העולמות וכמ"ש מי זאת עולה מן המדבר שהיא כמו בחי' שבת שביתה מע"מ מילין דהדיוטא. וכך יו"ט הוא בחי' שביתה אפילו כשחל יו"ט ביומין דחול. והנה כ"ז כשהרגל הוא בשלימות משא"כ כשחלה ברגליו שפגם באיזה מעשה ואפילו בדקדוקי סופרים נק' חולה וכמ"ש סומך ה' לכל הנופלים כו' ואז נק' חולה. וא' להם בדבר קל אתה מתרפא שהוא בחי' תשובה שנק' רפואה וכמשארז"ל גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם. ולהבין מהו ענין בחי' רפואה. הנה כתיב באליהו וירפא את מזבח ה' ההרוס. ולהבין מה שייך במזבח ענין רפואה. הענין הוא דהנה על המזבח הי' אש שלמטה ואש שלמעלה. ואש שלמטה מצוה להביא מן ההדיוט. והנה בעבודה אש בחי' אהבה כרשפי אש. ויש ב' מיני אהבה היינו אהבה ממילין דהדיוטא מהתבוננות של עולמות איך שהם רק זיו והארה בעלמא ועי"ז נעשה לו אהבה ותשוקה לאלקות. זהו הנק' אש של הדיוט. ויש אהבה הבאה מלמעלה ונק' אש שלמעלה. אך הנה יש בחי' אש זרה דהיינו רשפי אש בבחי' מילי דעלמא ויש אש זרה ממש דהיינו תאוות רעות ואפילו בהיתר. ואז נק' חולה כמו למשל האדם צריך שיהי' לו חום הטבעי. אבל כשנעשה לו אש זרה אז נעשה חולה. וצריך לרפואה. וזהו שא' להם בדבר קל אתם מתרפאין. לפי שנש"י היו אז בחי' חולה ברגליהם לפי שהיו מושקעים במ"ט שע"ס והיו צריכים לרפואה. וא' להם בדבר קל היינו באזוב שהוא בחי' ביטול ושפלות. כי בע"ת הוא בחי' שפלות לב נשבר ונדכה כו'. ועי"ז והגעתם אל המשקוף בחי' השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך היינו שיהי' המשכה בהשמים לנטוע שמים כו'. וזהו על המשקוף ועל שתי המזוזות שהיא בחי' ג' קוין כנגד ג' אבות חח"ן בג"ה וקו האמצעי המחברן כו'.

ולקחתם אגודת אזוב כו׳. וח״ג פ״ם צו דל״ה רע״א. ר׳ יוסי אמר כתיב ואגודתו על ארץ יסדה בעמוס סי׳ ט׳ ואגודתו כד אזדווג מלכה לקבלה בכל אינון עטרין קדישין. פי׳ המק״ם כשז״א מקבל כל המוחין ונותנם לה נקרא ואגודתו והיינו כמ״ש בזהר אמור דצ״ג ע״ב ע״ש לך אמר לבי בקשו פני. אלין אינון עטרי מלכא דאיהו אחיד בהו ואינון ביה. אינון שמיה ואיהו שמיה מלה חדא הוא. ופי׳ המק״ם שם ג״כ עטרי מלכא הם המוחין דזעיר כו׳. ועי׳ בזהר ר״פ קרח דקע״ו ב׳ בענין כל אינון כתרין עילאין בגופיא חד כדין ואגודתו כתיב. ובת״ז סוף תקון ל״ט דפ״ג שזהו ענין אק״ב וצונו. וצונו לשון צוותא וחיבור. ועיין מענין וצונו שהוא ביסוד בלק״ת פ׳ מסעי בד״ה הנה גבי המסעות כתיב ושם ספ״ב. ואינון לעילא תרין כו׳ ואתעבידו בה אגודה חדא. דהיינו יחודם במ׳ והו ענין האגודה דאיהי אגד דכולהו כו׳. וע״ש בכס״ם שהטפה נמשכת מכל רמ״ח אברים בו״א. ועיין מזה בלק״ת פ׳ שלח בד״ה והיה לכם לציצית דרוש השני פ״ב. נמצא בחי׳ ואגודתו זהו יחוד וחיבור קב״ה ושכינתיה.

רבי יצחק אמר ואגודתו כד״א ולקחתם אגודת אזוב פי׳ המק״ם דר׳ יצחק ס״ל ואגודתו הם חג״ת וא״כ לפ״ז אגודת אזוב היא חג״ת. מאי קא מיירי אלא דכד מתחברן כחדא (עיין בזהר ר״פ ויגש דף ר״ו ע״ב ע״ש כי הנה המלכים נועדו) ואתברכא מינייהו (ר״ל ע״ד מ״ש בזהר ר״פ תזריע דמ״ב ע״ב ע״ש כל ימי חיה בזמנא דאינון ימי השמים נהרין עלה וס״פ מקץ דף ר״ד ע״ב בענין ובשמו השבע כו׳) כדין שלטא על כולא ונהרא לעילא ותתא וכולא בשעתא דכהנא פלח פולחנא ואקריב קורבנא ואקטיר קטרת ומכוון מלין לקרבא כולא כחדא (ע׳ זהר פ׳ שמיני דס״ל ע״א ובפ׳ ויקרא ד״א א׳ בהעלותך דק״נ ע״א) כדין ואגודתו על ארץ יסדה. לפ״ז הפירוש ואגודתו הם חג״ת שנעשית חו״ג אגודה ע״י הת״ת. עי׳ באג״ה סי׳ י״ב ד״ה והיה מעשה הצדקה שלום. והם נמשכים על ארץ היא המ׳ והיינו ע״י הבונה בשמים מעליותיו המשכות המוחין ג״ר בחג״ת. שהן בחי׳ עליותיו ע״ד כי גדול מעל שמים חסדו. זורעי על כל מים. ותתפלל חנה על ה׳. השלך על ה׳ יהבך. וזהו שיש מצות שמברכין עליהן בעל. וממוצא דבר נלמוד שזהו ג״כ ענין ולקחתם אגודת אזוב שזהו ג״כ ענין המשכת יחוד הנ״ל ע״ד ואגודתו על ארץ יסדה. ומזה נמשך הבונה בשמים מעליותיו. והנה אזוב הוא יסוד והוא בחי׳ אלה תולדות יעקב יוסף. והיינו כי המשקוף ושתי המזוזות הם אברהם יצחק ויעקב שהם חג״ת. ואזוב עם ספ גימטריא יוסף. והיסוד מקבל מחג״ת ועיקרו מת״ת ומשפיע במ׳ שהיא הפתח. וזהו ענין אגודת אזוב דוקא והוא בחי׳ ואגודתו על ארץ כו׳ כנ״ל. ועמ״ש ע״פ הבונה בשמים מעליותיו וע״פ ואשים דברי בפיך כו׳ לנטוע שמים וליסוד ארץ כי ושמים בזרת תכן חצי האמה ה׳ תתאה והיא אחד משלשת אלפים ומאתים בתורה כי התורה ל״ב נתיבות ח״ע. וכל נתיב כלול מיו״ד ויו״ד מיו״ד. ולכן ע״י עסק התורה ממשיך לנטוע שמים כו׳ ולהיות כונן שמים בתבונה. וזהו וע״י ואגודתו על ארץ יסדה. וענין אגודת אזוב י״ל ע״ד כי כל בשמים ובארץ דאחיד שמיא וארעא. היינו יסוד הנק׳ כל הוא

מחבר שמים וארץ, וזהו בחי' אגודת אזוב. וטבלתם כו' היינו ע"י הקרבנות העלאת מ"ן דנוק' ויסוד נמשך לברר המ"ן. וכמ"ש סד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים בענין ותשתחוין לאלומתי ואדם מן האשה, והמשכה היסוד ז"א ביסוד דנוק' נקרא וטבלתם כו' וכמ"ש מזה בענין אשר פרה ומים חיים והאזוב מחבר ב' הבחי' כו' ע"ש. והנה מזה נמשך והגעתם אל המשקוף, היינו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל כי פירוש השקיפה כו' מן השמים זהו ע"ד הבונה בשמים מעליותיו אשר זהו נמשך ע"י ואגודתו כו' אגודת אזוב כו'.

ולבאר זה ע"ד ההסבר. צריך להקדים מ"ש ע"פ וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר מענין אדם לעמל יולד ואיני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה. דפי' שם שיחה הוא עשרה מאמרות ע"ד הוא שח ויהי. וכן בנפש עמל שיחה ע"ד שומר פיו ולשונו שומר מצרת נפשו. אך עמל תורה כל העוסק בתורה כאלו בונה פלטרין של מעלה ושל מטה שנאמר ואשים דברי בפיך לנטוע שמים וליסוד ארץ כו' וזהו ג"כ ענין הבונה בשמים מעליותיו כו' יעו"ש מסעיף ד' * עד סוף סעיף ח'. ומזה יבואר ג"כ מש"כ בענין ולקחתם אגודת אזוב כו' והגעתם אל המשקוף כו'.

ע"י במד"ר בשה"ש בפסוק כתפוח בעצי. לאחד שלקה ברגליו כו' בדבר קל אתה מתרפא כו' ולקחתם אגודת אזוב כו'. ויובן עם מ"ש בזהר ס' נח דף ס"ו ע"ב ע"פ וירפא את מזבח ה' ההרוס. כי כנ"י נק' חולת אהבה, והרפואה היא כמ"ש שמש צדקה ומרפא בכנפיה וה"ס ההמשכה מבחי' שמש לבחי' סיהרא כנ"י כמ"ש בד"ה והי' מדי חדש בחדשו. וזהו וירפא את מזבח כו'. וזהו לאחד שלקה ברגליו ועמ"ש בת"א בתחלתו בענין והארץ הדום רגלי, כי כנ"י נקרא רגל כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם וברא כרעא דאבוהי כו' והרגלים הם המלאכים ונושאים את הראש כו'. וכן יש כמה רפואות שעושים ברגל ומתרפא הראש כו'. וכך עד"מ למעלה וזהו ענין נעוץ סופן בתחלתן כו'. והנה התפלה נקרא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. וכמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה ירדתי בחגוי. וההילוך בסולם הוא ע"י הרגלים שהם המהלכים ובנפש הרגלים הם בחי' המעשה להיות סור מרע ועשה טוב בתכלית ועי"ז יכול לעלות בסולם משא"כ כשאין המעשה בשלימות הרי לקה ברגליו. ע"י בד"ה כי ההרים ימושו ובד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון גבי כל אשר בו מום לא יקרב כו'. והנה כמו כן הירים נקרא שלש רגלים ע"ד ונתתי לך מהלכים בין העומדים כי בירים הוא עליות כנסת ישראל ע"ד מי זאת עולה כמ"ש בד"ה ויושט המלך לאסתר. ועי' במא"א אות ה' סס"ו הליכה נק' הזיוג הולך ברגל מבורכת יסוד כו'. ועמ"ש באריכות ע"פ שלש רגלים תחוג לי בשנה. משא"כ ע"י פגם הברית נק' שלקה ברגליו כו' ואין בו כח ההילוך. בדבר קל אתה מתרפא, היינו אגודת אזוב רומז ליסוד בחי' יוסף. ועמ"ש ע"פ בן פורת יוסף בפירוש אלה תולדות יעקב יוסף כי יעקב הוא בריח התיכון המבריח מן

---

*מסעי' ד' . . סעי' ח' . אוה"ת יתרו עמוד תתקו.

הקצה. ועכ״ז להיות תולדות מבחינה יעקב זהו ע״י יוסף דוקא יסוד. שהזווג ע״י יוסף דוקא והזווג הוא בירור המ״ן דנוק׳ שהוא בירור עולם התהו. וזהו ע״ד הנזכר בזח״ב דרפ״ב ע״א בענין ההפרש בין המשכן ובין המקדש שבנה שלמה וזהו ע״ד ההפרש בין בחי׳ יעקב מצד עצמו לבחי׳ אלה תולדות יעקב יוסף. ועז״נ ולקחתם אגודת אזוב דוקא. אזוב עם סף גימ׳ יוסף. ומשקוף ושתי המזוזות הם אברהם יצחק ויעקב נמצא זהו ענין אלה תולדות יעקב יוסף. וזהו וירפא את מזבח כו׳ דקריב מלה לדוכתיה ואתסי כולא ובזח״ם שם שמתמת שעזבו הברית ונעשה פירוד בין ו״ה גרמו שהקליפות פרצו גדר ונכנסו פנימה בסוד את מקדש ד׳ טמא. וז״ס החילי אש זר כמובן ממ״ש בזהר פ׳ שמיני דל״ז ע״ב בענין ויקריבו לפני ד׳ אשר זרה ע״ש במק״מ. משא״כ כיון דקריב מלה לדוכתהה אש יו״ד נמשך באש ה״א עיין בת״א פ׳ שלח בד״ה והיה לכם לציצית אתסי כולא ובטל החום דאש זר כו׳. וזהו ג״כ ענין ולקחתם אגודת אזוב. זהו רפואה לבחי׳ רגל כו׳ וכזה נמשך ופסח ה׳ על הפתח אשר חג הפסח הוא ראש השנה לרגלים כמ״ש במשנה וגמרא רפ״ק דר״ה ועמ״ש ע״פ רפאני ה׳ וארפא.

בעמוס סי׳ ט׳ י׳ הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו על ארץ יסדה. א) חגיגה פ״ב יב״א. אבות פ״ג משנה ו׳. פ״ג דמנחות כז״א. פ״א דכריתות ד״ו ע״ב. אדר״נ. מד״ר אמור פ״ל דר״א א׳. פ׳ בהעלותך פט״ו דרס״ה א׳. בקהלת צ״ב ג׳.

ב) ילקוט ח״א פ׳ תשא ק״ז ב׳ ע״ש ואגודתו הגמרא דכריתות הנ״ל. פ׳ אמור דק״ח א׳ כהגמרא דמנחות הנ״ל אך במקום וכן ישראל בהרצאה כתוב וכן ישראל לא ישובו לארצם עד שיהיו באגודה אחת שנאמר ואגודתו כו׳. והזר״ע לא העיר בזה. פ׳ ראה דף רע״ח ב׳ ע״פ לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות אלא כולכם אגודה אחת וכן הוא אומר הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה. והוא מהספרי. ועיין בגמרא פ״ק דיבמות דף י״ד ע״א.

ג) פ׳ הברכה ע״פ ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם. כשהן עושין אגודה אחת וכה״א הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו כו׳ רשב״י אומר משל לאדם שהביא שתי ספינות כו׳ והוא מהספרי והמשל מהספינות מבואר ג״כ במד״ר פ׳ בהעלותך. ועמ״ש במ״א ע״פ ויהי בישורון כו׳. ויש להעיר ע״ז ממ״ש בלק״ת פ׳ במדבר סד״ה והיה מספר בני ישראל בענין ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו שהם יחו״ע ויחו״ת וזהו המשל מב׳ הספינות ועי״ז ושמו להם ראש אחד היינו ת״ת דאימא שיהי׳ כתר א׳ לשניהם בשוה כו׳ וזהו הבונה בשמים מעלותיו כו׳.

ד) בתלים בסי׳ פ״ח רמז תתל״ט הקורא למי הים כו׳. בישעי׳ בסי׳ מ״ג רמז שי״ז ע״פ אתם עדי ואני אל. כשאתם עדי אני אל כו׳. ועמ״ש מענין אתם עדי ע״פ ויקהל משה את כל עדת בני ישראל כיוצא בו

אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים אלמלא אני לא היית יושב בשמים וכה"א הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה, והוא מהמכילתא. וענין היושבי בשמים זהו ההפך ממ"ש בזהר פ' אחרי דף ע"ד ע"ב גבי וכדין לבשו שמים קדרות כו' ודע"ה א' אוי כד אסתלק מלכא לעילא לעילא כו' תאנא סליק ו' לעילא לעילא כו' וא"כ היושבי בשמים זהו ההפך כאשר ה' עילאה מאיר בהוא"ו ע"ד היושבי כו' וכמ"ש בזהר ויקרא דט"ו סע"א בענין ישר יחזו פנימו, אתגליא ע"ק בז"א כו' וכ"כ שם די"ו ע"א וע' ע"פ היושבי בשמים בזהר ואתחנן דרס"ה סע"ב.

ה) **עיין** זח"א פ' ויגש דר"ז ע"א ע"פ כונן שמים בתבונה מאי כונן, אלא כונן כל יומא ולא פסיק, היינו בכל יום נמשך מוחין חדשים מהבינה לז"א כו' וזהו ענין הקב"ה מניח תפילין וענין מי ברא אלה, וזהו ג"כ עולם חסד יבנה שהחסד נבנה תמיד וע' מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי דרוש השני ספ"א שזהו ענין כי כל בשמים ובארץ כל הם נש"ב כו', ועיין זח"ב תרומה קס"ה ע"ב ע"פ סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו דהפי' לרוכב בערבות קאי על ע"ק שהוא מאיר בערבות ז"א ע"י בי"ה שמו שהם או"א, וזהו הבונה בשמים מעליותיו ואמרו מעלותיו קרי, ויש ט"ו שיר המעלות שהם נגד בחי' י"ה וביוהכ"פ נמשך מזה חמש טבילות ועשרה קדושין, וכן בפסוק את ה' האמרת יש ט"ו תיבות, וא"כ זהו ענין הבונה בשמים מעלותיו דהיינו ענין לרוכב בערבות בי"ה שמו, וזהו עצמו ענין כונן שמים בתבונה וכ"ז נמשך ע"י ואגודתו על ארץ יסדה, ועמ"ש ע"פ במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו זהו ביום חתונתו דוקא, וכן מצא אשה שהיא כנס"י מצא טוב טיבו דע"ק, ובמד"ר משפטים ספ"ל ד"א כי קרובה ישועתי לבוא ישועתכם אינו אומר אלא ישועתי כו' עד צדיק ונושע, וזהו ענין הנז"ל ס"ד כשאתם עדי אני אל כו' שאז מאיר ע"ק בז"א ונמשך מזה גלוי אלקות בעולמות כו', ועמ"ש ע"פ ואשים דברי בפיך כו' לנטוע שמים כו', ועי' זח"ב ויקהל קצ"ז ב' ד"א מי עלה שמים ששמים מתעלים בבחי' מי היינו כי מי מדד כו' ושמים בזרת תיכן, ולכן נאמר אתה הוא ה' לבדך את עשית השמים חסר ה', והתעלות שמים בבחי' מי זהו עלי' גדולה וזהו הבונה בשמים מעליותיו בחי' מי עלה כו'.

ו) **במסכת** אבות פ"ג הובא פסוק זה על חמשה שיושבין ועוסקי' בתורה שנאמר ואגודתו כו' וכ' במדרש כי אגודה הם חמשה שאדם אוגד בידו אחת שיש בה ה' אצבעות ועוד כי רישי' דקרא הבונה בשמים מעליותיו כלומר השכינה שהיא בשמים יורדת למטה כשיש אגודות עוסקים בתורה כו', ורש"י ורשב"ם גורסים שם זה על שלשה שיושבים ועוסקים בתורה שנאמר ואגודתו כו' ואין אגודה אלא בשלשה שכן מצינו בשלשה מיני' שבלולב שהיו נאגדים כאחד ועוד תנן ולקחתם אגודת אזוב שלשה קלחין עכ"ל. ובמנחות פ"ג דכ"ז ע"א וכן ישראל בהרצאה (כשהן מתענין אין נענין עד שיהיו כולן באגודה אחת צדיקים ורשעים דומיא דמינים שבלולב עושין פירות ואין עושין פירות) עד שיהיו כולן באגודה אחת שנאמר הבונה בשמים מעליותיו ואגודתו

על ארץ יסדה, ויובן זה עם מ"ש בת"א פ' נח סד"ה הן עם אחד כו', וכן איתא פ"ק דכריתות ד"ו ע"ב כל תענית שאין בה מפושעי ישראל כו' שנאמר ואגודתו כו', וכן ברבות אמור ספ"ל דר"א א' לענין מינים שבלולב אלו ישראל כו' יוקשרו כולם אגודה אחת והם מכפרים אלו על אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה הה"ד הבונה בשמים מעליותיו, ואימתי הוא מתעלה כשהן עשויין אגודה אחת שנאמר ואגודתו כו'. וי"ל פי' בשמים היינו המדות עליונות אש ומים ז"א דאצילות ושהוא מתעלה היינו שיומשך בו מוחין דגדלות מא"ס ב"ה וכנ"ל סעי' ה' ועמ"ש ע"פ לך הוי' הגדולה והגבורה כו' דהיינו ג"כ שהמדות דא"א מאירי' בז"א אזי הוא בבחי' הגדולה והגבורה, הגדלות המדות כו', ועמשל"ק ססעי' ח' בענין ואני מתעלה. גם י"ל עפמ"ש בביאור ונקדשתי בענין ג"פ קדוש, שהקדוש הא' עליות ז"א הנק' שמים לבחי' קדש העליון ואח"כ נמשך מלמעלה למטה כו', וזהו הבונה בשמים מעליותיו כו', וכן איתא ברבות פ' בהעלותך פט"ו דרס"ה א' ע"פ אספה לי שבעים איש זש"ה הבונה כו' ואגודתו כו' לפלטין שהיתה בנויה ע"ג הספינות כו' ע"ש, ועמש"ל סעיף ג'. ויש לפרש הבונה בשמים מעליותיו עדמ"ש בזח"ג ויקרא ד"ו ע"א כי גדול מעל שמים חסדך דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים ומאן איהי דא איהי אימא כו' וע"ש בהרמ"ז והוא ג"כ כענין מש"ש בפ' ויקרא דע"ט ב' כתיב ותתפלל חנה על ה' על דוקא בגין דבנין במזלא קדישא תליין ופי' במק"מ כי הוי' הוא ז"א ובחי' על הוי' היינו א"א, וזהו ג"כ ענין עולת שבת כו' על עולת התמיד ע"ש, והיינו פי' מעליותיו שבחי' מעל שמים ובחי' מעל הוי' יתגלו בשמים שהוא ז"א, וכמו בשבועות שנמשך לז"א הכתר מא"א, והמשכה זו זהו ע"י ואגודתו על ארץ כו' וכמ"ש כולך יפה רעיתי, כמ"ש ע"פ וזה מעשה המנורה ובד"ה אתם נצבים כולכם, ועמ"ש בד"ה וקבל היהודים ובד"ה תורה צוה גבי בהתאסף ראשי עם כו'.

ז) **והנה** ענין אין אגודה פחות משלשה היינו מה שישראל נחלקים לשלשה בחי' כהנים לוים וישראל, ועז"נ ואגודתו על ארץ יסדה, היינו כשהיו כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם כולם אחוזים וקשורים יחד באגודה אחת כו', וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה כי ההרים ימושו פ"ג, ועיין בהרמ"ז ר"פ צו שע"י התקשרות ג' בחי' הנ"ל על הקרבן היו ממשיכים מקדה"ק שהן תלת רישין כו' חג"ת דעתיק כו', וזהו הבונה בשמים מעליותיו כו'.

ח) **וביאור** ענין זה יש לומר כי הנה איתא קודב"ה בשעת חורבן בהמ"ק סליק לעילא בפ' ויקרא ד"כ ע"ב ופי' במק"מ לעילא לאימא לעילא לאבא וכדמוכח בסמוך עכ"ל, ובת"א בד"ה וארא אל אברהם פי' לעילא לעילא לגבי בחי' מהותו ועצמותו בחי' יחיד כו', לפ"ז י"ל לעילא בחי' סוכ"ע (וסד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו') אבל בבחי' שמים שהוא התורה עז"נ השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל כמש"ש וע"כ צ"ל הבונה בשמים מעליותיו היינו ב' בחי' דלעילא לעילא הנ"ל שהן בחי' מעל שמים חסדך ובחי' על הוי' יומשכו ויתגלו בבחי' שמים ואזי יהי' ורב טוב

לבית ישראל, אך המשכה וגלוי זה זהו ע"י ואגודתו על ארץ כו' ע"ד קוב"ה אחד לעילא לא יתיב כו' עד כו' למהוי אחד באחד, בשגם כי המשכה זו היא מבחי' יחיד, וא"כ הכלי לזה הוא בחי' אחד והיינו בחי' ואגודתו כו' ויש אחד דיחו"ע ויש יחו"ת ג"כ אחד ע"ד כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו בחי' יחו"ת ג"כ אלא אחד. עוי"ל מעליותיו ע"ד מי עלה שמים שבחי' שמים ז"א עולה בבינה הנק' מי והיינו ע"י והחיות נושאות בזהר ויקהל קצ"ז, וזהו ואגודתו על ארץ שעי"ז הם דוגמת המרכבה, ועי"ז הבונה בשמים להיות מי עלה שמים, ועמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, כענין והחיות נושאות את הכסא להעלות בחי' אדם שעל הכסא שהוא ז"א לעצמות אור א"ס ב"ה שהוא בחי' כי לא אדם הוא כו' ומשם יומשך אור בז"א ועי"ז יהי' התכללות הג' קוין כמבואר שם בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה לכן זהו נמשך ע"י ואגודתו על ארץ התכללות ג' קוין, ועמ"ש סד"ה והיה ביום ההוא יתקע כו' פ"ו בענין בזמן שכל יושביה עליה אזי האיר בחי' יובל כו' ועד"ז יובן ענין ואגודתו כו'. גם יובן ממ"ש בסידור בדרוש ברכת הזימון הטעם שדוקא בשלשה אומרים נברך כו', גם כענין הד' דגלים שעי"ז דוקא מרוממים את המ', והדגלים הוא ענין התכללות כו'.

תלים סי' נ"א ט' תחטאני באזוב ואטהר תכבסני ומשלג אלבין וארז"ל בפרק חלק דק"ז סע"א ששה חדשים נצטרע דוד שנאמר תחטאני באזוב כו'. בחולין ר"פ השוחט וממאי דהאי חטהו לישנא דדכויי הוא כו' דכתיב תחטאני באזוב ואטהר, ועמ"ש מזה ע"פ ושעיר אחד לחטאת לה'. ספ"ג דנדה דל"א ע"ב ור' יוחנן אמר סמוך לטבילה שנאמר ובחטא יחמתני אמי, מאי משמע דהאי חטא לישנא דדכויי הוא כו' תחטאני באזוב ואטהר. עכ"פ מובן מכל זה שהטהרה באה ע"י אזוב כו', וא"כ הענין שהוא מעביר רוח הטומאה, ולע"ל כתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו'. בילקוט בתלים במקומו רמז תשס"ד תחטאני באזוב ואטהר וכי נטמא דוד אלא העון שהוא חלל הנפש וכה"א ולבי חלל בקרבי כו'. ומהרמ"א פי' תחטאני באזוב שתטע בלבי הכנעה ושפלות ועי"ז ואטהר כו'. בבחיי פ' וישלח ע"פ הסירו כו' והטהרו למדך הכתוב כי העון קרוי טומאה כו' ומי שעזב את העון נק' טהור כו' ודהע"ה אמר תחטאני באזוב ואטהר כו'. ובזח"ג נג"ב ואזוב דא ו' זעירא דיניק לה לכנ"י ובג"כ עץ ארז ואזוב אזלן כחדא ועל דא ו' כחדא אשתכחו חד עילאה וחד זעירא וקריין לון ו' עילאה ו' תתאה. ועמ"ש בענין אלה תולדות השמים מלא בשני ווין, וכן אלה תולדות פרץ. במד"ר פ' בראשית פי"ב וכן מצות שבא מלא בשני ווין בנחמי' סי' ט', והענין כמ"ש ע"פ שעלו מן הרחצה שהוא ע"י מיין דוכרין דשם מ"ה שהם הרוחצי' מכל פגם והמשכת מ"ד זהו ע"י ו' זעירא בחי' יסוד.

ועבר ה' לנגוף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא כו'. הנה י"ל שרש ענין הפסח למה נק' שמו פסח לשון דילוג וגם מהו שא' שפסח על הפתח דוקא. ומהו ענין המשקוף וב' המזוזות כו'. אך הענין הוא דכתי' וה' הכה כל בכור באמ"צ כו' וארז"ל וה' הוא ובי"ד כו'. והענין הוא ע"ד הפשוט לפי שנא' ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא בישעי' סי' י"ט כ"ב וארז"ל נגוף למצרים ורפוא לישראל כו' בהכותו כל בכור מצרים באותה שעה הי' צריך להציל בכור ישראל והי' בחי' דין למצרים ובחי' חסד ורחמים לישראל והכל בשעה ורגע א' ממש נגוף למצרים ורפוא לישראל כו'. והנה ידוע שב' מדות הללו דין ורחמים א"א שישלטו ברגע א' באדם כי הרי אין מרחמין בשעת הדין ואין דין ועונש בשעת הרחמין אחר שהמדות חו"ג המה ב' הפכי' ממש מן הקצה לקצה כידוע, ואמנם כאן במכת בכורות הי' בחי' התכללות דחו"ג הללו בשעה ורגע א' ממש דהיינו לנגוף למצרים ולהציל לישראל כו'. וזהו שארז"ל וה' הוא וב"ד, וידוע פי' הוא וב"ד היינו בחי' זו"נ דאצי' דהמל' נק' ב"ד דז"א שנק' הוי' כידוע וזהו וה' הוא וב"ד כו' והיינו בחי' חו"ג בכלל כי ז"א רובו חסדים כמ"ש זכר חסדו כו' כמו שהזכר טבעו יותר בחסדי' והמל' נק' דין כמאמר צדק דאיהו דין דינא דמלכותא דינא כו', ובשתי מדות הללו בכלל הסה כל בכור דהיינו לנגוף למצרים ולרפאות לישראל כנ"ל. ובזה יובן ג"כ מ"ש הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים כו', פי' עב קל היינו בחי' ב' מדות הללו חו"ג כי עב הוא בגימט' חסד וידוע שהוא בחי' ע"ב גשרים של חסד כו' וק"ל הוא בחי' גבורה כי מספר הזה בא מצירופי' דשם אלקי' שהוא בחי' מל' דינא דמלכותא כנ"ל, ונק' קל משום דנשים דעתן קלות דהפי' דהדעת שלה יש בו רק עטרא דגבורה כו' וכמ"ש מזה בד"ה ויקחו אליך פרה בענין הכל כשרים לקדש אפי' אשה. וזהו ג"כ משארז"ל בלילה הקב"ה רוכב על כרוב קל ושט כו'. ובהיות שהי' בחי' התכללות מחו"ג במכת בכורות כנ"ל לכך א' הנה ה' רוכב על עב קל בבחי' התכללות מחו"ג וכנ"ל בפי' וה' הוא וב"ד כו'.

קיצור. נגוף ורפוא גילוי חו"ג בב"א הפך טבע האדם. וזהו רוכב על עב קל.

ב) **והנה** מעתה י"ל היא גופא האיך הי' באפשרי שישלטו ב' מדות חו"ג ברגע א' כנ"ל אחר שהמה ב' הפכים מן הקצה לקצה כנ"ל. אך הענין הוא דכתי' ויהי בחצי הלילה והוי' הכה כל בכור באמ"ץ מבכור פרעה כו', וי"ל למה דוקא בחצי הלילה ולא קודם כו', אבל הענין הוא דבחי' מל' דאצי' הוא מדה המחיה כל העולמות מאין ליש וכמ"ש מלכותך מכ"ע ואתה מחי' את כולם (והמל' כלולה מחו"ג כמ"ש בד"ה מהלכים בפי' וגם אתה תדין את ביתי ועמ"ש ע"פ על פי שנים עדים) וכן כתיב ומלכותו בכל משלה דהיינו גם עד סוף המדרגות התחתונות דעשי' והוא הנק' לילה כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כו', וכידוע בזהר בפי' ליל שמורים כו' ולילה ליל ה' כו', והנה להיות כי הי' צריך כאן שמבחי' המל' דוקא המחי' הכל יבא ב' הפכיי' מחו"ג יחד דהיינו נגוף למצרים ולרפאות לישראל כנ"ל

הוצרך מפני זה שיבא הדבר הזה בחצי הלילה דוקא כי בחצות הלילה מתחלקי' יב"ש הלילה שהם י"ב צירופי אד' וההתחלקות אז עדיין דרך כלל שמתחלק לב' חצאין בלבד וחצי הא' הוא מבחי' הגבורה וחצי השני מבחי' החסדי', (וע"כ כתי' חצות לילה אקום להודות לך שהוא זמן עליי' המל' כידוע) ואמנם הנה מובן עכ"פ שברגע הזאת דחצות לילה יש בחי' התכללות מב' החצאין דחו"ג יחד כו' (והיינו ע"כ שאז מאיר ת"ת שבמל' הכולל חו"ג וממוצע ביניהם ומחלקם ומחברם כמו בת"ת דז"א שלכן נק' אות אמת כמ"ש בבה"ז ר"פ ויקרא ע"פ ונתתם לי אות אמת דא ו' שנק' אמת ע"ש שמחבר חו"ג וגם ע"ש שממשיך מבחי' אני ראשון בבחי' אני אחרון ומבלעדי כו' וע' זח"א צ"ב סע"ב. ולכן חצות לילה הוא עת רצון שבת"ת מאיר הכתר שבמל' ששרשו ממל' שבכתר, וזהו ג"כ ענין רוח צפ.נית היינו מהבינה שבה התגלות עתיק) וזהו ויהי בחצי הלילה דוקא אז הה' הכה כו' הוא וב"ד בבחי' התכללות מחו"ג כנ"ל. וע"כ הענין הי' דוקא בחצות הלילה כדי לחלוק המדה לנגוף למצרים ולרפאות לישראל כו' ואם לא בשעה זאת לא הי' באפשרי שישלטו ב' הפכים כא' כי הרי ארז"ל שהיתה מדה"ד מקטרגת הללו כו' והללו כו', וא"כ או שהי' לכולם דין או שהי' לכולם חסד, אבל לחלק המדה לנגוף לזה ולהציל לזה בשעה א' זהו דוקא בחצי הלילה מפני שאז זמן בחי' ההתחלקות ולכך הי' אז בחי' ההתכללות כנ"ל ומטעם הנ"ל.

(קיצור. ולכן הי' בחצי הלילה כי לילה מ' יש בה ג"כ חו"ג והיא מחיה העולמות וחצי לילה הא' גבורה וחצי הב' חסד וע' בד"ה באתי לגני ובחצות מתחלקי' חו"ג ויש שם הארה ת"ת שבמל' הכולל חו"ג ובו מאיר הכתר ע"כ אז דוקא יכול להיות המשכות חו"ג בשעה א'. ועמ"ש ע"פ כנשר כו' על אברתו ונשר ת"ת שבמל', ואשא אתכם על כנפי נשרים ועי"ז ואביא אתכם אלי)

ג) **אך** הנה עדיין י"ל היא גופא האיך נתחלק הלילה שהיא בחי' מל' להיות סובלת ב' הפכי' ברגע א' והלא עד"מ בדינא דמלכותא למטה הרי אין ב' מדות הללו שולטין כא' כנ"ל. אך הנה ילה"ק לזה ענין א' והוא שרש ענין הפסח, דהנה ידוע ומבואר בע"ח בכמה דוכתי דשרש בחי' החו"ג דזו"נ דאצי' נחלק מבחי' אור הדעת כו' ושרש המשכת כל המוחי' לז"א הוא בא מבחי' נה"י דאו"א ומבחי' אור אבא נמשכי' בחי' החסדים דשם מ"ה בז"א ומבחי' אור אי' נמשכי' בחי' הגבורות דב"ן בז"א כידוע דאבא מקור כל החסדי' כמ"ש כי אתה אבינו אב הרחמן כו' וכמ"ש במ"א ובחי' אור הבינה מקור כל הגבורות דהרי דינין מתערין בסופה כו', ח"ש ויבן ה' אלקים את הצלע כו' דאו"א תקינו לזו"נ וכתיב ויברא ה' אלקים את האדם כו' והוי' באבא ואלקי' בבינה כידוע ונק' בשם תרדל"מ כו'. והנה שרשי המוחי' הנמשכי' לאו"א הוא מבחי' המזלות דא"א כידוע דאור אבא יונק ממזל הח' ונוצר ונק' מזל העליון ואור אימא מקבלת מבחי' מזל הי"ג ונקה שנק' מזל התחתון וב' מזלות הללו ונוצר ונקה המה בחי' שרשי' העקרי' להיות מוחין לא"א כו', וגם הנה ידוע דבחי' או"א עצמם מלבישי' לזרועות

דא"א דהיינו שאור אבא מלביש לחסד דא"א ובחי' אור אי' מלבשת לבחי' גבורה דא"א וכמ"ש אני בינה לי גבורה כלומר לי בחי' גבורה דא"א כו' כמ"ש בע"ח. וזהו פי' ויוציאנו ה' אלקינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה פי' הוי' אלקינו הוא בחי' או"א כנ"ל, ופי' יד חזקה וזרוע הנטוי' היינו בחי' ב' זרועות דא"א שנק' יד הגדולה ויד החזקה בחי' חו"ג כו' וכמ"ש במ"א ובחי' או"א שנק' הוי' אלקינו הוציאנו ממצרים דהיינו ממיצר מי דגרון דא"א כו' ביד חזקה ובזרוע נטויה ע"י בחי' התגלות ב' זרועות דא"א שמלבישים באו"א שנק' ה' אלקינו.

(**קיצור.** שרש זו"נ מאו"א ואו"א מלבישים חו"ג דא"א ומקבלים מב' מזלות ונוצר ונקה. הג"ה ועמ"ש במ"א ע"פ ויוסף הורד ויוסף יסוד דעתיק הורד מצרימה הם ב' המזלות הנ"ל שנק' מצרימה ע"ש שהם העושים להיות מיצר וגבול בעולמות.)

ד) **והנה** ידוע שבחי' הכתר הנק' או"א הוא בחי' רצה"ע כמ"ש כצינה רצון תעטרנו ככתר על הראש מפני שהוא בחי' מקיף על הי"ס דאצי' ויש בכתר בחי' ממוצעת בין עצמות המאציל לנאצלים כי הרי אין ערך כלל בין המאציל לנאצלים אך ע"י בחי' ממוצע יבא האור והשפע ממאציל לנאצלים והוא בחי' הכתר דהיינו שבחי' הפנימי' שבו הוא מבחי' אור המאציל בבחי' א"ס שלמעלה מי"ס וכמאמר אנת הוא חד ולא בחושבן כו' עד ולאו מכל אינון מדות איהו כלל כו' ובחי' החיצוני' שבו נעשה בחי' מקור ושרש לי"ס דאצי' כמ"ש בע"ח כו' (ועמ"ש בביאור ע"פ אתה הצבת) והנה גם בבחי' הכתר יש י"ס חב"ד חג"ת ונהי"מ וכידוע שהמדות חו"ג שבכתר היינו כמו בחי' מדות שברצון למטה באדם שנק' אה"ר שלמעלה מן השכל כו' ונק' טורי חשוכא (כמ"ש בבה"ז פנחס דרמ"ט.) ובכתר דאצי' שהוא בחי' רצה"ע נק' בחי' חסד דא"א הנק' יד הגדולה כו' וכן וימינו תחבקני כו' שהוא בחי' אה"ר למעלה אשר למעלה מבחי' חכ' דאצי' וקצת אורה מלובש באור אבא כנ"ל והוא הנק' ורב חסד כו', וכמ"כ בחי' גבורה דא"א הנק' יד החזקה הוא רב ונבדל מבחי' האצי' אך אפס קצהו מתלבש בבינה וכמ"ש אני בינה לי גבורה כו' כנ"ל והוא ע"י מזל ונקה כו' (צ"ע המזלות הם מת"ד ולמעלה מחו"ג דא"א כמ"ש במ"א) וכל זה עדיין רק בחי' ז"ת שבכתר הנק' א"א וע"י המתלבשים בנאצלים, אבל בחי' ג"ר כח"ב שבו הוא בלתי מלובש כלל בנאצלים להיותם מבחי' פנימי' הכתר ששם מאיר הארת עצמות המאציל כנ"ל. (ועמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה.)

קיצור. בחי' הכתר הוא רצה"ע המחבר המאציל עם הנאצלים וז"ת שבו הם שרש הנאצלים ומשם מקבלים חו"ב כנ"ל אבל ג"ר שבו הם בחי' א"ס בחי' תחתונה שבמאציל ואינו מלובש כלל בנאצלים. ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אני ישינה בענין שראשי נמלא טל ומ"ש ע"פ ויחי יעקב שלמעלה מהאצי' אין רק ז' מדות וצ"ל הטעם משום כי ג"ר שבכתר הם בחי' תחתונה שבמאציל.

ה) **והנה** מכ"ז מובן שסדר השתל' דא"א וזו"נ הוא בא רק מבחי' זרועות דא"א ולמטה, אבל למעלה מבחי' חג"ת דא"א נק' למעלה מסדר ההשתל' לגמרי אחר שאין או"א מלבישין שם כלל להיות כי בחי' כח"ב דא"א נבדל מהיות גם לבחי' מקור לאו"א כו' (הג"ה ולכן מחו"ג דא"א ולמטה נחשב מכלל אדם דאצי' הנק' אדם דעשי', משא"כ ג"ר דא"א כמ"ש בדרוש ג' בחי' אדם, ועז"נ והחכ' מאין תמצא שחכ' דאצי' לגבי ג"ר דכתר נק' בריאה יש מאין ולא דרך השתל' כלל עד שיותר ממה שאין ערוך חכ' דעשיי' לגבי חכ' דאצי' יותר מזה הרבה אין ערוך כלל חכ' דאצי' לגבי ג"ר שבכתר שהן בחי' תחתונה שבמאציל כמבואר בביאור דאתה הצבת הנ"ל את ד' ובד"ה להבין ענין אא"ס ועמ"ש בד"ה פתח אלי' שמחכ' ואילך סדר ההשתל' כמשל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו', משא"כ והחכ' מאין כו'. מ"מ מבואר במ"א שזהו כעין ושער רישי' כערך השערה כו' ולכן ע"י ההמשכה מכח"ב שבכתר זהו מבחי' שלמעלה משרש ע"ס וסדר ההשתל' ע"כ עי"ז יוכל להיות התחברות ב' הפכיי' חו"ג, עכ"ה.) ונמצא מובן מזה ג"כ ששרש בחי' ההתחלקות דבחי' חו"ג הנ"ל אשר בזו"נ שנק' הוא וב"ד כנ"ל אין זה מגיע רק עד בחי' שרש הראשון בהשתל' דאו"א והוא בחי' חו"ג דא"א בלבד ולא למעלה מהם כמו בג"ר דא"א כו', וכידוע בציור האילן כו' בצנורות הנמשכי' מאור הכתר לג' הקוין מבחי' החסד דכתר נמשך לקו הימין חח"נ ומבחי' הגבורה שבו לקו השמאל בג"ה ומבחי' הת"ת שבו לקו האמצעי (דת"י (בפרדס שער הצנורות פ"ב) אבל למעלה מבחי' חג"ת דא"א עדיין שם למעלה גם מבחי' מקור ושרש לג' הקוין שבאצי' (וז"ע כי לא אדם הוא), וא"כ הרי ג"כ אין שרש לבחי' התחלקות דחו"ג באו"א וזו"נ אלא מבחי' ב' מזלות או חו"ג דאו"א אבל למעלה משם אין שרש לבחי' התחלקו' חו"ג אלא שם הם עדיין בבחי' ההתכללות למעלה מבחי' התחלקות כאו"א בפ"ע כי בבחי' פנימי' הכתר יש בו מבחי' אא"ס שהוא למעלה מבחי' התחלקות די"ס כנ"ל, ולכך נק' עת"י מלשון המעתיק הרים כו', לפי שבחי' כח"ב דא"א עתיק מז"ת הנק' יומין דמתלבשי' בנאצלים וכמ"ש המלך המרומם כו' המתנשא מימו"ע כו', ושם נאמר אני ה' לא שניתי כו' קמי' כחשיכה כאורה וכמשל העיגול כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. והנה לפ"ז אם הי' האור והשפע הולך מאוא"ס בשעת יצ"מ כפי סדרי ההתלבשות בהדרגה מעילה לעילה, דהיינו בז"ת דעת"י וא"א שמתלבשים באו"א ומשם לזו"נ כו' הרי הי' האור בא בבחי' ההתחלקות דחו"ג ממש בזו"נ שנק' הוא וב"ד כנ"ל ולא הי' הצלה לישראל לנגד בחי' מדה"ד דז"א וכמו שטענה מדה"ד הללו כו' אלא בשעת יצ"מ בא בחי' האור והשפע מעצמות המאציל שלא בבחי' סדר והדרגה לבא בהתלבשות הפרצופי' דאו"א וזו"נ אלא מיד שבא האור מבחי' פנימי' הכתר הי' הולך ואור עד למטה במל' דאצי' שלא ע"י התלבשות באו"א וז"א תחלה (הג"ה זה צ"ע ואולי המכוון שנמשך שלא ע"י התלבשות גמור כ"א דרך מעבר וע' בד"ה קול דודי בלק"ת בפי' עד שנגלה עליהם ממה"מ דר"ל מל' דא"ס והוא כמש"כ עכ"ה) והוא הנק' דילוג וכמ"ש הנה זה בא מדלג על ההרים כו', והוא שרש ענין הפסח מל' דילוג כמ"ש ופסח ה' על הפתח פי' שדלג אוא"ס לבא בדילוג המדרגה כנ"ל ומזה הטעם הי'

ביכולת בבחי' מל' לסבול ב' הפכים דחו"ג הנ"ל ברגע א' לנגוף למצרים ולרפאות לישראל כו' כי הי' האור בא שם מבחי' חו"ג הכלולים (הג"ה א"צ לזה אלא שם הוא למעלה מבחי' מדות דלאו מכל אלין מדות איהו כלל ע"כ בבוא ההארה משם נעשה שלום וחיבור חו"ג עם שהם הפכיי' מצ"ע בהיותם בחי' מדות וע"כ יוכלו להיות חו"ג בנושא א' וכמו ת"ת מחבר חו"ג מה"ט כמ"ש באג"ה בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום, וז"ע במלך שלמה שהשלום שלו עכ"ה), בפנימי' הכתר שעדיין שם למעלה מבחי' ההתחלקו' כנ"ל ומשם דוקא נחלקה בחי' הלילה לב' חצאין כו' וכמ"ש ויהי בחצי הלילה וה' הכה כו' הוא ובו"ד להיות דין לזה וחסד לזה ברגע א' כנ"ל וד"ל (משא"כ אם הי' האור בא תחלה בהתלבשות אוא"ס הי' בחי' חו"ג מחולקין ולא הי' יכול להיות חסד לישראל בשעת הדין כו') וזהו ויוציאנו ה' אלקינו משם פי' מבחי' ג"ר דא"א כמ"ש בעה"נ ישבו אבותיכם שהן חג"ת כו' ביד חזקה ובזרוע נטוי' שיהיו חו"ג שולטי' כא' מפני שדילג על בחי' ההתלבשות כו'.

קיצור. איך השתל' חו"ב חו"ג נמשך רק מז"ת דא"א ונק' אדם אבל ג"ר למעלה מהשתל' ואין שם ג' קוין ויצ"מ דילג היינו שנמשך מג"ר שבכתר דלאו מכל אלין מדות איהו כלל לכן נעשה גילוי חו"ב ב' הפכים והיינו בחצי הלילה.

הג"ה. ועמ"ש ע"פ כי כארץ בענין ותהלה נגד כל הגוים שע"י שם הוי' בניקוד אלקים נמשך ב' בחי' להאיר את האור ושע"ז נדחה החשך וזהו ג"כ בחי' חו"ג יחד והיינו ג"כ ע"י שביוהכ"פ הוא התגלות עתיק בבינה לכן נמשך מזה בחי' חו"ג יחד הוי' בניקוד אלקי', ועד"ז נת' בד"ה להבין מפני מה יו"ט דפסח הוא ביום שנעשה בו הנס כו' שלפי שהנס הי' ע"י גילוי' מסוכ"ע ע"כ יוכל להיות העברת הרע וגילוי הקדושה שניהם בב"א ולא כמו בפורים וחנוכה שהיו"ט הוא ביום המנוחה כו' ע"ש, ועמ"ש כה"ג בענין זכור ושמור בד"א נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר כו' כי זכור הוא דכורא המשכת מ"ד מלמעלמ"ט ושמור לנוק' העלא' מ"ב מלמטלמ"ע, ולפי שבמ"ת היו הגילוי מבחי' סוכ"ע שאין שם מעלה ומטה כלל ע"כ בדיבור א' נאמרו ועד"ז נת' בבה"ז על המאמר הביאו עלי כפרה והוא שכדי שיהי' יחוד או"י ואו"ח דהיינו יחוד שמשא וסיהרא בר"ח ואו"ח ואו"י הם ב' הפכי' כמו אש ומים וביותר בבי"ע עולם הפירוד ע"כ כדי לזווגם יחד צ"ל ע"י המשכה מבחי' עלי ע"ד ותתפלל חנה על ה' והיינו ע"י הקרבן דר"ח, וזהו הביאו עלי כפרה כו'. ועיקר הטעם הוא כיון שההמשכה באה מבחי' דלאו מכל אלין מדות איהו כלל א"כ המדות רק לבוש ולא כמו באדם שהמדה היא התפעלות, ועד"ז כ' המחקרים בכוזרי מ"ג כדיין גוזר בניב שפתיו למות ולהחיות ואינו מתפעל ומשתנה כו'. ע"כ יוכל להיות חו"ג בנושא א'. אך ע"פ הקבלה יותר י"ל משל אחר כמו בעצם הנפש כלולים כחות ההפכיי' של כחות שבגוף יחד כמו יסוד המים במוח חכ' ויסוד האש בהלב ובנפש כלולים יחד ממש מפני ששם אינם הפכיי' כלל ולכן כשבא הגילוי משם יוכל להיות גם למטה חו"ג ממש בנושא א' וכמו רואין את הנשמע בד"ה כנשר.

ו) **ולכן** אי' בתרגום ע"פ ויתן לך שבלילה דפתח נפתחי' אוצרות טל והוא מבחי' שראשי נמלא טל מבחי' ג"ר שהן למעלה מההתלבשות כו', איסור חמץ שלא להמשיך דין והנה מקו השמאל משתלשל עד ג"ק כמ"ש בענין חם אבי כנען שנק' ארור, וידוע שלא נבה"ע בא' משום שבו ארור המכוון מבחי' דקמי' כחשיכה כאורה יוכל לינק גם המן הנק' ארור ע"כ נאסר החמץ שלא ליתן יניקה לקו השמאל כו', ומ"מ צ"ל נגוף למצרים נמשך ע"י חו"ב דוקא שמשם נמשך ההבדלה אלא שרש ההמשכה בא מלמעלה מחו"ב כו') עד כאן הג"ה.

ז) **וזהו** ועבר הוי' לנגוף את מצרים וראה כו' ופסח כו', פי' ועבר שעבר מלמעלמ"ט בבחי' דילוג גדול (ר"ל שנמשך דרך מעבר ולא דרך התלבשות) כנ"ל. כי כדי להיות נגוף למצרים ורפוא לישראל הוצרך לבחי' דילוג דוקא כנ"ל. וזהו ועבר ה' לנגוף את מצרים. (הג"ה. והנה פסוק ועבר בא כ"א כ"ב ולעיל כ"א י"ב ועברתי באמ"ץ בלילה הזה, עכצ"ל גילוי דאל"כ הלא את השמים ואת הארץ אני מלא אלא ע"ד צמצם שכינתו בין שני בדי הארון שהוא גילוי כך ועברתי באמ"ץ ולכן פי' אני ולא מלאך שהמלאך לא יכול לירד במקום טומאה וזהו ע"ד מי זה בא מאדום כו. זח"ג פ"ט א' הה"ד וכל מלבושי אגאלתי, וע' זח"א רי"א ב' ע"פ לסוסתי מה ההוא סט' קטיל ואפיק נשמתין אוף הכי קוב"ה דכתי' ויהרוג הוי' כל בכור, והיינו שימינך ה' דוקא תרעץ אויב ולא השמאל אלא הימין עצמו והיינו בחי' דלית שמאלא בהאי עתיקא והכל ימין משם נמשך להיות תרעץ, וזהו ועברתי שעבר על מדותיו שמדותיו לרחם ושינה לעשות דין במצרים מגודל אהבתו לבניו כמ"ש סד"ה למען תהי' תורת ועמ"ש בביאור בחדש השלישי כתר אותיות כרת שמבחי' כתר נמשך וכל אויביך יכרתון, להעיר מענין והוא דא עתיקא עבר לפניהם ומענין עובר לעשייתן עובר לסוחר נחלה עבר על נפשנו ע' סד"ה פי' מי אל כמוך ועבר עליו רוח קנאה, ועבר הגבול אל כתף ע' לק"ת פ' מסעי. בעבור כבודי פ' תשא. ע"כ ההגה"ה)

ח) **ועתה** י"ל מהו ענין המשקוף ושתי המזוזות ומהו ענין הדילוג על הפתח דוקא כו', הנה תחלה י"ל בחי' פתח מהו דהנה כתיב והוא יושב פתח האהל כו' וכן כתיב ושרה שומעת פתח האהל כו' וידוע שהפתח הזה הוא בחי' מל' שנק' פתח בכ"מ כמו פתח האהל דכאן וכן ותשב בפתח עינים וכיוצא, והטעם הוא לפי שהמל' נק' שער להוי' כמ"ש זה השער להוי' וכמ"ש בזהר ע"פ פתחי לי כו' דאנת פתחא לאעלאה כו' פי' עד"מ הפתח הנה הוא משמש כניסה ויציאה לבד והוא בעצמו אינו כלום כי אין חלל הפתח עצמו תופס שטח מקום רק שהוא חלל פתוח בלבד שיכנסו בו מבחוץ לפנים ויצאו בו מבפנים לחוץ כידוע, וכך יובן למעלה בבחי' מל' בהיות ידוע שכל בחי' העלאת מ"ן מניצוצי דקדושה שבבי"ע כולם עולים ונכללי' בבחי' מל' תחלה וכמ"ש בזאת יבא אהרן כו' כמ"ש בזהר פי' בזאת שהוא בחי' מל' דוקא מעלה כל עולה בבחי' העלא' מ"נ באצי' והיינו מ"ש ואל פתח האהל לא הביא כו', וזהו הנק' למעלה ענין כניסה מבחוץ לפנים דהיינו העלא' הניצוצים מבירורי' דבי"ע

שנק' חוץ להכלל באצי' שנק' פנים, וכמ"כ אחר שנתעלה בחי' מ"ן מהבירורי' הרי אח"כ נמשך בחי' המשכת מ"ד דז"א שהוא מבפנים לחוץ דהיינו מאצי' לבי"ע, וגם זאת ההמשכה אשר מלמעלמ"ט עוברת דוקא דרך בחי' המל' אחר שהמל' נק' שער להוי' וכמו השער שבו נכנסי' וגם בו יוצאים מבפנים לחוץ כו' ולכך נק' המל' בחי' פתח, וזהו והוא יושב פתח האהל, וכן ושרה שומעת פתח האהל כו' וד"ל. והנה צוה"פ ידוע שהוא במשקוף ושתי המזוזות דוקא וענין המשקוף הוא לחבר בו המזוזות אשר מימין ושמאל והוא המחזיקם ומקיימם בהיותו מתחבר בשתי המזוזות כו', וכך יובן הדוגמא למעלה בבחי' מל' שנק' פתח ושער שהוא בציור שתי מזוזות ומשקוף על גביהם לחברם. והענין הוא כי בחי' מל' הוא בחי' התגלות אורות בלבד דהיינו כמו הדבור שמגלה כל דבר הצפון שכל ומדות וגם הרצון בא בגילוי בדבור כו', וכמ"כ ידוע שכל אורות דאצי' הכלולים מכמה פרטים כולם מתגלי' ונמשכי' בדבור העליון ולכך פעמים נק' המל' מחזה שהוא מראה דמות כו' וכמ"ש בזהר בכמה דוכתי. והנה כל האצי' כולו כלול מג' קוין חח"נ דת"י בג"ה אך קו האמצעי נכלל בכתר שעומד על קוין ולא נחשבו רק ב' קוין חח"נ ובג"ה והכתר שעומד למעלה ע"ג הוא המחבר ב' הקוין להיותו נמשך לזה ולזה כמבואר בפרדס שער הצנורות כו' וכידוע בציור האילן וה"ז ממש כדמיון הפתח במשקוף ושתי המזוזות בגשמיות כי ב' הקוין מימין ומשמאל הוא כמו ב' מזוזות ובחי' הכתר אשר למעלה ע"ג הב' קוין הוא כדמיון המשקוף המחבר ב' המזוזות, ומובן מזה שבחי' הכתר בכללו המחבר לב' קוין הוא בציור פתח המשקוף ומזוזות, וא"כ הרי בחי' המל' שמגלה כל נהורין דאצי' כנ"ל בהכרח שבאו בה האורות ג"כ בציור פתח ושתי מזוזות וע"כ נק' המל' דוקא פתח ולא שאר ספי' זולתה.

קיצור. ועתה י"ל ענין המשקוף, ותחלה י"ל ענין פתח, מל' פתח האהל, כמו הפתח משמש כניסה ויציאה, כן כל העלאת מ"ן ע"י המל' בזאת יבא אהרן, וכן ההמשכה מאצי' לבי"ע שז"ע שכינה ועל"ק אות ט'. (ותדע הנפילי' שלא נמשכו דרך מל' וזהו מלך יחיד כאשר דברת לאמר. בד"ה למען תירא פ"א, ולכן גם בתח"ה אמרו ונהנין מזיו השכינה כמ"ש בביאור האזינו ועמ"ש בענין ובא לו לקרן, וע' במא"א ד' ט"ו מענין דלת ובי"נ שם משמע כי דלתני ל' דלת ובאות פ' כ"ו, ובזח"ג י"ד א' ע"א ב', וע' בסידור בד"ה מזמור לתודה בענין פתח קטן של אות ה"א, והנה ציון וירושלים ב' פתחים י"ל ע"ד הדיבור המחי' וע"ד לידת הנשמות) וצוה"פ המשקוף וב' המזוזות כללות ג' קוין שכולם מתגלים ע"י הדיבור שהוא הפתח, (ע"ד במל' יש חו"ג ע"פ שנים עדים יקום דבר, וחו"ג מקבלים מחו"ב כמ"ש מזה בד"ה כאיל תערוג פ"ג יעו"ש, והרצון זהו המשקוף וכן באדם שיגיע לפתח זה הוא ע"י שיש בו ג' קוין אהבה ויראה ורחמנות כו' וכן תורה ועבודה וגמילות חסדים כמ"ש בד"ה לסוסתי בשיר השירים בענין כי אמרתי עולם חסד יבנה אמר ג' קוין כו', ועיין זהר ח"ג ק"ח א' אל הדלת אמאי שכשפוגם בשמיעה אזן ששמעה על ה"ס כו' ורצע אדוניו את אזנו אל הדלת כו', ובקדושין

דכ"ב דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים כו'. נשמע דלקבל עליו בחי' פתח הנ"ל הוא ע"י שמוע מזבח טוב וז"ע המשקוף וב' המזוזות ימין ושמאל כו', מזוזה ל' הזזה ור"ל שלא יזוז ויתפרד בבחי' נפרד כו').

ואחר שנת' ענין בחי' הפתח י"ל ענין הדילוג ופסח ה' כו'. אך תחלה ילה"ק ענין א', דהנה לכאורה יש להפלא מה שמצינו בנשמות בגעה"ע ותחתון שנהנין שם מזיו השכינה בכי"ו באור חדש כמו בהשגת סודות התורה שלומדים בכי"ו במתיבתא כמבואר בזהר פ' שלח בחידושי מתיקות התורה דרב מתיבתא דמשמע שם דבכל לילה מחדשים שם חדושי' ברזין דאוריי', וזה כמה אלפים שנה מאדה"ר עד זמן דורות האחרונים הרי כל הנשמות מתחדשים שם בהשגות אלקות והשגות סודות התורה, הנה עוצם ריבוי התחדשות זאת יש להפלא מאין מתחדשי' שם בהשגות אלקות והשגות סודות התורה הנה עוצם ריבוי התחדשות זאת יש להפליא מאין נמצא מלמעלה, אך הענין הוא דתוס' חידוש אור הנמשך בג"ע בכי"ו הוא בא בסיבת התחדשו' העלא' הבירורי' שמתחדשים בכי"ו שאין בירורים דיום העבר דומה לבירורים דלמחר וכן בכי"ו מתחדשי' בירורי' מניצוצי' חדשים שלא נתברר עדיין מעולם ולכך יבא ג"כ בחי' המשכת המ"ד בבחי' התחדשות אור תמיד בכי"ו כו'. ע' בד"ה אכלוהו היום בענין נותן התורה ל' הוה ובד"ה ואתה תצוה שודמ"ט בכי"ו, ויובן דבר זה עד"מ ממאכל אשר יאכל אדם בכי"ו ויתחזקו כחות נפשו ע"י האכילה ההיא כידוע דאפי' אור כח השכל יתחזק ע"י המאכל וכמא' ר"נ עד לא אכילנא בישרא דתורא וכו' וכמ"ש במ"א הטעם לפי שהמאכלים נפלו מבחי' התהו שקדם לבחי' התיקון וע"כ יש ביכולתם לחזק ולהוסיף אור בנפש כו'. ואמנם הנה יש להתבונן במה שבכי"ו מתחדש החיות של הנפש ממאכלי' שאכל היום דוקא כי מה שאכל אתמול נתעכל כבר ונעשה דם וחיות אתמול וביום הזה הרי אכל מאכלי' אחרים ומתעכלים ונעשי' חיות חדש לכחות הנפש מה שלא הי' עדיין כמוהו אתמול ולא בשאר הימים זולת היום. כי הנה גם בגופי המאכלים יש הרבה שינויי אופנים בנידון ענין הוספת הכח והחיות גם בכי"ן מדי אכלו המאכל שיש מאכל שמזגו וטבעו להוסיף כח בתענוג ויש מאכל שמוסיף כח בשכל וכן יש שמוסיפי' במדות וכיוצא בזה יש הרבה מדרגות בהם וכמו התפוח שמוסיף ענג ומכוין רעותא כו' והבשר מוסיף כח בדם הוא הנפש מבחי' בינה והלחם בחכ' כו' וכמ"ש במ"א, ומזה יובן ג"כ בשינויי החיות הנוסף מהמאכלי' בכלל גם במין מאכל א' מיום א' לחבירו דגם באכלו הלחם הרי ביום זה מוסיף אור בשכל באופן א' וביום הב' מוסיף אורו באופן אחר והוא מפני שהלחם שאוכל עכשיו אינו אותו הלחם שאכל אתמול ובהכרח שיהי' בזה שינויי' בנפש מפני שינוי גופי המאכלי' שהרי ממילא ישתנה כח וחיות הנמשך ע"י בכחות הנפש מיום לחבירו אחר שהמאכלי' מתחדשי' מיום לחבירו כנ"ל. וא"כ הרי מזה מובן גם בעלות בחי' הבירור מהמאכלים שאכל כמו במס"נ בא' בק"ש בכי"ו שמתעלה כח המאכל שעשה חיזוק חדש בהשגתו היום באחדות כידוע הרי במס"נ זה יש חידוש אור בפרט מה שלא הי' אתמול כמוהו באופן זה מטעם הנ"ל וה"ז בחי' בירור חדש מה שלא הי' כמוהו אתמול במס"נ דק"ש וממילא מובן שגם בחי' המשכת גילוי אלקות אשר נמשך עי"ז

הוא בא ג"כ בבחי' חידוש אור בכי"ו ויום וז"ש חדשים לבקרים כו'. ובזה יובן בדוגמא למעלה בבחי' העלאת מ"נ בכלל מבירורי רפ"ח ניצוצים דתהו שנפלו בנוגה ע"י שם ב"ן דמל' דאצי' שיורדת למטה בכל לילה לברר וכמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף כו' שהוא נמשל למאכלים ממש וכמו הקרבנות שהיו לריח ניחוחי ונק' לחמי לאשי כו' שאח"כ בעלות הבירורי' בבוקר בבחי' העלאת מ"נ שנק' בחי' בירורי' חדשים שמתחדשי' בכי"ו כמו מאכלי' החדשי' שבכי"ו כנ"ל וממשיכי' בחי' המשכת מ"ד מאצי' לבי"ע בחי' המשכת או"ח בכי"ו מה שלא הי' עדיין כדוגמתו בשאר ימים לפי שבכי"ו מתבררי' ניצוצי' חדשי' שלא נתבררו אתמול וכמשל המאכלים הנ"ל וד"ל, ועכ"ז יובן הטעם לחידוש השגות הנשמות בג"ע שנהנין מזיו ואור האלקי בבחי' אור חדש בכל יום ויום כי בכ"י נמשך או"ח מטעם הנ"ל וזהו שיש תמיד ריבוי התחדשות אור לנשמות בהשגות אלקות והשגות סודות ורזין דאוריי' מאדה"ר עד ימוה"מ כנ"ל וד"ל. ואחר הקדמה זאת יתבאר ג"כ שרש ענין ופסח ה' על הפתח כו', דהנה הטעם שהמל' נק' פתח מבו"ל לפי שבה עולין כל ההעלאות ונמשכין כל המשכות כדוגמת הפתח שבו נכנסין ויוצאין כנ"ל באריכות, והנה בכי"ו מתבררי' בירורי' חדשים כנ"ל ונמשכי' עי"ז המשכות אורות חדשי' מאצי' לבי"ע מטעם הנ"ל והכל דרך המל' הנק' פתח האהל כנ"ל, וידוע בפי' אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף דהיינו כמאמר רוח איתי רוח ואמשיך רוח כו' דהעלא' מ"ן מעורר המשכת מ"ד רק לפ"ע ההעלאה בלבד אם מבחי' החסדי' או מבחי' הגבורות כו' וא"ל יעלה בהעלאה לא ימשיך כלום משום דרוח איתי רוח כו' וזהו ואם ישים אליו לבו מלמטלמ"ע בהעלא' מ"נ כדוגמא זאת ממש ימשיך מלמעלמ"ט להיות רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו', וכמ"ש במ"א. וזה הענין הוא עכשיו כל הימים שמזמן יצ"מ עד ימוה"מ שתלוי הכל באתעדל"ת דוקא ולפי אופן האתעדל"ת כך יהי' למעלה אתעדל"ע ממש וכמא' האי עלמא כאבן טבא כו'. וזהו ההפרש שיש בין חול לשבת ובין שבת ליו"ט וביו"ט עצמו יש ג' מדרגות פסח בחסד ושבועות בגבורה כו' ויו"כ למעלה גם משבת ונק' שבת שבתון כו'. אך הנה בליל א' דפסח יש בחי' מעלה ומדריגה שלא נמצא כמוה בכל המועדי' ושבתות והוא במה שהי' אז בחי' המשכת גילוי אא"ס בבחי' דילוג המדרגה כמו מאיגרא רמה כו' שלא בהדרגה מעילה לעילה כלל כנ"ל באריכות כמ"ש ואעבור עליך כו' ועבר כו' וז"ע ופסח ה' על הפתח, פי' בחי' דילוג הי' מאא"ס להיות נמשך למטה בבחי' מל' דאצי' שנק' פתח האהל מבלי אתעדל"ת בהעלא' מ"נ תחלה כלל אלא הי' בחי' אתעדל"ע מצד עצמותו ומהותו בלבד שזה האור לא ישיגוהו כל בחי' העלא' מ"נ כלל ולכך א' בקי"ס ואתם תחרישון כו' וא' בזהר לא תתערו מידי כו'. ואמנם אם לא שראה הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות לא פסח ה' בבחי' הדילוג הזה כי גם לבחי' הדילוג הי' צריך בחי' אות לזכרון הדילוג, וענין המשקוף ושתי המזוזות שבצוה"פ הי' זה לאות ולזכרון לבחי' הדילוג מטעם שנתב"ס כנ"ל והיינו בחי' הארת הכתר שבמל' כנ"ל. וז"ש וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח דוקא.

קיצור. כדי להבין ענין הדילוג ופסח ה' כו', תחלה י"ל ענין בג"ע בכ"י אור חדש והיינו ע"י התחדשות הבירורי' עד"מ האדם מתחזק שכלו ע"י אכילה והרי בכ"י חיות חדש כו'. (ועמ"ש בד"ה אכלוהו היום בפי' נותן התורה לשון הוה וע' באג"ה סי' י"ד בכל ר"ה או"ח ועד"ז ג"כ בכי"ו ועמ"ש בדרוש קרח תקס"ו ע"י העלאת יב"צ כו' וע' בד"ה מ"ח וע' זח"א ר"ז א' בפי' ושמים לא זכו ומש"ש ע"ז). ועד"ז מס"נ ואהוי"ר של היום אינו דומה לשל אמש כו'. (עמ"ש ע"פ המחדש בטובו בכי"ת בד"ה אשירה ובד"ה ואתחנן) ותתן טרף כו'. לכן עי"ז נמשכי' מוחין חדשים בכי"ו. (וה"ע ונהר יוצא מעדן יוצא ל' הוה מבועא דלא פסק מקמ"ח בד"ה רפאני. ולכן קוב"ה אתי לאשתעשעא בבה"ז אחרי סי"ב. ועמ"ש בד"ה אכלוהו היום בענין מן שהי' דבר יום ביומו דוקא לפי ששרשו ממו"ס מקור ההתחדשות וכן גם בתורה בכי"ו יהי' בעיניך כחדשים מה"ט. והנה האדם צ"ל מהלך ולא עומד במדרגה א' וכמ"ש בד"ה אם בחוקתי הראשון יעו"ש, וכמ"כ למעלה וקדושים בכל יום יהללוך סלה. נמצא ההעלאה וההמשכה בכי"ו וכמ"ש בפע"ח שהמוחי' של היום אינן של אתמול והכל ע"י הפתח הנ"ל), ועליי' הבירורי' והמשכת מוחי' חדשי' בג"ע הכל ע"י פתח האהל ע"כ נק' פתח כנ"ל ס"ח. ולפ"ע ההעלא' כך ההמשכה רוח איתי רוח כו' כדרך שבא לראות כו'. אך בליל א' דפסח הי' דילוג אתעדל"ע מצ"ע בלי אתעדל"ת מבחי' שלמעלה מאתעדל"ת. וזהו ופסח ה' על הפתח ועמ"ש מזה בד"ה קול דודי בשה"ש. ומ"מ הי' צ"ל הכנה לזה הקרבן פסח וההגעה אל המשקוף ושתי המזוזות כו' בכדי להמשיך דילוג זה על הפתח דוקא ע"ד בעבור זה עשה ה' לי, ונפלינו אני ועמך. וענין ק"פ י"ל ג"כ הדילוג בחי' תשובה ועמ"ש ע"פ ויקחו להם איש שה לבית אבות כו'. ואפ"ל ע"ד למי נושא עון למי שעובר על פשע הרי אף שזהו מבחי' אם צדקת כו' מ"מ צריך לעבור ע"י קו המדה לכן צ"ל הכנה לזה כמ"כ ההכנה לבחי' דילוג שמלמעלה זהו ע"י ק"פ.

ג) **ומעתה** י"ל ענין המצה ושרש ענין הד' כוסות שבליל פסח. הנה הגם שמבו"ל שבליל א' דפסח היו בלתי אתעדל"ת כלל. אלא רק בחי' אתעדל"ע מצ"ע מ"מ הרי הי' בחי' דילוג זה מתגלה למטה בבחי' מל' שנק' פתח האהל וכמ"ש ופסח ה' על הפתח דוקא וכנ"ל. וע"כ הי' צ"ל בחי' כלי' למטה במל' להיות שוכן בהם בחי' גילוי אור זה שדילג מעצמות המאציל. ואע"פ שמבו"ל דגם בבחי' או"א דאצי' לא נתלבש אור זה. אבל במצה ויין דכוסות מ"מ נתלבש אור זה והוא מפני שבחי' חו"ג דאו"א כמו שהם במקומם דוקא לא יכילו האור הזה. אבל כמו שהן באין למטה במל' בבחי' הקטנות כמו מצה שהוא בחי' קטנות דאור אבא כידוע שם יוכל דוקא האור להתלבש מטעם שכל הגבוה גבוה יותר ישפיל א"ע להתלבש דוקא במדרגה היותר נמוך כי לעוצם רוממותו לא יכילנו כ"א דוקא במדריגה התחתונה כמ"ש במ"א. וענין המצה היא בבחי' חסד דאבא אך שהיא בבחי' הקטנות. וענין בחי' הקטנות יובן עד"מ ממה שאנו רואים בתינוק קטן כבן שנה שא"י לקרות אבא עד שיטעום בטעם דגן כידוע בדרז"ל. והנה הידיעה הזאת היא בלתי השגה בדעת שלימה רק בבחי' הכרה בעלמא שמכיר את אביו ע"כ יודע

לקרותו אבא כאלו משיג בדעתו שהוא אביו כו'. והרי ידיעה זאת נק' בחי' קטנות של הדעת וזה לא יבא בתינוק עד שיטעום טעם דגן דוקא. והענין הוא כי בחי' החכ' הוא בדגן שנק' לחם כידוע בענין חטה שהוא כ"ב אתוון דחכ' וכמארז"ל אילן שאכל אדה"ר הנק' עה"ד טו"ר חטה היתה וכמ"ש גם בזהר תרומה שהחכ' בטעם חטה אך בתינוק הוא בא עדיין בבחי' הקטנות דהיינו בלתי השגה שלימה כנ"ל. והנמשל מזה יובן למעלה שבחי' חסד דחכ' מתלבש במצה דחטה בבחי' הקטנות בלתי בחי' השגה בגדלות המוחי' ונק' לחם עוני ואין עני אלא בדעת. אך מ"מ נק' המצה מיכלא דמהימנותא שהוא כללות הי"ס דאצי' כידוע שהחכ' נק' ראשי' כו' וכמ"ש במ"א באריכו'. מענין היין דכוסות הנה ידוע דבחי' הגבורות מתערין מבינה לפי שהבינה מקור הגבו' ואבא מקור החסדי' כנ"ל, וידוע שבחי' היין הוא בבחי' בינה שנק' יין המשמח אלקי' כי כשנכנס יין יוצא הסוד מההעלם לגילוי וכן השמחה מסתעפת מן היין שהוא ג"כ בחי' גילוי ההעלם וכ"ז בבחי' בינה דכתי' בה אם הבנים שמחה כידוע והד' כוסות דיין הם ד' מוחי' כידוע דקדוש דשבת על היין הוא בבחי' מוחי' דאי' דוקא ובליל א' דפסח הד' כוסות הם ד' מוחי' דקטנות דאור אי' ולכך הד' כוסות מדרבנן. אבל המצה שהיא בבחי' חכ' היא מדאוריי' כי תשב"כ באור אבא ותשבע"פ בבינה כידוע בזהר בכמה דוכתי ולפעמי' תשב"כ בז"א ותשבע"פ במל' כו'. והנה בחי' חסד שבחכ' מתלבש במצה דאוריי' ובחי' גבורה שבבינה דבינה מינה דינין מתערין כנ"ל מתלבש בד' כוסות ונמצא בחי' חו"ג דקטנו' דאו"א יש במל' ע"י מצה וכוסות והן הן המלבישי' לבחי' אא"ס הבא בבחי' הדילוג כנ"ל ומטעם הנ"ל. (וזהו ג"כ ענין וראה את הדם דאדם הוא א' דם כשהוא מבחי' הגדלו' ואמנם כשהוא מבחי' הקטנו' חסר הא' כו' וזהו ג"כ מ"ש ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך כו' בדמיך דוקא. ולעתיד כתי' כימי צאתך מאמ"ץ אראנו נפלאות כי בחי' הקטנות דפסח יתעלה אז ויהי' למעלה גם מבחי' הגדלות דמ"ת כו' והיינו אראנו נפלאו' כו' דהיינו בבחי' ז"ת דעת"י וכו'. ולז"א כימי צאתך מאמ"ץ דוקא (וז"ש בהגדה שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה בכבודו ובעצמו. פי' בכבודו בבחי' החסדי' דקטנו' דאבא שבז"א ובעצמו מל' עצמו כמ"ש זאת הפעם עצם מעצמי והוא בחי' מל' כידוע והכל בבחי' חו"ג דאו"א דקטנות כנ"ל וכמ"ש ויבן ה' אלקי' את הצלע כו' וז"ש זכרתי לך חסד נעוריך דוקא כו' וד"ל).

ביאור ע"פ למען תהי' תורת ה' בפיך

להבין ביאור הדברים. הנה יש להקדים להבין הענין שהקשה הרמ"ז ז"ל בזהר פ' אמור (דף צ"ח צ"ט) ע"פ כה אמר ה' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם כו' טיבו סגי עביד קוב"ה בישראל דאתרעי בהו באבהתא ועביד לון רתיכא קדישא עילאה ליקריה כו' ע"ש. וע"ז הקשה הרמ"ז ז"ל והוא כיון שהאבות היו מושרשים במדות הקדושות בשרש נשמתן מה הטובה הזאת

שייחסה לחסד עליון הלא בדין הצדק הי' מחוייב שיתעלו למעלתם שהי' מושרשים בה עכ"ל, והרי בפסוק זה עצמו ששרש נשמת האבות גבוה מאד בעבר הנהר דהיינו למעלה מבחי' ונהר היוצא מעדן, כי הנה נהר הוא בחי' מחשבה שנקראת כן לפי שהמחשבה נמשכת תמיד וא"א לאדם להיות בלי מחשבה, והנה יש בחי' מחשבה עילאה ומחשבה תתאה וכמ"ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם מחשבותי לשון רבים, כי מחשבה תתאה היא המחיה את הדבור כי בלתי מחשבה א"א לדבר כמארז"ל השמע לאזנך מה שאתה מוצא מפיך ועל בחי' זו ארז"ל והלא במאמר א' יכול להבראות כי המאמר הא' הוא בחי' מחשבה זו המלובשת ומחיה את כל כללות הדיבור וכמ"ש היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם אשר כולם נסקרין בסקירה א', ובחי' מחשבה זו המחי' את הדיבור הנה מזה נמשכי' ונתהוים כל העולמות כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם דהיינו שגם המלאכים מקום מקור חוצבן ובריאתן הוא מדיבורו של הקב"ה ולכן נקראו המלאכים עומדים כמו אותיות הדיבור שהם גופים מחולקים ועומדים כל א' לבדו אשר מדיבור זה לא יתהוה דיבור אחר לעולם וע"כ המלאכים אשר עבודתם בבחי' אהבה כמו מחנה מיכאל או אשר עבודת' בבחי' יראה כמו מחנה גבריאל עומדים הם ברום עולם במדריגה אחת וכמ"ש שרפים עומדים לפי שהתהוותם מאותיות הדיבור ומחשבה תתאה מקור הדיבור שאין שייך בהן הגדלה אלא כל אות ותיבה כמו שיצא ממקורו כך ישאר לעולם בלי תוספת וגרעון, ולכן נקראו האותיות אבנים בספר יצירה שתי אבנים בונות שתי בתים לפי שהם כמשל האבנים שאין בהם הגדלה כי הוא בחי' דומם עד"מ כך הוא אותיות הדיבור לגבי בחי' שלמעלה ממנו ולכן נק' המלאכים שנתהוו מהם בשם עומדים. אבל נשמות ישראל עליהם נאמר ישראל עלו במחשבה תחלה אשר מקור חוצבן מאותיות דבחי' מחשבה עילאה וזהו עלו במחשבה הדבוקה עד"מ בעצם החכמה אשר האותיות הם דבר א' עם החכמה והם כמעיין הנובע תמיד וכמארז"ל מבין דבר מתוך דבר כו' והולך ומתרחב החכ' והאותיות כלולים בה יחד וע"כ נשמות ישראל נק' מהלכים כי יכול להתהלך ברחבה להרחיב אהבתו ויראתו לה' ית' מיום ליום יותר ויותר עד בואו למקור תוצבו תחלת המחשבה הנק' עבר הנהר דהיינו העבר השני המתיחד עם ח"ע ולמעלה מעלה מבחי' מחשבה תתאה כנ"ל, כמ"ש כ"ז במ"א באריכות ע"פ אם בחקתי. וכיון שכן יש לתמוה בענין הפסוק הזה ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלקי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר כו', שעיקרו של זה הפסוק בא להראות גודל החסדים והטובות שהפליא ה' לעשות עמנו שלקח את אברהם מעה"נ וקירבו עד שנעשו מרכבה עליונה לא"ס ב"ה כמארז"ל האבות הן הן המרכבה וכדפי' בזהר שם, וכן בהגדה דפסח נאמר פסוק זה לספר בגודל החסד עליון כו', וקשה מאד למה צריך ע"ז חסד עליון מאחר שעצם אצילות נשמות האבות בתחילת הוויתן הי' ממקום עליון מאד למעלה אפילו משרש המלאכים כנ"ל מכש"כ שהם למעלה מעלה משאר כל הנבראים דהיינו פירוש בעבר הנהר ישבו אבותיכם כנ"ל, וא"כ מצד מהותן ועצמותן ושורשן הן מעותדים לבחי' זו

שהן הן המרכבה, ולא שייך ענין חסד אלא כשמעלים את מי שהוא שפל ונבזה למדריגה עליונה ביותר ע"ז הוא ששייך לומר כן, וכמו ביצי"מ בגשמיות שהוציא אותם מתכלית השפלות שהיו משועבדים לפרעה בחומר ובלבנים לתכלית העילוי, אבל בענין הנ"ל מה שבחר באבות העולם שיהי' הן הן המרכבה ובזרעם אחריהם לכאורה אינו מובן איך יתייחס זה לחסד לבד כיון שמצד שרשן ממש לכאורה לא סגי בלאו הכי כנ"ל.

ב) **אך** להבין זה יש להקדים עוד מאמר הזהר ר"פ שלח (דקנ"ט ע"א) ע"פ ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקי' עשה האדם, שהאדם שלמטה הוא כעין דוגמא דלעילא, היינו דכמו שהקב"ה ברא דרך כלל ג' עולמות שהן עולמות הכוללים כל המציאות כולו שברא הקב"ה בעולמו שכולם נבחנו בג' עולמות הנ"ל (ע' רמ"ז שם) וכנגד ג' עולמות אלו אומרים ג"פ קדוש ופי' שם ענין ג' עולמות אלו עלמא קדמאה ההוא עילאה דכולא כו' דאיהו גניז בגויה, עלמא תנינא דאיהו קשיר בההוא דלעילא ודא הוא דקוב"ה אשתמודע מיני' כו' עלמא תליתאה ההוא עלמא דאשתכח ביה פרודא וכו', כן בצלם אלקים עשה את האדם שדר ג"כ בג' עולמות היינו העוה"ז וג"ע התחתון וג"ע העליון. וצ"ל הלא ידוע דעיקר השכר הוא תח"ה שאבות העולם ומשה אהרן כולם יבואו מג"ע העליון להתלבש בגופות ועי"ז אמרז"ל צדיקים אין חוזרין לעפרן, ואנה מרומז בחי' זו כיון שבצלם אלקים ברא אותו ויש רק ג' עלמין כנ"ל שכנגדם הם ג' עולמות של האדם עוה"ז וג"ע התחתון וג"ע העליון וא"כ היכן מקום הבחי' הרביעית שהיא תח"ה. אך הענין כי הנה ג' עולמות הנ"ל מבוארים בפסוק לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כי כן ג' עולמות הכלליים נחלקים לג' בחי' אלו כמ"ש בתיקונים תיקון ע' ובע"ח בתחילתו שיש בחי' אדם דבריאה ואדם דיצירה ואדם דעשיה, ובזה נכלל כל העולמות כי אדם דעשי' הוא בחי' חכמה דאצי' כמ"ש כולם בחכמה עשית ומה שלמעלה מעלה מאצי' נק' אדם דיצירה ואדם דבריאה, וכן ג' עולמות של האדם שלמטה היינו ממש ג' עולמות בי"ע שלמטה מהאצילות כי ג"ע העליון הוא בעולם הבריאה וג"ע התחתון הוא ביצירה ועוה"ז זהו עשיה, ובחי' ג' עולמות בי"ע של האדם שרשן מג' עולמות העליוני' של הקב"ה שנק' ג"כ בי"ע כנ"ל בענין אדם דבריאה כו', וזהו ענין בצלם אלקים עשה את האדם, כעין דוגמא דלעילא. והנה גבי עשי' כתי' אף עשיתיו שתיבת אף בא לרבות עוד בחי' רביעית שלמעלה גם מג"ע העליון והוא בחי' הגילוי שיהי' בתח"ה, שהוא למעלה מעלה לאין קץ גם מבחי' ג"ע העליון שהרי הנשמות היותר גבוהות שבג"ע ירדו להתלבש בגופות כנ"ל מוכרח לומר שיהי' גילוי עליון יותר, ולכן בא הריבוי אצל עשיתיו דוקא כי גילוי זה יהי' בעשי' דוקא דהיינו בגופות גשמיים בעוה"ז ממש, אך גילוי זה שיהי' בעשיה הוא מבחי' שלמעלה גם מעלמא קדמאה הנק' בראתיו כו', ובא הרמז בתיבת אף ע"ד שארז"ל ע"פ אף חכמתי עמדה לי חכ' שלמדתי באף היא עמדה לי, כמו"כ כדי שיזכו לגילוי זה הוא ע"י העבודה ויגיעה לאהפכא חשוכא לנהורא ולשבר המדות ותענוגים הגשמיים ולמאוס בעוה"ז ולהתענג על ה' אז עי"ז יהי' הגילוי בתח"ה כו'.

ג) **ולהבין** ביאור הדברים וגם השייכות דג' עולמות הכללי' להיות נק' בצלמו בצלם אלקים. והענין כמ"ש במ"א בפי' עוטה אור כשלמה דכמו עד"מ באדם יש בחי' נפש רוח נשמה וכולם מתלבשים בגוף, הנשמה מלובשת במוח אשר שם גילוי כח המחשבה וכמ"ש נשמת שדי תבינם שההבנה והשכל הוא מבחי' הנשמה וזהו נק' בחי' מחשבה בכלל, והרוח מלובש בלב ששם הוא משכן המדות ומהם נמשך הדיבור כי הדיבור נמשך מהבל הלב וכלול מאש רוח ומים וזהו לרוח ממללא, והנפש ממנה נמשך בחי' כח העשיה. נמצא מודו"מ הם נמשכים מבחי' נר"נ המחשבה מבחי' נשמה והדיבור מבחי' רוח והמעשה מבחי' נפש. אך כדי שיהי' התלבשות בחי' נר"נ בגוף גשמי הוא ע"י בחי' ממוצע שיש ביניהם והוא הנק' בחי' צלם שהוא המלביש לבחי' נר"נ ועי"ז מתלבשים הנר"נ בגוף וזהו אך בצלם יתהלך איש, ונמצא הצלם של האדם הוא בחי' ממוצע בין האור להכלי דהיינו בחי' נר"נ הם אורות ופנימי' של האדם וכדי שיתלבשו בהכלי היינו בהגוף הוא ע"י אמצעות לבוש הצלם, ובלתי הלבוש לא הי' ביכולת הגוף לסבול ולהכיל אור הנר"נ. וכמו"כ למעלה הנה ג' עולמות הכלליים הנק' בראתיו יצרתיו עשיתיו, הם בחי' מחשבה דבור ומעשה של הקב"ה, בראתיו הוא בחי' המחשבה שהוא יש מאין, יצרתיו הוא בחי' הדבור שהוא בחינת צורה שמצייר האותיות שבמחשבה כו', ומהם נמשך בחי' עלמין סתימין ועלמין דאתגליין. והנה כדי שיהי' האור מתלבש בעולמות הנ"ל הוא כמ"ש עוטה אור כשלמה דהיינו ע"י שלמה ולבוש והוא בחי' התורה שיש בה פנימי' וחיצוני' ופנימיותה היא בחי' ואהי' אצלו שעשועי' כו' וחיצוניותה הוא בחי' ואהי' אצלו אמון אומנא כו' כנז' בזהר תרומה דקס"א. אך הנה כמו בהנשמה הנה לבד בחי' נר"נ המתלבשי' בגוף יש עוד בחי' ד' והוא הנק' נשמה לנשמה שהוא בחי' מקיף על הגוף ונק' מזליה, רק אפס קצהו מתלבשת להחיות הנר"נ וכ"ז נק' צלם האדם כי צ' דצלם הוא המתלבש בבחי' פנימי' והיינו נגד חב"ד חג"ת נה"י שהן נר"נ הנ"ל שכל א' כלול מעשר, והמקיף הקרוב נק' ל' דצלם ועיקר המקיף זהו מ' דצלם ונק' מ' כי יש בו ג"כ ד' בחי' נגד נר"נ ונשמה לנשמה, וג"כ נגד ד' בחי' אבי"ע ולכן זהו בחי' רביעית כי בהפנימי יש רק ג' בחי' כנ"ל שנק' מדו"מ ונק' נר"נ כנ"ל ונק' חב"ד חג"ת נה"י שכל א' כלול מי' זהו צ' דצלם והיינו רק ג' בחי' בי"ע שהם מודו"מ אבל בהנשמה לנשמה נוסף בחי' רביעית שהוא אצילות אלא שגם באצי' יש אבי"ע וזהו מ' דצלם, ובחי' זו הוא בחי' רעותא דליבא שיש בנשמה למעלה מן השכל כי האהבה שע"פ השכל זהו בכלל ג' בחי' הנ"ל מודו"מ כי מחשבה נק' גם השכל וכו' כנ"ל אבל רעו"ד שלמעלה מהשכל זהו בחי' רביעית, וכך יש בחי' זו למעלה והוא בחי' שלמעלה מתלת עלמין הנ"ל שהן בי"ע כו' ובחי' זו הוא גילוי או"ס ב"ה ממש שגילוי זה יהי' לע"ל והיינו מ"ש הנה ישכיל עבדי ירום ונשא ג' בחי' ואח"כ וגבה מאד הוא בחי' הד' והוא למעלה מבחי' אדם כי מאד פי' בלי גבול, וגילוי זה דוקא ע"י קיום תומ"צ בעוה"ז וע"ז נאמר מי מנה ומספר את רובע ישראל פי' הבחי' הרביעית שבישראל שהוא גילוי שיהי' לע"ל בתח"ה הוא בחי' א"ס ממש שלמעלה מבחי' מספר

וגבול כנודע דעל ג"ע נאמר לכל תכלה ראיתי קץ שיש גבול להשגה משא"כ לע"ל כתי' וגבה מאד בלי גבול ממש ולתבונתו אין מספר, והוא כענין לפני אחד מה אתה סופר, והיינו בחי' יחיד שגילוי בחי' זו הוא בבחי' יחידה שבנפש הנק' נשמה לנשמה שזהו הבחי' רביעית כנ"ל.

ד) **ובזה** יובן מ"ש ביהושע גודל החסד שעשה ה' עמנו שבעה"נ ישבו אבותיכם כו' היינו בחי' ישראל עלו במחשבה כנ"ל אך ואולך אותו אל ארץ כנען פי' כנען ל' תגר וסוחר והיינו שיוכל להיות בחי' זו שע"י ירידה בגוף יהי' אח"כ עלי' ביתר שאת והיינו ע"י ארץ עליונה הנק' ארץ כנען כו' כמ"ש במ"א ע"פ וישב יעקב גם בסידור גבי בהמ"ז ע"ש והיינו שעי"ז יזכו לבחי' הרביעית, ע"כ עם היות הנשמה תחלה גבוה ג"כ ביותר בבחי' עה"נ כנ"ל מ"מ לגבי גילוי בחי' זו אינה בערך כלל ושוה הנשמה עם בחי' הנמוכות במדריגה כו' עד ששייך ע"ז גודל החסד עליון ולכן מברכי' בכל יום אשר בחר בנו כו' וזהו שמבקשי' לפני תקיעת שופר יבחר לנו את נחלתינו כו' וכמ"ש במ"א. וזהו"ע ב' אהבות הנ"ל בפסוק למען תהי' כו' שהאהבה בבחי' מים הוא מצד שרש הנשמה מבחי' ונהר היוצא מעדן שזהו בחי' מים כנ"ל, וזהו ענין כמים הפנים כו' כן לב האדם אל האדם דהנה בצלם אלקים עשה את האדם שהיא הנשמה שבחי' נר"נ שבה לקוחי' מבחי' ג' עלמין הנ"ל ולכן תהי' נמשכת לשרשה לבחי' נהר הנ"ל, והיינו האהבה בבחי' טבע כאהבת הבן אל האב, אבל מעלת ומדריגת רעו"ד היא למעלה מהשכל רק מצד קרבת ה' לנו בתורה אשר הנחילנו שנק' קול דודי מדלג וכו' שלא כסדר ההשתלשלות רק להיות גילוי א"ס ממש למטה לכן מזה יומשך ג"כ האהבה למעלה מהטבע, וזהו כי בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים היינו מבחי' מיצר וגבול דכל בחי' עלמין שגדר בחי' עולם מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום שהן ו"ק ה"ז בחי' מיצר וגבול אבל גילוי בחי' אוא"ס למעלה ממיצר וגבול כו' נק' יציאת מצרים והיינו ע"י התורה כנ"ל ולזאת תהי' תורת ה' בפיך להיותו בתורת ה' חפצו למעלה מהטבע.

קדש לי כל בכור. ירידת הנשמה משום יפה שעה א' כו' כי ג"ע רק זיו ממכ"ע משא"כ בעוה"ז סוכ"ע וזהו ענין ק' ברכות (בהבאי' ישרש יעקב ובזכור פ' יתרו מה אלא מאה) והכח לזה דוקא בעוה"ז ולא בג"ע כי עד"מ הברכה בזריעה דוקא כשזורעין תבואה בהארץ כו' כמו"כ כתי' וזרעתיה ב"י כו' וזהו את ברכתי לקח שכח המשכה וברכה זו מצד בירור נה"ב שנמשכה מואלה המלכים שהוא של ע' ולכן רצה יצחק לברכו ע' אלה החוקי' משא"כ יעקב א"צ תיקון אך טעה כמש"ש, והיינו ע"י ויעקבני בבטן עקב רמאות שאוכל כמוהו אבל לש"ש, אך ענין את בכרתי ע' אני חומה שהיא המשכה שלמעלה מאתעדל"ת, וזהו ההפרש בין בכרתי לברכתי כו' (וכאן יתי' ע"ד אחר ר"ל המשכה גבוה יותר היינו מכתר ע"י תשובה וברכה מחכ' ע"י תומ"צ). והענין

יובן בהקדים בחי' בכורתי, בנו הגדול ויהי בשלח לפני מלוך, אך יש בזה ג"כ ב' בחי' ק"נ וג"ק וכל מה שנפל למטה יותר שרשו גבוה יותר א"כ ע"י תומ"צ בירור ק"נ ממשיכי' מ"ד מז"א זהו ברכתו אבל ע"י תשובה ג"כ ממשיכים מכתר בכורתו, וזהו ענין מאן דלא מהפך מחשוכא כו', אך אין ר"ל אעבירה* . . . ח"ו דא"כ האומר כו' אין מספיקין כו' אלא כל ימיו בתשובה, ויש ג' תשו' הא' תשוב ה' תתאה בחי' ממכ"ע סו"מ ב' וע"ט סוכ"ע ג' על תורה (נודעתי יחיד) ממהר"ע (וע' פורים העבר וזהו אי"ק ק' ברכות ובכ"ר תשו' מצד שם עיקר . . . וכאן גם נה"ב בכפלים או י"ל קוממיות או"י ואו"ח צדיקי' מלמעלה למטה וכאן ג"כ מלמטלמ"ע אצלת ברכה מאצילות.

*) תיבה זו אינה ברורה.

אור התורה

פרשת

בשלח

פ׳ בשלח

ויהי* בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים וגו׳. הנה על ישראל בגלות מצרים כתיב וזרעתיה לי בארץ (בהושע ב׳ כ״ה, ע׳ רבות נשא ספ״ט גבי ונזרעה זרע אלו ישראל הכשרים כו׳ וזרעתיה לי בארץ כו׳. וע׳ זח״ב דפ״ו ריש ע״א) ואמרו רז״ל זורע כור מוציא כמה כורין וכו׳. ולהבין ענין הזריעה והתוספת והריבוי שנתהווה מן הגלות, הנה כתיב קודש ישראל לה׳ ראשית תבואתה (בירמי׳ ב׳ ג׳ ונז׳ זח״ג צ״ד א׳ ק׳ סע״ב צ״א סע״א מ״ב א׳ רצ״ז א׳. ח״ב ק״א ב׳ ק״ח ב׳ ק״כ ב׳ קכ״א ב׳ קכ״ב א׳ ח״א דרכ״ו ב׳ וז״ל שם תבואתה בה׳ רמז לה׳ קדמאה דשמא קדישא פי׳ מל׳ שהיא ה׳ אחרונה וקראה קדמאה ממטה למעלה בגין כך בפסח נידונין על התבואה כו׳ בעצרת על פירות האילן כו׳ כמד״כ ממני פריך נמצא. וע׳ מענין פירות האילן פ׳ אמור צ״ז א׳ ופ׳ פנחס דרנ״ג א׳. ולפמ״ש בביאור דהבאים ישרש בפירוש ראשית תבואתה דקאי נמי אתבואת הכרם א״כ ראשית תבואתו היינו ג״כ ראשית לבחי׳ פירות האילן כו׳. כי בפירות האילן י״ל ב׳ פירושים הא׳ דקאי על נשמות הנמשכים מז״א דאצילות וכמ״ש בפ׳ לך לך דפ״ה סע״א בפי׳ ופריו מתוק לחכי. וגם י״ל דקאי על התורה. ובין כך ובין כך נש״י נק׳ ראשית תבואתו וכמ״ש בד״ה יונתי בחגוי הסלע שנש״י נק׳ ראשית להתורה. וכ״כ בהדיא בפ׳ משפטים ק״א ב׳ קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתו שירותא עילאה דכל עלמא דדכורא קדש איהו ועיין בפ׳ בראשית דל״א ב׳. וזהו ענין חלק הוי׳ עמו. וז״ש זרע קדש מצבתה בישעי׳ ו׳ י״ג. ועיין בזח״א דצ״ו ב׳ ע״פ כלה זרע אמת בירמי׳ ב׳ כ״א. ודף ק״י ע״א דרל״ט ב׳. ח״ב פ״ט ב׳. ח״ג י״ד ב׳ ע״ג ב׳. וע״ש בענין ישראל סתים וגליא שי״ל שזהו ענין ראשית תבואתו שירותא כו׳ וראשית תבואתה וזהו ענין יעקב וישראל כדפי׳ בח״א קע״ד א׳ ח״ג ר״ז א׳ רצ״ח ב׳. א״נ קדושתי שלמעלה וזהו מטל השמים ובחי׳ משמני הארץ אך שמן י״פ טל י״ל ארץ קדמה ובה כח הצומח. א״נ יחידות למעלה מעשירות. שדה הלבן קד״ק שדה האילן קדושתי כי אילן ע״ח) תבואתו דוקא. שישראל נקראו תבואת ה׳ והוא כמו שאדם זורע תבואה עד״מ בשביל התוספת שיצמח כך ברצות ה׳ שיתוסף ויתרבה גילוי אלקותו בעולם וימלא כבוד ה׳ כל הארץ ונגלה כבוד ה׳ וראו כל בשר וגו׳ זורע את ישראל שהן הם תבואתו ושע״י יתגלה כבודו בריבוי ותוספת (והנה ענין הזרע זהו כמו בחי׳ היו״ד דש׳ הוי׳ שבכ״א מישראל. כי כמו בהזרע והגרעין כלול כל כח הפרי רק שהוא בהעלם גדול כמ״ש בביאור דהבאים ישרש כן ענין היו״ד שהוא צמצום עצום עד שהגילוי רק נקודה בעלמא ומ״מ כלול בו בהעלם מכל האורות שלמעלה וכמ״ש בבה״ז פ׳ אחרי במאמר הביאו עלי כפרה ועמ״ש מזה בהגהות לד״ה והנה מנורת זהב. וזהו

ויהי בשלח: לשון התו״א (סא, א) עם הגהות.

פי' זעיר אנפין, והצמיחה מזה הוא כמ"ש סד"ה ושבתי בשלום בענין והי' הוי' לי לאלקים שבחי' שם הוי' שנק' שמש יהי' רק כמו שם אלקים שנק' מגן לגבי גילוי אור א"ס שיהי' לע"ל, וזהו וארוכתך מהרה תצמח ארוכתך היינו בחי' א"א שלמעלה מיו"ד וז"א וזהו ענין מצמיח ישועות גילוי שע"ה נהורין כו', ועד"ז נאמר במתן תורה ואתא מרבבות קדש, כמו מגרעין א' הנזרע נצמח עשרת אלפים כמוהו עד"מ כך מבחי' קדש ישראל נצמח גילוי בחי' רבבות קדש כו' ועמ"ש פי' רבבות קדש בד"ה ואתא מרבבות כו', גם לפמ"ש זרע אמת הנה הצמיחה יהי' ג"כ בחי' זו כמ"ש אמת מארץ תצמח והוא להיות גילוי אמת ה' ממש לעולם כמו שלמעלה היש וכולא קמי' כלא חשיב ממש, והזריעה היא רק בחי' אמת שבביטול היש לאין כו' וכל האמת שבנבראים כלא חשיב לגבי גילוי אמת ה' לעולם ועיין באגה"ק ע"פ זורע צדקה שכר אמת, גם י"ל כי אמת תלת עלמין בי"ע שהם מחודומ"ע שישראל עלו במחשבה בריאה ואח"כ נמשכו ע"י דיבור נעשה אדם כו' והצמיחה גילוי בי"ע דכללות א"ק אדם דבריאה עקודים אדם דיצי' אצי' אדם דעשי', א"נ גם גילוי בחי' אור א"ס שלמעלה מא"ק כו') וזהו ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם פי' שכדי שיומשך ברכה ותוספת ריבוי בגילוי אלקותו מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא הוא ע"י ישראל ולכן נק' ה' אלקי ישראל שע"י כן נמצא ריבוי גילוי אלקותו למטה כמו למעלה וכשם שלמעלה כתיב וצבא השמים לך משתחוים מפני שהם בטלים ממציאות מגילוי אור ה' המושג להם כך הנה כתיב לעתיד כי עין בעין יראו וגו' וכתיב ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד ה' וגו' וכמאמר כל ברך לך תכרע כו' ולפניך יכרעו ויפולו כו' (כי ישראל לי ראש כמו בהראש גילוי כללות החיות כו' וכן לעתיד יומשך הגילוי מפנימית עתיק ופי' הרמ"ז ר"פ שמיני מפנימיות המוחין שלו שבתוכם מסתתר העצמות העצמיי כו' וזהו פי' ברוך ה' אלקי ישראל, ישראל היינו ז"א דאצילות, ה' אלקי ישראל היינו אור עתיק ואריך ע"ש בפי' הרמ"ז בענין בי נשבעתי כו', מן העולם עלמא דאתכסי' אימא עילאה ששם התגלות עתיק ועד העולם מל' כו' וז"ש כי הם זרע בירך הוי' כמו המבריך את הגפן כו' וכמ"ש בד"ה ואתחנן אל) והגורם לישראל מעלה ומדריגה רבה זו היא עסק הזריעה בארץ בזמן הגלות שהוא כמו עד"מ שזורעים גרעין אחד ומצמיח הרבה או כמו שנוטעים חרצן אחד וצומח אילן שלם בענפים הרבה (זהו כמ"ש כ"א ישראל יהי' שמך כי שרית עם אלקים וכמ"ש צחוק עשה לי אלקים שהצחוק וגילוי תענוג העליון שלעתיד נמשך ע"י שם אלקים שהוא ההסתר כו' ע"י שנעשה ביטול היש וכמשנ"ת בד"ה ושבתי בשלום הנ"ל ובד"ה אני כו' אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ בפ' ציצית גבי לויתן זה יצרת לשחק בו) וכמ"ש ואנכי נטעתיך שורק וגו' (עמש"ל וע' בד"ה אוסרי לגפן גבי ולשרקה בני כו', וזהו אשריכם זורעי על כל מים למעלה מכל בחי' מים היינו מבחי' ונהר יוצא מעדן כו' כי גילוי צמיחה זו הוא למעלה גם מבחי' ג"ע העליון ועמ"ש בהגהות לד"ה יהודה אתה בענין ביום ההוא תקראי לי אישי כו') שהוא זמורה של גפן כדי להצמיח גפן שלם וכמארז"ל ע"פ והנה

גפן לפני שישראל נמשלו לגפן כו' (עמ"ש בהגהות וישב יעקב בענין והיא כפורחת ותרב כו' מחכמת בני קדם שהוא ענין הזבל ועפר כו' יקר מחכמה סכלות מעט כו'.

קיצור. ענין ראשית תבואתה בה' ותבואתו, בפסח על התבואה בעצרת כו', ישראל סתים וגליא, ממכ"ע וסוכ"ע, והצמיחה מזריעה זו, מזרע אמת וזרע קדש כו', ופי' אלקי ישראל, וענין הזריעה ע"ד צחוק עשה כו').

ב) **והנה** כמו במשל הזריעה והנטיעה הנ"ל שמכסין הגרעין בעפר הארץ ומשם יצמח בעבור שהגרעין נרקב ונפסד ובטל לגבי כח הצומח אשר בארץ, וכח הצומח ההוא הוא שמגדל ומצמיח ברבוי ותוספות, כך הוא ענין הזריעה של ישראל (על"ק דכח הצומח הניצוצים שבשבה"כ והביטול של הזרע מבואר לקמן לב נשבר וי"ל כי זבחי אלקים דוקא רוח נשברה ח"ג ק"ח א' על"ק ד"ה כי תשא ואזי מתבררים הניצוצים). וביאור ענין זה כי הנה נודע שקליפה קדמה לפרי (עיין בזח"ב דף ק"ח ע"ב כל עובדין דעביד קוב"ה בקדמיתא אקדים ההוא דלבר ולבתר מוחא דלגו כו' מוחא אקדים במחשב' ובעובדא ההוא דלבר דהא כל קליפה מסט"א הוי ומוחא מן מוחא כו' ישראל סליקן במחשבה קדמיתא עכו"ם דאינון קליפה אקדימו דכתיב ואלה המלכים כו' וע' משנ"ת בד"ה כה אמר כו' בזאת יתהלל כו' המשל מחותם המתהפך כו' וענין עליונים למטה ותחתונים למעלה כו', וצ"ע דכאן משמע דענין שקליפה קדמה ששרש של האור והחיות המלובש בתוכם שרשו באמת גבוה יותר מעולם התיקון שהוא מחא כו' וע' פ' יתרו דס"ט ב' ע"פ מתוך הסנה ודף קל"א א' ע"פ וזרח משעיר. בראשית ד"כ ע"א ודי"ט סע"ב ע"פ אל גנת אגוז כו' ועלק"ת ס"פ וישלח, ועיין מ"ש לתרץ ענין זה בהגהות לד"ה אנכי מגן, וע' באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי גבי השליא נוצרה תחלה מן הטפה כו') כדכתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל (ע' ברבות וישלח פ' פ"ג ע"פ ואלה המלכים שהביאו ע"ז פסוק נחלה מבוהלת בראשונה במשלי כ' כ"א, אשר כוונתם לרמוז לענין עולם התהו שקודם עולם התיקון כו', ועיין ברבות ס"פ מטות ג"כ מענין נחלה מבוהלת כו', עוד אמרו ברבות ס"פ וישלח שם התבן והקש כו' אמרו החטים כו' רמזו בזה ג"כ שבחי' התבן והקש שרשם מבחי' נחלה מבוהלת ולכן יוצאי' ג"כ בראשונה להחטים שקליפה קדמה כו', ועיין עוד מענין ואלה המלכים ברבות וישלח פ' ע"ה קרוב לסופה ועיין בזח"א פ' ויחי דרכ"ג ב' מחכמת כל בני קדם כמ"ד ואלה המלכים כו' ואלין איקרון בני קדם, והיינו מטעם הנ"ל שעולם התהו קדם כו'. ח"ב ק"ח א' הובא לעיל, ח"ג קכ"ח סע"א קל"ה א' קמ"ב א' רצ"ב סע"א, ועיין בעמה"מ שער עולם התהו פמ"ח דכ"ו ע"ד ודכ"ז ע"א) ולא שהקליפה ממש ח"ו קדמה לפרי אלא שהאור והחיות המלובש בתוכם בבחי' גלות ונפילה שנפלו שמה בשבה"כ כידוע לי"ח הנה הוא נפל שמה ממדריגות גבוהות ומעלות עליונות מאד מאד למעלה מעלה מבחי' עוה"ב וישראל אשר נשמותיהן מושרשות במדות הקדושו' ואורייתא דנפקא מחכמה הנק' בחי' עשיה והן הם

מעשה המצות וכו' (היינו כי ביו"ד נברא העוה"ב היינו ע"י צמצום עד שהגילוי רק נקודה א' וגם להיות בחי' חכמה הוא ע"י שערות שהם סוד צמצום והמעטת האור משא"כ עולם התהו שהי' רבוי האור כו', וגם י"ל עפמ"ש בביאור ע"פ ויקח קרח שהעגולים ומקיפים שרשם מהעיגול שלפני הקו והא"פ שרשם מהקו, ומבואר בע"ח דעולם התהו הי' בבחי' עגולים א"כ שרשם מאד נעלה מלפני הקו כו', וגם עפמ"ש בע"ח שער ז' שער דרושי נקודות פ"א שעולם הנקודים שהוא עולם התהו שרשו בחי' אורות היוצא דרך נקבי עינים דא"ק ומבואר בשער אח"פ איך שבחי' ראיה דא"ק גבוה יותר מאח"פ כו'), וביאור הענין דתנן עשרה דורות מאדם עד נח וכו' ועשרה דורות מנח עד אברהם כו' להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין וכו' פי' מה שכל עכו"ם מקבלים שפע וחיות עוה"ז מקדושתו של הקב"ה וכדכתיב ואתה מחיה את כולם הוא מבחי' ארך אפים ורב חסד (ועמ"ש בהגהות לד"ה אנכי מגן בענין המדרש בראשית רבה ס"פ ב' אבל עדיין איני יודע באיזה מהן חפץ כו' וז"ש ר"פ ויגש דר"ה ב' עד דאתקיים כולא באות בי"ת דאיהו סמין ברכה וביה אשתכלל עלמא ואתברי כו' ואי תימא דאל"ף איהו רישא דכל אתוון יאות איהו אלא בגין דאתקרי ביה ארור כו' ע"ש, כי בי"ת היינו חכמה בחכמה יבנה בית וגם שהיא שניה לכתר כמ"ש בפ' בראשית דל"א ב' והחכמה הוא בחי' דין וצמצום שלא יומשך רק במקום הביטול חכמה כח מ"ה, ולכן היא דוקא סימן ברכה משא"כ מבחי' אלף שהוא ארך אפים הרי שם כחשיכה כאורה כו' לכן גם בחי' הקליפה הנק' ארור מקבל יניקה משם, ויובן זה ע"פ מ"ש בד"ה ויאבק איש ובד"ה להבין ענין הברכות גבי פותח בברוך כו', ועד"ז י"ל מ"ש בהשירה דקי"ס אמר אויב ארדוף כו' ה' אלפין, כי מה שאמר אויב ארדוף הוא ע"ד אם תגביהי כנשר לקבל יניקה מבחי' האלף אשר שם כחשיכה כו' ועמ"ש סד"ה הן עם אחד כו' ובנס דקי"ס אשר וברוב גאונך תהרוס כו' א"כ לקחו מהם כל יניקתם מבחי' האלפין כו' וזהו ענין ביזת הים, וזהו מי כמוכה כו' נורא תהלות עושה פלא, פלא היינו בחי' אלף ובאמת עושה פלא שגם האלף הוא בחי' עשי' אצלו ית' כי גאה גאה ועי"כ ע"י גילוי בחי' זו אזי גם מבחי' האלף לא יוכלו לינק כו' ועמ"ש מזה בביאור ע"פ חקת התורה בפי' וברוב גאונך כו') דהיינו מפני שהוא ית' כל יכול ומחי' ומשפיע בבחי' רב חסד אף במקום שמכסה ומסתיר על קדושתו ית' וקרו לי' אלהא דאלהיא כו' (ע' בדרוש המתחיל ראה ריח בני שעיקר השפעה זו הוא ע"י בחי' המקיף שלהם בחי' לבונה ולכן יש בהם י"א כתרין משא"כ בקדושה ע"ס, וע"ש דבחי' המקיף זהו בחי' שלמעלה מהכתר כי ע"ס הן מכתר עד מל' כו', וע"י מקיף זה נמשך בהם ההשפעה מבחינת ארך אפים כו', וזהו כמה ארך אפים לפניו כו', ולכן נת' בד"ה ויקח בידו מנחה שבחי' מקיף הנ"ל שלהם שרשו גבוה ושרשו מעולם התהו שהי' ריבוי האור והשפע כו' (כל יכול זהו ענין הענוה והסבלנות כו')) ולכן יש להם עושר וכבוד שלא עפ"י חשבון מעשה ודעת כי יניקתם מחיות אלקי שנפל בקליפות בשבירת הכלים כידוע לי"ח (וכמ"ש במדרש רבה אמור פכ"ז ריב"ל כי הוה סליק כו' אמר צדקתך כו' משפטיך כו' ע"ש דלכאורה

באמת אינו מובן למה הוא כן, והענין כי החשבון שרשו מבחי' חכמה שהוא להיות ואתה תשלם לאיש כמעשהו, והוא מבחי' קו המדה שהוא מבחי' בוצינא דקרדוניתא בחי' גבורה כו' ולכן הע"ס נק' מדותיו ית' דהיינו מה שהוא ית' מתצמצם להאיר בבחי' גבול ותכלית עד"מ ועיין בלק"ת וירא בפי' בואו חשבון כו' ובפי' הרמ"ז ר"פ בלק, משא"כ בחי' ורב חסד הוא מה שהוא ית' מאיר שלא בבחי' גבול וחשבון ושרשו מבחי' חד ולא בחושבן כו' וז"ש במדרש רבה אמור פל"א מכאן ולהלאה חושבנא משא"כ סליחת העונות הוא מבחי' שלמעלה מהחכמה כנ"ל, וזהו שארז"ל ספ"ד דאבות ודע שהכל ע"פ החשבון כו', והיינו לנש"י שמקבלים האור בבחי' פנימיות וע"כ צ"ל ע"י צמצום בחי' יו"ד עקב (וכמ"ש בד"ה ויקח מן הבא בידו הגם שיו"ד היא הארה מצומצמת כו' משא"כ כו') ולכן הוא ע"פ חשבון ודקדוק משא"כ עובדי כוכבים שמקבלים מבחי' כמה ארך אפים לפניו כו' הוא רק בבחי' מקיף רם על כל כו' ולכן הוא שלא ע"פ חשבון אבל מחמת שאין מאיר בהם האור בבחי' פנימי' הם יש ודבר נפרד כו' ולכן ע"ז נאמר נחלה מבוהלת כו' ואחריתה לא תברך כו' כי משלם לשונאיו להאבידם וזהו ענין המשל הנז' במדרש אסתר ע"פ אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את המן כו' זש"ה כי רשעים יאבדו ואויבי ה' כיקר כרים שאין מפטמין אותן לטובתם אלא לטבחה כו' משל לאדם שהיתה לו סייחה וחמורה וחזירה והיה נותן לחזירה בלא מדה לחמורה ולסייחה במדה, אמרה סייחה לחמורה מה שוטה זה עושה אנו שאנו עושין מלאכתו של בעה"ב נותן לנו במדה ולחזירה שהיא בטילה שלא במדה, אמרה לה תבוא השעה ואתה רואה במפלתה שאין מאכילין אותה יותר לכבודה אלא לרעתה, כיון שבא קלנדס מיד נטלו לחזירה ונחרוה כו' עכ"ל, והנמשל הוא עפמ"ש שיש ב' השפעות הא' הנמשך במדה ע"י החשבון והוא מה שנמשך ע"י חכמה, והיינו לחמורה יששכר חמור גרם שעושה מלאכתו של הקב"ה כמ"ש ויט שכמו לסבול כו', ויש השפעה הנמשך לעובדי כוכבים שלא ע"פ חשבון ומדה מנפילת האור מבחי' שלמעלה מהחכמה כו' וע"ז לכאורה גדלה התמיה מדוע דרך רשעים צלחה, אבל התירוץ הוא כמש"ש שאין מאכילין אותה יותר לכבודה כו' כי אדרבה לפי שאין נמשך בהם השפע מבחי' המאיר בבחי' פנימי א"כ ישארו יש ודבר נפרד כו' ואין מאכילין אותה רק עד שיצאו הניצוצים המלובשים בהם בשבה"כ ע"י ראשית תבואתו ית' הזרוע בהם כו' וזהו תבא שעה כו', וענין זה שנמשך להם שלא ע"י חשבון היינו שלכן יש בקליפה י"א כתרין ובקדושה רק ע"ס, שההשפעה ע"י ע"ס באה בבחי' חשבון ומדה אבל ולמעלה מהע"ס זהו ענין חד ולא בחושבן שאינו במנין ע"ס בחי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ועיין בד"ה פתח אליהו, ובקליפה שבהם נמשך שלא ע"י חשבון יש בהם י"א כתרין היינו להבדיל דוגמת בחי' עתיק כו' וכמ"ש בהגהות לד"ה ראה ריח בני, וזהו שארז"ל בפ"ג דמנחות דכ"ט ב' ע"פ בה' בראם ומפני מה נברא העולם הזה בה"א מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא ומ"ט תליא כרעיה דאי הדר בתשובה מעיילי ליה וליעייל בהך לא מסתייע מילתא כו' וכעין זה מבואר בבראשית רבה פי"ב גבי בהבראם. ועיין מענין בה'

בראם בזח״א דצ״ג א׳ ח״ג ס״ג א׳ קכ״ג א׳ דרצ״ז סע״ב רצ״ח א׳. עכ״פ מובן מזה שיש ב׳ פתחים לאות ה״א שבו נברא העוה״ז הא׳ פתח הרחב שבתחתיתו שעליו ארז״ל כל הרוצה לצאת כו׳ א״כ מורה שממנו יניקת וחיות הרשעים, הב׳ הפתח הצר שסמוך לגג הה״א שעם היותו פתח צר הוא שבו ועל ידו נמשך האור והשפע הטוב שדרך בו מקבלים בעלי תשובה, ועיין מזה ג״כ בשל״ה ס״פ חיי שרה בתוכחת מוסר ודף ל״ו עמוד ב׳ ע״ש, והענין נת׳ בסידור בד״ה מזמור לתודה בענין חמץ ומצה שהחילוק בהם הוא מחי״ת לה״א, ותוכן הענין המבואר שם, דבכל אות מכ״ב אותיות יש ע״ס וכן בה״א וחי״ת והיינו גגו של ה׳ הוא חב״ד והרגל הימני חג״ת והרגל השמאלי נה״י והפתח הרחב שמלמטה ע״ז נאמר רגליה יורדות כו׳ שמשם יניקת החיצונים כמ״ש לפתח חטאת רובץ, אמנם הפתח הצר שאצל הגג הרי הוא סמוך לבחי׳ החכמה שבמל׳ וע״ז נאמר פיה פתחה בחכמה, וידוע שאין אחיזה לחיצונים מבחי׳ החכמה כמ״ש ימותו ולא בחכמה, וב׳ פתחים הנ״ל זהו כענין רה״ר ורה״י כו׳. ועיין בזח״ב דרט״ו א׳ ע״פ וארח צדיקים מה בין ארח לדרך כו׳ ע״ש היטב והיינו ממש ענין ב׳ פתחים הנ״ל שבה״א, וע׳ מענין פיה פתחה בחכמה זח״א דקמ״ה סע״א, וכ״ז מבואר ע״פ משנ״ת בענין ב׳ ההנהגות הנ״ל שהפתח הרחב מורה על ההשפעה שבלי חשבון ומדה והפתח הצר אשר פיה פתחה בחכמה הוא מה שנמשך האור בגילוי בבחי׳ פנימיות ממש כו׳, ובזה יובן המדרש רבה בנשא פ׳ ח׳ לא נחזיק טובה לזה שהניח כל המדבר הרחב הגדול במקום כל החיות ובא ועמד בחצר כו׳ ועיין מ״ש בד״ה למנצח על השמינית בענין המדרש בראשית רבה פי״א איך הקב״ה מוריד גשמים ומצמיח עשבים בשבת כו׳ ע״ש שהענין ששרש חיות העולמות נמשך מבחי׳ שלמעלה מההשתלשלות דקמי׳ כחשיכה כאורה היינו מבחי׳ ע״ק רק שהמשכה זו נמשך רק בחיצוניות אבל להיות נמשך בבחי׳ פנימיות זהו ע״י המילה כו׳ ע״ש היטב, ועי״ז יובן ג״כ מה ששייך לכאן) והוא מוסתר ומכוסה אצלם וימנע מרשעים אורם שאינו מאיר אצלם בהתגלות כ״א בחשך כפול ומכופל עד שמכחשים בה׳ אמר נבל בלבו אין אלקים ונראים ליש ודבר בפני עצמו (מבואר בב״ר פ׳ י״ב שזהו אור הראשון שהי׳ אדה״ר מביט בו מסוף העולם עד סופו כיון שראה הקב״ה מעשה דור אנוש ודור המבול כו׳ גנזו מהם שנאמר וימנע מרשעים אורם באיוב סל״ח ט״ו וגנזו לצדיקים לע״ל כו׳ שנאמר ואורח צדיקים כאור נוגה כו׳ וכ״ה בשמות רבה ר״פ ל״ה וכ״ה בזח״ב דרכ״ד סע״ב ודר״ל ע״א, וענין נהורא קדמאה זהו בחי׳ כי חפץ חסד הוא, ועם היותו אורם כי יניקתם מבחי׳ ארך אפים ורב חסד כו׳ אך נמנע מהם שאינו מאיר אצלם בהתגלות כ״א בחשך כו׳ והיינו שנמשך ממנו להם רק השפעת חיצוניות שלא בחשבון ומדה כו׳, אכן גנזו לצדיקים שע״ז נאמר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך והיינו שלעתיד יומשך גילוי זה האור שבבחי׳ א״ס ממש מה שלמעלה מהע״ס יומשך ויתגלה לצדיקים בבחי׳ פנימיות, וזהו הצמיחה ע״י זריעת ראשית תבואתו וזהו אור זרוע לצדיק כו׳ וע׳ בפ׳ אמור דפ״ח א׳ ולא מנע ליה בכל יומא ובפי׳ הרמ״ז שם ובטובו מחדש כו׳ רק שעכשיו אין נמשך בבחי׳ פנימי׳ גם לנש״י כל גילוי אורו רק

הארה בעלמא כו') משא"כ בסט' דקדושה שהם מקבלים חיות מגילוי אור פני ה' והוא מתגלה בירידת והשתלשלות סדר המדריגות בעשר ספירות הקדושות שהן הם מדותיו ית' שהם בחינת כלים להמשכת גילוי אלקותו ית' (וזהו ע"ד מארז"ל צמצם שכינתו בין שני בדי ארון, שכדי להיות גילוי שכינתו ית' צ"ל ע"י צמצום ונמצא זה הצמצום זהו עיקר סיבת הגילוי ועד"ז כל הצמצומים והפרסות שבעולם התיקון הם סיבת הגילוי שעי"ז יוכל להיות גילוי אלהותו ית' כמ"ש בע"ח ובפי' האד"ר, ועמ"ש בד"ה שמאלו תחת לראשי גבי כמו עד"מ האדם מתפאר א"ע בשלו אף בבחינת רגל כו' ע"ש) וכן התורה יש לה מדה וכמ"ש ארוכה מארץ מדה איוב י"א ט' מדה מפיק ה' פי' מדתה דהיינו שיש לה מדה שהוא מדת בחי' כלי אומנתו ית' אלא שהיא ארוכה מארץ וגו' (כן ארז"ל בהדיא פ"ב דעירובין דכ"א סע"א, נמצא העולם כולו אחד משלשת אלפים ומאתים בתורה, ואפשר היינו כי התורה נמשכה מח"ע ויש ל"ב נתיבות החכמה וכל א' כלול מיו"ד ויו"ד מיו"ד והעולם שנמשך מח"ת ה' תתאה היא רק כמו חלק א' מבחינות הנ"ל שבח"ע, אכן בבראשית רבה רפ"י איתא לכל יש סיקוסים חוץ מדבר אחד שאין לו סיקוסים ואיזו זו התורה שנאמר ארוכה מארץ מדה כו' וכ' ביפ"ת שהמאמר הזה פליג אהא דעירובין דמשמע שם דגם לתורה יש מדה כו', ועיין עוד מענין ארוכה מארץ בב"ר פצ"ח גבי ואת הארץ כי נעמה ובפ' כי תשא תוך פ' מ"א ובשיר השירים רבה בפסוק כי טובים דודיך כך תורה מסוף העולם ועד סופה שנאמר ארוכה מארץ כו', ויש לתרץ דלא פליגי כי בתורה נברא העולם וא"כ היא בחי' ממוצע כביכול בין הקב"ה להעולמות וכל ממוצע צ"ל בו משני הבחינות והיינו שבתורה יש פנימיות וחיצוניות ופנימיות התורה היא באמת בלי גבול ומדה וחיצוניות התורה יש לה מדה רק שהיא ארוכה מארץ ורחבה מני ים כי היא נק' בחי' שמים כמ"ש בד"ה השמים כסאי, ועיין מענין פנימיות וחיצוניות שבתורה באגה"ק ד"ה עוטה אור וד"ה דוד זמירות קרית להו, ועיין ברע"מ פנחס רמ"ג א' משפטים קי"ד ב') ולכן כתיב אם בחקתי תלכו וגו' (עיין זח"ב קס"ב ב' ובמק"מ שם דפי' אם היינו חו"ב כו') ולכן נק' יעקב הקטן (ע' מזה בד"ה בכ"ה בכסלו בדבור ומעתה נבא, ואפשר שמזה הטעם ישראל מונין ללבנה שנק' ג"כ המאור הקטן) כי הוא בחי' קטנות וצמצום אלקותו ית' להתגלות עפ"י מדותיו ע"י אור התורה והמצות להיות רצונו העליון שאם יטעון ראובן כך כו' יהי' הפסק כך וכן עד"ז שאר מצות ציצית ותפילין שגילוי אלקותו ורצונו ית' הוא בחי' צמצום שהרי בעצמותו ומהותו ית' לא שייך כלל בחי' רצון, שהוא למעלה מעלה מבחי' רצון ונק' בעל הרצון (הנה בחי' רצון יש לו ב' פירושים האחד כפשוטו שרוצה שיהיה כן וכן דוקא ולא בענין אחר, וזה לא שייך במהותו ועצמותו ית' כי אם צדקת מה תתן לו כו', אבל הפי' הב' דרצון היינו אדם שהוא עד"מ לעולם מרוצה לא יתקצף ולא יתכעס כו' והוא כענין מ"ש באור פני מלך, רצית ה' ארצך, וזהר"ע הציץ שהיה מרצה, ובחי' זו נק' למעלה רעוא דכל רעוין מקור הרצון, ובחי' זו י"ל דשייך ג"כ למעלה מהצמצום, שהרי בענין מארז"ל עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד, יש מי שפי'

דשמו היינו רצון כי שמו בגימ' רצון, וכ"כ בע"ח בתחלתו וכאשר עלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות ולהאציל הנאצלים כו' אז צמצם א"ס א"ע כו' וצמצם האור ההוא כו' ע"ש בשער עגולים ויושר ענף ב', א"כ מבואר דשייך בחי' רצונו הפשוט גם למעלה מהצמצום, וזה לכאורה הפך מהמבואר כאן ולפמ"ש לק"מ). וע"ז נאמר הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך (במשלי סי' ח' כ"ז, ע' במד"ר נשא תחלת פ' י"ב ובספר הבהיר הוא בהשמטות זח"ב בסי' ג' דרע"א ב' ובפרדס ש"ג פ"ד, ועמ"ש מענין פי' שמים בד"ה כי המצוה הזאת כו' גבי ולא בשמים היא, ועד"ז יובן ענין שמי השמים ועכ"ז לא יכלכלוך כו') פי' אפי' כמו כלי תוך כלי לקבל חיות מקדושתו של הקב"ה בבחינה שקודם הצמצום שיהי' בבחינת התגלות ירידת והשתלשלות סדר המדרגות משא"כ בחי' ואלה המלכים כו' שמקבלים חיות מקדושתו של הקב"ה מבחי' ורב חסד שלמעלה מהצמצום ע"י נפילת האור והחיות וירידתו בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה להתלבש בבחינת הסתר פנים ולא בגילוי כלל וכלל עד לעתיד לבא שיקויים בנו מקרא שכתוב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וכתיב כי הנה עין בעין יראו וגו'.

(קיצור. ענין קדמה לפרי, וענין נחלה מבוהלת, וענין יניקתם ע"י בחי' כמה ארך אפים וזהו ע"י בחי' לבונה שבי"א סממני קטרת, וענין ב' הנהגות שע"י מדה ושלא ע"י מדה וחשבון, וזהו ב' פתחים דה"א וענין וימנע כו' וענין צמצם שכינתו, מארץ מדה, וענין רצון כו').

ג) **והנה** אמרז"ל גלו לבבל שכינה עמהם פי' הנה ניצוץ אלהות שבנפשם הוא בבחינת גלות והניצוץ אלהות שבתוכם רצונו וחשקו לדבק ולהסתלק למקורו כטבע האש וכו' ועי"ז הם מלקטים ג"כ ניצוצי חיות אלקי שנפלו שמה בשבירת כלים ומעלים אותם לקשרם ולדבקם באלקים חיים ע"י עסקו בפרנסתו בדברים הנתונים תחת ממשלת קליפת נוגה וכמארז"ל אין לך כל עשב כו' והוא מתרחק משקר וגניבה וגזילה וכיוצא בהם מדברים אסורים וקשורים בידי החיצונים שאינן יכולין לעלות כו' כמ"ש במ"א וכן כשמקיים מצות תפילין וציצית שהצמר של ציצית והקלף של תפילין היו נתונים תחלה תחת ממשלת השר והמושל המשפיע להם שפע וחיות להחיותם ולקיימם מחיות קדושתו של הקב"ה שנפל שמה בשבירת הכלים כנ"ל ועי"ז מתעלה ג"כ חיות הקדושה הנ"ל למקורם ושרשם ואתהפכא חשוכא לנהורא כמ"ש וידעו מצרים כי אני ה' (ור"ל דלכאורה אינו מובן הא אחד מהם לא נותר, א"כ איך וידעו כו' וכמ"ש קושי' זו לקמן בד"ה ישיר משה אלא דר"ל דקאי על הניצוצים שנתבררו ממצרים ואתהפכא חשוכא לנהורא) וזהו תוספת וריבוי אור זרוע הנזרע בקרקע ומכוסה בעפר הארץ להצמיח ולהעלות מעלה מעלה בריבוי ותוספת אורה כיתרון אור הבא מן החשך וגו' (היינו שעי"ז יומשך צמיחת בחינת אור הראשון מה רב טובך אשר צפנת כו' וגם יתרון האור הבא מן החשך היינו שעי"ז יומשך גילוי בחינת ישת חשך סתרו כו' מה שלמעלה מבחי' אור וגילוי ועמ"ש בד"ה שחורה אני ונאוה, וע' ברבות דברים פ' א' גבי יוסף ה' עליכם

שתוספתו של הקב"ה יתירה על העיקר כו') וז"ש ותקח רבקה את בגדי עשו וגו' (הנה ברבות תולדות פס"ה ובאלה הדברים רבה אמר רשב"ג שעשו הי' משמש את אביו בבגדים היותר מעולים שלו ורשב"ג לא עשה כן, וצ"ל איך לא יכול רשב"ג לעשות כן, אך הענין כמבואר בד"ה ראה ריח בני בענין הקושיא איך טעה יצחק בעשו אלא לפי כי ראה אותו מצד המקיף שלו בחי' לבונה ועי"ז מקבל מיצחק כו' ע"ש, ואותו המקיף הוא הנק' בגדי עשו החמודות, כי חמדה היינו דבר יקר הערך מאד וכמו"כ מקיף הנ"ל שרשו גבוה מאד כנודע, וע"כ דוקא בבגדים אלו הי' משמש את אביו כי בהם ועל ידם נמשך לו השפע ממנו כו', וע' מפסוק ותקח רבקה כו' בזח"א דרכ"ד ב' וח"ב ל"ט ב') ותלבש את יעקב בנה הקטן (עיין לעיל בד"ה ואברהם זקן בא בימים מענין הלבושים של הנשמה ובד"ה ת"ר נר חנוכה בש"א ובה"א כו' ובד"ה אוסרי לגפן ובד"ה ועשית בגדי קדש) כי קטן יעקב מבחי' קטנות וצמצום אורו ית' להתלבש במדותיו עפ"י דרך התורה כנ"ל. והנה התורה נתלבשה בלבושים גשמיים ומעשה המצות בדברים שהיו נתונים תחת ממשלת קליפת נוגה ששרשם מעולם התהו ונק' עשו בנה הגדול כי עולם התהו קדם לעולם התיקון (עיין מ"ש בסידור ע"פ ארך אפים וגדל חסד, שגם הפירורים הפקר הנמשך מבחי' הגדולה כו' וזהו ענין הנז' לעיל שיניקתו מא"א והפירורים הפקר זהו ענין לבונה המקיף של עשר כתרין מסאבותא כו' וע"כ נקרא בנה הגדול ששורש יניקתו ממה שנפל בשבה"כ מבחי' וגדל חסד מה שלמעלה מבחי' חסד דמ"ה כו') שעי"ז ניתוסף אורה ושמחה (זהו ענין ריח בגדיו כמו ריח די"א סממני הקטורת מוחין דאימא בחי' שמחה כו') והשמחה היא כאשר תתהפך חשכת הדברים הנתונים תחת ממשלת ק"נ לאור התורה ומתעלים בקדושה וכמאמר אשר קדשנו במצותיו בקודש העליון כו' וזהו בחי' תשובה (זהו שאמרו רז"ל בפי' ריח בגדיו בוגדיו כמ"ש סד"ה ראה ריח) וכמארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין דהיינו בחי' נשיאת הנפש למקורה ושרשה כמ"ש אליך ה' נפשי אשא בחי' מסירת הנפש מה שיהיה נהנה וניזון בנפשו החיונית מכל אכילה ושתיה שהיה תחת ממשלת קליפת נוגה ושארי תענוגי עוה"ז להתהפך מהפוך להפוך לעבוד ה' בשמחה ובטוב לבב וכמ"ש תחת אשר לא עבדת וגו' ובכל דחיה ודחיה שישראל מדחה את תאוות גופו ומקרב לבו לעבודת ה' הרי זה בחי' מסירת הנפש כי מה לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא וכן ע"י הצדקה ממעות שאינן גזל כו' כדכתיב צדקה תרומם גוי והוא כענין וירם קרן לעמו פי' דקאי אדלעיל מיני' הודו על ארץ ושמים הודו וזיוו לבד כמ"ש במ"א והוא בחינת סוכ"ע אבל וירם קרן לעמו (ע' ד"ה אז ישיר משה ובד"ה לכן אמור לבנ"י) למעלה מעלה מבחי' הודו אלא להיות עם קרובו של עצמותו ומהותו כביכול ממש שהוא למעלה מעלה מבחי' סוכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל כו' כמ"ש במ"א וזהו אתה בחרתנו מכל העמים שמבחי' כל העמים דוקא בחרתנו ורוממתנו כנ"ל וכמארז"ל במקום שבע"ת עומדין צ"ג אין כו' (והיינו כמ"ש בד"ה שבת שבתון שעיקר התשובה הוא בחי' יוה"כ שבו נכנס כה"ג בקודש הקדשים דפי' קדש הקדשים היינו שהוא קדש ומובדל גם מבחי' קדש שהוא סוכ"ע כי הוא

בחי' שלמעלה מסוכ"ע וזהו ענין הצמיחה מן הזריעה בבחי' קדש ישראל שהוא בחי' צדיקים להיות בבחי' תשובה שהם בבחי' קדה"ק כו') וזהו בחי' בכל מאדך ועד"ז נתקן כל ענין התפלה ולכן בזמן שבהמ"ק הי' קיים לא היו מאריכין כ"כ בתפלה כמו עכשיו.

(קיצור. ענין וידעו מצרים, ענין בגדי עשו שהי' משמש בהם את אביו, ענין בנה הגדול, ענין שע"י ירידת הנשמה בגוף זוכים לבחי' מקום שבע"ת עומדים אין כו' וזהו הצמיחה).

ד) **והנה** כמו במשל שבזריעת הגרעין הנ"ל שאינו צומח עד שנרקב ויפסד ואז יעלה ויצמח כך א"א להעלות ולהצמיח תוספת אורה ושמחה בה' כנ"ל כ"א ע"י לב נשבר רוח נשברה רוח הסט"א הגסה בקרבו שיבוא לידי רקבון והפסד וישוב אל ה' וירחמהו על גלות ניצוץ אלקי שנפל בקליפות להחיותם איך שנפל מאיגרא רמה כו' (שע"ז יזכה לתשובה שהוא בחי' והרוח תשוב כו' כמ"ש בד"ה האזינו השמים ועמ"ש מענין רקבון הגרעין בד"ה קחו מאתכם תרומה ומ"ש בד"ה והנה מנורת זהב בענין כתישת הזתים) ועד"ז תיקנו תיקון חצות כדי להיות התפלה בכוונה וכמאמר רז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שיהא מיצר ודואג על בחי' ראש ומעלת קדושתו ית' שהוא כביכול בכובד הגלות אלא שלחסידים הראשונים היה די בשעה אחת בהתבוננו' שעה אחת קודם התפלה אבל לשאר צריכין לקבוע עת וזמן בפ"ע לעורר מרירות בנפשו דהיינו בחצות ואחר חצות לימוד התורה בשמחה ואור הבא מתוך החשך כו' כמ"ש במ"א וזהו תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה וגו' שהוא עונש מדה כנגד מדה לפי שבחורבן בהמ"ק נאבד ממנו בעונינו השמחה שלימה שהיתה במקום מנוחתה שע"ז יעלה ויבא ויגיע לבחי' השמחה ואורה הבאה מתוך החשך כנ"ל (עיין מענין ב' בחי' אלו בד"ה ביום השמיני עצרת כו') וזהו שאמרו רז"ל על ר"ע כשראה כרך של עכו"ם שחק ואמר אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה פי' שהשפעת חיות ושפע עולם הזה לעובדי כוכבים שהם נקראים עוברי רצונו שעובר על הרצון מבחי' למעלה מהרצון כי שם אין העונות מפסיקים ומעכבים את השפע כי אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו אלא אחר שנתהוה בחי' רצון ורצון אותיות צנור שהוא מעבר ההתגלות שפע וחיות אלקי דרך צמצום והשתלשלות על פי מדותיו ית' ששם הוא עפ"י דרכי התורה אם בחקתי תלכו וגו' אבל למעלה הוא כחשיכה כאורה ומשם הוא יניקת עכו"ם דרך נפילת האור שמרחוק כנ"ל אף שהם רחוקים מאור פניו ית' המתגלה כנ"ל, וכ"ש לעושי רצונו דהיינו העושים הרצון וממשיכים שפע וחיות אלקי דרך צנור המתגלה בהשתלשלות המדריגות שהרי הם עליונים וקרובים יותר למקורם ושרשם אלא מאחר שנמשכין מאור פניו ית' בדרך התפשטות האור בסדר המדריגות והשתלשלות שלא בדרך נפילה ח"ו א"א להיות השמחה בהתגלות אורה כנ"ל אבל לעתיד כשיתעלו הניצוצות הנפולים כנ"ל הרי גם בחי' אור וחיות שהיתה בתוך הנפילה שהיא בחי' למעלה מהרצון מתגלה בתוספת אורה ושמחה בגלוי רב ועצום

ביתר שאת. (הנה בענין וחזקתי את לב פרעה י"ל ע"ד מ"ש בד"ה ויאבק איש ענין אם תגביהי כנשר כו' לינק מבחי' דכחשיכה כאורה שלא ע"י ע"ס דאצי' דתיקון כו' וע"כ אמר לא ידעתי את הוי' דוקא ע"ס דתיקון כי ע"ס שהם בבחי' גבול איך הם אלקות והפריד בין ממכ"ע לסוכ"ע ארך אפים כו' וכענין הכופרי' בהשגחה מה"ט לומר כי רם כו' ומאי איכפת ליה כו', וז"ש המפרשי' בפי' ראו כי רעה נגד פניכם שאמר שהם שני רשויות ח"ו והוא פועל הרעות, ר"ל כי לגבי עצמותו כחשיכה כאורה והעונש והרע הנמשך זה אינו מעצמות האלוה כ"א מע"ס והם ע"ד המלאכים הנבראים ומהם נמשך פועל הרע כו', אכן באמת אנכי הוי' כתי' שבחי' אנכי מי שאנכי מהותו ועצמותו הוא ממש שם הוי' האור המלובש בע"ס דכולא חד ממש, וההשגחה וההנהגה במדה וגבול לשלם לאיש כמעשהו הנמשך ע"י ע"ס דתיקון זהו ממש מבחי' אנכי מהו"ע ית' כי איהו וחיוהי וגרמוהי חד והוא היודע והוא הדיעה כו' ובמקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו להשפיל א"ע גם בע"ס עם שהם ההנהגה בבחי' מדה וחשבון כי מכחו ית' הבבע"ת הוא ג"כ כח כל יכול לצמצם א"ע להאיר בבחי' גבול וכמ"ש בעבודת הקדש ח"א פרק ח', ואעפ"כ אני הוי' לא שניתי, ואדרבה השפלה זו נמשך ממקום עליון יותר מבחי' ארך אפים וכמ"ש בד"ה שחורה אני ונאוה בענין מ"ע ומל"ת שמ"ע שהם מבחי' ימין מקרבת נמשכים ותלויים בשערות דא"א בחי' ארך אפים ורב חסד ול"ת שהם גבורות נמשכים ותלויים בשערות דז"א שבז"א התגלות בחי' גבורות משא"כ בא"א לית שמאלא כו' ואעפ"כ שרש הל"ת נמשך מבחי' עליונה יותר משרש המ"ע שהם מבחי' י"ה חב"ד דעתיק אלא שלפיכך נמשכו דוקא למטה יותר ע"י הגבורות דז"א כו' וכמו הראיה נשפל למטה מהשמיעה ולחכימא ברמיזא כו' וכמו פני ארי' לגבי פני שור כו' וזהו עיקר ענין השירה אשירה להוי' כי גאה גאה, דאין ר"ל הפי' שמהותו ועצמותו ית' גאה גאה דמאי קמ"ל שהבורא יש מאין הוא גאה גאה כו' אלא ר"ל דשם הוי' הוא גאה גאה פי' שלא כטעות פרעה דשם הוי' שבע"ס דתיקון שהוא ממכ"ע הוא אינו ערוך כלל לא"ס ממש ולבחי' ארך אפים אלא כולא חד ממש ואדרבה שם הוי' שרשו מבחי' כי גאה גאה פי' גאה היינו סוכ"ע אריך אנפין וגאה גאה בחי' עתיק מל' דא"ס ומשם דוקא נמשך הכח לצמצם א"ע להאיר בע"ס שזהו ענין שם הוי' כי דוקא במקום גדולתו כו' וכמ"ש המגביהי כו' המשפילי כו', ועד"ז י"ל פי' פנימיות אבא הוא פנימי' עתיק פי' כי חכמה הוא ראשית הגילוי בע"ס בבחי' מדה וחשבון ולמטה פנימיות עתיק שלמעלה מא"א כו', והיינו משנ"ת שבתורה יש ב' בחי' ופנימיות התורה היא ארוכה מארץ בבחי' בלי מדה ממש וחיצוניות התורה היא ארוכה מארץ אבל יש לה מדה פי' כי התורה נמשך מח"ע שהיא מקור המדה והחשבון כו' כנ"ל אכן הכח לזה הוא מפנימי' אבא שזהו ענין פנימי' התורה שהוא א"ס ממש פנימי' עתיק כו' וכמשנ"ת ג"כ בביאור הזהר פ' אחרי במאמר הביאו עלי כפרה שבחי' ח"ע שהיא יו"ד בחי' צמצום אין הענין הסתלקות והעלם האור לגמרי כי אם ע"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה כו', וזהו מי כמוכה באלים הוי' דפי' בזח"ג דצ"ד סע"א דר"ל ששם הוי' הוא

למעלה מכל השמות שאין נמחקין והיינו כי שם הוי' הוא בחכמה כמ"ש הוי' בחכמה והוא נאדר בקדש נורא תהלות רדל"א פנימי' ע"י כו'. ומכ"ז מובן ענין לעושי רצונו עאכו"כ. וזהו ענין משכיל לאיתן, איתן אותיות תנאי ואותיות תניא והאיתנים מוסדי אותיות תנאים, והיינו שכל התורה היא אם יהיה כך יהי' כך והכל צמצומים שע"פ החכמה אעפ"כ שרשו מבחי' גבוה מאד מבחי' משכיל מו"ס ואותיות איתן משמשות לע"ל כו' איתן האזרחי כו' כמ"ש במ"א, וזהו והיה מספר בנ"י כו' אשר לא יספר, שבחי' מספר נמשך מבחי' ע"ס ויתגלה בבחי' זו מבחי' ולתבונתו אין מספר חד ולא בחושבן, אך היינו ע"י התעלות הניצוצים שנפלו בשבה"כ ששרשם מבחי' למעלה מהרצון כו' וזהו ענין ובקשתם משם דוקא הנזכר בד"ה וישב יעקב כו'. והנה אצלם ההנהגה שלא ע"פ חשבון זהו רק בחי' פירורים הפקר הנמשך מא"א והוא ענין המקיף דלבונה שעם היותו דוגמת עתיק בלעומת זה אך השפעה זו רק בחיצוניות והשפעות גשמיות אכן מה שע"י הבירור יומשך לעושי רצונו מבחי' חד ולא בחושבן זהו גילוי בחי' אור א"ס ממש בפנימית כו' ועצמיות בחי' ארך אפים ועתיק דאצילות כו'). וזהו ויהי בשלח פרעה את העם, כי פרעה אמר לא ידעתי את ה' והוא בחי' עורף אחוריים דרצון העליון ויניקתם מבחי' עוברי רצונו הנ"ל והיה משלח פארות וענפים ועושי פרי למעלה (היינו ע"י בירור ניצוצות דתהו יומשך גילוי אורות דתהו שהם בלי גבול בכלים דתיקון וכמ"ש במ"א ע"פ צדקת פרזונו בישראל פי' פרזונו מלשון פרזות תשב דהיינו שאין לו חומה המגביל, והוא אורות דתהו שבלי גבול יומשך גילוי בחי' זו בישראל, וי"ל אני חומה זו תורה היא שיש לה מדה כנ"ל אבל פרזונו הוא פנימיות התורה שאין לה מדה, ויהי' גילוי זה בישראל לע"ל וכנ"ל בענין ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם כו', דהיינו המשכה מלמעלה מעלה מבחי' האור שבלי גבול ומדה) את העם שע"י גלותם במצרים והשתעבדותם בהם גרמו שנתעלו בחי' ניצוצי אלקים שנפלו שמה בשבירת הכלים והוא הוא בחי' כח הצומח להצמיח ישועות ישראל כמ"ש ופרעה הקריב ואמרו רז"ל שהקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים, ועל דרך זה נתיסד כל שירת הים אז ישיר משה וגו' כמ"ש במ"א.

נחם, במא"א אות נ' סכ"ט נחמה בבינה ומפסוק נחמו נחמו עמי. ולא נחם, כי זה רק ע"י אתעדל"ת כ"א ע"י ק"ס אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת. כי קרוב הוא וצ"ל מרחוק נראה לי, קטונתי כו' ועי"ז גילוי ק"ס, כמו חותם שוקע שמלמטה, ולא דרך ארץ טבע כ"א ים כו'.

(**מענין** קדש ישראל ראשית במח' דא"ק וא"כ הצמיחה למעלה מזה ע' ד"ה אלה מסעי נשמות חדשות, בשלח פרעה כי בחי' יכול כמוני למדים מאני פרעה כי מל' כתר ופרעה לבונה שלמעלה מכתר כו' ומדקאמר יכול מכלל שיש לו שייכות לזה כמו בענין המן העץ כו' והיינו קדה"ק כו' א"נ שבאמת יהי' גילוי פנימי' עתיק רק אעפ"כ לא כמוני כי גם פנימי' עתיק מל' דא"ס כו').

———●———

בשלח י"ג י"ז

בשלח פרעה, ח"א פ"ב סע"ב, ח"ב מ"ה א'. כי אמר, ח"ב כ"ה סע"ב.

———●———

בשלח י"ג י"ח

ויסב כו' וחמושים עלו, ח"ג ק"ח סע"ב, קכ"ה א', ברע"מ.

———●———

ויקח משה את עצמות יוסף, י"ל ביוסף כתי' וחמש את כל אמ"צ היינו שהמשיך הח' במל' השכינה שהי' שם מעת בואו ויוסף צדיק עליון המשיך בה הח' וזהו כי כל בשמים וארץ, ונק' כל הח' שהם בפרטיות נש"ב וע"כ נק' וחמש, ובכח המשכה זו יוכל להיות וחמושים עלו כו' וזהו ויקח משה את עצמות כו' שיוסף הכין הכח ליצ"מ כו'. וע' בזח"א כ"א ב' מ"ש בענין ויקח משה כו' וי"ל כי משה מצד עצמו הי' למעלה מבחי' השפעה כבד פה לגבי אורייתא דבע"פ כו' ושיוכל להשפיע זהו ע"י שלקח עמו עצמיות בחי' יוסף שהוא משפיע ויוסף הוא המשביר כו', וזשארז"ל גבי מ"ת אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא כו' הרי השפעת התורה שייך לבחי' יוסף יסוד כו'.

———●———

א) **ופרעה** הקריב כו' מד"ר פ' שמות פרשה ב' דף ק"כ ע"ב ד"א מהו עמו אנכי בצרה תלים סי' צ"א כשיש להם צרה אינם קוראים אלא להקב"ה ממצרים ותעל שועתם אל האלקים בים ויצעקו בנ"י אל ה' וכאלה רבה עכ"ל.

ב) **פ'** בא פט"ו דף קל"א א' והנה מצרים נוסע אחריהם והנה פרעה נוסע אחריהם לא נאמר אלא מצרים זו השר שלהן מיד וייראו מאד.

ג) **פ'** בשלח ר"פ כ"א הנחיל ליעקב את הקול וכה"א הקול קול יעקב כו' על הים שנאמר ויצעקו בנ"י אל ה' שמע הקב"ה תפלתם ואמר למשה מה תצעק אלי כבר שמעתי צעקתם.

ד) **עו"ש** תוך פ' הנ"ל ד"א שומע תפלה כו' להודיעך שהכל שוין בתפלה לפני המקום תדע לך כשיצאו בנ"י ממצרים כו' ויצעקו בנ"י אל ה' התחיל משה אף הוא מתפלל לפני המקום א"ל הקב"ה מה אתה עומד ומתפלל כבר התפללו בני כו'. צ"ע מכאן עמ"ש בזהר פ' בשלח דף נ"ב ע"ב שריאו צווחין לקב"ה כדין כתיב ויאמר ד' אל משה מה תצעק אלי ותאנא בספד"צ אלי דייקא (שהוא ז"א שהוא ההנהגה שהאתעדל"ע היא לפי ערך האתעדל"ת בחי' במדה שאדם מודד בה מודדין לו) בעתיקא תליא מילתא (דהיינו

אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת כמ״ש בת״א פ׳ בשלח בד״ה לסוסתי ברכבי פרעה), וא״כ איך אומר במד״ר כאן כבר התפללו בני לפני. משמע שע״י התפלה והאתעדל״ת נמשך בחי׳ זו. וא״א לתרץ ע״ד מארז״ל ע״פ כה׳ אלקינו בכל קראינו אליו כאן ליחיד כאן לצבור, דודאי תפלת משה י״ל שחשובה יותר מתפלת צבור, ועיין מד״ר ר״פ ויקרא גבי או שמא משאי שקשה לששים רבוא נוח לאחד כו׳ ובגמרא פ״ק דתענית דף ט׳ סע״א שאני משה כיון דלרבים הוא בעי כרבים דמו, וגירסא אחרינא כיון דאלים זכותיה כרבים דמו. לכן צ״ע להבין זה. ואולי כמה פנים יש לפרש על מקרא אחד וע׳ לקמן סעיף ז׳.

עו״ש במד״ר והנה מצרים נוסע אחריהם שרן של מצרים היה שמו מצרים כו׳. מד״ר פ׳ אחרי ר״פ בקרוב עלי, הה״ד ופרעה הקריב כו׳.

ה) **פ׳** נשא פ״ח דף רכ״ה ע״ב ד״א כי מכבדי אכבד זה פרעה שנהג כבוד במי שאמר והיה העולם כו׳. מד״ר ס״פ דברים דף רפ״ז ע״ד כנ״ל ססעי׳ ד׳ ד״ה עו״ש.

ו) **בשה״ש** רבה דף י״ז ע״ד ר״פ יונתי בחגוי הסלע אמר הקב״ה למשה מה אתה עומד וצועק כבר שמעתי ישראל וצעקתם.

ז) **שם** דף י״ח ע״ד בד״ה דודי לי ואני לו כשהיה לי דבר לא תבעתי אלא מידו שנאמר ופרעה הקריב וישאו בני ישראל וגו׳.

ח) **זח״א** פ׳ לך דף פ״א ע״ב ע״פ ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה, אמר ר׳ אלעזר כאשר הקריב כאשר קרב מיבעי ליה מאי כאשר הקריב אלא כדכתיב ופרעה הקריב דאיהו אקריב להו לישראל לתיובתא, אוף הכי הקריב דאקריב גרמיה לקודב״ה כדקא יאות עכ״ל. והראני בפדר״א פמ״ב ועשו תשובה גדולה וקראו לאלקים שנאמר ופרעה הקריב, ואפ״ל עד״ז י״ל הקריב את קרבנו דגבי י״ב נשיאים ס״פ נשא.

אז* ישיר משה ובנ״י, הה״ד נכון כסאך מאז משאמרנו לפניך שירה באז נתישבה מלכותך ע״ד אגוסטוס יושב כו׳ (ה׳ ובמד״ר ר״פ בראשית אמרו ע״פ נכון כסאך מאז שכסה״כ נברא קודם בריאת העולם, ע׳). יש להקדים משארז״ל ע״פ מורשה מאורסה, שהתורה נק׳ כלה וישראל הוא חתן, ולפעמים אמרו דישראל מתקשראן באורייתא, הבחינה האחד הוא ע״י שישראל ממשיכין שיהא אור א״ס ב״ה נמשך ומתלבש בחכמת התורה כי החכמה נחשבת אצלו ית׳ כעשי׳ גשמיות (ובד״ה רב שמואל ב״ר יצחק מרקד אתלת משמע דמתחלה הוא בחי׳ ע״ד ישראל מתקשראן באורייתא וזהו נק׳ אדעתא דנפשיה קא עביד ואח״כ הוא עוסק בתורה לשמה, וכן נתבאר בד״ה כי תצא דרוש השני פ״ג

*) ראה לעיל באוה״ת פ׳ בשלח עמוד תצ.

בענין לך אמר לבי בקשו פני והיינו ע"י את פניך הוי' אבקש שהוא עסק התורה ואח"כ ימשיכו אור א"ס בהתורה ועד"ז הוא כאן בענין קי"ס שמתחלה נתעלו נשמות ע"י קי"ס כו', ומה שאח"כ נתעלה הים על ידן צ"ע, ואולי יש להעיר מענין וישב הים לפנות בקר לאיתנו לתנאו שע"י שקיים התנאי נתעלה לבחי' איתן, ועיין בלק"ת סד"ה אלה מסעי הראשון בענין הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן) וכן בענין המצות דפי' אקב"ו שע"י קיום המצות נמשך בישראל קדושה עליונה והיא בחי' רעותא דליבא כדפי' בלק"ת ד"ה ראשי המטות ספ"ג ועיין ג"כ בד"ה והיה מספר בנ"י פ"ב בענין פקדת הארץ ותשוקקיה, ויש ג"כ בחינה שישראל עושין את המצות, שהמצות הן כלים רמ"ח מ"ע ונמשך מט"ס דז"א טפ"ט כו' והאדם המקיים המצות ממשיך בהם אור א"ס ב"ה (ואפ"ל ע"ד מ"ש בסידור סד"ה ועשו להם ציצית בענין מצות הוי' וענין מצותי).

העולה מזה שיש מעלה יתירה בהמצות שלמעלה מישראל שבהם ועל ידם יוגבהו ישראל להתקשר בו ית' ונעשו עי"ז מרכבה להמדות עליונות, שהנותן צדקה עד"מ נעשה מרכבה לחסד דאצילות מעין הלוך ונסוע הנגבה, ויש ג"כ מעלה בישראל שעי"ז ממשיך אוא"ס בכלי החסד דאצילות. וע' בד"ה הבאים ישרש שישראל נק' ארץ שבה כח הצומח להצמיח האור מהמצות ונקראים בשם זורע צדקות.

ב) **וכ"ז** הוא הצעה להבין כמ"כ בענין קי"ס. כי הנה הים יש בו בחי' גבוה מישראל י"ב בקר והים עליהם מלמעלה, אעפ"כ מצד שרש נש"י יש בהם בחי' גבוה יותר לכן ארז"ל קשה לזווגן כקי"ס נרמז שקי"ס נק' בשם זיווג ששרש נש"י נק' דכר המשפיע לבחי' ים, וזהו לגוזר ים סוף לגזרים, דהיינו שבזכות המילה נקרע הים, וזהו ג"כ אז ישיר מילה שניתנה בשמיני, א"כ זהו כעין זיווג יסוד עם בחי' והים עליהם מלמעלה, ואע"ג דקי"ס בע"ק תליא, הרי כמ"כ בזכות המילה נכנס כה"ג לבית קדה"ק כי ע"י העברת המסך המסתיר דערלה נמשך ג"כ העברת הפרוכת המבדיל בין הקדש לקדה"ק ומזה נמשך ג"כ קי"ס שהים הוא ג"כ כמו מסך נמשך בו שיהי' גלוי. וזהו שבעברם בים הי' להם גילוי אלקות כמארז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים הרי נתעלו ע"י הים ולכן נאמר ומלאה הארץ דעה את ד' כמים לים מכסים, וגם נאמר עד יעבור עמך הוי', וגם יש מעלה בהים ע"ד בשוא גליו אתה תשבחם שבחא אית לון. אך עכ"ז נמצא מעלה יתירה בישראל, שהים שרשו מבחי' עגולים ונשמות שרשן מבחי' יושר כמ"ש את האדם ישר, ועגולים הוא בחי' נפש ויושר הוא בחי' רוח, והיינו כי הפנימי' של הנשמות שרשן למעלה מעלמא דאתכסיא והיינו בחי' משה שיש בכל הנשמות והוא בחי' הדעת, ועיין מענין הדעת בת"א פ' תולדות בד"ה מים רבים, בוקע הים לפני משה.

ג) **ועוד** יובן זה עפמ"ש בד"ה ואתה הרם כו' שבדרך כלל נחלקים העולמות לג' בחי' בי"ע והם מחדומ"ע סדר ההשתלשלות משא"כ הבריאה

מאצי' אינו ע"ד סדר ההשתלשלות כ"א יש מאין וכן בי"ע דכללות לגבי אצי' דכללות כו'. וזהו אז ישיר משה ובנ"י, פי' משה ובנ"י נתחברו ביחד ממש עד שאמרו שירה אחת, שעם היות משה זהו דעת עליון שלמעלה מסדר ההשתלשלות שלמעלה גם מבחי' ים שהוא עלמא דאתכסיא ובנ"י הם אדרבה למטה מבחי' ים אך בקי"ס נתחברו ב' הבחינות והיו לאחדים (ה' דוגמת מ"ש בת"א ד"ה ואלה המשפטים בענין משה שהוא דעת עליון ממשיך הדעת גם בבי"ע הנקרא זרע בהמה, ע') וזהו אז ישיר, פי' אז הוא מדרגת משה, כי אז היינו מקדם כמ"ש גבי תורה קדם מפעליו מאז, והיינו ע"ד מ"ש בקי"ס ויולך את הים ברוח קדים, בחי' הארת עת"י קדמונו של עולם (וכמ"ש במד"ר ע"פ ויסעו מקדם, שהסיעו א"ע מקדמונו של עולם, במד"ר פ' נח) והתורה נק' תורת משה א"כ משה הוא בחי' אז, ובת"א ד"ה ויקהל משה פי' שער החצר הפנימית הפונה קדים וביום השבת יפתח הוא המשכת הרצון שלמעלה מהשכל, ישיר הוא ל' עתיד והוא העלאה מלמטה למעלה, ע"ד כל בעלי השיר יוצאין בשיר, א"כ אז ישיר התחברות הרצה"ע שלמעלה מהשכל בהרצון הנמשך מהשכל, וזהו חיבור משה ובנ"י. גם אז הוא מילה כמ"ש בילקוט והמילה היא המשכת אהבה רבה למטה היינו מבחי' רחימו ודחילו הנרמזים בי"ה שלמעלה מדחילו ורחימו הנמשכים מבחי' ו"ה כמ"ש בלק"ת פ' עקב ד"ה ולהבין שורש טעם ספ"א כי המילה והפריעה היא התגלות העטרה בחי' יו"ד, ואף שאפ"ל יו"ד זה זהו יסוד ז"א מ"מ שרשו נמשך מיס"א ולמעלה יותר ולכן ארז"ל בזכות יוסף נקרע הים.

ועתה יובן מאמר המד"ר הנ"ל עומד יושב כי רגלים חצי גוף כשעומד והוא עולם העשיה כי נה"י מקננין בעשיה (כמו אופנים בעשיי' הם נה"י), אבל כשיושב אין הרגלים ניכרים כ"כ, והוא השפעה מהגוף שהוא חג"ת המאירים ביצירה, וזהו בחי' עליונה הרבה והראי' משלש שנים יהי' לכם ערלי' ע"י שאז מאיר רק נה"י, משא"כ בשנה הרביעית שמאיר תפארת, ושייכות זה למלך עומד אגוסטוס יושב כי מהגוף נמשך הלידה והלידה בע"ק תליא, אך עוי"ל כי ת"ת נק' העשיר ויסוד נק' הדל, ות"ת עולה עד הכתר. עוי"ל ההפרש הוא ע"ד ההפרש בין אני ובין אנכי, והכ"ף בחי' כסא.

עוי"ל בענין מה יש כבוד כו', מלך היינו ז"א, וממ"ה היינו א"א שנמשך ממלי' דא"ס ועז"נ ועת"י יתיב, והיינו שיש ב' בחי' כבוד, כבוד תתאה בחי' ממכ"ע ועז"נ מכה"כ, וכבוד עילאה ע"ז מבקשי' ברוך כבוד ה' ממקומו כי איה מקום כבודו, וזהו בחי' סכ"ע והיינו בחי' כי אל דיעות כמ"ש בסידור ד"ה כי על כל כבוד חופה, ובד"ה האזינו השמים דרוש השלישי פ"ג ע"ש בהקיצור. וזהו ענין מלך עומד שנמשך השפע ע"י נה"י המקננין בעשיה ואז ודאי נראה למטה היש כמ"ש אף עשיתיו ולמעלה נק' אין שאינו מושג וא"כ הכבוד הוא בחי' כבוד תתאה משא"כ מבחי' עת"י הכבוד זהו נק' כבוד עילאה שלמעלה היש כו', וזהו ג"כ ענין שאו שערים ראשיכם ויבא מלך הכבוד שני פעמים, פי' שאו שערים ע"ד נודע בשערים כו' לכל חד לפום מה דמשער בלבי' והוא

ההתבוננות מבחי' מלכותו ית' המחיה כל העולמות ע"ד מרכבתא תתאה, ועי"ז ויבא מלך הכבוד ז"א דאצילות, ומ"מ מאיר בבחי' חותם שוקע שמלמעלה, וע"י שאו שערים ראשיכם, הב' ע"ד מרכבתא עילאה אזי ויבא מלך הכבוד א"א הנק' ממ"ה ומאיר בחי' כבוד עילאה ע"ד חותם בולט כו' וזהו ג"כ ענין ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ, וימלא לשון עתיד שלמעלה מבחי' מכה"כ, וענין שייכות הישיבה דוקא בבחי' ממ"ה לבד טעם הנ"ל דנמשך השפע מלמעלה מבחי' נה"י כו' עוד זאת הישיבה היא שלימות ע"ד אני ה' לא שניתי, וגם הכסא מורה על הגדולה, רק הכסא אגדל ממך, וגדל חסד שלמעלה מחסד דז"א הנק' חסד דמ"ה *.

ביאור ע"פ אז ישיר משה כו' שבת"א בפ' בשלח

הנה יבשה הוא עלמא דאתגליא והוא בחי' ממכ"ע שהוא בחי' א"פ שמתלבש בתוך הכלים ולכן הוא בבחי' התחלקות, שהא"פ מתחלק לפי הכלים ראש וזרועות כו' עד"מ התלבשות כחות הנפש באברי הגוף שבכל אבר מלובש ומתגלה כח פרטי לפי ערך האבר ההוא והיינו דייקא מצד התלבשות כחות הנפש באברי הגוף שהוא א"פ ע"כ מתחלק לפי הכלים ראי' בחי' בפ"ע שמיעה בפ"ע כו' אבל בהנפש עצמה אין בה שום התחלקות כלל כ"א הוא רק בחי' א' בלי שום התחלקות כלל.

וזהו ענין בחי' ים שלמעלה שהוא בחי' סוכ"ע עלמא דאתכסיא ושם הוא בלא שום התחלקות והוא בחי' אור מקיף שהא"מ הוא מקיף את הכלי מראשה ועד רגלה בהשוואה אחת בלי שום התחלקות כו', וזהו ענין דאיתא שבמחשבה אחת נבראו כל העולמות וצופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה אחת ומחשבה זו מקפת כל העולמות בהשוואה א' והוא בחי' מקיף וסוכ"ע אבל הדבור הוא בבחי' התחלקות עשרה מאמרות כו' והיינו לפי שהדבור הוא עלמא דאתגליא ממכ"ע משא"כ המחשבה היא מקיף כמשל אדם שמצייר במחשבתו איזו חפץ הרי מחשבתו מקיף החפץ מראשו עד רגלו בהשוואה אחת וכמ"ש בתניא פרק מ"ח, ולכך הי' מרע"ה כבד פה מפני שנשמתו היתה מן ימא עילאה וכמ"ש מן המים משיתיהו וזהו מ"ש בזהר שמות די"א ב' ע"פ וילך איש מבית לוי שהוא בחי' לויתן כו' שמשם נשמת משה כו', והיינו מעלמא דאתכסיא שהוא בחי' מחשבה ולכן הי' כבד פה שהוא למעלה מבחי' דבור שהוא עלמא דאתכסיא, וכמשל אדם כשהוא מעמיק במחשבתו בעומק המחשבה באיזו דבר שאז אינו מדבר כלל כ"א שותק שאינו יכול לדבר מפני שטרוד בהעמקת החכמה שלמעלה מבחי' הדבור כו' וכך לפי שמשה שרשו

*) ע"כ נמצא בגוכתי"ק.

ממחשבה ועלמא דאתכסיא ע"כ הי' נשמתו כלול שם ולא יכול להשפיל עצמו בבחי' דבור (ופי' וענין שנשמתו נלקח מבחי' סוכ"ע הענין כמבואר במ"א בפי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם, שלמעלה ע"י המחשבה נתהוו העולמות והיו כלולות במחשבה ההיא בבחי' ביטול ממש, וכדי שיתהוו בבחי' יש הוא ע"י שירדו ונמשכו בבחי' דבור כו' ומרע"ה נמשך מבחי' מחשבה עילאה ממש ועמ"ש בד"ה וירא ישראל בפ' בשלח מענין ב' שמות הוי' והן הן ב' הבחי' דעלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא כו' ועד"ז יובן ענין ברואים דים היינו כמו שהן כלולים במחשבה עילאה שהיא סכ"ע שהרי ע"ז כבר נתהוו ממש א"כ הם כלולים שם, ושם אין שייך התחלקות כלל כמשל כחות הנפש קודם התלבשותם בהכלים שהם כלולים יחד בהנפש וראיה ושמיעה כלולים יחד ולכן במ"ת היו רואין את הנשמע ושומעין את הנראה ע"י גילוי המקיף כו' וכמ"ש במ"א ע"פ כנשר יעיר, ועמ"ש במ"א שהמחשבה היא בחי' מקיף על כל איברי הגוף והיינו אפילו לאחר התלבשות הכחות באברים בבחי' א"פ מ"מ המחשבה היא בחי' מקיף על כולם יחד כו'). אמנם ענין הפך ים ליבשה הוא ע"י כי גאה גאה דקמי' ית' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא שניהם כלא חשיבה פי' כי למעלה מהתהוות הכלים שהוא למעלה מא"ק אין שם בחי' א"פ וא"מ כלל, ששייכות ענין א"פ וא"מ הוא רק כשנתהוו הכלים אז שייך להיות א"פ המלובש בהכלי וא"מ המקיף עליה מלמעלה משא"כ בלמעלה מהתהוות הכלים שהוא למעלה מן א"ק כו' (כי א"ק נק' אדם דבריאה שהוא שרש ומקור להתהוות הכלים מבחי' עקודים כו' ובמ"א נת' דא"ק נק' מחשבה הקדומה ימא עילאה כו') אין שייך שם כלל בחי' א"פ וא"מ, וזהו ענין כי גאה גאה, פי' שא"ס ב"ה בעצמו הוא למעלה מבחי' ממכ"ע ומבחי' סוכ"ע, שלא יתכן לקרותו גם סוכ"ע, כי סוכ"ע הוא ג"כ בגדר עלמין דהיינו ענין בחי' אור מקיף שיש לו שייכות עם הכלים, משא"כ לגבי עצמותו ית' הוא שפלות גדולה לקרותו בשם סוכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל, היינו למעלה מהווית הכלים אינו שייך כלל ענין אור מקיף כו', ובאמת הרי בחי' סוכ"ע זהו ענין המחשבה האחת הנ"ל דכלא חשיבא לגבי בעל המחשבה בעל הרצון וכו'. וזהו כי גאה גאה, פי' גאה הוא מל' התנשאות מה שלמעלה מן הכלים שאינו יכול להתלבש בשום כלי כלל כ"א נשאר בבחי' מקיף מלמעלה והוא בחי' סוכ"ע וזהו ג"כ בחי' ים וכמ"ש והים עליהם מלמעלה כו' (עמ"ש ע"פ מי מנה כו' בפ' בלק) וא"ס ב"ה הוא גאה על גאה שהוא רם ומתנשא מבחי' המקיף והפנימי וע"י המשכת הארה מעצמות אור א"ס ב"ה ע"ז הפך ים ליבשה היינו כי א"פ וא"מ זהו סדר ההשתלשלות שלפי סדר ההשתלשלות צ"ל ים בחי' עלמא דאתכסיא וא"א לו להתגלות וכנ"ל שהא"מ א"א לו להתלבש בהכלים כו' אכן ע"י המשכה מעצמותו ית' שלמעלה מגדר עלמין ולמעלה מסדר ההשתלשלות ע"ז הפך ים ליבשה וכענין המגביהי לשבת ע"כ משפילי לראות בשמים וארץ, ושמים היינו רוחנית וארץ היינו גשמיות ולפי שקמי' ית' שניהם שוין ע"כ יכול להשפיל גילוי הרוחניות בגשמיות כי גם הרוחניות היא גשמיות נגדו כמו הגשמיות ומחמת ששניהן שוין קמיה וכחשיכה כאורה ממש ע"כ הוא לבדו

יכול להשפיל להיות בגשמיות ג"כ גלוי הרוחניות ממש, וכענין זה בכללות ההשתלשלות הוא ענין קריעת ים סוף שהוא שינוי סדר ההשתלשלות כו' להיות המקיף מתגלה כמו הא"פ והיינו דייקא ע"י כי גאה גאה כו'. וזהו ענין סוס ורוכבו.

והנה לוים הפעם ילוה אישי זהו אמת ויציב כמ"ש בת"א בדרוש המתחיל יהודה אתה ולכן מזכירין קי"ס באמת ויציב.

אתה ממכ"ע הוא סוכ"ע לבדך עצמות, וזהו ועבד הלוי הוא להיות אתה הוא לבדך כו'. או י"ל קי"ס דוקא לוים וכפי' רשב"י וכהנים ברכה כסדר השתלשלות כו' וא"כ זהו ענין ברכה והודאה ופסוד"ז הלל לבוא להודאה וקי"ס כו'.

וזהו ענין הברכות גילוי מעלמא דאתכסיא והיינו בחי' כהנים אש שלמעלה ארי', אך כדי להיות המשכה זו צריך לעורר גילוי מבחי' גאה גאה וזהו ענין הלוים אשירה למהו"ע והיינו ע"י הביטול מלמטה למעלה בבחי' לבדך וזהו פסוד"ז וכמו והאופנים כו' ועי"ז אח"כ באמוי"צ קי"ס בחי' כהנים שמו"ע כו'.

לד"ה אז ישיר משה ובנ"י

כהן ברוך אתה כמ"ש אתה כהן לעולם, ועיין מזה בזח"ג בלק קצ"ג ע"ב ובפ' עקב דרע"א סע"ב ובפי' הרמ"ז שם ובסידור גבי ברוך שאמר והי' העולם ברוך הוא, וזהו וידגו לרוב בקרב הארץ. ולוים מעלה יתירה כמעלת הזהב על הכסף בסש"ב פ"ן וזהו ע"ד קי"ס לפי' הזהר בסידור עליי' בי"ע באצי' ממש, לפ"ז לוי מלשון לויתן זה ע' בד"ה את קרבני לחמי דרוש השני, ומזה נמשך אשר סוס ורוכבו רמה בים שהסוס אינו יכול לרוץ רק ביבשה וזהו ע"ד מ"ש בפי' כן יעמוד זרעכם ושמכם כמו השמים החדשים כו' כמו"כ בחי' סוס ורוכבו שביבשה יהי' רמה בים. והנה הסוררים אל ירומו אף דקמי' כחשיכה כאורה זהו כשנמשך החיות מבחי' אחוריים כמ"ש בד"ה בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים כו' דרך נפילה ובד"ה עבדים היינו, מעורף אבל כשנמשך דרך גלוי אזי נמשך דרך ג' קוין חב"ד וזהו על שלשה דברים העולם עומד כו', וע' מענין על שלשה דברים העולם עומד בד"ה בחדש השלישי לצאת בנ"י ובד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני ובשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי ובד"ה כי תשא את ראש בנ"י ומ"ש בהגהות ע"פ ויגש אליו יהודה, ושם נת' דהעמידה והקיום נמשך מע"ק אני ה' לא שניתי וע' במד"ר ר"פ קדושים ע"פ ואתה מרום לעולם ה' ומ"ש בת"א בביאור זכור ושמור בענין כי לא אדם הוא להנחם ומ"ש בד"ה ואלה המשפטים בהגהות בענין שהמשפט בשלשה. והנה שלשה דברים הם

ג"כ כהנים לוים וישראלים כמ"ש ע"פ ובגפן שלשה שריגים, וזהו והמים להם חומה מימינם בחי' כהנים ומשמאלם בחי' לוים וישראל עבמ"ח באמצע כו' ועמ"ש ע"פ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ומ"ש בד"ה מחר חדש בפי' ושלשת תרד וע' במד"ר ס"פ ואתחנן, ומענין אוריין תליתאי לעם תליתאי כו'. ועמ"ש ע"פ הבונה בשמים מעליותיו ע"י ואגודתו על ארץ יסדה אגודתו היינו כהנים לוים וישראלים בלק"ת סד"ה כי ההרים ימושו ובד"ה ולקחתם אגודת אזוב, וע' בדרוש ברכת הזימון בענין בשלשה אומר נברך כו'. ואפ"ל עוד ע"י ג' בחי' הנ"ל נמשך בחי' אתה הוא ה' לבדך, אתה בחי' אתה כהן ברוך אתה, הוא בחי' ועבד הלוי הוא, והיינו ממכ"ע וסוכ"ע, ה' לבדך זהו בחי' כי גאה גאה ומאיר בקו האמצעי בחי' ישראל ותורה כו'. ועמ"ש בד"ה מה טובו אוהליך בענין ג' בחי' תשובה ובד"ה ביום השמע"צ בענין חיבור סוכ"ע וממכ"ע ע"י התורה כו' ובביאור שבת שבתון בפי' קה"ק תלת רישין כו', ג' ברכות דברכת כהנים יברכך יאר ישא היינו ג"כ ע"ד אתה הוא ה' לבדך, ג' ברכות בהמ"ז. ומבחר שלישיו טובעו, כי אצלו יש ג"כ שלשה בחי' אך הם הפך ג' דברים שהעולם עומד כו' לכן מבחר שלישיו כו'. וענין שלישיו י"ל ע"ד עבודת כוכבים ג"ע ושפ"ד, כי שפ"ד הפך גמ"ח ג"ע הפך התורה כו' וה"ע הדגה אשר נאכל במצרים כו', א"נ שלישיו ג' בחי' הקנאה והתאוה והכבוד, וכל בחי' אלו טובעו בים סוף, ועמ"ש מענין שלשה משמרות הוי הלילה שהם ג' מיני חשך כו' ובשעת קי"ס ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה.

הערה לדרוש אז ישיר כו' אגוסטוס יושב

בענין שלפעמים ישראל גבוהים מהתורה, בהביאור ע"פ באתי לגני פ"א ענין עוסק בתורה לשמה לשם התורה, וסד"ה ביום השמע"צ כנישין בענין עוטה אור כשלמה ושם בהקיצור ענין דהע"ה הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה, בביאור כי תצא ספ"ב, בד"ה וכל בניך ענין ברכו בתורה, בת"א ויצא דל"ז ע"ג* ענין ויצוק שמן שתהי' חכ"ע מתלבשת בעסק התורה שלמטה וממ"ש מחבר תורה שלמעלה משמע ההמשכה בחכ"ע, י"ל זהו באמת ב' בחי' והיינו ב' בחי' חתן שנז' בד"ה שיר השירים, וצ"ל לזה ב' בחי' כלה, למס"נ באחד ובכל נפשך.

מדוע אתה יושב לבדך כו' אחד היה כו' כך מ"ש יתרו כי גדול הוי' מכל האלקים זהו כענין שיתוף ובבחי' זו נק' עומד אף כי אות הוא בצבא שלו במד"ר שה"ש אמנם יושב זהו ע"ד אין עוד מלבדו, ומבלעדי אין אלקים, ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי. או י"ל גם מ"ש בד"ה מזחה

בת"א ויצא דל"ז ע"ג: בהוצאת קה"ת: כא, ב.

מימין בפי' כי גדול הוי' ואדונינו מכל ק"כ צירופי אלקים נק' עומד, וכמו הוא וב"ד, אבל הוא לבדו והי' הוי' לי לאלקים נק' יושב ועת"י יתיב.

ענין ראי' * שמיעה הם חו"ב משה אהרן ק"ש ותפלה וזהו ראו כי כו'. בירור מ"ן ומ"ד ועי"ז מתפרד הרע וזהו * והנה פירוד זה הוא ע"י הגבו' ואמנם העלאת הטוב ולהיות חו"ג זהו ע"י מו"ס. יחוד או"א התמידי לצורך חיות ע"י נה"י שבעליון כו' משא"כ יחוד הפנימי לצורך נשמות נמשך הלידה מחג"ת וזהו ענין יושב ועומד. והנה לידה זו ע"י מ"ן ומ"ד היינו ע"י התפלה שהוא העלאת מ"ן דנוק' ונמשך מ"ד. אך מתחלה צ"ל בנין זו"נ ע"י התומ"צ ואז ע"י התפלה שהיא עיקר המ"ן נמשך היחוד לכן פעם תומ"צ גבוהים ופעם (עד"ה השמים כסאי תומ"צ נר"נ וע"י תפלה ח"י אור חדש כו') (אפשר עד"ז ג"כ ישראל גבוהים מתומ"צ שע"י תפלתם ממשיכי' היחוד ועד"ה לא הביט תפלה חוה"ש ובו נמשך הטיפה כו'). ב' פירושי' בענין עד יעבור כו'.

אפ"ל מלך ואגוסטוס זהו כמ"ש בספר ראשית למודים שיש ממלכה מוגבלת ר"ל כח המלך על המדינה מוגבל ע"פ נימוסי המדינה ואינו יכול לעשות דבר חדש בלתי הסכמת ראשי המדינה ויש ממלכה בלתי מוגבלת שיכול המלך הוא לבדו לעשות כרצונו גם דברים חדשים. והנמשל למעלה שיש ב' הנהגות הא' משם אלקים גימ' הטבע שאע"פ שהוא ית' המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב אבל זהו אין ניכר בו חידוש דבר היוצא לגמרי מהטבע אע"פ שגם בבחי' זו יש שינויים רבים כמו שיש שנת שובע ושנת רעב וכה"ג מ"מ כיון שאין שינוי למעלה מהטבע לגמרי זהו משם אלקים בעל יכולת, ונק' מלך עומד שכשהוא עומד כן השרים עומדים אין ניכר גדולתו כ"כ, אבל אגוסטוס יושב וכל העם עומדים ניכר ונראה גדולתו וזהו כענין הנסים היוצאים מהטבע שנמשכים משם הוי' וזהו ענין קי"ס, מה גם שהראה מלכותו לדון המצרים בדינים קשים ולהטיב לישראל זהו נק' נתיישבה מלכותך. עוי"ל בחי' מלך עומד ע"ד וה' הוא ובית דינו אבל יושב ע"ד הוא לבדו.

ישיבה מנוחה ושלוה כ"כ במ"נ ח"א פי"א והיינו לפי שנצח המלחמה אזי תפול עליהם אימתה ועי"ז ותשקוט הארץ וכן בשלמה איש מנוחה נאמר וישב שלמה על כסא ה', ביקש יעקב לישב בשלוה זהו וישב, משא"כ קודם שנצח נק' עומד נק' איש מלחמה, לכן בשבת וישב על כס"כ כי יום מנוחה. ויש להעיר לענין ישיבה שהיא שלוה ממ"ש במד"ר פ' משפטים פרשה ל"א ע"פ ישב עולם לפני אלקים תלים סי' ס"א אמר דוד רבון העולם ישב

ענין ראי': אולי זה שייך לאוה"ת בשלח ע' תק.

וזהו: בכת"י יש כאן תיבה [illegible]: [illegible]

עולמך א"ל הקב"ה אם אעשה עולמי שוה חסד ואמת מן ינצרוהו ופי' הידי משה שבקש דוד שיהי' כל העולם עשירים ולא יהיו עניים וע' בעירובין פ' כיצד משתתפין דפ"ו ע"א מענין ישב עולם לפני אלקים. עכ"פ מובן דהישיבה זהו מעלה עליונה הרבה. וענין איש מלחמה שעדיין אינו מנוחה עמ"ש ע"פ ה' איש מלחמה וע"פ ה' כגבור יצא ישעי' מ"ב, וזהו מי זה מלך הכבוד ה' גבור מלחמה. ואח"כ ויבא מלך הכבוד בחי' מנוחה משל כשכבר נצח המלחמה ועמ"ש ע"פ קומה ה' למנוחתיך כו' ועמ"ש ע"פ ה' איש מלחמה ה' שמו בבוך שמות ויקרא במדבר *, ושם מענין פי' וידעו מצרים כי אני הוי', ועמ"ש ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה בישעי' סי' מ"ב.

וירא ישראל כו' עד ויאמינו (ע' ר"ן דרשה י"א מה נתוסף להם הלא תחלה גם כן מופתים גדולים בכל ארמ"ע ע' סדה"י ותי' כי הגיע מה שא"ל דרך גי'), להבין מאחר שהי' להם יראה שהיראה באה מחמת התגלות כי אמונה קודם ליראה דאפילו גנבא כו' איך שייך לו' שאחר כך באו לבחי' אמונה. כתיב ויקרא ה' ה' שיש ב' מדריגות בשם ה' הא' ע"ש ההתהוות של העולמות מאין ליש שהוא על ידי ד' אותיות הללו דוקא דשם הוי', ופי' כי לכאורה אינו מובן מ"ש שהבריאה יש מאין מהו מאין הלא ממך הכל כתיב אך הענין משום שהבורא הוא א"ס והנבראים הם בבחי' הגבול לכן אין ערוך לך כו' ע"כ כשהוצרך להיות התהוות מציאות בע"ג מהבלתי בע"ג א"א ע"י השתלשלות עו"ע אלא ע"י צמצום האור תחלה והוא בחי' היו"ד דשם הוי' כלומר להעלים כל עצמותו מכל וכל וישאר הגילוי רק נקודה א' ואח"כ נמשך מנקודה זו אות ה' התפשטות אורך ורוחב כדי הצורך לההשפעה ואח"כ הוי"ו הוא ההשפעה עצמה בחי' המשכה ואח"כ ה' אחרונה הוא תפיסת וקליטת ההשפעה בהמקבל וז"ש אז ראה ויספרה כו' וז"ש שהבריאה יש מאין מאחר שהוא ע"י צמצום והעלם ולכך יוכל להיות ג"כ התהוות הנבראים שיהי' בבחי' יש ודבר נפרד שזהו מחמת הצמצום, וז"ש יהללו את שם ה' כי הוא צוה ונבראו פי' הוא קאי ע"ש ה' צוה ל' התקשרות וענין ההתקשרות הוא שמתלבש בבחי' כח הפועל בנפעל והיינו ע"י ד' אותיות הללו שהם צמצום התפשטות והמשכה כו' וכנ"ל ועי"ז ונבראו יש מאין.

והנה שם ה' זה ישנו בכל העולמות דאבי"ע (ואפי' בכל נברא פרטי כמ"ש בר"ח שע"א פ"א) כי כל התהוות א"א כ"א ע"י שם ה' זה בצמצום ואח"כ התפשטות כו' וגם עולם האצי' נאצל ע"י שם ה', אך יש עוד שם ה' שלמעלה מזה והוא קודם

בבוך שמות ויקרא במדבר: **ראה** אוה"ת בשלח ע' תקלז.

ההשפעה ממש בבחי׳ כח הפועל שמתלבש בנפעל רק כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו׳ עד״מ כשאדם רוצה לכתוב או לצייר הנה קודם שעושה בפועל עולה אופן הציור ממש במחשבתו ורצונו איך יצייר כו׳ א״כ יש ברצונו ממש דוגמת מה שמצייר אח״כ כך עד״מ כשעלה ברצונו להאציל כו׳ יש שם ג״כ בחי׳ שם הוי׳ בבחי׳ הרצון שהוא שרש למה שנמשך אח״כ בפועל ההשפעה שהוא ע״י שם הוי׳ וע׳ היו״ד בשם ה׳ שברצון היינו ג״כ ענין צמצום כמו היו״ד שבשם ה׳ שלמטה שבבחי׳ התהוות כי א״א להיות בחי׳ התפשטות ברצון כ״א ע״י צמצום כל עצמותו תחלה וז״ש ישת חשך סתרו ואח״כ עלה ברצונו בחי׳ ההתפשטות והוא הה״א כו׳ ועמ״ש ע״פ הזהר שמות מראש אמנה דא איהו גרון כו׳, וזהו ענין ב׳ שמות ה׳ הנ״ל בחי׳ שם ה׳ שברצון נק׳ שם ה׳ דלעילא שנק׳ ג״כ עלמא דאתכסי׳ ושם ה׳ שבההתהוות נק׳ שם ה׳ דלתתא ועלמא דאתגלייא ולכן פסיק טעמא ביניהו (ועמ״ש בביאור שני לפסוק אלה מסעי שז״ע הכפל יהי אור ויהי אור וז״ע קורא הדורות מראש ושרגלי א״ק מגיעים עד עשי׳). וז״ש וירא ישראל כו׳ כי פרעה אמר מי ה׳ שלא השיג כלל שיש שם ה׳ בהעלם העצמו׳ ובני ישראל השיגו זה בשעת קי״ס, והשיגו ב׳ השגות הא׳ שיש שם ה׳ בהעלם הרצון הב׳ איך שיכולים לעשות זה ה׳ ע״י מעשה״ת בסו״מ וע״ט, וז״ש אשר עשה ה׳ במצרים ר״ל שנעשה שם הוי׳ דלעילא במצרים שהוא מדריגות התחתונות והיינו ע״י צמצום שהאדם מצמצם א״ע בביטול רצון והנחת עצמותו או׳ היו״ד ואח״כ בעשותו טוב בתורה ועבודה וגמ״ח עושה ה׳ התפשטות א״כ ע״י אתעדל״ת בבחי׳ זו אתעדל״ע המשכות שם ה׳ שברצון כו׳ (וע׳ מזה ע״פ ועתה ישראל מה ה״א שואל כו׳ שיהי׳ השם ה׳ מעמך כו׳ אחת שאלתי כו׳ ממך למדתי כו׳) וז״ש אנכי ה׳ אלקיך מאמ״צ והקשה בזהר והא מקדמת דנא הוי׳ אלקי אבותם כמ״ש ויאמר יעקב הסירו את אלהי הנכר וכו׳ אלא פי׳ ע״י יצ״מ בביטול רצון נעשה הוי׳ בבחי׳ אלקיך.

והנה מה שהשיגו זה בשעת קי״ס וגם להבין ענין את היד הגדולה, הנה בקי״ס כתיב וישם את הים לחרבה כי הנה כתיב יקוו המים כו׳ ותראה היבשה פי׳ יבשה הוא עלדאת״ג ארץ אולידת ועבידת פירין דצח״מ וכל מה שיש ביבשה יש בים אך שהוא עלדאתכ״ס העלם לכן כדי שתראה היבשה שיהי׳ בחי׳ גילוי הוא ע״י צמצום תחלה יקוו המים למקום א׳ כו׳ אז יוכל להיות גילוי בחי׳ יבשה (וזה עדמש״ל בענין היו״ד דשם ה׳ שגילוי זה הוא ע״י צמצום תחלה עד שנראה היו״ד כו׳), ועד״ז יובן למעלה ים ויבשה בחי׳ מחשבה ודיבור כו׳ ויאמר אלקים יהי אור גילוי בחי׳ הדיבור הוא בחי׳ יבשה כו׳ ועד״ז עד רום המעלות יש העלם וגילוי ושרשן הוא ב׳ בחי׳ הויות הנ״ל, לכן כל מה שיש ביבשה יש בים בשם ה׳ שברצון, והנה בשעה שהפך ים ליבשה למטה הי׳ ג״כ התהפכות ים ליבשה ברוחניות עד רום המעלות והיינו שבחי׳ ההעלם בא לידי גילוי (בכל עולם לפי ערך ים ויבשה שלו שהוא ההעלם והגילוי הנה בא ההעלם לידי גילוי), וז״ש וישם את הים לחרבה שלא נשאר לחלוחית כלל כי בא לידי גילוי ממש, וכשראו ישראל שיוכל להיות מהעלם

(שבכל עולם) גילוי הבינו והשיגו אז ענין ההעלם הראשון שהוא בחי׳ שם ה׳ שברצון שיוכל לבוא ג״כ בגילוי ע״י ד׳ אותיות הוי׳, וזהו וירא ישראל את היד הגדולה, שהפך מים ליבשה מהעלם לגילוי מזה ראו אשר עשו שם הוי׳ דלעילא שברצון במצרים כנ״ל.

וזהו וייראו כו׳ ויאמינו כו׳ הנה יראה אותיות ראי׳ כי היראה באה מחמת הגילוי כמו העומד לפני המלך מחמת הקירוב והראי׳ יבא לבחי׳ היראה ועיקר היראה היא יראה בושת והבושה ג״כ מפני הראיה כשרואה מתבייש כו׳, והנה שם הוי׳ דלתתא שבהתהוות עז״נ וייראו את ה׳ ששם שייך ראי׳ והתגלות כח הפועל בנפעל עלדאת״ג כי שם הוי׳ הא׳ נק׳ ג״כ ים לגבי שם אלקים ונתגלה בקי״ס אך לגבי הוי׳ הב׳ נק׳ יבשה כמ״ש ה׳ הוא האלקים בעלותו לעתיקא כו׳ לכך מבחי׳ זו נמשך להם היראה ע״י הראי׳ וההתגלות אז בקי״ס, משא״כ בשם הוי׳ דלעילא שהוא למעלה מעלה מבחי׳ זו שבהתהוות ע״כ ל״ש שם יראה וראי׳ מבחי׳ זו שבהעלם רק אמונה ועז״נ ויאמינו בה׳, וז״ש הגדול הגבור והנורא שכדי שיקרא הוא ית׳ נורא הוא ע״י בחי׳ ההתגלות דוקא וגילוי זה הוא ע״י ו׳ שהוא המשכה (עמ״ש ע״פ כי עמך הסליחה למען תורא) ובמשה עבדו הוא בחי׳ דעת וענין הדעת הוא בחי׳ ההתקשרות לחבר ולקשר בחי׳ שם הוי׳ דלעילא בשם הוי׳ דלתתא כמ״ש למשה ושמי הוי׳ לא נודעתי להאבות והיינו שם הוי׳ הב׳ כמ״ש במ״א ע״פ וארא כו׳ (עמ״ש משכן העדות כו׳ ע״פ משה) ולכך נק׳ ר״מ ע״ד ורעה אמונה שיומשך בחי׳ הדעת באמונה היינו שבחי׳ שם הוי׳ דלעילא שלמעלה מהשגה רק ויאמינו בה׳ יומשך בבחי׳ דעת (עמ״ש ע״פ וידעת מזה) וז״ש גבי משה אנכי עומד ביניכם כו׳ ובכל ביתי נאמן הוא וגם ארז״ל יראה לגבי משה מלתא זוטרתא היא, כי היראה שנמשכת משם הוי׳ דלתתא מילתא זוטרתא היא לגבי שם הוי׳ דלעילא בחי׳ ויאמינו בה׳ כנ״ל וזהו ובמשה עבדו שהוא הממשיך ומקשר מבחי׳ שם הוי׳ שבהעלם שיבוא לידי גילוי אליהם (נ״ל כי משה עבדו דשם הוי׳ הב׳ היינו בחי׳ ד״ע שממשיך הארת הכתר בז״א כנז׳ בביאור דמים רבים תקס״ט וג״כ זהו מתנה טובה ושבת שמה לך והודיעם). וזהו הפך ים נשמחה להבא כי שמחה גילוי הוי׳ דלעילא ע״י אתעדל״ת בשמחה משא״כ עכשיו בגלות אין אתעדל״ת בשמחה וגילוי רק אמונה ולע״ל ז׳ נחלים ז׳ מדות שברצון עין בעין סוכ״ע בממכ״ע ב׳ הויות הנ״ל, וענין הפך ונשמחה כי היום לעשותם עשה שם הוי׳ דלעילא ע״י אתעדל״ת בסו״מ וע״ט וזהו הפך כו׳ אך שיתגלה למטה לעתיד נשמחה (ובקי״ס ג״כ לא הי׳ גילוי שהרי רק ויאמינו בה׳ והיינו שהי׳ י״ב גזרים ולעתיד ז׳), וזהו יפה שעה א׳ בתשובה ומע״ט שנמשך משם הוי׳ דלעילא מכל חיי עוה״ב שם הוי׳ דלתתא, וזהו מאן דלא כרע במודים כי ברכה גילוי והודאה ביטול לשם הוי׳ דלעילא שיתגלה בתחה״מ, וז״ש כי גאה גאה ב׳ הויות הנ״ל וע״י משה יוכלו להגיע לבחי׳ הוי׳ הב׳ עי׳ אדרא דויקרא קאי על משה כו׳ וז״ש ישיר ל׳ יחיד.

ג׳ כי ב׳ בחי׳ ים הם ים סוף אבל יש ים הקדמוני שם הוי׳ הב׳ הנ״ל שמקבל מקדמונו של עולם כו׳ ופעמים נק׳ יה״ק בינה כי הוא דא

עתיקא, וקי"ס הי' רק גילוי ים האחרון וזהו סוף אבל לע"ל מח' כו' אל הים הקדמוני כנ"ל דשם הוי' הב' נעשה ג"כ ע"י אתעדל"ת לכך שם נשמחה בו ממש. ע' באוצ"ח דשורש מל' ברדל"א חפץ למעלה מרצון ט"ס דא"א לכן יצאו מ"ח מירושלים והוא ענין במי נמלך, חפץ מחבר סוכ"ע וממכ"ע ע' ע"פ ביום השמיני עצרת כו'.

בפ' בשלח ע"פ עזי וזמרת י"ה דפ"ו ע"ג * כ' ומצאתי במדרש תלים בפסוק עזי וזמרת י"ה בעוה"ז מקלסין אותו בשתי אותיות אבל לעוה"ב בשש אותיות שנאמר כי בי"ה הוי' צור עולמים, והכוונה לדעתי ששתי אותיות הן מדה"ד שבה נברא העוה"ז אבל לעוה"ב ברחמים כו' עכ"ל. ולענ"ד אפ"ל כי הנה יש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא ביניהו אשר הא' בא"א סוכ"ע הב' בז"א ממכ"ע, והנה פי' בי"ה הוי' צור היינו הוי' דא"א כמ"ש במק"מ ר"פ וארא וא"א היינו סוכ"ע וע"י שם י"ה משם הוי' דממכ"ע צור עולמים, וכן פי' הפרדס שער י"ט פ"ד כי בי"ה שהוא חכמה צייר הוי' שהוא כתר עולמים בינה ומל', ולכן בעוה"ז מקלסין אותו רק בשני אותיות כי שם הוי' דסוכ"ע אינו בגילוי אבל לע"ל יתגלה סוכ"ע, והיינו כי בי"ה הוי', וזהו ענין שמי עם י"ה שס"ה ל"ת פי' שמי היינו שם הוי' דסוכ"ע עם י"ה שנמשך ומאיר באו"א ע"י קיום שס"ה ל"ת. אך יותר י"ל כמ"ש לקמן דשתי אותיות י"ה זהו במ' וד' אותיות הוי' זהו ז"א, וא"כ בעוה"ז מקלסים אותו בי"ה היינו בשתי אותיות שמהם נמשך השפע ולע"ל יאיר ג"כ שם הוי' דז"א כו'.

דפ"ז ע"ב *, ויש לדעת כי פסוקים השיר הזה י"ח פסוקים ואפ"ל כי הם נגד י"ח חוליות שבשדרה שעתידים להתחדש בתחיית המתים כו' (ועמ"ש מזה בד"ה לא הביט און ביעקב) וכן תמצא בשיר שלעתיד והוא שהתנבא ישעי' כ"ו א' ביום ההוא יושר השיר הזה בארץ יהודה עד יחיו מתיך י"ח פסוקים כו' וכשם שהזכיר כאן עזי וזמרת י"ה כן הזכיר באותו השיר בטחו בה' עדי עד כי בי"ה הוי' צור עולמים, והוסיף על שם י"ה השם הגדול השלם לרמוז תוספת השגה שבאותו זמן על שאר הזמנים כולם כי אז יהי' השם שלם והכסא שלם עכ"ל. ולפ"ז אפ"ל כי עכשיו אין השם שלם שאין י"ה מאיר בו"ה ולע"ל כתיב כי בי"ה הוי' שבחי' י"ה יהי' מאיר בו"ה כו' וזהו ענין שהשם שלם, וזהו ג"כ פי' המדרש תלים דלעיל שיהיו מקלסין אותו בשש אותיות דהיינו בחי' י"ה בעצם חו"ב ובחי' הוי' הוא ז"א דהיינו ע"י ששם מ"ה יהי' מאיר בו"ה כו' ויהי' השם שלם. ופי' זה מסתבר יותר.

בפ' בשלח . . דפ"ו ע"ג: הגהות לבחיי פ' בשלח ע"פ ה' איש מלחמה (הוצאת שעוועל ע' קל).

דפ"ז ע"ב: בחיי בשלח ע"פ ה' ימלך לע"ו (הוצאת שעוועל ע' קלד).

בפ' יתרו• גבי וידבר אלקים את כל הדברים ולא נאמר וידבר ה' שהשם המיוחד דבר ע"י בחי' מלכות כו' וז"ש כי בי"ה הוי' צור עולמים, יבאר כי השם המיוחד שהוא צור עולמים בי"ה ובו דבר כו' שנאמר כי שמי בקרבו עכ"ל. דמפרש י"ה על מלכות, וכ"כ במא"א אות יו"ד סעיף כ"ח י"ה או"א פי יו"ד דשם חכמה ה' בינה, וגם המלכות נק' כך בסוד חכמה רברבא חכמה זעירא יו"ד מאיר בה"א עכ"ל. ובי"נ שם הביא מהלק"ת ס"פ וירא שיסוד נק' י"ה. והפרדס ושערי אורה שער ט' תפסו בפשיטות די"ה הוא רק בחכמה. ולענ"ד ליתן עוד טעם לדברי הבחי' והמא"א שגם המל' נק' י"ה חדא דהרי משארז"ל שבה' נברא העוה"ז כוונתם על המל' בחי' בה' בראם וא"כ איך נפרש די"ה היינו חו"ב כו' לכן באגה"ק ד"ה ויעש דוד שם הוצרך לידחק בזה אבל לפי' הבחי' א"ש וכן בת"א ס"פ יתרו בד"ה וכל העם רואים את הקולות גבי ענני במרחב י"ה פי' ג"כ דהיינו חכמה תתאה כו', הב' כי הנה בפע"ח שער חג המצות פ"ו גבי די אכלו אבהתנא כ' והנה ה' יש בה ב' ציורים ד"ו ד"י, די מורה על זווג יסוד ומל' שהיא נק' ד' דלה ועניה, והיה בא לה השפע ומזון מן היסוד הנק' יו"ד ונעשית ה' כו' עכ"ל א"כ היינו בחי' י"ה דשייך במל' ר"ל מבחי' יו"ד שהוא היסוד נמשך לה' אחרונה היא המל', משא"כ בחי' ו"ה זהו כשהמל' הנק' ה' מקבלת מהת"ת הנק' ו' שזהו בחי' גבוה יותר כו' וכנודע מענין והעשיר לא ירבה והדל כו' שהתפארת נק' עשיר לגבי היסוד שנק' דל כו'. וזהו ג"כ ענין גימ"ל דל"ת, הגימ"ל הוא ו' ולמטה יו"ד היינו מה שמת"ת הנק' ו' נמשך ע"י יסוד במל' הנק' דל"ת כו' וכמ"ש בבהי"ז פ' בלק גבי ומספר את רובע ישראל (הג"ה, ועמ"ש בענין שמי עם י"ה שס"ה ל"ת זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע ולפעמים אמרו זכור עם י"ה רמ"ח מ"ע די"ל שס"ה ל"ת הם בי"ה שבמ' ורמ"ח מ"ע הם בתפארת בחי' ו"ה וכ"כ הרקאנטי פ' שמות, אך בשבת מאיר גם י"ה עילאין והיינו זכור עם י"ה וזהו ע"י קדימת שמור שהוא שמי עם י"ה דמ' שס"ה ל"ת שהוא בחי' ליל שבת אזי עי"ז מאיר אח"כ בת"ת מבחי' י"ה עילאין, ודוגמת משמח חתן עם הכלה ד"ל ע"י הכלה כי המ' שרשה בחכמה אבא יסד ברתא, וארץ קדמה ונעוץ סופן בתחלתן, לכן עי"ז קיום שס"ה ל"ת שבמ' מאיר בו"ה מבחי' י"ה עילאין וזהו זכור עם י"ה, וזהו ג"כ זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, ועמ"ש מזה בהגהות לד"ה זכור• את יום השבת לקדשו דרוש הראשון שבת"א פ' יתרו ועמ"ש בתלים ע"פ מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה). ועפ"ז אפשר לפרש הפסוק בישעי' סי' ל"ח י"א אמרתי לא אראה י"ה י"ה בארץ החיים, דצ"ל מהו ב"פ י"ה אלא כי באמת יש ב' בחי' שם י"ה, הא' בחו"ב ונהר יוצא מעדן הב' בחכמה תתאה גם כן ונהר יוצא היינו יסוד להשקות את הגן מלכות וזהו שורש ב' בחי' ג"ע היינו ג"ע העליון וג"ע התחתון כו', וע' בת"א דלעיל שם. וא"כ לפי"ז פי' הפסוק בטחו בה' עדי עד היינו מל' הנקראת עד שעד שם מגיע אתעדל"ת

בפ' יתרו: בחיי יתרו ע"פ וידבר גו' כל הדברים האלה (הוצאת שעוועל ע' קפ).
בהגהות לד"ה זכור: ראה לקמן פ' יתרו בד"ה זכור, תוספות והערות על הדרוש ואוה"ת יתרו ע' תתקמה.

והעלאת מ"ן כמ"ש האריז"ל בזהר הרקיע בפ' בראשית על דף מ"ה, וגם יסוד נק' עד כמ"ש בבקר יאכל עד, ושמא תאמרו הלא זהו סוף המדריגות שבאצילות וא"כ חלילה שמא אין בהם הכח כ"כ עז"א כי בי"ה הוי' צור עולמים, ר"ל בבחי' מל' הנק' י"ה ממנה נתהוו כל העולמות והיינו ע"י שם הוי' דכולא חד ואי לזאת בטחו בה' והיינו עדי עד כו'.

פסוק עזי וזמרת כו' רש"י פי' וזמרת מלשון וכרמך לא תזמור כו' וע' זח"ב דנ"ה א' שהעיר ע"ז מפסוק אחור וקדם צרתני א"כ הזמרת י"ל שזהו הנסירה כו', גם י"ל פי' הזמרת והכריתה ע"ד מקול מחצצים בזח"א ל"ב א' ועי"ז נמשך ג"כ המבדיל בין קדש לחול כו' ועכ"פ ע"י י"ה או"א נמשך להיות לי לישועה וכמ"ש בענין ונפלינו אני כו' וכענין ויוציאנו ה' אלקינו או"א שהלבישו כו'. זה אלי, עמ"ש בד"ה בחדש השלישי כו' בפי' ביום הזה, ואנוהו להמשיך אותו במל' כמ"ש בזהר ס"פ לך לך ע"פ ואת נוהו כו', ובפי' ואנוהו לשון נוה ולשון נוי והיינו כי המל' נק' יפתי, וע' זח"ג דר"ד ב' ע"פ אערך לך ואצפה כו', ולשון נוה מלשון נוה שאנן וע' מזה בזהר שהוא המשכה ממו"ס, וי"ל שהמשכה זו תמשיך בז"א וכמ"ש באד"ר דק"מ ע"פ חכמות בחוץ כו' וא"כ זהו ג"כ ענין נוי כו', גם הנוי ע"ד וברכו את הוי' שלכן נק' הקב"ה שממשיכים מבחי' קדש העליון בבחי' קדוש כו', וא"כ זהו ואנוהו ועמ"ש ע"פ ומראך נאוה ואחעט"ב, אלקי אבי ח"ע וארוממנהו להמשיך בו מבחי' כתר כו' כמ"ש ע"פ ארוממך ה' כי דליתני כו'.

ועוי"ל בפי' עזי ע"ד עוזי ומעוזי וע' בד"ה בחדש הג' בענין עוז לעמו יתן כו', ובגלות נאמר שאג ישאג על נוהו כו' וזהו ופקדת נוך כו', ועמ"ש ע"פ שחורה אני ונאוה כו' המשכת באור פני כו' והמשכה זו נמשך תחלה בז"א וזהו ואנוהו וכ"ש בזמן העליה כו' לביתך נאוה קדש כו' גם ע"ד מלך החי' הדר שזהו דוקא ע"י ושם אשתו כו', נאוו לחייך בתורים, גם ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה דפי' הרמ"ז תולדות קל"ה ביום שה"ס זעיר יתעלה למקום אריך הנק' הוא כו' זה ה' שהוא עתיק כו' ע"ש הרי כי פי' אלקינו זה שהוא ז"א נתעלה עד שנתגלה בו עתיק ממש שנק' זה הוי' א"כ זהו פי' ואנוהו לבחי' זה אלי שהוא זעיר שאמשיך בו מבחי' זה הוי' דעתיק, וי"ל דהיינו ג"כ פי' וקרא זה אל זה כו', ועמ"ש סד"ה בעצם היום הזה נמול כו'.

במדרש רבה בשלח פכ״ה, משל למולייר של זהב, עיין בגמ׳ פרק כירה דמ״א
א׳ במשנה מוליאר הגרוף כו׳ מים מבפנים וגחלים מבחוץ, ובערוך ערך מלייר פי׳ שיש לו ב׳ גגות ומים בגג התחתון בין גג לגג ואינן נראין והיינו מים מבפנים וגחלים בגג העליון שנראים והיינו מבחוץ עכ״ל. וזהו הפי׳ שהביא המ״ך, ועיין ברש״י שם בגמ׳ פי׳ בע״א. עכ״פ המולייר יש בו מים וגחלי אש, ולכן משל הוא לבחי׳ שמים שהם אש ומים וכמ״ש בב״ר ס״פ ד׳, וזהו בחי׳ ז״א דאצי׳ שהוא מדות דאצילות שבהן ועל ידן הנהגת העולמות והוא כלול מחסד וגבורה שהן מים ואש וזהו דודי צח ואדום, ולכן נמשכו מהם הגבורות והמכות על הרשעים וגם כל הטובות לצדיקים נמשכו ג״כ מן השמים דוקא ועמ״ש בד״ה כי עמך מקו״ח בענין השקיפה כו׳ מן השמים כו׳, וכמ״כ התורה שהיא מן השמים יש בה כשר ופסול שהם מבחי׳ חו״ג וכמ״ש בד״ה השמים כסאי כו׳, וזהו הרבותא של המדרש איך בכלי א׳ שהוא שמים ז״א דאצי׳ יוכל להיות אש ומים יחד עם היותן ב׳ הפכים, והיינו ע״י בחי׳ תפארת דאצי׳ המחבר חו״ג ע״י שממשיך גלוי אור א״ס ב״ה ועי״ז בטלים המדות ההפכיים ומתחברים יחד וזהו עושה שלום במרומיו בין אש ומים, ועיין ביאור הענין באגה״ק סי׳ י״ב ד״ה והיה מעשה הצדקה וגו׳ ועיין באד״ר דקל״ז סע״ב ודקכ״ח ב׳ ובפ׳ ויקרא דכ״ה סע״ב ועיין בביאור הזהר פ׳ חיי שרה גבי ולזה הטעם ישכון אור א״ס בז״א יותר מבכל הפרצופים כו׳, ועיין בת״א פ׳ נח בד״ה הן עם אחד שבתפארת נמשך מבחי׳ עליונה מאד היינו מבחי׳ עקודים אשר שם עקודים בכלי א׳ ממש משם נמשך כח התכללות זו בין אש ומים כו׳.

ענין הילך בתורתי אותיות התורה הם המשכות כי הנה הודו על ארץ הארה
דהארה, והמשכה זו ע״י כי וירם קרן לעמו, דכשם שא״א לעולם בלי רוחות ז״ק שורש בחי׳ מקום כך אי אפשר כו׳ כי ששה משמותם כו׳ עד שנמשכים ס״ר נשמות והן ס״ר אותיות התורה הנמשכים מסובב לממלא וזהו עוסקים בבנינו של עולם, וע״ז נאמר ד׳ בצאתך משעיר כו׳ ארץ רעשה כו׳ שעיר היינו בחי׳ שערות שהן הארה בעלמא והוי׳ הוא המחיה ומהוה, בצאתך בבחי׳ גילוי במתן תורה הוא בבחי׳ שעיר שערות (ולכן ארז״ל במ״ת נדמה להם כזקן, ועד״ז י״ל משארז״ל אין ציצית אלא יוצא כו׳ אשר ל״ב חוטי ציצית י״ל ע״ד ושער רישי׳ כעמר נקא) ומזה נמשך ארץ רעשה (כי אותיות רעש הן אותיות שער כמ״ש בלק״ת פ׳ שלח בד״ה אני דפ׳ ציצית הראשון).

ב) **אך** הנה גם המלאכים בקשו אשר תנה הודך על השמים, ולא ניתנה להם
כי כדי להיות המשכה זו צ״ל תחלה העלאה בחי׳ אתכפיא וביטול רצון והיינו שישראל שבאותו הדור זכו לזה ע״י שעבוד מצרים בחומר ובלבנים שעי״ז אתכפיא סט״א (וע׳ מזה בפ׳ יתרו בד״ה זכור את יום השבת לקדשו

דרוש השני פי' טעם כזה ועוד טעם משום שהנשמות עלו במחשבה). והנה עד"ז בכל יום אנו מברכין נותן התורה (ועמ"ש בד"ה וכל בניך בענין על מה אבדה הארץ על שלא ברכו בתורה תחלה) והיינו ע"י שבכל יום חייב אדם לראות א"ע כאלו יצא ממצרים (ועמ"ש מענין יצ"מ בכל יום בד"ה לכן אמור לבנ"י) ועד"ז תקנו סדר התפלה להיות אתכפיא וביטול רצון נה"ב לאהבה את ד' בק"ש בכל לבבך ובכל נפשך ממש ונק' בזהר לאשתאבא בגופא דמלכא ממש (כמ"ש בד"ה אני ישנה ולבי ער רפ"ב וז"ל ונקרא בחי' זאת בזה"ק לאשתאבא בגופא דמלכא דהיינו להיות בבחי' ביטול והתכללות ממש באור ה' א"ס ב"ה כמו המאכל כו' וכך יהיו כל כחותיו רק לה' לבדו כו' וכל כחות נפש הבהמית כח המתאוה יהיו בבחי' אתכפיא ואתהפכא כו') כי לכן נאמר אכלתי יערי עם דבשי (יערי היינו ברכת יוצר אור דבשי היינו ק"ש כמ"ש בת"א פ' תצוה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק) אכילה שנכלל באברים כמו המאכל שמתעכל ונהפך לדם הוא הנפש וכך צ"ל התהפכות הנפש לאלקות ממש (ובד"ה זכור את יום השבת הנז"ל פי' שזהו העלי' מבחי' איהו וגרמוהי לבחי' איהו וחיוהי). והנה כמו שבמאכל המובחר מתעכל ונהפך לדם והפסולת נדחה לחוץ והיינו כי המאכל נלקח מק"נ כו' וצריך לברר. הנה כתיב מצרף לכסף כו' ואיש לפי מהללו. שבמהללו בתפלה מצרף שהגו סיגים מכסף והמובחר נכלל באלקות ואהבת בכל לבבך כו' והפסולת נדחה לחוץ בשמו"ע סלח לנו ואשמנו.

אך הנה יש ב' מיני אכילות של חול ושל שבת צדיק אוכל לשובע נפשו (ע' מזה בזח"א ויחי דף ר"מ סע"א) כי אכילות של חול הוא להיות בירור ובטן רשעים תחסר ובחכמה אתברירו כי להיות מן המאכל נעשה דם הוא הנפש ובכח זה מתפלל ונמצא שהמאכל שהיה תחת ממשלת ק"נ נתהפך ולכן יש בו פסולת, ואכילת שבת לשובע נפשו וקראת לשבת ענג (ר"ת עדן נהר גן, ויש לחבר זה עם מאמר הזהר ויחי הנ"ל) אז תתענג על ה' דא היא סעודתא דע"ק כו' (זח"ב פ' יתרו דפ"ח א"ב) ואין נמשך בו פסולת כלל וא"צ בירור. וכך יש הפרש בין תפלת החול שהוא בבחי' בירור כנ"ל (ע' בד"ה לא הביט און ביעקב) אבל בשבת התפלה הוא שנמשך ענג וקראת לשבת ענג כי ענין השבת כי בו שבת כמשל האדם שנח ממלאכתו שחוזר השכל למקורו שבשעת מלאכה היה השכל טרוד במלאכתו ואח"כ כשנח חוזר כו' וכך כתיב שבת להוי' כי בחי' הוי' כו' שהוא בצאתך משעיר כו' להיות מאין ליש הנה בשבת חוזר למקורו אז תתענג על הוי' למעלה מבחי' הוי' ולכן אין אומרים סלח לנו בשבת שאין בו בירור כו' (צ"ע הרי יוהכ"פ הוא שבת שבתון וכתיב לפני הוי' תטהרו דהיינו למעלה משם הוי' ואומרים בו סלח לנו וכל הוידוים ועיין פרדס ריש שער השמיני. וצ"ע).

והנה להיות בחי' אלו בחול ובשבת הוא ע"י המן כי במן נאמר ותעל שכבת הטל שהוא מבחי' טל שאין לו הפסק והוא מבחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת ומזה נמשך הכח בנפש להיות אתעדל"ת, כי מוריד הטל ירידה

זו לצורך עליה היא להעלות הנשמה (וע׳ זהר וירא דף ק״ה ע״ב שיש ירידה לטב דוגמת וירד ד׳ על הר סיני).

אור התורה

פרשת

יתרו

פ׳ יתרו

והר סיני עשן, אי׳ בת״ז שש שעורים דבועז ש״ס משנה, וצ״ל הלא תורה חטה הכל צריכים למארי חטה, והתירוץ עמ״ש בה״ס עשן תקס״ד ע׳ עליות ובירור ג״י ע״י גילוי האש גם עשן עולם שנה נפש ע״ש בדרוש ב׳, אך בשעת מעמד ה״ס הי׳ העלי׳ גם בחיצוני׳ העולמות ע״י אש הנ״ל ועכשיו גילוי בשבועות רק בפנימי׳ ויש ג״כ בחי׳ אש המברר ג״י דנה״ב בפנימי׳ וביאור זה ע׳ ד״ה משה ידבר תקס״ו בסופו מן ענין אל דעות עד דת״ח אין אורש״ג שולטת בו מצד אש התורה מזכך הנה״ב וזה כנ״ל בענין ה״ס עשן כו׳ בפנימי׳. ואחר כך עיין מאמר אסור לאדם שיאכל עד שיתן לבהמתו תחלה שבועות תקס״ד הנ״ל ותבין דבחי׳ שהתורה נק׳ תושיה שמתשת כח הנה״ב, היינו ממש ע״י בחי׳ האש שגורם עשן דנה״ב, ובחי׳ זו נק׳ שעורה ה״ג בחי׳ אש משא״כ חטה דתורה ה״ח הוא הממשיך מזון לנה״א להיות לה מס״נ בלי טעם כנז׳ ע״פ וספרתם תקס״ד * וז״ש בתו׳ מימינו אש דת היינו בחי׳ ה״ח וה״ג חטה ושעורה והמ״י.

ע׳ שלי״ה ד״ו ע״ב עוי״ל בענין הגוי׳ כו׳ וע׳ בע״ח שכ״ו הצלם ממוצע בין האורות לכלים וידוע דהאורות פשוטים, וא״כ בחי׳ צלם למע׳ מהכלים ולשל״ה היינו הויות בניקוד. וע׳ מענין זה בביאור דקי״ס תקס״ב ובאז ישיר עלי באר תקס״ד, וע׳ בע״ח שכ״ד כ״ה משמע בחי׳ צלם הם מוחין ואורות ממש דז״א וצ״ע דמ״מ י״ל כוונתו כמ״ש שכ״ו.

משה ידבר פי׳ ל׳ המשכה והאלקי׳ הוא בחי׳ יחו״ת יעננו שגם למטה ביחו״ת יהי׳ הגילוי כמו ביחו״ע אשר שם איהו וחיוהי וגרמוהי חד כך ע״י משה ביטול בעסק התומ״צ נמשך גילוי זה גם למטה משא״כ מה שקיים אברהם כל התורה הי׳ עי״ז רק המשכה למעלה להוסיף אורות באצי׳ לפי שקיים המצות רק ברוחניות אבל משה שהוא מבחי׳ עליונה מאד יוכל לדבר ולהמשיך גם למטה בבחי׳ יחו״ת כמו ביח״ע ממש.

---

* וספרתם תקס״ד: נדפס בלקו״ת במדבר י, א.

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי וגו'. וצ"ל מהו את כל הדברים, הל"ל וידבר אלקים אנכי כו'. וגם מהו לאמר, דבכל התורה שנאמר וידבר ה' אל משה לאמר הפי' לאמר שמשה יאמר כן לבנ"י אבל עשרת הדברו' שכל ישראל שמעו מפי הקב"ה מהו לאמר. ולהבין זה יש להקדים ההפרש בין דבור לאמירה, דהנה בכמה מקומות בתורה נאמרו שני הלשונות יחד כמו בפ' ציצית דבר אל בנ"י ואמרת אליהם כו' וכן ר"פ ויקרא גבי קרבן עולה, ור"פ קדושים ועוד כמה מקומות, ולכאורה הוא כפל לשון דבר ואמרת, ור"פ אמור כתי' אמור אל הכהנים ואמרת כו' שם ג"כ כפל לשון אמירה, וכאן הכפל דבור ואמירה. והנה החילוק בין לשון דיבור לאמירה הוא ב' דברים האחד הוא כמבואר במ"ר פ' תשא פמ"ב ע"פ וידבר ה' אל משה לך רד כו' אין דבור האמור כאן אלא דברים קשים כד"א (בראשית מ"ב) דבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות כו' ואח"כ הוא אומר ויאמר ה' אל משה אין אמירה אלא לשון רך עכ"ל. וכן איתא בזהר באדרא דנשא דקל"ב סע"א תאנא מה בין דבור לאמירה אמירה הוא דלא בעי לארמא קלא דבור בעי לארמא קלא ולאכרזא מילין דכתי' וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר עכ"ל וכ"ה עוד בזהר פ' יתרו דפ"ג סע"א ודף פ"ב ע"ב. הרי חילוק א' בין דבור לאמירה, דדבור הוא קשה ואמירה לשון רכה. וחילוק ב' שהדבור הוא על כלל המצוה והאמירה על הפרטים כמו דבר אל בנ"י שבמצות ציצית שיודיעם תחלה מצות ציצית בכלל, ואח"כ ואמרת אליהם פרטי מצות ציצית והוא מה שצ"ל שמונה חוטין בכל כנף שהם ל"ב, ושיהיו על ד' כנפות, ושיהיו חמשה קשרים, כ"ז נכלל במ"ש ואמרת אליהם, כי פרטי המצוה לא יתבארו מהכתובים כלל, כן פירשו רז"ל בענין דבר ואמרת והוא בבחיי ר"פ ויקרא.

ולהבין זה וגם מהו ענין קשה ורך, יש להקדים מ"ש בספר יצירה בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק כו' וברא את עולמו כו', ואח"כ במשנה ב' פירש מהו השלשים ושתים נתיבות ואמר שהן עשר ספירות בלי מה ועשרים ושתים אותיות, שלש אמות שבע כפולות ושנים עשר פשוטות, פי' שהעשרים ושתים אותיות נחלקו לג' מדרגות שלש מהן הן נקראים אמהות והן אותיות אמ"ש, ושבע מהן נק' כפולות והן אותיות בג"ד כפר"ת שמקבלים דגוש ורפוא, ושאר הי"ב אותיות שאין מקבלין דגוש ורפוא נק' פשוטות (ע' פרדס שער פרטי השמות פט"ז). ויובן בהקדים ענין ממכ"ע וסוכ"ע הנה בחי' ממכ"ע בדרך כלל השתלשלות הע"ס דאבי"ע וסוכ"ע הוא בחי' העיגול הגדול שלמעלה מהקו המקיף את כל הע"ס שבד' עולמות וכל המסתעפי' מהן בהשואה א'. והענין הוא כמארז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם הם הע"ס דאצילות שמהם נשתלשלו כל הנבראים כולן, כמו מאמר יהי אור נמשך מבחי' חסד ויהי רקיע נמשך מבחי' גבורה, ולכן ג"כ בנבראים נמצא מבחי' ע"ס ג' שכליים וז' מדות, כי אף שיש מלאכים ששרשן מבחי' חסד כמו מלאך מיכאל ומחנהו שהם בחי' אהבה עכ"ז החסד ג"כ כלול מע"ס וכן במחנה גבריאל ששרשם מבחי' גבורה והם מבחי' יראה, ועד"ז גם בעוה"ז יש פירות ששרשן מחסד והם המתוקים ויש ששרשן מגבו' והן חמוצי' כו'. אך המשכות הארה מהספי'

להתלבש בעולמות ונבראי' הוא דוקא ע"י אותיות כמו עד"מ באדם השפעת שכל או גילוי אהבה ממנו לזולתו הוא רק ע"י אותיות הדבור וזהו ענין הכ"ב אותיות שהם כלים שבהם מתלבש ונמשך ההארה מהספי' ולכן הם עשרה מאמרות נגד ע"ס עשר ולא תשע כו', ולכן האותיות ג"כ נחלקי' לעשר בחי' היינו ג' אמות שהם כלים לבחי' ג' ראשונות של הע"ס כי אלף אותיות פלא בחי' כתר מ"ם בחי' חכמה שי"ן בחי' בינה, וז' כפולות הם כלים לבחי' ז' מדות חג"ת נהי"ם, וי"ב פשוטות כנגד י"ב גבולי אלכסון שהם ענפים מהז' מדות. והנה ידוע שהאותיות הם נמשכים מן הקול והבל הלב המתחלק במבטא לכ"ב אותיות והקול כלול מג' בחי' אש מים רוח היינו יסוד האש בא מבחי' חום הטבעי שבלב ויסוד המים מהריאה ששואבת כל מיני לחלוחית ומניפה על הלב לקררו ובחי' רוח החיים ממוצע ביניהם ועי"ז יוצא הקול מהריאה לקנה ומקנה דרך ה' מוצאות הפה וכשמזיגת הג' בחי' אש מים רוח הוא במזיגה יפה שאין א' מתגבר ביותר מכפי הראוי לו אזי הקול יפה, משא"כ אם לפעמים מתגבר עד"מ יסוד האש על יסוד המים אזי נאמר נחר גרוני שהוא יבישות מפני תגבורת האש שהוא חם ויבש כו' ואז נק' הייזערי"ג בל"א שאין הקול כדבעי. וכמו שהוא בבחי' אותיות הדבור שבחי' התהוות האותיות היינו הקול והבל הלב הוא ע"י הרכבת שלשה בחינות הנ"ל אש מים רוח, כך ג"כ בבחי' אותיות המחשבה להיות המשכות האותיות שרשן הוא ג"כ ע"י ג' בחי' אש מים רוח הרוחניים שבנפש, והוא ע"ד מ"ש בזהר באדר"ז דף רצ"ה ע"ב כביש באשא וגליד ברוחא, והענין (ע' ביאור ע"פ תורה צוה) יובן עד"מ ממה שאנו רואים באדם כשנופל לו איזה השכלה חדשה בחכמתו אין נרגש בה עדיין אותיות כלל רק ההשכלה לבדה, ומיד אח"כ כשמתבונן בסברא זו במוח תבונתו להבינה על בוריה ימצאו ויורגשו בחי' אותיות בהשכלה זו, ויש להבין איך ומאין נולדו בחי' האותיות, אך הענין כי גם בעוד שהי' ההשכלה לבדה היו בה ג"כ בחי' אותיות בהעלם רק שלא היו בגילוי להיות אותיות ממש ובבוא ההשכלה בגילוי והתפשטות יותר במוח תבונתו שם נגלו האותיות ונולדו מההעלם אל הגילוי להיות מהות בפ"ע. והמשל לזה יובן בהקדים הקדמה אחת, המבואר בפרדס שער י"א פרק ג' וז"ל ועתה יש לשאול אחר שאמ"ש ר"ל אויר מים אש למה לא נזכר בכל ספר יצירה יסוד העפר שהוא יסוד ד' אל הבריאה כדפרישית, והדבר הזה יובן במה שפי' חכמי המחקר שיסוד העפר עם היותו יסוד רביעי הוא כלל שלשה יסודות הראשונים שהם מים אש אויר ומהם נתהוה יסוד הד' ואמרו מופת לזה שאם ירתיח אדם כלי של מים על האש באופן שלא ישקטו ולא ינוחו רתיחותיו לעולם ואם יחסרו המים יוסיף עליהם עוד עד יעבור עליהם זמן מה יתהוה בתוך המים עפרורית כדמות אבן. והנה כשיעלה האדם בדעתו יסוד האש בכחו הגדול אשר אין האש מורכב אצלינו אחד מכמה חלקים מן האש היסודיי, ובהיות אויר הגדול מנשב ביסוד האש והמים מרתיחים בו, הנה לא ירחק ממנו בריאת העפר הזה והווייתו, ולהיות שהווייתו כדמות הרכבה כדפרישית, לכן לא נזכר בס"י אלא היסודות העיקריים שהם אויר מים אש, וכן בענין האצילות כולו נכלל בג' חלקים הללו שהם

אויר קו הרחמים, מים קו החסד, אש קו הדין ופעולת המלכות היא פעולה מורכבת משלשתן וזה בענין הפעולות לא בענין האצילות עכ"ל הפרדס שם, וידוע שבחי' יסוד העפר שבאצילות הוא בחי' אותיות שהאותיות הם בחי' דומם כמ"ש במ"א, וע"ז אמר שבחי' התהוות יסוד העפר הוא מהמים ע"י אויר ואש ופי' שמתחלה היו בחי' העפרורית כלול בבחי' המים רק שלא היו חלקי העפר ניכרים כלל והיה נראה הכל מים במים לבד, רק ע"י שמרתיחי' מאד המים באש ע"י האויר המנשב באש, אזי מתפרדים חלקי העפר מהמים ונעשים דבר בפ"ע. וכך הוא הנמשל הנ"ל בנפש (ומזה יובן ג"כ למעלה) שהאותיות הנק' דומם ועפר היו כלולים תחלה בההשכלה הנק' מים ים החכמה, רק שלא היו ניכרים כלל, ואח"כ במוח הבינה שהיא בחי' יסוד האש יוצאי' האותיות מהעלם החכמה אל הגלוי, והמחבר המים והאש הוא בחי' אויר קו האמצעי דעת המחבר חו"ב שעולה עד הכתר הנק' אוירא דכיא כו'. נמצא מובן שגם רוחניות וצורת האותיות הנמשכים מהשכל הם מתהוים ע"י ג' בחי' אויר מים אש, ועד"ז יובן הנמשל למעלה דהנה כתי' ואתא מרבבות קדש דהיינו שלהיות נמשכי' בחי' אותיות התורה והמשכה זו הוא מבחי' ים החכמה וזהו ענין ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן היינו ג"ן סדרים דאורייתא וכמ"ש באריכות בד"ה והיה כמשוש חתן כו' הנה המשכה זו א"א כ"א ע"י גבורות וצמצומים לצמצם האור הנמשך מבחי' ים החכמה, וזהו מימינו אש דת שע"י אש נעשה בחי' צמצום וכיווץ בהמים דים החכמה כמו שטבע האש לכווץ המים כו' שעי"ז יומשכו בחי' ואתא היינו האותיות. וז"ש בזהר כביש באשא וגליד ברוחא, פי' כביש הוא בחי' כווץ וצמצום שהוא ע"י אשא בחי' גבורות לשרוף ולייבש את בחי' המים דחכמה שיתגלה בחי' חיצוניות ואחוריי' שלה שהוא בחי' אותיות הנק' עפרורית שבמים וגליד ברוחא הוא ענין המתקת הגבורות דאש ע"י הרוח שהוא חם ולח ולא יבש כאש, כי ע"י האש לבד הי' כווץ גדול עד אשר הי' נעצר השפע עליונה לגמרי ולא הי' מתפשט כלל לכן גליד ברוחא שיתמתקו במזג השוה, כפי הראוי להיות בהמשכות האותיות, וז"ש ואתה מרבבות קדש מימינו אש דת למו פי' ואתה הוא גילוי התהוות האותיות מח"ע הנק' קדש שהוא ע"י התכללות בחי' ימין שהוא קו החסד עם אש קו הגבורה, דת קו האמצעי כו' (ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ והאבן הזאת אשר שמתי מצבה כו' שהקול הנמשך בדבור יש לו ב' בחי' אור ישר ואור חוזר כי הדבור הגם שנמשך מהבל הלב מ"מ שרשו מהשכל דאבא יסד ברתא כי מן השכל שבמוח מתלבש במחשבה ונמשך ע"י גידים דקים המובלעים בקנה להלב והמשכה זו נק' קול רוחני דלא אשתמע וכמ"ש ג"כ בלשון רבינו נ"ע בפסוק הקל קול יעקב וז"ל וגם התפשטות והילוך כח השכלי מהמוח אל הלב הוא דרך גידים דקים המובלעים בקנה כנודע לי"ח עכ"ל ולכן קול מעורר כוונת המוח, הרי בחי' המשכה זו של המוח ללב ע"י גידי הקנה נק' קול רוחני והוא בחי' אור ישר מלמעלה למטה, וקול זה כלול ג"כ מאש מים רוח וכענין אותיות המחשבה שכלול ג"כ מג' בחי' אש מים רוח כנ"ל וזהו ענין קלא דלא אשתמע ע' זהר ח"א ד"ן ע"ב, ואח"כ חוזר ועולה מהבל הלב אל

הגרון בבחי' אור חוזר ונעשה קול מורגש וגם כן כלול מאש מים רוח כנ"ל). ולכן ג' אותיות אמ"ש נק' ג' אמות כי הנה הם בחי' אויר מים אש, א' אויר מ' מים ש' אש, והן בחי' ת"ת חו"ג ולפי שקו האמצעי בחי' ת"ת עולה עד הכתר ע"כ נרמז באות אלף שהוא בחי' פלא בחי' כתר, גם האויר דק ורוחני יותר מאש ומים מהאי טעמא, גם אויר אור יו"ד הרי באור נחסר יו"ד דאויר, ולכן עיקר התהוות האותיות מבחי' רוח כמ"ש לנפש חיה לרוח ממללא, רוח הוא בחי' אויר שמחבר הב' יסודות אש ומים וע"י חיבורן מתהוין האותיות (ובשרשן הם תלת רישין גלגלתא בחי' חסד מים ומוחא בחי' גבורה אש ואוירא ממוצע ביניהם ומחברן וידוע שהוא גבוה משניהם וממנו שרש האותיות כמבואר בזהר ר"פ ויקרא ובהרמ"ז שם), ועל כן עכ"פ ג' בחי' אלה אויר מים אש הנק' אמ"ש הם אמהות לכל שאר האותיות שנמשכי' דוקא ע"י ג' בחי' אלה הן בבחי' או"י בההמשכה מהמוח ללב הן בבחי' או"ח מהבל הלב לכלי המבטא, כל המשכה צ"ל ע"י ג' בחי' אלו (וג' בחי' אלו מרומזי' ג"כ בג' אותיות יהו דהוי' והוי"ו שהוא בחי' רוח שרשו בכתר בסוד והגורא בתוספת וי"ו, ולכן האות הרביעי' דשם הי' היא ה' ע"ד שיסוד העפר הוא נמשך מג' יסודו' הקודמי' כמש"ל בשם הפרדס לכן יש ה' ראשונה בשם הוי' עד שה' שני' אינה התחדשות דבר כו' כנודע מענין שדה המכפלה), והנה כדי לעורר ולהמשיך האש שלמעלה להיות כביש באשא וגליד ברוחא הוא ע"י אתעדל"ת ג"כ ע"י בחי' רשפי אש בביטול הרצון כו' כמ"ש בד"ה תורה צוה הנ"ל וכן צ"ל אתעדל"ת בבחי' מים ורוח וכמ"ש בד"ה לסוסתי בענין כי אמרתי עולם חסד יבנה כו'.

ועתה צ"ל ענין שבעה כפולות בג"ד כפר"ת, שנקראו שבעה אותיות אלו כפולות לפי שהן מקבלים דגוש ורפוא וא"כ יש בהן שני בחי' וזהו ענין הכפילות משא"כ שאר הי"ב אותיות שאין שייך בהן דגוש ורפוא נקראו פשוטות שהן בבחי' אחת, אע"פ שמ"מ כל אות נמשך מג' אמהות אמ"ש וא"כ כלול כל א' מג' בחי' חג"ת ואינן פשוטות ממש רק הכוונה שאין בהן הכפילות הנ"ל. והנה ענין דגש ורפה, שאותיות בג"ד כפר"ת כשהן דגושים נרגשים הם בפה מאד משא"כ כשהן רפויים הוא בהפך שהוא בנמיכות ולא בהרגשה וחוזק כ"כ, כמו ההפרש בין ב* ובין ב. והענין שאותיות הדגושי' מורים על שהם מבחי' גבורות והרפויים על שהם מבחי' חסד כמ"ש בפרדס

בשולי העמוד בגוכתי"ק:

כלל בחי' עגולי' ונפש פרטיות יושר ורוח א"כ תשב"כ כלל בחי' ספר ותשבע"פ פרט סופר, וזהו וידבר כדי לאמר אמר עם הספר, וידבר נמשך מש' אלקי' כי לא באש בחי' הוי' רק ש' אלקי' מ"ש ויאמר אני הוי' ולפעמי' כתי' וידבר ה' כי אית אש ואית אש . . . (חסר)

ב : בגוכתי"ק בדגש.

שכ"ט פ"ד, ודוגמא לדבר כמו ההפרש בין לוים לכהנים דלוים השירה שלהם לארמא קלא דוקא להיותם מבחי' גבורה והיינו כמו הדגש שהוא הגבהת הקול וכהני ברעותא דליבא בלחישו להיותם מבחי' חסד והוא כמו הרפה נמיכות הקול. ואע"פ שאמרנו שכל אות כלולה מחג"ת בין הדגושים בין הרפויים, עכ"ז אין המזיגה שוה שבדגושי' בחי' הגבורה ברבוי יותר וברפויי' החסד והרחמי' ברבוי יותר, וכענין אברהם ויצחק שהם חו"ג אהוי"ר והרי אברהם שנק' אוהבי וחסד לאברהם עכ"ז הי' כלול ג"כ מגבורה וכמ"ש כי ירא אלקים אתה אלא שהחסד והאהבה בו בגלוי וגובר על הגבורה, עד שנק' חסד לאברהם (ולפ"ז הי"ב פשוטו' היינו שאין בהם לא רבוי הנטי' לגבורה ע"ד דגוש ולא רבוי הנטי' לחסד ע"ד רפה רק כסתם התכללות חג"ת).

והנה עפ"ז יובן ענין ההפרש בין דבור לאמירה שהדבור נק' קשה והאמירה רכה, שהוא ממש ע"ד ההפרש בין אותיות דגושים לאותיות רפויים, שהדבור הוא מבחי' גבורות והאמירה מבחי' חסדים וכן מבואר בזהר ר"פ אמור מדכתי' אמור אל הכהנים ואל הלוים תדבר ע"ש בהרמ"ז, ויותר מבואר בהרמ"ז ר"פ אחרי שהאריך מאד, והיינו דיבור שהוא מבחי' גבו' הענין מחמת יסוד האש שבלב שמתגבר קצת יותר על המים אזי מוציא הקול מה' מוצאות בתגבורת גדול דהיינו במהירות גדול וגם בקול רעם ורעש וכמ"ש דיבר אתנו קשות שכל דיבור נק' קשה מצד שגובר אז יסוד האש שיוצא הדבר בחפזון מאד וגם נרגש מאד בהבל העולם לשומעו קול רם, והאמירה היא בהפך בב' דברים אלו שיוצא הקול מן הלב מעט מעט ולא בחפזון ומהירות וכן האותיות שבפה יוצאי' בנחת ולא במהירות כלל אדרבה יהי' שהות בין אות לאות, וגם אין נרגש בהבל העולם כ"כ לשומעו אלא הוא בחשאי ובלחישו ולכן נק' האמירה להיות מחמת שנתגבר חלק המים בלב והשפע החסדי' אינו במרוצה ובחפזון רק בנחת מעט מעט וגם הוא בלחישו ובחשאי. וז"ש השולח אמרתו ארץ עד מהרה ירוץ דברו, שגבי אמירה נזכר לשון שלוח וגבי דבור נק' לשון מרוצה, והוא מטעם הנ"ל שהדבור גובר בו בחי' הגבו' מיסוד האש ע"כ הולך בחפזון ומרוצה, משא"כ האמירה שהיא בחי' חסד נק' שלוח כענין מי השילוח ההולכי' לאט (וענין זה במל' כשנק' שליח מבואר בזהר בלק נעשו וזה כשכבר נתגלה הדבור בבי"ע אבל בעוד הדבור אצלו עדיין באצי' בכח חכמתו שמסדר איך שידבר אז נק' שליח מגו או"א כו' ע"ש וזהו השולח אמרתו שאז נק' אמירה כו'). והנה כמ"כ באתעדל"ת צ"ל ב' בחי' אלו וכמשי"ת בסמוך שזהו ענין ק"ש ושמ"ע, וכן בלימוד התורה צ"ל מתחלה בחי' דיבור בקול רם דוקא כמ"ש ערוכה בכל ושמורה, אם ערוכה בכל רמ"ח איברים כו' ואח"כ לעיוני לעיין היטב הוא ע"י אמירה בנחת.

והנה שרש ענין ב' בחי' אלו דדיבור נמשך מבחי' בינה שהיא מקור הגבורו' והוא בחי' לוי' ואמירה מבחי' חכמה מקור קו הימין וכמ"ש אמור

בשולי העמוד בגוכתי"ק:

ע' ר"ח שער הענוה הדיבור גורם כעס, חיות אש חשות ממללו'.

לחכמה אחותי את, וז"ש ודברות קדשיך מלהבות אש. וב' בחי' אלו צ"ל באדם ג"כ בעבודה, וכמו שיש ב' בחי' אלו בהדבור כך ג"כ בהמדות עצמן שהרי הן נק' שבע כפולות, והכפילות הוא כשמקבלי' ממוחין דאימא או ממוחי' דאבא שהוא ענין דגוש ורפא, והיינו בחי' ק"ש ושמ"ע, דכתי' ואחר הרעש אש לא באש הוי' ואחר האש קול דממה דקה, פי' הרעש זהו בחי' ברכות ק"ש והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול כו' והוא כמו בחי' בן כפר שראה כו' ואחר הרעש אש זהו כמו בחי' השרפים בן כרך וכו' והוא בחי' ק"ש ואהבת בכל לבבך והלב בחי' יסוד האש, בינה ליבא, ומ"מ לא באש הוי' כי רשפי אש שייך כשהוא בבחי' צמאון וריחוק אזי תתגבר התשוקה כו' כמ"ש צמאה לך נפשי בהיותו במדבר כו' אלא שהאש והצמאון הוא לבחי' הוי' מכלל שעדיין אין גילוי שם הוי' ממש, וזהו ומדברך נאוה מי זאת עולה מן המדבר, מדבר ל' דיבור שהוא ברשפי אש כנ"ל וכמו המדבר שם גודל החום ויש מדבר דקדושה בחי' רצוא דעולם התהו ולכן אין מגדל צמחי' אידי דטריד למיבלע וכו' אלא שמדברך נאוה יותר שבעולם התהו הי' הרצוא גובר ביותר עד שלא הי' בחי' שוב ע"ד בן עזאי הציץ וכו' משא"כ רע"ק נכנס בשלום, הרצוא במדה ומדברך נאוה, כי גם הדיבור כלול מאש מים רוח כנ"ל. והנה מדבר זה נק' מדבר סיני שירדה שנאה שע"י רשפי אש נעשה בירור המדות להיות שונא הרע וכו'. אך אחר האש קול דממה דקה ש"ע בלחש בחי' ביטול ממש ממוחי' דאבא אזי המדות מכוסי' בהביטול וכו' וז"ש אד' שפתי תפתח שמרוב הביטול א"י לדבר וקולה לא ישמע, וזהו בחי' אמירה והוא בחי' שוב ברוך אתה המשכת אלקות למטה ח"י ברכאן. ולכן עד שמו"ע צ"ל בבחי' דיבור דוקא קול מעורר הכוונה כמו ע"י המפוח נתגלה ניצוץ אש שבגחלת כן גילוי יסוד האש שבלב להיות בכל לבבך בק"ש הוא ע"י הדיבור בהתבוננו' שמבחי' בינה כו', ואח"כ בש"ע בחי' צלותא בלחש שוב וביטול. והנה הגם שמוחי' דאבא גבוה מבחי' מוחי' דאימא עכ"ז צ"ל תחלה דוקא בחי' מוחי' דאימא שאל"כ לא יגע ההתפעלו' לגוף וכמ"ש ולא שמעו אל משה מקוצר רוח, ולכן שיתף הקב"ה עמו אהרן שודמ"ט מבחי' מוחי' דאימא כמ"ש במ"א בפי' ויצוום ל' צוותא וחיבור כו' אבל מ"מ תכלית הרצוא הוא בשביל השוב. וזהו וידבר אלקים שמתחלה צ"ל בחי' וידבר והיינו ג"כ מבחי' שם אלקים כמ"ש אלקי' אל דמי לך אל תחרש כו' נהורא תתאה קרי תדיר וכנ"ל בפי' לא באש הוי' וכו' ואח"כ לאמר אנכי הוי' זהו להיות בחי' שוב. ומ"ש לאמר היינו כמ"ש במ"א בפי' ויין ישמח להצהיל פנים משמן, דמהו להצהיל אלא שבא לבאר כי תכלית המכוון בבחי' רצוא דמוחי' דאי' הנק' יין ישמח אם הבני' שמחה הוא כדי לבא לבחי' שוב בחי' שמן מוחי' דאבא וזהו להצהיל פנים משמן הלמ"ד מורה שהיין ישמח רק כדי להצהיל כו' וכך גם כאן פי' וידבר אלקים כו' לאמר אנכי כו' להיות בחי' אמירה ושוב שהוא גלוי בחי' אנכי הוי' בתוך הרצוא וכו'. ועיין מ"ש בביאורי הזהר פ' לך לך בפי' אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ועי"ז ותהי לי לאשה פי' כי יש אשה ויש כלה, כלה בחי' כלתה נפשי נמשך ממוחי' דאימא רצוא אבל אשה שמקבלת טיפת דכר וקולט' הטיפה

זהו בחי' שוב הוא דוקא ע"י כי בת אבי היא מבחי' מוחי' דאבא שמזה נמשך השוב וכמש"ש מענין המשל מדברי חכמי' בנחת נשמעין, ובנחת הוא בחי' לאמר משא"כ הדבור יוצא בחפזון, וז"ש בזהר יתרו לאמר דא אתתא כו'. והנה כתיב משליך קרחו וכו' ישלח דברו וימסם כו' קרחו בחי' ביטול אגלידו מיא בחי' שוב אך לפני קרתו מי יעמוד שלא יפול בקרירות לגמרי לכן ישלח דברו וימסם להיות אחר השוב רצוא מבחי' דברו הלא כה דברי כאש כל דבר אשר יבוא באש אפילו דיבור כו', והיינו שצ"ל כך תמיד רצוא ושוב בתמידות כו'. וזהו ענין חשמל חיות אש חשות וממללות, רצוא ושוב כו'.

והנה זהו פי' א' בענין דיבור ואמירה קשה ורך דגוש ורפוא כנ"ל, והענין הב' מענין כלל ופרט, יובן במ"ש בענין עגולי' ויושר שהן נפש ורוח, דכשהתלמיד מקבל השפע' מהרב מתחלה מקבל רק כללות הענין לבד ואח"כ עומד על כל פרטיו באר היטב, ובתחלה כשמקבל הכללות אז שכלו מוקף מההשפעה וזהו ענין עגולי' ואח"כ כשעומד על פרטיו אזי השכל מושג ומוקף אצלו ממחשבתו וזהו ענין יושר, נמצא שכך צ"ל סדר ההשתלשלו' עגולי' ואח"כ יושר וזהו תחלה דבר הכלל ואח"כ ואמרת הפרטי', מקיף אח"כ פנימי, והנה נפש בחי' מל' בחי' גבו' זהו דבר כו' אבל רוח בחי' חסדי' ז"א נק' אמירה, וגם ידוע דבכל התחלה צ"ל דגש כי כל התחלות קשות ע"כ בהכלל שהוא התחלה הוא בחי' וידבר ואח"כ לאמר כו'.

זכור את יום השבת לקדשו ששת ימים תעבוד וגו', וצ"ל אומרו לקדשו, כי הרי קדוש הוא מעצמו, ועוד אומרו ששת ימים תעבוד, שלא הי' ראוי לצוות רק על שביתת שבת, ולא על עבודת הו' ימים, גם הנה ידוע דעה"ד מכוונים נגד עש"מ, ודיבור זכור הוא לעומת מאמר יקוו המים כו' כמ"ש כ"ז מהרמ"א, והנה בדברות האחרונות נאמר שמור את יום השבת לקדשו, וארז"ל זו"ש שניהם בדיבור א' ובתיבה א' נאמרו, והענין כי הנה ענין השבת שבו שבת ה' כי ששת ימים עשה ה' את השמים, דהיינו שהשפיל א"ע כבי' וצמצם במעש"מ יהי רקיע כו', בו' ימי המעשה לברוא ולהוות ולהחיות רוח שפלים שהוא צמצום גדול, ונק' לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא פי' דברים שאינן מערכו, כי הנה כל העולמות עליונים ותחתונים כולם הם מילין דהדיוטא לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו שהוא רם ונשא עליהם רבבות מדריגות אין קץ, וכולם ממש כל"ח קמי', וכמו למשל מלך ב"ו שיש לו אלף אלפים ורבוא רבבות זהב וכסף, ומרבה לספר בענין עפר וחרס את חרסי האדמה שהן הן ודאי מילין דהדיוטא, כן ויותר כן לאין קץ ותכלית מחשב לגבי הקב"ה לספר בדבר ה' בעש"מ יהי אור יהי רקיע יותר מעפר וחרס לגבי הכסף וזהב כו' וכמ"ש כ"ז בד"ה כי ביום הזה יכפר, ובד"ה במדב"ס נת' שכל

העולמות העליונים נק' מדבר ושממה לגבי עצמותו ית', ולכן נק' שימ"ב ימי החול והמאמרות שבהן הם עד"מ שיחת חולין של תלמידי חכמים לגבי עצם חכ' הת"ח בתו' שאף ששיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד, אין זה ערך לגבי חכ' העצמי' שבתורה, כן עד"מ עם היות גדול ועצום כח המאמרות לברוא יש מאין ממש, עכ"ז נק' שיחת חולין ומילין דהדיוטא לגבי הקב"ה, ועמ"ש פי' וענין מדריג' שיחת חולין של ת"ח בד"ה כי תצא גבי וגלחה את ראשה כו', והיינו שמקור וחיות עש"מ נמשך מבחי' חיצוני' שלו ית', היינו כדכתי' מל' מל' כ"ע, שהתהוות כל העולמות בחי' ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כו' וחיותם אינו אלא מבחי' מל' ית', ואינו כדמיון משל הנשמה המחי' את הגוף שמתלבשת בתוכו להחיותו ויש לה התפעלות ממיקרי ושינויי הגוף כו', משא"כ אני ה' לא שניתי כו' שאין בו שום שינוי כו' מצד ריבוי הנבראים וכמאמר אתה הוא עד שלא נבה"ע כו' לפי שאינו מתלבש תוך העולמות להחיותם בבחי' פנימי' מהו"ע ית', אלא רק התפשטות זיו והארה ממנו ית' שעלה ברצונו להיות מלך עליהם והוא חיותם וקיומם מה שנק' שמו עליהם, כמ"ש הודו על או"ש כו', ועמ"ש בד"ה ה' לי בעוזרי, ובד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו נת' שלכן נק' הבריאה יש מאין, וזהו כי עמך מקו"ח שבחי' מקו"ח הוא רק עמך טפל ובטל כו'. והתפשטות זו נחשב ירידה והשפלה גדולה לגבי הקב"ה בבחי' פנימי' (בד"ה באתי לגני), ולכן כ' בכל שימ"ב ויאמר אלקים, שהוא מדת הצמצום, רק בשבת כ' ויכל אלקים, פי' שכלתה בחי' ומדריג' אלקים שנעשה קץ ותכלית למדרגה זו (ועמ"ש מענין פי' שם אלקים בתו"א בד"ה וארא) והיינו לפי שביום השבת נתעלה בבחי' פנימי' א"ס ב"ה, וה"ז נק' בחי' שביתה אצלו עד"מ באדם המדבר בשעה שהוא מדבר מצמצם שכלו ומורידו בהדיבור, וכאשר אינו רוצה לדבר פוסק ושובת, והרי מאז עולה שכלו למקורו אשר שם משכן התבוננות, כן ויותר מכן לאין קץ ושיעור מתעלה ביום השבת, והוא בבחי' שם הוי' אנת חכים ולא בחכ' ידיעא כו', ולכן אח"כ נאמר ביום עשות ה' אלקים כו'.

(בסידור בד"ה תלתא אינון זמינין מקדש) והנה עד"מ באדם כאשר עושה איזה דבר מלאכה כו' ואח"כ כששובת ונח כו' ומתבונן על המלאכה שהוכשרה בעיניו, אזי מקבל עונג גדול בנפשו מכל אשר עשה כו', כך עד"מ בסוף שימ"ב כ' וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, פי' שעי"ז בשבת נמשך ומתגלה התענוג עליון כו', וע"כ נאמר וקראת לשבת עונג כו' וכמשי"ת אי"ה, ועמ"ש מזה בביאור מאמר הזוח"א ע"פ אלה תולדות נח, וזהו מ"ש שער החצר הפנימי' הפונה קדים יהי' סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וגו' ביחזקאל רסי' מ"ו ור"ת ימי המעשה וביום השבת הוא שם הוי', דהיינו כי בימי המעשה נמשך ההשפעה מש' אלקים, אבל בשבת הוא התגלות שם הוי', ובד"ה וארשתיך לי פי' כי האבנים הם אותיו' והחצר נעשה מאבנים, וחצר החיצונה הם אותיות הנמשכים לחיצוניו' העולמות, וחצר הפנימי' הוא בחי' אותיו' התורה והתפלה ונשמות הצדיקים כו' ע"ש, ובת"א בד"ה ויקהל מבואר ג"כ דחצר החיצונה זהו הדיבור ושרשו מהחכ', וזהו בראשית נמי מאמר הוא, ובשבת נמשך בחי' הפונה קדים בחי' שלמעלה

מתחכ' נק' קדים והוא התגלות התענוג ורצה"ע כו' ע"ש. והנה עי"ז שבשבת יפתח שער החצר הפנימי', לכן מזה נמשך להאדם בחי' נשמה יתירה בשבת כ"כ בשל"ה קל"ג סע"ב. והענין כי לפי שישראל עבמ"ח, כמאמר ואתה נפחת בי ומאן דנפח כו', וארז"ל מאין באת כו', (פי' מבחי' אין שהוא מקור החכמה, כמ"ש והחכמה מאין תמצא וכמ"ש בפ' במדבר ועמ"ש ע"פ האזינו כו') שבחי' ומדריג' ישראל גבוה מאד ונעלה מבחי' התפשטות חיצוני' מל' ית', ולכן נאמר ושמרו בנ"י את השבת, להתקדש בקדושתו ית' להיות שבת לה' אלקים כו', וכ' בני ובין בנ"י אות היא כו', כלומר כמוני כמוכם כבי', וזהו ששת ימים תעבוד כו', בבחי' חיצוני' עשי' כדי פרנסתו, וביום השביעי שבת להיות מתעלה במקורא דכולא ליבטל אליו ולדבקה בו ית', והיינו ע"ד שיש ב' בחי' שם אלקים ושם הוי', כן בישראל יש ב' בחי', הא' בחי' יעקב שנק' עבדי להיות בחי' אתכפייא ביטול הרצון, הב' בחי' ישראל להחיות העולמות מבחי' שם אלקים, ע"כ העבודה באדם להיות עובד אלקים ע"י אתכפייא וע' בתניא פט"ו, ובשבת שאז יפתח האור והתגלות מש' הוי' עכצ"ל בבחי' ישראל כי שרית עם אלקים ועמ"ש מענין ב' הבחי' בד"ה לא הביט און, ובד"ה והי' מידי חדש נת' שההפרש לתפלה דחול לתפלה דשבת, ע"ד ההפרש שבין אופנים לשרפים, כי והאופנים ברעש גדול זהו ע"ד בן כפר שראה את המלך, אבל בן כרך שראה את המלך זהו"ע השרפים, והוא בחי' ישבעו ויתענגו מטובך כו' ע"ש באריכות.

(ולבאר זכור זהו פתיחת היסוד, שער החצר הפנימי', וזהו ועשה טוב, לכן בקמץ, שמור פתיחת יסוד דנוק' שג"כ סגור ששת ימי המעשה, וע' בדרוש הנותן לשכוי בינה כו', להפכא ממשפיע למקבל כו', ולכן זהו ע"י ל"ת עושה חותם שוקע יסוד דנוק' הנ"ל, ב' דשבת עילאה שלמעלה משמור וזכור אה"ע ואה"ר, זהו אה' בתענוגים בד"ה חכלילי.

ג) ולבאר הדבר קצת, איך שבחול העבודה בבחי' אתכפייא ובשבת בבחי' אתהפכא, והיינו ע"י הנשמה יתירה (בד"ה ויקהל) הענין כי אית רצון ואית רצון פי' אית רצון שנולד מהבינה והדעת בגדולת ה' כשמתבונן באומרו שמע ישראל איך שהוא ית' אחד בז' רקיעים והארץ שמתחדשים מאין ליש ממש כו', עי"ז נבוא לבחי' ואהבת בכל לבבך, ע"ד כך אין בלבנו אלא אחד בבחי' אתכפייא כו', אבל אית רצון שלמעלה מהבינה והדעת מבחי' יחידה שבנפש מה שלמעלה מהשכל המושג ע"י בחי' חכ', שהוא ביטול ההשגה איך דלמתב"כ כו', ובחי' רצון זה מתגלה ונמשך בשבת ע"י כי שאזי יפתח שער החצר הפונה קדים כו' ע"ש, (בד"ה אחותי בת אבי בזח"ג אמור ד"ק), ולכן מזה דוקא יבא לבחי' אתהפכא, אך מי שטרח בע"ש בתפלה כי רצה"ת כלי לרצה"ע כמ"ש בד"ה ויקהל הנ"ל וע"ש בביאור ע"פ כי ע"כ כבוד, ולכן נק' התפלה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה שהיא המקשר והמחבר בחי' רצון של הנשמה המלובשת בגוף למקורה ושרשה בחי' מזלי' והמקיף של הנשמה כמ"ש בד"ה יונתי, וזהו"ע ששת ימים תעבוד, וכמ"ש ברבות בראשית ס"פ ט"ז ע"פ לעבדה כמ"ד ששת ימים תעבוד, מובן

מזה דלא קאי על עבודת מלאכה, דא"כ איך יבא מזה בפי' ויניחהו בג"ע לעבדה, אעכצ"ל דפי' תעבוד היינו עבודה אלקי' והיינו ע"ד מ"ש בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, שצ"ל עובד אלקי' והוא כענין עורות עבודים שמעבדים את העור ומתקנים אותו, וע"ד זה נאמר כתנור עור, כי הנה שם ב"ן בגימט' בהמה, ועד"מ בבהמה יש בה גוף ועור, והעור הוא חיצוני', כך במלאכים הנק' פ"ש מבחי' חיצוניותן נמשך נה"ב שבאדם, וצריך לבררה ולהפך מדותיו ולשנות טבעו כו', ועי"ז מעבד העור כו', ונק' עובד אלקים כי שם אלקים הוא הגורם ההסתר כו', אך תכלית ההסתר כדי שהאדם יבא לברר נה"ב כו', וע"כ עי"ז עובד אלקים, ועי"ז ממשיך ענין מוציא חמה מנרתקה וזהו שעי"ז נמשך שמש צדקה וארז"ל שמש בשבת כו'.

ד) **והנה** עיקר ההכנה לזה הוא ע"י המצות, וזהו"ע זכור ושמור שהן מ"ע ומל"ת, ולכן ארז"ל בפי' זכור זכרהו מא' בשבת כו', וכן בשמור, והנה הטעם הפשוט כי המצות הן הם המשכות רצה"ע כי תרי"ג מצות דאורייתא עם זמד"ר הם תר"ך עמודי אור, וברצה"ע נמשך ומתגלה התענוג שלכן נאמר בשמחה ובטוב לבב מרוב כל כמשנ"ת בד"ה מנורת זהב, לכן ע"י קיום המצות נמשך אשר קדשנו, אשר תענוג העליון, וזהו"ע לקדשו דיום השבת, כי שבת מצ"ע ח"ע וע"י המצות ממשיכים תענוג העליון כנז' בד"ה זכור הא' * דקט"ז סע"ב עד דקי"ז רע"ג, אלא שהמצות נמשכו למטה בבחי' מל' ונק' מצות המלך כו' ובשבת שאזי עליות המל' לכך גם התומ"צ מתעלים אז בשרשם ומקורם ח"ע ורצה"ע כמ"ש בד"ה שבת שבתון ובד"ה לבאר ענין יוהכ"פ בפי' אני כברוש רענן, ולכן עי"ז נמשך ומתגלה הרצה"ע בנפש מבחי' הפונה קדים, וכן התו' נק' משל הקדמוני כמ"ש במ"א, אך ענין זכור ושמור, זהו ע"ד מ"ש סו"מ וע"ט בקש שלום, פי' שלום הוא התחברות ב' הפכים, וכך הוא פי' וענין מלך שהשלום שלו, היינו כמו מל' דאצי' שנעשי' כח"ב לבריאה הרי האצי' הוא אלקו' דאיהו וגרמוהי חד ממש, והבריאה הוא בריאה יש מאין ובע"ג, וא"כ להיות התחברות אצי' ובריאה ממש חיבור אמיתי, והיינו שבבריאה מאיר בחי' אצי' ממש וכמ"ש בסוף אגה"ק פ"ך שגם בעשי' יש בחי' אצי', והראי' מנבואת משה שהי' בגוף גשמי בעשי' הגשמית ממש, והרי נבואתו הי' באסה"מ שהוא מבחי' רצה"ע * האצי' העליון ממש, וזהו שנק' שלום שהוא התחברות שני הפכים ממש שיתחברו להיות לאחדים ממש, וזהו מלך שהשלום שלו ששורש בחי' זו נמשך ממל' דא"ס ממש שהוא הכל יכול כמ"ש מזה בתו"א בד"ה צאינה וראנה כו' במלך שלמה. והנה השבת נק' בזח"ג קע"ו ב' שלום שלמא דעילאי ותתאי, והיינו ע"ד הנ"ל שבששת ימי המעשה נמשך האור והחיות מבחי' שם אלקים שהוא מדת הצמצום, אבל בשבת מאיר שם הוי' ונמצא שם אלקים מתאחד ממש עם שם הוי', והיינו שאוא"ס ב"ה הסוכ"ע ובל"ג מאיר בבחי' ממכ"ע ועז"נ שמש צדקה ומרפא כו' וארז"ל שמש בשבת צדקה לעניים (בד"ה והי' מדי חדש). כי הנה כל ימות החול

בד"ה זכור הא': בתו"א הוצאת קה"ת: סט, ג.

רצה"ע: תיבה זו ליתא בכת"י ב'.

כנס"י הוא בבחי' חולת אהבה כמ"ש כי חולת אהבה אני, והיינו מפני שהיא בבחי' עני סיהרא ל"ל מג"כ, ונכספה וגם כלתה נפשה לעלות אל דודה כו', ובשבת הוא בחי' רופא חולים, והיינו בחי' שמש צדקה ומרפא הוא בחי' שמש הוי' א"ס ב"ה המאיר בבחי' ח"ע כו', והו"ע גילוי אוא"ס ב"ה הסוכ"ע בממכ"ע, ולכן נק' השבת שלום, ובגמרא גבי נר שבת נז' ג"כ שלום ביתו, פי' ביתו ע"ד בחכמה יבנה בית הוא בחי' בראשית ברא והוא בחי' מל' ית' הממכ"ע, ושלום ביתו הוא מה שנמשך בה גילוי אוא"ס ב"ה הסוכ"ע, וזהו ע"ד מ"ש וה' בהיכל קדשו כו', ובנפש האדם ענין בקש שלום להיות התקשרות ב' הפכים שמלמטלמ"ע כל מה שלמעלה מעלה הוא בחי' אין וכל מה שלמטה מטה הוא בחי' יש, אבל מלמעלמ"ט הוא להיפוך וצ"ל שלום להיות הגילוי למטה כמו למעלה, ונק' אמת הוי' לעולם, וכמ' שהאמת והשלום אהבו, שהשלום להיות המשכת אמת באמונה כו', וזהו הנמשך ג"כ בשבת ע"י גילוי הנשמה יתירה, וכדי להיות בחי' שלום הנ"ל צ"ל מתחילה סומ"ר ועש"ט, ועי"ז דוקא בקש שלום הנ"ל. והענין כמ"ש בזח"א ר"א ב' ובמק"מ שם פי' לעבדה ולשמרה שע"י מ"ע שעושה האדם מתקנים המדות עליונים, וממשיכים להם מוחין חב"ד וע"י שהאדם שומר א"ע מלעבור מל"ת הוא מתקן מדות המל' ושומרה מן החיצונים (בד"ה מה טובו). וביאור הענין כי הנה כתיב עוונותיכם מבדילים ביניכם ובין אלקיכם בישעי' נ"ט ב', נמצא העון הוא מסך מבדיל בין האדם לבין שם אלקים, כי פי' אלקים שיהי' אלקיך ממש ע"ד אלקי בקרבי שתהי' ביטול אליו, וזהו בא"י אלקינו כו' והוא בחי' ממכ"ע, וע"י הענן נעשה מסך מבדיל, והטעם כמ"ש באגה"ת פ"ה. דהנה כתיב ויפח באפיו כו' שהוא ההמשכה מבחי' פנימי' החיות היינו בחי' חלק ה' ב"ה, וכמו שעד"מ אם האדם נופח לאיזה מקום, אם יש איזה דבר חוצץ ומפסיק ביניהם אין הבל הנופח עולה ומגיע כלל לאותו מקום, ככה ממש אם יש דבר חוצץ ומפסיק בין גוף האדם לבחי' הבל העליון, אך באמת אין שום דבר גשמי ורוחני חוצץ לפניו ית' כו', אלא כמ"ש בישעי' עוונותיכם מבדילים כו' והטעם לפי שהם נגד רצה"ע ב"ה המחי' את כל כו' יעו"ש, ועי"ז נמשך ג"כ התלבשות השפעת השכינה בק"נ, והיינו שיונקים בחי' אלקים אחרים דק"נ מק"כ צירופי אלקים כו', ולכן ע"י סו"מ מתקן בחי' המל' שהוא שם אלקים שלא יהי' יניקת החיצונים ושיהי' בבחי' אלקים ולא להיות מסך מבדיל כו', וע"י ועש"ט ברמ"ח מ"ע מתקן וממשיך גילוי אור המדות עליונות דהיינו שממשיך אוא"ס שיתלבש בהמדות להיות חסד דרועא ימינא, והיינו ע"י צדקה וגמ"ח וז"ע ועשיתם אותם כו' כאילו עשאוני כמ"ש בד"ה אני ישנה גבי רעייתי, דקאי על עשי' המדות חג"ת כו' שיומשך אוא"ס ויתלבש בהן כמ"ש לך ה' הגדולה כו', נמצא ע"י ועש"ט ממשיך גילוי שם הוי' ע"י המדות וכמ"ש טוב ה' לקוו לנפש תדרשנו כו', ועי"ז אח"כ בקש שלום הו"ע המשכה מסוכ"ע שם הוי' בממכ"ע שם אלקים ועמ"ש בד"ה בחודש השלישי פי' ה' לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום שלום בפמשמ"ע ושלום בפשמ"ט כו' ע"ש היטיב, וז"ע שמור וזכור שמור הוא להיות סו"מ דהיינו קיום שס"ה מל"ת וזכור רמ"ח מ"ע ובחי' ועש"ט, ועי"ז התגלות בשבת ב' בחי' שלום כו'.

וע"פ כוהאריז"ל דהנה יחוה"ע דסובב וממלא הוא ע"י בחי' יסוד שהוא התקשרות המשפיע להשפיע כו', וכן צ"ל בחי' כלי בהמקבל שיהי' כלי ריקן בבחי' ביטול לקבל השפע ונק' כוס ש"ב, כמ"ש בד"ה לא תהי' משכלה, וכדי להיות כלי ריקן זהו ע"י שמור בחי' סו"מ שלא להיות התקשרות בעניני עוה"ז כו', וזהו"ע גן נעול כו' וענין סגור יהי' שי"ה שלא להתגאל בתאוות גופני' כו' ועי"ז יפתח בשבת בחי' פתחי לי אחותי רעייתי כו', והיינו גילוי פנימי' הלב כו'. וע"י זכור בחי' ועש"ט נמשך הגילוי למעלה מבחי' יסוד שנק' טוב כמ"ש אמרו צדיק כי טוב, וע' זח"ג ק"י ב' ודרכ"ה בענין וע"ט. גם הנה בחי' המל' נק' חותם שוקע וחותם בולט ועשיית חותם שוקע זהו ע"י קיום שס"ה ל"ת שהוא ביטול כו', וחותם בולט זהו"ע מ"ע כמ"ש בד"ה שימני כחותם, לכן תיקון יסוד דנוק' זהו ע"י שמור חכור ע"י מ"ע כו' ועי"ז נמשך בקש שלום כו'. וזהו"ע וביום השבת יפתח וכן ממטלמ"ע פתחי לי כו' כנ"ל, גם שמור זהו יראה שורש שס"ה ל"ת, וזכור אה' שורש רמ"ח מ"ע. והנה י"ל דלפי"ז בחי' וע"ט גבוה מבחי' סו"מ שמבחי' סו"מ זהו תיקון המל' ובחי' ועש"ט זהו תיקון וההמשכה אוא"ס במדות כו', ובמ"א אמרו דל"ת נמשכים מבחי' י"ה ומ"ע נמשכים מו"ה שהם המדות, ואפ"ל דשניהם אמת כי הנה הדכר הוא המשפיע והוא גבוה יותר וכנ"ל, אך שרש הברכה וההמשכה הוא בשביל הנוק' כמארז"ל שאין נותנין לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו שנא' להניח ברכה אל ביתך, ואעפ"כ הפרנסה בא לידו תחלה וכותבין בכתובה ואוקיר ואוזין כו', וזהו ע"ד אענה את השמים והם יענו את הארץ, ואעפ"כ בשרשה ארץ קדמה לד' בה' והיינו כי נסב"ת ואחעט"ב, לכן ע"י ל"ת שהם תיקון המל' נמשך מבחי' י"ה אלא שנמשך זה בז"א תחילה כו', וכן ע"פ עבודת ה' הנה הנוק' הוא אשה יראת ה' והזכר אה' כמ"ש זכר חסדו, והנה בשרשן היראה גבוה מהאהבה כי יר"ת שרשה מיר"ע שהוא מחכמה שלמעלה אפילו מאה"ר שהיא בבינה כו' לכן במ"א אז תתענג על ה' דא צלותא דמעלי שבתא.

ה) **וז"ע** זו"ש בד"א נאמרו, כי הנה שמור הוא בחי' הביטול הנק' זהו הביטול היש לאין עד שלמטה היש אלא שבטל לבחי' אין וזהו בחי' יראה סו"מ כו' וזכור שהוא בז"א בחי' יחו"ע זהו בחי' למעלה מהיש וכולא קמי' כל"ח, וזהו"ע שבתא שהוא העלאה בבחי' ביטול היש ואח"כ עי"ז המשכה בחי' ביטול האמיתי כו' וכמ"ש בד"ה את שבתותי שבחי' ב' שבתות כהלכתן ז"ע ב' בחי' ביטול הנ"ל. אך הנה כתי' כי אל דעות ה' שבשם אל כולל ב' הדעות כי הוא למעלה מב' הבחי' שהם בחי' יחו"ע ויחו"ת והוא ית' למעלה מהאצי' ושם ב' הבחי' שווין. וז"ע בדיבור א' נאמרו ע"ד במאמר א' יכול להבראות שפי' בחי' כתר שנק' מאמר א', וכן לפי הפירוש דשמור היינו ל"ת ושרשן מבחי' י"ה ומ"ע הם בחי' ו"ה דזכור, הנה גם י"ה הוא יחוד או"א כו' אכן אוא"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מהחכמה רבבות מדריגות לאין קץ וע"כ שם ב' הבחי' די"ה עם ו"ה שווין וכמ"ש בד"ה לבסומי בפי' עד דלא ידעי בין כו', כי ארור המן הוא לדחות הרע שהוא בחי' עמלק כס י"ה המכסה על בחי' ו"ה שאין השם שלום, וא"כ זהו כענין מל"ת שענינם

כן, וברוך מרדכי זהו המשכת האור כענין מ"ע כו', ובחי' תשו"ע שהי' להם בימי המן זהו גבוה מב' הבחי' ע"כ השמחה עד דלא ידעי כו' כי שם ב' הבחי' די"ה עם ו"ה שוין ועי"ד ביוה"כ לפני ה' תטהרו למעלה משם הוי'. והנה בשבת מאיר ג"כ בחי' זו ולכן נק' גם שבת בשם שבת שבתון כמו יוה"כ וכמ"ש בזח"ב ר"ה רע"ב שיש ג' בחי' בשבת היינו שבתא דליליא בחי' שמור ושבתא דיומא בחי' זכור, ובמנחה הוא הגבוה משניהם ומצד בחי' זו זו"ש בד"א נאמרו, אך התועלת והטעם שבד"א נאמרו זהו כדי להיות בחי' בקש שלום, שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה זהו ע"י בחי' הגבוה משניהם כענין עושה שלום במרומיו בין מים ואש שצ"ל ע"י בחי' הגבוה משניהם דלאו מכל אינון מדות איהו כלל, כמו"כ להיות חיבור ויחוד זו"ש צ"ל ע"י בחי' הגבוה משניהם בחי' מלך שהשלום שלו כו', ועוד זאת כי הנה כתיב לעשות את השבת כי הגם דשבת מיקדשא ומקיימא מ"מ ע"י עבודת האדם בכל שיהמ"ע בתומ"צ ממשיך בו תוס' קדושה כנודע שיש כמה בחי' בקדושה כמו שיש קדוש בוא"ו, ויש קדוש בלא וא"ו, שהוא למעלה מבחי' קדוש כו' כמ"ש במ"א ע"פ שאו ידיכם קדש כו', וכך ע"י התומ"צ ממשיכים בשבת תוס' קדושה, ועמ"ש מזה בתו"א ע"פ זכור וז"ש שמור את יום השבת לקדשו וכן זכור כו' לקדשו דהיינו להמשיך תוס' קדושה ממש בין בבחי' שמור בין בבחי' זכור כו', וז"ש אח"כ ששת ימים תעבוד כו' ר"ל תעבוד שתהי' עובד אלקים, כי בשיה"מ מאיר שם אלקים דצ"ל עובד אלקים, והיינו ע"י ועשית כל מלאכתך שהן נק' שיה"מ ונק' שימ"ב (בד"ה והי' מדי חדש הנ"ל) שנמשכו מבחי' ראשית זו חכ' כי כולם בחכמה עשית ותכלית ירידת החכ' בשימ"ב ול"ט מלאכות החורש והזורע כו' הוא לצורך עלי' שיתעלה כל הבחי' המעשה ג"כ לקשרה בה' אחד שהמלאכות הן לצורך אדם חיותו וקיומו, וכאשר האדם נושא את נפשו בתפלתו לה' אחד בק"ש ואהבת כו' ובתפלה בא' כו', ובעסק התורה הרי ג"כ כל כחות החיוני שבמלאכות שמהם חיותו וקיומו מתעלים עמו ונכלל בא' כו', ולכן ע"י ט"ל מלאכות הנ"ל כשמתעלי' ע"י ששת ימים תעבוד נמשך עי"ז בשבת בחי' טלא דנטיף מעתיקא, ויתן לך אלקים מטל השמים כו'. והנה ידוע ע"פ מארז"ל בין עובד אלקים לאשר לא עבדו תרוויהו צדיקי גמורי הוו אלא אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים כו' ועי"ז וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה מה שהקב"ה מוציא חמה מנרתקה שהוא גילוי שם הוי' בלא המגן והנרתק כו', כ"ז נמשך ע"י עובד אלקים כי צחוק עשה לי אלקים כי הצחוק והתענוג נמשך דוקא מביטול היש כו', ועי"ז ויום השביעי שבת לה' אלקיך פי' שיתגלה בחי' שבת עילאה שהוא שבת לה' אלקיך שמש צדקה ומרפא לעולם, ולכן נא' זו"ש בד"א שהוא בחי' שלמעלה מזו"ש כנ"ל כדי שע"י כח זה ששמעו וקבלו יוכלו להמשיך תוס' דקדושה משם בבחי' זכור ובחי' שמור כו', וזהו וקראת לשבת עונג ר"ת ענג נהר גן שהן ג' מדרי' שבבחי' שבת כסדרן מלמעלמ"ט כו'.

קיצור. ענין לקדשו ענין תעבוד, דבור זכור נגד יקוו המים, זו"ש בד"א נאמרו, ענין שבת כי ימי החול השפלה לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין

דהדיוטא, חרסי האדמה ימי החול שיחת חולין, ומקור ההמשכה מבחי' המל', אני ה' לא שניתי, לכן בכל שי"ב נז' רק שם אלקים, בשבת נתעלה בחי' פנימי' כאדם השובת בדיבורו והיינו בבחי' חכים ולא בחכמה ידיעא כו', ואזי מתגלה התענוג שער החצר הפנימי' כי חצר החיצונה אותי' הדיבור קדום למע' מהחכ' ומזה נשמה יתירה בני ובין בני ישראל אות היא כו', יעקב נגד שם אלקים, וישראל שם הוי' וזהו ששת ימים תעבוד עובד אלקים ובשבת ישראל וע"ד ההפרש בין אופנים לשרפים, והענין כי הנה אית רצון שנולד מהבינה והדעת, ואית רצון שלמעלה מהבינה והדע' ומזה נמשך אתהפכא, אך ההכנה לזה מי שטרח בע"ש, ששת ימים תעבוד עורות עבודים, ועיקר ההכנה ע"י המצות שהם תר"ך עמודי אור רצה"ע שבו תענוג העליון בחי' מרוב כל, אך שמור וזכור ע"ד סו"מ וע"ט בקש שלום התחברות ב' הפכים כו' כמו נבואת משה אצי' מאיר בגוף גשמי, שבת נק' שילוב הוי' באלקים חצר הפונה קדים, שמש צדקה מרפא, ואמת ה' לעולם, וצ"ל תחלה סו"מ וע"ט כי עוונותיכם מבדילים בניכם לבין אלקיכם ממכ"ע, נמצא סו"מ מתקן שיהי' אלקינו וע"י וע"ט ממשיך רמ"ח איברים דמלכא, טוב יסוד ואח"כ היחוד נק' ובקש שלום גם ע"י סו"מ שמור חותם שוקע מתקן יסוד דנוק' כלי ריקן, וע"י זכור יסוד דדכורא שוב ומ"מ ל"ת בי"ה כי בשורש ארץ קדמה כו'.

בהשמטות זח"א סי' כ"ה ד"י ע"א, כל אורייתא לא אית בה כרת אלא על מל"ת, מ"ט פסח ומילה דאינון מ"ע ואית בהו כרת אלא כי פסח הוא מל' כו' ובה מל"ת שהם בחי' שמור, וענין הק"פ לחברה וליחדה עם ז"א שבו מ"ע והיינו ע"י מילה יסוד ז"א, וזהו ע"ד התכללות מדת יום בלילה*, ונמצא ע"י חסרון המילה מבטל היחוד הנ"ל דמ"ע ומל"ת לכן קיימא עלי' המל' הנק' מל"ת ודן אותו בכרת, וכן ע"י ביטול הפסח כו', ועד"ז שבת יש בו עשה ול"ת ולפי שאז יחוד זו"נ כו'. והענין כי ע"ד במל' מתגרה יגמה"ר שז"ע י"ג עלי' דשושנה בכדי לנטרא לה שלפי שקרובה יותר למקום הקליפות ע"כ צריכה הגנה ושמירה ממקום גבוה יותר דהיינו מא"א, משא"כ בז"א כמבואר בבה"ז ר"פ בראשית, ועד"ז ענין שמור שהם מל"ת ושרשן גבוה יותר ממ"ע ואעפי"כ הם במל' אלא מטעם הנ"ל שהיא צריכה שמירה ממקום עליון, וזהו על ידי מל"ת שממשיכים מבחי' כח"ב יחוד או"א כנז' בד"ה פקודי, ומזה נמשך בה השמירה, וזהו לשמרה אבל מ"ע הם המשכ' האור בז"א הם רמ"ח אברים כו', ולכן על מ"ע אין בה כרת כי רק נחסר האור כו' אבל על ל"ת מלבד שנחסר האור נתבטל השמירה, ויונקים הקלי' מהמל', לכן יש מל"ת שחייבים עליהם כרת כי כרת אותיות כתר, אלא שזהו ההיפוך שע"י הארת הכתר הוא הגנה והשמירה וכשמבטל לזה נכרת משרשו והקליפות שולטים עליו כו', אך על מ"ע דפסח ומילה שהם יחוד זו"נ והתחברו' מ"ע ול"ת יש כרת מטעם שמפסיק בין זכור לשמור כי צ"ל החיבור ב' הבחי' ע"י בקש שלום שלאחר סו"מ וע"ט, וזהו זו"ש בד"א נאמרו וכיון שזה מבטל החיבור והיחוד לכן

* יום בלילה: בכת"י ב': לילה ביום.

אין דומה למבטל משמור מ"ע שאין בזה כרת שאינו פוגם בל"ת כלל רק בהמ"ע משא"כ בפו"מ שזה הפגם אעפ"י שהוא ביטול מ"ע הוא נוגע בכל הל"ת כי ע"ז מבטל יחוד מל"ת עם מ"ע, שהו"ע המכוון מה שזו"ש בד"א נאמרו, וע' בד"ה והי' לכם לציצית, איך הטיפה נמשך ע"י יסוד נמשכת מכל הרמ"ח איברים, מזה מובן איך ע"י המילה נמשך היחוד מכל רמ"ח מ"ע להתיחד עם המל' שבה מל"ת כו'. ואפ"ל שענין היחוד דמ"ע ומל"ת גורם המשכה חדשה שלמעלה מב' הבחי' כ"א בפ"ע ע"ד זו"נ ואזי ויברך אותם ושורה עליהם בחי' הגבוה משניהם, והיינו כי מעלת מ"ע שבהם האור נמשך בבחי' גילוי תוך כלי ממש, משא"כ מל"ת הגילוי רק ע"ד שלילה כו' ומעלת מל"ת שהאור הוא ממקום גבוה יותר לכן אינו מאיר בבחי' כלי ממש, אבל ע"י יחוד מ"ע ומל"ת כמו בשבת ענין זו"ש מאיר בחי' הגבוה משניהם ששם בחי' האור של הל"ת יוכל להאיר בגילוי כמו במ"ע, וע"ד במקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורין יכולים לעמוד שצד"ג ממשיכים יחוד זו"נ ע"י רמ"ח מ"ע, ואמנם בע"ת ממשיכים יחוד או"א והיינו ע"י שזדונות נעשה כזכיות, והזדונות הם ל"ת וכשהם נעשים כזכיות נמצא מאיר אור הל"ת בגילוי כמו מ"ע, וז"ע יחוד או"א, ועד"ז יובן ע"י יחוד מ"ע ומל"ת נעשה זו"נ עד יחוד או"א, וזהו ביום ההוא יהיה ב"פ י"ה שגם מ"ע שהן בבחי' ו"ה יהי' כמו ל"ת שהם י"ה כמ"ש סד"ה והי' מב"י כו', וע' כה"ג בד"ה ביום השמע"צ, איך שהחכמה מאיר בריחוק והבינה מאיר בקירוב, וזהו אחכמה והיא רחוקה ממני וע"י התשובה הם ממשיכים כו' שיהי' גם החכמה מאיר בקירוב וזהו ביום השמע"צ כו' ע"ש, והנה הריחוק והקירוב זהו כענין מל"ת ומ"ע, שמ"ע שהן בכלים מאירים בקירוב ומל"ת שהם רק בבחי' לא הרי האור מאיר בריחוק רק בבחי' מקיף, ועפי"ז יובן דענין יחוד מ"ע ומל"ת נמשך להיות לרחוק שנעשה קרוב כו', וז"ע פו"מ שהם החיבור של מ"ע ומל"ת וכנ"ל פסח שבאמת אפ"ל אף שהוא מ"ע מ"מ ענינו כמו מל"ת לדחות הרע שזהו הפסח והדילוג כי בחפזון יצאת דפי' בסש"ב לברוח מהרע בבחי' אתכפיא אף שעדיין לא נתהפכו מדותיו ולע"ל נא' כי לא בחפזון תצאו כו', וכן המילה להעביר קליפות הערלה הרי ענינה לדחות הרע שזהו מל"ת לכן ע"ז נעשה יחוד מ"ע ומל"ת כו'.

בזהר שם פי', יחוד ל"ת ע"ד מדת לילה ביום כי לילה צריכה שימור ג' משמרות הוי הלילה, וכן בהמ"ק והלוים והכהנים שומרים ליל שימורים ושמור הוא מל"ת והנה ע"י התכללות מדת לילה ביום נמשך מבחי' ישת חושך סתרו כנז' סד"ה וידעת והוא המשכה מבחי' כתר יתרון האור נמשך מהחושך, ויהי ערב ויהי בקר יום א' ע' רבות בראשית ספ"ג שהי' הקב"ה יחידי ולע"ל והי' יום א' הוא יודע לה' ובמאו"א יו"ד ס"ח, אם א' נק' א"א כו' והיינו שבחי' ישת חושך סתרו יומשך בבחי' יום וגילוי וז"ש לא יהי' לך עוד השמש לאור כו', והי' לך ה' לאור עולם וזהו יום א' וזהו שכל המצות שעשה אאע"ה לא נק' שלם עד שמל שלימות חיבור זו"נ כנ"ל, פסח אינו נאכל אלא בלילה מל', (ומילה אינו אלא ביום ז"א) ובליל שימורים כענין שמור.

תוספות והערות על הדרוש

זכור את יום השבת, דרוש הראשון בת"א פ' יתרו וקיצור מהדרוש שבת"א דקט"ו ע"ד ע"פ זכור את יום השבת לקדשו, להבין ענין הציווי לקדש את השבת והלא שבת מיקדשא וקיימא. ועמ"ש מזה בד"ה את שבתותי תשמרו שלא נדפס בלק"ת. וגם כי לכאורה שורש גלוי האור שבשבת הוא למעלה מבחי' ישראל ששרשם בז"א ושבת בראשית הוא בחכמה מוחין דאבא עיין בלק"ת בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ ספ"א, וא"כ מהו שישראל ימשיכו הקדושה בשבת, וענין שמור את יום השבת, וענין בדבור אחד נאמרו, זכור עם י"ה רמ"ח מ"ע כ"כ בקונטרס שבסוף ספר הבחיי פ' יתרו סעיף ל"ד וכ"ה בבחיי שם דף צ"ז ע"ג ע"פ זכור את יום השבת, ובת"ז דף ה' ע"א זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע עיין מזה בת"א פ' שמות בד"ה זה שמי לעלם ובד"ה לבך יהגה אימה איה סופר כו'.

ב) **והנה** להבין כ"ז צ"ל תחלה כללות ענין השבת מהו (ועמ"ש מענין שבת לקמן סד"ה זכור את יום השבת דרוש השני ובד"ה ענין האבות הן הן המרכבה ובפ' תרומה בד"ה מי יתנך כאח לי בענין קונה שמים וארץ ובד"ה ויקהל משה ולעיל ס"פ בשלח סד"ה אכלוהו היום וסד"ה ענין לחם משנה), והיינו שבשי"ב הוא בחי' את כל אשר עשה (עיין בד"ה והיה מדי חדש בחדשו ספ"א ורפ"ד ונק' מע"ב, וע' מ"ש בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"ב) ע"י צירופי אותיות דעשרה מאמרות שהוא בחי' ירידה מבחי' מחשבה שהוא בחי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם ששם למעלה היש ולמטה כלא חשיב כמבואר בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה ושם רפ"ג, וע' בלקו"ת בשה"ש בהביאור הראשון ע"פ יונתי בחגוי מענין כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ולהיות הירידה בבחי' דיבור להיות עלמא דאתגלייא ומשם יפרד זהו ירידה ונקרא אותיות מלשון ואתא (וע' מזה בלק"ת פ' הברכה ע"פ ואתה מרבבות קדש, ואתא לשון תרגום שהוא בחי' אחוריים כו' ושם קאי על אותיות התורה שהתורה מתחלת באל"ף אנכי ומשם נמשכים אתוון רברבין וכאן מדבר על אותיות בריאות העולם בעשרה מאמרות שמתחילין בבי"ת בראשית ברא כו' בהבראם בה' בראם ה' זעירא) כי הדבור מקבל רק מבחי' אחוריים של ששה מדות עליונות, שהמדות עליונות יומין עילאין הם מיוחדות בו ית' ואני הוי' לא שניתי, ועיין באגה"ק סי' ט"ו ד"ה להבין משל ומליצה בענין שאמר אברהם ואנכי עפר ואפר, וההפרש והשינוי בעולמות נמשך משינויי וצירופי אותיות הדבור וכמ"ש באג"ה סי' ו' ד"ה וזורע צדקה שכר אמת.

ג) **וזהו** שבכל מעשה שי"ב עד אחר ויכולו לא נאמר רק שם אלקים ע' באגה"ת פ"ד בענין שם אלקים לגבי שם הוי' ובסש"ב ח"ב ספ"ד כי שם אלקים הוא בחי' אותיות וכלים, רק אחר ויכולו כו' כי בו שבת נזכר שם הוי' ביום עשות הוי' אלקים, כי שמש ומגן הוי' אלקים, ועמ"ש מזה בד"ה ואתה תצוה, שזהו ענין והבדילה הפרוכת, ועיין בפ' לך לך בד"ה והבדילה הפרוכת ובפ' בראשית בד"ה אעשה לו עזר כנגדו מענין עובד אלקים, ואח"כ

בסוף שימ"ב נאמר והנה טוב מאד, ע"ד בעלי תשובה, ועי"ז ויכולו השמים, כי בו שבת (ואפ"ל כמו התשובה החזרת פב"פ כך הוא ענין שבת בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ ספ"א, ושבת אותיות תשב בד"ה שובה ישראל דרוש השני, ובששת ימי המעשה ירידת המדות בהדיבור כנ"ל סעיף ב' ובשבת אדרבה עליות המדות בחב"ד, ואפ"ל זהו קידוש דשבת זכרהו על היין שהיין משמח אלקים ע"י נכנס יין יינה של תורה יצא סוד סוד ה' ליראיו, וכמו"כ קידוש דיין דשבת משמח שמות אלקים שנזכרו במע"ב (וע' מענין קידוש על היין בסידור בד"ה רב שמואל בר"י מרקד אתלת) וע' בזח"ג פ' אמור דצ"ה ע"א מענין זכרהו על היין, וע"ש פ' שמיני דל"ט ע"ב ע"פ וחכך כיין הטוב הולך לדודי).

ד) **אך** הנה כתיב אשר ברא אלקים לעשות, וארז"ל במד"ר פ' בראשית פי"א כל מה שנברא בשימ"ב צריך עשי' תורמסין צריך למתוק, וכ' המ"כ בשם רש"י שזהו מדכתיב אשר ברא אלקים לעשות אפי' מה שכבר נברא צריך לעשות עוד בתיקונו, ובמא"א אות תא"ו סעי' י"ג תורמוס נק' קליפות נוגה שצריכה מיתוק עכ"ל, וא"כ עד"ז אפי' בשבת קדש שנאמר בו ושמרו בנ"י כו' לעשות את השבת, שישראל עושים את השבת ע"י מעשה המצות או ע"י תשובה (וכמו גבי מצות שנאמר ועשיתם אותם וארז"ל כאלו עשאוני, וע' מ"ש בד"ה השמים כסאי בפי' לעשות ולקיים) ויקדים ענין חכמות בחוץ תרונה ופי' בזח"א פ' תולדות דקמ"א חכמות היינו ח"ע וח"ת, בחוץ שנתלבשה התורה בעשיה גשמיות אז תרונה, וע' מ"ש מענין חכמות בחוץ בלק"ת בד"ה בהעלותך את הנרות דרוש השני ספ"ה והיינו כי ראשית חכמה, ראשית הוא ל' נקבה, שהיא מקבל מבחי' ראש, וזהו והחכמה מאין תמצא, והנה בברכת המצות אומרים אשר קדשנו במצותיו וצונו, אשר הוא אותיות ראש, וממשיכים מבחינה זו ע"י המצות בח"ע וח"ת וזהו תרונה. וענין תרונה רננא דאורייתא שהם הטעמים זרקא מקף שופר והם גבוהים מהחכמה כי בענין ד' בחי' טנת"א האותיות בז"א והתגין בבינה והנקודות בחכמה והטעמים בכתר וע' בת"א בד"ה ויהי מקץ דרוש השני מענין ובלילה שירה עמי ובלק"ת פ' אמור בהביאור ע"פ והניף הכהן אותם ובד"ה שה"ש ונת' במ"א ע"פ וארא אל אברהם, וזהו חכמות בחוץ תרונה שע"י שנמשך החכמות בחוץ נעשה עלייה לבחי' החכמה באור הכתר וזהו תרונה.

ה) **ומעתה** יובן ג"כ ענין לעשות את השבת שהתקון הוא שממשיכים בחכ' מבחי' עונג העליון בחי' ראש וכענין יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב שהם חו"ב ש"י עולמות קנה חכמה קנה בינה (ופי' לעשות ע"ד צחוק עשה לי אלקים ועמ"ש ע"ז במד"ר פ' וירא פנ"ג שהוסיפה על המאורות כו', וע' מענין כי שרית עם אלקים שעי"ז נק' ישראל לי ראש בלק"ת ס"פ שלח בד"ה אני ה' אלקיכם דרוש השני פ"ב ועי"ז בא ההמשכה מבחי' ראש בבחי' ראשית כו', ועד"ז י"ל מה שארז"ל במד"ר פ' בראשית ס"פ י"א גבי שבת כנס"י יהי' בן זוגך וכמ"ש לקמן והיינו מפני

שישראל ממשיכים בחי' ענג העליון בחי' אשר קדשנו שהוא בחי' ראש בבחי' חכמה הנק' ראשית).

ו) **וזהו** ענין זכור עם י"ה וזכרי עם ו"ה כי ארז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ראו כי ה' נתן לכם את השבת, דהיינו ב' בחי' הילוך מלמטה למעלה ע"י התפלה סולם מוצב כו' ומלמעלה למטה וכמ"ש ג"כ ע"פ ויאמר משה אכלוהו היום בענין הילך בתורתי, והנה ההעלאה של המצות מלמטה למעלה זהו זכור עם י"ה, זכור הוא אהבה שהוא שרש לרמ"ח מ"ע ועי"ז עולים בבחי' י"ה (ומ"מ זכור את י"ל את מרבה יראה כמ"ש בלק"ת בד"ה וידעת היום דרוש השני ע"פ ואהבת את) והנה תכלית ההעלאה הוא בשביל ההמשכה למטה וכענין מאה ברכות ותרומת מעשר (הג"ה תרומת מעשר העלאה ויש לפרש ע"ד מ"ש בת"א פ' ויצא בענין עשר אעשרנו לך), והנה עיקר ההמשכה מלמעלה למטה הוא בשבת וזהו זכרי עם ו"ה, וזהו כענין אקב"ו, ובשבת אומרים קדשנו במצותיך.

ז) **וזהו** הציווי זכור את יום השבת לקדשו, שזהו ע"ד לעשות את השבת, והיינו ע"י ששת ימים תעבוד, וגם פירוש זכור כי שבת עצמו שהוא בחי' ראשית חכמה, זכרון למעשה בראשית, והיא לשון נקבה כנ"ל, וזכור את יום השבת להמשיך בו מבחי' אשר קדשנו, אותיות ראש בחי' דכר (וזהו"ע כנס"י יהי' בן זוגך כנ"ל) ועמ"ש במ"א כה"ג בענין שבת שבתון, נאמר שבת שבתון הוא לכם ל' דכר ונאמר ג"כ שבת שבתון היא לכם. וענין שמור את יום השבת, שמור זו משנה, לשמור השפע שנמשך מבחי' זכור כו' (וגם שמור זהו יראה שהיא שרש לשס"ה ל"ת ושיהיו אהוי"ר יחד עיין בלק"ת בד"ה וידעת היום דרוש השני) והנה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו שיהיו יחו"ע ויחו"ת שוין כענין מ"ש במ"א ע"פ ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו ושמו להם ראש אחד, וכענין לעשות הישר (ועמ"ש בענין ולא ילמדו עוד איש את רעהו כו' ובענין משמח חתן שהוא ז"א עם הכלה שהיא מ' בהשוואה אחת) והתגלות זו יהי' לע"ל יום שכולו ארוך, ועמ"ש בענין כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו. ע"כ הקיצור.

קיצור דקיצור. לקדשו, זכור עם י"ה זכרי עם ו"ה. (ב) ענין שבת מהדבור אותיות ואתא אחוריים. (ג) במע"ב נאמר רק שם אלקים, יין משמח אלקים. (ד) לעשות את השבת, אשר ברא אלקים לעשות, חכמות בחוץ תרונה, ראשית חכמה, ובמצות אשר קב"ו ראש. (ה) וזהו לעשות את השבת, צחוק עשה לי אלקים, כי שרית לי ראש. (ו) זכור עם י"ה רמ"ח העלאה י"ל העלאת בחי' אדם לבחינת כי לא אדם הוא, ואח"כ זכרי עם ו"ה המשכת רמ"ח אברים בחי' אדם. (ז) זכור לעשותו זכר, ראשית ראש, שמור יראה שורש שס"ה ל"ת ומשנה (הג"ה שס"ה גידי הדם המשכת האורות בהכלים עיין בלק"ת בשה"ש ד"ה לסוסתי ברכבי הראשון) בדבור אחד.

קיצור דקיצור. סי' א' ענין לקדשו (וענין זכור ושמור בדבור א' נאמרו) וענין זכור עם י"ה רמ"ח מ"ע וכן זכרי עם ו"ה. (ב) וצ"ל תחלה

כללות ענין השבת שבשימ"ב הוא בחי' את כל אשר עשה והיינו הירידה בצירופי אותיות הדיבור בע"מ משא"כ בשבת כתי' ממצוא חפצך ודבר דבר כי בשבת נמשך החיות מבחי' מחשבה, וענין אותיות ואתא לשון תרגום שהדבור מקבל רק מבחי' אחוריים של המדות (הג"ה, וע' עוד מענין מחשבה ודיבור בבה"ז פ' תרומה סד"ה מי זאת הנשקפה ובד"ה ואי תימא ותקנא רחל באחותה, ומשם יובן גודל המעלה והמדריגה ממה שבשבת מאיר גם בבי"ע מבחי' מחשבה שלמעלה מבחי' דיבור, וע' בלקו"ת בד"ה והניף ידו על הנהר פ"א עכ"ה). (ג) ולכן במע"ב נז' רק שם אלקים, ואחר פ' ויכולו נז' ביום עשות ה' אלקים, והנה טוב מאד בחי' תשובה. (ד) אך הנה כתיב אשר ברא אלקים לעשות לתקן כמ"כ גבי שבת שנא' לעשות את השבת כאלו עשאוני, ויקדים ענין חכמות בחוץ תרונה, וע' מ"ש במ"א דבשבת מצוה לנגן בשיר בפה מזמור שיר ליום השבת, ג"כ ע"ד תרונה הנ"ל. (ה) וזהו לעשות את השבת להמשיך עונג העליון מבחי' אק"ב, אשר אותיות ראש, בבחי' שבת בראשית. (ו) וצ"ל שתי שבתות כהלכתן, זכור עם י"ה רמ"ח מ"ע זהו העלאה וזכור הוא אהבה, וע' מ"ש בד"ה וכל בניך לימודי הוי' בענין י"ה שהוא רו"ש ובד"ה רני ושמחי בענין כהת"י * וזכרי עם ו"ה זהו המשכה. (ז) וזהו זכור את יום השבת כי שבת בראשית לשון נקבה ולהמשיך בו מבחי' אשר וראש שהוא בחי' דכר והיינו ע"י ששת ימים תעבוד, וע' מ"ש בהערות סעי' י"ב בפי' כנס"י יהי' בן זוגך, זכור ושמור בדבור א' נאמרו שיהי' הגילוי ביחו"ת כמו ביחו"ע גילוי זה יהי' לע"ל. והנה יש קושי' א"כ שביתה של הקב"ה רק מהדיבור וסתם שביתה הוא מעשיה ר"ל מה שאנו מצווים על השבת הוא רק מלעשות מלאכה ולא מהדיבור שהרי אמירה לנכרי אינו רק מדרבנן ולא מדאורייתא, וכיון ששביתתו של הקב"ה הי' מהדיבור א"כ לכאורה הי' צ"ל גם השביתה מדיבורי חול ג"כ מדאורייתא, והפנ"י כ' מזה ס"פ יתרו ותירוצו דהעולמות שנעשו הם שובתים, וזהו דוחק לפרש כן על שביתה שלו. וי"ל דהא מצינו שבריאת שמים וארץ נק' ג"כ מעשה ידיו כמאמ' על כל שבח מעשי ידיך, מעשי אצבעותיך, ובהביאור ע"פ מה יפו פעמיך נז' שיש אותיות שהם ג"כ בחי' עשי' דוגמת אותיות שבכתב, ואפ"ל ע"ד שיש ג' בחי' אותיות אתוון רברבין זהו מחשבה אתוון בינונים זהו אותיות הדיבור, וכמ"ש ע"פ הזהר תרומה קל"ב א', ואתוון זעירין נק' עשי' ע' מא"א א' נ"ב, וכיון בהבראם בה' בראם ה' זעירא, וע' במא"א אות ה' סעי' א' ע"כ נק' עשי', זהו צמצום והשפלה גדולה להתצמצם בבחי' אתוון זעירין ע"כ הוא למטה מסתם דיבור ובשבת העלי' מאתוון זעירין שהוא עשי' וגם מאתוון בינונים שהוא סתם דיבור כי אז בא ההמשכה מבחי' מחשבה כמ"ש בלקו"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני והמח' נק' אתוון רברבן וכמ"ש בזח"ב תרומה דקל"ב א' שלכן הא"ב דשבת אל אדון כו'. ויותר י"ל כפשוטו שהשביתה מהדבור של הקב"ה זהו כמו שביתה מעשי' כיון מדיבורו של הקב"ה נתהווה מעשה דהיינו כי הוא צוה ונבראו יש מאין א"כ כיון ע"י הדבור נעשה ונתהווה העשי' הגשמי'

כהת"י: = כל הנשמה תהלל י"ה.

חשוב הדבור מעשה, משא"כ דיבורו של אדם שאין מתהווה מהדיבור מעשה אינו חשוב מעשה, ולכן אין אנו מצווים מדאורייתא על שביתה מהדיבור כ"א על שביתה מהמעשה, אף שהקב"ה שבת מדיבור שאני דיבורו שחשוב מעשה כיון שע"י נתהווה העשי' א"כ שביתתו מהמאמר חשוב שביתה מהעשי', אבל אצלינו אין חיוב מדאורייתא לשבות מהדיבור כיון ע"י דיבורינו אין מתהווה כלום ולא נעשה ע"י מעשה ואעפ"כ בדברי קבלה נא' ודבר דבר כיון שמ"מ שביתת הקב"ה הי' ממאמר וכמ"ש בירושלמי מה הוא שבת ממאמר אף אתה שבות ממאמר, וכמ"ש בלק"ת פ' בהר סד"ה את שבתותי תשמרו ספ"ד, אבל מה"ת אין חיוב בזה לשבות מהדיבור דשאני דיבורו של הקב"ה שחשוב מעשה ממש כיון שבו וע"י נעשה העשי', וכן מבואר במד"ר פ' לך ס"פ מ"ד ע"פ לזרעך נתתי מאמרו של הקב"ה חשוב מעשה שנאמר לזרעך נתתי את הארץ אתן אין כתיב כאן אלא נתתי כו' ע"ש, א"כ שביתתו ממאמר היינו ממש שביתתו מן המעשה.

תוספות והערות על הדרוש *

מ"ש זכור עם י"ה גימט' רמ"ח מ"ע, כ"כ בבחיי פ' יתרו ע"פ זכור את יום השבת, וז"ל דצ"ז ע"ג *, ומה שהזכיר הכתוב כאן זכור הכוונה על השבת הגדול הוא מדת יסוד שמשם נמשכים רמ"ח מצות, רמז בו זכור י"ה, והוא יום השבת עכ"ל. ואפ"ל שנק' שבת הגדול ע"ש שזהו המשכה מבחי' גדול הוי' ומהולל מאד, ובקונטרים שבס"ס פ' יתרו סעיף ל"ד זכור הוא יסוד משם נמשכים רמ"ח אברים גימ' זכור י"ה רמ"ח ושמור ל' השמר פן ואל ל"ת כו' עכ"ל, וע' בלקו"ת מהאריז"ל פ' קדושים ע"פ את שבתותי תשמרו פי' ג"כ שבת הוא יסוד מלך הדר כו', ומ"ש משם נמשכים רמ"ח אברים ר"ל הטפה הנמשכת מן היסוד היא יוצאת מהמוח דרך כל הרמ"ח איברים כמ"ש בת"א ס"פ וישב סד"ה ונתתי לך מהלכים גבי אך הנה כ"ז אם בדרכי תלך ובלק"ת בד"ה והיה לכם לציצית דרוש השני פ"א (שהמשכת ח"ע בבחי' גילוי למטה להיות נמשך הביטול בנש"י הנה הוא עד"מ כמו הטפה ממוח הזכר שמוכרח להתפשט תחלה בכל האברים כו' כך צ"ל התפשטות והמשכות ח"ע ע"י רמ"ח אברים דמלכא שהן רמ"ח מצות כו' והמצות הן הן שממשיכות ח"ע בחי' ביטול לכללות נש"י כו') וזהו זכור עם י"ה גימ' רמ"ח, כי י"ה הם או"א שהם המוחין שמשם נמשך הטפה דרך כל הרמ"ח אברים שהם רמ"ח מ"ע ונמשך ע"י

בבחיי . . צ"ז ע"ג : בהוצאת שעוועל ע' קצח.

תוספות והערות על הדרוש : נדפס גם לעיל בפ' יתרו ע' תתקמה בקיצור, וכאן יש הגהות נוספות, והוספת סעי' ה'-ז', יא'-יב, עם קיצור דקיצור.

היסוד הנק' זכור • וזהו זכור עם י"ה גימ' רמ"ח [(וע' מ"ש מענין פי' צדיק בלקו"ת בשה"ש בד"ה מי יתנך כאח לי) ולפמ"ש בהדרוש כאן דזכור עם י"ה זהו העלאה יש להבין זה ממ"ש בזח"א ר"פ ויצא דקמ"ט ע"ב בענין סולם שהוא יסוד מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וכן מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה, וע' בזהר ס"פ ויגש דרי"א ע"א ע"פ ויאסור יוסף מרכבתו ויעל לקראת אביו יעו"ש ועד"ז יובן ג"כ העלאת זכור לבחי' י"ה, ועיין בזהר ויקרא דף ה' סע"ב גבי רישא דכולא מחשבה היא דהיינו אבא וסיומא דההיא מחשבה אתר דאקרי בקר היינו יסוד, וזהו ג"כ ענין משכיל לאיתן שמבחי' משכיל שהוא מקור החכמה נמשך בבחי' איתן שהוא יסוד וגם הוא עולה לקבל מבחי' משכיל, כנרמז כ"ז בסבא דמשפטים דק"י סע"א וז"ל ואיהו סליק עד דסליק עד מוחא עילאה כו' וההוא מוחא עילאה משכיל לאיתן כו', ובחי' זו בעבודה יובן ממ"ש בלקו"ת בד"ה ראה אנכי נותן (שהוא ענין התקשרות החזקה לבחי' ביטול שלמעלה מהשכל המושג, ועי"ד נר ה' נשמת אדם נר היינו רמ"ח אברים ותרין דרועין שעולים בבחי' ביטול כמו הנר שמתנענע תמיד למעלה, ועי"ד מ"ש כהתי"ה כמ"ש בד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון וזהו זכור עם י"ה כו', גם כי זכור זהו אה"ר שמבחי' דכר כמ"ש בלק"ת פ' תזריע בד"ה שוש תשיש שהוא האהבה שלא ע"מ לקבל פרס משא"כ בחי' נוק' נשים דעתן קלות בחי' אה"ז, וע' בלקו"ת פ' עקב בד"ה ולהבין שרש טעם ספ"א)]

קיצור. ענין זכור עם י"ה גימט' רמ"ח מ"ע, העלאת יסוד למוחא • ומשם נמשך השפע ע"י כל הרמ"ח מ"ע וזהו ענין סולם כו' וראשו מגיע, וענין ויאסור יוסף מרכבתו ויעל, וענין משכיל לאיתן [(וזהו זכור עם י"ה ע"ד כהת"י והיינו ענין נר ה' נשמת אדם)]

ב) **והפרדס** ערך זכור כ' וז"ל כענין זכור ושמור אינון קוב"ה ושכינתי' זכאה איהו מאן דמייחד לון ביום השבת דאיהו יסוד וכו', הנה בפירוש אמרו כי זכור ושמור הם תפארת ומל' וכן מוסכם בפי המקובלים באומרם זכור לזכר ושמור לנקבה, ויש שפירש זכור ליסוד ואינו עיקר עכ"ל. וא"כ לפירושו י"ל זכור היינו תפארת זכרי היינו יסוד, וכמש"ש בערך זכירה וז"ל זכירה ביסוד כי הוא המזכיר כל הדברים עכ"ל, וזהו ע"ד שנתבאר בסידור ע"פ זכר רב טובך יביעו, דרך הזכרון מבחינת רב טובך שהוא יסוד דא"א יביעו, ובת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש השני (ועמ"ש בענין זכרונות ומלכיות דר"ה שנקרא יום הזכרון כו' ושם מבואר שיש בזה ב' בחי' הא' זכרונות לשון זכירה שהוא היפך השכחה הב' לשון זכרות עלמא דדכורא) היינו שרק בחי' זכר והארה מרב טובך יביעו, וזה ענין זכור ת"ת עם י"ה היינו כי ת"ת בריח התיכון ונק' עמודא דאמצעיתא בחי' העשיר משא"כ

נוסחא אחרינא: שמשם נמשכה ההמשכה דבחי' חכמה ובחי' ביטול דרך כל הרמ"ח מ"ע ונמשך ע"י צדיק יסוד עולם הנק' זכור.

נ"א: העלאת ההתקשרות בבחי' הביטול דחכמה.

יסוד נק' והדל לא ימעיט כו' ברע"מ ר"פ תשא, ע"כ נק' זכרי, וע' בזהר פ' יתרו דף ע' א' בענין ספר הזכרון ספר דההוא זכרון ובפ' ויקהל דף רי"ש א', מובן דזכרון הוא ביסוד. והנה כתיב ישמחו השמים ר"ת י"ה, ושמים היינו ת"ת שהוא בחי' זכר משפיע, ותגל הארץ ר"ת ו"ה והיינו זכרי עם ו"ה כי יסוד הנק' זכרי הוא בחי' כי כל בשמים ובארץ דאחיד שמיא וארעא ומחבר ו"ה שיהי' ותגל הארץ (וע' מזה בעה"ק ח"ב פמ"ב בפי' מארז"ל בפ' הספינה דע"ה ב' עתידים צדיקים שיקראו ע"ש של הקב"ה והוא כענין אלה תולדות יעקב יוסף, אך לפי הפי' דכאן אין הפי' זכרי ע"ד בחי' דל כ"א אדרבה זכרי זהו ההמשכה מלמעלה למטה ע"י צי"ע וע' במא"א אות ז' סי"ג מענין זכרי ובי"נ שם וע' באות ר' סי' ג' בענין ראש צדיק, וענין ברכות לראש צדיק שראשו נמלא טל וזהו זכרי עם ו"ה, וא"כ אפ"ל דזכרי גבוה מבחי' זכר כי זכר היינו הזכירה של האדם ואף שהיא אה"ר מ"מ היא זכר של האדם אבל זכרי זהו ההמשכה מלמעלה). אך מהו ענין כפל ב' פעמים רמ"ח מ"ע, י"ל ע"ד מ"ש בד"ה ראו כי ה' נתן לכם את השבת בענין הקושי' מה שאנו אומרים בשבת קדשנו במצותיך דרך בקשה לעתיד כו' ובכל ברכות שבחול וגם בברכת המצות אומרים אשר קדשנו במצותיו שכבר קדשנו, והתירוץ שם שבחול נבנים הרמ"ח אברים ע"י רמ"ח מ"ע אבל ההמשכה בהעלם עדיין היינו באצי' ברמ"ח אברים דז"א וזהו אשר קדשנו במצותיו ל' נסתר, ובשבת הזווג זו"נ בא ההמשכה בגילוי ע"י יסוד במל' *, וזהו קדשנו במצותיך לשון נוכח שבא בגילוי, וזהו כמ"ש בלקו"ת בשה"ש בהביאור ע"פ קול דודי ד"ה ולהבין ענין מדלג, ושם פ"ג שהמצות נקראים פירות כמארז"ל סוף סוטה מאי פירי מצות וגם נקראים לבושים, והיינו כשהם עדיין בבחי' מקיף נקראו לבושים וכמ"ש בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית דרוש השני פ"ב ובד"ה יונתי בחגוי פ"ב ובד"ה ועתה יגדל נא, וזהו אק"ב ל' נסתר שהם בבחי' מקיף עדיין, וזהו זכור עם י"ה, כי י"ה הוא עלמא דאתכסיא (והיינו כנ"ל דזכור שהוא העבודה של האדם בבחי' אה"ר ועי"ז ממשיך אקב"ו והוא בבחי' י"ה כי מצוה לשון צוותא וחיבור דהיינו המשכת אוא"ס ב"ה באצילות כמ"ש במ"א ע"פ וירא ישראל את היד הגדולה והוא בבחי' מקיף עדיין, אך כדי שיומשכו בבחי' או"פ זהו ענין זכרי עם ו"ה שכשמאירים) בבחי' או"פ נק' פירות פרי עץ הדר, ובמד"ר פ' ויחי פצ"ח ע"פ בן פורת יוסף בן פורת כו' וגם כי לשון פרי' ורבי' פרו ורבו עם לשון פירות הכל שרש א', וזהו ענין קדשנו במצותיך לשון נוכח שיהיו המצות עושין פירות, וכמ"ש במד"ר פ' נח פל"ג כך מעשיהן של צדיקים עושים פירות הה"ד אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, וע' פרדס ערך פרי עץ ובזהר ויחי דרל"ח א' ע"פ אוסרי לגפן בענין עץ עושה פרי ועץ פרי, וזהו א"כ ב' ההמשכות כי זכור עם י"ה היינו שההמשכה היא עדיין מבחי' ישמחו השמים תוס' האור בז"א אבל בשבת זהו ותגל הארץ שנמשך ג"כ

נ"א: יבוא ההמשכה דחכ' בבחי' פנימי' ע"י הצ"ע בגילוי במל' והוא ענין ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כמ"ש בזהר ר"פ נח.

במל' ע"י יוסף (כי כל בשמים ובארץ*, וע' זח"ג פ' ויקרא די"ב א' שדיבור זכור את יום השבת לקדשו מכוון נגד מאמר תדשא הארץ דשא, אימתי אתרביאת ארעא קדישא ואתעטרת בעטרהא הוי אומר ביום השבת, וע' מ"ש מזה בתוס' לקו"ת בהקיצור ע"פ כי כארץ תוציא צמחה, ובמ"א ע"פ והתהלכתי בתוככם נת' שזהו ההפרש בין פ' שמע שנק' עושין רצונו ש"מ ובין פ' והא"ש שלא נק' עושין רש"מ אעפ"י שנא' בה והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי אלא כי פי' עושים רצונו ש"מ היינו שיומשך ההמשכה במל' הנק' מקום בפנימי' משא"כ כשהוא בבחי' מקיף עדיין נק' אין עושין רצונו של מקום, וע' בסידור בד"ה נשמת כל חי תברך את שמך) וזהו ענין זכרי עם ו"ה רמ"ח, לכן מלכות גימט' ב' פעמים רמ"ח היינו מתחלה צ"ל נמשך האור ברמ"ח אברים דז"א ואח"כ נמשך בה בחי' קדשנו במצותיך לנוכח ואז הוא בחי' מלכותך מל' כל עולמים כו'.

קיצור. ובפרדס פי' זכור הוא ת"ת זכרי הוא יסוד ע"ד ספר זכרון ואזכור את בריתי, זכר רב טובך יביעו, ות"ת נק' עשיר ויסוד נק' דל וא"כ זכור עם י"ה ע"ד ישמחו השמים ר"ת י"ה וזכרי עם ו"ה ע"ד ותגל הארץ ר"ת ו"ה (אך לפי הפי' דכאן אין זכרי בבחי' דל כ"א זכרי זהו כשנמשך מלמעלה למטה ולכן נק' זכרי משא"כ זכור שהוא זכור של האדם), וענין הכפל ב"פ רמ"ח מ"ע ע"ד אק"ב לשון נסתר כשהם עדיין בבחי' י"ה, וקדשנו במצותיך כשמאירים בגילוי ע"ד מאי פירי מצות, וזהו זכרי עם ו"ה.

ג) **עוי"ל** ענין ב' פעמים רמ"ח מ"ע ע"ד הנזכר בביאור והיה לכם לציצית הנ"ל ושם פ"ג דפי' וזכרתם את כל מצות ה' לעשותם זכרים כו' כי המצות בעצם נק' מצות המלך שהם במ' אך ע"י אתעדל"ת ממשיכים שיהי' רמ"ח אברים דז"א, א"כ לפ"ז י"ל זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע וזהו רמ"ח מ"ע כמו שהם במ', והיינו כשנפרש זכרי כמ"ש בגמ' ספ"ג דפסחים בענין לא כשאני נכתב אני נקרא א"כ זכרי היינו שם הוי' כשנקרא בשם אדנ"י שאינו נק' כמו שנכתב רק בלבוש ונרתק כמ"ש בתו"א פ' וישב בד"ה שיר המעלות ומבואר בד"ה ועתה יגדל נא כח אד', ושם רפ"ג שמבחי' זו נמשך המצות בבחי' מצות המלך, וצ"ל ועתה יגדל נא כח אד' להמשיך גילוי ההעלם של בחי' מלכותך בבחי' מלכות כל עולמים, וזהו זכרי עם ו"ה חיבור שם אדנ"י עם שם הוי' והיינו ע"י ו"ה וכמ"ש בביאור רני ושמחי דרוש הראשון שיחוד הוי'

בשמים ובארץ: נ"א, וכמ"ש בזח"ג פ' ויקרא דף י"ב א' וז"ל כתיב זכור את יום השבת לקדשו, וכתיב במעשה בראשית תדשא הארץ דשא עשב אימתי אתרביאת ארעא קדישא (ע' בתו"א בד"ה הבאים ישרש מענין כי תהיו אתם ארץ חפץ וסד"ה וישב יעקב בארץ) ואתעטרת בעטרהא הוי אומר ביום השבת דהא כדין אתחברת כלה מטרוניתא במלכא לאפקא דשאין וברכאן לעלמא עכ"ל, ופי' דשאין ע' בזהר תרומה דק"ע סע"א ע"פ בנאות דשא ירביצני ובלק"ת סד"ה האזינו השמים דרוש השלישי בענין כשערים עלי דשא כו'.

אדנ"י זהו ע"י המצות והוא בחינה הראשונה מלמטה למעלה שבעליית המל' בחי' לא זז מחבבה עד שקראה בתי, ואח"כ כשממשיכים אור יותר בבחי' המצות שיהיו בבחי' זכור ממש זהו זכור עם י"ה רמ"ח מ"ע, והמ' ג"כ נכללת עם ז"א כמ"ש בפרדס ערך זכור, ועמ"ש ע"פ זה אלי ואנוהו שארז"ל התנאה לפניו במצות ע"ד תשובה ומע"ט שע"י התשובה נעשו המעשים טובים ומאירים יותר וכמ"ש בלק"ת בד"ה יונתי בחגוי, בהביאור השני ע"פ ומראך נאוה, ועמ"ש מענין זכרי עם ו"ה בד"ה אלה פקודי המשכן ספ"ב, ואפ"ל דזכרי עם ו"ה חיבור ויחוד שם אד' עם שם הוי' יש בו מעלה יתירה מבחי' זכור עם י"ה ע"ד גדול העונה אמן מן המברך, והנה אמן הוא חיבור הוי' אד' וחיבור זה נמשך מבחי' עליונה יותר שלכן ברוך מתחיל בבי"ת ואמן מתחיל באל"ף.

קיצור. עוי"ל זכרי זהו שם אד' עם ו"ה וזכור עם י"ה ע"ד וזכרתם את כל מצות ה' דפי' בלק"ת בד"ה והיה לכם לציצית לעשותן זכרים וזהו קדשנו במצותיך, אשר מצותיך הן בחי' י"ה ע"ד תפילין דמארי עלמא בזח"ג ואתחנן דרס"ב סע"ב.

ד) פסוק זכור את יום השבת בזח"א ד"ג ע"ב וע"ש דף ה' סע"ב ובסה"מ סי' ע"ז גבי עאלת אות ז'. בהשמטות זח"א סי' כ"ה ד"ט ע"ב ומההוא סטרא אתי עולה דאיהו זכר וכתיב זכור את יום השבת מ"ע עכ"ל, וע' מענין עולה דאיהו זכר בזהר ויחי דרמ"ו סע"א ובפ' ויקרא ד"ו ע"א ומשם יובן ענין זכור עם י"ה. פ' בראשית דמ"ח ע"ב ת"ח כתיב זכור את יום השבת כו' וכתיב שמור את כו' זכור לדכורא ושמור לנוק' כו' וע"ש ג"כ בהשמטות ססי' מ"ם מזה. (פ' מקץ דקצ"ט סע"ב) זח"ב פ' יתרו דף ע' ע"ב דכר ונוק' ברזא דאחור וקדם אחור ברזא דשמור קדם ברזא דזכור כו' וע' מענין אחור וקדם צרתני בזהר בשלח דנ"ד סע"ב ודנ"ה ע"א, פ' יתרו דפ"ח א' ודפ"ט א', דצ"ב א' ושם משמע דזכור הוא יסוד וע"ש באריכות. (משפטים קי"ח ב') תרומה קל"ח א' (קס"ב א' קס"ז א', פ' תצוה קפ"ה ב'). זח"ג ויקרא די"ב א' כתיב זכור את יום השבת לקדשו וכתיב במע"ב תדשא הארץ דשא אימתי אתרביאת ארעא קדישא ואתעטרת בעטרהא הוי אומר ביום השבת כו' וזהו כנ"ל בענין זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע ותגל הארץ ר"ת ו"ה ועמ"ש בהקיצור ע"פ כי כארץ תוציא צמחה מענין תדשא כו' (פ' צו דכ"ט א' פ' קדושים דפ"א סע"ב, והרמ"ז שם פי' זכור מנין ע"ב קס"א את יום השבת שהוא ת"ת לקדשו להעלותו לבחי' קדש והיינו עליות ז"א שעולה למקום או"א עכ"ד וזה כמ"ש בזהר אמור דף צ"ד ע"א דמלכא ירית לאו"א ואחיד בההוא קדש ואתעטר בהו כו' ושם דשבת לאו זמין הוא דהא ירותא דילי' הוא ודאי ירותא דקדש קא ירית, ובמק"מ שזעיר מלביש לאבא ומ' מלבשת אימא, וזהו מש"ל בענין זכור עם י"ה רמ"ח מ"ע ר"ל זכור שהוא ז"א והנוק' נכללת בו רק שהיא טפילה לו ולכן לא נזכרה בפ"ע כמ"ש הרמ"ז שם ובזהר תרומה קל"ח א' ונרמז בתיבת את וזהו זכור את, והם עולים ומלבישים לבחי' י"ה שהם או"א שנרמזו בר"ת יום השבת, וביאור ענין ירותא דקדש קא ירית נתבאר בסידור

שער המועדים בביאור מאמר הנ"ל דפ' אמור צ"ד, ועמ"ש מענין ירושה בלק"ת בד"ה תורה צוה לנו משה מורשה פ"ד.

זהר אמור דצ"ה ע"א כתיב זכור את יום השבת לקדשו ותנינן זכרהו על היין כו' עד כי טובים דודיך מיין וע"ש (דצ"ב סע"ב, פ' חוקת דקפ"ד ע"ב, פ' פנחס דרכ"ד, ר"נ, האזינו דרצ"ו.

והנה בתו"א פי' זכור עם י"ה זהו עליות מלמטה למעלה וזכרי עם ו"ה זהו המשכה מלמעלה למטה, וצ"ל כי בהמצות יש ב' בחי' אלו העלאה והמשכה, דהיינו העלאה כמו צדקה תרומם והארץ שהם המצות הדום רגלי, וכן נת' בד"ה מזוזה מימין שהמצות הם העלאה וכן בד"ה המגביהי לשבת, ובכמה מקומות מבואר שהם המשכה וא"כ זהו ב' בחי' הנ"ל (וע' מזה באריכות כאן בתו"א בד"ה זכור את יום השבת לקדשו דרוש השני) וזהו כמ"ש בזהר אמור צ"ד הנ"ל זו"נ עולים לאו"א זהו זכור עם י"ה העלאת המצות למעלה ואח"כ נמשך המשכה זכרי עם ו"ה והיינו סעודה ג'. אך אפ"ל בענין אחר כי ידוע שמי עם י"ה שס"ה היינו אשר ל"ת גבוהים ממ"ע שהמ"ע הן בחי' אורות הנמשכים בכלים וזהו ענין ו"ה, זכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע, אבל ענין י"ה נקראו הנסתרות, והן ע"ד איהו וחיוהי כי והחכמה תחיה ולמעלה מבחי' איהו וגרמוהי שהם בהמדות כו' כמ"ש בע"ח שמ"א פ"ז וגם כי החכ' נק' אמת וכמ"ש בביאור אלה מסעי (דרוש השלישי) בענין חותמו של הקב"ה אמת שהוא למעלה מבחי' המדות וכן הבינה שנק' אין חקר לתבונתו ישעי' סי' מ' וכן לתבונתו אין מספר דהיינו שהוא למעלה מסדר ההשתל' ששם מאיר בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן כו', ולכן בחי' זו אינה נמשך בהכלים ממש ונמשך רק ע"י ל"ת שהם בחי' אתכפיי' וביטול הרצון וכד אתכפיי' סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה לעילא וכמ"ש מזה בד"ה אלה פקודי המשכן משכן העדות ובד"ה שחורה אני ונאוה ובד"ה שימני כחותם, וזה ענין שמי עם י"ה שס"ה ל"ת שהם למעלה מבחי' ו"ה, אך בשבת שהוא עליית העולמות ואזי גם המצות מתעלות ביתר שאת ולכן אז גם רמ"ח מ"ע מתעלות בבחי' י"ה וזה ענין זכור עם י"ה רמ"ח מ"ע שע"י זכור דשבת מתעלות המ"ע ג"כ שיהיו ע"ד בחי' י"ה, והוא עצמו הענין המבואר בזהר אמור שבשבת עולים זו"נ במקום או"א ממש דהיינו שגם בחי' לתבונתו אין מספר וכן בחי' אמת יומשך בבחי' הכלים של המצות ע"ד תתן אמת ליעקב כו' ואמת הוי' לעולם, ועד"ז נת' בהביאור ע"פ והי' מספר בנ"י כו' אשר לא יספר ע"ש פ"ד, ועד"ז נת' בענין תושבע"פ בינה יתירה ניתנה באשה ששם האור הנמשך ע"י מל"ת מבחי' י"ה יוכל לשכון בכלים כמו מ"ע כו', ואפ"ל זהו ענין שמור שהיא תושבע"פ, וזהו שארז"ל שלכן נאמר גבי שבת מצוות בשני ווי"ן בנחמי' סי' ט' כי שקולה שבת כנגד כל המצות גם לכן זכור ושמור בד"א נאמרו כדי שגם המ"ע יתעלו ע"ד ל"ת ושגם מל"ת יהיו מאירים תוך הכלים כמו מ"ע ועיקר גילוי זה לע"ל.

ה) **ומ"ש** בתו"א בסעיף ב' * בד"ה והנה להבין כ"ז כמו באדם גלוי השכל בדבור שהוא בחי' ירידה, ע' מש"ל בפ' בשלח בד"ה להבין ענין לחם משנה גבי משה שהי' כבד פה כי שרש משה הי' בבחי' פנימית אבא ע"כ לא הי' יכול להשפיל א"ע בבחי' פה ודיבור כו' וכמ"ש מזה בסידור שער בהמ"ז בד"ה ת"ר מנין לברהמ"ז מן התורה ע"ש סוף הדרוש, ובלק"ת פ' עקב בד"ה ולהבין שורש טעם, ושם פ"ב גבי ולכן הי' משה כבד פה וכבד לשון כי חכמה זו היא נעלמה מעין כל חי וא"א לבוא בגילוי בהשתלשלות כלל כו', ועוד כמ"ש בלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון פ"א כי הנה לאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא כו' וע"ש דהמאמרות יהי אור ויהי רקיע נחשב מילין דהדיוטא לגבי הקב"ה לפי שאין ערוך אליו כלל, וע' בתרגום פ' ויצא ע"פ מה נורא המקום הזה לית דין אתר הדיוט וברע"מ ר"פ כי תצא דמט"ט אע"ג שהוא שרו של עולם הדיוט הוא לגבי מארי' וע' מ"ש בתו"א בד"ה ענין חנוכה בענין מצוה להביא מן ההדיוט. ומש"ע דבחי' דיבור נק' עלמא דאתגליא ע' מש"ל בד"ה אז ישיר משה ובנ"י בד"ה ובאור הענין כי הנה ארז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים עד ולכן הי' כבד פה שבחי' דיבור והתגלות נמנע ממנו כו'. ומש"ע משא"כ מדותיו ית' כו' בלי שום שינוי, עיין באג"ה סי' ט"ו בד"ה להבין משל ומליצה בענין שאמר אברהם על מדת החסד והאהבה המאירה בו כו' שהיתה מרכבה עליונה כו' לגבי מהות אור האהבה וחסד עליון שבאצי' ואנכי עפר ואפר כו' ויותר מזה להבדיל באלפים הבדלות כו' והוא ג"כ כמו ערך המתיקות שבתפוח הגשמי' לגבי המזל המכה בו ואומר לו גדל ששם המתיקות ענין מתיקות רוחני כמ"ש בתו"א בד"ה פתח אלי', ולכן בהמדות עליונות עצמן אין שום שינוי כלל וכמו המשל הנזכר בפרדס שער עצמות וכלים פ"ד כמו המים אשר הם מתחלקים אל הכלים והכלים משונים בגוונים זה לבן וזה אדום וזה ירוק הנה כאשר מתפשט המים אל הכלים ההם עם היות המים פשוטים מכל גוון הנה יתראו בגוון הכלים ההם וישתנו לפי גוונם והנה לפי האמת אין השינוי הגוון ההוא קנוי במים כו' ע"ש, והנה הכלים הם אותיות הדבור וכמ"ש בסש"ב ח"ב ספ"ד ובאגה"ת פ"ד ולכן מצד האותיות והדיבור נתהוו כל השינוים כמ"ש באגה"ק סי' ו' וז"ל וכן כל שינויי הפרטים שבכל עולם ועולם הוא לפי שינויי צירופי האותיות וכן שינויי הזמנים בעבר והוה * ועתיד ושינויי כל הקורות בחילופי הזמנים הכל משינויי צירופי האותיות שהן הן המשכות החיות ממדותיו ית' כמ"ש בסש"ב ח"ב פ"א אבל לגבי מהותו ועצמותו ית' כתיב אני הוי' לא שניתי בין בבחי' שינויי ההשתלשלות כו' בין בבחי' שינויי הזמן כו' עכ"ל ויעו"ש, אך בכאן ביאר שגם בהמדות עליונות ג"כ הוא בחי' אני הוי' לא שניתי רק השינויים נמשכים בהתגלות הצירופי אותיות, ובזה יובן מה שנדחקו בספרי חכמי המחקר בענין מדותיו ית' איך יבוא זה עם ענין אני ה' לא שניתי שאין בו התפעלות שהוא שינוי ח"ו ותירץ בספר הכוזרי תחלת מאמר שני וז"ל ונק' רחום כשהוא

בת"א בסעי' ב' : סס, ד.
והוה : **באגה"ק קי, א : הוה.**

מתקן ענין מי שהיו בני האדם מרחמים עליו לרוע עניינו מייחסים אל הבורא הרחמים והחנינה ואמיתתם אצלינו חלישות הנפש ואין זה ראוי לו ית' אבל אמנם הוא שופט צדק גוזר בריש אדם אחד ועושר אדם א' מבלי שישתנה בעצמותו ולא ירחם על אחר ולא יכעוס על אחר ואנחנו רואים כזה בשופטי בני אדם כששואלים אותם בדינים ודנין במה שמחייבת התורה ויהיו אנשים זוכים בדין ואחרים חייבים והכל תלוי מניב השופט (ר"ל דיבורו ודינו) בלי השתנות בו שינוי וכן השי"ת פעם נקרא אל רחום וחנון ופעם יקרא אל קנוא ונוקם והוא אינו משתנה ממדה אל מדה עכ"ל וכ' המפרש שם שכ"כ הרמב"ם במ"נ ח"א פנ"ד. הנה נדחקו מאד לאמר שבאמת אין שייך בו מדות אלו כלל רק שנקרא רחום כשהוא מתקן ענין מי שהיו בני אדם מרחמין עליו כו' ונדחקו בזה כדי לקיים ענין אני הוי' לא שניתי. ובאמת אין הענין כן שהרי נאמר אל רחום וחנון כו' זכור רחמיך וחסדיך כו'. אלא הענין הוא דבודאי שייך מדות אלו באצי' אלא שהן למעלה מעלה ממהות המדות שבבי"ע ולכן אין בהם שום שינוי כלל כמו שאין שינוי במהו"ע ית' שהוא למעלה אף מהמדות עליונות ואף מבחי' חכמה עילאה כידוע וזהו ענין ולאו מכל אלין מדות איהו כלל וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ט אמנם האציל ע"י צמצום מדות אלו באצי' שבהם ועל ידם מנהיג עולמו ואעפ"כ גם המדות כיון שמיוחדות בו ית' ע"ד עשר ספירות בלי מה לכן גם בהם הוא בחי' אני הוי' לא שניתי וכמש"ל. שהשינויים נמשכים רק מבחי' הדבור וכמשל שכתב הכוזרי והכל תלוי מניב השופט בלי שישתנה בו שינוי וכ"כ בפרדס בעה"כ ערך שינוי שאין שינוי אלא במל' כשמלובשת במט"ט וכ"כ במא"א אות שי"ן סעי' ס"ה. וכ"כ בזהר ויחי דרכ"א ע"א בפי' שושנת העמקים שהוא המ' הנק' שושנה ופי' ג"כ ל' שינוי דהיא משניי' גוונהא זמנין לטב זמנין לביש זמנין לרחמי זמנין לדינא כו' ושם דבחי' עץ החיים זהו בחי' דלא אשתני ולא מתהפך לעלמין. ופי' בזח"מ דהמל' משתני' פעמים מאור החסד ע"י מיכאל כו' אבל ת"ת הנק' עה"ח אין בו שום שינוי כלל והיינו כנ"ל שגם בהמדות עליונות אין שום שינוי וזהו עולם חסד יבנה שהחסד נבנה בצירופי אותיות הנק' אבנים ועי"ז נמשך ממנו השפע בעולמות כו'. ועפ"ז י"ל מ"ש בס' התמונה תמונה א' אות שי"ן וז"ל והשי"ן הוא מלשון אני הוי' לא שניתי עכ"ל. וכ' המפרש כי אין בדבריו ית' שום שינוי כלל עכ"ל. והנה בתמונה הב' אות שי"ן כ' והנה צורת אות השי"ן רמוזה לשלשה אבות ושלשתן הן המרכבה כו' וא"כ היא מורה על חג"ת וכ"כ בזהר ויחי דרכ"ד ע"א וא"כ כיון שהיא במדות והרי חו"ג הם ב' הפכים א"כ איך הוא מורה על לא שניתי. אך לפמ"ש א"ש כי המדות עליונות עצמם הם למעלה מעלה ממהות המדות שבנבראים ואין ערוך כלל וזהו הרבותא שאעפ"י שנקראים חג"ת בחי' שי"ן עכ"ז הוא באמת אני הוי' לא שניתי, ועוי"ל שזהו ע"י ת"ת בריח התיכון המיחד חו"ג ע' באג"ה סי' י"ב בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום ולקמן בת"א בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה.

ז) **ומ"ש** בת"א בד"ה וזהו שבכל מעשה * שי"ב כו' לא נאמר רק שם אלקים כו' ע' מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה באתי לגני ספ"א ובהביאור שם פ"א מבואר ל"ב אלקים הם ל"ב נ"ח י"ל ל"ב נתיבות כמו שהם מאירים במלכות משא"כ כבוד גימט' ל"ב נתיבות חכ' עילאה ע' פרדס ערך כבוד וערך לב, וע' עוד מענין ל"ב אלקים שבמע"ב שהן ל"ב נתיבות בסידור בדרוש חרבות צורים (בדפוס ברדיצוב דקנ"ט ע"ג) ועמ"ש בענין ציצית ל"ב חוטין דומה לכסא הכבוד שעי"ז נמשך מבחי' ל"ב נתיבות עילאין הנק' כבוד במלכות וז"ס היחוד כן מובן ממ"ש הפרדס שם ועמ"ש בסידור בד"ה כי על כל כבוד חופה, וז"ש בת"א סד"ה יביאו לבוש מל' בענין ת"ח צ"ל בו שמינית שבשמינית כי הנה בבחי' חכמה יש ל"ב נתיבות החכמה וגם לב גימט' ל"ב וכללות שניהם עולה ס"ד ושמינית שבשמינית הוא חלק א' מס"ד כו' וצ"ל מהו ענין ב"פ ל"ב, ולפמ"ש בשם פרדס א"ש והיינו שיש ל"ב נתיבות חכמה עילאה אבא דאצי' וזהו כבוד עילאה וכמו"כ יש ל"ב נתיבות במל' הנק' חכמה תתאה, וכן במא"א אות למ"ד סי"ט כתב ל"ב נתיבות הם ל"ב הויות וכנגדם לבושים להם ל"ב אלקים וא"כ ל"ב אלקים דמע"ב הם הלבושים דל"ב נתיבות ובשבת מאיר ל"ב הויות שהם עצם ל"ב נתיבות ח"ע, וזהו וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו, כבודו דוקא ועמ"ש ע"פ מי זה מלך הכבוד כו' מי הוא זה מלך הכבוד כו'. ומש"ע בתו"א ושם אלקים הוא הנרתק לשם הוי' עמ"ש מזה בדרוש חרבות צורים (ושם דקנ"ט סע"ב) דכמ"כ בגשמיות בהשמש הגשמי שיש בו ג"כ נרתק כמ"ש במד"ר פ' בראשית פ"ו גלגל חמה יש לו נרתק שנאמר לשמש שם אהל בהם, הנה שרש השמש משם הוי' ושרש הנרתק שלו משם אלקים וע' עוד שם בסידור דקס"א ע"ג בד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם בענין הפרסא המפסקת בין אצי' לבריאה ושזהו ההפרש בין שבת לששת ימי המעשה ופרסא זו היא בחי' שם אלקים וכמבואר ממ"ש בלק"ת פ' בלק בהביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב ושם ספ"א, וע' בסש"ב פט"ו בענין ושבתם וראיתם בין עובד אלקים כו' שעי"ז זוכה לקבל מבחי' כצאת השמש בגבורתו מה שלע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתקה, ומזה יובן ענין לעשות את השבת דלקמן. ונרתק נמצא בתרגום ברות סי' ד' ז' שלף איש נעלו וטלא גבר ית נרתק יד ימיניה, וישלוף נעלו שם ח' וטלא בועז ית נרתק יד ימיני' וכו' במתורגמן שהוא מלשון תיק נר תיק וכ"כ בערוך ערך תיק תיק הספר עם הספר פי' נרתק ור"ל תיק לבחי' נר ע"ד כי אתה נרי ה', ושם אלקים הוא תיק לבחי' זו, וכמו"כ ענין נעל הוא הפרסא כמ"ש ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים כו' וזהו הנרתק. ומ"ש בת"א ואח"כ בסוף שי"ב נאמר והנה טוב מאד ע' זח"ב יתרו דס"ח ב' ובהרמ"ז. ומ"ש כאדם ששובת מבחי' מילין דהדיוטא וזהו שבת בת שהיא מ' עולה לבחי' שי"ן אני הוי' לא שניתי כנ"ל ושי"ן ג' קוין בריח התיכון.

וזהו שבכל מעשה: סס, ד.

ז) **ומש"ע** אך הנה כתיב • אשר ברא אלקים לעשות כו' לעשות את השבת כו' שישראל עושין ומוסיפין אור בשבת ע"י מעשה המצות בששת ימי המעשה י"ל דהיינו ע"י שימי החול שממשיכים בהם קדושה ע"י התומ"צ כמ"ש בר"ח שער הקדושה פ"ב וזהו ע"ד חולין שנעשו עטה"ק כמ"ש בסידור בד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם, והנה ע"י שהחול נעשה עטה"ק ממשיך מבחי' קדה"ק בשבת קדש, דהיינו ע"י שמרחיב גבול הקדושה מלמטה שגם החול נעשה על טה"ק ע"ז מקדשין אותו מלמעלה להגדיל הקדושה דהיינו שיהי' נמשך בבחי' כי קדש הוא לכם דבחי' שבת יהי' נמשך בו מבחי' קדש הקדשים שהוא למעלה מבחי' קדש כו' וזהו עצמו ענין ההמשכה מבחי' ראש ואשר בבחי' ראשית וזהו ע"ד צחוק עשה לי אלקים דוקא, וזהו ענין עובד אלקים בסש"ב פט"ו וכמ"ש בהביאור ע"פ ועשית בגדי קדש בענין שע"י המילה העברת המסך המסתיר נכנס כה"ג לפנים מהפרכת המבדיל בין קדש לקדה"ק עד"ז יובן שע"י העבודה בחול כו' עושה ומוסיף אור בשבת. ומ"ש דכתיב חכמות, זהו פותח את ידיך ב' יודי"ן גם ע"י חבור ב' בחי' ל"ב נתיבות בשבת שזהו ענין חכמות י"ל ע"ז גורם שיהא נמשך ממו"ס דלא אתפתח, ב"פ ל"ב ס"ד י"פ ס"ד גימט' שמש והיינו שמש צדקה, א"נ צדיק כתמר יפרח, תמר גימט' שמש, וע' בד"ה לך לך שלהיות נובלות חכמה שלמעלה תורה זהו ע"י הכתר וכמ"ש אל יתהלל החכם בחכמתו כ"א בזאת כו' וי"ל זה נמשך ע"י ח"ס. תרונה ע"ד כנפים כנשרים ושטים ע"פ המים, גם תרונה רננא דאורייתא תורה קנין א'.

ח) **ומ"ש** ובאור הדבר הוא ראשית ל' נוקבא, י"ל ע"ד מ"ש בזח"ג פ' האזינו דר"צ ע"א והאי עדן מקבל מעדן עילאה ועיין בפי' מאת הוי' היתה זאת בד"ה ביום השמע"צ כנישין וע' פרדס ערך ראשית זח"ג האזינו רצ"ד א' ע"פ ראשון לציון שלמעלה מבחי' ראשית. ואפ"ל כי בראשית ב' הוא ראשית הגילוי בחכמה יבנה בית אבל ראשון זהו א' וזהו ביום הראשון גימט' כתר ושהחכמה נק' נוק' י"ל ע"ד הוי' בניקוד אלקים, אשר אותיות ראש ועמ"ש בענין כשישראל עונין ישר"מ הקב"ה מנענע בראשו, תר"ך גלגלתא, ושהחכמה נק' ראשית ל' מקבל זהו ע"ד המבואר בלק"ת ע"פ שובה ישראל דרוש הראשון ספ"ב, עונג העליון בד"ה ואהי' אצלו אמון וזהו דוקא חכמות כשנתלבשו בחוץ כי צחוק עשה לי אלקים וזהו תרונה ע"ד רננא דאורייתא שירה עמי, לכן לעשות את השבת שהשבת נק' שבת בראשית כו'.

ט) **ומעתה** יובן ענין לעשות את השבת היינו כנ"ל וגם כי שבת השי"ן חג"ת או חב"ד ולעשות שיהי' השי"ן כח"ב ועמ"ש בד"ה והי' מדי חדש בפי' ומדי שבת בשבתו ומ"ש בד"ה מים רבים בפ' נח ויש עוד בחי' שבת עילאה גם ע"ד ועשיתם אתם כאלו עשאוני, ועוד דשלמה אמר שבעה הבלים ע"כ השביעי כנגד יום השבת והיינו כמו ומותר האדם מן

אך הנה כתיב : ע, א.

הבהמה אין כי הכל הבל בלק"ת ס"פ בחקתי וא"כ לעשות את השבת המשכה וישע ה' אל הבל ש"ע נהורין כו'.

י) **וזהו** ענין זכור עם י"ה וזכרי עם ו"ה היינו מלמטה למעלה ומלמעלה למטה ע"ד הסולם שבו עולים ויורדים בד"ה ראו כו' והעליי' בהסולם ע"י תפלה ומע"ט וזהו זכור כי הרי זכור היינו לקדשו על היין וקידוש זה דוקא במע"ט וההעלאה לבחי' י"ה והיינו הבירורים מתעלים בחו"ב כי בחכ' אתברירו וזהו ע"ד חכמות בחוץ תרונה והיינו שע"י עלי' זו מקבלים או"א מהכתר שהוא קש"י כו' העלאת בחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא כו' שתי שבתות כהלכתן עלי' בסולם ממטלמ"ע ומלאכי אלקים שהם המצות עולים להיות נעשים רמ"ח אברים דמלכא וזהו זכור עם כו' כי ראשו מגיע השמימה שם יו"ד ה"א ישמחו השמים ויורדים בבחי' זכרי עם וא"ו ה"א וע' בהרמ"ז ויצא ח"י חוליות כו'.

מאה ברכות בד"ה הבאים ישרש, ועיקר בחי' זו בשבת כמ"ש ויברך אלקים את יום השביעי ע' זח"ג מ"ז ב' י"ל קאי על יסוד שנק' המבורך וע' מד"ר בראשית פי"א וע' זח"ג דף רצ"ו סע"א, זכרי עם ו"ה ועמש"ל ססעי' ב' וא"כ אק"ב ל' נסתר זהו ע"ד ומלאכי אלקים עולים ובשבת במצותיך זהו ע"ד ויורדים כו', ועיין לעיל דף ב' ע"א ססעי' ג' לפרש בענין אחר.

יא) **בתו"א** בד"ה וזה הצווי זכור * אך כדי כו' הוא ע"י ישראל כו' היינו כי ישראל ז"א ושבת בראשית חכמה, והנה האבות חג"ת דז"א הן הן המרכבה עילאה שמעלים את או"א לקשרן באור א"ס כמשנ"ת בת"א שם בד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה וזהו ענין יפה כח הבן כי או"א במזלא אתכלילן וז"א בעתיקא אחיד ותליא וכמש"ש בת"א בד"ה הנה להבין שרש ענין מ"ת דק"כ ע"ג וזהו ענין זכור אהבה פולחנא דרחימותא והוא ז"א עם י"ה היינו עליית או"א לעתיקא ע"י זכור עם י"ה כו', ועמ"ש כה"ג בבהז"ז בלק קצ"ג ב' ע"פ ה' אלקי אתה ארוממך ה' אלקי היינו אבא ואימא אתה ז"א אתה כהן לעולם ארוממך היינו למעלה באוא"ס כו'. ומ"ש ובחי' שמור את כו' עמ"ש ע"פ את שבתותי תשמרו וע"פ ושמרו בנ"י את השבת כו' ואפ"ל כי זכור עם י"ה היינו ע"י רמ"ח מ"ע ובחי' שמור זהו ע"י קיום מל"ת. ומ"ש אך לעתיד יהי' זכור ושמור בדבור א' נאמרו עמ"ש בד"ה בראשית ברא בענין אם שמים קדמו אם ארץ קדמה ומ"ד קורא אני עליהם יעמדו יחדיו, ועמש"ל סעי' ד' של"ת י"ה יהיו מאירים כמו מ"ע וזהו ביום ההוא יהיה.

יב) **עמ"ש** ע"פ ויכולו השמים והארץ כו' בענין שנעשה שותף ושם ג"כ כנס"י יהי' בן זוגך כו' והיינו כנ"ל שבת בראשית ל' נקבה וכנס"י הוא לי ראש ממשיכים בחי' דכר כו' ועמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ דרוש השני פ"א ושם מענין פי' לי ראש שהם הם המעוררים וממשיכים גילוי רצון העליון כמארז"ל בשעה שישראל

וזה הצווי זכור : ע, ג.

נכנסין לבהכנ"ס ולבהמ"ד ואומרים יהא שמו הגדול מבורך הקב"ה מנענע בראשו כו' יעו"ש ע"כ נקראו בן זוג לבחי' ראשית כו' כנ"ל והיינו שהם ממשיכים מבחי' אני ראשון בבחי' ראשית. והיינו כנ"ל שבחי' שבת בראשית הוא בחי' חכמה שנק' ראשית ונק' קדש וישראל ע"י המצות שהם רצון העליון ממשיכים בחי' לי ראש והוא בחי' גלגלתא ומו"ס שנק' קדש הקדשים ולכן עי"ז נק' השבת ג"כ שבת שבתון שהוא כענין קדה"ק כו' וזהו זכור את יום השבת לקדשו שתמשיך בו בחי' זכור שלמעלה מבחי' ראשית כו' וזהו בחי' הבן זוג דשבת וע' כה"ג בלק"ת בד"ה כי תצא דרוש השני בענין ולקחת לך לאשה שלפעמים התו' נק' כלה וישראל נק' חתן כו' ע"ש בהביאור ספ"ב וכ"כ בת"א סד"ה ועשית בגדי קדש. ועוד י"ל בענין שבת שאמרה שאין לי בן זוג דקאי ג"כ על המ' כי אף דששת ימי המעשה הן ו"ק דז"א אך כיון שהן ימי המעשה ע"כ ירדו ונתלבשו בו"ק דבריאה ויצירה ולכן נק' ימי החול ושבת נק' קדש מ' דאצי' ואין קדש מתערב בחול כמ"ש בפע"ח שער הקדישים שלכן בק"נ יש י"א כתרין משום שאין קדש מתערב בחול ע"כ צ"ל בחי' י"א שהוא מקיף עליהם ואין מתערב בתוכן ממש כמו"כ להבדיל ו"ק דבריאה יצירה נק' חול לגבי אצי' וע"כ אמרה שבת שהיא נקודה דאצי' ע' בר"ח שעה"ק פ"ב אין לי בן זוג ואמר לה הקב"ה כנס"י יהי' בן זוגך. היינו שבת נק' קדש שהוא חכמה וישראל ע"י מעשה המצות ממשיכים בו מהכתר הנק' קדש הקדשים ולכן נק' השבת ג"כ שבת שבתון וזהו זכור את יום השבת שתמשיך בו בחי' זכור וזהו הבן זוג דשבת כו'. ועוי"ל בענין כנס"י יהי' בן זוגך כי ע"י המילה והיינו ע"י המילה שניתנה בשמיני שהוא למעלה מבחי' שבת וזהו כדי שיעבור עליו שבת אחד א"כ הוא בחי' שלמעלה מהשבת כמבואר בסידור בד"ה למנצח על השמינית. והיינו כפי' הבחי דזכור זהו בחי' וצדיק יסוד עולם שממשיך האור מג"ר במ' וכנודע מענין יחיד חי העולמים מלך ובענין נשמת כל חי ההוא נשמתא דפרחא מחי העולמים תברך את שמך, ובהגהות לד"ה ועשית בגדי קדש נת' מ"ש במד"ר תצוה פל"ח בפי' בזאת יבא אהרן באיזה זכות נכנס אהרן לבית קדה"ק זהו בזכות המילה ולכן הם ג"כ ח' בגדי כה"ג נגד ח' ימי המילה במד"ר פ' אחרי פכ"א והיינו כי שבת יום השביעי יש לפרש בזעיר ונוקבי' דאצי' וזהו שמור וזכור אבל בינה הוא תמינאה ובה התגלות ע"ק והוא הנק' קדה"ק שלמעלה מבחי' שבת הנק' קדש כמבואר בזה בלקו"ת בד"ה שבת שבתון וא"כ כיון המילה מגיע בבחי' קדה"ק לכן כנס"י יהי' בן זוגך לשבת הנק' ,קדש וזהו זכור את יום השבת זכור היינו בחי' מילה שהיא בזכר דוקא. וכפי פשט הפי' כי ששה ימי המעשה הם ג' זוגות שבכל זוג הם שנים ושבת שהוא השביעי אין לו בן זוג לכן כנס"י שהן בחי' שמיני ע"י המילה שניתנה בשמיני ה"ז בן זוג לשביעי, ז"ח. וא"כ יש כאן ד' זוגות אולי ע"ד יחוד הוי' אדנ"י. וע' בלקו"ת סד"ה למנצח על השמינית בהקיצור ס"ה. וזהו תן חלק לשבעה אלו שבעת ימי השבת וגם לשמונה אלו שמונה ימי המילה וע' מד"ר פ' תבוא ע"פ ונתנך ה' עליון מה השמן הזה אינו יכול להתערב במשקין אחרים כו' נמצא זהו ג"כ

כמו שבת שאינו מתערב בששת ימי החול, ובמד"ר פ' בא ר"פ ט"ו ע"פ הן עם לבדד מהו הן כל האותיות מזדווגים חוץ מב' אותיות הללו כו' וזהו וקראת לשבת ענג כו' אז תתענג על ה' אז היינו א' זיין ובילקוט פ' בשלח ע"פ אז ישיר דאז היינו מילה שניתנה בשמיני א' על זיי"ן והיינו שממשיך בשבת שהוא בחי' ז' יום השביעי מבחי' עליונה יותר בחי' השמינית והוא אל"ף שעל זיי"ן אז תתענג כו' והוא בחי' על הוי' על דייקא שבת להוי', ואפ"ל שזהו זכור את יום השבת ר"ת אי"ה וכן שמור את יום השבת אשר פי' אי"ה הוא כח"ב נמצא אל"ף על י"ה והיינו בחי' על הוי' וזהו איה מקום כבודו ועמ"ש בת"א ס"פ שמות בענין איה סופר כו'.

קיצור דקיצור מהתוספות והערות. (א) זכור עם י"ה העלאה, העלאת יסוד איתן למוחא ע"ד כל הנשמה תהלל י"ה לכן נק' היסוד סולם וראשו מגיע. (ב) זכור ת"ת זכור עם י"ה ר"ת ישמחו השמים זכרי עם ו"ה ותגל הארץ תדשא הארץ, ענין הכפל ב' פעמים רמ"ח מ"ע ע"ד אשר קדשנו במצותיו ל' נסתר קדשנו במצותיך ל' נוכח או ע"ד העלאת בחי' אדם ז"א לבחי' כי לא אדם הוא א"א ואח"כ ההמשכה משם בחי' אדם ע' מזה בד"ה זכור את יום השבת לקדשו דרוש השני. (ג) עוד י"ל זכרי ע"ד זכר רב טובך, הזכרון לבד מהטוב, וזכור עצם הטוב, וזכרתם את כל מצותי. עוי"ל זכרי זהו שם אד' והיינו המצות כמו שהם במל' וזכור עם י"ה המצות כשמתעלות להיות נק' רמ"ח אברים דמלכא וזכרתם את כל מצות זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות שעי"ז ואנוהו ע"ד כשעושין רש"מ מוסיפים כח בגבורה של מעלה ועתה יגדל נא כח אד'. (ד) עוי"ל זכור עם י"ה שרמ"ח מ"ע יעלו במקום שס"ה ל"ת אשר שס"ה הם בבחי' י"ה ולכן הם בבחי' לא ובשבת גם המ"ע שהן בבחי' כלים מתעלים בבחי' י"ה כו'. (ה) ענין שבת ששבת מהדבור, משה כבד פה, אך השביתה ממילין דהדיוטא, וענין שהמדות למעלה מהשינויים, ז"א נק' עה"ח לא שניתי ומ' נק' כשושנה דאשתניאת, שי"ן לא שניתי. (ו) במע"ב נאמר רק שם אלקים אף שהן ל"ב נתיבות החכמה יש ב' בחי' ל"ב נתיבות כו' ענין שם אלקים נרתק תרגום נעל וענין עובד אלקים טוב מאד. (ז) איך התיקון ע"י ששת ימי החול, ענין חכמות בחוץ פותח את ידיך ב' יודין כו' ועי"ז אח"כ זכור עם י"ה להעלות גם יו"ד עילאה בבחי' על הוי' כו' אל יתהלל החכם כו' כ"א בזאת כו' תרונה עמ"ש ע"פ ויהי בישורון כו'. (ח) ראשית ראש. (ט) לעשות את השבת. (י) זכור וזכרי. (יא) איך ישראל ז"א מתקנים שבת חכמה. (יב) ענין כנ"י יהי' בן זוגך, אז תתענג.

זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. הנה כתי' את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה, הא אין אדם מקנה דבר שלא בא ברשותו ויובן בהקדים ענין מ"ת, דהיינו שבשעת מתן תורה ניתן הכח וההכנה בישראל להיות מקבלים את התורה דהיינו להמשיך גלוי אור א"ס ב"ה בעסק התומ"צ (עיין מזה בלק"ת בשה"ש בהביאור הראשון ע"פ יונתי בחגוי, ושם פ"ב דס"ז ע"א* וז"ל והנה ענין מתן תורה שהוא התלבשות המצות העליונים רמ"ח איברים דמלכא כו' במצות גשמיות כו', אך איך יהיה התקשרות האצילות עם העשיה גשמיות ואיך יומשך ע"י מצות מעשיות גלוי האצילות העליון, הענין הוא מפני שעלו במחשבה הקדומה כו' והוא בחי' סוכ"ע דאצילות ועשיה שוין נגד בחי' זו והוא בחי' א"ק ולכן רגלי א"ק נמשכין גם בעשיה כו' משא"כ בין אצי' לבי"ע יש פרסא כו' א"כ מ"ת נמשך מבחי' א"ק עכ"ל) והענין הוא כי ע"י התורה מתגלה אור א"ס ב"ה בנפש האדם דוגמת ענין שם צבאות בת"א פ' בא, והנה הנפש הוא בחי' נברא ומחודש ואין ערוך לנברא לגבי הבורא כו' ואיך יתגלה בה יחוד אור א"ס ב"ה ממש בעסק התורה והמצות, אלא במעמד הר סיני ניתן כח והכנה זו, וע"כ נתנה התורה ברעש קולות, כי הנה נודע שלהיות התהוות חדשה א"א להיות יש מיש וכמו עד"מ הגרעין הנזרע כו' (עיין מזה בת"א פ' ויקהל בד"ה קחו מאתכם תרומה ד"ה אך להיות דקמ"ט סוף עמוד השני*, שעד"ז הוא ענין מצות אכילת מצה קודם מצות ספירת העומר כו') וכך במ"ת ע"י הרעש כו' ועל כל דבור פרחה נשמתן נמשך להם אור חדש כו', וזהו כי לבעבור נסות כו' מלשון הרמת נס כו' (ועי' עוד מענין על כל דבור פרחה בדף ק"כ ע"א*) שזה העלאה להמשיך היו"ד דשם הוי'.

ב) (**דקי"ח** ע"א*) והנה המלאכים בקשו את התורה ולא ניתנה להם, והטעם כי הנה התהוות המלאכים הוא מבחינת הדבור שיוצא לחוץ ונעשה נפרד מהנפש משא"כ הנשמות עלו במחשבה שמתאחד עם הנפש וגם א"א להיות בלא מחשבה (כמו ונהר יוצא מעדן יוצא תמיד בלי הפסק, ועי' מזה בסידור שער ל"ג בעומר ד"ה אתה הצבת גבולות ארץ) משא"כ באותיות הדבור אין השכל מלובש רק לפעמים, ולמעלה בחי' אותיות זהו ואתא מרבבות קדש, לבושין תקינת לון, ואותיות המחשבה זהו איהו וגרמוהי חד בהון (ועי' מזה בה"ז פ' פנחס דרמ"ט).

(**ד"ה** וביאור הדבר*) איהו וחיוהי קאי על חכמה ואיהו וגרמוהי קאי על אותיות המחשבה, ולכן הנשמות שעלו במחשבה איהו וגרמוהי יכולים ע"י להמשיך איהו וחיוהי ע"י התורה משא"כ המלאכים שנמשכים מהדבור.

פ"ב דס"ז ע"א : הוצאת קה"ת יח, א. ראה אוה"ת תולדות כרך ד' דף תתלב, ב.

דקמ"ט סוף עמוד השני : הוצאת קה"ת פס, ג.

בדף ק"כ ע"א : עב, א.

(דקי"ח ע"א) : עא, א.

(ד"ה וביאור הדבר) : עא, א.

(ד"ה והנה עם היות *) ואעפ"כ לא ניתנה התורה לנשמות אלא בהתלבשותן בגוף כי ירידת הנשמה בגוף הוא צורך עליה לאשתאבא בגופא דמלכא, לכן א"א להיות עלי' זו ע"י הנשמה לבד שש [illegible] רק מבחי' לבוש כ"א ע"י שמתלבשת בגוף (במ"א פי' שהעלי' להתעלות מבחי' לבוש לבחי' גוף וזהו נמשך ע"י כח שלמעלה משני בחי' דגוף ולבוש, ולמעלה זהו עצמות אור א"ס שלמעלה מהחכמה).

ג) (ד"ה והענין כי *) והכח הזה בנה"ב לפי ששרשה מהמרכבה פני שור והם נושאות ומנושאות, מנושאות הוא הביטול לא"ס ב"ה ועי"ז הם ג"כ נושאות ומגביהות ג"כ את הכסא, כי ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, שדרך וסדר ההשתלשלות (הוא בחי' איהו וחיוהי) הוא בבחי' אדם בג' קוין כו' (עמ"ש סד"ה אשירה לה' כי גאה גאה בענין ואמר ביום ההוא כו' זה ה' קוינו לו כו' המשכת קוין יו"ד ג' קוצין כו') והחיות בנשאם את הכסא נושאות את מראה אדם שעליו למעלה לבחי' כי לא אדם הוא כו', פי' שאינו מקבל שינויים והתחלקות המדרגות חסד דרועא ימינא, וגם עולם האצילות הוא כטפה מים אוקיינוס כו', ולהמשיך משם אור חדש בבחי' אדם כו' וכדי להמשיך מבחי' כי לא אדם לבחי' אדם להיות אנת הוא חכים כו' זאת היא עבודת המלאכים, ועד"ז האבות הן הן המרכבה בבחי' מרכבתא עילאה להעלות מדותיו ית' אליו בבחי' ביטול כו' וכן ע"י קיום המצות והתורה כו'.

(דף קי"ח ע"ד שטה גילוי *) אך בהיות שהתומ"צ מלובשין בג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח וכדי להעלות התורה ולקשרה באור א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' אדם הוא ע"י כו' וניתן להם כח זה במ"ת שהם יעלו וינשאו בחי' אדם ג' קוין למעלה מעלה כו' וזהו אנכי הוי' אלקיך שע"י התורה נמשך שם הוי' זה מבחי' אנכי ממש (אפ"ל ע"ד מ"ש בפ' בשלח סד"ה וירא ישראל דף ק"ג ע"ב * וע"י משה נעשה קשר וחבור ב' שמות ההוי' שלפני יג"מ הרחמים, וע' בת"א פ' מקץ בהביאור ע"פ כי אתה נרי דס"ט ע"א *) והיינו דוקא בהתלבשותה בגוף ונפש החיונית כו'.

ד) (דף קי"ט ע"א *) כי הנה נודע שגדול כח הבע"ת יותר מצדיק כו' דמשכין ליה בחילא יתיר כו' מחמת ותרד פלאים כו' תגדל התשוקה כו' מחמת שמתבונן בגדולת א"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף כו' ואי לזאת תכלה ותכסוף הנפש לצאת מנרתקה כו' בכל נפשך כו' מי לי בשמים כו' וגם הוא כו' ענין יתרון האור הבא מן החשך כו' וכ"ז הוא ע"י מתן תורה שאז ניתן הכח הזה כו' להיות מס"נ עולה ונכלל בא"ס ב"ה ממש כו' משא"כ אם לא ניתן כח זה, וגם לא הי' ממשיך מבחי' אנכי כו' שעליו נאמר אם

(ד"ה והנה עם היות) : **עא, א.**

(ד"ה והענין כי) : **עא, א.**

שטה גילוי : **עא, ב שו"ה : אך בהיות.**

ק"ג ע"ב : **סב, ב.**

דס"ט ע"א : **מא, ג.**

קי"ט ע"א : **עא, ג.**

צדקת כו' וזהו אשר הוצאתיך מאמ"צ, שהוא סדר ההשתלשלות כו' ולא יהי' כו' הבטחה כו'. ויאר פניו אתנו כו'.

(דקי"ט ע"ב*) וזהו זכור ושמור בדבור אחד נאמרו. זכור לדכר פי' שהוא המשכה והשפעה מלמעלה למטה, ונקרא בשם זכירה שלשון זכירה נופל על הריחוק להיות לזכרון בין עיניו, לפי שרחוק ממנו. וכך הוא בהמשכת אוא"ס ב"ה שלמעלה מהשתלשלות שמצד עצמו הוא רם ונשא קדוש ומובדל אלא אנת חכים שמתלבש בבחינת חכים וכדי להיות בחי' התלבשות צ"ל בחי' זכירה* זכרינו ה' אלקינו כו' (הג"ה. וכה"ג פי' בלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר פ"ג גבי מי כמוך אב הרחמים זוכר כו' פי' כל התהוות מעולמות עליונים ותחתונים הוא לפניו זכירה אחת כו'. כמ"כ פי' כאן גבי שבת ועיין ד"ה למנצח על השמינית פ"ג דכ"א ע"ג גבי וזהו מה שהשיב המשל מעירוב והוצאה לפי שכל העולם שלו הוא שלא שייך שם עלייה ממדרגה למדרגה כו'. ועיין מזה ג"כ בד"ה לבסומי בפוריא דקס"ו ע"ד*. אך הרי פי' זכור את יום השבת קאי על האדם, וצ"ל שע"י שהאדם יקיים זכור את יום השבת יגרום כן למעלה שא"ס ב"ה יזכור את יום השבת. ומ"מ הפי' הזה דחוק, ע' בלק"ת פ' אחרי שם גבי אך היינו בחיצוניות א"ק כו' אבל בבחי' גילוי פנימיותו כו'. נשמע דמצד פנימי' א"ק יש הבדל גדול בין חול לשבת, שהשבת הוא קדש משא"כ כו'. וא"כ מהו הפי' שצריך לזכור כביכול על בחי' אצילות חו"ב כו'. לכן אפ"ל מה שצ"ל כביכול שיזכור זהו על שבת תתאה כו' וצ"ע. קיצור פי' שע"י זכור של האדם גורם למעלה ג"כ זכור של הקב"ה שיהי' אור א"ס ב"ה נמשך ומאיר בחכמה שהוא שבת), ושמור לנוק' בחי' מקבל מלשון ואביו שמר את הדבר פי' ממתין והוא בחי' תוחלת ממושכה שמייחל ומצפה המקבל אל המשפיע כעני הצופה ומביט אל בעה"ב מתי יתן לידו מאומה, וכמ"ש הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גבירתה כן עינינו, וכמאמר אליך נשואות עינינו. וכדי להיות יחוד בחי' שמירה זו למקבל, וכדי להיות יחוד זכור ושמור משפיע ומקבל מוכרח להיות בחי' עליונה יותר משניהם והיינו ע"י בחי' כי לא אדם כו', ומשם נמשך ונשפע בשפע התכללות ב' הבחי' זכור ושמור כו', מבחי' שלמעלה מפה ואוזן כו' בחי' אנת כו' שיאיר בחי' זו במקום פה ואוזן בחי' אדם . . כו'.

קיצור. ענין שמור לנוק' בחי' מקבל, וכדי להיות יחוד זכור ושמור צ"ל מבחי' שלמעלה משניהם היינו מבחי' כי לא אדם הוא כו'.

דף קי"ט ע"ד ד"ה ולתוספת ביאור*, ענין אשר הוצאתיך מאמ"צ, החכמה המתלבשת במדות רק חלק עשירית, כמו אל עשר מאותיות* יש ב"פ קנה,

---

דקי"ט ע"ב: עא, ג.

בחי' זכירה: בגוכתי"ק נכפל כאן מתיבות שלשון זכירה . . בחי' זכירה.

דקס"ו ע"ד: צט, ד.

ד"ה ולתוספות ביאור: עא, ד.

~~מאותיות: תיבה זו אינה ברורה בגוכתי"ק.~~

פני אריה אותיות ראיה, וזהו מצרים מצר הגרון, ע' קנה ושט וורידין ג' שרי פרעה ע' ד"ה לכן אמור לבנ"י וד"ה ואני נתתי לך שכם א', ולכן נז' בזה רק שם אלקים, אבל יצ"מ רכב אלקים שבחי' אלקים נתעלה ע"י מרכבה שלו למעלה מהצמצום כו' עד שנמשך וידבר אלקים כו' אנכי הוי', והכח הזה בהמרכבה לפי שהם אלפי שנאן שנלקחו מבחי' לפני מלוך מלך לכך יש להם כח להעלות שם אלקים כו'.

וכל העם רואים, הקולות הם המשכות אור א"ס ב"ה ע"ד שוב לאחד וזהו שתורה ניתנה בה' קולות ה"פ מים כמו שיש ה"פ אור ואת הלפידים היינו בחי' אש בוערת כמראה הלפידים ברצוא ותשוקה ממטה למעלה וכן המצות רמ"ח מ"ע ה"ח בחי' מים אך יש בהם ג"כ בחי' אש והמחבר אש ומים זהו קול השופר כו' ואת ההר עשן התהפכות נה"ב דנוגה וע"ד עולה מן המדבר כתמרות עשן כו'.

מזבח אדמה תעשה לי, הנה באדה"ר נאמר וייצר ד' אלקים את האדם עפר מן האדמה וארז"ל ממקום כפרתו נברא היינו ממקום המזבח שנאמר בו מזבח אדמה, ועד"ז מ"ש בו אחר החטא וישלחהו מג"ע לעבוד את האדמה אשר לוקח משם היינו ג"כ לעבוד ע"י קרבן שיקריב ע"ג המזבח שור פר, ועבודה זו דקרבנות זהו ע"ד סולם מוצב ארצה שארז"ל זה המזבח ע"ש מזבח אדמה, וריחן עולה השמימה בבחי' סוכ"ע ונמשך ניחוח להוי' המשכה מסוכ"ע בבחי' ממכ"ע כי הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות כו' ועכשיו התפלה במקום קרבנות ואני תפלה, ואני היא המ' ממכ"ע היא רק בחי' שם והארה וע"י התפלה נמשך בה מעצמות אור א"ס ממש כמשי"ת לקמן בפי' אזכיר את שמי כו' גם מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל.

ב) **וביאור** הדבר הנה ארז"ל ע"פ ואדם אין לעבוד את האדמה, ואדם אין כאליהו וכחוני המעגל להעביד את הבריות להקב"ה, והנה באליהו נאמר ויאמרו הוי' הוא האלקים הוי' הוא האלקים, האחד כי אלקים לשון כח ולשון רבים ע"ש רבוי התחלקות הכח והחיות ברבוא רבבות נבראים, והכל נמשך משם הוי' שהוא אחד, המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב, אך

דף ק"ג ע"ב : סב, ב.
דס"ס ע"א : מא, ב.

עכ"ז אין זה בבחי' גילוי ונק' מנהגו של עולם לשון העלם ע"ד מלכותך מלכות כל עולמים, והפעם השני זהו כאשר שם הוי' נמשך להיות בעצמו בבחי' גלוי וכמו ביצ"מ שנאמר וידעו מצרים כי אני הוי' וכ"ש בקי"ס שנאמר זה אלי, ונק' בחי' זו הוי' הוא האלקים שכמו שם אלקים המאיר למטה ממש כך יהי' שם הוי' מאיר בעצמו ממש אלא ששם אלקים מאיר בבחי' העלם אבל שם הוי' כשמאיר זהו גלוי ממש, ע"ד ונגלה כבוד ה', וזהו לעבוד את האדמה שיהי' דירה בתחתונים ומלאה הארץ דעה ה', והיינו ג"כ ע"י לעבוד את האדמה להעביד את הבריות להקב"ה, דהיינו ענין ויבא כגשם לנו ע"י ואד יעלה כו'.

ג) **וזהו** ענין מזבח אדמה כי ד' שמות נקראת הארץ ובתקופת תשרי נק' אדמה ע"ש שאז יורד המטר, וגם ארז"ל ע"פ יערוף כמטר לקחי, כפו הבריות את ערפן לתשובה מיד הגשמים יורדין, ובחי' זו הוא בר"ה ועשי"ת, ולכן אמר אדה"ר אני נאה לקרות אותי אדם שנבראתי מן האדמה לפי שנברא באחד בתשרי שאז נק' הארץ אדמה ואד יעלה כו', ולכן יש דיעה בגמרא פ"ג דר"ה דשור פר היינו שופר.

ד) **ולכן** נק' אדה"ר חלה ותרומה, שכיון שהאשה נותנת את המים בהקמח מגבהת חלתה כך ע"י ואד יעלה והשקה את כל פני האדמה אזי וייצר ד' אלקים את האדם, והיינו כי עפר הוא בחי' התחתונה שבאצי' דהיינו בחי' מל' שהיא להוות יש מאין ודבר נפרד, אבל בחינת מים עלמא דאתכסיא שם בחינת ביטול כו' יקוו המים אל מקום אחד בחי' אחד שלמעלה מבחי' ועד כו' ע"ד כי אל דעות ולכן לע"ל ומלאה הארץ דעה את ד' כמים כו', וע"כ ענין שגיבל את העפר במים המשכה מסוכ"ע בממכ"ע להמשיך הביטול בהיש כו' ולכן משה מן המים משיתיהו, אבל אפר לאו בר גבול הוא ע"ד ההפרש בין עפר ובין אבק דאשתאר מן נורא, כי המשכת המים בהעפר זהו ע"י ואד יעלה ארץ שרצתה כו' ואזי והשקה כו' משא"כ מבחי' אפר לא נמשך כלל אתעדל"ת, ואחר שגיבל העפר במים הגביה החלה והתרומה הוא בחי' אדה"ר, והיינו בחי' ראשית חכמה, ובמא"א אות ח' סכ"ו פי' כי חלה היא חכמה שבמל', ובפרדס ערך חלה יש להבין * פי' שהיא המל' כאשר המרכבה דבריאה מגביהי' אותה, וזהו ע"ד ארוממך אלקי המלך, גם שיעור החלה אחד מארבעים ושמונה כי יש י"ב צירופי הוי' ובהם מ"ח אותיות, ויש פי' דחלה חיבור ח"ת בח"ע.

ה) **וזהו** ג"כ ענין מזבח אדמה בחי' ונפשי כעפר לכל תהיה ועי"ז ואד יעלה שנעשה מזה ענן, והיינו שישים אל לבו רחוקו מאור פני ה' והסתר אורו ית' ישת חשך סתרו, וכל נהורין מתחשכין קמיה דלמת"ב ועי"ז ויבא כגשם לנו, והיינו ע"י המצות רמ"ח פקודין פקדת הארץ ואזי נק' מזבח אדמה. והנה כמו באדה"ר אחר נגבל העפר במים נאמר ויפח באפיו נשמת

יש להבין : ב' תיבות אלו נכתבו בין השורות בגוכתי"ק אחר תיבת חלה. וצ"ע.

חיים מבחי' או"א כמ"ש בזהר מאן חיים אלין י"ה דעלייהו אתמר כל הנשמה תהלל י"ה כו' כמ"כ בבחי' מזבח אדמה ע"י הקרבנות ממשיכים אש ורוח וזהו ענין לחמי לאשי ריח ניחוחי בחי' אש ורוח שהם למעלה ממים ועפר.

ו) **והנה** ארז"ל ע"פ ושפל רוח יתמוך כבוד שע"י שאמר ואנכי עפר ואפר זכה להקרא האדם הגדול בענקים שזה גדול מאדם הראשון עד"ז יובן גם כאן ע"י שהאדם בבחי' עפר ואפר מזבח אדמה עי"ז נעשה בבחי' אדמה לעליון בחי' כמראה אדם שעל הכסא, ואפשר שזהו בחי' לאשתאבא בגופא דמלכא שנתבאר במק"א ע"פ מקושש עצים, והיינו ע"י קיום מ"ע שהם רמ"ח אברים דמלכא ועי"ז ממשיך תוספת אור בבחי' כמראה אדם. וזהו מאמר המד"ר פ' בראשית פי"ז שאמר אדה"ר לי נאה להקרא אדם ולך נאה להקרא הוי' שאתה אדון, דמה שייך שם הוי' לבחי' אדון, אלא כי ע"י שהאדם בבחי' שפל רוח ע"ד מזבח אדמה ועי"ז נעשה אדם ע"ד אדמה לעליון אזי שייך מדת המלכות והאדנות, שיהי' הוי' מלך גאות לבש והיינו דוקא ע"י שם הוי' שהוא מאיר ע"ד דמות כמראה אדם, ויהי' א"כ מלך על בני האדם, גם י"ל אדם שעל הכסא מקור ממכ"ע הוא בבחי' אדמה לעליון סוכ"ע וכמ"ש בענין קודב"ה מצלי שיאירו בו מדות דא"א, וזהו ענין סוב דודי ודמה לך, וכ"ז ע"י מזבח אדמה כנ"ל, ויובן זה עפמ"ש בלק"ת פ' חקת ע"פ תבנה ותכונן עיר סיחון. [חסר]

בס"ד ש"ק יתרו

מזבח אדמה תעשה לי, כתיב וייצר ה' אלקי' את האדם עפר מן האדמה וארז"ל בב"ר פי"ד א' הקב"ה הרי אני בורא אותן ממקום כפרתו והלואי יעמוד, והיינו שנברא מאדמת המזבח, והנה אחר חטא עה"ד כתיב וישלחהו ה' לעבוד את האדמה, וענין העבודה הוא קרבנות וכמשארז"ל ע"פ ותיטב לה' משור פר שאדה"ר הקריב שור פר. כי על ג' דברים העולם עומד תורה ועבודה וגמ"ח, עבודה הוא קרבנות ועתה תפלה במקום תמידין תיקנום, והנה בב"ר פ' ויצא ע"פ והנה סולם מוצב ארצה, סולם זה הכבש מוצב ארצה זה מזבח כמ"ש מזבח אדמה תעשה לי, וראשו מגיע השמימה אלו הקרבנות שריחן עולה לשמים, כי בקרבנות כתיב ריח ניחוח להוי', ריח הוא העלאה מלמטה למעלה וניחוח הוא המשכ' מלמעלה למטה המשכה בבחי' שם הוי' כי יו"ד צמצום ה"א התפשטות, ופי' מגיע השמימה הוא ע"ד מי יעלה לנו השמימה אשר ר"ת מילה וס"ת שם הוי', והיינו שע"י ומל ה' את לבבך עי"ז יגיע למדריגה גבוה מאד, וכמ"ש בתו"א ס"פ לך לך בדרוש דבעצם היום הזה נימול ע"ש, ושמימה הוא בחי' מקיפי' עליונים כמ"ש השמים ושמי השמים. והנה כמו שע"י קרבנות בירור נפש הבהמה עי"ז ריח ניחוח להוי',

כמו"כ עתה ע"י תפלה בירור נה"ב שבאדם ע"ז ג"כ נעשה ריח שעולה לשמים המשכת מקיפי' עליונים, וז"ש ואני תפלה כי אני אותיות אין אני הוא בחי' מל' שמחי' עולמות בי"ע ושורשן אין בחי' והחכמה מאין תמצא כתר עליון וע"י תפלה הוא נעשה התחברות בחי' אני ואני היינו המשכת אלקו' למטה שנעשה דירה בתחתונים, כי תפלה לשון התחברות כנודע. והנה בב"ר ע"פ ואדם אין לעבוד את האדמה, ואדם אין כאליהו הנביא וכחוני המעגל שהיו מעבידין את הבריות להקב"ה, והענין שתפסו דייק' אלו, הוא כי הנה באליהו נאמר בהר הכרמל וירא כל העם כו' ויאמרו ה' הוא האלקים ב"פ, והנה פי' ה' הוא האלקים הראשון הוא כי אלקי' לשון כח כמ"ש יש לאל ידי, וריבוי כחות אלקות שמהווה עולמות ונבראים מאין ליש כמו שאנו רואי' שיש דצח"מ ובכל מין פרטי' רבים מינים ממינים שונים צומח וחי ומדבר וזהו ע"י ריבוי צירופי אותיות שמן עשרה מאמרות כמ"ש בלק"א ח"ב פ"א, ולכן נק' אלקי' לשון רבים כמ"ש אלקי' קדושים הוא ועכ"ז ה' הוא האלקים כי כח ומקור כל ההויות הוא נמשך משם הוי' רק שהוא מתצמצם בשם אלקים להחיות עולמות ונבראים, והוי' הוא האלקים השני הוא כי הגם שעיקר הכח נמשך משם הוי' אבל מאחר שמשתלשל ונמשך בשם אלקים נעשה מזה הסתר והעלם למטה כי אלקים בגימט' הטבע ולכן עולם כמנהגו נוהג, וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים כמו מגן ונרתק שמכסה ומסתיר על בחי' שמש הוי', וז"ש ב"פ הוי' הוא האלקים דהיינו שזכו אז בהר הכרמל ע"י תשובה שבחי' שם הוי' יהי' בבחי' גילוי למטה כמו שם אלקים ועד"ש ביצ"מ והייתי לכם לאלקים שבחי' שם הוי' יהי' כמו שם אלקים וכמו לע"ל ונגלה כבוד ה' כו'. וענין שנק' האדם ע"ש אדמה הוא כי הנה בב"ר אי' דד' שמות יש לארץ, ארץ תבל אדמה ארקא, ובתקופת תשרי נק' אדמה ואז נעשית הארץ בולין בולין ממי גשמים, והנה בריאת אדה"ר הי' בר"ה כי בכ"ה באלול נברא העולם ובו ביום סרח וחטא בעה"ד והקריב שור פר וזהו קרבן על החטא, ויש דעה דשור פר זהו שופר של ר"ה, וזהו ענין התשובה שעשה אדה"ר, ולכן נק' בשם אדם כי הוא נברא מן האדמה בתקופת תשרי ואז נקראת הארץ בשם אדמה. והנה בתשרי בשמ"ע מתחילין לומר מוריד הגשם, והיינו ע"ד ויבא כגשם לנו, כי כמו שגשמים היורדין הוא ע"י ואד יעלה מן הארץ והשקה את פני האדמה, וכמ"ש המכסה שמים בעבים, ועבים נתהוו מאידים אשר יעלה מן הארץ להיות הענן והחשך, ובעבודה הוא בנפש ע"י שישים אל לבו ריחוקו מאור פני ה' והסתר אורו ית' ישת חשך סתרו וכל נהורין מתחשכאן קמי' דלית מחשבה תפיסא ביה.

והנה ע"י ההתבוננות מגודל ריחוקו מאלקות עי"ז יגיע לבחי' תשובה מעומקא דלבא להיות ואד יעלה, אד הוא לשון שברון והכנעה, וז"ש יערוף כמטר לקחי ואי' במד"ר כפו ערפם והמטר יורד כי עורף הוא בחי' חיצונית וע"י כן לקחי לוקחין אותו ממש כביכול וממשיכין אוא"ס ב"ה ממש כי ע"י המרירות מהריחוק גורם התגלות אהבה רבה, וכמ"ש בלקו"ת בדרוש

דאתם נצבים סעי' ו', שע"י תשובה מעומקא דליבא שלמעלה מן הדעת מחמת ריחוקו מאור פניו ית' אז מרחוק דוקא ה' נראה לי.

והנה אי' בב"ר דאדה"ר חלתו של עולם הי', והיינו כמו כשמגבשין קמח במים מיד נתחיבה העיסה בחלה, וכמו"כ ע"י גיבול מים בעפר העולם מתחיב בחלה, ואדה"ר הוא בחי' התו', והענין הוא הנה יש ד' יסודות ארמ"ע ועפר הוא בחי' האחרונה שבד' יסודות והיינו בחי' מל' שמחי' עולמות ונבראים, והנה בראשית ברא אלקים שבריאת העולם הוא ע"י שם אלקים והוא בחי' הסתר והעלם אלקות כי אלקי' בגימט' הטבע ולכן עולם כמנהגו נוהג ונדמה הכל ליש ודבר נפרד, וזהו מצד התגברות יסוד העפר שהוא בחי' אחרונה שמשתלשל להחיות העולם ע"י ריבוי צמצומים הנמשך משם אלקים, והגיבול במים הוא כי מים הם בחי' חכמה הנמשך עפ"י ד"ע, וכמ"ש יקוו המים אל מקום אחד כי ש . . . בחי' ועד ובחי' אחד, ועד הוא בחי' יחו"ת הנמשך עפ"י ד"ת שהעולם בראה ליש ודבר ומה שאינו מושג לנו נק' בשם אין*.

מזבח אדמה*, אדמה גימ' נש"ב. וע' אות עיין סכ"ד עפר נק' הבינה עפרות זהב, גם ענין ואד יעלה כו' והשקה כו' פני האדמה, י"ל כח הצומח שבאדמה נק' אדמה כו' אך נק' אדמת קדש שכבר הוברר כו' להעיר מענין אם יאדימו כתולע כו' ומענין דודי צח ואדום כו', וא"כ מזבח אדמה תעשה להיות אשה מזרעת תחלה כו' ואח"כ אזכיר את שמי להיות יולדת זכר כו' ובכל המקום אשר אבא אליך אבא ממש ההמשכה מלמעלה וכמ"ש באתי לגני אחותי כלה כו' גם כמו אשה מקבלת מאיש כך אדמה מאדם וזהו דודי צח ואדום כו', גם כיון אדמה מקור אדם ע"כ כדי לכפר על הפגם שבבחי' אדם זהו ע"י מזבח אדמה כו' נח איש האדמה, ותחדש פני אדמה תלים ק"ד, למען ירבו כו' על האדמה, האדמה הטובה יהושע כ"ג י"ג ט"ו, י"ל ע"ד אדמוני עם יפה עינים כי הדם הוא הנפש, אדם א' דם, וא"כ זהו הפך החול שנשאב ממנו הלחלוחי' כ"א אדרבה עמ"ש ע"פ מי מנה עפר יעקב, ואדם מן אדמה שנברא בר"ה, ומזה נברא האדם א"כ אדמה כשמתחבר מ"ן ומ"ד וזהו מזבח אדמה כו' ואח"כ אזכיר כו' וברכתיך ע"ד אהי' כטל כו' ולעתיד הרנינו כו' אדמתו כי זבח בצרה כו'.

וברכתיך שהיא אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת כנז' בד"ה ואתחנן וגם אותיו' ובכתריך כ"כ הרמ"ז עקב רע"א וה"ע כתר תורה והרח"ו כ' את

אין: ע"כ נמצא בהכ"י, ואולי חסר הסיום.

מזבח אדמה: קטעים אלו נמצאים בבוך 1031 דף קכז, ב גוכתי"ק. רוב השורות נמחקו ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ — מה שמובא כאן הוא מה שנשאר בין המחקים.

שמי כי כל התורה שמותיו כו'. וענין מקום פי' הרמ"ז עקב שה"ע הכלים והמדות כו', זכרי עם ו"ה רמ"ח זהו אזכיר את שמי, זכור את יום השבת, אתקשיטת במאני דכורא. עולתיך ושלמיך סד"ה מה יפו ב' נעלים נה"ב א' בתפלה ב' שמחה של מצוה, א"ת שמות אלא שמות שהשמות רק שמות שממה כו' נגד שמא כו' אכן אזכיר את שמי שיהי' האור ע"ד המאור ע"ד שלא נה"ע הי' הוא ושמו לבד ששמו הי' בבחי' לבדו כו' ויקרא הוי' הוי' בלא פסיק, אבוא אליך ע"ד עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה, חלה א' מכ"ד ע"כ י"ל המזבח מקום מערכה כ"ד אמה על כ"ד אמה.

מזבח אבנים כי אדמ' מטלטל אהל עראי ואבנים קבע א"כ ע' בד"ה מה טובו בענין ההפרש בין אוהליך יעקב ובין משכנותיך ישראל וכן נק' ותשב באיתן כו' אבל ישראל עפר דיש לכל משא"כ אבן אדרבה ומחת לצלמא זהו עכשיו ולע"ל, עכשיו דירת עראי ולע"ל קבע אהל בל יצען כו', א"נ עפר גיבול ע"י מים מצות אבנים ע"י תורה אותיות נק' אבנים כו', קדק"ל ע"ד רוכב על כרוב קל שלו.

י **וזבחת** עליו את עלתיך, הגם שמזבח אדמה כולל ג"כ העלאת מ"ן ע"ד ואד יעלה והשקה, אלא שזהו מבחי' עפר ומים דהיינו ו"ה, ועולה אשה ריח ניחוח זהו אש ורוח יחוד י"ה, וזהו ג"כ ענין וייצר כו' עפר מן האדמה ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים.

אור התורה

פרשת

משפטים

פ׳ משפטים

פסוק ואלה המשפטים אשר תשים ות״א די תסדר נת׳ בד״ה ואלא עלמא אמאי קיים אקידושא דסידרא בבוך תרט״ו, וע׳ פרש״י בחומש מפרש תשים דלא די בסדר. עוד נתבאר ענין אשר תשים בבוך דברים בד״ה שופטים ושוטרים הראשון ססעי׳ ב׳. פסוק והקמות את המשכן כמשפטו אשר הראת בהר, מנחות ג׳ כט״א, ירושלמי בשבת פרק הבונה ה״ג, מד״ר באסתר סד״ה והקרוב אליו כרשנא, זח״ב תרומה קנט״א, של״ה במסכת חולין שלו קי״ב א׳ ד״ה בענין הטלית ובמסכת סוכה שלו בתחלתה, ועמ״ש מזה ע״פ ואלה המשפטים ושם סעיף ה׳.

פסוק ויהיו דברי אלה אשר התחננתי, במ״א סי׳ ט׳ פסוק ו׳ נתבאר ע״פ ועשו את האפוד בענין ועשית חשן משפט שזהו כענין לעשות משפט עבדו כו׳ בבוך שמות פ׳ תצוה, ועוד מענין קרובים כו׳ יומם ולילה נתבאר בביאור מאמר הזהר ע״פ אלה תולדות נח דנ״ט ע״ב גבי אם לא בריתי יומם ולילה כו׳.

פסוק בקרב אלקים ישפוט תלים רסי׳ פ״ב ופסוק לא ידון רוחי, נתבאר בביאור ואלה המשפטים שכתבתי סעיף א׳ ב׳.

פסוק וגם כל איש על מקומו יבא בשלום יתרו י״ח כ״ג, נת׳ ג״כ שם.

ט״ו דישתבח סוף פסוד״ז ע״ד ט״ו מעלות העולות מעזרת נשים לעזרת ישראל, בהבה״ז ר״פ ויצא.

פסוק ותפארתו ביד צר תלים סי׳ ע״ח ס״א, נתבאר בד״ה ועשית בגדי קדש כו׳ ולתפארת. ושם ג״כ מענין השליך משמים ארץ ת״י ומענין אני והו הושיעה נא ומענין ותפארתו עבור על פשע, משלי סי׳ י״ט י״א.

פסוק בהראותו את עושר כו׳ ג״כ בד״ה ועשית בגדי כו׳.

פסוק בכל עת יהיו בגדיך לבנים קהלת ט׳ ח׳, ג״כ שם.

בד״ה ועשו כל חכם לב, נזכר פסוק וזאת התרומה קדש ישראל לה׳ ירמי׳ סי׳ ב׳, השמים שמים לה׳, אם יתן איש את כל הון ביתו, פסוק ואיש תרומות משלי כ״ט ד׳, וצדקה תרומם וחסד לאומים, והמלאכה היתה דים, לרגל המלאכה בפ׳ וישלח ל״ג י״ד, לעשות מלאכתו בפ׳ וישב ל״ט י״א. על המד״ר פ׳ פקודי נת׳ פסוק לרקמות תובל למלך תלים סי׳ מ״ה, פסוק צדיק עתק, פסוק עוז והדר לבושה, פסוק ויביאו את המשכן אל משה. ויטבע האבן במצחו, מד״ר ס״פ צו ונת׳ ע״פ ועשית ציץ, פסוק אז דברת בחזון תלים פ״ט במד״ר ר״פ ויקרא ונת׳ שם ע״ז. פסוק קיר ברזל ביחזקאל ד׳ ג׳ בביאור ועשית ציץ ענין לעם אחר זה אשת האב, שם אוקיר אנוש, שם צוה לנו משה, שם ענין ויעשו את הציץ כי עין בעין יראו כו׳ שם.

ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו בפ׳ משפטים כ״ב למ״ד, ובזח״ב במקומו פ׳ משפטים דף קכ״א סע״א רבי יהודה פתח והחכמה מאין תמצא ואיזה מקום בינה, באיוב סי׳ כ״ח י״ב, וטעם פתיחה זו לענין ואנשי קדש לפי׳ המק״מ דאנשי קדש היינו שיאיר בנו בחי׳ חכמה ובינה לכן שייך זה לענין ואנשי קדש, ואפ״ל ג״כ דפי׳ ואנשי קדש זהו ע״ש הארת החכמה הנקרא קדש אבל הבינה נקרא קדוש בוא״ו לפי שנמשכה מהחכמה הנק׳ קדש כן פי׳ בבה״ז פ׳ אמור על המאמר וגם אמנה אחותי בת אבי היא וכו׳ שם דף קו״ף עמוד השני, והיינו דלפי שהחכמה מאין תמצא ומאיר בה בחי׳ אין ע״כ נקראת קדש ע״ש, א״כ לפ״ז פתיחה זו מפסוק והחכמה מאין תמצא עיקרה מצד תיבות אלו והחכמה מאין תמצא. ועיין עוד מענין ואנשי קדש תהיון לי בזח״ג ס״פ שמיני דמ״ב ע״א וישר׳ דאתדבקן ביה בקודב״ה קדש אקרון דכתי׳ קדש ישראל לד׳ ראשית תבואתו בירמי׳ סי׳ ב׳, וכתיב ואנשי קדש תהיון לי, עד לא עשה כן. ושם פי׳ המק״מ ג״כ כשטתו וז״ל כמו או״א הנקרא קדש כך גם ישראל כך עכ״ל. עוד נזכר בזח״ג פ׳ אמור דצ״ג סע״ב סד״ה אלה מועדי ד׳ מקראי קדש אשר תקראו, כתיב ואנשי קדש תהיון לי ישר׳ לתתא אקרון אנשי קדש כיון דזמינין אינון מקדש דלעילא כ׳ במק״מ וז״ל פי׳ כיון שהו״ק הם זמינין מאבא עכ״ל ר״ל היו״ט הם בו״ק דאבא אלא שנקראו מקראי קדש שהם זמינין מאבא, וכו׳ אנשי קדש זמינו להו ופי׳ המק״מ שאבא הנק׳ קדש הזמין לו״ק וישר׳ הנק׳ ג״כ קדש מזמינים אותם עכ״ל הנה כאן פי׳ המק״מ ג״כ דקדש הוא אבא. ועיין עוד מענין והחכמה מאין תמצא באדר״ז האזינו דף ר״צ ע״א.

קיצור. ואנשי קדש תהיון פי׳ המק״מ דהיינו ע״ש הארת חו״ב ואדמ״ו ז״ל מפרש קדש הוא אבא בחי׳ והחכמה מאין תמצא וא״כ זהו שיאיר הארת אין ע״י אבא, ולכן נאמר אלה מועדי ה׳ מקראי קדש אשר תקראו, ועיין עוד בלק״ת פ׳ נצבים בד״ה כי כארץ תוציא צמחה ושם פ״א נתבאר באריכות שלכן ארז״ל עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, לפי שהם אנשי קדש שלמעלה מבחי׳ קדוש בוא״ו.

זכאין אינון ישראל דקודב״ה בעי ליקרא לון ביקרא דילהון על כל בני עלמא בקדמיתא אמר לון ואתם תהיון לי ממלכת כהנים, פי׳ במק״מ מלכות דאצי׳, נראה שזהו ע״ד מ״ש בזח״ב ר״פ משפטים דף צ״ד ע״ב זכה יתיר יהבין ליה נפשא בארח אצילות מסטרא דבת מלך, ועיין בלק״ת פ׳ צו בד״ה ביאור מעט ע״פ ואכלתם אכול, ועכ״פ שטת הזהר כאן אינו כמ״ש המא״א אות מ״ם סעיף ס״ב ממלכת כהנים הם מלכות דאו״א נק׳ שניהם כהנים עכ״ל דכאן נראה מפרש הזהר ממלכת כהנים היינו מל׳ דאצי׳, והיי״נ שם העיר ממ״ש בזהר פ׳ צו דל״ד סע״ב וז״ל דכד אתברכא כנ״י ע״י דכהני כדין אקרי על שמיהון הה״ד ממלכת כהנים עכ״ל ור״ל הכהנים עבודתם להמשיך במל׳ מבחי׳ ז״א שלכן נק׳ הכהן שודמ״ט עיין מזה זח״ג פ׳ מצורע דף נ״ג סע״ב ע״פ אתה כהן לעולם על דברתי, וזח״ב ר״פ יתרו דס״ז ע״ב בענין מלך וכהן דמשמש תחותי׳.

לא אעדי רחימותא סגיאה מינהון עד דקרא לון גוי קדוש דאיהו יתיר, פי' המק"מ היינו יסוד, וע' בת"א בד"ה השמים כסאי בפי' וצדקה תרומם גוי, שהגימ"ל מורה על נה"י והוא"ו היינו ו"ק יו"ד זהו ג' ראשונות והיינו שע"י הצדקה מקשרים נה"י לחג"ת וחג"ת לחב"ד, עד"ז י"ל גוי קדוש ביסוד אבל היינו כשמאירים בו חב"ד חג"ת ולא כמו בזמן גלות מצרים שנק' היסוד יתום מאמו עיין בסידור ע"פ יתום ואלמנה יעודד. והנה אע"פ שממלכת כהנים זהו ג"כ כשמאיר ז"א במ' מ"מ שם העיקר הוא מ' ע"ד שילוב הוי' באד' אבל גוי קדוש זהו שמאיר יסוד ממש וכעין מעלת שבתא דיומא על לילה דשבת כו'. ובמא"א אות גימ"ל ססעי' ח' כ' גוי גימט' חוה זהו תואר לנוק' דקדושה גוי קדוש, ובקליפה עובדי כוכבים גוי נבל גוי חוטא עכ"ל. ושטת הזהר כאן בפי' גוי קדוש היינו למעלה מבחי' נוק'.

לא תהיה* משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא, הנה מודעת זאת כי יש למעלה בחי' ארץ החיים, שממנה נשפע חיים ומזון לכללות נשמות ישראל לאהבה את ה' לעשות כל מצותיו אשר יעשה אותם האדם וחי בהם חיים אמיתיים (הג"ה פי' שממנה נשפע חיים י"ל כמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה שמע ישראל בענין פי' ובחרת בחיים לאהבה את ה' עפמ"ש יהי רקיע ויהי מבדיל, וכמו עד"מ באדם חצר הכבד מפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, והנה מה שלמעלה מהפרסא נק' חיים ובחי' מה שלמטה מהפרסא נק' מות, ועמ"ש ע"פ ונשב בגיא מול בית פעור, וכדי שיהי' בחינה זו קבוע בנפשו להיות ובחרת בחיים אמיתיים הנ"ל הוא ע"י אמונה הנק' חיים כמ"ש וצדיק באמונתו יחיה, וע"י יראה הנק' חיים כמ"ש יראת ד' לחיים, וע"י האהבה שנאמר בה כי טוב חסדך מחיים כמ"ש באג"ה סי' כ"ז, ובחי' אלו נשפעים מבחי' ארץ החיים. קיצור מההג"ה, ובחרת בחיים זהו בחי' שלמעלה מהפרסא, וע"ד מעלת חיי עולם על חיי שעה, והיינו ע"י אמונה ואהוי"ר הנק' חיים, וכ"ז נשפע מארץ דלעילא ע"כ נקרא ארץ החיים, עכ"ה), דוגמת ארץ הלזו התחתונה הגשמית שמצמחת כל מיני מגדים להחיות בהן נפש כל חי חיים גשמיים וזולתה אין קיום וחיות לכל הדרים עליה כי לא יועיל הון ועושר זהב וכסף אם לא יהיה צמח האדמה ח"ו (וכמ"ש במד"ר פ' אחרי ר"פ כ"ב ע"פ מלך לשדה נעבד אפילו הוא מלך ושליט מסוף העולם עד סופו לשדה נעבד עבדת ארעא או לא עבדת ארעא ולא כלום וכ"ה במד"ר פ' בראשית פי"ג ועמ"ש מזה ע"פ הזהר פ' חיי דקכ"ב ע"א. קיצור מההג"ה, ענין ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד) וכך כל חיות רוחני הנמשך לאדם לתורה ולעבודה הכל הוא ע"י ארץ החיים העליונה וכמ"ש בארצות החיים (ומ"ש בארצות היינו כי

לא תהיה: נדפס בתו"א עח, ד בלי הגהות.

יש ארץ עילאה וארץ תתאה דהיינו כנ"י דלעילא וכנס"י דלתתא כי גם למעלה יש בחי' כנס"י כי ישראל עלו במחשבה, עכ"ל הרי"ל. ועמ"ש ב' בחי' ארץ בד"ה וישב יעקב בענין מש"ש ב"פ ארץ, בארץ מגורי אביו בארץ כנען, ומשמע שם לכאורה שהם בינה ומ' ואפ"ל שזהו ג"כ ענין כנס"י דלעילא וכנס"י דלתתא כי המ' כונסת השפע מז"א הנק' לפעמים ישראל זוטא ובינה כונסת השפע מישראל סבא ועמ"ש בלק"ת ד"ה שיר השירים ג"כ מענין ב' בחי' כלה וכמ"כ ב' בחי' חתן, ובחי' ישראל עלה במחשבה י"ל זהו ישראל סבא, וכנגד ב' בחי' אלו י"ל זהו באדם הנשמה שמלובשת בהגוף ובחי' מזליה עיין בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ יונתי בחגוי בהביאור השני ובהביאור ע"פ צאינה וראינה דרוש הראשון. קיצור מההג"ה, ענין ב' בחי' ארץ בינה ומ' ונק' כנס"י דלעילא וכנס"י דלתתא יש"ס וישראל זוטא, ובהאדם הנשמה בגוף ובחי' מזליה).

קיצור זולת ההגהות. יש למעלה ארץ החיים שממנה נשפע חיים רוחניים דוגמת הארץ הלזו הגשמיות שמצמחת כו', וענין בארצות החיים ארץ עילאה וארץ תתאה.

ב) **ונקרא** בשם ארץ כי כמו ארץ הלזו הגשמיות אין כח צמיחתה מצד עצמה אלא מן הזריעה וכח הצומח אשר ניתן בה להיות ממנה ועל ידה נגדל ונצמח כל הזרעים שבתוכה, כך החיים הרוחניים הנמשכים ונשפעים מארץ החיים הם נמשכים ממקור וחיי החיים ב"ה כי הוא הנותן כח בארץ להוציא צמחה (עמ"ש בלק"ת בד"ה כי כארץ תוציא צמחה ועיין זהר ויקרא דף י"א ע"א אשר דבור זכור את יום השבת לקדשו הוא מכוון כנגד מאמר תדשא הארץ דשא ונתבאר בהקיצור מהדרוש כי כארץ בתוספת לק"ת) אך זאת עבודת האדם לחרוש ולזרוע בה והיינו כמ"ש אור זרוע לצדיק (מענין אור זרוע לצדיק עמ"ש מזה לעיל פ' ויגש בד"ה וילקט יוסף) כי ועמך כולם צדיקים כתיב (עיין מזה בזח"א ר"פ נח דנ"ט ע"ב ובפ' לך דצ"ג ע"א ובפ' ויחי דף רי"ו ע"א) ואינו שם התואר דהיינו מדרגת צדיק אמיתי שנתבאר במ"א אלא ר"ל מדרגת אדם כשר שאינו רשע ח"ו, וכמארז"ל צדיק ורשע לא קאמר, והאור הוא אהבת ד' ותשוקתו אליו ית' הנמשך לאדם הנה הוא זרוע בארץ לצדיק * פי' להיות צדיק ומקושר בד' לדבקה בו (ואפ"ל ע"ד מ"ש בד"ה חכלילי עינים מיין שע"י שנכנס יינה של תורה בנפש יצא סוד התגלות האהבה רבה בנפש כו' ולפ"ז פי' לצדיק י"ל שזריעה אה"ר זו נמשך בארץ העליונה ע"י יוסף הצדיק ומשם נמשך לנפש האדם וכענין הנשמה יתירה שנמשך בשבת בד"ה ויקהל משה).

קיצור. ונק' בשם ארץ כמו שהארץ הגשמיות צמיחתה הוא ע"י כח הצומח הניתן בה וע"י זריעה, כן בארץ העליונה נמשך כח ממקור החיים ועבודת האדם לחרוש ולזרוע בה כמ"ש אור זרוע לצדיק (ובהג"ה ענין כי כארץ תוציא צמחה וענין דבור זכור כנגד מאמר תדשא, וענין אור זרוע לצדיק

בארץ לצדיק · בתו"א עה, ד: בארץ החיים לצדיק.

עפמ"ש בד"ה וילקט יוסף ובד"ה חכלילי, ועמ"ש מענין הכח הצומח שבארץ בענין הזריעה שממעשה המצות בד"ה הבאים ישרש יעקב וע' בד"ה בשלח פרעה ג"כ מענין זריעה וצמיחה).

וזאת ישים האדם אל לבו וידע נאמנה ויאמין באמונה שלימה כי כל אהוי"ר הנמשכים אליו הוא מתת אלקים שנותן כח הצומח בארץ העליונה (ע' בד"ה זה יתנו כל העובר גבי ולהבין זה אם הכל ממנו ית' א"כ מהו הבחירה לאדם) וזאת ישים האדם אל לבו וידע נאמנה ויאמין באמונה שלימה כי כל אהוי"ר הנמשכין אליו הוא מתת אלקים שנותן כח הצומח בארץ העליונה להצמיח אהבת ד' ויראתו על פניו ואינם נמשכים מכח האדם העובד עצמו וע"כ כל עיקר עבודתו לא תהי' לאהוב את ד' מעצמו שיהיה הוא העובד והוא האוהב כו' כ"א כמ"ש ועבדתם את הוי' אלקיכם ופי' לפי פשוטו אינו מובן וכי הוא יתברך לעבודתינו הוא צריך וכלום חסר ח"ו ואם צדקת מה תתן לו, אלא הענין כי הוי' פי' היה הוה ויהיה ואני הוי' לא שניתי וכולא קמיה כלא חשיב ותהיה עבודתכם כ"כ עד שבחינה זו תהיה אצליכם בבחי' אלקיכם כאלו הוא אלקים שלכם (וע"ד שאמר יעקב והיה הוי' לי לאלקים כמ"ש הפי' בת"א סד"ה וידבר אלקים כו' וארא וז"ל דצ"ד ע"ב*, ועתה אני רוצה כי וידעתם כי אני הוי' והייתי לכם לאלקים פי' שבחי' הוי' לבדו הוא בעצמו יהי' לכם בבחי' אלקים השורה עליכם, וכך היתה כוונת יעקב בתפלתו והיה הוי' לי לאלקים, פי' הוי' בעצמו הוא יהי' לי בבחי' אלקים עכ"ל ואפ"ל שזהו ענין שילוב אלקים בהוי' עיין בהביאור ע"פ שובה ישראל שבלק"ת) והיינו שיהי' שורה וקבוע במוח ומחשבה ומורגש ונתפס בשכלו באמת לאמיתו כאלו עיניו רואות גילוי אלוהותו ית' ממש.

קיצור. אהוי"ר הנמשכים מלמעלה מתת אלקים היא (ומ"מ צ"ל זריעה ע"ד מאן דקטיל לחויא יהבין ליה ברתא דמלכא בד"ה כי תצא וזהו שיתנו מחצית השקל) וע"כ עבודתו ע"ד ועבדתם את הוי' אלקיכם שיהיה שורה וקבוע במוח כאלו עיניו רואות גלוי אלקותו ית'.

בשולי העמוד (בהיפוך) בגוכתי"ק:

במד"ר פ' עקב דף רצ"ב ב' ומניין אפילו בארץ שנאמר לא תהיה משכלה ועקרה בארצך, לכאורה אינו מובן דמהו ענין בארצך נוסף על בך ובבהמתך, ואפ"ל דקאי על הנשמות הנק' ארץ. בקהלת ד"צ ע"ג סד"ה עת ללדת הביא רע"ק ראי' מענין את מספר ימיך אמלא בענין זכה משלים את שנותיו ורבנן ס"ל זכה מוסיפין לו וא"כ קשה מהו את מספר ימיך אמלא ולמה לא נאמר שמוסיפין לו, ואפ"ל מספר ימיך ע"ד והיו ימיו ק"כ שנה א"נ י"ל פי' אמלא ע"ד שכ' בלק"ת בענין ימי המילואים, ובגמ' יבמות ד"נ רע"א פרש"י והאי אמלא לשון תוספת הוא.

---

*) דצ"ד ע"ב: בהוצאת קה"ת: נו, ד.

ג) **ועד"ז** הוא סדר כל השבחים אלקי אברהם כו' הגדול כו' כי במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כי באמת כולא קמיה כלא חשיב והתלבשותו בבחי' גדולה כביכול ענוה היא, והוא באמת עיקר העבודה ומכאן עיקר ההתחלה מלמעלה למטה וזהו באמת עבודה גדולה שיוכל מוחו הגשמי לקבל ולתפוס בו גלוי אלקותו יתברך, (לכאורה לפי' זה העבודה הוא רק מה שיוכל מוחו הגשמי לתפוס במוחו גלוי אלקותו אבל אפ"ל העבודה ג"כ להמשיכו בבחי' הגדול כו' *.

בד"ה לא תהיה משכלה, בענין ארצות ע"ד נובלות בינה שלמעלה שכינה בד"ה ויקהל משה, ענין ארץ החיים בד"ה וישב יעקב, ראה כו' את החיים ואת הטוב והיינו יהי רקיע ויהי מבדיל א"כ ארץ החיים היא ההשפעה מעל לרקיע וע"ד במחשבה ארץ קדמה, וכמ"ש גבי ק"ס ביבשה בתוך הים, עמ"ש ע"פ וחי בהם, גם ארץ החיים כשמקבלת מבחי' יסוד הנק' אל חי, א"נ ע"ד ואולם חי אני וימלא כו' גם ע"ד ביום ההוא יהי"ה ועוד כי המ' נק' עה"ד טו"ר וזה שתקרא ארץ החיים ע"ד עץ חיים כו' ועמ"ש ע"פ ונתתם לי אות אמת והחייתם את אבי כו' אות ו' דביה שרייא חיין והשיבו לה את תקות חוט השני היינו כי גם מ' נק' ארץ החיים כו' וע' זח"ג תזריע מ"ב ב' דעץ החיים שדר לה חיים כו' ובתח"ה שזהו חיים נצחיים יהי' דוקא בארץ ועמ"ש בד"ה כי תבואו אל הארץ בענין והארץ היתה תוהו, ובמארז"ל ע"פ לא תמצא בארץ החיים כי התורה נתנה דוקא למטה כי הנה אפילו חיות הקודש אין רואין הכבוד אבל באדם ארז"ל במיתתן רואים, היינו ע"י בירור זמ"ל דתהו שמתו נמשך ממקור חיים כו' וכמו יתרון האור נמשך מהחשך דוקא, והיינו ע"ד ולע"ל ומחץ מכתו ירפא מחיצה שעשיתי בין העליונים לתחתונים שהעליונים חיים כו' ולע"ל תקרא הארץ ג"כ ארץ החיים ע"י ובלע המות כו' ועכשיו ממשיכים זה ע"י תומ"צ וז"ש שצריך חרישה וזריעה היינו להמשיך בה גלוי כח הצומח שמבחי' אל חי כו' ועמ"ש ע"פ הבאים ישרש, ענין עקרה ותתפלל חנה על ה' דוקא, כי הלידה מבחי' ה' צבאות כמ"ש בדרוש שכ"ו ושיומשך בחי' זו זהו ע"י ה' דוקא.

ועמ"ש מענין אהוי"ר הבאים מלמעלה אחר הזריעה דאהוי"ר שמלמטה, בהערה לתיקון חצות ומ"ש ע"פ ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות בלק"ת פ' תבא ואיך בעשי"ת מאיר אהוי"ר עליונים, ועמ"ש ע"פ תדשא הארץ דשא בקיצור ע"פ כי כארץ תוציא צמחה, שהוא כנגד זכור את יום השבת ונגד שבת שבתון כו' וזהו כן אד' ה' יצמיח כו'.

בענין את מספר ימיך אמלא, עמ"ש בענין עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא בהגהות בד"ה בכ"ה בכסלו, כי יש סבא דסבין הנק' שיבה

בבחי' הגדול כו' : בגוכתי"ק יש כאן כב' עמודים חלקים.

לגבי זקנה כי זקן שקנה חכמה וזהו ישראל סבא אבל סבא דסבין ועתיק יומין יתיב וכמו קדה"ק לגבי קדש כו' וע"כ את מספר ימיך אמלא שה"ע בחי' שיבה והיינו ע"י בדרך צדקה כו' וכמ"ש ברבות פ' חיי ע"פ ואברהם זקן כו' והיינו שע"י יזכה לגלוי בחי' ימי קדם שלמעלה מימי עולם דאית חסד ואית חסד כו'.

שלש פעמים בשנה יראה וגו', פי' האדון היינו שם אד' שהוא מל' בחי' סיהרא ובכל יו"ט מקשרים ומחברים שמשא בחי' שמש הוי' בסיהרא והיינו ע"י כל זכורך בחי' צדיק שהוא ברית והתקשרות סכ"ע בממכ"ע ולכן הפוגם בברית שנאמר והוקע אותם כו' נגד השמש ס"פ בלק וכמ"ש בפי' הענין בזח"ב ד"ג, וגם כל היינו בחי' יסוד כנודע מענין כי כל בשמים ובארץ כו' כל הנקרא בשמי כו' וזהו שאמר יוסף בני הם אשר נתן כו' בזה וע' בזח"ב ל"ו ב', וזהו וקרא זה אל זה ואמר קדוש כו' כי הנה פי' זה היינו ג"כ בחי' יסוד וע' בזח"א ע"פ זה ספר תולדות כו' ועמ"ש בהגהות לד"ה בחדש השלישי לצאת בנ"י מאמ"צ ביום הזה כו', ופי' וקרא זה היינו שבחי' כל זכורך ממשיכי' מבחי' הנה אלקינו זה קוינו לו כו' והיינו המשכת ג"פ קדוש מיסוד דאו"א עד יסוד ז"א כמ"ש ברע"מ אמור צ"ג א' וזהו ג"כ פי' זה אל זה ע"ד יעשה שלום לי שלום יעשה לי כו' והמשכה זו היא להיות מכה"כ והיינו בבחי' סיהרא כו', וזהו האדון ה' התחברות שם אד' בשם הוי' עד שנק' ג"כ אדון וע' רע"מ עקב דרע"א סע"ב בפי' מזה ומזה הם כתובים כו', וע' מענין יראה כל בזח"ב דל"ח ע"א דקכ"ד קפ"ג א' ח"ג קס"ה ב' ושם דקדק תיבת זכורך דדכיר ליה מלכא בכל יומא וע"ש קס"ח א' וזהו ג"כ ענין המזכירים את ה' דהיינו ע"ד שביקש משה ונפלינו כו' לפי שארך אפים ראה מאריך אף כו', עמ"ש מזה סד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו כו' ושם נת' שזהו בעבור זה כו' עשה ה' לי כו' והיינו כנ"ל בענין וקרא זה כו' ועמ"ש מענין מאריך אף בד"ה בשלח פרעה, וזהו וזכרתי את בריתי יעקב כו' כי ג' יו"ט הנ"ל נגד ג' אבות ועמ"ש סד"ה צו את בנ"י כו' להקריב לי במועדו, גם י"ל לי היינו אימא ובעבור זה בחי' עשה ה' בחי' לי, כי המכוון להיות בחי' יחוד שמשא בסיהרא כו' ועמ"ש מענין יסוד בהגהות לד"ה והנה מנורת זהב בענין ושני זיתים עליה כו', והסבר ענין יחוד שמשא וסיהרא יובן ממ"ש בד"ה בחדש השלישי הנ"ל. ובענין אל פני י"ל ע"ד מ"ש בד"ה והתהלכתי בפי' התהלך לפני כו' ומבחי' שלש פעמים הנ"ל נמשך לג' תפלות שבכל יום כמ"ש בד"ה מה יפו פעמיך, גם י"ל בפי' כל זכורך ע"ד אשרי איש ירא כשהוא איש כו' האיש דרכו לכבוש כו' איזהו גבור הכובש כו' ויובן ג"כ ע"ד מ"ש בד"ה בחדש הג' הנ"ל בענין עוז ותושיה כו' ועיין בזח"א דף ג' ע"א בפי' אל פני האדון שזהו ענין אימא אוזיפת מאנהא לברתא וי"ל שזהו ענין עושין רצונו

של מקום כו' ועיין בשה"ש רבה ס"פ מה יפו פעמיך ושם מתבאר שכשעולי' לרגל נק' עושי' רש"מ עד שמלאכתן נעשית אפילו ע"י ניסים כו' ע"ש, ועוד יובן בענין כל זכורך ממ"ש בזח"א דרמ"ה וממ"ש ע"פ נשמת כל חי תברך את שמך כו' וזהו ענין אזכיר את שמי כו' ועמ"ש בענין ברכת המזון בענין ברכת הארץ צריך שיזכיר בה ברית כו'. יש להעיר לענין יראה כל זכורך ממ"ש בזח"א ויצא קנ"ג ע"ב שכינתא בין תרין צדיקי יתבא כו' ע"ש נמצא צ"ל צדיק דכורא מלמטה הנותן כח להעלות מ"ן ועיין בזח"ב ר"ד ב' ואתעטר ואתענג האי רוחא מעילא לתתא כו' וע' בפ' ויחי דרל"ה סע"א וזהו יראה כל זכורך דוקא ועי"ז ממשיכים לה מבחי' צדיק עליון יחיד חי העולמים מלך ונק' עושין רצונו של מקום כו'.

משפטים כ"ד יו"ד

ויראו את אלקי, חולין ו' פ"ט א', סוטה ב' י"ז א', מנחות ד' מ"ג ב', יומא א' ט"ו ב' ה' נ"ט א', זבחים ד' ל"ח ב'. ירושלמי סוכה פ"ד ה"ג. רבות פ' אחרי פכ"ג דקצ"ב, פ' שלח רס"ט א', בשה"ש רבה בפסוק אתי מלבנון כלה. עקידה שער ל"ו. זח"א די"ח סע"א, ח"ב דס"ו, קכ"ו.

ויראו את אלקי, א"ת היינו אותיות מא' עד ת"ו שע"י האותיות נמשך הגילוי ובחי' זו ראו והשיגו והאותיות נק' ג"כ רגליו כו'.

א) **חולין** ספ"ו דפ"ט ע"א בשכר שאמר אברהם אם מחוט ועד שרוך כו' זכה לחוט של תכלת כו' דתניא ר' מאיר אומר מה נשתנה חוט של תכלת מכל הצבעונין מפני שתכלת דומה לים (שהחלזון מן הים הוא עולה אחת לשבעים שנה ע' מק"מ תרומה קמ"ט ע"ב ומראית דמו דומה לים) וים (אנו רואין שדומה) דומה לרקיע ורקיע דומה לאבן ספיר ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד דכתיב ויראו את אלקי ישראל ותחת רגליו וגו' וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא עכ"ל, ופרש"י וספיר לכסה"כ דכתיב ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר והוא כעצם השמים אלמא שמים דומין לספיר, וספיר הוא כסה"כ דכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא, וכשהקב"ה מסתכל בכסה"כ שלו נזכר במצוה זו שהיא כנגד כל המצות עכ"ל. ופי' מהרש"א מפני שתכלת דומה לים יראה שירמוז בזה קישור שלשה עולמות זה בזה מלמטה למעלה (ע' במהרמ"א פ' ויצא ע"פ והנה סולם שפירש בו ג"כ התקשרות העולמות זב"ז) ברצון הש"י והוא שאמר הים שהוא כלל עולם התחתון כפי טבע הבריאה שהיה העולם כולו מים במים והנה הוא מתדמה ומתקשר ברקיע שהוא עולם האמצעי ורקיע שהוא כלל עולם האמצעי הוא מתדמה ומתקשר בעולם המלאכים הדומים לאבן הספיר כי הם ספיריים בזכותה וצורתה ואבן הספיר שהוא עולם המלאכים

הוא מתדמה ומתקשר בכסא כבודו יתעלה והוא שאמר במצות תכלת וראיתם אותו וזכרתם וגו' ולא תתורו אחרי לבבכם שלא לעשות ח"ו פירוד בקישור הג' עולמות שזכרנו עכ"ל. ובמק"מ ר"פ חיי פי' ים הוא המ' (וכמ"ש בלק"ת פ' בלק בד"ה מי מנה מענין שנים עשר בקר והים עליהם מלמעלה) דומה לרקיע שהוא זעיר, ורקיע שהוא זעיר דומה לכסה"כ שהוא בינה בסוד אימא מקננא בכורסייא, וא"כ המכוון מזה בתכלת שבציצית לקשר ג' בחי' הנ"ל בינה ז"א ומ' כעין מ"ש מהרש"א והוא ההמשכה מא"ס ב"ה למ' שהיא מקור דבי"ע, ועד"ז כהמק"מ פי' הרמ"ז שם, ובכלי יקר ס"פ שלח כי ענין תכלת דומה לים זהו לעורר מדת היראה כמ"ש האותי לא תיראו כו' אשר שמתי חול גבול לים, וים דומה לרקיע לעורר מדת האהבה ועי"ז רקיע דומה לכסה"כ דביקות הנפש במקור מקום השראת השכינה והאריך, ושני הדרכים עולים בקנה א' שע"י יראה ואהבה וכו' מקשר העולמות זע"ז כנ"ל. מהרמ"א ס"פ משפטים פי' לבנת הספיר זהו מסך א' לבן ואח"כ כעצם השמים מסך ב' תכלת וע"י ב' מסכים אלו יוכלו לראות כו', י"ל בעבודה כדי שיגיע לבחי' ראיה היינו ע"י ב' בחי' דלבנ"ה ועצם השמים כו'.

קיצור. מהרש"א פי' התקשרות ג' עולמות וע"פ קבלה הם מ' ז"א בינה שהם נר"נ ע' ד"ה מה טובו, והכ"י פי' ג' בחי' יראה אהבה ופנימי' אהבה כו'.

והנה פ"ב דסוטה די"ז סע"א פרש"י דתכלת לא דמי לרקיע כל כך אלא דומה לדומה כמו תכלת דומה למראה הים ואנן קחזינן דים דומה למראה הרקיע, ורקיע דומה לכסה"כ קראי קדריש דכתיב ברקיע כמעשה לבנת הספיר

ענין נכתב בשולי הגליון:

ז"ל ותחת רגליו שהן נש"י הנק' רגל, ברא כרעא, כמעשה לבנ"ה גוון לבן כי גם תכלת עמרא הוא רק שצבוע לבן ועושים הכסא כבוד בבחי' גבוה ממה שהוא בעצם והיינו כמ"ש כסא כבוד חו"ב מרום כתר מראשון א"ס נמשך במקום מקדשינו שהוא הדום רגלי, הרי גבוה מכסה"כ דבריאה וזהו ע"ד והחיות נושאות את הכסא ומעלים הכסא שיהי' מרום מראשון וכמו שבהמ"ק נק' קדה"ק ואח"כ וכעצם לטוהר היינו התחברות קדש עם טהור וזהו ע"ד מ"ש באגה"ק בד"ה איהו וחיוהי, ותחת רגליו דא"ק מאיר אוא"ס ב"ה הסוכ"ע בלי הפסק ביניהם רק עיגולי א"ק, וי"ל ע"י הארה זו נעשה לבנ"ה, ואפ"ל שכמ"כ הארת סוכ"ע שתחת רגליו נק' כעצם השמים, בפרדס ערך אבן ספיר כ' שבשער הגוונים פ"ב פי' ספיר בחכמה, גם אבן מאסו הבונים בפרדס ערך אבן כי האבות בחרו בחג"ת ועכ"ז היתה לראש והיינו ותחת רגליו כמעשה לבנ"ה בחי' אבן ספיר כו'.

נש"י נק' רגליו וגם כסה"כ נק' רגליו א"כ פי' ותחת רגליו הם נש"י שנמשכו מבחי' הכסא והאבות הנק' זרועות עולם הם למעלה מהכסא כו'.

וכתיב בכסה"כ כמראה אבן ספיר דמות כסא עכ"ל. נשמע מזה לענין פי' הפסוק כמעשה לבנת הספיר שזהו דומה לכסה"כ, ולא שזהו כסה"כ, אלא ע"ד ים דומה לרקיע, וכן ת"א ותחות כורסיה יקרא כעובד אבן טבא, נמצא אבן טבא דהיינו מעשה לבנת הספיר זהו תחות כורסיה יקרא, ולפ"ז פי' רגליו היינו כורסיה יקריה, וכן פי' דברי אונקלוס הרמב"ם במ"נ ח"א פכ"ח, וביאר שם כי רגל נקרא הדבר המסובב מן הסבה כמו ויברך ה' אותך לרגלי דהיינו בסבתי, ועד"ז פי' ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים, היינו הנפלאות אשר יראו ביום ההוא אשר הוא יתברך סבתם כלומר עושם, וכן ותחת רגליו ת"א דרגליו היינו הכסא, וגם הכסא הוא כסא ליקריה ר"ל כבודו שהיא השכינה ולא למהותו ועצמותו. ולפ"ז פי' הפסוק כמראה אבן ספיר דמות כסא ר"ל שבחי' אבן ספיר יש לו התדמות לכסה"כ, נמצא תכלת הוא דומה לדומה כו' התדמות לכסה"כ. וענין זה יובן ע"פ מש"ר בפי' ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם מ"ה היינו ביטול כי חכמה היא כח ומה וממנה נמשך המס"נ כמ"ש בסש"ב פי"ח, וזהו ומה הגיע אליהם שהיה להם מס"נ כנודע, ואיך נמשך להם כח מה זהו ע"י על ככה, ע"ד כל הנביאים נתנבאו בכה בחי' כדמותינו כענין אספקלריא דלא נהרא, ומ"מ עכ"פ זהו דמות והארה מבחי' שם מ"ה שמאיר ע"י ב"ן כמו אליהו גימ' ב"ן הארה ממשה שם מ"ה, וככה בשני כפי"ן היינו ע"י דמות דדמות כמו בריאה דמות לגבי אצי' ויצירה דומה לדומה כו' וזהו ומה ראו על ככה ע"י כמה בחי' של כדמותנו כו' ומ"מ עי"ז ומ"ה הגיע אליהם ממש למס"נ בפ"מ, ועד"ז יובן ענין תכלת דומה לים וים דומה כו' עד לכסה"כ, היינו ע"י בחי' אלו נמשך הביטול באדם מבחי' כסה"כ ממש ע"ד ומה ראו על ככה כו' ויש לבאר כי מבואר במ"א אשר דרך כלל יש ב' בחי' ביטול הא' ביטול האמיתי דמ"ה שלמעלה היש האמיתי ולמטה אין דכולא קמי' כלא חשיב ממש, הב' ביטול היש שהוא יש ובטל וזהו ג"כ ענין למס"נ באחד ובכל נפשך כו'. והנה כסא הכבוד שבו מאיר כבוד עילאה שלמעלה היש ולמטה כלא חשיב, ולכן נק' כבוד היינו היש האמיתי, ועי"ז ביקש משה הראני נא את כבודך, והכסא לבחי' זו זהו בינה שכינתא עילאה שורש ביטול אמיתי, כמ"ש בד"ה שיר השירים בלק"ת, וזהו השמים מספרים כבוד אל, כבוד אל גימטריא ס"ג בחי' שלמעלה היש, ומספרים ל' כמראה אבן ספיר היינו הארה המתנוצץ מכבוד אל ונמשך הארה זו בשמים בחי' כעצם השמים שהוא ענין רקיע הדומה לכסה"כ, אכן תכלת זהו שהיש בטל כמו נהורא תכלא מכליון הפתילה, וע"כ הוא רק דומה לדומה ע"י כמה בחי' הממוצעי' לכסה"כ ביטול אמיתי, ומ"מ כיון עכ"פ הוא דומה לדומה ע"כ ע"י חוט של תכלת נמשך ע"ד ומה ראו על ככה וזהו וראיתם אותו וזכרתם כו' ועי"ז נמשך ג"כ קשר העולמות זל"ז כנ"ל, ויש בו הביטול יותר מביבשה כמ"ש ע"פ הזהר בשלח דמ"ח שזהו ענין כי אל דיעות כו' וגם ים עלמא דאתכסיא וארץ עלמא דאתגליא, ובעלמא דאתכסיא הביטול יותר והחלזון הנמשך מהים זהו המשכה מעלמא דאתכסיא להמשיך הביטול בעלמא דאתגליא וכמו שאוכלים דגים קודם בשר עיין בלק"ת פ' בהעלותך כו'.

יומא פ"ה דנ"ט ע"א אמתניתין הזה ממנו על טהרו של מזבח, מאי טהרו אמר רבה בר רב שילא פלגיה דמזבח כדאמרי אינשי טהר טיהרא (תרגום של צהרים בפ' מקץ מ"ג שהוא בחצי היום) והוי פלגא דיומא, מיתיבי כשהוא מזה אינו מזה לא ע"ג האפר ולא ע"ג הגחלים אלא חותה גחלים אילך ואילך ומזה אלא אמר רבה בר רב שילא על גילוייה דמזבח כדכתיב וכעצם השמים לטוהר עכ"ל, וכ"ה בפ"ק דיומא דט"ו סע"א וע"ב ושם פרש"י ומאי לשון טהרו על שם שמטהר ומפנה הקטורת שנשרף עליו בבקר וחותיהו אילך ואילך ומזה על מקום הגילוי כדכתיב וכעצם השמים לטוהר כמו לטהר עכ"ל, וכ"ה עוד פ"ד דזבחים דל"ח ע"ב ושם פרש"י ועל שם שמטהרו ומייפהו קרי ליה טהרו עכ"ל, ושני הפירושים האלו י"ל בענין כעצם השמים לטוהר עמ"ש בד"ה ה' לי בעוזרי ספ"ה ומ"ש בענין שמים לא זכו בעיניו ומש"ע מענין שמים בד"ה כי המצוה הזאת פ"ג. ואפשר לומר עפמש"ר בת"א ס"פ משפטים שלבנת הספיר אותיות של שם ב"ן בטול היש ועצם השמים אותיות של שם מ"ה (שהוא הביטול בעצם ולא ביטול היש ולכן נק' עצם השמים, ועמ"ש ע"פ זאת הפעם עצם מעצמי ובד"ה ויקחו להם איש יעו"ש) כי שמים בחי' ז"א שם מ"ה ועצם השמים הוא בחי' האותיות של שם מ"ה באים לטוהר היינו לטהירו עילאה שהוא לפי פי' עמק המלך למעלה מבחי' א"ק כמ"ש בזח"א ט"ו א' גליף גליפו בטהירו עילאה ולפי קבלת מהרח"ו הוא א"ק והיינו לפי שנעוץ סופן בתחלתן וסוף מעשה במחשבה תחלה עכ"ל, ועמ"ש מענין גליף גליפו בטהירו עילאה בלק"ת בביאור ע"פ זאת חוקת התורה, ואומרו לפי שנעוץ סופן כו' ר"ל שלכן ע"י עסק תושב"כ ותושבע"פ למטה שהם אותיות דמ"ה ואותיות דב"ן עי"ז נכללו הבירורים עד בחי' טהירו עילאה לפי שנעוץ סופן בתחלתן כו'. וא"כ לפ"ז י"ל ג"כ פי' הגמרא דפ"ה דיומא דנ"ט הנ"ל דפי' לטוהר כמו לטהר, היינו לטהר השמים מן העננים המחשיכים אותם, דיש ב' בחי' עננים הא' עננים דקדושה כמו ויבא משה בתוך הענן ועד"ז נאמר המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר, ועבים אלו נמשך מבחי' ואד יעלה מן הארץ וכמ"ש מזה סד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"ה וסד"ה יחיינו מיומים, ועכ"ז בחי' עצם השמים לטוהר בלי שום ענן גבוה יותר, כי עכ"פ הענן מסתיר ע"ד כי טוב לגנוז את האור במקום החשך בלק"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאוה דרוש הראשון ספ"ב, אכן יש עננים מצד הקליפה כמו רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול כו' וזהו ענין אלביש שמים קדרות כו' ולכן צ"ל לטהר כמו רוח עברה ותטהרם, והיינו כי באדם יש ג"כ בחי' שמים וארץ כמ"ש בת"א פ' בראשית בד"ה כי כאשר השמים החדשים, שהוא בחי' שוב וכשאדם מזכך בחי' שמים שבו ע"י זיכוך ומעשיו ע"ד מארז"ל הבא לטהר, עי"ז גורם כמ"כ בבחי' שמים העליוני' לטהר מהעננים ומבחי' קדרות וחשך וע' בזהר ויגש דף ר"ז ע"א ע"פ כונן שמים בתבונה כונן ל' הוה אשר מגודל חביבות השמים אצלו ית' נדמה לו אשר עדיין שמים לא זכו בעיניו כדבעי לכן כונן אותם תמיד בתבונה היינו שבכל יום ממשיך מוחין חדשים בז"א, והיינו שיהי' בבחי' כעצם השמים לטוהר, וזהו עבודת האדם ג"כ לזכך בחי' שמים

שבו אש ומים הן כללות המדות, והפי' השני שבגמ' טהרו פלגיה דיומא זהו ענין ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. ובמא"א ט"ת סעיף י"ד טהירו נק' כלי הראשון והוא אויר הקדמון עכ"ל ובאות אל"ף סעיף קנ"ג כתב אויר קדמון הוא אויר שאינו נתפס הנשאר במקום הפנוי בעת הצמצום וכן נק' הכתר עליון כו' עכ"ל, ובעה"ק פי' דאויר קדמון ה"ע משארז"ל עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד בחי' שמו נק' אויר קדמון, וי"ל כי אויר אור יו"ד או כענין ורוח אלקים מרחפת כו'. והנה בזהר בראשית בענין היכלות דבריאה היכל לבנת הספיר הוא הראשון מלמטה למעלה והיכל עצם השמים הוא למעלה ממנו והיכל נוגה למעלה ממנו. א"כ כמ"כ בשרשן מאחר שאנו מפרשים עצם השמים לטוהר התעלותו בטהירו עילאה אפ"ל כמ"כ שרש בחי' נוגה זהו וארח צדיקים כאור נוגה כו' שהוא למעלה אף גם מעצם השמים לטוהר כו' כי הוא האור המאיר באויר הקדמון שנשאר בעת הצמצום מה שמאיר בו הקו וחוט מלמעלה מהצמצום כו' וכמו בחצי היום מאיר תוקף אור השמש וכמ"ש ע"פ והוא יושב פתח האהל כחום היום והוא ענין הקב"ה מוציא חמה מנרתקה כו' וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה כו'. נמצא יש לקיים ב' הפירושים שבגמרא בענין לטוהר ל' לטהר ולשון פלגי דיומא כו'.

לענין ותחת רגליו כמעשה לבנת, כמו שפירשו ברבות אחרי פרשה כ"ג שנמשך מגלות שהיו ישראל בחומר ובלבנים, יש להעיר מפסוק והם תכו לרגלך וע"ש בבחי' ל' חיבור וגם ל' הכאה כו' ובפנ"י כ' עוד תכו ל' תוך כמו ועץ חיים בתוך הגן, שנש"י הם התוך כמ"ש ונקדשתי בתוך בנ"י והבריח התיכון, וזהו ענין תכו לרגלך היינו בחינת ג' רגלים שבכל רגל נמשך בתוכם כביכול מבחי' רגליו וכן בהמ"ק נק' הדום רגליו. וזהו בנהר יעברו ברגל, דהיינו למעלה מנהר היוצא מעדן כמ"ש במ"א. ומלאכים נק' עומדים ורגליהם רגל ישרה ונש"י נק' מהלכים. וכל המשכה מאוא"ס נק' בחי' רגלים כמ"ש מדלג כו' ומקפץ כו'. ולפי שג' מתנות טובות נתנו ע"י יסורין שעל ידם מזדכך לקבל המתנה ע"כ והם תכו ל' הכאה עי"ז תכו ל' חיבור לרגלך ול' תוך כו'. וזהו ע"ד ובו תדבקון, ודבק באשתו. וגם פי' תכו שפנימי' השפע הנק' תוך מתלבש בתוכם ושכנתי בתוכם. וגם ע"ד ביעקב והנה ה' נצב עליו ממש. וזהו ענין ותחת רגליו שהוא השרפרף שתחת רגליו הוא כמעשה לבנת הספיר הם נש"י ע"י שעבוד חומר ולבנים זכו להיות שרפרף והדום רגליו דהיינו ושכנתי בתוכם. והנה כסה"כ קדם לעולם וזהו כמראה אבן ספיר שהאבן אינו נעשה בידי אדם כ"א בריאה בידי שמים, אבל השרפרף מלבנת הספיר ל' לבינה הנעשה בידי אדם היינו ע"י נש"י, וא"ת איך יתכן שהשרפרף לא קדם לעולם י"ל זהו בהמ"ק שנק' הדום רגליו וקדם לעולם שנאמר כסא כבוד מרום כו' ועכ"ז זהו נעשה על ידי אדם ועשו לי מקדש כו' ומבואר במדרש פ' * ששאל המין מרע"ק מעשה בו"ד נאים או מעשה הקב"ה נאים והשיבו מעשה בו"ד נאים והמכוון על המילה שכל מה שנברא בשי"ב צריך תיקון וכך יובן

---

* במדרש פ': מדרש תנחומא (בובער) תזריע ז.

ענין לבנת הספיר י"ל יש בו בחי' יתירה מכסה"כ שמבחי' אבן ספיר שבידי שמים כי אבן אותיות דשם מ"ה ולבנת בירור ב"ן שעולה בס"ג כו' וגם לבנת י"ל מראה לבן כמ"ש קצת מפרשים, ואילו אבן ספיר י"ל קצת דומה לתכלת ומבמ"א ענין בחומר ובלבנים בחומר דא ק"ו ובלבנים ליבון הלכתא בד"ה ואלה שמות בנ"י ועי"ז ממשיכים כמעשה לבנת הספיר אתי מלבנון כלה וע"י יתיב לבושי' כתלג חיור וזהו למעלה מבחי' כמראה אבן ספיר דמות כסא לבחי' ז"א שהוא דמות כמראה אדם אבל ע"י כמעשה לבנת הספיר נמשך מבחי' לבנון וע"י יתיב כו' ועמ"ש בד"ה ואלה שמות אות ח'. והנה בשל"ה העיר לענין מחצית השקל עשרים גרה השקל, עשר אצבעות הידים ועשר אצבעות הרגלים, וא"כ מחצית השקל הם ע"ס דרגלים בחי' והם תכו לרגליך, תרומה לה' כמו הדום רגליו מגביה הרגלים שלא יהיו יורדות ומתפשטות כו' אבל עשר בחי' דידו נאמר ואל אצילי בנ"י לא שלח ידו אלא שע"י מחצית זה יומשך לע"ל בחי' יום יום יעמס לנו מלא עומסו לעוה"ב והם ש"י עולמות ג"כ מחצה מתר"ך כו'. ואפ"ל שזהו מ"ש אז אהפוך אל עמים שפה ברורה שיהי' אצל כולם לה"ק ולא יצטרך לבחי' לבינה שהוא אותיות דלבונה זכה מי"א סממני הקטרת המחי' הקליפות שז"ס דור הפלגה שבנו העיר ומגדל מלבנים, ואף שבמצרים ע"י חומר ולבנים נתבררו האותיות מ"מ נק' זה גלות השכינה שנתלבשה בבחי' לבונה להיות עתיק לק"נ, ולכן זה ותחת רגליו כלבנת הספיר נק' גלות ע"ד ושמתי כסאי בעילם, אבל לע"ל יהי' הכל לה"ק שהוא אבנים בריאה בידי שמים ולא יהי' הכסא מלבנים ואז יהי' ירושלים כסא ה' המורה על לא שניתי ויהי' ז"א אדם כמו ע"י.

בשולי העמוד:

לבנים ע"י כבשן עמ"ש ע"פ ויעל עשנו כעשן הכבשן, משה אצי' ע' דרוש ראשי המטות מופלא שבע' זקנים ואצלתי, לא שלח ידו ע' דרוש מלא עומסו.

אור התורה

פרשת

תרומה

פ׳ תרומה

ויקחו לי תרומה *, להבין ענין ב׳ תרומות האמור כאן, יש להקדים ענין ב׳ פרשיות דק״ש (ור״ל משום דמפרש לקמן דענין ב׳ תרומות האמור כאן הם בחי׳ רצוא ושוב וזהו עצמו ענין ב׳ פרשיות דק״ש) כי בפ׳ שמע יש בה מ״ב תיבות מן ואהבת עד ובשעריך שהוא כנגד שם מ״ב דאנא בכח, ז׳ פעמים ו׳ וכמ״ש בשרפים שש כנפים כו׳ ובפ׳ שני׳ הוא שם ע״ב הוא בפ׳ והי׳ אם שמוע, ולכאורה יש סתירה לזה ממ״ש בזהר דפ׳ שמע הוא בחסד ופ׳ והי׳ אם שמוע הוא בגבורה, גם ואספת דגנך. הנה ארז״ל למה קדמה פ׳ שמע לפ׳ והי׳ אם שמוע כדי שיקבל עליו עומ״ש תחלה ואח״כ יקבל עליו עול מצות, י״א שזהו כענין הקדמת נעשה לנשמע, וצ״ל פי׳ למס״נ באחד הלא לכאורה זהו שייך בובכל נפשך, אך פי׳ למס״נ באחד היינו מסירת הרצון והיינו להגביר רצונו ותשוקתו לד׳ אחד עד שתתפשט רצונו בכל דבר זולתו יתברך, והיינו ע״י ההתבוננות בשמע ישראל, ויש להקדים פי׳ והחיות רצוא ושוב דר״ל החיות אלקי המחיה עולמות כמ״ש בס״י ודברו בהם ברצוא ושוב והענין כי פי׳ אור א״ס הוא רק בחי׳ התגלות אור וזיו שאינו פועל שינוי בעצם המאור, וגם חיות דנפש המחיה את הגוף הוא ג״כ רק הארה כו׳, ולכן המשכת וירידת האור ממה שהיה כלול בהמאור הוא בבחי׳ רצוא ושוב כו׳.

קיצור. ענין ב׳ תרומות ב׳ פרשיות דק״ש מ״ב ע״ב, וענין למס״נ באחד ופי׳ והחיות רצוא ושוב, פי׳ אור א״ס.

ב) **וזהו** ענין שרפים עומדים ממעל לו * ואומרים קדוש שהוא מובדל ומרומם רק הארה בעצמו נמשך להחיות העולמות הוא ע״י שם הוי׳ צבאות יו״ד צמצום כו׳ (וענין ג׳ פעמים קדוש י״ל כנגד ג׳ בחי׳ חב״ד חג״ת נה״י שהם מקור בי״ע שאע״פ שזהו כלים עכ״ז הוא קדוש ומובדל מהן כי ודברו בהן ברצוא ושוב) שרפים שכבר נשרף היש שלהם, בן כרך, אבל האופנים ברעש כמו בן כפר, ועד״ז ג״כ באדם נה״א ונה״ב, פסוד״ז וק״ש.

ג) **אך** איך יוכל האדם הגשמי להגיע לבחי׳ מס״נ וביטול, זהו ע״י התורה, שהיא מחכמה בחי׳ ביטול שלמעלה מאהוי״ר, ואף שהתורה נתלבשה בענינים גשמיים מ״מ מלובש בזה חכמה עילאה ממש חכים ולא בחכמה ידיעא ובחכמה שורה אור א״ס ממש, א״כ ע״י עסק התורה מתקשר בבחי׳ אין אשר והחכמה מאין תמצא ומבחי׳ זו נמשך הביטול וכמ״ש בלק״ת בדרושי חג השבועות בד״ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה ושם פ״ג בפי׳ אם אין חכמה אין יראה, דהיינו יראה עילאה, אך אם אין יראה תתאה אין חכמה ולכן צ״ל תחלה ואהבת בכל לבבך ואח״כ ודברת בם, וכ״ז הוא הנקרא קבלת

ויקחו לי תרומה : קיצורים באופן אחר מהנדפס לעיל ע׳ א׳שסד.

ממעל לו : בכתי״ק יש כאן תיבה שא״א לפענח.

עול מלכות שמים, וזהו והחכמה תחיה בעליה, וכמו שגדול תלמוד שמביא לידי מעשה כן ארז"ל המאור שבה מחזירו למוטב.

ד) **וכ"ז** הוא פ' שמע שהוא ענין בחי' רצוא ופ' והא"ש זהו בחי' ושוב היינו קיום מעשה המצות רמ"ח אברים, ואף שהחיות שבהאברים הוא חיצונית לגבי עיקר החיות שבמוח ולב וע' בסש"ב פנ"א (מ"מ יש להם התקשרות עם גלגלתא דחפיא על מוחא כמ"ש בלק"ת פ' במדבר בד"ה להבין שורש המצות פ"ב, והיינו שהמצות יש להם קשר וחיבור עם עצמות אור א"ס ועוד) מ"מ גידי המוח נמשכים בכל רמ"ח אברים, ולכן נאמר ג"כ בפ' והא"ש ענין ואספת דגנך, דהיינו ענין אסיפת העלאת הניצוצות שנפלו בשבה"כ והעלאה זו זהו ע"י קיום רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, ולכן בפ' שמע הוא שם מ"ב ובפ' והא"ש ועמ"ש ע"פ לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד משם יובן מעלת השוב ואפ"ל שזהו ענין מדרגת החיות והאופנים שאומרים ברוך.

ה) **וזהו** כי נר מצוה ותורה אור הנר היא הפתילה והשמן וזהו המצות הם גורמים המשכת ותורה אור, וזהו למעלה מבחי' ותמלא כדה כי אור למעלה מבחינת מים, והיינו כי המצות גורמים תוספת ורבוי בהמקור בחי' כתר שעי"ז נמשך תוספת אור בהחכמה, ועיין זח"ג פ' שלח דקס"א ב' ע"פ ועתה יגדל נא דיתרבי ויסגי לעילא ויתנגיד ויתמשך לתתא, וזהו ענין אשר יעשה אותם האדם ע"ד כאלו עשאוני, וחי בהם המשכת החיות מאור א"ס המלובש בחכמה שיאיר בבחי' האדם משא"כ וכד אנת תסתלק מינייהו וגם כי וחי בהם זהו ע"י והחיות רצוא ושוב וכמ"כ נמשך בהאדם שלמטה וחי בהם חיי עלמא כי רחבה מצותך מאד ולכן כל המצות נק' צדקה כמו הצדקה היא השפעת החיות כך נמשך מלמעלה ע"י המצות בחי' וחי בהם. ואפ"ל עוד בפי' אשר יעשה אותם האדם ע"ד הקב"ה מניח תפילין ע' הפי' זח"ג ואתחנן דף רס"ב ע"ב והיינו ענין מצוה צוותא וחיבור והמשכת אור א"ס בהמדות העליונות) והנה כתיב וצדקה תרומם גוי (וזהו ענין תרומה לשון תרומם) ע"ד הודו על ארץ ושמים רק הארה אך וירם קרן (עיין סד"ה בשלח פרעה), בצדקה תכונני, תמכין דאורייתא, אבל הרגלים מעמידין את כל הגוף וגם הראש, ועמ"ש מזה בד"ה השמים כסאי בענין שש מאות אלף רגלי כו'.

ו) **וזהו** ויקחו לי תרומה, כי תרומה לשון הפרשה ולשון רוממות, פי' רוממות ע"ד ארוממך אלקי המלך והיינו לרומם המ' בבחי' מלך מלכי המלכים, מלך יחיד המלך הקדוש, והיינו ע"י המצות ציווי צוותא וחיבור, והיינו פי' לי תרומה, לי הוא עצמות אא"ס, תרומה זהו עליית המל' בבחי' לי, וזהו ארוממך אלקי המלך לשון רוממות ואח"כ ואברכה שמך לעולם ועד זהו ע"ד הפרשה המשכת תוספת האור ע"ד אני תורתך שעשעתי וזהו תרי ממאה, מאת כל איש אשר ידבנו לבו בחי' ואם רץ לבך תקחו את תרומתי בבחי' שוב.

ז) **וזאת** התרומה י"ג דברים למלאכת המשכן כדפרש"י נגד י"ג מדה"ר שנמשכים ע"י המצות ובפרט הצדקה לפי שהם פנימית רצה"ע והרצון עליון

הוא מקור י"ג מדה"ר וזהו ג"כ ענין י"ג שבחים שבישתבח משיר עד ומלכות, ויש עוד ב' דברים במלאכת המשכן שמן למאור ובשמים וכן בישתבח תיבת ברכות והודאות והן ס"ה ט"ו י"ל שגילוי י"ג מדה"ר הוא ע"י י"ה כמ"ש בזח"ב קס"ה ב' ע"פ סולו לרוכב בערבות בי"ה שמו.

י"ל עוד דתרומה תרי ממאה הן שכ"ע ושכ"ת ב' בחי' כלה למס"נ באחד ובכל נפשך, ואפ"ל שעי"ז נמשך ב' בחי' חתן והן ג"כ תרי ממאה והיינו ההמשכה ע"י התורה וההמשכה ע"י מצות בד"ה וישב יעקב.

ויקחו לי תרומה כו' * תקחו את תרומתי, ב' תרומות הם שני פרשיות דק"ש שהם מ"ב ע"ב כמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ואהבת את ובסידור תחלת שער הק"ש (הג"ה, ונק' זה ב' תרומות ע"ד שנתבאר בת"א פ' מקץ בד"ה כי אתה נרי בפי' ארוממך אלקי המלך שיש בזה ב' פירושים האחד ארוממך מלמטה למעלה, לרומם המל' בבחי' יחיד עד מל' דא"ס מלמטה למעלה כדי להיות חי העולמים וזהו ענין שבת, וזהו ענין מלך יחיד חי העולמים שאומרים בישתבח שמך, הב' מ"ש בברוך שאמר יחיד חי העולמים והיינו מלמעלמ"ט הרוממות שלמעלה יומשך למטה כו').

ב) **והנה** פ' שמע היא קבלת עול מלכות שמים ופ' והא"ש היא קבלת עול מצות, והנה קבלת עומ"ש דפ' שמע היא למס"נ באחד, וצ"ל א"כ מהו בכל נפשך (ובת"א בד"ה בכ"ה בכסלו פי' שזהו ענין מס"נ של נה"א ומס"נ של נה"ב וע' בד"ה ויקהל משה ענין מרכבה עילאה שהם בביטול לעצמות אוא"ס ומרכבה תתאה שהם בביטול לבחי' מל' וע' בד"ה שה"ש בענין ב' בחי' כלה) ויובן ע"פ מ"ש והחיות רצוא ושוב פי' שהמשכת החיות אלקי מלמעלה למטה בא בבחי' רצוא ושוב, וזהו ג"כ ענין השמים החדשים והארץ החדשה שמים שוב וארץ רצוא) וכמו הדפק.

ג) **והענין** יובן בהקדים פי' לשון אור א"ס, אור רק הארה ולא העצמיות, וכן חיות הנפש מה שמחיה את הגוף אינו עצמיות הנפש רק הארה, וכמ"ש בסש"ב פנ"א (ואפ"ל שהארה זו זהו הנק' בחי' שמו).

ד) **וזהו** שרפים עומדים ממעל לו ואומרים קדוש, קדוש היינו מובדל כי עמך מקור חיים, ומזה נמשך ע"י שם הוי' צמצום והתפשטות להיות מקור לצבאות כו' (וזהו כנ"ל אות ג' שבחי' ההארה זהו בחי' שם, ועיין בת"א בד"ה וקבל היהודים דקס"א ע"ב בפי' יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו, יעו"ש דקס"א ע"ב) והנה כתיב והאופנים וחיות הקדש ברעש כו' כי

ויקחו לי תרומה כו' : קיצורים לאוה"ת ע' א'שצא.

שרפים כבן כרך כו' משא"כ האופנים וחיות עשי' ויצירה כבן כפר כו' (עיין מזה בד"ה והיה מדי חדש בחדשו, שזהו ג"כ ההפרש בין חול לשבת) ע"כ מתנשאים ברעש ואומרים ברוך כבוד, שהוא מל', אבל השרפים אומרים קדוש כנ"ל (וע' בד"ה אם בהרת קדמה בענין פי' קודב"ה שהוא קדוש וברוך סוכ"ע וממכ"ע) ועד"ז באדם זהו נה"א ונה"ב, כי נה"ב שרשה משמרי האופנים, וזהו פסוק ראשון דק"ש למס"נ באחד ע"ד השרפים שאומרים קדוש להבטל בעצמות אוא"ס, ואח"כ בשכמל"ו ובכל נפשך דוגמת התפעלות האופנים (וכמ"כ י"ל השתים ברכות שלפניה, שברכת יוצר נגד והאופנים והחיות, ואה"ע נגד שרפים. אך ז"א שבברכת יוצר מזכירין שרפים וחיות כו' וע' מענין שתי ברכות אלו בלק"ת פ' במדבר בד"ה במדבר סיני באהל מועד ששני ברכות אלו הם העלאה והמשכה א"כ זהו ע"ד ב' בחי' תרומה הנ"ל), וזהו ויקחו לי תרומה ל' רוממות והעלאה בבחי' רצוא ותרי ממאה, י"ל ב' בחי' מס"נ הנ"ל דנה"א ונה"ב, וההמשכה היא התרומה השנית.

ה) **וכדי** שתוכל הנפש להגיע לביטול זה הוא ע"י עסק התורה, כי אורייתא מחכמה נפקת ובה שורה אור א"ס, ואף שהתורה נמשכה בגשמיות מ"מ מלובש בה חכמה עילאה ועי"ז יבוא לרצוא הנ"ל, וכמו קעומ"ש שמקבל הביטול אף שעדיין אינו בטל, וכמו קבלת בתענית, וכן איתא בספרי בענין ואהבת כו' דהיינו ע"י והיו הדברים האלה כו' שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והי' העולם כו', ואפ"ל דהיינו יותר ע"י מילי דאגדה שבתורה ועיין מזה באדר"ן ס"פ כ"ט.

שייך לתרומה, תרומתי היינו ע"ד שמדותי תרומות מתרומו' מדותיו של רע"ק דר"ל המובחר, כמ"כ י"ל ע"ד מ"ש ע"פ אם בחקתי הלואי כו' כי הי' יכול להיות חקיקו' אחרים והתהוות ספירות אחרים אלא שאעפ"כ בחר באלו דוקא דין הניין לי וזהו התרומה שמלמעלמ"ט, וב' תרומות הם ב' שמות הוי' שבי"ג מדה"ר, ולכן תורם א' ממ"ם כי שם הוי' ד' מילואי' עסמ"ב עולה ל"ט. אך השמות הם ממוצעי' בין האור להכלי ועיקר הוא האור המתלבש בהם והוא א' ממ"ם משא"כ ל"ט חסר אחת כו', וזהו ענין המאור שבה, ויש בחי' ותורה אור כו' (ע"ד אחר י"ל תורה נק' תרומה כי ותמלא כדה היינו כ"ד ספרי דאוריי' כד מים החכמה זהו תרומה והפרשה).

אור התורה

פרשת

תצוה

פ׳ תצוה

עמ״ש בבוך שמות ע״פ ועשית בגדי קדש

ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת. מגילה א׳ י״ב א׳. מד״ר וירא פנ״ד דס״א א׳. פ׳ וארא פ״ט דקכ״ו ג׳. תצוה פל״ח קנ״ד ב׳. באסתר קי״ט ד׳ בפסוק בהראותו את עושר. זח״א פ׳ ויחי דרי״ז ע״א. ילקוט ח״א ק״מ ד׳ ח״ב קס״ט ד׳. של״ה רס״ה א׳ שכ״ז ב׳ ש״ל ב׳ (ס״ח) תרט״ו. בחיי קיז״ד.

א) **בגמרא** פ״ק דמגילה דף י״ב ע״א ע״פ בהראותו את עושר כבוד מלכותו א״ר יוסי בר׳ חנינא מלמד שלבש בגדי כהונה, כתיב הכא יקר תפארת גדולתו וכתיב התם לכבוד ולתפארת עכ״ל. ובמד״ר באסתר ע״פ בהראותו איתא בסגנון אחר וז״ל ר׳ לוי אמר בגדי כהונה גדולה הראה להם נאמר כאן תפארת גדולתו ונאמר להלן ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת מה תפארת האמור להלן בגדי כהונה גדולה אף תפארת האמור כאן בגדי כהונה גדולה עכ״ל. וכ״ה במד״ר פ׳ וארא תוך פ״ט. ולכאורה דברי הגמ׳ שלבש בגדי כהונה קשה מאד, (אך לפמ״ש במא״א סוף אות א׳ אחשורוש זה הקב״ה שאחרית וראשית שלו א״ש שלבש בגדי כהונה גדולה כמארז״ל אלקיכם כהן הוא, (אך לפי הפשט דמדבר על אחשורוש ממש אינו מובן ויתבאר לקמן ססעי׳ ב׳).

אך הנה ענין שבגדי כהונה הם תפארת, היינו כי תפארת לשון פאר ע״ד הוד והדר לבשת וכמארז״ל במד״ר פ׳ אמור פ״ל ע״פ ולקחתם לכם פרי עץ הדר זה הקב״ה שנאמר הוד והדר לבשת, והוא ענין יאר הוי׳ פניו אליך, ובברכות פ׳ הרואה דנ״ח סע״א והתפארת זו מתן תורה ועמ״ש בלק״ת פ׳ תצא בד״ה כי תצא דרוש השני פ״ג בענין כנס״י שנק׳ אשת יפת תואר שמקבלת מבחי׳ לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת כו׳ שהתפארת הוא ענין יופי הנך יפה דודי, ושם בד״ה ביאור כי תצא ספ״א שהוא בחי׳ גוונין ש״ע נהורין ובלק״ת פ׳ תזריע בד״ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיע בענין שתפארת בו שם הוי׳ (לפי שבו מאיר הקו מאור א״ס ועי״ז עושה שלום בין אש ומים עיין באג״ה סי׳ י״ב ד״ה והיה מעשה הצדקה שלום,) ות״ת עולה עד הכתר, (ועמ״ש בלק״ת בשה״ש בביאור השני ע״פ יונתי בחגוי ושם פ״ד כי ת״ת וכתר הכל ענין א׳ כמו מתפארת דאימא נעשה כתר לז״א דהיינו ששניהם בחי׳ כח ההתחברות היינו הכתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים וכן ת״ת מחבר הבינה עם המ׳ וזהו ענין לא צר כתיב באלף והקרי בוא״ו היינו כתר ותפארת וע׳ מזה לקמן סעיף ב׳) ע׳ ברע״מ ר״פ תשא (בענין וי״ו ממוצע בין שני ההי״ן וע״ש) גבי והעשיר לא ירבה מעשר כו׳ ונק׳ בריח התיכון המבריח מן הקצה

אל הקצה להמשיך מע"י בזו"נ כו' בזח"ב ס"פ תרומה וזהו ג"כ ענין ויעקב איש תם יושב אוהלים שממשיך מהבינה במ' זח"א וישלח קס"ז ור"פ תרומה, ומבואר לעיל שענין שמונה בגדי כהונה להמשיך מהבינה שהיא השמינית מלמטה למעלה ובה מאיר ע"ק וזהו ע"י תפארת (דוקא שהוא דוקא המחבר והממשיך) לכן נק' בגדי כהונה גדולה ת"ת והתפארת שייך ג"כ בלבושים כמ"ש הוד והדר לבשת כנ"ל וכן החשמל נמשך מתפארת כמ"ש בת"א פ' לך ובמא"א אות חי"ת סעיף י"ב ועמ"ש בד"ה תורה צוה שלא נדפס בענין שע"י המצות ממשיכים למעלה לבושים לזו"נ אשר ע"י הלבושים נמשך פאר כי על הלבושים דוקא שורים המקיפי' העליוני' וכמ"ש מזה בהביאור ע"פ השמים כסאי מ"ש האריז"ל שהלובש שני לבושים כאחד קשה לשכחה דהיינו מפני שמסתלק המקיף שהיה שורה על הלבוש האחד, מזה מבואר דהמקיפים הם שורים על הלבושים כו' וכן נתבאר במ"א ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים, וזהו ותפארתו עבור על פשע, במשלי סי' י"ט י"א, ובגדי כהונה הם ממשיכים הכפרה והסליחה והיינו שעי"ז נמשך יגמה"ר, כי תפארת ורחמים זהו ענין אחד, וזהו עטרת תפארת שיבה שהוא מקור י"ג ת"ד ועמ"ש מזה בד"ה בכ"ה בכסלו. והנה כבוד הוא בחי' מ' וזהו לכבוד ולתפארת שע"י ההמשכה מת"ת מרומם המ' כי הת"ת ממשיך מהבינה והכתר במ' וזהו ענין כה"ג שממשיך מבחי' קדה"ק כמ"ש בזהר ר"פ יתרו בענין מלך וכה"ג כו' ונק' כהן גדול שממשיך בחי' לך הוי' הגדולה והתפארת כו' והיינו ע"י ח' בגדי כהונה כנ"ל המעיל הוא בחי' צדקה כמ"ש ומעיל צדקה יעטני ועטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא, וז"ש ואתם תהיו לי ממלכת כהנים ממלכת בשני ממי"ן לפי שע"י כהן ממשיך תוקף האור בבחי' מ' כמ"ש בזח"ג פ' צו דף ל"ד סע"ב ובמא"א אות ב' סעיף ס"ה ד' בגדי לבן נגד ד' אותיות שם הוי' וד' בגדי זהב נגד שם אד' ואפשר דהיינו כבוד ותפארת, ובמא"א אות ח' סעיף י"ב כ' שהחשמל יוצא מת"ת דבינה ובת"ת שם הוי' אד' כי הוי' בחסד ואד' בגבורה ובתפארת מתיחדים עכ"ל, ועיין ברע"מ פ' פנחס דרכ"ז ובת"ז תיקון ל"ח דפ"א מענין בגדי כהונה.

קיצור בגדי כהונה נק' תפארת, תפארת ע"ד הנך יפה דודי, בתפארת שם הוי' כי בו מאיר אור א"ס ונק' בריח התיכון ות"ת וכתר ענין אחד הוא וא"ו ממוצע בין שני ההי"ן בינה ומ' לכן הם שמונה בגדים, וזהו ענין ותפארתו עבור על פשע, כי תפארת הוא ג"כ בחי' רחמים, גם תפארת היינו עטרת תפארת שיבה, פי' לכבוד ולתפארת כהן גדול שממשיך מבחי' שמו הגדול קדה"ק ממלכת כהנים.

ב) **והנה** ארז"ל במד"ר פ' וירא תוך פנ"ד ע"פ ותפארתו ביד צר אלו בגדי כהונה כד"א ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, ובשה"ש רבה דכ"ט א' ע"פ פשטתי את כותנתי אמר ר' יוחנן יום שנזדווג להם נבוכדנצר הרשע פשט מהם שני לבושים גדולים לבוש כהונה כו', והבחיי פ' חקת גבי ויקחו אליך פרה פי' ותפארתו ביד צר כי ממדה זו ואילך שלטו החיצונים כו' דהיינו בבחי' ה' ספירות אחרונות מע"ס ולא בה' ראשונות

וכ"כ בקונטרס שבסוף הספר פ' חקת סעיף ג', עוד כתב בפ' נצבים ע"פ וישליכם אל ארץ אחרת, שזהו ענין השליך משמים ארץ תפארת ישראל וכ"כ עוד ותפארתו ביד צר והוא שכתוב ותשלך אמת ארצה, והוא איקונין של יעקב החקוקה בכסה"כ עכ"ל ור"ל כסה"כ בינה ואיקונין של יעקב החקוקה בכסה"כ היינו תפארת כו' וזהו ע"ד אני והו הושיעה נא, אני היינו מ' והו זהו ת"ת שנאמר והוא אסור באזיקים במד"ר סוף פתיחתא דאיכה ובתוס' פ"ד דסוכה דף מ"ה ע"א ובמהרש"א שם שזהו ע"ד עמו אנכי בצרה כביכול שיושיע לעצמו וע' במד"ר משפטים ספ"ל ע"פ כי קרובה ישועתי לבוא ישועתי ממש, ובזהר ר"פ וירא דק"כ ע"ב פתח ואמר בכל צרתם לו צר כו' כתיב לא באלף וקרינן לו בוא"ו בגין דקוב"ה עמהון בעאקו והיינו ע"ד הנזכר בזהר פ' חיי דקכ"ב ע"ב ע"פ מלך לשדה נעבד ובג"כ שעיר דר"ח כו' ובפ' אחרי דס"ט א' מלכא בלא מטרוניתא לא אקרי מלכא כו' בגין דהוה רכיב עד השתא באתר דלאו דיליה, ור"ל שמשפיע התפארת לעמלקים ועו"ג שהם יש להם פאר כו' ומראה להם פנים שוחקת ועיין מזה בלק"ת בד"ה יונתי בחגוי ספ"ב שזהו ענין אלביש שמים קדרות כו', אך יש לעיין ממ"ש בסידור ע"פ לא עשה כן לכל גוי אשר מקו האמצעי אין לחיצונים יניקה כלל, וזהו לכל העו"ג אין להם יניקה משם, וע' בזח"א דכ"ה סע"ב מענין ותשלך אמת ארצה ובפ' משפטים דקט"ז ע"א בגין דאמת נפל עמה ודף קי"ז סע"א ובת"ז תיקון כ"ב דס"ו סע"ב ובתיקון ס"ג דצ"ח א' ותשלך אמת ותהי האמת נעדרת ובתי"ח תיקון ה' דקמ"א ע"ב, וזהו ע"ד מארז"ל סוף סוטה דמ"ח סע"א ע"פ וישח אדם וישפל איש שגורמים שפלות לשונאו של הקב"ה ואין איש איש כו' והשפלות הוא היפוך לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת כו', ובזה מובן משארז"ל במגילה די"ב א' שאחשורוש לבש בגדי כה"ג היינו ע"ד ותפארתו ביד צר שהמשיך הפאר והגדולה לעצמו ולא הי' בטל להקב"ה ואמר להשמיד ולהרוג כו' והי' ג"כ קוזמיקטור, וזהו ע"י שבחי' בגדי כהונה הנק' תפארת ע"ש שממשיכים מבחי' הקצה דלעילא אימא עילאה כו' לבש הוא בחי' זו, וצ"ל דהיינו מחיצונית הת"ת דהיינו מה שמראה להם פנים שוחקת כו' ועיין בגמ' פ"ק דחגיגה ד"ה ע"ב ע"פ מפני גוה אמר רב שמואל בר יצחק מפני גאוותן של ישראל שניטלה מהן וניתנה לעו"ג, וענין גאוותן של ישראל יש להעיר מפסוק אשריך ישראל כו' ואשר חרב גאותך בפ' הברכה ל"ג כ"ט, וע' פרדס ש"ח פי"ב בענין מפני גאוותן של ישראל כו' ובר"ח שער הענוה פ"א שמקום הגאות הוא בג' ראשונות כח"ב וכשנמשך בחי' זו לעו"ג זהו כמו מן התפארת נפל בשבה"כ ונעשה מזה גסות הרוח כולו סג וכמו מן הגדולה עליונה נפל בחסד דיוהרא שעושה חסד להתיהר כו' ועמ"ש ע"פ ויקח המן את הלבוש שזהו הבירור של גסות הרוח כשמתברר להיות גאות דקדושה ויגבה לבו בדרכי ה', וכן בענין בריח התיכון דקדושה יש לעומת זה לויתן נחש בריח כו' ע"ד אם תגביה כנשר כו' יעשו עץ גבוה כו', ואפ"ל כי אחשורוש אחש ורוש, וענין אחש היינו יניקתו מבחי' חש דחשמל וזהו ענין שלבש בגדי כהונה כי חשמל בו הוי' אד' כמ"ש במא"א ח' י"ב וזהו עצמו ענין בגדי כהונה כו', ועיין בזהר ר"פ יתרו דס"ח א' בענין

כהן מדין וכהן און שממשיך הכח בקליפות וזהו וינאץ בזעם אפו מלך וכהן, והנה התורה נק' אמת ועי"ז ממשיכים אמת מארץ תצמח כו', ואמת היינו תפארת.

קיצור. ובחורבן בהמ"ק ותפארתו ביד צר. השליך משמים ארץ תפארת ישראל, ותפארת נקרא אות אמת וכתיב ותשלך אמת ארצה עמו אנכי בצרה בכל צרתם לו צר אלביש שמים קדרות וישח אדם וישפל איש, וזהו שלבש בגדי כהונה ר"ל המשיך התפארת לעצמו בבחי' גאות. כמארז"ל ע"פ מפני גוה מפני גאוותן כו' והגסות ע"ד אם תגביה כנשר, כי פני נשר הוא בת"ת עמ"ש ע"פ כנשר יעיר קנו.

ג) **מד"ר** פ' תצוה תוך פל"ח וז"ל ד"א וזה הדבר הה"ד כבוד חכמים ינחלו במשלי סי' ג' אין כבוד אלא תורה כו' וכן אתה מוצא באהרן תורת אמת היתה בפיהו במלאכי סי' ב' מה אמר הקב"ה למשה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת וכל אלו בזכות התורה שהיה יגע בה הוי כבוד חכמים ינחלו עכ"ל. והענין כמ"ש בלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני פ"ד כתיב כי כבוד חכמים ינחלו כתיב ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת שהכבוד הנמשך לבחי' חכמה כח מה הוא בבחי' ביטול משא"כ שאר כבוד של עוה"ז שהוא יש כו' ובפ' נשא סד"ה זאת חנוכת המזבח פי' הבו לה' כבוד הוא בחי' מקיף כו' מבואר מזה דמפרש לכבוד דגבי בגדי אהרן היינו חכ"ע כי כבוד זהו ל"ב נתיבות החכמה, ועיין בהרמ"ז פ' במדבר דקי"ח בפי' מלך הכבוד דהיינו אריך שמלבושו הוא חכמה עילאה ועמ"ש בד"ה כי כארץ תוציא צמחה ספ"ג מענין איה מקום כבודו ובד"ה האזינו השמים דרוש השלישי פ"ד ובד"ה האזינו השמים דרוש השני בפי' ולכבודי בראתיו ואין כבוד אלא תורה כי התורה היא בחי' לבוש כמ"ש עוטה אור כשלמה (וח"א עמוד קפ"ז תקי"ב תקי"א ת"ז ד' ב') וברע"מ פ' קדושים דפ"א ע"ב ודפ"ב פי' כבוד חכמים ינחלו כבוד היינו ל"ב אלקים דמעשה בראשית ותרגום כבוד יקר יקרה היא מפנינים כו'. ועמ"ש ע"פ המד"ר פ' ויקהל פמ"ט ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה דפי' בת"ז ריש תיקון כ"ח דע"ב א' מאי כל חכם לב דאיהו חכם בחכמה ובל"ב נתיבות דילה כו' דאינון ל"ב אלקים דעובדא דבראשית כו'. והנה בשי"ב נברא העולם במעלה עליונה הרבה יותר מכמו שהוא עכשיו כמ"ש במד"ר פ' בראשית פי"ב ע"פ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם תולדות מלא בשני ווי"ן כו' וזהו ענין כבוד חכמים ינחלו שזוכים לבחי' ל"ב אלקים דמע"ב שבהם ועל ידם היה גלוי הכבוד ע"ד תולדות מלא כו'. ועיין עוד בזהר פ' פנחס דר"נ ע"א מענין כבוד ובפ' ואתחנן דרס"ח ע"ב בזהר ופי' במק"מ שם שהחכמים בתורה זוכים לכבוד ה' היינו מ' דאצילות כשמתרוממת למעלה כו'. וענין זה ע"ד וזאת התרומה זו כנס"י שנא' קודש ישראל לה' ראשית תבואתה במד"ר פ' ויקהל שם, ועמש"ש דפי' ראשית תבואתה היינו למעלה גם מהתורה כמ"ש בלק"ת בד"ה שבת שבתון ספ"ג ועיין בד"ה צו את בנ"י ואמרת אליהם את קרבני לחמי

דרוש השני מענין ראשית תבואתה גם כמ"ש במד"ר וארא פ"ב בפי' מלך הכבוד שחולק כבוד ליראיו ואחד מהכבוד הוא שמלביש לבושו לצדיקים כי לבש ה' עוז וכתיב ה' עוז לעמו יתן, וזהו כבוד חכמים ינחלו שהחכמים ינחלו כבוד הנ"ל ללבוש לבושו וכמ"ש יביאו לבוש מ' כו' והלבישו את האיש כו' ועמש"ל בפי' מלך הכבוד, וא"כ מה שזכה אהרן לבגדי קדש לכבוד ולתפארת זהו ע"י התורה שהיא נק' כבוד וגם תפארת כמשארז"ל והתפארת זו מתן תורה, ובמד"ר פ' אחרי פכ"א אומר דשמונה בגדי כה"ג הם כנגד המילה שניתנה לשמונה ימים ואפ"ל דהא והא איתנהו דזכה לבגדי קדש ע"י התורה ומה שהם שמונה זהו ע"י המילה, ועמ"ש ע"פ כי הלבישני בגדי ישע כו' כחתן יכהן פאר דחתן היינו תורה כמארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת יכהן פאר היינו בגדי כה"ג שהם תפארת כנ"ל א"כ בגדי ישע נמשך ע"י ב' בחי' אלו ועמ"ש בסידור בדרוש בהמ"ז בענין ברכת הארץ שמזכירים בה ברית ותורה כו' וצריך שיקדים ברית לתורה וע' מזה ג"כ בלק"ת פ' עקב בד"ה ואכלת ושבעת סעיף ג', ומש"ש סעיף ד' יש לחברו עם מ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה דרוש הראשון בענין אור זרוע לצדיק כו' ושזהו ענין אחת היא יונתי שגבוה מששים מסכתות כו' וזהו שיקדים ברית לתורה כו' והבן.

קיצור. כבוד חכמים ינחלו ע"י התורה נמשך בגדי קדש לאהרן כו' כי התורה היא לבושו של הקב"ה עוטה אור כשלמה וגם והתפארת זו מ"ת ולכבודי בראתיו כו' כבוד ל"ב נ"ח ל"ב פעמים אלקים דמע"ב ואז היה העולם בבחי' הוד והדר כו', גם כבוד מקיף גם כבוד עליית המל', גם לכבוד ולתפארת גלוי כבוד עילאה כו' דכולא קמי' כל"ח ממש זהו תפארת כו' ועמ"ש עוד ע"פ ועשית בגדי קדש בספר שמות פ' תצוה. לענין שמונה בגדי כה"ג ע"ד אחת למעלה ושבע למטה וזהו אחת היא יונתי. ענין כי הלבישני בגדי ישע כחתן יכהן עמ"ש בישעי' ע"פ זה, ונתון הלבוש כו' ע"י איש משרי כו' מיכאל שרכם כי הוא כהנא רבא וא"כ על ידו יומשכו ח' בגדי כהונה כו', והם יקחו את הזהב כי לא בכסף חסד תגאלו כ"א כנור של ח' נימין בינה וזהו בחי' זהב וע' במד"ר ע"פ לחם לאכול ובגד ללבוש, מיכאל גימ' מאין י"ל ע"י ששונה פרקו מאה ואחד פעמים גימ' מאין הוא נחשב ככה"ג מיכאל כו' ור"ל הלבישני בגדי ישע כחתן יכהן היינו ח' בגדים ע"ד למנצח על השמינית כו'.

א) **במלאכי** סי' ב' ה' בריתי היתה אתו. זח"ב תרומה קכ"ח ב'. זח"א בהשמטות סי' כ"ה ד"ח סע"ב שע"י הקרבת חלב ודם ששרשם חו"ג או זו"נ עושים שלום וממשיכים החיים מבחי' והחכמה תחיה לבחי' חי העולמים עיין זח"ג פ' פנחס דרט"ו ע"ב ובהרמ"ז.

פ"א דברכות י"ב א'. ירושלמי פ"א דברכות ופ"ב. מד"ר קנ"ד ג' קס"ח ג' קפ"ט ב' רפ"ד רמ"ו א' שה"ש ל"ד ב'.

ב) **מד"ר** ס"פ תצוה ס"פ ל"ח דף קנ"ד ד"א וזה הדבר באיזה זכות היה אהרן נכנס לבית קדה"ק אמר ר' חנינא בנו של ר' ישמעאל בזכות המילה שנאמר בזאת יבוא אהרן זו המילה כמד"א זאת בריתי אשר תשמרו, בפ' לך י"ז יו"ד, וכה"א בריתי היתה אתו החיים והשלום. ועיין בזח"א פ' לך דצ"ג סע"ב ע"פ בזאת אני בוטח, מהו בזאת דא את קיימא כו' כמ"ד זאת אות הברית זאת בריתי כו' ותאנא זה וזאת בחד דרגא אינון ולא מתפרשין, והיינו כמ"ש בפ' בא דל"ז ע"ב ע"פ כי מאיש לוקחה זאת. ואע"פ שהמילה ביסוד היא ג"כ במ' שע"י העברת הערלה שהיא ק"נ מעל היסוד נמשך השפע במ' ועיין פרדס ערך זה וערך מילה וערך פריעה, ואפ"ל כי המל' נק' כה וז"א נק' זה משה נתנבא בזה, ובחי' זאת היינו ג"כ כמו זה שהמ' נעשית בבחי' זאת שהוא כמו זה והיינו ע"י המילה, ועמ"ש ע"פ אל יתהלל החכם כו' כ"א בזאת יתהלל כו' ואפ"ל בחי' כשנקרא זאת וזהו ע"ד שילוב אד' בהוי' ועמ"ש בד"ה והיה ביום ההוא יתקע ספ"ב בענין אזכיר את שמי. והנה זה שכניסתו לבית קדה"ק הוא בזכות המילה דוקא כי קדה"ק נק' חדר המטות ששם היחוד ועיין בזח"ג דרצ"ו סע"ב, ועוד כי מילה בשמיני שהוא ע"ד ממחרת השבת ושבת זהו קדש ובחי' קדה"ק הוא מה שלמעלה מבחי' קדש, ואפ"ל כי הנה כתיב והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק ועיין מזה בלק"ת בד"ה שבת שבתון פ"ד ובד"ה ואתה תצוה גבי מחוץ לפרוכת שהוא בחי' שמש ומגן הוי' אלקים והוא כענין יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל כו' ועמ"ש מזה בד"ה שמע ישראל בלק"ת פ' ואתחנן, ויש למטה מזה בחי' הפרסא המפסיק ומבדיל בין קדש ובין החול ולכן נאמר ב' פעמים הבדלה גבי מאמר יהי רקיע כו' ויהי מבדיל כו' ויבדל כו' ועיין עוד מזה ג"כ בד"ה ענין הנסכים, והנה מבחי' פרסא זו המבדיל בין קדש לחול משתלשל ונמשך מזה בחי' ק"נ שהיא לבוש והסתר גמור ע"ד העור וזהו ענין עור הערלה וכמ"ש מזה בסידור שער המילה בד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם ולכן ע"י המילה שמעביר המסך המבדיל לגמרי כדי שיהי' החול בחי' חולין שנעשו עטה"ק, לכן בזכות זה יוכל הכה"ג ליכנס לפנים מן הפרסא המפסיק בין הקדש לקדה"ק דוגמת מ"ש במד"ר ס"פ פנחס ע"פ הן אל ישגיב בכחו כשבקש מהן לא בקש אלא לפי כחן וכשנותן נותן לפי כחו כו' יעו"ש כך לפי כחם ומלתם את ערלת לבבכם להעביר המסך גשמי עונותיכם מבדילי' ועי"ז ובזכות זה נותן לפי כחו שיכנוס כה"ג לפני ולפנים מן ההבדלה שבין קדש לקדה"ק כו' ולכן דוקא בזכות המילה נכנס כה"ג לקדה"ק והיינו ביוהכ"פ שהוא בחי' שבת שבתון שלמעלה מבחי' ומדרגת שבת קדש כמ"ש בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ ולכן שבעת ימים קודם יוהכ"פ מפרישין כה"ג מביתו כו' נגד ז"ת ויוהכ"פ הוא בינה בחי' תמינאה דוגמת מילה בשמיני וכן ההזאות ביוהכ"פ הם שמונה אחת למעלה ושבע למטה, ואומר בכל הזאה אחת כו' עד אחת ושבע להמשיך מבחי' בינה גם למטה ע"ד והניף ידו על הנהר כו' והכהו לשבעה נחלים.

ג) **מד"ר** פ' ויקרא ספ"ג אהרן זכה לבנים כו' שנאמר בריתי היתה אתו החיים והשלום שהיה רודף שלום בישראל, יש להעיר ממ"ש בזהר

פ' ויקרא די"ג ע"א ובפ' שמיני דל"ו ע"א בענין וראה בנים לבנין שלום על ישראל ובמק"מ שם דפירש שלום על ישראל היינו המשכת המוחין לז"א כו'.

ד) מד"ר פ' אחרי ס"פ כ"א מפני מה כה"ג משמש בשמונה בגדים אלא כנגד מילה שהיא לשמונה ימים הה"ד בריתי היתה אתו החיים והשלום.
ור"פ פנחס לכך אמר הנני נותן לו את בריתי שלום שעדיין הוא קיים וכה"א בריתי היתה אתו החיים והשלום כו'.

ובפ' נשא ס"פ י"א דרמ"ו א' וכן אתה מוצא באהרן שלא נשתבח לפני המקום אלא בשלום שנאמר בריתי היתה אתו החיים והשלום וכן אתה מוצא בפנחס כו'. ועיין מענין הנני נותן לו את בריתי שלום בזח"א ר"פ נח דנ"ט ע"ב, ויגש דר"ט ע"ב, כי תצא דקצ"צ ע"א, ת"ז תקון ו' די"ח ע"ב ודא איהו רזא דהפורס סוכת שלום עלינו דמסכך אימא עילאה דאיהי סוכת שלום דמסכך עלייהו השלום ופי' בכס"מ בינה שהיא מסככת על שלום שהוא יסוד עכ"ל ויובן זה ע"ד במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וע' בזהר ר"פ וארא גבי עד תאוות גבעות עולם, וזהו ענין מילה שהיא יסוד בשמיני שהיא הבינה שנק' סוכת שלום ולכן כה"ג משמש בשמונה בגדים להמשיך מבחי' סוכת שלום וכן ברכת רפאנו היא שמינית מפני שמילה צריכה רפואה ומילה הוא בשמיני בגמ' רפ"ב דמגילה, והרפואה הוא ג"כ בחי' תשובה כמ"ש ארפא משובתם וכמ"ש בלק"ת פ' נצבים בד"ה כי המצוה הזאת פ"ב, ותשובה הוא בינה, והסוכה צ"ל כוכבים נראים מתוכה שכוכבים הם ברקיעא תמינאה למעלה מבחי' שמש כמ"ש מזה בלק"ת ר"פ ויקרא, וע' זח"א ד"ו סע"א גבי בן איש חי רב פעלים מקבציאל מבואר ששרש היסוד הוא מהבינה, והנה הכה"ג נק' יתד במד"ר פ' תצוה ר"פ ל"ז ע"פ ממנו פנה ממנה יתד, יתד זה כה"ג שנאמר ותקעתיו יתד במקום נאמן ובמא"א אות יו"ד ס"ך יתד נק' היסוד והוא נעוץ בקרקע אשה עליונה קרקע העולם עכ"ל, והיינו ע"ד יתד האהל שמחבר האהל עם הארץ והוא ענין כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא ובארעא, כי שמים זהו בחי' אהל וימתחם כאהל נוטה שמים כיריע' והיינו הכה"ג מחבר שמים וארץ, כי הנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ארז"ל במד"ר ויצא שזהו ענין הקרבנות שריחן עולה לשמים, ולכן נק' הכה"ג יתד והוא יסוד ושרשו מהבינה כנ"ל ע"כ לובש שמונה בגדים וז"ס החיים והשלום, שלום היינו יסוד ומקורו מהבינה שהוא הנק' כי עמך מקור חיים עיין זהר ס"פ צו דף ל"ד ולכן משם נמשך הרפואה, וכן נקראת חיי המלך שהוא ז"א, והיסוד נק' חי העולמים שמושך החיים מן הבינה ומשפיע לבחי' מ', וז"ס בניהו שנק' בן איש חי כו'. והנה ענין סוכת שלום זהו ע"ד כיריעות שלמה שנתבאר בלק"ת בשה"ש סוף הביאור ע"פ שחורה אני ונאוה פ"ו שהוא המקיף על כל בחי' השלום וממנו נמשך להיות שלום בפמשמ"ע ובפמשלמ"ט מקור זה הוא הנק' יריעות שלמה וזהו עצמו ענין סוכת שלום, ובחי' זו נמשך ע"י שמונה בגדי כה"ג דוקא.

ה) **מד"ר** פ"ק דברכות די"ב סע"א כשהוא כורע כורע בברוך וכשהוא זוקף זוקף בשם אמר שמואל מ"ט דכתיב ה' זוקף כפופים, מיתיבי ומפני שמי נחת הוא (לשון הכנעה) מי כתיב ובשמי מפני שמי כתיב. וע' בת"ז תיקון ע' דקל"ה סע"א, וכ"ה בירושלמי ספ"ק דברכות, ומפני שמי נחת הוא קודם עד שלא הזכיר השם כבר ניחת הוא עכ"ל. ור"ל אבל בשעה שמזכיר השם עצמו הרי השם זוקף כפופים.

ו) **ילקוט** פ' לך דכ"א סע"ב רמז ע"ה בתחלתו ע"פ ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית שבעה אבות כורת ברית כו' באהרן כתיב בריתי היתה אתו כו'. בפ' שמיני דקמ"ג ע"א רמז תקכ"ו בריתי היתה אתו החיים והשלום שהיה רודף שלום בישראל, ואתנם לו מורא ויראני שקיבל עליו דברי תורה באימה וברתת ובזיע כו' עכ"ל. ואעפ"י שאהרן היה בחי' אהבה רבה הרי נאמר בזאת יבא אהרן בזאת הוא בחי' יראה, ועיין בבה"ז פ' אמור בד"ה רבי אבא שלח ליה לר"ש גבי בחכמה יסד ארץ, שם מבואר מעלת היראה שיש בה בחי' גבוה מאהבה כו'.

ז) **והנה** בתרגום פי' ואתנם לו מורא ויהבית ליה אולפן אורייתא שלים ודחיל מן קדמי, וזה א"ש לפמ"ש הילקוט דפי' ואתנם לו מורא היינו שקיבל עליו דברי תורה באימה וברתת ובזיע כנ"ל, והיינו ע"ד שצ"ל יראת חטאו קודמת לחכמתו כו' ויש להעיר מפסוק יובילו שי למורא תלים סי' ע"ו י"ב והוא ביהמ"ק וא"כ זהו ע"ד מה נורא המקום הזה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה פרש"י נסים וגבורות שבמדבר הגדול והנורא, ואפ"ל ע"ד מ"ש בש"א סי' א' י"א ומורה לא יעלה על ראשו והתרגום ומרות אנוש לא תהי עלוהי וכן פרש"י וכ"מ במשנה סוף נזיר לדעת ר' יוסי, דהיינו שמפני גודל מוראו של הקב"ה עליו לא תהא עלוהי מרות אנוש, וזהו ואתנם לו מורא כו'.

בשבת ישלשל בגדיו בגדים ארוכים לבושים להשיג בחי' א"א וזהו ענין מאריכין לו ימיו, כי עיין בד"ה לבסומי בפוריא בענין משל הקדמוני שלפי ערך גודל השגת הנמשל כך צ"ל גודל אורך המשל שהוא הלבוש כו'.

קיצור מפסוק בריתי היתה אתו. ע"י הקרבת חלב ודם שהם חו"ג ממשיכים החיים והשלום, ואפ"ל כי הדם הוא הנפש שהוא עיקר החיות כו'.

(ב) **בזכות** המילה, שע"י שמעבירים המסך המבדיל מעוררים שיוכל כה"ג ליכנס לפנים מן הפרכת המבדיל בין הקדש ובין קדה"ק.

(ג) **ע"י** שהיה רודף שלום זכה לבנים כו'. (ד) הפורס סוכת שלום בינה שמסככת על השלום שהוא יסוד מילה בשמיני וכן רפואה בשמינית וכה"ג ותקעתיו יתד במקום נאמן כי כל בשמים ובארץ לכן לובש ח' בגדים מבינה ע"ד סוכת שלום כיריעות שלמה ומהו החיים והשלום.

להדרוש שבת"א ע"פ ועשית בגדי קדש

הנה נתבאר* ע"פ בריתי היתה אתו במלאכי סי' ג' המד"ר פ' אחרי פכ"א מפני מה כה"ג משמש בשמונה בגדים אלא כנגד מילה שהיא לשמונה ימים הה"ד בריתי היתה אתו, גם כמ"ש גבי אהרן ברית מלח עולם בפ' קרח י"ח י"ט ופרש"י כברית הכרותה למלח שאינו מסריח לעולם, וע' במד"ר ויצא פרשה ע' ע"פ שם ה' גדולה לאה גדולה במתנותיה, כהונה לעולם כו' ומה שהוא לעולם זהו לפי שנמשך מבחי' אני הוי' לא שניתי כמארז"ל כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם וזהו ענין וחיי עולם נטע בתוכינו כו' וא"כ זהו כענין וברית שלומי לא תמוט. וע' זהר ויחי דרמ"א ע"ב ע"פ לא תשבית מלח ברית אלקיך ופי' בזח"מ יסוד נק' מלח ע"ש שמבסם דיני המל', ור"ל כמו שהמלח ממתיק הבשר ועמ"ש בלק"ת פ' ויקרא בביאור לא תשבית מלח ססעי' ז', וכנ"ל שכה"ג נק' יתד ולכן נאמר וכל אדם לא יהי' באהל מועד בבואו לכפר כו'. והנה בענין מילה בשמיני ארז"ל כדי שיעבור עליו שבת א'. וצ"ל דהיינו שבת שלו דוגמת מונה ששה ימים ומקדש שביעי, ועמ"ש מזה בסידור בד"ה למנצח על השמינית שהמילה היא גבוה מבחי' שבת וה"ע מלך השמיני הדר כו'. ואפ"ל ע"ד תן חלק לשבעה וגם לשמונה ובילקוט פ' בשלח ע"פ אז ישיר משה ד"א א' אחד ז' שבעה הרי שמונה אמר משה בזכות המילה שניתנה לשמונה נקרע הים באז נקלס, י"ל כי הים מ' והוא נקרע לי"ב גזרים בכח היסוד שנמשך בו שמשפיע לי"ב שבטים דבריאה ע"י המ' ועוד כי הים מסך מבדיל בין אצילות לבריאה כמ"ש בלק"ת בד"ה הים ראה וינוס והיינו שמסתיר על עלמא דאתכסיא יעו"ש וע"י מילה שמעבירים הערלה שהוא מסך המבדיל לגמרי עי"ז זוכים שיקרע גם הים שהוא המסך המבדיל בין אצילות לבריאה, ולכן ג"כ בזכות המילה נכנס כה"ג לפנים מן הפרוכת המבדלת בין קדש ובין קדה"ק כו' כמ"ש ע"פ בריתי היתה אתו. עכ"פ המילה בחי' אז א' על זיין וזהו אז תתענג על הוי' כו' וזהו שיעבור עליו שבת א' שהוא למעלה מבחי' שבת שהיא שביעאה וכענין הפי' ממחרת השבת דפי' מבחי' שלמעלה מהשבת כי זכור ושמור הם זו"נ ב' שבתות כהלכתן וממחרת השבת זהו בינה כמ"ש בלק"ת פ' אמור בד"ה והניף את העומר פ"ב והבינה נק' ג"כ תמינאה ולכן זהו ענין א' אחד על ז', וע' בזח"ב בשלח דנ"ד ע"א, ובינה נק' קדה"ק ולכן כה"ג נכנס לקה"ק בזכות המילה דוקא, וכן ההזאות הם אחת ושבע אחת למעלה ושבע למטה ג"כ בחי' אז, ולכן ג"כ שבעת ימים קודם יוהכ"פ מפרישין כה"ג מביתו ויוהכ"פ הוא השמיני ג"כ עד"ז שהוא בינה, ועמ"ש בד"ה שבת שבתון שהשבת נק' קדש וקדה"ק הוא בחי' גבוה מבחי' קדש, ובד"ה האזינו השמים דרוש הראשון וזהו ענין יוהכ"פ הנק' שבת שבתון שבו נכנס כה"ג להיכל קדה"ק כו', ויש היכל קדה"ק דבריאה שבו היחוד זו"נ דאצילות וכן יש קדה"ק דאצילות כסא כבוד מרום מראשון כו' ולכן כה"ג הי' לובש ח' בגדים ביום הכפורים שהם בזכות מילה, גם כמ"ש בת"א

הנה נתבאר: ראה לעיל באוה"ת א'תר, א'תרכז. — שם נמצא זה בקיצור.

ס"פ לך בד"ה בעצם היום הזה נימול, כי מי יעלה לנו השמימה הוא ר"ת מילה וס"ת הוי', והנה שבת הוא בחי' שם הוי' שבשי"ב נז' רק שם אלקים ואחר ויכולו כתיב ביום עשות הוי' אלקים וא"כ מילה גבוה יותר כי היא בר"ת ושם הוי' הוא בס"ת וזהו ע"ד עד יעבור עמך הוי' בקי"ס שהיה בזכות המילה וכן ביוהכ"פ לפני הוי' תטהרו, והנה בחי' מילה זהו עצמו כענין אהרן כה"ג אה"ר, וכך בחי' מילה ומל ה' אלקיך את לבבך כו' וכמ"ש בלק"ת פ' עקב בד"ה ולהבין שרש טעם ספ"א וזהו כי אהרן אותיות נראה ע"ד שנתבאר בד"ה וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו' אברהם היינו אהבה שבנפש ע"ד אברהם אוהבי ובחי' וארא אל אברהם זהו האהבה הנמשכת מלמעלה להיות שורה על אהבה זו וכמ"ש מזה ג"כ בד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים, וזהו ענין אהרן אותיות נראה, וזהו ענין חסד לאברהם וירא אליו ה'. והנה לע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כי לע"ל יהי' הכנור של שמונה נימין, וזהו ענין יצחק שהוא גימ' ח"פ הוי', והיינו ע"י שהי' ראשון הנימול לשמונה כמ"ש במד"ר בענין רבקה שהיא היתה ראשונה שנבעלה לנימול לשמונה, ועמ"ש בענין ואם בגבורות שמונים שנה כי ימי שנותינו בהם שבעים שנה נגד ז"ת ואם בגבורות כו' וכמו משה ואהרן היו בני שמונים שנה בעמדם לפני פרעה ע' בספר פנים יפות פ' וארא ועמ"ש מענין שבעה רועים ושמונה נסיכי אדם, וזהו ענין בגדי כה"ג שהם שמונה דוקא שנמשכו מבחי' השמינית משא"כ שאר לבושים שע"י תומ"צ הרי נאמר חצבה עמודיה שבעה כמ"ש בת"א בד"ה ויקהל משה ע"ש וכאן ע"י שנכנס לקדה"ק ממשיך לבושים מבחי' עליונה יותר וזהו במקום שבע"ת עומדים כו' והיינו ליהנות ע"י לבושים אלו מנועם ה' בחי' ע"ק כו'.

ב) **ועתה** נבא להקיצור מהדרוש ועשית בגדי קדש שבת"א. בגדי אהרן הם לבושים לבחי' אהבה רבה, בענין ימים יוצרו (ועמ"ש בד"ה אוסרי לגפן שיש ב' לבושים עד"מ לבוש הגוף ולבוש הראש ע"ש דע"ז ע"ד וכמ"כ בענין בגדי אהרן יש לבושי הגוף ויש לבושי הראש מצנפת וציץ ועמ"ש בענין וכובע ישועה בראשו) וההפרש בין אהבה הנמשכה מבחי' אברהם לבחי' אהרן זהו ע"ד אית חסד ואית חסד, וע' באג"ה סי' יו"ד ד"ה חסדי ה' כי לא תמנו ועיין מזה ג"כ בלק"ת בד"ה בהעלותך את הנרות דרוש הראשון, וביאור הענין הוא הנה נודע שמבחי' חסד דז"א נמשך אתעדל"ע לעורר האהבה ואתעדל"ת ואזי ע"י אתעדל"ת זו נמשך אתעדל"ע הוא מבחי' חסד עילאה כי בחי' ראשונה זהו מבחינת סדר השתלשלות ובחי' הב' זהו מלמעלה מסדר ההשתלשלות (ועיין בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ צאינה וראינה דרוש הראשון בד"ה ולהבין ענין הטעם פ"א ועמ"ש בת"א ס"פ ויצא בד"ה וישכם לבן בבקר וכן נאמר וישכם אברהם בבקר, ובלק"ת פ' עקב בד"ה ולהבין שרש טעם בענין משיכה וכסף ועמ"ש ע"פ משכני אחריך נרוצה, ועיין בד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני בענין הדר וקבלוהו בימי כו' שבמ"ת כפה עליהם הר ע"ד אתעדל"ע המעורר אתעדל"ת והדר קבלוהו כו' ע"ש, וע' בביאור אלה מסעי דרוש השלישי בענין ברכת המצות בא"י כו' וצונו כו', ומאחר שע"י

אהרן נמשך מלמעלה מהשתלשלות לכן צ"ל בגדים ולבושים לבחי' זו הנק' בגדי קדש ואפ"ל שלבושים אלו הם למעלה מהלבושים הנמשכים ע"י המצות שע"י האהבה שמבחי' חסד לאברהם וע' באג"ה ססי' ד' גבי צדק לפניו יהלך ומ"ש ע"ז בלק"ת סד"ה להבין מ"ש ביום השמע"צ תהי' לכם פ"ב ועמ"ש ע"פ שוש אשיש בענין כי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחתן יכהן פאר ות"י וככהנא רבה דמתקן בלבושוהי, הרי משמע שהם לבושים גבוהים יותר מסתם לבושים הנעשים ע"י המצות ולכן נק' בגדי ישע דפי' בלק"ת בד"ה שוש אשיש שנמשכים מבחי' ש"ע נהורין ובעמה"מ ש"א פנ"ה ד"ט ע"ג פי' ששרשן מעולם המלבוש) החסד ששרשו מהשכל נק' סדר ההשתלשלות והחסד שלמעלה מהחכמה נק' למעלה מסדר השתלשלות (ועיין בת"א פ' תולדות ביאור דמים רבים ועמ"ש בד"ה ה' יחתו מריביו ובד"ה והניף הכהן אותם פ"ב בענין כבש כשב ומ"ש בביאור נשא את ראש בני גרשון, וע"ד כי גדול עד שמים חסדך וכתיב כי גדול מעל שמים חסדך כי שמים היינו אש ומים שהם חו"ג והיינו שהחסד מתלבש ג"כ במדת הגבורה שנותן שיעור וגבול להחסד וזהו חסד עולם וזהו כי גדול עד שמים חסדך משא"כ בחי' כי גדול מעל שמים חסדך היינו הבחי' שלמעלה מאש ומים ר"ל למעלה לגמרי מבחי' מדה"ד דלית שמאלא בהאי עתיקא, וב' בחי' גדול הנ"ל י"ל זהו גדול ה' בעיר אלקינו ובחי' ולגדולתו אין חקר ועמ"ש במ"א בענין ההפרש בין חסד ובין גדולה, ועמ"ש במאמר כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושם פי' כי יום הוא אהבה ומאריכין לו ימיו המשכת אה"ר כו' והיינו ע"ד אה"ר דאהרן הנמשך אחר אהבה של אתעדל"ת, גם י"ל ימיו הם לבושים כענין ימים יצרו ומאריכין לו ימיו היינו לבושים עליונים יותר כו' וכענין בגדי אהרן כו' ועמ"ש ע"פ כי ההרים ימושו כו' וחסדי מאתך לא ימוש), וחסד זה הוא מקור שיתהווה בחי' חכמה, ודרך המשכה זו היינו מ"ש כשמן הטוב כו' זקן אהרן (בד"ה בהעלותך פ"ד ובפ' כי תצא בביאור ולא אבה) וכן אותיות הדבור (ע' ביאור את שבתותי תשמרו) והגורם הצמצומים הוא החסד והאהבה, אהבתי אתכם אמר ה' (עמ"ש סד"ה ולא אבה הנ"ל פ"ד ובהביאור פ"ב) ואהבה זו ממשיך אהרן.

ג) **והנה** באתעדל"ת זו ממשיך שיהי' גילוי בנפשו בחי' אהבה זו וזהו בחי' אהרן אותיות נראה, שיהי' האהבה בבחי' הנמשך מראיה חושיית (ע' בד"ה יהודה אתה ובד"ה שמאלו תחת לראשי ובד"ה אני ישנה בענין יונתי, ואפ"ל כי ראיה זהו מבחי' חכמה והרי חסד זה הוא מקור החכמה וזהו כי היום ה' נראה אליכם וכ' בשל"ה פ' תרומה נראה אותיות אהרן אליכם אותיות מיכאל, ור"ל מיכאל זהו בחי' האהבה הבאה מאתעדל"ע תחלה כנ"ל סעיף ב' ואח"כ ע"י האתעדל"ת נמשך אתעדל"ע זהו מבחי' אהרן שהיא האהבה בבחי' ראיה נראה אליכם) ואהבת שיהא שם שמים מתאהב על ידך, והיינו ע"י התבוננות בה' אחד איך שהוא אחד בחי"ת וד' שהם ז' רקיעים והארץ וד' רוחות העולם וכן למעלה יש ז' רקיעים והארץ לך ה' הגדולה כו' וד' חיות המרכבה, וזהו ענין המאריך באחד כמ"ש במ"א, והגורם המשכה

זו ויחודו בהמדות ועולמות היינו ע"י שמע ישראל הוי' אלקינו, שבאתעדל"ת תליא מילתא כו' כי לאו דאית לך צדק ידיעא כו' אלא לאחזאה איך מתנהג עלמא כו' והיינו כפום עובדיהון דבני נשא, ועמ"ש מענין לאנהגא עלמין בלק"ת ר"פ שלח, וזהו פי' הוי' אלקינו כפום עובדיהון דב"נ, וצ"ל בכל לבבך בשני יצריך בטל רצונך שמצמצם א"ע, ועי"ז מעורר כן למעלה שיצמצם א"ע כנ"ל ססעי' ב' בכדי שיהי' הגילוי בנפש (ועמ"ש כה"ג בד"ה ולא אבה ובד"ה ושננתם לבניך בענין מעשה גדול) עד שיגיע לבחי' ובכל מאדך ע"י הוא אהרן ומשה כו' על צבאתם (ועמ"ש מענין אהרן בד"ה ואתה תצוה ובד"ה ענין חנוכה גבי בהיטיבו את הנרות כו' ובד"ה ויצוום אל בנ"י, (ולפמ"ש בד"ה בהעלותך את הנרות דרוש הראשון פ"ג מובן שעיקר מעלת אה"ר דאהרן על בחי' הלוך ונסוע דאברהם הוא מה שע"י אה"ר דאהרן נמשך שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה והוא הנק' יחוד העליון לשיקובה"ו ע' פירושו בלק"ת בדרושי עשי"ת ד"ה להבין פי' הפסוק מי כמוך נושא עון פ"ב משא"כ באברהם לא הי' גלוי בחי' זו עדיין וע' במד"ר פ' בחקתי פל"ו בענין אל בית יעקב אשר פדה את אברהם, בת ונשאת למלך, וזהו מש"כ בענין בפי' לאהבה שיהי' שם שמים מתאהב ע"ד שנת' בת"א בד"ה אוסרי לגפן בפי' מקדשי שמך שממשיכים מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש כו') ובהביאור ע"פ נשא את בני גרשון פ"ה בענין עפ"י אהרן ובניו תהי' עבודת הגרשוני והפירוש שיהי' המל' הנק' שם שמים מתאהב למעלה בעצמותו ית' עד שיומשך ממנו ית' תוספת אור להאיר במדת מלכותו ית' ע"ד והיה הוי' למלך על כל הארץ וע"ד וינוחו בו כ"י מקדשי שמך שממשיכים מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש וכמ"ש מזה בהגהות לד"ה אלה תולדות יצחק.

ד) **אך** הנה לבחי' גלוי האהבה צ"ל כלי ולבוש (וכמו שגם למעלה בחי' החסד דכ"ע מאיר ומתלבש בחכמה וגם ע"י שאו"א הלבישו זרועות דא"א מזה נמשך ויוציאנו ה' אלקינו ועמ"ש בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ספ"ה בענין ולא עם הארץ חסיד כו', וגם כמ"ש בד"ה חכלילי שעל האהבה נאמר את האור כי טוב וארז"ל טוב לגנוז) כשמן הטוב כו' ע"פ מדותיו מלשון מדו בד והיינו התומ"צ (ע' כה"ג בסידור בד"ה ביאור למ"ש בסש"ב פנ"ב) הדברים האלה אשר אנכי מצוך, ודברת בם, דלאו אורחא דמלכא (וזהו ולכבודי בראתיו כו' וכן נת' בהביאור ע"פ האזינו השמים דרוש השני בפי' כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו פי' הנק' בשמי שממשיכים תוס' אור מעצמות אור א"ס בבחי' שמו שהוא כתר והיינו ע"י רעותא דלבא, והמשכה זו מתלבשת בהתורה בחי' ולכבודי בראתיו כו' ולבוש זה היינו שנק' התורה משל הקדמוני בד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני, והוא ענין עוטה אור כשלמה כמ"ש ע"פ ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, עוסק בתורה לשמה) וצ"ל המשכה ב' בחסד ע"י עשיית המצות (כי חסד עליון הנ"ל הוא חיי דנשמתא ולא חיי הגוף בזח"ג דקל"ג ע"ב ופי' חיי הגוף היינו כללות בי"ע ולכן כדי שיומשך ממנו למטה צ"ל ע"י ב' המשכות האחד בחו"ב ואח"כ בז"ת וכמ"ש מזה בד"ה ה' יחתו מריביו וכענין עלמא עילאה ועלמא תתאה, ואפ"ל שזהו ענין בגדי לבן

ובגדי זהב כי ד' בגדי לבן שהם נמשכים מד' אותיות הוי' זהו ההמשכה במדות כו', ואפ"ל ע"י בגדי זהב הם לבושים להשיג בבחי' שם אד' המקבל מז"א דאצילות וע"י בגדי לבן יומשך השגה מבחי' הארת ע"ק לבושי' כתלג חיור המאיר בג"ר כו' ועמ"ש בד"ה לבבתני אחותי כלה בענין ב' בחי' לב כו' וסד"ה וישב יעקב בענין ב"פ בארץ ובענין טובה הארץ מאד מאד בעלמין סתימין ובעלמין דאתגליין, או אפ"ל שזהו ענין ב' בחי' לבושים לבושי הראש ולבושי הגוף כו' ועד"ז בהנשמה ב' לבושים הנ"ל מלמטה למעלה כו', ועיקר ענין בגדי אהרן היינו להיותם ח' בגדים אשר א"כ ההמשכה הבגדי' והלבושים הם מבחי' בינה שבה התגלות ע"ק לכן הם נעלים מאד והם בגדים שע"י יש השגה בבחי' קדה"ק ועמש"ל סעיף ב' בענין כי הלבישני בגדי ישע כו' כחתן יכהן פאר והיינו בגדי כה"ג שנאמר בהם תפארת וזהו יכהן פאר, ובזח"ב משפטים דקכ"ג א' בענין אחה"ע פי' א' זהו ע"ק ח' חכמה עילאה שעליה נאמר לא ידע אנוש ערכה, ועד"ז פי' במ"א בענין הוי' אחד א' מקור החכמה ח' חכמה ד' דבור, א"כ לפ"ז י"ל ח' בגדי כה"ג ממשיכים מהחכמה שלמעלה מהבינה כי בינה נק' לפעמים שביעאה בזהר יתרו דס"ג ודפ"ח וזהו בחי' שבת וכדי שיעבור עליו שבת א' אז ממשיכים מבחי' ח' חכמה וא"ש דשייך לבחי' כשמן הטוב כו' שיורד ע"פ מדותיו כי שמן הוא בחכמה ולכן צף ע"ג יין והלוים אומרים שירה על היין נכנס יין יצא סוד ושמן הוא רזא דרזין כו' פי' סוד הוא כמ"ש סוד הוי' ליראיו ולכן היין משמח שם אלקים ע"י שממשיך סוד הוי' כו' וזהו ענין רזא כי רזא הוא ביסוד והיינו המשכת יסוד ז"א אך שמן זהו רזא דרזין כענין מ"ש אז תתענג על הוי' למעלה משם הוי' דז"א והוא המשכת יסוד אבא כו' ועמ"ש ע"פ אשירה להוי' להמשיך הגילוי בשם הוי' כמו שענין יין להמשיך הגילוי מהוי' בשם אלקים, ולכן נק' בגדי קדש, קדש הוא חכמה וגם בינה נק' קדש, ועמ"ש בענין ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה בד"ה ושאבתם מים בששון. והנה לפעמים כתיב כבס ביין לבושו בחי' יינה של תורה וכאן גבי בגדי אהרן כשמן הטוב כו' שיורד ע"פ מדותיו, אפ"ל שזה נמשך ע"י דקדוקי דברי סופרים שהם עריבים מיינה של תורה כי סופר וספר, ספר בינה וסופר חכמה כו' וזהו ע"ד בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש. וענין בגדי אוכלי קדש מדרס לחטאת י"ל חטאת בחי' תשובה והוא ענין ריח בוגדיו שלמעלה מבחי' ריח בגדיו כו'. ומ"ש ועשית כו' לכבוד ולתפארת ענין לכבוד י"ל כמ"ש במד"ר פ' וארא פרשה ח' ע"פ מלך הכבוד שחולק כבוד ליראיו, והיינו כי הקב"ה לבושו עוז כמ"ש לבש ה' עוז ונתן לבוש זה לצדיקים ה' עוז לעמו יתן וא"כ לובשים לבושו וזהו הכבוד וכענין מ"ש יביאו לבוש מ' כו' והלבישו את האיש כו' ועד"ז נאמר בבגדי כהונה ועשית בגדי קדש כו' לכבוד כו', י"ל עדמ"ש בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו ואיתא במגיד משרים בתחלתו שיש למעלה בעליית הנשמה בג"ע דוגמת בהראותו את עושר כבוד מלכותו, והנה כבוד מלכותו היינו בחי' מל' דאצילות ועושר כבוד מלכותו י"ל כשהמל' היא ברוממות המדריג' ודוגמת מ"ש במד"ר פ' בשלח ר"פ כ"ג בענין נכון כסאך מאז כו' בענין מלך עומד

אגוסטוס יושב, וכך אחשורוש היה מלך אדיר כו' והנה העושר הוא מבינה וכשהמ' מתאחדת בבינה זהו עושר או כשמקבלת מעדאמ"צ שנק' העשיר כו' גם כמ"ש במד"ר ויקהל פמ"ט ע"פ וזאת התרומה זו כנס"י שנאמר קדש ישראל לה' ראשית תבואתה פי' ראשית תבואתה למעלה מסדר ההשתלשלות כו' זהב זו כנס"י י"ל עליות המ' בבינה, ועמ"ש בביאור כי אתה נרי בענין ארוממך אלקי המלך כו', ובמ"א נתבאר ענין מי יתנך כאח לי כו' ואיש כי יקח אחותו כו' חסד הוא שגדול מהצדקה שהיא די מחסורו וזהו כשמקבלת מיסוד שדי די סיפוקא אבל כשמקבלת מת"ת שהוא בחי' שנקרא עשיר נמשך בוויתור רב ועד"ז ארך אפים וגדל חסד כו' ואז נמשך ממנה השפע לבי"ע בריבוי הטובה כו' דאעפ"י שהעשיר לא ירבה מעשר ספי' מ"מ כשהם עשר זהו בחי' גבוה ועוד דאף שלא ירבה מעשר מ"מ העשר כלולים כל א' מעשר וכענין מאה ברכות כו' מה ה' אלקיך שואל מעמך א"ת מה אלא מאה, וענין יקר תפארת גדולתו זהו בחי' ת"ת העולה עד הכתר וב' הבחי' אלו זהו ממכ"ע וסוכ"ע, היינו בחי' קדוש זהו סוכ"ע וזהו יקר תפארת גדולתו ת"ת נק' קדוש ובחי' ברוך זהו ממכ"ע ברוך כבוד הוי' וזהו הקב"ה כו' וכענין הוי' אד', ולכן ע"י בגדי קדש שהם ג"כ ח' בגדים יוכל להשיג מבחי' התגלות הנ"ל הנק' כבוד ותפארת כו' ועד"ז ארז"ל שהקב"ה נק' מלך הכבוד לפי שחולק מכבודו ליראיו כו' גם ענין העושר ע"ד בימי שלמה אין כסף נחשב כו' אלא ששלמה נענש ע"ז כו' כי בחי' זו רק לע"ל מ"מ ע"י בגדי קדש דאהרן ד' בגדי זהב וד' בגדי לבן יוכל להשיג הארה וגילוי מבחי' זו, גם אין עני אלא בדעת וא"כ העושר ריבוי הדעת כו' גם העושר כבוד מלכותו ע"ד לי הכסף ולי הזהב כו' ע' זח"ב יתרו ד"צ ע"ב ומ"ש מזה בד"ה רני ושמחי בת. ובמא"א אות תא"ו סל"ט תפארת ישראל נק' ז"א ע"ש שהוא מפואר בגוונו צח ואדום כו' וה"ס הנך יפה דודי וע' זח"ב יתרו ד"צ ע"ב ובפ' תרומה דקל"ד א' בענין לאסתכלא ביקרא דמלכא שזהו צאינה וראינה כו' בעטרה כו', וזהו ג' תיבות יקר תפארת גדולתו י"ל תפארת היינו עצם הת"ת גדולתו כשעולה עד הכתר כו' ע"ד נחלה בלא מצרים, והנה בהראותו זהו כענין אהרן אותיות נראה שבחי' ראיה זו בבחי' כבוד מלכותו ויקר ת"ת כו' נמשך ע"י בגדי כהונה כמארז"ל תפארת גדולתו אלו בגדי כהונה, וזהו ועשית בגדי כו' לאהרן לכבוד ולתפארת שעי"ז יומשך בחי' בהראותו את עושר כו' והיינו בחי' אהרן נראה אור ואפ"ל שבחי' בהראותו את עושר כבוד מלכותו זהו ע"י לבושים דבגדי זהב שהם לבושים לגלוי בחי' עושר כבוד מלכותו מה שלע"ל אין כסף נחשב כו' ועיין מזה בזהר ס"פ ויחי, ובחי' גלוי יקר תפארת גדולתו זהו ע"י בגדי לבן שהם גוון עצמי כמ"ש בלק"ת ס"פ אחרי.

ה) **והנה** בתיקון ועשיית לבושים אלו יש ג' בחי' ומדריגות (הג"ה י"ל כמ"ש בד"ה ואלה המשפטים שיש בנש"י דרך כלל ב' בחי' וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה, זרע אדם היינו נשמות דאצילות שם מ"ה וזרע בהמה הם נשמות דבי"ע משם ב"ן, ושם שבחי' משה זהו למעלה גם מבחי' נשמות הנק' זרע אדם, כי אדם היינו ז"א ובחי' משה גבוה יותר,

ועיין בד"ה משה ידבר ובהביאור ולכן על משה נאמר אדם אחד מאלף מצאתי שגם בבחי' נשמות דאצילות הנק' אדם הוא אחד מאלף כו' והיינו כי יש נר"נ דאצילות והם יחידות עשירות מאות ויש בחי' נשמה לנשמה דאצילות, וזהו בחי' אלף אאלפך חכמה ומשם בחי' משה, ולכן כתיב ואצלתי מן הרוח כו' הרי כמו שאצילות אין ערוך להמאציל כן אין ערוך אצי' בג"י זרע אדם לגבי משה שממנו נמשך ההארה להע' זקנים ע"ד ויאצל מן הרוח. וזהו ענין ג' הבחי' בבגדי אהרן, כמש"כ א' של משה וא' של חכמי לב הם זרע אדם, ובטור א"ח סי' קט"ו כ' שבברכת אתה חונן יש י"ז תיבות כמו בפסוק ואתה תדבר אל כל חכמי לב, ומדריגה הג' ועשו סתם היינו ג"כ נשמות דבי"ע, וכן נ"ל שכיון לזה כי הדרוש ואלה המשפטים והדרוש ועשית בגדי קדש נאמרו מרבינו ז"ל סמוכים זה לזה בפ' משפטים ובפ' תצוה דשנת תקס"ה, עכ"ה) האחד הוא של משה (עיין בד"ה ביאור ע"פ משה ידבר, שכתב שמשה הוא מבחי' ח"ס שבכתר דא"א אלא שנשפל ביסוד אבא, ושם ד"ה משה ידבר כ' ומשה כי מן המים כו' אלא שנמשך למטה בעולם האצילות כו' וסד"ה מראיהם ומעשיהם כ' אבל בחי' נוצר חסד בחי' משה הוא בשער החמשים שהוא הכתר עכ"ל, והיינו כי נוצר גימ' משה עם הכולל, והנה נוצר חסד הוא מזל השמיני י"ל משם יוכל להמשיך שמונה בגדים לכה"ג כמ"ש בד"ה ולהבין ביאור הדברים הנ"ל בענין שמונה נסיכי אדם בענין נוצר חסד לאלפים כי תיקון לאלפים הוא או"פ כו' אבל ח' מזלות הראשונים עד נוצר חסד הם בחי' מקיפים ומשם שרש ח' נסיכי אדם, וכיון שהם מקיפים לכן י"ל מהם נמשך ח' בגדי כה"ג שהבגדים הם ג"כ מקיפים, וכה"ג זה י"ל חסד דא"א כמ"ש בד"ה ביאור ע"פ כי אתה נרי וז"ל חותמו של כה"ג חותם הוא יסוד וכה"ג הוא כהנא רבא רב חסד שהוא בי"ג ת"ד כו'. ויש לומר דמ"ש בסה"ק דד' בגדי לבן הם משם ה' וד' בגדי זהב הם משם אד', ואיך הוא בח' בגדים אלו דכהנא רבא שלמעלה מהאצילות אך הוא כמ"ש ויקרא הוי' הוי', סד"ה וירא ישראל את היד, ויקרא קאי על משה שמשה קורא וממשיך מהוי' דלעילא להוי' דלתתא שהיה פסיק טעמא כו' וע"י משה נעשה חיבור וקישור ב' הוי' ובד"ה משה ידבר כ' שהוא קרא והמשיך ממזלות להיות אבא דאצילות שאבא יונק ממזל השמיני כו' והיינו מלמעלה מן ההשתלשלות, וא"כ מבחי' שם הוי' דלעילא ממשיך משה ד' בגדי לבן לכהנא רבא שלמעלה מהאצילות בחי' רב חסד כו' ונק' בגדי קדש ע"ד קדש למ"ד מלמטה והוי' מלמעלה בהביאור ועשית ציץ, ובחי' ד' בגדי זהב הנמשכים משם אד' זהו כענין ועתה יגדל נא כח אד' שפירשו אד' הוא מל' דאצילות והכח של שם אד' הוא מל' דא"ס ובהביאור ע"פ ועתה יגדל פי' שהוא מל' דמו"ס והוא הנק' אד' מי והרמ"ז בפ' בלק דקפ"ה האריך בזה ששם אד' הוא בדיקנא דא"א לכן שפיר י"ל שזהו ענין ד' בגדי זהב דועשית בגדי קדש כו' לכן הם מכפרים כמ"ש ועתה יגדל נא כח אד' כו' נושא עון כו'. עוי"ל כמ"ש ע"פ כן אד' הוי' יצמיח ותהלה הרי ע"י ב' שמות אלו נמשך מה שלמעלה גם מההמשכה שע"י כי כארץ תוציא צמחה. ומ"ש בענין כי מן המים משיתיהו י"ל ע"ד מה

שפירש בזהר ס"פ פנחס דרנ"ח סע"א בענין והמים אשר מעל השמים וכענין וכשתגיעו לאבני שיש טהור א"ת מים מים וע' מזה בזח"א פ' בראשית דכ"ו ע"א ובת"ז תקון ס"ו דק"א א' והם שורש מיין דוכרין שמשם נמשך משה ועיין בת"א בד"ה וכל העם רואים את הקולות גבי ונקרא אל תאמרו מים מים כו', והנה ב' בחי' מים הנ"ל הם יו"ד דהוי' ויו"ד דאד' הרי הם שורש ב' שמות הוי' אד' שמהם נמשך ח' בגדי כה"ג הנ"ל וע' בפרדס סוף ערך מים ובמא"א אות א' סעיף ד' שהם ב' גדפי אלף והוא"ו בינתיים וזהו ענין ונוצר חסד לאלפים כו' בחי' אלפין כו', וע' עוד בענין מן המים משיתיהו בד"ה אז ישיר משה מים עלמא דאתכסיא בחי' סוכ"ע והוא שם הוי' דלעילא בד"ה וירא ישראל.

קיצור. ג' בחי' זרע אדם וזרע בהמה מ"ה וב"ן ובחי' אדם אחד מאלף מצאתי י"ל ענין מלגאו איהו שם מ"ה דאיהו ארח אצילות, והיינו כתר שנק' אדם קדמון אדם גימ' מה וז"א נק' כמראה אדם, ואצלתי מן הרוח, חכמי לב, משה ח"ס, ונוצר חסד, כהנא רבא ג"כ ורב חסד שבכתר, וא"כ משה ממשיך הבגדים שהם מבחי' חכמה, עוטה אור כשלמה משל הקדמוני לבחי' ורב חסד, נוצר חסד תיקון השמיני ח' מקיפים ח' נס"א, ד' בגדי לבן משם הוי' דלעילא ד' בגדי זהב מבחי' כח אד', אד' מי יעמוד, וענין מן המים משיתיהו, עלמא דאתכסיא).

ו) **והנה** על בחי' לבוש זה ה"ע מארז"ל שהתורה נק' כלה ומאורסה וישראל הם בחי' חתן (וזהו ע"ד שהחכמה נק' ראשית לשון נוק' כמ"ש בד"ה זכור את יום השבת דרוש הראשון, ונש"י ממשיכים מבחי' אני ראשון בבחי' ראשית וכמ"ש ראשון לציון בשכר שלשה ראשון כו' ועמ"ש בד"ה כי תצא דרוש השני בפי' ולקחת לך לאשה, ואפ"ל זהו ענין בכורים ותרומה, כי תרומה זהו תורה מ' היינו מ' יום שהי' משה בהר ובכורים קדמו לתרומה שנשמות נקראו בכורים כבכורה בתאנה כו' ראיתי את אבותיכם כו' ועיין בד"ה ששים המה מלכות דרוש הראשון.

וענין חכמי לב, ע' פרדס ערך לב, הם ל"ב נתיבות שבמ' וזהו חכם לב וכשנמשך בה המשכה מל"ב נתיבות שבחכמה נק' כבוד וזהו ענין ובלב כל חכם לב נתתי חכמה בפ' כי תשא ל"א ו', וע' בד"ה כי על כל כבוד בחי' כי אל דעות כו', ואעפ"כ גם אחר שנמשכה הארת ח"ע בח"ת אין זה ערך ח"ע כי שלמה שנאמר בו וה' נתן חכמה לשלמה אמר אמרתי אחכמה להשיג ח"ע והיא רחוקה ממני, וע' ד"ה באתי לגני שאין ערוך ההמשכה המלובשת במדות לגבי עצם החכמה עילאה, ועמ"ש בפי' תלמיד חכם, משא"כ חכם ממש ע"ד זקן שקנה חכמה, בד"ה ויקח המן את הלבוש, ועמ"ש בד"ה וכל בניך בענין ת"ח מרבים שלום כו', גם להעיר מענין כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד בד"ה זכור דעמלק, ובחי' אין בלבנו אלא אחד זהו ענין חכמי לב, גם החכמים נקראים עיני העדה, וזהו לבבתיני באחד מעיניך, באחד כתיב יחו"ע והקרי באחת יחו"ת, זהו בחי' תלמידי חכמים, איזהו

חכם הרואה את הנולד, שנולד היש מאין כו', וע' מ"ש ע"פ המד"ר ויקהל פמ"ט ע"פ ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה ומ"ש ע"ז בת"ז תחלת תקון כ"ח דע"ב א' ושם נתבאר שי"ל דחכם לב זהו ע"ד משארז"ל במד"ר ס"פ תולדות פס"ז שהצדיקים לבן ברשותן דומין לבוראן שנאמר ויאמר ה' אל לבו משא"כ הרשעים הם ברשות לבן שנאמר ויאמר המן בלבו, ומ"ש חכם לב י"ל שזה שיהי' לבו ברשותו הוא ע"י עסק התורה כמ"ש במ"א ע"פ כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך וארז"ל בעירובין פרק כיצד מעברין דף נ"ד א' אימתי קרוב אליך בזמן שבפיך ובלבבך כו', וענין זה למעלה היינו כי ל"ב זימנין שם אלקים שנאמר במע"ב נק' לב והם ברשותו כביכול דהיינו שם הוי' שמושל על שם אלקים כו', והם ממשיכים בגדי אהרן ז"א דאצי' וכמ"ש במא"א אות ב' סעיף ס"ה והם מהוי' אד' שבאצילות. ועשו סתם דכל ישראל היינו ע"ד מיכאל כה"ג דבריאה ויש לו ג"כ ח' לבושים הנ"ל, וזהו בכל עת יהיו בגדיך לבנים (קהלת סי' ט' ח') ע' במד"ר בקהלת דף ק"ז, זח"ב תרומה דקנ"ה, פ' שלח קע"ה פ' בלק קפ"ז א'. והנה בתרגום פי' בכל עידן יהווין כסותך חיוורין מכל סאובת חובתא, ושמא טבא דמתילא למשח רבותא קני בגין דימטון ברכאן על רישך וטיבותך אל יחסר עכ"ל, וכ"כ במדרש קהלת שם בכל עת יהיו בגדיך לבנים מן העבירות ושמן על ראשך אל יחסר ממצות ומעשים טובים, וא"כ ענין בגדיך לבנים זהו ע"י קיום מצות ל"ת ואפ"ל לכן הם בגדי בד דוקא, כי הגם שיש בגדי לבן מצמר מ"מ הל"ת הם מבחי' גבורות וזהו בחי' בד מפשתן וכמ"ש בגבריאל לבוש הבדים, וא"כ י"ל ד' בגדי לבן דכה"ג הם נגד הלבושים הנעשים ממל"ת וד' בגדי זהב הם ע"י קיום מ"ע כו'.

קיצור מועשית בגדי קדש

א) **בגדי** כהונה נקרא תפארת, תפארת ע"ד הנך יפה דודי, בתפארת שם הוי' (לכן ד' בגדי לבן נגד שם הוי' וד' בגדי זהב נגד שם אדני ובתפארת הוא ב' שמות אלו וי"ל היינו כבוד ותפארת) בריח התיכון ולכן ח' בגדים, ותפארתו עבור על פשע, כי תפארת הוא ג"כ בחי' רחמים, גם תפארת היינו עטרת תפארת שיבה, פי' לכבוד ולתפארת, כהן גדול שממשיך מבחי' שמו הגדול קדה"ק, ממלכת כהנים.

ב) **ובחורבן** בהמ"ק ותפארתו ביד צר, השליך משמים ארץ תפארת ישראל, ותפארת נק' אות אמת וכתיב ותשלך אמת ארצה, עמו אנכי בצרה, בכל צרתם לו צר, אלביש שמים קדרות, וישח אדם וישפל איש, וזהו שלבש בגדי כהונה ר"ל המשיך התפארת לעצמו בבחי' גסות כמארז"ל ע"פ מפני גוה מפני גאוותן כו', והגסות ע"ד אם תגביה כנשר כי פני נשר הוא בת"ת עמ"ש ע"פ כנשר יעיר קנו.

ג) **כבוד** חכמים ינחלו. ע"י התורה נמשך בגדי קדש לאהרן כו' כי התורה היא לבושו של הקב"ה עוטה אור כשלמה וגם והתפארת זו מתן תורה, ולכבודי בראתיו כו', כבוד ל"ב נ"ח ל"ב פעמים אלקים דמע"ב ואז היה העולם בבחי' הוד והדר כו', גם כבוד מקיף גם כבוד עלי' המל', גם לכבוד ולתפארת גלוי כבוד עילאה כו' דכולא קמיה כלא חשיב ממש זהו תפארת כו', ועמ"ש עוד ע"פ ועשית בגדי קדש בספר שמות פ' תצוה.

קיצור מפסוק בריתי היתה אתו. ע"י הקרבת חלב ודם שהם חו"ג ממשיכים החיים והשלום ואפ"ל כי הדם הוא הנפש שהוא עיקר החיות כו'. (ב) בזכות המילה שע"י שמעבירים המסך המבדיל מעוררים שיוכל כה"ג ליכנס לפנים מן הפרוכת המבדיל בין הקדש ובין קדה"ק. (ג) ע"י שהיה רודף שלום זכה לבנים כו'. (ד) הפורש סוכת שלום בינה שמסככת על השלום שהוא יסוד, מילה בשמיני, וכן רפואה בשמינית וכה"ג ותקעתיו יתד במקום נאמן כי כל בשמים ובארץ, לכן לובש ח' בגדים מבינה, ע"ד סוכת שלום כיריעות שלמה וזהו החיים והשלום.

ועשית ציץ* זהב. ציץ הוא מלשון יציץ נזרו, תלים ססי' קל"ב ופרש"י יאיר כמו ונוצצים כעין נחשת קלל ביחזקאל סי' א' ז', והוא אור האהבה רבה הבאה מלמעלה, ע' באג"ה בד"ה מה יפית ומה נעמת, והיא בחי' רעותא דליבא, ע' בד"ה וישב יעקב, וזהו הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ואעפ"כ אומרים וייחד לבבינו לאהבה, פי' לאהבה, ועז"נ הנה זה עומד אחר כתלנו מציץ מן החרכים, שמשחרב בהמ"ק יש כותל ומחיצה של ברזל מפסקת, עוונותיכם היו מבדילים, ע' בד"ה מה טובו, ואעפ"כ הוא מציץ מן החרכים, ע"י לב נשבר שוברים את המחיצה (ולע"ל כתיב מחצתי ואני ארפא שיבטל המחיצה הנ"ל לגמרי, וגם עכשיו נאמר וזרועות רשעים תשברנה, כי שבר דלתות נחשת ובריחי ברזל גדע, והיינו ענין זבחי אלקים רוח נשברה ועמ"ש בענין תקיעה שברים).

ב) **והנה** עיקר המסך המבדיל והמחיצה המפסקת הוא ראשית גוים עמלק (עמלק בחשבון ברזל עם הכולל) והיינו בחי' גסות הרוח בחוצפה וגבהות אם תגביה כנשר, ובבחי' זו נאמר כס י"ה שאין השם שלם ואין הכסא שלם, כסא הוא השראת המלך (וע"ד מ"ש והי' ה' למלך וע' ילקוט פ' בשלח רמז רנ"ג שבשירת הים אמרו ד' ימלוך ואלמלא אמרו ד' מלך לא היתה אומה ולשון שולטת בהם ועמ"ש ע"פ ויהי בישורון מלך ועמ"ש על המד"ר בשלח ר"פ כ"ג בענין נכון כסאך מאז) משא"כ כס הוא ענין כסוי (גם כי כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו, והארון מכוון נגד כסה"כ, ולכן בחורבן בהמ"ק אין הכסא שלם. וזהו ג"כ שאין השם שלם שאין י"ה

ועשית ציץ: כנראה קיצורים לתו"א סג, א.

מאיר בבחי' ו"ה והיינו כי י"ה, זהו ענין כבוד מרום מראשון שהם כח"ב והם מאירים כשהכסא שלם כו' אזי כסא כבוד מרום מראשון וזהו נכון כסאך מאז), והתכסות זו הוא על בחי' י"ה (שהם הנקרא ממעמקים, הנסתרות, והוא המשכת המאציל באצילות ע"י יו"ד צמצום ה' התפשטות, עמ"ש בפי' כל הנשמה תהלל י"ה בד"ה רני ושמחי הראשון, וזהו יעשה שלום לי שלום בפשמ"ע ואח"כ שלום יעשה לי ע"י שהכסא שלם) שכמ"כ בנפש יש בחי' י"ה נקודה בהיכליה וגם הם דו"ר עילאין, ומבחי' גסות נמשך מחיצה של ברזל המפסקת ומונעת אור האהבה דו"ר עילאין.

ג) **והעצה** היעוצה לזה הנה במלחמת עמלק כתיב ויאמר משה כו' בחר לנו אנשים, שבחי' משה ונחנו מה, ולכן נק' תורת משה (ע"י שנתן נפשו עליה בילקוט סוף מלאכי, ביטול והתכללות לגמרי באוא"ס ב"ה, מן המים משיתיהו, ביטול דיחו"ע, משה משה לא פסיק טעמא, אדם אחד מאלף מצאתי, לכן ממשיך שיהי' הכסא שלם באלף) ולא תחללו, שלא לעשות חלל, והרי העולם מעלים, אלא היינו ע"י עסק התורה דאורייתא מחכמה נפקת ע' בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני, ובחכמה שורה אור א"ס ועז"נ ואשים דברי בפיך (עמ"ש ע"פ בחדש השלישי לצאת) ובצל ידי כסיתיך הם מקיפים ועי"ז כובש מלחמת עמלק, כי ביטול זה הפך מחיצה כו' (גם משום אורידך נאם ה' ע' ד"ה ויאבק). וזהו ועשית ציץ, וציץ זה הוא זהב רשפי אש האהבה (כי ציץ ג"כ ניצוץ אש) טהור (ע' בד"ה ה' לי בעוזרי בפירוש הבא לטהר, עמ"ש בענין משה מן התורה מניין בשגם הוא בשר בישעי' בסופו ע"פ והיה מדי חדש בחדשו יבא כל בשר, ומשם יובן ענין אנשי משה).

ד) **ופתחת** עליו פתוחי חותם, חותמו של הקב"ה אמת, ואין אמת אלא תורה ותורה שלמטה הם כדמיון האותיות הנחתמים על השעוה, אעפ"כ יסודתם בהררי קדש, וזהו פתוחי חותם קדש (ע' בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ספ"ה שאור האהבה העליונה נמשך ומאיר בהתורה דוקא, ובהביאור ע"פ האזינו השמים דרוש השני משום דלאו אורחא דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא, לכן הציץ שענינו המשכת אהבה צ"ל עליו פתוחי חותם שהוא התורה) וקדש למ"ד הוא עדיין למטה והוי' למעלה כי הנה יש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בינייהו, ופי' למטה היינו אתעדל"ת למעלה היינו אתעדל"ע.

ה) **ועי"ז** נמשך והיה על מצח אהרן, המצח נגד מוח הדעת, שהוא הכסוי על הדעת (ע' בלק"ת פ' שלח בד"ה אני הוי' אלקיכם דרוש השני) אך מ"מ נשאר רשימו על בחי' מצח, והוא ענין רצון פשוט לדבקה בו ית', ועי"ז ממשיך רצון העליון רעדכ"ר.

———●———

זכור את אשר עשה לך עמלק, דתקס״ג, שלשה מצות נצטוו בנ״י בכניסתן לארץ למנות להם מלך ולהכרית ולבנות, וגם שאין השם שלם כו׳, מדור דור, ולא נאמר לדור דור, כיון יצ״מ צ״ל ברוחניות בכל יום א״כ כמ״כ ברוחניות מלחמת עמלק, מהו ענין יצ״מ, יש להקדים שירידת הנשמה בגוף שהיא ירידה צורך עליה זהו ע״ד יפה שעה אחת בתשובה, כי חיי העוה״ב ג״ע זהו בעולם הבריאה, והוא מבחי׳ ממכ״ע וע״י תשו׳ ומע״ט יחוד קבה״ו שהוא באצילות סוכ״ע, המשכה ממו״ס. והנה אף גם זיו השכינה שבג״ע נקרא אז תתענג על הוי׳ בזח״א ויחי דרי״ט א׳, י״ל כי הוי׳ מה שמהוה העולמות שנראה העולם ליש ואין החיות מושג רק המציאות ולא המהות ובג״ע השגת המהות, לכן הוא למעלה מעצם העולמות בי״ע, ועמ״ש ע״פ היושבת בגנים ג״ע העליון וג״ע התחתון חברים שהם המלאכים מקשיבים לקולך, מ״מ רק מבחי׳ שכינה מל׳ ממנה נמשך הזיו בג״ע, ויש פי׳ דזיו הוא יסוד, חדש השני נק׳ זיו והאבות נק׳ זיוותני ארץ והיינו אייר ר״ת אברהם יצחק יעקב רחל, ר״ל הארת חג״ת במ׳ ע״י היסוד, אעפ״כ בחדש השלישי תפארת בו נמשך מלמעלה מעלה ע״ד והבריח התיכון והיינו בו מתן תורה, ויקם עדות ביעקב, ולכן יפה שעה אחת בתומע״ט מהזיו דחיי העוה״ב וכענין בשמחה ובטוב לבב מרוב כל ר״ל יותר מבחי׳ כי כל בשמים ובארץ העמוד המחבר בחי׳ כי כל בשמים ובארץ דהיינו יסוד. ועיקר הענין י״ל זיו השכינה שבג״ע שרשו מבחי׳ ממכ״ע היינו מבחי׳ חכמה, יסוד י׳ סוד לכן אף שזהו השגת המהות היינו המהות מבחי׳ חו״ב ונק׳ ממכ״ע ואעפ״כ נק׳ זה על הוי׳ למעלה משם הוי׳ המאיר בו״א כמובן ממ״ש בזהר פ׳ אחרי דס״ח ע״ב דפי׳ ונהר בינה יוצא מעדן חכמה נק׳ אז תתענג על הוי׳ ועכ״ז יפה שעה א׳ בתשובה ומע״ט בעה״ז מכל חיי העוה״ב שעי״ז נמשך מבחי׳ סוכ״ע היינו מבחי׳ כתר כמ״ש מזה באג״ה סי׳ י״ז ד״ה נודע דבאתעדל״ת, ובבה״ז פ׳ אחרי ד״ה תאנא אתעברת ה׳ עילאה שם פי׳ דחיות העולמות נמשך מז״ת שבמ׳ וג״ע נמשך מג״ר שבמ׳ ושרשם ממל׳ דג״ר דאצי׳. והנה בבחי׳ מ׳ יש ג״כ שני בחי׳ כח הפועל בנפעל ובחי׳ כתר שבמ׳ ארוממך אלקי המלך, ועמ״ש בהביאור ע״פ קחו מאתכם תרומה בחי׳ ושמך קדוש, וזהו ד׳ מלך גאות לבש, פי׳ מה שהוא בחי׳ גיאות רוממות הוא ג״כ לבוש, בחי׳ לבוש מל׳, אבל בעצמותו ית׳ כי גאה גאה, אני הוי׳ לא שניתי.

ב) **וזהו** יפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז (ועמש״ל מזה, ולכן המכוון ממש״כ היינו איך יגיעו לזה הגלוי דבחי׳ כתר) כי הנה למת״ב כלל אפילו מחשבה דג״ע העליון וזהו להודיע לבני האדם הוא ע״י גבורותיו וצמצומים ועי״ז נמשך כבוד הדר מלכותו, אך הגם דלמת״ב כלל אך ע״י רעו״ד מגיעים לבחי׳ זו והוא אהבת בכל מאדך בחי׳ כתר מל׳ שלמעלה מהזיו בג״ע מבחי׳ חו״ב שבמל׳, ובחי׳ זו נק׳ עושים רצונו של מקום (ועמ״ש מענין פי׳ עושין רצונו של מקום בד״ה והתהלכתי בתוככם אך כאן נראה מפרש ע״ד אחר שזהו כתר שבמל׳) אך למה יגיע לרעו״ד בעוה״ז דוקא, אך זהו ע״ד מן המיצר קראתי, וכענין כשופר הרם קולך, פי׳ כענין השופר שצידו

אחד קצר וצידו אחד רחב ועיקר התרחבות הקול בצידו אחד הרחב נמשך ע"י שצידו אחד קצר, כך ע"י ויצעקו אל ד' בצר להם נמשך בחי' הרוחב ענני במרחב י"ה, והוא מתגלה ע"י עסק התורה, הרחב פיך ואמלאהו בד"ת כתיב וכן רחבה מצותך מאד, וזהו ענין יצ"מ שחייב אדם בכל יום, פי' מצרים הוא בחי' המיצר והגבול של העולמות המסתירים, ויצ"מ הוא ע"י רעו"ד להתקשר בסוכ"ע שלמעלה גם מזיו השכינה.

ג) **והנה** בצאת בנ"י ממצרים הי' מלחמת עמלק (ה', והיינו בהיותם עדיין במדבר שהוא עדיין בחי' אחור לכתך אחרי במדבר, ע') כי הנה ראשית גוים עמלק כי ז' אומות הכנעני החתי והאמורי, הם ז' מדות הרעות וע"י הדעת הם נופלים וע"ד ויודע בהם אנשי סוכות לשון שבירה, אך עמלק יודע רבונו ומכוין למרוד בו, כמו בקדושה יש מדות שלמעלה מהשכל כך להפך בחי' עמלק זהו מדות חוצפה ועקשות שלמטה מהשכל, וכמו בקדושה היכל הרצון תפארת עולה עד הכתר כן לעומת זה גסות הרוח אם תגביה כנשר, נחש בריח נגד בריח התיכון, ובע"מ פי' כמו בקדושה משה מלגאו יעקב מלבר היינו משה דעת יעקב רחמים הוא תפארת, כן לעומת זה בקליפה בלעם ועמלק, ואפ"ל עפמ"ש על הזהר ס"פ יתרו דס"ח ע"א בענין כהן מדין נגד משה וכהן און נגד יוסף כי משה יסוד אבא ששם החיבור והיחוד אין ויש תרין ריעין דלא מתפרשין ובלעומת זה היינו ההפך מזה בחי' מדין וריב, וזהו ג"כ ענין בלעם הפך משה, כי משה יסוד אבא דעת עליון המייחד ומחבר סוכ"ע וממכ"ע, ובקליפה יוסיף דעת יוסיף מכאוב, ויקרא על בלעם נגד ויקרא אל משה, וכן בעמלק הפך דיעקב תפארת דקדושה ביטול מבחי' לך הוי' התפארת ומזה נמשך מדת הרחמים ובהפך מזה לעומת זה תפארת הוא גסות הרוח ומזה נמשך האכזריות וזהו אשר קרך בדרך כו'.

ד) **והנה** העצה לבטל קליפת עמלק הוא ע"י אק"ב, הנה שמוע מזבח טוב שעי"ז ממשיך רצון העליון, רמ"ח מ"ע רמ"ח איברים דמלכא, כאלו עשאוני, כי רחל מבכה דסליק מלכא קדישא לעילא לעילא ואז אין בידינו משלוות, וע"י קיום אק"ב להיות גלוי האור בז"א הנק' מלכא קדישא. והנה בשלש מצות שנצטוו בכניסתם לארץ למנות להם, כי עי"ז ארוממך אלקי המלך חיבור נהורא תתאה בנהורא עילאה וכענין יחיד חי העולמים מלך, ולכן עי"ז אח"כ להכרית זרעו של עמלק כמו קומה ה' ויוגוסו משנאיך, ה' ימלוך לע"ו כי בא סוס, ד' יחתו מריביו שהוא עמלק, גם עמלק הקליפה שכנגד יעקב ונתבאר ד"ה ויאבק איש עמו, שהמלחמה שרוצה לינק מבחי' רוממות דשם אין האתעדל"ת תופס מקום וזהו עמלק גימטריא רם אך אם תגביה משם אורידך נאום הוי', והיינו מלכא קדישא הנמשך ע"י המצות י"ה ע"י קיום מל"ת ו"ה ע"י קיום מ"ע, א"כ ע"י אק"ב מבטל קליפת עמלק, גם תרי"ג מצות דאורייתא עם זמד"ר גימ' תר"ך כתר, ומזה נמשך וכל אויביך יכרתון.

ה) **והנה** אחר ב' ענינים אלו נצטוו לבנות להם בהמ"ק והוא בעבודה עסק התורה, כמארז"ל משחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה, והגם שע"י אק"ב נמשך רצה"ע כתר, אך י"ל זהו גלגלתא חיצוניות הכתר אבל ע"י התורה נמשך פנימית הכתר כי התורה שרשה ממו"ס ועיין מ"ש בהביאור ע"פ שוש אשיש ספ"ג וזהו בחי' קדה"ק הנזכר בזח"ב יתרו ס"ז ב' אית מלך לעילא דאיהו ברזא דקדה"ק כו' וגבוה מבחי' אית מלך לתתא בחי' מל' דאצי', והגם דפי' לעיל מלכא קדישא היינו ז"א מ"מ שם שייך עדיין מלחמה לה' בעמלק כי זלעו"ז כו' משא"כ בגלוי מבחי' ע"ק נמשך מנוחה כי אין בבחי' זו זלעו"ז, וזהו עצמו ההפרש בין המשכן לבהמ"ק, שבמשכן נאמר ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ד' ויפוצו אויביך אבל בבהמ"ק נאמר קומה ה' למנוחתך כו'.

ב) • **להבין** פי' מתחת השמים, צ"ל מ"ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים, משמים הביט ה', הבטה והשקפה הוא מלמעלה למטה, מלמטלמ"ע כשעומד במקום נמוך ורואה את העומד במקום הגבוה למעלה יתקרב אליו בראיה (ה', י"ל כוונתו שהראי' מלמטלמ"ע היינו שלמטה היש ולמעלה אין שאינו מושג זהו קרוב לכל אדם להשיג, וגם בבחי' זו גם עובדי כוכבים קרובים אליו ית' כשמשיגים בדיעה זו לפי שהם ג"כ מאמינים דיעה זו, ע') ובהבטה מלמעלה למטה נדמה ההרחק יותר (ה', היינו שעובדי כוכבים שאין מודים בדיעה זו א"כ הם רחוקים כשמביט בהשגחה זו ולכן הצדיקים נקראים עם קרובו גם בבחי' השגחה זו ע'), וענין שלמעלה . . . ית' יש שני הבטות הנ"ל מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע היינו מ"ש כי אל דעות היינו מלמטלמ"ע נאמר והחכמה מאין תמצא מאין ליש נק' מקור המשפיע החכמה בשם אין שאינו מושג והחו"ב המתהווים ממנו נק' יש כי קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה גימט' יש, ומלמעלמ"ט הוא להפך, שמקור החכמה הוא היש והחכמה הנמשך משם נק' אין הם מה ע"ש מה פשפשת (ה', ואפ"ל שזהו ב' בחי' יש שבכתר אשר ב"פ יש גימט' כתר ר"ל שכתר כולל ב' דעות הנ"ל, וכן נתבאר בלק"ת סד"ה ראיתי והנה מנורת זהב ספ"ג בהג"ה, ע'), וכן עד"ז מאצי' לבריאה, אור האצי' נק' אין לגבי בי"ע שבם היש, ובאמת הוא בהיפך שהאצי' הוא היש ובי"ע כלא חשיבי לגבי האצי' וזהו להנחיל אוהבי יש, וזהו משמים הביט ה' כפי דיעה עליונה ע"כ היוצר יחד לבם פי' שנסקרים כולם בסקירה א' אע"פ שעוברים לפניו כבני מרון זאח"ז (ה', וכ' הרמב"ם בפי' המשנה שאינו מושג שה"ז שני הפכיים, אכן לפי הנ"ל יש ליישב כיון שמבחי' אצי' היא ההבטה הרי שם כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול לכן אע"פ שעוברים כבני מרון זאח"ז נסקרין שם בסקירה א', ע'). והנה מצד דעת תחתון יש יניקה גם לחיצונים משא"כ ע"פ דעת עליון שלמעלה היש אין להם יניקה כיון

•) חסר ההתחלה, ונמצא אחר המאמר דלעיל.

שהם יש ודבר נפרד, וכנ"ל במשל שבהשגחה מלמעלה למטה יתרחק הדבר גשמי שלמטה כו' וזהו השקיפה מן השמים ועי"ז וברך את עמך, שהם ממשיכים אחד בארץ ע"ד כי כל בשמים ובארץ (וכמ"ש ע"פ לעשות הישר בעיני ד'). וזהו בק"ש שמע ישראל הוא מלמטלמ"ע יש מאין וזהו ה' אלקינו, אח"כ הוי' אחד היינו כמו שהוא מלמעלמ"ט (ה', ולכן אלקינו זהו הפסיק טעמא שבין ב' דיעות אלו, ע') וזהו אתה הוא ה' לבדך הוא בחי' העצמיות למעלה מבחי' ב' דיעות הנ"ל, אתה עשית את השמים דיעה העליונה, הארץ וכל אשר עליה דיעה תחתונה, אתה הוא אשר בחרת באברם שע"י יהי' חיבור הב' דיעות וזהו ותקם את דבריך כי צדיק אתה, מדת צדיק יסוד עולם מייחד ומחבר זו"נ.

ג) **והנה** מבחינת ב' דיעות הנ"ל מהם נמשך אתכפיא ואתהפכא, כמו שבחי' כלה עילאה כליון הרצונות זרות נמשך מפסוק שמע ישראל איך אני הוי' לא שניתי ובחי' כלה ביטול היש נמשך מבשכמל"ו, ונק' ג"כ אחוריים ופנים *.

זכור * את אשר עשה לך עמלק דתקס"ג. הנה ארז"ל שלשה מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ למנות להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה כדאיתא בסנהדרין פרק כה"ג ד"כ ע"ב, ואיני יודע איזו מהן תחלה כשהוא אומר כי יד על כס הוי אומר למנות להם מלך תחלה וכסדרן הנ"ל וארז"ל שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד כו' (ומשמע לכאורה דע"י מינוי שאול הי' נמשך בחי' כסא) ויש להבין ג"כ ענין מלחמה לד' בעמלק מדר דר, ולא נאמר לדור דור. הנה תחלה יש להבין ענין יציאת מצרים שחייב כל אדם בכל דור ודור לראות כאלו הוא יצא ממצרים וכיון שכן גם בחי' מלחמה לד' בעמלק הוא ג"כ עד"ז כיון שמלחמת עמלק הוא ג"כ בצאתכם ממצרים (אמנם לע"ל שתהא יצי"מ טפל בגמרא ספ"ק דברכות די"ב סע"ב ממילא יהי' ג"כ זכרון דעמלק טפל כו' ואפ"ל משום שארז"ל שביצי"מ הולך לפניהם הוא וב"ד אבל לע"ל הולך לפניהם אני לבדי שנאמר כי הולך לפניהם ה') להיות כי יש להתבונן על ירידת הנשמה אלקית בגוף החומרי לאיזה תועלת הוא גם קודם בואה לגוף היתה דבוקה בבוראה ביתר שאת כידוע, אך הענין הוא דארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ובמע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב (ועיין מזה בת"א בד"ה ובבואה לפני המלך דלשם פי' ענין אל תקרי שמות אלא שמות היינו בחי' וחד חרוב והוא רק מבחי' שמות היינו שם הוא בחי' מל' אבל ע"י תומ"צ מאיר מעצמיות אור א"ס, לכן יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז כו') שהוא מה שנהנין מזיו השכינה (הג"ה ר"ל כן עד"ז הנשמה קודם בואה לגוף אף שהיתה נהנית מזיו השכינה

אחוריים ופנים: ע"כ נמצא בגוכתי"ק. ואולי חסר הסיום.

זכור: ראה לעיל פ' זכור עמוד א'תשסס, וכאן יש שינוים להנדפס שם.

עכ"ז ירידתה בגוף לזכות לתשובה ומע"ט בעוה"ז כו' כנ"ל הוא עלייה גדולה כיון שיפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז כו' שהזיו השכינה זהו מבחי' מל' ותשובה ומע"ט הוא כתר כי תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן הם המשכה מבחי' כתר שהוא הממשיך ומחבר עצמיות אוא"ס עם האצי', וע' בד"ה בבואה לפני המ' הנ"ל, ועיין בת"א פ' חיי בד"ה עיין בע"ח ושם דכ"ח ב' והנה ג"ע העליון הוא מבריאה וא"ש הא דתנן יפה שעה אחת בתשובה כו' מפני שהזווג דזו"נ הנק' יחוד קוב"ה בד"ה ה' לי בעוזרי הוא באצי' ועיין זהר ויגש דר"ח ב' והמצות ממשיכות מ"ד דאצי' ושרשו ממו"ס כו' עכ"ל, וזהו כעין שנת' בלק"ת בד"ה שחורה אני ונאוה דרוש השני כי אף שקודם ירידתה היתה בבחי' חי ד' אשר עמדתי לפניו וע"י ירידתה בגוף היא בבחי' שחורה אני עכ"ז ונאוה שע"ז דוקא נעשית בבחי' כלה ומקבלת טפת חכ', והיינו על ידי המצות שהם רמ"ח מצות עשה אשר עד"מ ע"י רמ"ח אברים עוברת הטפה מהמוח כמ"ש בת"א ס"פ וישב בד"ה ונתתי לך מהלכים בין העומדים כך ע"י המצות נמשך שפע חכ"ע להאיר בכנס"י, וענין עמדתי לפניו ע"ד שהמלאכים נקראים עומדים שמקבלים מבחי' ממכ"ע אבל ע"י ירידתם בגוף נעשים בבחי' ונתתי לך מהלכים המשכת סוכ"ע כמשנ"ת בלק"ת פ' שלח בד"ה ועתה יגדל נא, ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה שלש רגלים תחוג לי, ועיין בלק"ת פ' במדבר בד"ה במדבר סיני באהל מועד דרוש השני ג"כ בענין יפה שעה א' בתשובה כו' ושזהו ע"י בחי' במדבר סיני באהל מועד כי מועד לשון ונועדתי כו' ע"ד והאדם ידע כו', ובלק"ת פ' בלק בד"ה מה טובו פי' שירידת הנשמה בגוף זהו ע"ד מעלת התשובה יותר מבחי' צדיק וכן פי' בד"ה קדושים תהיו דתקס"ב, לפ"ז אפ"ל בחי' צדיק ממשיך היחוד מבחי' ממכ"ע ור"ל משורש ממכ"ע היינו חכ' דאצי' שנק' ג"כ ממכ"ע לגבי כתר עליון אבל ע"י התשו' במקום שבע"ת עומדים כו' שממשיך מבחי' סוכ"ע היינו כתר עליון עיין בסידור בד"ה אני לדודי ודודי לי (וגם י"ל העוה"ז נברא בה"א אחרונה שהוא מל' ועוה"ב נברא ביו"ד, וא"כ עוה"ב עצמו הוא בינה ונברא ביו"ד שהוא חכ', אבל תשובה לפני הוי' תטהרו ר"ל למעלה לגמרי משם הוי' והיינו בבחי' כתר, וזהו תטהרו גימט' תר"ך תרי"ג מצות דאורייתא עם ז' מצות דרבנן או עם ז' ימי בראשית כי המצות צ"ל בבחי' יומין שהם הלבושים כו').

קיצור. ענין יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז כי חיי העוה"ב ג"ע זהו עולם הבריאה כי ונהר יוצא מעדן ונהר הוא בינה, ובינה מאיר בעולם הבריאה והוא בחי' ממכ"ע, אבל ע"י תשו' ומע"ט המשכת יחוד קוב"ה ושכינתי' אצי' נק' סוכ"ע לגבי בריאה כי בריאה נבראים ואצי' אלקות ובאצילות מאיר חכ' וכתר שלמעלה מהבינה, ועיין בספר עה"ק בתחלתו מענין ע"ס דאצי' עכ"ה).

ויש להבין מהו ענין הזיו הנה ההנאה שנהנין מזיו השכינה היינו שנהנין מחי' עונג אלקי שהוא מקור לכל התענוגים הנמצאים בעולמות עליונים ותחתונים, כמ"ש אז תתענג על הוי' (הג"ה עיין בזהר פ' אחרי

דף ס"ז ב' זכאין אינון צדיקייא דכתי' בהן אז תתענג על הוי' בגין לאתענגא מההוא שקיו דנחלא כד"א והשביע בצחצחות נפשך עכ"ה) שהתענוג אלקי שבג"ע העליון הוא ראש ומקור השופע מציאות העונג גשמי שבעולם העשי' שנמשך מפסולת התענוג ההוא כו', ועמ"ש בפי' זה היום תחילת מעשיך דקאי על ג"ע התחתון בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין תהא לכון וע' בת"א פ' ויקהל בד"ה קחו מאתכם תרומה בענין מן ששרשו מבחי' טל שהוא בחי' גבוה ונשתלשל כ"כ עד שנעשה מזון גשמי כו', ונמצא מה שנהנין ומרגישין העונג הוא בחי' בריאה מוגבלת אבל הזיו אלקי שנהנין ממנו בג"ע העליון הוא אמיתות המקור של כל התענוגי' הנמצאים מאין ליש, כמ"ש להנחיל אוהבי יש כו' (הג"ה כי יש גימט' ב"פ קנה היינו קנה חכ' קנה בינה משא"כ התהוות העולם כתי' ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ פי' ששת ימים הם ו"ק אבל בג"ע מאיר להנחיל אוהבי יש בחי' קנה חכמה קנה בינה כו', עיין מזה בלק"ת פ' בהעלותך בד"ה מנורת זהב כולה ספ"ג דענין ש"י עולמות נק' רוב כל אבל בתומ"צ נאמר מרוב כל יותר מבחי' רוב כל הנ"ל יעו"ש, ועיין בת"א פ' חיי בד"ה להבין מארז"ל יפה שעה אחת. גבי אבל ענין עוה"ב שנהנין מזיו השכינה הוא השגת מהות ועצמות התפשטות חיות אלקית בבחי' גילוי. ועפי"ז אפשר לפרש מ"ש אז תתענג על הוי' דהרי פי' על משמע למעלה משם הוי' וכמ"ש בזהר ח"א פ' ויחי דרי"ט על ד' דוקא. ולכאורה תמוה. אך עוי"ל כי הוי' מלשון שמהוה את העולם מאין ליש, כמ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל ובפ' ויחי בד"ה יהודה אתה, והתהוות זו מאין ליש היינו שיהי' החיות אלקות מוסתר בתוך העולם ואינו מושג ונראה וכמו התלבשות הנשמה בהגוף ולכן החיות הקדש הנושאות את הכסא שואלים איה מקום כבודו כי לא יראני האדם וחי ופי' וחי היינו שאפילו החיות הקדש לא יראני כמ"ש במד"ר ס"פ נשא ס"פ מ"ד, וזהו נמשך משם הוי' הממכ"ע ולכן בג"ע שמשיגים זיו השכינה השגת מהות ועצמות התפשטות חיות אלקות בבחי' גילוי נק' על הוי', ר"ל למעלה מההשפעה הנמשך משם הוי' שבאה בבחי' העלם והסתר שהנברא עצמו מסתיר על אור שפע זה כו', ומיהו בסש"ב ח"ב פרק * משמע שההשפעה הבאה משם הוי' לא באה בדרך הסתר והעלם כ"א שם אלקים הוא המסתיר וא"כ לפי"ז צ"ל מהו אז תתענג על הוי', ואפ"ל עפמ"ש בזח"ג פ' אחרי דס"ז ב' והובא לעיל דהפי' שבא להם השפעת ההשגה מהבינה שבה מאיר עתיקא שהוא למעלה מהז"א הנק' הוי', השגה זו בא להם בג"ע העליון ובג"ע התחתון בא ההשגה מבחי' הוי' או משם אד', ועמ"ש מענין זיו השכינה בד"ה ושבתה הארץ שבת לה' דרוש בהר תקס"ב שם פי' הזיו הוא ג"כ מהארת יסוד במל' וכמו חדש אייר נק' חדש זיו ובמא"א אות זיין סי"ח זיו נק' היסוד כי ממנו יוצא ל' זיו למלכות, ועיין בזח"ג פ' בהעלותך דף קנ"ב ב' גבי ואי תימא דבדרגא עילאה יתיר קאים בירחא תנינא ובמק"מ ובמא"א אות א' סעיף פ"ד מענין אייר והוא החדש הראשון, אך מ"ת הוא בחדש השלישי שהוא תפארת שהוא בחי' עליונה הרבה יותר מבחי' זיו

---

* פרק : ו.

דיסוד וכנודע מענין מ"ש ברע"מ ר"פ כי תשא העשיר לא ירבה דא עמודא דאמצעיתא והדל לא ימעיט דא צדיק יסוד כו', הרי ת"ת נק' עשיר מפני שעולה על הכתר ויסוד נק' דל אצלו, וע' בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני ההפרש בין כשההמשכה נמשך במלכות ע"י יסוד ובין כשההמשכה נמשך ע"י ת"ת, שע"י ת"ת נמשך מלמעלה מסדר ההשתלשלות ועמ"ש מענין משארז"ל מ"ש בנחמי' סי' ט' בענין שבת מצוות בשני ווין בלק"ת בהקיצור מד"ה למנצח על השמינית ובמ"א בהביאור ע"פ מי יתנך כאח לי.

קיצור. ענין נהנין מזיו נק' ג"כ אז תתענג על הוי' כי שם הוי' מהווה העולמות ובהעולמות הסתר הבורא מהנברא אבל זיו יסוד נמשך השפע מהבינה שבה מאיר ע"ק שנק' על הוי', חדש זיו נק' היסוד האבות נק' זיוותני העולם אעפ"כ בחדש השלישי האיר בחי' עליונה הרבה יותר ע"ד וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי שהוא יסוד ושמי הוי' ת"ת לא נודעתי להם, ואייר ר"ת אברהם יצחק יעקב ורחל ות"ת נק' בריח התיכון זח"ב ס"פ תרומה קע"ה ב' ולכן בחדש השלישי דוקא מ"ת, ויקם עדות ביעקב, ולכן עסק התורה ומצות צ"ל בשמחה ובטוב לבב יותר מרוב כל ר"ל בחי' כי כל בשמים ובארץ העמוד המחבר שמים וארץ אבל התומ"צ ממשיכים מבחי' כי גדול מעל שמים ומבחי' המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, ועמ"ש מזה בבוך בראשית ב' פ' חיי ובבראשית א' פ' חיי דף רפ"ג א', ועמ"ש מענין מרוב כל בד"ה מנורת זהב כולה פ"ב ובת"א בד"ה ואתה תצוה, ועיקר הענין אפ"ל דזיו השכינה שבג"ע אף שנמשך ע"י יסוד כנ"ל בענין זיו ומ"מ שרשו מבחי' ממכ"ע כי יסוד מקבל מחו"ב י' סוד, ולכן אף שהיא השגת המהות היינו השגת המהות מבחי' ממכ"ע, אבל יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז שעי"ז נמשך מבחי' סוכ"ע היינו מבחי' כתר כמ"ש באג"ה סי' י"ז ד"ה נודע דבאתעדל"ת ובלק"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ דרוש הראשון, וזהו כענין ההפרש בין כנור של ימוהמ"ש שיהי' של שמונה נימין דהיינו שיומשך מהבינה שהיא השמינית מלמטה למעלה ובין כנור דלע"ל שיהי' של עשרה נימין שיהי' ההמשכה מהכתר, עיין מזה בבחי' פ' בהעלותך עכ"ה) וכמו שבבחי' עונג של הנבראים שהוא בבחי' יחידה שבהם מתהוים מזיו השכינה כמו"כ כל פרטי נרנח"י שבהם מתהוים מאין ליש ממדת מלכותו ית' הנק' שכינה כידוע שהוא כח הפועל בנפעל והוא מדה תחתונה שבאלקות להיות נמשך ומתפשט למטה להחיות רוח שפלים, וזהו מלכותך מכ"ע כו' פי' כל עיקר התהוות העולמות הוא רק ממדת מלכותו המתפשט עליהם (וע' בת"א בד"ה ובבואה לפני המלך בענין אל תקרי שמות אלא שמות) אך הנה מדת מל' כלולה מב' מדריגות (שנק' ג"כ סוכ"ע וממכ"ע, כמ"ש בהביאור ע"פ קחו מאתכם תרומה להוי' בענין ארוממך אלקי המלך כו') הא' בחי' כח הפועל בנפעל ממש (כמו ששלושים כלים דזו"נ דאצי' נעשים נשמה לבי"ע) והב' בחי' כתר מלכות, פי' כי כל עיקר מהות המל' הוא בבחי' התנשאות ורוממות על בי"ע ומאיר עליהם

רק בבחי' מקיף (ע' בת"א בד"ה מזוזה מימין שעיקר מהות המל' הוא רוממות והתנשאות) וכמ"ש ארוממך אלקי המלך פי' מה שהוא בבחי' רוממות והתנשאות מכל הנבראים דבי"ע בבחי' כתר ומקיף בהשוואה א' לכולם הוא ג"כ רק בחי' המלך בחי' מלכות לבד אלא דהיינו כתר מלכות (וכמ"ש במ"א בד"ה לכן אמור לבנ"י בענין ושמך קדוש שגם שמך שהוא מל' הוא קדוש ומובדל ורק הארה מבחי' שמך מאיר בבחי' פנימי' בבי"ע), וזהו ארוממך אלקי המלך פי' ארומם את כח הפועל בנפעל למקורו בחי' כתר מלכות כו', וזהו ד' מלך גאות לבש פי' מה שהוא ית' מתנשא ומתרומם על כל העולמות בבחי' גיאות הוא פי' גיאה ומתנשא על כל הגיאות והתנשאות (ור"ל כי התנשאות זהו כתר דמל' סוכ"ע אבל כי גאה גאה זהו מה שלמעלה מבחי' סוכ"ע) כי עצמות האצי' הוא למעלה מהשתל' להיות ממלא וסובב כמ"ש אני הוי' לא שניתי שבחי' הוי' הוא היה והוה ויהי' פי' עבר הוה ועתיד שבזמן ומקום בעצמות האצי' אין שום שינוי בין עבר לעתיד כי שם עבר ועתיד כאחד הם (הג"ה רק מצד בחי' מל' שייך שורש לעבר הוה ועתיד כענין מלך מלך וימלוך אבל בעצמיות האצי' הוא למעלה מבחי' זמן עכ"ה) וזהו לא שניתי כלל בין קודם ההשתלשלות לאחר ההשתל' מאחר שהוא למעלה מהזמן ומקום בחי' קדוש ומובדל כו' וכמ"ש במ"א.

ב) **וזהו** יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב (ועמ"ש מזה לעיל בסעי' ב' בקיצור השני המתחיל קיצור ענין נהנים מזיו) כי הנה למחתב"כ פי' אפילו מחשבה והשגה דנשמות עליונות דג"ע העליון שנהנין מזיו הוא רק צמצומים שמצמצם א"ע ע"ד שהוא מקור וחיות לנברא, והן הן בחי' גבורותיו שיכול לצמצם א"ע כ"כ, וכבוד הדר מלכותו פי' וכל אלו הצמצומים הן רק מזיו וכבוד הדר של מלכותו ית' שהוא אשר נהנין מזיו השכינה וכתי' היש מספר לגדודיו ואם במלאכים אין מספר כ"ש וק"ו בנשמות אלקים שהם כהנה וכהנה כידוע (ועיין בסידור מענין להודיע לבני האדם גבורותיו ובד"ה ועתה יגדל נא דתקס"ג שלא נדפס בלק"ת, ומענין למחתב"כ רק ברעותא דליבא בת"א בד"ה וישב יעקב ובביאור האזינו השמים דרוש השני ועיין עוד בת"א בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק בענין לבבתני.

קיצור. למחתב"כ אפילו מח' דג"ע העליון וזהו להודיע לבני האדם גבורותיו הוא ע"י גבורותיו צמצומים, ועי"ז נמשך כבוד הדר מלכותו. ובמ"א פי' לבני האדם היינו התורה שנק' האדם בה"א הידיעה).

והנה הגם דלמחת"ב כלל אך היינו מח' דוקא אבל בחי' שלמעלה מהמח' יש תפיסא, והוא הרצון שלמעלה מן הטעם והשכל הנק' רעותא דלבא והוא הרצון עליון משא"כ רצון התחתון שנמשך מהשכל והטעם וכמ"ש ונהר יוצא מעדן, אבל הרצון עליון הוא אהבת בכל מאדך בלי גבול ושיעור, והיינו כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולבבי דהיינו שאין לו רק רצון א' לאביו שבשמים בלבד ואין זר אתו, להיות כי רוח איתי רוח ואמשיך רוח מעורר למעלה ג"כ בחי' רצון וחפץ העליון כמ"ש כל אשר חפץ

ד' עשה והוא כתר מלכות אשר נתפס ושוכן ברצון הלב באהבת בכל מאדך מה דלית מח' תפיסא בי' כלל בג"ע כי אינם משיגים רק בהזיו ולא בבחי' כתר מלכות הרם ומתנשא עליהם (עיין בת"א בדרושי פורים שכתב שבחי' כתר מל' נמשך ממל' שבכתר, וכיון שכן הרי שורש בחי' זו הוא מהכתר שלמעלה גם מהחכמה, ונת' בלק"ת פ' שלח בהביאור ע"פ מקושש עצים שבחי' זו נק' עושין רצונו של מקום) ולזאת הושפלה הנשמה בגוף שתבא להתקשר בהוי' בחי' סוכ"ע ביתרון מעלה מכמו שהיתה בג"ע וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב כו'.

קיצור. אך הגם דלמחתב"כ אך ע"י רעו"ד מגיעים לבחי' זו והוא אהבת בכל מאדך בחי' כתר מל'.

אך להבין מהיכן כח זה הנ"ל לגוף החומרי שע"י התלבשות הנשמות בגוף החומרי תעלה ותגיע הנשמה למדריגה היותר נעלה מכמו שהיתה בג"ע כנ"ל, אך הענין הוא דכתי' מן המצר קראתי י"ה ענני במרחב, פי' מה שיעננו במרחב י"ה להתקשר בסוכ"ע שלמעלה מכל ההשתל' כנ"ל הוא מחמת שמן המצר קראתי פי' מן מיצר הגוף שמחשיך ומסתיר האור האלקי שבנשמות ויתמרמר מאד זה יעלה ויבא לידי אהבה בכל מאדך בלי גבול ושיעור בחי' רעו"ד כמ"ש מי לי בשמים כנ"ל שבו ישכון חפץ ורצון ד' היינו במרחב י"ה מה שלא יכול לבוא בבחי' ההשתל' מעלה ומטה וכיון שמזה המיצר מגיע לבחי' בכל מאדך שהוא כתר מל' ובכתר מאיר אוא"ס וכלים מכלים שונים מאחר שהוא למעלה מן השכל כנ"ל.

אמנם יש להבין זאת הסיבה למה יגיע לרעו"ד שלמעלה מן השכל מחמת המיצר והדוחק שמיצר לו מחומר הגוף כו' דוקא, אך הענין יובן ע"פ הידוע בענין השופר דצדו הא' הרחב שבו למעלה וצדו השני הקצר למטה בפיו ואזי קולו נשמע בהתרחבות גדול (וי"ל צדו הרחב בינה וצדו הקצר מל') אמנם אלו הי' שני צדדים קצרים או שניהם רחבים לא הי' הקול נשמע בחוזק וברחבה כ"כ, א"כ עיקר סיבת התרחבות הקול בצדו הרחב הוא לפי שהולך ובא מן המיצר בתחילה וכל שבא מן המיצר לרחב יהי' תגבורת הקול בחוזק ובהרחבה ועד"ז הנה כתי' כשופר הרם קולך פי' קול הצעקה בתפלה כשהוא מחמת המיצר ומתוך שמיצר לו מחמת חושך הגוף כמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו' אז בקול התורה כשהוא אחר המיצר הזה הוא בהתרחבות מפני המיצר שבתחילה כן אהבת בכל מאדך בלי שיעור וגבול שהוא קול גדול מי לי בשמים כו' כנ"ל נעשה בתפלה אחר המיצר בתחילה דוקא, וזהו כשופר הרים קולך הקול הוא האהבה רבה בכל מאדך למעלה מהכלי של השכל וכנ"ל (היינו רוממות קלא פנימאה של הבינה הנק' בינה ליבא פנימיות ותעלמות לב ליבטל אליו ית' הנמשך מחמת המיצר דמל' שמלובשת בק"נ כשושנה בין החוחים המסתירים על אור וגילוי אלקות), ובכ"ז יובן הטעם למה ע"י מצור ומצוק תגיע הנפש להתקשר באה"ר בבחי' רצון העליון מה שלא הי' לה מדריגה זו בעודה במקור חוצבה נהנית מזיו השכינה, וזהו

מן המיצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה וכמ"ש בזח"ג פ' שלח דקע"א ע"פ והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני בינה ויקבל מירושלים שהוא מל' מים חיים, ומיים חיים הם בחי' כח"ב, והיינו לפי שע"י המל' שיורדת בבי"ע לברר ק"נ מתברר ניצוצים שנפלו מכח"ב דתהו לכן גם הים הקדמוני בינה דאצי' תקבל מזה וזהו ע"ד יתרון האור מן החשך דוקא ור"ל דוקא ע"י בירור החשך נעשה יתרון האור, וכך ע"י מן המיצר והחשך כאשר קראתי י"ה נעשה יתרון האור להיות ענני במרחב י"ה). וזהו"ע יצי"מ שחייב אדם בכל יום פי' מצרים הוא בחי' המיצר וגבול של כל העולמות המסתירים אור האלקי בבחי' קצבה ומדה והיציאה מן המיצר הו"ע הנה"א בהוי' סוכ"ע שלמעלה מזיו השכינה כנ"ל ע"י אהבת בכל מאדך רעו"ד כנ"ל (ועיין בת"א ר"פ נח בענין מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה אשר מים רבים הם טרדות עוה"ז לא יוכלו לכבות את האהבה שלהבת דנפש האלקית ואדרבה ע"י מים רבים אלו תתגבר האהבה, כמש"ש בענין ותרם התיבה ושם הי' ג"כ ט"ו אמה י"ל ג"כ בחי' ענני במרחב י"ה יעו"ש).

קיצור. למה יגיע לרעו"ד ע"י המיצר דוקא, זהו כענין השופר שצדו אחד קצר וצדו אחד רחב, ועיקר התרחבות הקול בצדו הרחב נמשך ע"י שצדו אחד קצר, וזהו כשופר הרים קולך, כך ע"י ויצעקו אל ד' בצר להם נמשך הרוחב בתורה ענני במרחב י"ה גם ע"ד הרחב פיך ואמלאהו בד"ת כתיב וכענין שיצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני והטעם כי יתרון האור נמשך מן החשך וכענין מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ואדרבה חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים כו' בחי' ענני במרחב י"ה, וענין צדו אחד הרחב בינה וצדו הקצר מל'.

זכור את* אשר עשה לך עמלק בדרך וגו'. הנה כתיב מלחמה לד' בעמלק מדר דר שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק (עיין מזה לקמן בד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון דקנ"ט ע"ב וע"ג* ולעיל סדרה זו ד"ה ועשית ציץ דף קל"ח ע"ד* ובלק"ת ר"פ ראה בד"ה ראה אנכי נותן) ומלחמה זו היא בכל דור ודור בכל נפש מישראל. קיצור פי' מלחמה להוי' בעמלק שאין השם שלם שעמלק הוא המונע שלא יאיר בהנפש בחי' י"ה בבחי' ו"ה, ולכן מלחמה להוי' דוקא בעמלק, כי הנה בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות א"ע כאלו יצא ממצרים (ע' בד"ה אלה מסעי דמצרים הוא מצר ים, ים מסתיר על בחי' מי היינו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, כי ים ב' אותיות אחרונים דשם אלקים שמהם מ"ח צירופים אחרונים דשם אלקים שעולים חם וע' בלק"ת פ' מסעי) ולכן מזכירין יציאת

זכור את: נ' בתו"א פה, ב בלי הגהות.

דקנ"ט ע"ב וע"ג: תו"א הוצאת נ. י. צה, א ואילך.

דף קל"ח ע"ד: שם פג, א.

מצרים בכל יום בוקר וערב (וע' בת"א פ' וארא בד"ה לכן אמור לבנ"י פי' דמצרים הוא מצר הגרון המפסיק בין מוח ללב כו' ושם פי' דיצ"מ הוא ע"י קול היוצא ג"כ מהגרון והיינו קול תשב"כ) שבחי' יצ"מ הוא בכל נפש מישראל בכל יום ואחר יצ"מ עומדת לנגדו מלחמת עמלק (היינו בחי' מליקה שהיא מהעורף דהיינו שצ"ל אתכפיא וזהו עורף דקדושה ושם אינו מניח עמלק כי הוא עורף הקשה) כמ"ש אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים.

קיצור. שמתחלה הוא יצ"מ בחי' מצר הגרון המונע ומעכב לידת המדות מהשכל, ויצ"מ הוא ע"י קול הגרון תשב"כ, ואעפ"כ אחר יצ"מ יש מלחמת עמלק בחי' ומלק שמונע בחי' האתכפיא וגורם שאין השם שלם בנפש.

ב) **וביאור** ענין זה הנה כנס"י שהיא מקור כל נשמות ישראל (ע' מענין כנס"י בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ ששים המה מלכות דרוש הראשון) נק' בשם לבי כמ"ש לבבתני אחותי כלה (בילקוט במשלי בתחלת משלי יש ב' דיעות אם עיקר הנשמה בלב או במוח, ועמ"ש ע"פ יחד לבבי, תלים סי' פ"ו י"א, עמ"ש מזה בד"ה מי מנה ובבוך תלים בתחלתו) שכמו שהלב הוא משכן וכלי קבול לרוח החיים העיקרי שמקור החיים וכללותו נמשך אל הלב אל תוכו ומתוכו מתפשט בכל הגוף, ובו ועל ידו סובב הולך רוח החיים בכל הגוף כי החיות רצוא ושוב, כך מקור נשמות ישראל נקרא בשם כנסת ישראל על שם הקבוץ והכניסה שמתקבץ ומתאסף לתוכה עיקר החיות וההשפעה מישראל דלעילא, בחי' כי שרית עם אלקים, היא בחי' הארת שם הוי' שלמעלה מבחי' אלקים כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' (היינו שם הוי' ז"א דאצילות, והנה הרמ"ז ר"פ שמיני פי' כי גם עתיק סודו ישראל ישר אל, ואפ"ל שזהו ענין ישראל סבא כי סבא בחי' עת"י, א"כ כנס"י היינו שבה נאסף השפע גם מבחי' ע"י ואפ"ל שזהו פנימית נקודת הלב וע' מענין פנימית הלב בלק"ת פ' תצא בד"ה כי תצא דרוש השני).

(ד"ה והנה בכל נשמה בפרט*) והנה בכל נשמה בפרט היא היא נקודת הלב ממש והיא היא בחי' עצמות הנפש ומהותה (עיין בלק"ת פ' ויקרא בד"ה ביאור הדברים ע"פ ולא תשבית מלח שם נת' שהשכל הוא רק כלי לעצמות הנפש שהיא למעלה מהשכל כו' וע"ש דשורש עצמות הנפש נלקח מלמעלה מהחכמה, ועיין מזה בהביאור ע"פ האזינו השמים דרוש השני דז"א הנק' ישראל בעתיקא אחיד ותליא למעלה גם משורש חו"ב כו' וע' מענין נקודת הלב ג"כ בד"ה כי תצא דרוש השני. נקודת הלב י"ל מל' נאצלה בבחינת שורש רק נקודה א' שהוא כתר שבמלכות ושאר ט"ס באין לה בסוד תוספת כמ"ש בבה"ז פ' בלק על המאמר דף קצ"א ע"פ שחורה אני ונאוה, ולכן נק' בחי' זו בנפש ג"כ נקודת הלב. או כמ"ש במא"א אות נו"ן ס"ל נקודה בחכמה) וממנה מתפשטת כחות הנפש שכל ומדות ומחודומ"ע, ועל גילוי הארה ממנה נאמר לבבתני באחת מעיניך כו'.

---

* ד"ה . . . בפרט: שם סד, ב.

קיצור. כנס"י נק' לבי, ופי' כנסת ישראל שבה נמשך השפע מישראל דלעילא שהוא שם הוי' ויש לפרש על ז"א וח"א בעתיקא אחיד ותליא למעלה מאו"א, ואפ"ל ג"כ ישראל סבא ואפ"ל שזהו עת"י, וזהו ענין נקודת הלב ובחי' רעותא דלבא הוא למעלה מהשכל ואפ"ל שנק' נקודה כי חכמה נק' נקודה עילאה או שהוא כתר שבמל' וזהו ענין שחורה אני ונאוה זח"א דקצ"א ע"א.

ג) **דק"מ** ע"ג*. והנה גלות מצרים הוא שהיה אז גילוי בחי' נקודת הלב בגלות, וכתי' אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ טובה ארץ זבת חלב ודבש, עוני מצרים היינו אמונה לבדה וארץ זבת חלב ודבש היינו אהבה בתענוגים הבא מהתרחבות הדעת שמהנקודה הנ"ל נעשה ע"ס.

ד) **דקמ"א** ע"ב*. אך כיצד יגיע אדם לבחי' גילוי בחי' זו, איך יהפך לבו מן הקצה אל הקצה, הנה עז"נ ויסב אלקים את העם דרך המדבר, לכתך אחרי במדבר, כי הנה יש בקדושה פנים ואחור, פנים הוא פנימית הלב ואחור היינו שכופה לבו, לעשותה לאהבה, ויש בזה ג"כ כמה מדרגות, וזהו כשם שאין בלבך אלא אחד בבחי' תענוג דאתהפכא חשוכא לנהורא כך אין בלבנו בבחי' אתכפיא.

ה) **והנה** עול זה הוא קבלת מדת מלכותו ית' דקמ"א סע"ג*, והנה ע"ז נעשה השם שלם והכסא שלם, דקמ"א ע"ד.

ו) **אך** הנה זלעו"ז עשה אלקים דקמ"א סע"ד*, עמלק עורף דסט"א, ובקדושה כי עם קשה עורף הוא, בחי' אחרי הוי' ילכו, ובלעומת זה זהו עמלק ומלק את ראשו, ועז"נ כי מחה אמחה את זכר עמלק מלחמה לד' בעמלק, אך והי' בהניח תמחה כו'.

ענין מלחמת עמלק מדר דר היינו דכמו שביצ"מ מיד הי' מלחמת עמלק בדרך עלייתם ממצרים קודם הגיעם לא"י כמ"כ ביצ"מ שיש בכל נפש ברוחני' בכל יום יש מלחמת עמלק ברוחני' ג"כ בדרך עליית הנפש מבחי' מצרים קודם הגעתה לא"י הרוחנית, וכדי להבין זה יש להקדים שכנס"י נק' לבו של הקב"ה ע"ש שכונסת לתוכה החיות הנמשך ממנו ית' להחיות העולמות וממנה נמשך אח"כ החיות למטה וכמו שהלב הוא כלי למשכן החיות ואיהו פליג לכל שייפין דגופא, ובחי' זו יש ג"כ בכל נפש מישראל היא בחי' נקודת הלב שהיא עצמיות הנפש שלמעלה מהשכל שבחי' זו השראתה בהלב ומקבלת

דק"מ ע"ג : שם פד, ג.
דקמ"א ע"ב : שם פד, ד.
דקמ"א סע"ג : שם פה, א.
דקמ"א סע"ד : שם פה, א.

החיות מא"ס ב"ה וממנה נמשך אח"כ כחות הנפש שכל ומדות ולבושי הנפש מודו"מ.

וגלות מצרים ברוחני' הוא שבחי' נקודת הלב אינה בגילוי רק בקטנות בחי' אמונה לבד וההעלא' לא"י שהיא טובה ורחבה הוא שיהי' הרחבת הדעת בגדולתו ית' איך שלא שניתי כו' ועי"ז יהי' ואהבת בכל לבבך ר"ל גילוי נקודת הלב שישים אליו לבדו לבו וזהו ענין כנ"י ר"ל שמקבל גילוי בחי' הוי' לתוכו ממש ובחי' הוי' נק' ישראל דלעילא. ואח"כ בכל נפשך שיהי' הגילוי זה גם במודו"מ לבושי הנפש ועיקר הגלוי הוא כשהוא בחי' אהבה בתענוגים.

אמנם להיות שזהו הפך מהקצה אל הקצה מהקטנות לתכלי' הרחבת הדעת והתענגות בה' עכצ"ל ע"י ממוצע בינתיים הוא ענין ויסב דרך המדבר שהמדבר הוא בחי' לכתך אחרי כי התענגות הנ"ל נק' פנים והיינו אתהפכא חשוכא שמואס ברע ואין לו שום תענוג רק מאלקות ובחי' אחוריי' היינו שהמוח שליט על הלב וענין השליט' היינו שלא נהפך לבו בעצם רק שעכ"ז מחמת שמבין ומעמיק בגדולת ה' וכי לו יאתה להבטל כו' ע"כ הלב מוכרח לרצות לזה וזהו לעשותה לאהבה. ובחי' אחוריים הוא הממוצע לבוא עי"ז לבחי' פנימי' דהיינו אהבה בתענוגי' וז"ש ואזנך תשמענה דבר מאחריך לאמר זה הדרך כו'.

ע' פע"ח שער התפילין פ"ד ענין קוצי דשערי גורם לחלק מוח הדעת לחו"ג והענין שהכה שהמוח יהי' שליט אהלב מבחי' א"א אמנם שם נת' שנעשו ד' מוחי' במצחא ומהו ענין להלב אך ענין מצחא הוא ההסכם מחמת שהשיג יאתה עמ"ש ע"פ יציץ כו' וזהו ענין כי עם קשה עורף וסלחת שהסליח' מא"א וזהו המנגד לעמלק למרוד בחוצפא. וענין ההפרש בין פרעה לעמלק הוא כי פרע' אמר לא ידעתי כמ"ש בלק"ת ר"פ בא הטעם ממוחי' דקטנות וע' ביאור זה בלק"ת פ' וישב ד"ה ויהי ד"ה ועתה נבאר גלות. והמכוון שבהיות המוחי' דגדלות ז"א בשרשן ונשאר רק מוחי' דקטנות זהו גלות מצרים מצר הגרון והיינו כנ"ל שאין שום הרחבת הדעת רק אמונה יצ"מ שהמוחי' נמשכי' מהגרון ללב הרי יש גלוי הדעת ע"כ נתבטל קליפת פרעה רק עמלק יודע רבונו ומכוין שלא יצייתו המדות להדעת ע"י חוצפא ולזה מהני הקוצי דשערי דא"א וזהו זכור.

*) בגוכתי"ק נחתך והחסר חב.

ביאור לפי זכוו

א) **הנה** קוצי דשערא דא"א מכה ברישא דז"א שיתחלק לד' מוחי' היינו שהדעת יתחלק לחו"ג כי אע"פ שחו"ג הם מדות היינו כשנמשכין להיות בפ"ע אבל כשכלולי' בההתבוננות הם מהות שכל (וק' דהא כשמתחלקי' לב' מוחי' נק' ג"כ מוחי' וצ"ל כיון שהשכל והדעת מלובש בהן נק' מוחין) וזהו ענין השם שלם י"ה מוחי' מתלבשי' בו' הן המדות ומל' עטרת כו' וכסא שלם פרצוף המל' פב"פ כו'.

ב) **כי** הנה מל' כנ"י פנימי' הלב שזהו עיקר הנשמ' ומודו"מ הם רק לבושים וענין הפנימי' אהבה בתענוגים ושמחה (ע' לכן אמור וכי תצא) וכן למעלה יחוד פב"פ זו"נ. אך קודם לזה היא אב"א גבורו'. וכן בנפש בחי' אתכפיא מוח שליט כו' שאין המדות בבחי' תענוג. ועי"ז אח"כ יגיע לבחי' טעמו וראו כו'. וכן למעלה ביחוד זו"נ תחלה אב"א ואח"כ פב"פ. וכמ"כ בהתלבשות המוחי' בז"א תחלה הקוצי דשערי מכה מאחוריו שיהי' המוח שליט כו' ואח"כ נכנסי' בפנימיות כו'. ומה שהוא ע"י קוצי דא"א כי בחי' שליט' זאת נגד רצון המדה ותשוקת' נמשך מבחי' הרצון שלמעלה מהשכל כו'.

ג) **וז"ש** בכל לבבך פנימי' וחיצוני' פב"פ ואב"א כי גם ע"י אחוריי' יוכל ללמוד לשמה כו' אך הטעם שצ"ל כן תחלה אחוריי' להיות כי כן המדה למעלה ביחוד זו"נ תחלה אב"א. כי התהוו' בחי' מל' מהגבו' כי אין מלך עם נפרדי' ובאמת קמי' כלא חשיב ועל מי ימלוך. ושיהי' יש ע"י צמצומי' זהו בחי' אחוריי' כבוד מלכותך וגבורתך כו' (ואחר שכבר נתהוה היש יוכל להיו' גלוי פנימי'. דמיון מ"ש בע"ח גם במל' דא"ס תחלה צמצום ואח"כ קו היינו תחלה גבורה ואח"כ גלוי כמו ת"ת) לכן כמ"כ למטה בנפש כו'.

ד) **והנה** בתורה ג"כ פנים ואחור החיצוני' נשפל למטה אבל הפנימי' אינו מתגלה התענוג שבשרשן (וזה יתגלה לע"ל נישואין כו'). ובכ"ז יובן ענין כי עם קשה עורף בחי' ניצוח כשאין הלב חפץ רק מוח שליט. זה נמשך מקוצי דשערי דא"א אי לזאת וסלחת דהסליח' מא"א (הסדר כאן אין מסודר כ"כ כאן ענין זה דקשה עורף וכן מענין התורה).

ה) **והנה** ולע"ז בחי' עמלק ראשית גוי' ידע ומכוין. שאין מניח שליט' השכל על המדה ובחי' חוצפא אע"פ שיודע כו'. וזהו ומלק כי מהגרון נמשך המדות וכנודע בענין פרעה וג' שריו שהיו מעכבי' גלוי השכל במדות. רק פרעה נגד ד"ע ועמלק נגד ד"ת המתפשט בין כתפין וזהו ידע ומכוין וכו' ומ"מ ז"א רק בנחשלי' אחריך כו' משא"כ כשהוא בבחי' טעמו כו' לכן לע"ל שיהי' פנימי' תמחה ועכשיו אמחה ע"י קוצי דשערי. וזהו מלחמה לה' שאין השם שלם התפשטו' המוחי' בזו"נ ולע"ל ונגלה כבוד כו'.

פקדתי כו׳

נת׳ ענין ג׳ בחי׳ שבמדות רת״ס חסד מחמת אהבה ושכל, ועצם חסד אברהם לערבים, וניצוח שבחסד שמתנצח, ערבי נחל לא טעם כו׳ רק רשימו מהאהבה (ויוכל לצייר זה בעבודה דו״ר שכליי, ועצם המדה כו׳ ונצח עובד כו׳).

ב) יובן כמ״כ למעלה ושהגלוי א״א להיות רק מבחי׳ נצח כו׳ שתוק כך עלה כו׳ (וע׳ למנצח על השמינית) משא״כ חכמ׳ חכים ולא בחכמה כו׳ ואפי׳ חסד כו׳ א״א להתגלות בבי״ע, ועליי׳ המל׳ מבי״ע לאצי׳ תחלה מקבלת רק מנה״י, למטה בחי׳ אמונה והודא׳ ונצח כו׳ ואח״כ מתפלל ומתבונן מקבל מחג״ת חב״ד.

ג) כמו שבקדושה יש נצח לעמוד ולנצח נגד המונעי׳ בכח כו׳ כך לעו״ז יש נצח עמלק חוצפא שלא לעזוב רצונות עה״ז בשום אופן כו׳ נמצא הוא עומד נגד נה״י דקדושה וז״ש בדרך בצאתכם ממצרים אבל הוא בכל בחי׳ דנה״י שבעליון נעשו מוחין לתחתון יש בחי׳ עמלק המונע כו׳ אך דוקא בנחשלים אחריך כשמקבל מבחי׳ נה״י חיצוני׳ אבל כשכבר נמשך הפנימי׳ טעמו וראו אין שייך זה, וכן המ״ז אחר התפלה כשנשאר רק רשימו כו׳.

ד) וזהו ענין מחה אמחה ולע״ל תמחה כי עכשיו כל ההשתלשלות מבחי׳ נה״י שבעליון דאפי׳ מרבע״ה רק וראית את אחורי כו׳ לכן א״א לנו למחות זכר עמלק רק אמחה אבל לע״ל גילוי פנימי׳ תמחה והי׳ לך לזכרון גילוי א״ס שבחכמ׳ לא תשכח. וזהו מדר דר שורות שורות בכל בחי׳ נה״י שבעליון שנעשו מוחין לתחתון יש מלחמת עמלק ודרך כלל הם ב׳ שורות נה״י דאימא מוחי׳ לז״א כו׳ וזהו ענין ראשית גוי׳ כנגד אחורי הדעת כי ז׳ עממין רוח שטות המכס׳ ענין שסכ״ע וממכ״ע אבל עמלק יודע כו׳ (וצ״ע דאמר לעיל רק נגד נה״י והרי נת׳ דנה״י חיצוני׳ הסתלקות הדעת כו׳ וצ״ל כמה בחי׳ נה״י ונה״י דאי׳ מוחי׳ לז״א ה״ע מוח שליט שם ג״כ יש עמלק כו׳ כנ״ל).

ה) ובזה יובן ענין תחלת נבואתו דשמואל דוקא בפקדתי דעמלק כי מימי׳ יעקב נפגם נצח ותקע כף ירך כו׳ ולכך אין חזון נפרץ ומשה ויהושע שאני דפני משה כו׳ ושמואל תיקן מדת הנצח בקוראי שמו וגם נצח ישראל לא ישקר וכיון שנתתקן הנצח אזי פקידה דעמלק שהוא בחי׳ זו בקליפה כנ״ל וא״א ללחום עמו רק אחר שנתתקן נצח דקדושה.

אור התורה

פרשת

תשא

פ׳ תשא

בס״ד, ש״ק פ׳ שקלים

כי תשא, זה יתנו מחצית השקל כו׳ הנה משה הוא רעי׳ מהימנא, ופי׳ רע״מ עד״ש ורעה אמונה כמו רועה שמפרנס צאנו בשדות, כמו״כ האמונה צריך מרעה ופרנסה והיינו המשכת דעת באמונה. והענין הנה ארז״ל דישראל הם מאמינים בני מאמינים, מאמינים שנאמר ויאמן העם, בני מאמינים זה אברהם שנא׳ בו והאמין בה׳. ופי׳ מאמינים בני מאמינים הוא כי בפר׳* בשער כ״ג באות אמונה פי׳ כי כינוי הזה בשני מקומות הא׳ בבינה וכמ״ש בת״ז אמונה איהי אימא עילא׳ מסט׳ דחסד דבה ק״ש דאיהי אמונה, והכוונה כי ק״ש הוא ענין יחוד הספי׳ והיינו אמונה שאנו מאמינים ביחודו זהו בבינה, ויש אמונה במלכות, וע״ש דזה״ע שכינתא עילאה ושכינתא תתאה. וצ״ל מהו שייך אמונה בבינה הרי בינה הוא השגת אלקות ואמונה הוא שייך על דבר שאינו נתפס בהשגה ושכל, אך הענין הוא דמה שמושג בשכל והשגה גם בעולמות עליונים הוא רק הארה בעלמא וכמאמר ביו״ד נברא עוה״ב שהוא צמצום גדול ונשאר רק זיו והארה וכמו אות יו״ד שהוא רק נקודה קטנה, כי מהו״ע ית׳ לית מחשבה תפיסא בי׳ כלל, וזהו״ע האמונה בבינה להאמין ביחודו העצמי׳ דלמחתב״כ ומה שמושג הוא רק הארה בעלמא, ולכן מצינו באאע״ה שאחר שניתוסף לו אות ה׳ שה׳ הנוסף רומז על בינה עילאה אח״כ כתי׳ והאמין בה׳ כו׳, הרי שאחר גילוי בחי׳ בינה שייך ג״כ אמונה, וזהו״ע בני מאמינים. ופי׳ מאמינים הוא כי הנה ידוע בפי׳ הקב״ה היינו קדוש וברוך, כי קדוש הוא בחי׳ סוכ״ע שקדוש ומובדל מעולמות ואעפ״כ הוא מחי׳ בבחי׳ א״ס, וברוך הוא בחי׳ ממכ״ע שנתפס בפנימי׳ בעולמו׳ ונבראים וזהו ברכה בבחי׳ גילוי והאמונה הוא להאמין איך אני ה׳ לא שניתי שאין העולמות תופסים מקום וכ״ק כלא חשיב, ובכלל שני המדריגות באמונה הוא ענין מרכבתא עילאה ומרכבתא תתאה, וז״ש כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, כי האבות הן המרכבה שהיו מרכבה לע״ס דאצי׳ אשר שם איהו וגרמוהי חד וזהו מרכבת׳ עילאה שהיו תמיד בביטול עצמי לאלקו׳, וכך אין בלבנו היינו השבטים שהיו בעולם הבריאה י״ב בקר דבריאה והים עליהם מלמעלה הוא בחי׳ מל׳ דאצי׳, וזה״ע האמונה במל׳ כי מל׳ דאצי׳ מקיף עליהם מלמעלה וגבוה מהם כי שורשם בבריאה ואין בלבנו הוא בחי׳ מל׳ אלא אחד והיינו בחי׳ ביטול היש לאין, וזהו ע״ד שנאמר כגוונא דאינון מתייחדין באחד אוף הכי איהי כו׳.

והנה הכח הזה בנש״י שנק׳ מאמינים בני מאמינים הוא מצד שורשם הגבוה כי ישראל עלה במחשבה, דהנה אנו או׳ בכ״י המחדש בטובו בכל יום מע״ב שתמיד הוא החידוש יש מאין, והיינו ע״י יחוד חו״ב שנק׳ תרדל״מ

---

*) = בפרדס. בגליון הכת״י נרשם: בפרדס רמונים להרמ״ק ז״ל.

כי נהר יוצא מעדן חכמה להשקות את הגן הוא בינה ונהר הוא ההמשכה ויחוד חו"ב כי נהר הוא בחי' מחשבה שלמעלה כמו המחשבה למטה אינה נחה אפילו רגע כמו"כ למעלה תמיד נהר יוצא היינו יחוד חו"ב ועי"ז הוא החידוש מע"ב, ושרש נש"י הוא ג"כ ממחשבה עליונה וזה"ע ומברכי' אותך יתברך שמך בפי כל חי, דנש"י מברכי' אותך היינו עצמותו אבל בפי כל חי היינו אפי' חיות הקודש רק יתברך שמך כי ברוח פיו כל צבאם שמלאכים נתהוו מדיבור ונש"י עלו במחשבה בנים אתם. והנה משה הוא רע"מ שממשיך דעת באמונה והוא תוס' אור וגילוי בפנימי' אלקות, וזה"ע שקל הקדש, כי יש קדש וקדוש קדוש בוא"ו הוא המשכת קו מבחי' קדש העליון וג"פ קדוש כנגד ג' המשכו' בעולמות בי"ע, וקדש העליון הוא בחי' שלמעלה גם מסוכ"ע כי סובב הוא מקור לעולמות ומשם המשיך משה המשכ' אלקות בנש"י מקדש העליון. והנה במעות השקלים היו קוני' תמידין ומוספין והוא קרבנות, והענין הוא שע"י העלאת נפש הבהמה לשורשה בחיות שבמרכבה וכמאמר ארי' דאכיל קורבנין והיינו שמבררים להעלותם לשרשם בעולם התהו שקדם לתיקון ועי"ז והחיות נושאו' את הכסא לבחי' כי לא אדם הוא ועי"ז מתעלה נה"ב שבאדם ג"כ לשרשה במרכבה כנודע דשרש נה"ב הוא מפני שור מהשמאל, ובזה יובן תירוץ על קושי' המבואר בתו"א בדרוש אוסרי לגפן עירה בד"ה ולהבין זה דלכאורה התפלה במעלה עליונה יותר כו' ולמה יהיו הקרבנות כמצות רצונך כו', ומהנ"ל י"ל התירוץ שע"י הקרבנות יש שני הדברים היינו העלאת נפש הבהמה גשמיות לשרשה וגם נה"ב שבאדם מתעלה ג"כ עי"ז לשרשה במרכבה, והנה עתה תפלות במקום תמידין תקנום שע"י התפלה בירור ועליי' נה"ב לשורשה במרכבה, וההתחלה מפסוד"ז יהללו את שם ה' הודו על ארץ ושמים, ואח"כ בויברך דוד אתה ה' לבדך אתה עשית השמים שמי השמים כו' עד שמגיע לק"ש ה' אלקינו ה' אחד, וענין התבוננות דאחד ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם הוא כי כמו בגשמיות יש רקיע וארץ ושמש וירח שמאירים על הארץ הנה שרשם למעלה ברוחניות נעלה מאד כי שרש בחי' שמש למעלה הוא כמ"ש שמש ומגן הוי' אלקים, ששם הוי' נק' שמש ואלקים הוא מגן ונרתק לשם הוי', ולמעלה יחוד השמות הוי' ואלקים כמ"ש וידעת כו' כי הוי' הוא האלקים רק להיות מקור להוות עולמו' ונבראים בע"ג הוא ע"י ריבוי צמצומים הנמשכים משם אלקים, וכמו"כ ז' רקיעים גשמיים למעלה שורשם מז' מדות עליונות כי שמים אש ומים הוא בחי' חו"ג וארץ הוא בחי' מל', וההתבוננות באחד הוא כי כמו שקודם התהוות מקום וזמן גשמי היו בטלים ונכללים בבחי' שלמעלה מהמקום וזמן כמ"ש הנה מקום אתי, כמו"כ גם עתה הגם שנתהוו מקום וזמן הם ג"כ בטלי' לגמרי לגבי שורשם, כי אפילו המדות עליונות ג"כ בטלים לגבי מהו"ע ית' כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה, ואילו הי' גילוי למטה בחינת לאו מכל אינון מדות איהו כלל ממילא היו נכללים הז' רקיעים וארץ כנר בפני אבוקה, ולכן אחר שיאריך ויתבונן היטב בזה בהעמקת הדעת שגם עתה שנתהוו ז' רקיעים וארץ גשמיים עכ"ז הם בטלים תמיד, ממילא יחפוץ בעיקר ליכלל באלקות ויגיע לבחי' ואהבת

את ה' כו'. והנה ק"ש הוא העלאה ממטה למעלה ואח"כ בשמ"ע בא"י הוא המשכת אלקות מלמעלה למטה, וכמו בהקרבת קרבנות מתחלה העלא' נפש הבהמה ליכלל בשורשה בפני שור ואח"כ יורד בדמות ארי' למטה ארי' דאכיל קורבנין ונק' אור י"ה המשכ' מלמעלמ"ט, כמו"כ בתפלה שבמקום תמידין מתחילה העלא' נה"ב לידבק בשרשה ע"י ק"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך וע"י אריכות התבוננו' מקודם פסוד"ז והעיקר בק"ש ה' אחד וכנ"ל, ואח"כ בשמו"ע המשכ' אלקות בא"י שיהי' גילוי אתה ה' למטה רפאנו ברך עלינו כו'.

והנה בשמו"ע אומרים סלח לנו כי חטאנו, ולהבין מה זה שייך דייקא אחר קבעמ"ש בק"ש ה' אחד, והענין יובן עפ"י מ"ש מצרף לכסף וכור לזהב, כמו שנותנים כסף במצרף להבדיל הכסף מן הסיגים ושיתברר הכסף מכל פסולת וישאר נקי, וכמו"כ בכור הזהב יוצא הזהב נקי וכל כמה שהכסף משתהה יותר במצרף יוצא הכסף יותר נקי מן הסיגים, כמו"כ עד"ז בעבודת ה' הנה ע"י ק"ש בהתפעלות ורשפי אש האהבה לאלקות כל חד לפושע"ד ע"י מתברר הנה"א מכל הרצונות זרות אשר לא לה' המה, ואז מרגיש ביותר גודל הפחיתות שבנפשו ושרחוק ונפרד הוא מה' ולכן או' דייקא אח"כ בשמו"ע סלח לנו כי חטאנו, כי בלא זה כל דרכי איש הוא ישר בעיניו וכמ"ש אוילים מדרך פשעם כו', וזהו"ע שארז"ל דוקין שבעין הוי מומא ולדידהו לא הוי מומא, דוקין שבעין הוא כי עין הוא הראי' באלקות בחי' אתה הראת לדעת שיהי' נטוע וקבוע בלב בחי' אני ה' לא שניתי כאילו רואה זה ממש, ודוקין הוא ההסתר והעלם מחומריות העוה"ז ונה"ב המעלימים על אור אלקי שנראה העולם ליש ונפרד, ולדידהו לא הוי מומא כי הם נפרדי' מאלקות כמ"ש בהפרידו בני אדם, ולדידן הוי מומא מום בגימט' אלקים כי עיקר ההסתר הוא ע"י שם אלקים כי אלקים בגימט' הטבע, והיינו מה שעולם כמנהגו נוהג ונראה ליש ודבר ובאמת כולא קמי' כלא חשיב, ולהסיר ההעלם וההסתר זהו ע"י ג' קוין דתורה ועבודה ובגמ"ח, וזהו ענין וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת, כי זהב רומז על האהבה ברשפי אש לאלקות, וכסף הוא המשכת אהבה מלמעלה למטה נכסוף נכספת כו', ונחושת הוא עסק התורה כי ג' ר"ת של נחושת הוא נובלות חכמה שלמעלה תורה, ובמד"ר נחושת זה יעקב, ולהבין זה הרי כתיב תורת פיך מאלפי זהב וכסף והיינו אהוי"ר שנק' זהב וכסף ולמה נק' תורה בשם נחשת, הענין דהנה כתיב אני חכמה שכנתי ערמה, ופי' רז"ל שכנתי ערמה אין יצה"ר שולט במי שבלבו תורה, וז"ש לבן ניחשתי ויברכני ה' בגללך לבן הוא הרמאות דיצה"ר שממנו כל הרצונות זרות וע"י שיעקב בירר הניצוצי' שנפלו בשבה"כ לזה א' ניחשתי שע"י עסק התורה דיעקב ויברכני ה' בגללך שנתברר בחי' לבן הארמי ג"כ, וז"ש נחושת זה יעקב והיינו עסק התורה כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל.

והנה פי' כי תשא את ראש בנ"י שע"י נשיאת ראש ומוחין של נש"י והוא ע"י משה רע"מ שממשיך דעת באמונה בתוס' אור וגילוי בפנימי'

אלקות ועי"ז לפקודיהם שעי"ז נפקד ונחסר הרע מלשון נפקד מקום דוד והוא לשון חסרון, ואח"כ ונתנו איש כופר נפשו, מלשון בעי לכפורי' ידי', והיינו עד"ש הסירו את הבגדים הצואים כו' והוא הסרת מחדו"מ לבושי הנפש דלעומת זה כו'.

עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה להוי', הנה יש עוד פי' בשקל לשון מתקלא, והיינו כמו עד"מ כשנותנין משאוי בשני משקולות כל כמה שיש יותר משאוי במשקל א' מכביד ומגביה את המשקל השני שיוגבה למעלה, וכך עד"מ הוא בעבודה הנה ע"י מעשה המצות שנק' קדש העליון כי יש קדש וקדוש, קדוש בוא"ו הוא המשכה מסובב בממלא אבל קדש העליון הוא בחי' שלמעלה גם מסובב ושם שרש המצות ולכן מברכים אק"ב כי שרש המצות תר"ך עמודי אור ממכ"ע וע"י קיום המצות בעשר כחות הנפש וזהו מחצית השקל עי"ז תרומה להוי' תרומה לשון רמותא שמתרומם הנפש למעלה עי"ז.

אור התורה

פרשת

ויקהל

פ׳ ויקהל

ויקהל משה כו׳, עמ״ש במ״א ע״פ ואלה המשפטים איך מרע״ה משפיע דעת לבחי׳ הנשמות שנק׳ זרע בהמה כו׳, וע׳ מ״ש ע״פ שניך כעדר כו׳ פי׳ כי בי״ע נק׳ ג׳ עדרים אך כשעלו מן הרחצה ע״י משה מן המים משיתיהו נעשו עדר א׳. ותוכן הענין כמ״ש ע״פ מים רבים שיש בחי׳ בהמה רבה שלמעלה מבחי׳ אדם ושם הוא בחי׳ התכללות המדות וזהו חג״ת דא״א טורי חשוכא משא״כ מדות שלמטה מהשכל וכ״ש בי״ע הם בבחי׳ ומשם יפרד כו׳ והנה המשכת וגילוי המדות שלמעלה מהשכל הוא ע״י דעת עליון שממשיך מבחי׳ הכתר כו׳ וזהו בחי׳ משה לכן דוקא ע״י שעלו מן הרחצה נעשו עדר א׳, וזהו ג״כ ויקהל משה שע״י משה נקהלו ונאספו כל בחי׳ המחולקות להתכלל יחד, וזהו ג״כ כמ״ש בפורים וקבל היהודים נז׳ עליהן ל׳ יחיד והיינו ע״י שהגיעו למס״נ רעותא דליבא בחי׳ יחידה ושם הוא התכללות כו׳ כי התחלקות הנשמות זהו רק מצד השכל והדעת אבל מצד בחי׳ רעו״ד כולם בחי׳ א׳ ועמ״ש ע״פ חוברות אשה אל אחותה, כל ישראל הם חברים ברגל. והנה המשכת רעו״ד הנ״ל מבחי׳ יחידה נמשך ע״י משה דעת עליון והיינו ע״י עסק התורה כמ״ש במ״א ע״פ וידבר משה אל ראשי המטות כו׳, וזהו ויקהל משה דוקא, וזהו את כל עדת ל׳ עדי וקישוט שהוא בחי׳ כתר בעדי עדיים כי בחי׳ רעו״ד הנ״ל הוא מבחי׳ חו״ג דאריך הנק׳ תרין עטרין, והוא ג״כ בחי׳ עדות על דבר הנסתר, וגילוי זה שייך ג״כ לשבת כי בשבת נמשך נשמה יתירה שהיא בחי׳ רעו״ד הנ״ל ונק׳ שבת שבתון כי אית רצון ואית רצון כו׳.

עיין בלק״ת פ׳ שמות ע״פ כי סר לראות שב׳ דעות דז״א ד״ע שרשו מתיקון השביעי והוא אינו מתחלק למדרי׳ רק ד״ת מתחלק וכו׳ וזהו ולא ולו נתכנו וכו׳ וגילוי זה בשבת ד״ע דעת דס״ג ע׳ בכוונות קידוש והיינו כי שבת יום השביעי גילוי תיקון הז׳ כו׳.

עמ״ש במ״א ע״פ הזהר כבוצינא דא דאתפשטו מיני׳ ניצוצין לכל סטר וכד תסתכל לא חדא, כך ד״ע אינו מתחלק והוא בחי׳ חדא, ואתפשטו מד״ת ניצוצי׳ וכו׳ (ע״י קוצי דשערי מו״ס ד״ע) וכד תסתכל וכו׳ וזהו ויקהל לבחי׳ ד״ע. וע״ש בלק״ת פ׳ שמות דמשה המשיך ד״ע למל׳ כו׳.

להבין שרשי הדברים הנ״ל ע״פ ויקהל משה. והנה העיקר ושרש הדברים בענין מ״ש יהיה לכם קודש שבת שבתון וגו׳ ומפני מה בציווי של הקב״ה למשה נאמר עשיית הכלים קודם לכל ואח״כ המשכן הם היריעות ואח״כ נאמר את שבתותי תשמרו ובהעשי׳ היינו בציווי של משה לישראל נאמר להיפך כו׳. והענין הוא דהנה יש ג׳ כתרים באצי׳ היינו כתר דז״א

דאצי' וכתר דאו"א דאצי' וכתר הכללי דא"א דאצי' שזהו ענין ג' עליות דשבת שתכלית כל העליות הוא במנחה דשבת, דאתגליא מצחא דרעוא דכ"ר כו' שזהו בחי' התגלות כתר הכללי דאריך דאצי' (ועמ"ש ע"פ ועשית ציץ כו' והיה על מצחו תמיד לרצון ומ"ש מזה בביאור ע"פ אני ה' אלקיכם דפ' ציצית בענין כשישראל אומרים יהא שמיה רבא מברך הקב"ה מנענע בראשו כו' עכ"ה) והיינו שכתר דז"א הוא הנקרא רצון התחתון הנמשך מת"ת דאימא דאצילות כי ת"ת דאימא נעשה כתר לז"א כנודע (הג"ה, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה עכ"ה) והוא כמו הרצון הנמשך מן השכל וההתבוננות כמו שנת"ל בפנים שכשישכיל היטב גדולתו ורוממותו ית' אזי יחפוץ בחפץ ורצון לה' לבדו ב"ה, נמצא שהרצון נמשך מן השכל וההתבוננות הוא הכתר דז"א נמשך מחו"ב דאצי' דהיינו שנמשך מהשכל שלמעלה הם חו"ב דאצי' שלגבי החו"ב דאצי' נחשב הכתר התחתון דז"א למטה מן השכל אף שלגבי חב"ד דז"א הוא למעלה מן האצי' שהוא הכתר דז"א כנ"ל, משא"כ הכתר עליון הכללי דאריך שהוא למעלה מן החכמה דאצי' שלא נמשך מן החכמה ושכל כ"א הוא רצה"ע הפשוט בתכלית הפשיטות שהוא נק' כתר הכללי מקור כל הכתרים של פרצופי אצילות כנ"ל, וזהו משנת"ל ברצה"ע שלא נמשך מצד ההתבוננות של השכל כ"א הוא למעלה מן השכל (הג"ה ועמ"ש מזה בלק"ת ר"פ במדבר בד"ה וידבר כו' שאו את ראש כו' לגולגלתם בענין דאית רצון ואית רצון ובשה"ש בד"ה צאינה וראינה פ"ד בענין עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, עכ"ה). והנה הדעת הוא בחי' חיצוניות הכתר, כי דעת הוא לשון רצון כמ"ש רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו' בעמוס סי' ג' ב' ות"י לחוד בכון אתרעיתי, דהיינו לשון רצון והוא ג"כ ענין דעת והכרה, והוא חיצוניות של הרצון ופנימיות המדות, פי' כי הדעת הוא בחי' התקשרות של השכל הוא בחי' ההכרה שלו להכיר הדבר ההוא שמשיגו בשכלו בבחי' הכרה והרגשה ממש כמ"ש במ"א (הג"ה וכמ"ש מזה בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה להבין בתוס' ביאור ע"פ וידעת היום, שהדעת הוא ענין הרגשת המציאות ולא השגת המהות וזהו ענין בגין דישתמודעון ליה ברע"מ ס"פ בא דמ"ב ע"ב ובר"ח שער התשובה רפ"ק ועמ"ש מזה בד"ה ואתחנן אל ה' עכ"ה) ולכך הוא חיצוני' הכתר שהוא חיצוניות הרצון בחי' הגלוי של הרצון שהוא בחי' ההכרה (הג"ה ועמ"ש בביאור ע"פ אני דפ' ציצית הנ"ל פ"א דלפעמים הכתר אינו נמנה במנין הע"ס ואזי הדעת נמנה כו' ועמ"ש מזה הרמ"ז ר"פ תשא בענין העשיר לא ירבה כו' וי"ל כי המהות של בחי' כתר א"א להתגלות בבחי' ראיה שהוא חכמה איזהו חכם הרואה כ"א נמשך בבחי' דעת והכרה שהוא ע"ד ידיעת המציאות ולא השגת המהות וזהו ענין שהדעת נמנה בע"ס במקום הכתר. וצ"ע בענין רישא דלא אתיידע שאפילו בבחי' דעת אינו נמשך ומאיר כו' ורדל"א הוא פנימי' הכתר מה שאינו נמנה בע"ס ע' בע"ח שער מ"א פ"ג ועמ"ש בסידור בפי' ברוך שאמר והיה העולם ברוך הוא שבחי' גלגלתא דא"א נק' הוא ששייך בחי' ידיעת המציאות ולא השגת המהות אבל בבחי' רדל"א לא שייך גם הדעת כו' ע"ש, וע' במ"ח מסכת א"ק ודבריו הוא ממ"ש בע"ח

שער מוחין דצלם פ"ד, ועמ"ש בביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות עכ"ה) אך יש ב' כתרים כתר עליון הכללי דאריך דאצי' וכתר התחתון דז"א לכך נאמר כי אל דעות הוי' שיש ב' דעות למעלה דעת עליון ודעת תחתון, ד"ע הוא חיצוניות הכתר עליון דאריך דאצי' שהוא המחבר חכמה לבינה כנודע, וד"ת הוא חיצוניות הכתר התחתון דז"א דאצי' שהוא דעת המתפשט בתוך המדות דאצי' שהוא חיצוניות הכתר דז"א דאצי' ופנימיות המדות (הג"ה ועמ"ש מענין כי אל דעות בביאור ע"פ החלצו מאתכם ועמ"ש מזה בביאור ע"פ מים רבים בת"א פ' תולדות.

קיצור. ענין דאית רצון הנמשך מן השכל מת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א ואית רצון שלמעלה מהשכל והוא כתר דאצילות, וזהו כי אל דעות ב' דעות ד"ע וד"ת שהדעת הוא חיצוניות הכתר ע"ד רק אתכם ידעתי, עכ"ה).

ב) וז"ש וביום השביעי יהי' לכם קדש שבת שבתון להוי' (הג"ה עמ"ש בלק"ת סד"ה לבאר ענין יוהכ"פ איך כי עיקר שבת שבתון זהו ענין יוהכ"פ אלא שבשבת מאיר ג"כ בחי' זו למעלה והיינו ענין שבת עילאה ע"ש ועמש"ש בד"ה שבת שבתון הוא לכם ובד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פ"ד עכ"ה) והיינו שתכלית כל העליות דשבת הוא עד המנחה שאז התגלות רצה"ע רעדכ"ר כי תכלית כל העליות הוא עד ת"ד דאריך שזהו תכלית העילוי שבכל העליות כנודע, היינו בחי' המשכת הכתר הכללי דאריך שנק' רעוא דכל רעוין שהוא מקור כל הכתרים דאצי' כנ"ל אל בחי' כתר התחתון דז"א דאצי' להתלבש בתוכו (הג"ה עיין בזהר פ' יתרו דף פ"ח ע"ב בסעודתא תליתאה דשבתא כתיב והאכלתיך נחלת יעקב אביך ומ"ש ע"ז בסדור שאזי הוא המשכת והתגלות ע"ק בז"א עכ"ה) והיינו שכתר דז"א נעשה כלי לגבי אור עליון דכתר הכללי המתלבש בתוכו ביום השבת (הג"ה כי גם הכתר דז"א שמת"ת דאימא יש בו כלי ואור וכמ"ש בע"ח שכ"ב פ"ג שהאור והנשמה שבו הוא מת"ת דאבא וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה צאינה וראינה דרוש השני פ"ו, אך במנחה דשבת נמשך בו האור מכתר דאריך ממש, ועי"ד מ"ש הרמ"ז פ' בראשית דף ח' ע"א בד"ה אזדמנת למהוי שביום השבועות לוקח הז"א כתר מיסוד דעתיק המלובש בת"ת דאריך, עכ"ה) וכאשר נתחברו ב' כתרים אלו ביחד דהיינו שנתלבש כתר עליון דאריך בכתר התחתון דז"א דאצי' להיותו מתלבש בתוכו ממש (הג"ה ועד"ז י"ל ענין שקשרו להם ב' כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע שהוא מה שבשבועות נמשך בכתר דז"א מכתר דא"א ממש כנ"ל ואזי ב' כתרים אלו האירו ג"כ בנש"י משא"כ בשבת נק' רק שבת שבתון להוי' ואין נמשך בחי' זו לכם ממש רק ביוהכ"פ נאמר שבת שבתון הוא לכם לפי שאז ניתנו לוחות האחרונות ונק' ביום חתונתו זו מ"ת במשנה סוף תענית, עכ"ה) זהו ענין שבת שבתון להוי' פי' הוי' נק' ז"א דאצי' הכולל ע"ס דאצי' וכאשר נמשך אליו כתר עליון דאריך זהו שבת שבתון להוי' פי' התלבשות כ"ע בכתר התחתון דזעיר כאור המתלבש בתוך הכלי ממש שכתר דז"א נעשה כלי קבלה לגבו לקבל את האור הכ"ע

בתוכו ממש ואזי הוא שבת שבתון (הג"ה, וע' בפרדס ערך שבת בפי' שבת שבתון הוא הבינה והכל עולה לכוונה א' כי התגלות עתיק הוא בבינה והוא ענין היובל שער הנו"ן שהוא כתר וע"ז י"ל מרמז הנו"ן פשוטה דשבתון ועמ"ש בביאור ע"פ ואתה תצוה בענין נו"ן פשוטה דאהרן ועמ"ש בענין שער הנו"ן ע"פ וספרתם לכם כו' חמשים יום בד"ה מעט תוס' ביאור על ענין וספרתם לכם כו' חמשים יום יעו"ש וזהו מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, מתנה דוקא כי היא בחי' שלמעלה מאתעדל"ת אלא שנמשך ממילא בתורת מתנה לאחר שנמשך האתעדל"ע שע"י אתעדל"ת, ומתנה טובה זו זהו ענין התגלות שבמנחה דשבת מבחי' רעדכ"ר ועיין מענין ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי כו' בשל"ה דף י"ז ע"א ודקי"א ע"א ריש מסכת חולין ודק"כ ע"א ובמסכת פסחים שלו דקס"ה ע"א ובפ' ויקהל של"ד א' של"ה א' ובר"ח שער הקדושה רפ"ג, זח"ב ויקהל דר"ג א' ובהרמ"ז שם, גמרא פ"ב דשבת דכ"ד סע"ב פ"ז דשבת ד"ע ריש ע"א, בעמה"מ ש"ו פנ"ה דל"ג ע"א פי' כי תוס' ו"ן דשבתון הוא עליית הטוב דק"נ ליכלל בקדושה, שער ט"ז פ"י דקכ"ח ע"ג, בלק"ת מהאריז"ל ר"פ ויקהל, עכ"ה). לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת והקשה בשל"ה במסכת שבת שלו ר"פ תורה אור דקל"ו סע"ב למה פרט האש יותר כו' ע"ש, והענין כי כמו עד"מ אור הנר המאיר הוא דוקא כשנאחז האש בהפתילה שהיא הכלי שהאור מתלבש בתוכה ואזי מאירה בבית משא"כ כשכלה השמן והפתילה אזי מסתלק האור לעצם אש היסודי ואינו מאיר שעיקר הארתו הוא מצד אחיזתו בהכלי הוא הפתילה והשמן כו' (הג"ה ועמ"ש מזה בביאור ע"פ וקבל היהודים ובלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר הראשון עכ"ה) כך עד"מ למעלה ממש שכאשר נמשך אור הכ"ע דאריך להתלבש בתוך הכלי שלו הוא הכתר דז"א דאצי' אזי הוא מאיר בבחי' גילוי ממש (הג"ה משא"כ אור א"א עצמו בלי ההתלבשות בכתר דז"א א"א להיות נתפס ומאיר וע"ז נאמר ישת חשך סתרו, ועמ"ש מזה בד"ה ראשי המטות ובד"ה ויקרא אל משה ובשה"ש בד"ה שחורה אני בענין פי' אש שחורה, אלא דוקא ע"י שמתלבש בכתר דז"א שהוא הכלי שלו יוכל להיות מאיר ועמ"ש כה"ג בד"ה הוי' יחתו מריביו ובד"ה אני דפ' ציצית בהביאור פ"ד גבי ועניך חסדי ה', עכ"ה) ולכך כתיב שבת שבתון להוי' לכך לא תבערו אש בכל מושבותיכם דייקא, פי' מאחר שנתחברו הב' כתרים ביחד שנתלבש כ"ע בכתר תחתון דז"א אזי האיר אור הכ"ע בבחי' אור וגילוי ממש כאש הנאחז בהפתילה שמאיר באור וגלוי ממש ולכך לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת שאסור לעשות דוגמא שלמעלה ממש בבחי' מושבותיכם דוקא הוא בחי' עלמא דישיבה אסור לעשות דוגמא שלמעלה ממש, שלמעלה הוא בחי' הבערת האש בשבת דייקא שנתלבש כ"ע בתחתון שזהו ענין הבערת האש שלמעלה כנ"ל (הג"ה, וזהו ענין ע"ס בלי מ"ה כשלהבת הקשורה בגחלת, ולכן למטה א"א לעשות דוגמא זו כי למטה נמשך מבחי' אש דין חזק ודוגמת פני ארי' שבמרכבה העליונה הוא אל הימין ובנפילתו למטה לא יוכל להיות כלי לבחי' זו ונעשה חיה טמאה, ועמ"ש כה"ג בבה"ז פ' תרומה על המאמר שם

ר"פ תרומה דף קכ"ו ע"ב שאר בני נשא דעבדין כדין כו' עכ"ה) ולכך לא תבערו אש בכל מושבותיכם שלמטה שאסור לעשות דוגמא שלמעלה ממש, משא"כ בבהמ"ק היו מקריבים קרבנות אף בשבת כמ"ש וביום השבת שני כבשים שהיה אש תוקד על המזבח אף בשבת, שבמקדש ראוי לעשות דוגמת שבת שלמעלה משא"כ במדינה בכל מושבותיכם לא תבערו אש כנ"ל ולכך נסמכו קראי אהדדי שבת שבתון לה' לא תבערו אש בכל מושבותיכם שזהו הנותן טעם לאזהרה זו שלכך לא תבערו אש וגו' מפני שהוא שבת שבתון ואסור לעשות לכם בדוגמא שלמעלה (הג"ה וע' מזה בזהר פ' יתרו דפ"ט סע"ב ויקהל דר"ג סע"ב וסיום הענין בדף ר"ח רע"א פנחס דף רנ"ד סע"ב בת"ז תיקון מ"ט בעמה"מ שט"ז ר"פ נו"ן ופנ"א בשל"ה שער האותיות אות רי"ש דף ק"ז ע"א דקל"ט ע"ב בד"ה סוד הבדלה.

קיצור. ענין וביום השביעי כו' שבת שבתון להוי' שבמנחה דשבת מאיר רעדכ"ר בז"א כמו אור בכלי. ובהג"ה שזה ענין ב' כתרים וענין נו"ן דשבתון, מתנה טובה יש לי בבית גנזי עכ"ה. ולכן לא תבערו אש בכל מושבותיכם כו' עכ"ה).

ג) **והנה** התורה נמשכה ג"כ מבחי' כ"ע אל בחי' הכתר דז"א דאצילות (הג"ה, וכמ"ש באד"ר דקכ"ט ע"א בפלגותא דשערי אזיל חד ארחא דנהיר למאתן ושבעין עלמין, ופי' שם בקול ברמה נגד כ"ז אותיות התורה וכ"א כלול מיו"ד, ומניה נהיר ארחא דז"א דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי, וז"ל הפירוש שהזכרתי וטעם הדבר כי השערות הם להעלים האור העליון נעשה כדי שיתלבש בשערות ויאיר למטה כי לא הי' אפשר לקבל אורו כ"א דרך שערות אלו עכ"ל. ועמ"ש מענין האור שנמשך דרך שערות בסדור בפי' ברוך שאמר גבי האל אב הרחמן ובת"א בד"ה ועשית בגדי קדש ובלק"ת פ' אמור בד"ה ונקדשתי בתוך בנ"י פ"ד ע"ש ובשה"ש בביאור ע"פ שחורה אני ונאוה המתחיל הנה בין המאציל לנאצלים שם פ"ג ובד"ה שיניך כעדר הרחלים. עו"ש בהפירוש על האד"ר שהזכרתי וז"ל והנה הצדיקים הם בז"א וזוכים להשיג אותו הארה בלי אמצעי נמצא שיש להם יתרון על ז"א שאינו מקבל שפע אלא ע"י שערות והם נהנים מאור העליון בלי אמצעי, וז"ש באדר"ז דרפ"ח ע"ב חד ארחא דנהיר בפלגותא דשערי דנפקי ממוחא הוא ארחא דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי דכתיב וארח צדיקים כאור נוגה כו' וע"ד כתיב אז תתענג על ה' על הוי' דוקא שהוא ז"א למעלה ממנו ויותר ממנו ומ"מ אינם נהנים ממנו ממש אלא שמשם מאיר האורחא שלהם עכ"ל הפירוש הנ"ל. ועיין מענין אז תתענג על הוי' בזהר ויחי דרי"ט ע"א ובפ' אמור דף ק"ד ע"א והובא בסדור שער הסוכות, ובפ' יתרו דפ"ח ע"ב מפורש וז"ל בסעודתא תניינא כתיב אז תתענג על ה', על ה' ודאי דההוא שעתא אתגליא עתיקא קדישא ועיין מזה בסדור בענין סעודות דשבת, ועיין בת"א פ' ויצא סד"ה ושבתי בשלום בענין והיה הוי' לי לאלקים, ומענין הגילוי שלמעלה מבחי' שערות בד"ה אני דפ' ציצית הנ"ל ובת"א פ' בשלח סד"ה וה' הולך

לפניהם יומם, ובפ' נח סד"ה מים רבים בענין אם יתן איש את כל הון ביתו כו' ובלק"ת בביאור ע"פ אלה מסעי דרוש השלישי ע"ש פ"ג, שזהו ענין תיקון ואמת שביג"מ יאר ה' פניו אליך ועז"נ תתן אמת ליעקב שלפי שהוא גילוי מה שלמעלה מבחי' שערות וצמצומים נק' אמת, ובביאור ע"פ שימני כחותם פרק ג"ד ובביאור ע"פ שחורה אני ונאוה הנ"ל פ"ו. עו"ש באד"ר ההד ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום במשלי סי' ד' י"ח, ובהפירוש שהזכרתי ז"ל והנה אור הטבעי עד חצי היום הוא הולך ומאיר ומשם ואילך לא יגיה אורו, וזה הולך עד פלגותא דשערי שהוא נכון היום חצי היום הוא בפלגותא דשערי ולמדנו שמפלגותא דשערי נהיר ההוא אורחא, וטעם הדבר היות אורחא זו בפלגותא דשערי כי הצדיקים זוכים ע"י התורה ותורה שבכתב היא עמודא דאמצעיתא והוא בן י"ה דעת בין חו"ב וכבר כתבנו דהשערות אלו תלת מוחין כלילא בהו חו"ב ודעת עכ"ל, ומבואר לעיל פ"א ענין הדעת שהוא מחיצוניות הכתר א"כ כמ"כ בכתר עצמו שיש בו ג' בחי' חב"ד שמהם מאירים השערות, הרי הדעת שרשו גבוה יותר מחו"ב כי הוא עמודא דאמצעיתא העולה עד הכתר שבכתר כו' וזהו ענין פלגותא דשערי שלמעלה מהשערות שבהן מאיר הארת חו"ב שבכתר ובפלגותא דשערי בחי' הלבנונית מאיר בחי' כתר שבכתר ע"י הדעת ועז"נ לע"ל ומלאה הארץ דעה את ה', וכ"ה ברבות כי תשא פמ"ו ע"פ כי ה' יתן חכמה מפיו דעת, שבחי' הדעת גבוה מהחכמה כו' כי הוא ענין בריח התיכון המבריח מן הקצה כו' כמ"ש בזהר ס"פ תרומה קע"ו ב', וזהו ענין אוריין תליתאי כו' ביום השלישי יקימנו כו', ועמ"ש הרמב"ן בהקדמה לפי' החומש כשלישי המדבר כו' היינו מ"ש וידבר ה' אל משה, ומי המספר סיפור זה היינו עצמות המאציל כו', גם ע"ד מ"ש במ"א ע"פ חצות לילה אקום להודות לך שהלילה יש בה ג"כ גבורות וחסדים ובחצות מאיר קו האמצעי המחברם וזהו ענין ויחלק עליהם לילה כו' ועיין בזהר פ' לך דצ"ב סע"ב, והנה ע"י חצות לילה אקום להודות לך מהפכים חשוכא לנהורא ונעשה יתרון האור מן החשך ומזה נמשך להיות וארח צדיקים כו' עד נכון היום שהוא ג"כ חצות היום עמודא דאמצעיתא שבבחי' יום, וזהו ע"ד בריח התיכון המבריח מן הקצה התחתון בחי' חצות לילה, אשר לילה בחי' חשך והעלם ונמשך לשם לברר בירורים ועי"ז הולך ואור עד נכון היום הוא הקצה העליונה בחי' העולה עד הכתר כו'. והנה רש"י במשלי שם פי' עד נכון חצות היום בירורו של יום, וברבות בראשית פי"א פי' דקאי על אור שנברא ביום ראשון שגנזו לצדיקים לע"ל וכ"ה שם פי"ב ובפ' לך פמ"ב וכ"ה בזהר ס"פ בראשית דנ"ט ע"א, ושם משמע שזהו ענין עין לא ראתה כו', ועמ"ש מענין עין לא ראתה שהוא גילוי פנימית יסוד דע"י בד"ה מנורת זהב כולה פ"ג, ועפ"ז י"ל שזהו פי' נכון היום דשייך בחי' זו גם באור שנברא ביום ראשון והיינו פנימית ע"י, וכן מבואר בלק"ת מהאריז"ל פ' כי תשא בטעמי מצות בענין מחצית השקל שהוא בחי' פלגותא דשערי והוא יסוד דעתיק ולכן אין בו שערות כו' ע"ש. וע' עוד מענין וארח צדיקים בזח"א פ' לך פד"א תולדות קמ"ב א' ס"פ וישלח

קע"ט א'. ח"ב משפטים קי"ד א' ויקהל דף רי"ד סע"א. ח"ג תזריע מ"ז א' נ"א סע"ב ס"פ קדושים פ"ז ב' פ"ח א', נשא קכ"ח א' קכ"ט א' כנ"ל בהעלותך קנ"ד א', עקב ער"ב ע"א.

קיצור. ענין וארח צדיקים חד אורח שבפלגותא דשערי דא"א הפנוי מן השערות זהו ענין אז תתענג על הוי' כי בשם הוי' נמשך האור ע"י שערות כענין חנון ורחום הוי' שהוא המשכת יג"מ להיות שם הוי', ולכן לע"ל והיה הוי' לי לאלקים, והשערות שמב' הצדדים נמשכים מחו"ב ובלקו"ת מהאריז"ל פ' תשא פי' שהם מנו"ה דע"י, ובאורח הפנוי שבאמצע מאיר קו האמצעי דעת, יסוד דעתיק וזהו נכון היום, חצות היום, בירורו של יום וה"ע מחצית השקל שהשקל הם השערות והמחצית הוא האורח הפנוי, וזהו ענין מקול מחצצים, והיינו ע"י חצות לילה אקום, יתרון האור נמשך מהחשך, בריח התיכון המבריח כו', ונכון היום אור הגנוז לצדיקים לע"ל עין לא ראתה כו'.

ד) **ער"ש** באד"ר ההוא ארחא אתפריש לשית מאה ותליסר אורחין דאורייתא דפליג בזעיר אנפין דכתיב ביה כל ארחות הוי' חסד ואמת וגו', ועמ"ש מזה בלק"ת בביאור ע"פ בשעה שהקדימו ישראל נעשה בתחלת הדרוש ובביאור ע"פ כי תשמע בקול פ"ה בענין ואת מצותיו תשמרו. וז"ל הפירוש שהזכרתי, והנה מאורח הנזכר נמשך אורח המתפשט לתרי"ג ארחין דפליג בז"א כי בארח זו כלולים בדקות גדול כי מדעת זה שהוא בפלגותא דשערי כדכתיבנא נמשך לז"א ששם הדעת תשב"כ כלולה מרמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת שהם תרי"ג ארחין כי דעת התחתון מכח דעת עליון יצא הכלול במוחא סתימאה עכ"ל, עיין מענין דעת עליון ודעת תחתון בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ לבבתני אחותי כלה, וענין ששם כלולים בדקות גדול יובן ע"ד שנתבאר בת"א פ' נח בד"ה הן עם אחד בענין שבעקודים כל הע"ס הם עקודים בכלי אחד ואין שם שום התחלקות כלל כו' עד"מ כחות הנפש המלובשים באברי הגוף הרי הם מתחלקים כו' כח הראיה בעין כו' והנה כל כחות אלו כו' כשהיו עדיין כלולים בהנפש כו' בלי שום התחלקות כו' בבחינה דקה ורוחניות יותר כו' ע"ש, וכערך עקודים לגבי אצילות כך הוא ממש ענין דעת שבמו"ס לגבי דעת שבז"א דאצילות. ועוד מבואר ענין משל הנ"ל לענין בחי' ממכ"ע ובחי' שלמעלה ממדרגת ממכ"ע בלק"ת גבי דרושי שבועות בד"ה וידבר אלקים פ"ב ובאג"ה סי' ז' בד"ה אשרנו מה טוב חלקנו להבין לשון חלקנו כו' עד"מ כמו הארה כו' שלמעלה היא מאירה ומתפשטת בבחינת בלי גבול כו' אעפ"כ ירידתה למטה ע"י צמצומים כו' היא נחלקת דרך כלל למספר תרי"ג כו' מיני המשכות כו' להאיר לנשמת האדם הכלולה מרמ"ח אברים ושס"ה גידים אשר בעבורה הוא עיקר תכלית ירידת והמשכת הארה זו למטה כו' עכ"ל, ועמ"ש בד"ה כנשר יעיר פ"א רואים את הנשמע כו' שהיה גילוי אלקות בלי שום התחלקות ריבוי המדריגות כו' ומ"ש בד"ה והניף ידו על הנהר פ"ב בענין ואראה כו' ראיה זו בבחי' חכמה עצמה שלמעלה מבחי' אותיות כו', ומ"ש בד"ה והיה מספר בנ"י פ"ג דקאי על המצות שניתנו במספר תרי"ג כו' בבחי'

התחלקות לחלקים כו' ולע"ל יהי' מספר הזה בבחינת אשר לא ימד ולא יספר בחי' ולתבונתו אין מספר כו', ובהביאור שם פ"ד ששם הם בבחי' אחדות והתכללות שלמעלה מבחינת התחלקות המדריגות כו' והיינו העלי' מתרי"ג ארחין דז"א לכמו שהם בא"א חד ארחא כו' ועמ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר משה שבעלמא דאתגליא נראים המדריגות מופרדים בגלוי אבל בעלמא דאתכסי' הם בטלים במציאות במקורם כו' ע"ש ועמ"ש בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב בסופו בפי' ולפני אחד מה אתה סופר, ומ"ש בד"ה תקעו בחדש שופר דרוש השני פ"א גבי וכך היו כלולים כל העולמות והברואים במאצילם ב"ה בבחי' העלם כו'. ומכ"ז יובן ענין הנ"ל בענין המצות שבז"א הם תרי"ג ארחין ובשרשם ומקורם בא"א כולם כלולים יחד בחד ארחא כו'. ועפ"ז יש לפרש מארז"ל סוף מסכת מכות דרש ר' שמלאי תרי"ג מצות נאמרו לו למשה בסיני כו' בא דוד והעמידן על י"א כו' בא ישעי' והעמידן על שש כו' עד בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה, ופרש"י והעמידן על י"א שבתחלה היו צדיקים כו' והקשו ע"ז ובעל העיקרים פי' שהיו מתכוונים לעשות כללים כוללים מצות רבות מהתורה כו' ומהרש"א פי' וז"ל אבל הענין כמו שכתבנו שנתן לנו הקב"ה תרי"ג מצות ושס"ה לאוין ורמ"ח עשיין ובא הרבוי מצד המקבל כי מצד הנותן ב"ה כולם הם כמצוה אחת וז"ש אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום, ואמרו במדרש כל הדברים דבר . . .

רבות תשא פמ"א ע"פ ויתן כו' ככלותו כללים מסר לו.

עה"ק ח"א פכ"ה, של"ה רס"ה ב', עקרים מ"ג פכ"ז* פ"ד זכור ושמור בדבור אחד וענין במאמר אחד יכול להבראות, ואהבת לרעך כולל התורה לכן מצות בטילות לע"ל כי לא יהי' תרי"ג כ"א חד ארחא, בביכעל תקס"ה פסח.

מ"ש ע"פ זה ספר תולדות ס"י בענין כמוך גימ' אלקים ושיהי' כמוך זהו והי' הוי' לי לאלקים, עוד להעיר ממ"ש בד"ה לא הביט און, תפלה אינה במנין תרי"ג והיא כללות כולם והמכוון כו' וכמ"כ נעשה ביטול כללי קעומ"ש כולל כל ענין עול מצות, וגם בד"ה וכל העם רואים המכוון מהמצות להיות רצוא ושוב, כמוכה בה"א גימ' ה' אדנ"י, בביאור ראו כו' השבת כי תרי"ג מצות לתקן רמ"ח אברי ז"א להגדילו שיהי' ראוי להוליד וגוף היחוד והלידה ע"י התפלה והיינו כי תפלה המשכת הדעת, וזהו והאדם ידע כמ"ש בפסוק והי' ה' למלך וע"פ ויטע אשל וזהו כי מלאה הארץ דעה והוא תכלית המכוון מהמצות מי יתן כו' נביאים אשפוך את רוחי, וזהו הנק' נשואין והמשכילים יזהירו, והאירוסין זהו אמונה כמ"ש וארשתיך לי באמונה ועי"ז אח"כ וידעת את ה' זהו נשואין בהושע ב' כ"ב ובפסוק שלפניו וארשתיך לי בצדק ובמשפט בחסד וברחמים הם ב' אריסין שהכניס אברהם וב' אריסים שזקף לו, וענין אמונה הפך טמטום המוח.

---

*) בכת"י יש כאן תי' שאינה ברורה: תפיג.

בשולי העמוד: **וארח משלי ד' י"ח, אתפליג לתרי"ג וארחא הכולל ע"ד בא חבקוק והעמידן על אחת.**

ויקהל משה את כל עדת בנ"י, ארז"ל למה נסמכה פ' שבת למלאכת המשכן, גם בציווי הקב"ה למשה נאמר כלי המשכן ואח"כ יריעות המשכן ואח"כ שבת ובציווי משה לישראל הפך הסדר ואמר תחלה מצות שבת ואח"כ יריעות ואח"כ כלים. והענין דהנה כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, ועכשיו הוא ג"כ ע"י תומ"צ, כמארז"ל משחרב בהמ"ק כו' ד' אמות של הלכה, שהתורה היא או"פ כמו המנורה והארון, והמצות הם כמו יריעות המשכן.

ב) **ולהבין** זה יש להקדים ענין אני ה' לא שניתי, שהחיות הנמשך ממנו ית' להחיות העולמות הוא רק מהארה בעלמא והארה זו הוא בחי' מלכותו יתברך, ונק' ג"כ שמו ישתבח שמך לעד מלכנו, ונק' בקול דברי אלקים חיים (ע' באדר"ן ס"פ ל"ד עשרה דברים נק' חיים ועשרה הם נגד ע"ס שנמשכו מהארה מאור א"ס), אבל עצמותו קדוש ומובדל, ולכן אני ה' לא שניתי. והנה מבחי' מל' נמשך האור והחיות ג"כ בב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע (ועיין בד"ה יביאו לבוש מלכות) כי בחי' אור זהו כמו סובב, ארוממך, ואברכה שמך לע"ו.

(**דקמ"ה** ע"ג) * וכמו שבכללות חיות העולמות יש ב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע, כך ג"כ בענין המשכות שממשיכים ע"י תומ"צ יש ג"כ ב' בחי' אלו, שהם התומ"צ כי ע"י המצות נמשך לבושים ומקיפים וע"י תורה נמשך או"פ (ע' בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית), המצות נק' רמ"ח אברין דמלכא (ע' ד"ה תקעו בחדש שבסידור ובלק"ת) רמ"ח אברים להיות מלכא, ונק' לבוש מלכות, לבוש הוא מקיף וכמו ע"י הנחת תפילין ממשיך עליו ד' מוחין בבחינת מקיף, וזהו ארוממך אלקי המלך, המשכת הרוממות, חצבה עמודיה שבעה, אך ע"י התורה נמשך בבחי' או"פ (וע' בד"ה אני לדודי בענין את השמים ואת הארץ אני מלא ובענין מכה"כ שהם ג"כ ע"ד או"מ ואו"פ).

(**סע"ד** ד"ה והנה קודם) * וצ"ל תחלה ענין השבת מהו, ויש להבין ענין שבשבת יש נשמה יתירה, ואהבת בכל לבבך, כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, ואהבה זו נמשך מן השכל וההתבוננות, וזהו בששת ימי המעשה, אבל בשבת נמשך נשמה יתירה היינו הרצון שלמעלה מהשכל, כי אית רצון ואית רצון, והיא בחי' יחידה שלמעלה מבחי' נשמה ולכן נק' נשמה יתירה.

דקמ"ה ע"ג): **תו"א פז, ב.**

ד"ה והנה קודם): **תו"א פט, ג.**

קחו מאתכם תרומה להוי', לשון תרומה היינו ענין הרוממות ארוממך אלקי המלך, איך שנש"י ירוממו אלקות, אך הנה נודע שיש ב' מדריגות ממכ"ע וסוכ"ע, בחי' ממכ"ע ואתה מחיה את כולם, ובחי' סוכ"ע מקיף לכולם בשוה, ואין ערוך ממכ"ע לגבי סוכ"ע עכ"ז יש ממוצע ביניהם המחברם, והוא מדת מלכותו ית' (לכאורה מ' דאצי' ממוצע בין עצם האצי' לבי"ע) וזהו ארוממך הוא עצמות אוא"ס שמלובש באצי', וכדי שיומשך לבי"ע הוא ע"י אלקי המלך שיאיר סוכ"ע בממכ"ע.

ב) אך הנה יש להבין מאין נמצא הכח הזה, להמשיך האור מבחי' סוכ"ע. ויש להקדים לזה מצות אכילת מצה, ושלא לאכול חמץ ז' ימים ולספור ספה"ע, אתכפיא ממוצע בין אתהפכא ובין הנה"ב, כמ"כ מ' ממוצע בין אצי' לבי"ע. ענין שייכות באר לבחי' תרומת ד' י"ל כי עמיקא דבירא חו"ב בסה"מ סי' קנ"ה, כי הנה יש בנפש הבהמית ז' מדות רעות וצ"ל התהפכות המדות, כמו מדת האהבה שתהי' לד' לבדו, וזהו הנק' אתהפכא, אך איך אפשר כו' הנה זה בא ע"י המשכת וגלוי אלקות מסובב לממלא וקמיה כחשכה כאורה כו' נר ד' נשמת אדם והאור דוחה את החשך כו' (ע' בד"ה כיצד מרקדין גבי ובה"א כלה נאה וחסודה, ובת"א ר"פ יתרו ד"ה בחדש השלישי בענין שהתורה נק' שלום בפמשמ"ט היינו התקשרות וביטול נה"ב בנה"א) וזהו מצות ספירת העומר, שהעומר בא מהשעורים מאכל בהמה, וענין הספירה היום יום הוא לשון הארה, והמשכה זו תספרו ממחרת השבת פי' מהבינה שהיא למעלה משבעה המדות, ובכל ז' שבועות ממשיכים כן.

ג) אך הנה א"א שיהי' בחי' אתהפכא (בעמוד שני דונג, בשטה יום *) (ע' מענין אתכפיא ואתהפכא בבה"ז אמור דף ק' עמוד ב' ע"פ המאמר אחותי בת אבי היא דלשם מבואר דאתהפכא הוא בחי' עליונה יותר וכ"מ בסש"ב שזהו מדריגת צדיק ואתכפיא זהו בינוני, וצ"ע דכאן אומר שע"י אתכפיא דוקא ממשיכים בחי' סוכ"ע) יש להעיר לענין אתכפיא ואתהפכא מענין חותם שוקע וחותם בולט שמלמטה, שבחי' אתכפיא זהו ע"ד חותם שוקע לכן עי"ז ממשיך חותם בולט שמלמעלה בחי' סוכ"ע וענין אתהפכא זהו ע"ד חותם בולט שמלמטה, בחי' כל נדיב לב אה"ר ממשיך חותם שוקע שמלמעלה התלבשות אורות בכלים וע' מזה ג"כ בלק"ת בשה"ש דף מ"ה ע"ד.

למה נסמכה פ' שבת, הל"ט מלאכות תיקון מזונות ולבושים ודירה, או"ב לבושים והיכלות, וכאשר האדם בטל בצלמינו כדמותינו יחו"ע יחו"ת אז מתבררים ג' הנ"ל לשרשם (נ"ל דר"ל שממשיך עליהם מג' בחי' העליונים מלמעלה למטה (ע' נשא יברכך וכו' מענין לחם שצ"ל תחלה תפלה כו'). אבל בשבת אסורים הל"ט הנ"ל, וק' א"כ אכילה עצמה איך שרי הוא ג"כ בירור,

---

*) בשטה יום) : ראה תו"א פס, ג.

אך הל"ט הם בירור מלמעלה למטה שע"י הבירור ול"ט מלאכות נמשך השראת יריעות מקיפים וכלים פנימיים והוא בכדי שיוכלו אח"כ לברר מלמטה למעלה ענין הקרבנות משא"כ שחוטי חוץ (וכן חציף עלי מאן דמצלי בבקתא), וזהו בא"י ואח"כ ק"ב, עליות אין קץ (זהר נח ס"ה ור"פ צו). ובירור הראשון בין אוכל מפסולת או פסולת מאוכל כיון שהוא ע"י ירידה מלמעלה למטה אסור בשבת שהוא עליות כ"א בירור הב' שרי דהוא ע"ד בירור אוכל מאוכל ואכלתם אכול, עמכם להפליא, לכן קרבנות שרי בשבת (אכילת מזבח אכילת אדם עולת תמיד וצדקת פרזונו ויקרא תקס"ז). וכ"ה אכילה דשבת. משא"כ בחול ע"ד תיקון מזונו' ולכן נסמכה שבת למלאכת המשכן שכל מלאכה שהיתה במשכן שהוא הבירורי' מלמעלמ"ט ג' בחי' הנ"ל אסורים בשבת, רק מ"מ מי שטרח בע"ש כו' וכמו המשכן בשביל הקרבנות כו', אלה אהל.

ראו קרא ד' בשם בצלאל בן אורי וגו' (ה', עיין מזה בזח"א דף ב' סע"א ע"פ לכולם בשם יקרא, כגוונא דא ראה קראתי בשם אדכרנא שמי לאתקיימא בצלאל ע"ש קיום אשלמותיה עכ"ל, ובסה"מ ססי' ע' כתב ראה קראתי בשם שאין זה חוזר על שם בצלאל הנזכר בכתוב אלא על השי"ת הזכיר שמו הגדול לתת קיום והעמדה ושלימות נפלא לבצלאל שיבין את סודותיו וכמארז"ל יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהן נבראו השמים וארץ, אמנם הזכרת שם זה הוא להמשיך ע"ס מעשר אותיות שבשם על נשמת בצלאל באופן שתהיה נשמתו כלולה מעשר בלי התלבשות כו' עכ"ל, ובשם הרמ"ז כ' שם וז"ל אמ"ז ולכן במלת בשם יש הפסק ואתנח להורות שאינו נמשך לבצלאל רק אמר ראה קראתי בשם הגדול לבצלאל וקרוב לזה מ"כ עכ"ל הרמ"ז, ואפ"ל עפמ"ש אשר ד' מינים שביריעות המשכן תכלת וארגמן ותולעת שני ושש רומזים לחג"ת ומ' שהם ג"כ כלים לד' אותיות שם הוי' וכן עד"ז ד' בחי' שבכלים ארון מזבח שולחן ומנורה, ע"כ המשיך כביכול על בצלאל כח משמו הגדול הוי' כדי שיוכל לעשות היריעות והארון והכלים.

קיצור. ראה קראתי בשם שהמשיך כח משם הוי' הכולל ע"ס על בצלאל שעי"ז יוכל לעשות המשכן והכלים המכוונים ג"כ לשמו יתברך.

ובזח"ב תרומה דף קנ"ב סע"א לעילא כתיב ראה קראתי בשם בצלאל, לתתא ראו קרא ד' בשם בצלאל. אפ"ל לעילא היינו או"א שמשם נמשך הכח לבצלאל שהוא יסוד כמ"ש בהביאור ע"פ חגרה בעוז מתניה הובא בקצרה בלקו"ת בד"ה לבאר ענין המסעות ושם פ"ג בענין פי' אל עליון גומל חסדים טובים, לתתא היינו זו"ן, ושמיה ברזא עילאה אקרי הכא בצלאל בצל אל ומאן איהו דא צדיק, פי' יסוד כמ"ש בפרדס ערך צדיק, דאיהו יתיב בצל אל ההוא דאקרי אל עליון, היינו בינה שבה התגלות עתיק עיין בלק"ת שם, ובפרדס בעה"כ ערך אל ההודאות פי' בשם ר' משה אל עליון הוא בכתר, וכן פי' בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש השני פ"ב בענין והנורא אל

עליון דפי' עליון היינו מה שלמעלה מהשתלשלות, ההוא אל נטיל שית סטרין היינו בינה כי ממנה מקבלים ו"ק כמו ה' גדולה לאה שילדה ששה בנים ו"ק ההוא צדיק נטיל לון פי' היסוד נק' כל, שכולל ההמשכה ו"ק. וכ"ז נתבאר באריכות במק"א, בבוך תרט"ו דף ש"ה. זהר פ' פקודי דף רכ"ג ע"ב כתפוח בעצי היער וגו' בצלו היינו בצלאל כו' בן אורי דא נהורא דשמשא דנפיק כו' ע"ש, ובזח"ג פ' שלח דקס"ב ע"ב בצלאל רביעאה איהו לנהורין עילאין כו' עד ועליה כתיב ונסכו רביעית ההין ועמ"ש מזה בלק"ת פ' שלח לך סד"ה ענין הנסכים.

קיצור. ענין ראה קראתי, ראו קרא, האחד לעילא המשכה מכח"ב שמשם נמשך הכח לצדיק להשפיע, הב' לתתא המדות ומל', ולענין ראו יש להעיר מפסוק ראו כי ה' נתן לכם את השבת, בצל אל, היינו בצל אל עליון וע"ד כתפוח כו' בצלו חמדתי וישבתי, בצלאל רביעאה איהו לנהורין עילאין, ושייך לענין ונסכו רביעית ההין, וזהו ענין ופריו מתוק לחכי, ואפ"ל ענין ב' המשכות הנ"ל ראה קראתי שהוא מכח"ב ואח"כ ראו קרא מז"ת, ע"ד מ"ש בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ לבבתני ספ"ד שצ"ל ב' המשכות הא' ההמשכה מאור א"ס להיות נמשך התהוות בחי' חכמה כו' הב' להיות נמשך מאצי' בבי"ע כו', וזהו כמ"ש בד"ה שיר השירים רפ"ד וז"ל והנה כ"ז הוא בחי' חתן האחד חות דרגא המשכת אור א"ס להתלבש בתורה חכמה עילאה כו', ובחי' חתן הב' הוא כשכבר נמשך ונתלבש אור א"ס בתורה שיהא נמשך גם למטה בבי"ע ויקם עדות ביעקב כו' וע"ש פ"ב שהמשכה הא' זהו ענין רננא דאורייתא כו', ועד"ז י"ל ב' ההמשכות ראה קראתי בשם זהו ע"ד ההמשכה הא' שיומשך מאוא"ס להאיר באצילות הב' שיומשך בבי"ע, כי אהל מועד הוא אצילות וחצר אהל מועד הוא בי"ע, ע').

ב) והנה ארז"ל, בבוך שמות דרל"ב ע"א* שטה ב'. שטה משום, המשכן* ויש להבין, בביכעל פערטיל המתחיל הנה להבין דקט"ו ע"ב שטה כו'. שטה ואיך, כו' (וע' מזה קצת בת"א סד"ה ויקהל משה) כתיב. שטה ב' לבבות בכל או"א מישראל חיצוניות ופנימיות הלב כמשי"ת. שטה כאו"א, כו' (ועמ"ש מענין פי' ואהבת בכל לבבך בלק"ת בד"ה ה' לי בעוזרי) וביאור הדברים. שטה אחרונה בארוכה (ה', ועמ"ש מזה בלקו"ת פ' בלק בד"ה ביאור ע"פ מי מנה ושם ספ"א גבי והיינו ע"י המסך והפרגוד שהוא בחינת המגן כו', ע') וזהו. דף קט"ז ע"א, שטה היחוד, היום כו' (ה', ועיין מזה ג"כ בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני שם פי' ג"כ ענין יחוד קבה"ו, בבוך וידבר וארא דל"ג ע"ב, שטה ונק'.

בבוך שמות דרל"ב ע"א: הכוונה לבוך שמות — ג, גוכתי"ק. המאמר נדפס באוה"ת ויקהל ע' ב'רג. אבל ביכעל פערטיל, לע"ע לא נמצא תחי'.

שטה משום, המשכן: שם שורה את הארון.

קיצור* ושכנתי בתוכם, ואהבת בכל לבבך, שיהא המשכת גלוי אלקותו בתוך לבבך, והיינו ע"ד ונקדשתי בתוך בנ"י שיהא בחי' קדוש ומובדל נתפס בתוך לבבך, וכן ותורתך בתוך מעי, והפרדס פי' תוך הוא תפארת. וביאור הדבר הנה כתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים, נאמר כאן הידיעה וההשבה אל הלב, וענין הידיעה הזאת היא מצות לייחדו, ויחוד זה היינו כי הוי' הוא האלקים, כי שם אלקים הוא המסתיר והוא גימטריא הטבע, ושם הוי' זהו הגלוי אלקות שמזה נמשך הנסים שלמעלה מהטבע, וזהו ג"כ ע"ד כי אל דעות (ה', וגם כפשוטו י"ל היחוד זהו הפך ענין קיצוץ בנטיעות המבואר במערכת פ"ט שזהו חטא עץ הדעת שהפריד שם אלקים משם הוי' ור"ל שעשו עיקר מהנהגה זו שע"י שם אלקים בחינה מה שהוא ית' מאיר בדרך גבול, ומה שהוא מאיר בדרך א"ס שע"ז מורה שם הוי' אמרו שזהו אינו מאיר בעולם, ועז"נ מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, שבחי' הנהגה זו דשם אלקים נק' תחת השמש, כי שמש היינו כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים שהנהגה דשם אלקים הוא ע"י שם הוי' ויש בזה ג' מדריגות הא' כאשר שם הוי' מנהיג ע"י שם אלקים גימט' הטבע, הב' כשמאיר בזה גלוי מלמעלה משם אלקים ע"ד הנסים שנעשו להאבות והוא ע"י שם שדי שנתגלה להאבות ונק' ג"כ האהר מה"א אחרונה דשם הוי', הג' נסים נגלים ביצ"מ וקי"ס, והוא ע"י גלוי יו"ד דשם הוי' כמ"ש ע"פ שאל לך אות מעם הוי' אלקיך העמק שאולה או הגבה למעלה. עכ"פ הייחוד כי הוי' הוא האלקים שהנהגה דשם אלקים הוא רק משם הוי', וזהו כי הוי' הוא האלקים וכמ"ש מזה ע"פ מזמור לתודה וע"פ הזהר ר"פ ויקרא ע"פ שאל לך אות ע'), ויחוד זה הוא בשמים ממעל ועל הארץ, ויש כמ"כ בחי' שמים וארץ באדם, שמים שכל ומחשבה שהם מקיפים כמו שמים ומדות ודבור ומעשה הם פנימיים כמו ארץ, וזהו ענין וידעת נק' א"מ ואח"כ והשבות אל לבבך א"פ, וזהו ושכנתי בתוכם שזהו כמו המשכן שהיו בו יריעות שנק' או"מ כמ"ש נוטה שמים כיריעה והכלים הם או"פ, ואפ"ל שנק' ארץ כמ"ש והארץ הדום רגלי, והדום רגלי היינו בהמ"ק וכמ"ש תלים קל"ב נבואה למשכנותיו נשתחוה להדום רגליו, והיינו תוך בהמ"ק ששם הכלים והארון. והנה בכל לבבך משמע ב' לבבות והיינו חיצוניות הלב ופנימית הלב והם כנגד ב' המזבחות מזבח החיצון בחצר אהל מועד בו מקריבין נפש הבהמה וכן באדם חיצוני' הלב ונקרב נפש הבהמית ונכללת במקורה ע"י אריה דאכיל קרבנין והיינו מ"ש אחרי ד' ילכו כארי' ישאג, ופי' אחרי ה' היא מלכותו ית' כמ"ש ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו.

ב) **ומזה** נמשך ריח ניחוח להוי' שלא יעלים השם אלקים כ"א שמש ומגן כו' כי העלאה מבירור נה"ב ששרשה משם אלקים וכמ"ש וייצר ה' אלקים וייצר היינו ב' יצרים שרשם משני השמות הוי' אלקים, לכן ע"י שנכלל יצה"ר ביצ"ט נמשך גלוי שם הוי', וזהו והשבות אל לבבך כי הוי' הוא

קיצור: קיצורים לאוה"ת ויקהל ע' ב'רג ד"ה ראו קרא.

האלקים, ומזבח הפנימי פנימית הלב הנמשך מהתבוננות אני ה' לא שניתי, מקריבי' עליו קטרת לשון קשר התקשרות הנפש אלקית בעצמות אור א"ס וכענין מ"ש ע"פ והקרבתם עולה אשה, בענין אשה עולה, וזהו ענין מיכאל מקריב נשמותיהן של צדיקים ע"ג המזבח, שהוא ענין לאשתאבא בגופא דמלכא ולא הבירור מהרע לבד. וקרוב לזה פי' בסידור בענין הללויה שירו לה' שיר חדש שלא יהיה העלאה ע"י בירורים אלא גם לאחר הבירור יהיה עליית שם מ"ה דז"א כו' וצריך ליקח גחלי אש ממזה"ח למזבח הפנימי.

ג) **והנה** ביריעות המשכן שהיו עשרה כנגד עשר ספירות היו מארבעה מינים כנגד ד' אותיות שם הוי' ומילואן עשרה, תכלת הוא כנגד מדת המל', בחינת יראה, דומה לים, בחי' שנים עשר בקר והים עליהם מלמעלה, וים דומה לרקיע, בחי' ועל ראשי החיות חיון עילאין רקיע כעין הקרח הנורא, ורקיע דומה לכסה"כ י"ל כסה"כ ג"כ פרסה גבוה יותר. וענין תולעת שני רשפי אש, והחיות רצוא. ארגמן מדת הרחמים ובמד"ר נשא פי"ז דרמ"ז א' פי' ארגמן שאורג מן לבריות ובפ' ויקהל פמ"ט פירשו לשון שרי יהודה רגמתם וא"כ זהו ענין שרצו לקפוץ לים תחלה. שש אהבה הטבעית שהיא פשוטה שהיא מבחי' עצמיות הנפש בחי' יחידה.

ד) **וכנגד** הד' בחי' שביריעות היו ג"כ ד' בחי' בכלים, השולחן שבצפון כנגד התכלת שביריעות (ואולי יש להעיר ממ"ש במ"א שיש בבחי' מל' שני מדריגות האחד עצם בחי' המל' שהוא בחי' רוממות והתנשאות ומאיר רק מרחוק בבחי' מקיף עד"ז הוא ענין התכלת שדומה לרקיע כו', הב' מה שנמשך מהמ' להאיר בבחי' א"פ כמו באשר דבר מלך שלטון שהדבור מאיר בבחי' א"פ כמ"ש בהביאור ע"פ קחו מאתכם תרומה, ועד"ז הוא ענין השולחן שבהכלים, ועמ"ש בענין רק הכסא אגדל ממך כו'), והמנורה ע"ד בהעלותך את הנרות זהו כנגד תולעת שני שביריעות, והארון נגד בחי' בד שביריעות, ומזבח הפנימי כנגד ארגמן.

א) **במד"ר** פ' ויקהל פמ"ט ע"פ ויעשו כל חכם לב, מה מלאכה היו עושין אלא ראה מה כתיב וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זו כנס"י שנאמר קדש ישראל לה' ראשית תבואתה וכן ת"י בירמי' שם ע"פ זה, קדש היינו תרומה ראשית תבואתה זה העומר, ור"ל תרומה זה נה"א ועומר שעורים מאכל בהמה חיות נה"ב ובשרשה הוא פני שור כו' שהם מרוממי' המ'. והנה הרמה זו היכן היא עולה, זהו כי תבואתה היינו התורה שנקרא דגנך תירושך ויצהרך כמ"ש בלק"ת בד"ה שבת שבתון ספ"ג וא"כ מאחר שכנס"י נקראו ראשית תבואתה ע"כ היא עולה למעלה מבחי' התורה והיינו כמ"ש בלק"ת בד"ה יונתי בחגוי שבהנשמה יש שני בחי' הא' הנשמה המלובשת בגוף והב' בחי' מזליה, ובחי' מזליה שרשה למעלה מהתורה וכמ"ש ג"כ בד"ה כי תצא

דרוש השני בהביאור ספ"ב גבי ולקחת לך לאשה שבבחי' זו נקרא התורה מאורסה לכנס"י ועמ"ש מזה ג"כ בסד"ה ועשית בגדי קדש ומ"ש בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון בענין והרוח תשוב ועמ"ש בפ' תבא ע"פ והי' כי תבא בענין הבכורים שהם ממהרים לצאת יותר משאר הפירות זהו ע"י שנמשכים בחי' אין כשהאיר בהעץ כמ"ש בזח"ב פ' שלח קנ"ח ב' ע"פ היש בה עץ אם אין כו' וזהו אדם אין כאליהו וכחוני המעגל שהם אדם שמבחי' אין כי האדם עץ השדה במד"ר וירא פנ"ג. וכשמאיר באדם זה מבחי' אין ז"ס הבכורים והקשורים ליעקב. וא"כ עליית הנפש לשרשה ומקורה זהו ענין תרומה ורוממות ועד"ז בכללות המ' הנקרא כנס"י התרומה היינו שתעלה למעלה בבחי' כתר שלמעלה מהחכמה הנקרא תורה או אם תורה הוא ת"ת עלייתה בבינה קדה"ק וכנזכר בזהר ר"פ צו ע"פ זאת תורת העולה היא העולה. ועי' בת"א פ' ויקהל בד"ה קחו מאתכם תרומה שפי' ג"כ ע"ד ארוממך אלקי המלך והוא ג"כ כנס"י ע"ש כי אין מלך בלא עם ולהעלותה בבחי' סוכ"ע ועי' זח"ב פ' ויקהל דקצ"ז ע"א ג"כ עד"ז ע"פ קחו מאתכם תרומה. רק מדברי המד"ר למדנו שבחי' תרומה והעלאה זו זהו ע"ד מ"ש קדש ישראל לה'.

ב) **והנה** המד"ר הקדים תחלה ענין מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו' שהתקשרות כנ"י בהקב"ה שזהו ענין התרומה היא בחי' האהבה כמ"ש במד"ר וישלח פרשה פ' בענין בג' לשונות של חיבה חבב הקב"ה את ישראל ואחד אומר בחמשה וא' מהן הוא האהבה אהבתי אתכם אמר ה' יעו"ש ועי' מפסוק ויעשו כל חכם לב בזח"ב ויקהל דף ר"ט ובת"ז תיקון כ"ח ע"ב א'. והנה בזוהר ויקהל דר"ט ע"א פתח ר' אבא ואמר ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה עשר יריעות (כ"כ הגירסא בזהר גדול) כתיב השמים שמים לה' וגו' עד אינון עשר יריעות כד"א נוטה שמים כיריעה וע"ש במק"מ שהם ע"ס ונכללים בז' רקיעים כי רקיע השביעי זהו כמו בינה שנקרא שביעאה וכוללת ג' ראשונות כו' ועי' מענין השמים שמים בביאור בעצם היום הזה נימול אברהם בענין מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי'. וא"כ לפ"ז ענין ד' רבי אבא היינו שכמו"כ ביריעות המשכן שהם עשר יריעות זהו ג"כ הבחי' של השמים שמים לה' ולכאורה זהו נגד הפסוק שאומר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם. ואיך יוכלו בני אדם לעשות למטה כמו בחי' השמים שמים שהרי אומר רק והארץ נתן לבני אדם. אך הענין הוא כמ"ש במד"ר סדר וארא פי"ב הה"ד כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ אמר דוד אע"פ שגזר הקב"ה השמים שמים לה' כשבא ליתן התורה ביטל הגזירה ראשונה כו' ובפ"ק דסוכה דף ה' ע"א מעולם לא ירדה שכינה למטה שנאמר השמים שמים לה' כו' והכתיב וירד ה' על הר סיני למעלה מעשרה. משמע אינו כדעת המד"ר שביטל הגזירה לגמרי אלא שירד למעלה מעשרה. עכ"פ לכן יוכל לעשות ביריעות המשכן שיהיו בהם מבחי' השמים שמים לה' שהרי הם ג"כ למעלה הרבה מעשרה. וז"ש במד"ר ר"פ תרומה פל"ד ע"פ כי כל בשמים ובארץ כל מה שיש בשמים יש בארץ כו' ולכן ויעשו כל חכמי לב כו' עשר יריעות. שהעשי' הי' שימשיכו בחי' ע"ס העליונות שעליהם נאמר נוטה שמים כיריעה שיהיו נמשכים

ממש בעשר יריעות המשכן וזהו עשי' גדולה. ומזה יובן מה שהקדים המד"ר ענין מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו' שהיא אהבה נפלאה של התקשרות הקב"ה את כנס"י במה שהניח את השמים ושמי השמים העליונים שהם ע"ס העליונות וירד להיות שורה בהמשכן העשוי מעשר יריעות שעם היותו דוגמא לע"ס העליונות מה הערך ביניהם ואעפ"כ מעוצם האהבה דכנס"י הניח את שלו ובא להשכין אורו בהמשכן ע"ד המבואר בזהר ויצא דקמ"ח ע"ב ע"פ ע"כ יעזב כו' ולא עוד דאפילו אית ליה ערסיה דדהבא כו' ואיהי מתקנא ערסי' באבנין כו' ושביק דידיה ויבית בהו למיהב לה נייחא כו', והמשכה זו זהו ע"י ההעלאה וזאת התרומה ותרומה לשון רוממות כנ"ל ועי"ז ממשיכים הגלוי מבחי' אדיר במרום כו' מרום וקדוש אשכון בחי' שמים שירד וישכון למטה.

ג) ומ"ש אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה, הנה במד"ר פ' במדבר פ"ב דף רי"ב ע"ד פי' שמדבר באהבתו של תורה שאם מתכנסין כל עו"ג כו', וא"כ הענין עדמ"ש בת"א בד"ה הבאים ישרש גבי והיינו כמשל כח הצומח שבארץ שלא בכל מקום נצמח הפרי כו' ע"ש ועי' בשה"ש רבה, גם פי' אם יתן איש כענין הנ"ל בדרך אחר ולפ"ז י"ל פי' איש היינו כמ"ש ואיש תרומות יהרסנה במשלי סי' כ"ט ד' ופרש"י איש גאות, ועי' מזה במד"ר פ' בראשית ר"פ י"ד ובפ' משפטים פ"ל סי' קמ"ו ג' פירשו על דור המבול, ובזח"א פרשה מקץ דקצ"ג סע"ב פירשו ואיש תרומות על פרעה שנתגאה ונתרומם ואמר מי ה' אשר אשמע בקולו, ובפ' שמיני ד"מ ע"ב פירשו וז"ל ואיש תרומות תרומת כתיב כד"א וזאת התרומה ואיש תרומות דבעי על תרומות ומעשרות כל יומא (עי' במד"ר תולדות פס"ג ע"פ כי ציד בפיו האיך מעשרין את התבן) ולא עביד מידי, ואיש תרומות דלאו איהו משפט (עי' בת"א בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה בענין לעשות צדקה ומשפט) דהא תרומה אסתלקותא דרחמי כו' עכ"ל ובמק"מ שם ואיש שהוא ס"מ, והמכוון י"ל כמו שענין התרומה היינו רוממות המל' שתתעלה באצילות לקבל האור מא"ס ב"ה כן יש בחי' איש תרומו' שמכוין לרומם הסט"א לקבל מא"ס ב"ה שלא ע"י שם הוי' ע"ד אם תגביה כנשר המבואר בת"א בד"ה ויאבק איש עמו, וזהו ענין הגאות והגסות שאין רצונו להכנע בבחי' ביטול כ"א לקבל מבחינה דכחשכה כאורה, וכמו שאמר המן יעשו עץ גבוה דוקא, וזהו ענין ורם לבבך, ידינו רמה לקבל מבחי' רוממות דוקא רם על כל כמ"ש בד"ה כי עמך מקו"ח וזה הי' ג"כ ענין לעשות עיר ומגדל וראשו בשמים וע"ד ארור שיש לו יניקה מבחי' האלף בזהר ר"פ ויגש משום דכחשכה כאורה, וכה"ג פירשו בענין קין שנאמר בו ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מקץ ימים דוקא, שדחה לקץ ימין וקרב קץ ימים בזח"ב פ' תצוה דקפ"א ע"ב ר"ל שדחה נוק' דז"א מל' דאצילות הנק' קץ הימין והעלה וקירב נוקבא דס"מ הנקרא קץ ימים באופן שכל כוונת קין הי' לקרב הקליפה ולדחות הקדושה, כן כתבו המק"מ והרמ"ז שם, וזהו ענין ואיש תרומות ההפך מתרומה דקדושה לרומם נוקבא דז"א וכאן הוא להפך וכוונתו בתרומות זו להמשיך בחי' מלך לשדה נעבד

המבואר בזהר פ' וירא דקכ"ב סע"א בחי' ושפחה כי תירש גבירתה ובפ' אחרי דס"ט ע"א, וזהו האיך מעשרין את התבן, כי תבן הוא הקליפה של החטים ועי' במד"ר וישלח פ' פ"ג, א"כ רצה להעלות את התבן והקש כו', או י"ל פי' איש תרומות ע"ד הנחש השיאני בא נחש על חוה, ועז"נ אם יתן איש הנ"ל את כל הון ביתו באהבה להמשיך בחי' אהבה הנ"ל הנמשך בקדושה וע' מענין פי' אהבה בזהר ואתחנן דרס"ז ע"ב בוז יבוזו לו והיינו מ"ש אם תגביה כנשר משם אורידך נאום ה', ועינים רמות תשפיל כו' תלים סי' י"ח כ"ח וזהו כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים, זה לעומת זה, וע' ברע"מ ר"פ שופטים, ועמ"ש בענין ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים ופי' בזהר ויצא דקס"ג סע"א אלין דינין וגבורין דנפקין מגבורה דלעילא שהמכוון מזה לכבוש העבד והשפחה תחי' רבו וגבירתה וע"ד לא יסור שבט מיהודה וארז"ל שרודין את העם בשבט דהיינו מקל כו'.

וזהו וזאת התרומה, שבחי' מ' דאצילות הנקרא זאת, בזאת יבא אהרן, היא התרומה להתרומם למעלה מעלה וכמ"ש רמה קרני בה' ועי' מזה בת"א פ' יתרו בביאור זכור ושמור, וע' בזהר ר"פ צו ע"פ זאת תורת העולה היא העולה כו' לבחי' קדה"ק וע' זח"ב פ' תרומה דקל"ב ע"ב בענין שם מ"ב שבו ועל ידו העלי' למעלה מעלה עד א"ס ב"ה והוא ענין פרשה ראשונה דק"ש שיש בה מ"ב תיבין מואהבת עד ובשעריך ועלי' זו זהו ענין בכל מאדך כי בקליפה א"א להיות עלי' כמ"ש סד"ה ובבואה לפני המלך שעלי' גורמת להם הירידה והדחיה לחוץ ע"ש הטעם ולכן וזאת התרומה היא העולה דוקא, ועי' במסכת ב"ב פ"ק ד"י ע"ב ע"פ וצדקה תרומם גוי והיינו בחי' התרומה, וחסד לעו"ג כו' לפי שאין עושין אלא להתייהר כמ"ש במ"א דחסד דאברהם זהו מבחי' חסד דמ"ה ביטול ואנכי עפר ואפר וחסד דישמעאל הוא ממה שנפל בשבה"כ מבחי' גדולה כו' ונעשה יש כו' והעלי' זהו ע"י ענוה דוקא כל המשפיל א"ע הקב"ה מגביהו כו' לכן ע"י חסד דישמעאל אין נעשה בחי' תרומה אלא עז"נ ואיש תרומות יהרסנה וע' בתו"א בד"ה וקבל היהודים בענין וסוס ב"פ ס"ג כי גאה גאה דאתגאי על גיוותניא ומסלק השפעתו מבחי' איש תרומות כ"א מרום וקדוש אשכון ואת דכה ושפל רוח וכמ"ש במ"א בענין מי אל כמוך כו' לשארית נחלתו שמבחי' הגדולה העליונה של א"ס ב"ה להאיר ולהשפיע לבחי' דכא ושפל רוח כי תועבת ה' כל גבה לב כו'.

ד) **והנה** וזאת התרומה י"ל מה שעמלק מקבל מבחי' רוממות דכחשכה כאורה כנ"ל בענין אם תגביה כו', ואפ"ל לכן עמלק גימט' רם וגימט' מר שמבחי' הרוממות דכחשכה כאורה יוכל להיות נמשך גם בעמלק כי שממית בידים כו' אך משם אורידך אבל בקדושה התרומה והעלי' לקבל מבחי' זו ג"כ וכענין פתחו לי כחודו של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם וכמ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה שזהו ענין אם לעוברי רצונו כך שמקבלי' מבחי' כמה ארך אפים כו' לעושי רצונו עאכו"כ שמשם יומשך בפנימיות ממש וזהו מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח כו', וזהו הנה ישכיל עבדי ירום כו' מאד.

וזהו פירוש ראשית תבואתה למעלה מבחי׳ התורה שהתורה מחכמה נפקת ובחכמה יש ג״כ בחי׳ דין אבל בחי׳ ארך אפים כו׳ ורב חסד זהו בחי׳ שלמעלה מהחכמה וכמ״ש בד״ה מזוזה מימין בענין מט״ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהם כו׳, וע״י וזאת התרומה אזי משם אורידך לבחי׳ עמלק כי כשזה קם כו׳. וזהו כוונת המד״ר מה מלאכה היו עושין כו׳ וזאת התרומה ר״ל שפעלו להיות זה קם כו׳ וע׳ בסנהדרין ספ״ד דל״ט ע״א בפרש״י במשל השועל והזאב בענין צדיק מצרה נחלץ, להעיר מענין ויבן כמו רמים מקדשו תלים סי׳ ע״ח ס״ט, וראמה וישבה תחתיה זכריה י״ד יו״ד, הוא מרומים ישכון ישעי׳ סי׳ ל״ג י״ו, עושה שלום במרומיו איוב כ״ה י״ב, ועמ״ש ע״פ הזח״ג בלק קצ״ג ב׳ ע״פ ה׳ אלקי אתה ארוממך, ועמ״ש סד״ה רני ושמחי בת דרוש הראשון בענין שלע״ל תתעלה המל׳ הנקרא בת יותר גם מבחי׳ אמי כי בעטרה שעטרה לו אמו, ואחעט״ב וכמ״ש ע״פ הזח״ג פרשה שלח קע״ג בענין והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים שהוא מ׳ חציים אל הים הקדמוני שהוא בינה כו׳ ע״י הבירור שהמ׳ מבררת ממה שנפל מכח״ב דתהו, וזהו וזאת התרומה, תרום ה׳ אחרונה כו׳ וזהו והיה כי ביום ההוא יהיה היינו שבחי׳ ו״ה יהיו במדריגת י״ה אך והיה היינו שג״כ ו״ה יהיו קודמי׳ לבחי׳ י״ה כו׳. במד״ר וזאת התרומה זו כנס״י שנאמר קדש ישראל נת״ל סעיף א׳ גם י״ל ע״ד הנזכר במד״ר פרשה תצוה פל״ח דף קנ״ד ג׳ ד״א וזה הדבר באיזה זכות היה נכנס אהרן לבית קה״ק אמר ר׳ חנינא בנו של ר׳ ישמעאל זכות המילה נכנסה עמו שנאמר בזאת יבא אהרן זו המילה כד״א זאת בריתי אשר תשמרו, ועי׳ מזה ג״כ במד״ר פ׳ אחרי פכ״א, נשמע דבחי׳ זאת זהו ברית מילה, וזהו ג״כ ענין וזאת התרומה שעי״ז הוא עליית כנס״י למעלה מעלה עד שמילה ניתנה בשמיני שהוא בחי׳ שלמעלה מהשבת כו׳ וגם ר״ת מי יעלה לנו השמימה הוא מילה הרי שעי״ז הוא עלי׳ בחי׳ יעלה לנו השמימה שהם מקיפים דחיה יחידה גם כי עליות כנס״י זהו היחוד עליון לכן זהו בזכות מילה שהיא באותו מקום.

ה) **והנה** בענין מאמר הזוהר ר״פ ויקהל דר״ט ע״א, השמים שמים לה׳ אינון עשר יריעות כתב במק״מ בשם הע״ח וז״ל דע כי ז׳ רקיעים שבעוה״ז הם ט׳ ספירות דעשיה כי רקיע הראשון כולל ג׳ רקיעים והם יו״ד רקיעים הנזכרים בזהר פ׳ ויקהל דף ר״ט שהם ט״ס דעשיה ונוסף בהם וילון הוא עטרת היסוד, תשיעאה חכמה דעשיה עשיראה כתר דעשי׳ גלגל השכל עכ״ל, ובזהר פ׳ תרומה דף קס״ד סע״ב ודקס״ה ע״א תשע רקיעין אינון ושכינתא איהי עשיראה כו׳ ואינון תשע יומין שבין ר״ה ליוהכ״פ ואיהי עשיראה, וא״כ מה שנכללין העשרה בשבעה רקיעין עכצ״ל כמ״ש המק״מ בשם הע״ח והיינו כי רקיע העליון שהוא בינה כולל ג׳ היינו כח״ב ע״ד היכל קדה״ק ורקיע התחתון כולל יסוד ומ׳, ע״ד לבנת הספיר, ואפ״ל עד״ז בשבעה ימי השבת יש עשרה בחי׳ אלו יום ראשון חסד כו׳ עד יום שישי שהוא יסוד ובו ירד לחם משנה היינו יסוד כולל מ׳ עמו ע״ד לבנת הספיר, אח״כ שבת דוגמת רקיע שביעאה שכולל ג׳ וזהו מצות שלשה סעודות דוקא בשבת, הרי השבעה יומין כלולים עשרה ובשבת הוא עליות כנס״י כענין הנ״ל בפירוש

וזאת התרומה כמ"ש בת"א בביאור כי אתה נרי בענין ארוממך אלקי המלך כו' בחי' מלך יחיד כו'. אמנם יוכ"פ נק' שבת שבתון ולכן מר"ה ועד יוהכ"פ יש עשרה ימים ממש שזהו בחי' גבוה יותר ממה שהעשרה נכללים בשבעה וכמו כנור של עשרה נימין גבוה אף מכנור של שמונה נימין וכ"ש משל שבעה נימין ועד"ז ניתן לישראל בא"י ארץ ז' אומות וארץ ג' קיני קניזי וקדמוני יותן לע"ל. וא"כ במלאכת המשכן שעשו עשר יריעות ממש ולא ע"ד נוטה שמים כיריעה שהם שבעה רקיעים רק שכוללין עשרה א"כ במשכן שהיה עשרה ממש זהו בחי' עליונה יותר והיינו כמ"ש במד"ר תרומה פל"ד ולא עוד אלא כל מה שלמטן חביב יותר. והנה ידוע ג"כ שצ"ל עשר ולא אחד עשר, כי בקדושה הם עשר לפי שהם בבחי' ביטול ולכן אור א"ס שוכן בתוכם ממש בבחי' פנימי' וזהו עלי עשר עלי נבל. אבל בק"נ שהם בבחי' יש וא"א להיות השראת הקדושה בחול ע"כ הם י"א כתרין שבחי' א' הוא מקיף עליהם. ועמ"ש מזה בת"א בד"ה ראה ריח בני. ומ"ש על המד"ר כי תשא פמ"ב בענין י"א ימים מחורב דרך הר שעיר כו' ובפרשה מ"ד ע"פ זכור לאברהם למלך שהפקיד לו אוהבו עשרה מרגליות כו' יו"ד נסיונות כו' ולכן נאמר ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה את המשכן עשר יריעות שיהי' עשר ולא אחד עשר היינו ג"כ שיומשך האור בקדושה דוקא ששם הוא בחי' עשר ולא אחד עשר וכן פי' בזהר תרומה דקס"ה ע"א. ומה שהיו עשתי עשר יריעות עזים לאוהל על המשכן היינו שיהי' הקליפה שומר לפרי ולא יהי' הקליפה מתנגד להפרי. וזהו ענין השלום בפמשמ"ע ובפמשמ"ט. ועמ"ש מזה בלק"ת פ' בלק סד"ה מה טובו והיינו ע"י עושה שלום במרומיו נמשך ומשתלשל השלום גם למטה ע"ד ורב שלום שמבחינת ורב יהי' שלום. וכמ"ש בד"ה וכל בניך, ושלום זה במרומיו נמשך ע"י וזאת התרומה כי וצדקה תרומם גוי וכתיב והי' מעשה הצדקה שלום. וע' באג"ה סי' י"ב על פסוק זה. ובת"ז תיקון כ"ח בתחלתו דע"ב א' פתח ר' שמעון ואמר ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה וגו' מאי כל חכם ההוא דאיהי חכם בחכמה ובל"ב נתיבות דילה (ועמ"ש בתו"א פ' תצוה בד"ה ועשית בגדי קדש בענין ואתה תדבר אל כל חכמי לב, דהיינו שאין להם אלא לב אחד כו' וע"ד כשם שאין בלבך אלא אחד כך כו'. ובכס"מ שם פי' ל"ב נתיבות הם ע"ס כנ"ל מה וכ"ב אותיות כו') דאינון כלילין בשית ימי דבראשית (כי ששת ימי בראשית הם ו"ק דאבא כמ"ש בסידור בדרוש ברכות הזימון בפי' יין המשומר בענביו משימ"ב ובזהר פ' בראשית דל"א סע"א שית יומין דבראשית כו' היינו דכתיב ארזי לבנון כו'. והנה לבנון הוא ל"ב נתיבות חכמה מאירין בהן) והיינו שש משזר. דאינון שית יומין דבראשית כלילן מעשר אמירן ול"ב שבילין דאינון ל"ב זמנין דעובדא דבראשית (ר"ל כי משזר זהו ענין התכללות יחד כמ"ש במ"ע) והמשכילין בהון אשתמודען אתוון דאתמר יודע הי' בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ כו' עכ"ל.

וא"כ מפרש חכמי לב ע"ד והמשכילים וא"כ יש להבין זה ממ"ש בזהר ר"פ שמות ע"פ והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע כו' ושם פי' במק"מ והמשכילים

הם העוסקים בפנימית התורה וע' בזהר פ' אחרי דע"ג בענין ישראל סתים וגליא אורייתא סתים וגליא כו'. גם פי' חכמי לב ע"ד מארז"ל שהצדיקים לבם ברשותם כו'. וחנה היא מדברת על לבה כו'. דומין לבוראן שנאמר ויאמר ה' אל לבו במד"ר ס"פ תולדות פס"ז ובפ' נח פל"ד. וענין המלאכה שהיו עושין חכמי לב היינו מ"ש במא"א אות מ"ב סעי' למ"ד מלאכה נק' המל' כי גם מלאכה נק' הזווג וארז"ל לעשות מלאכתו תשמיש כו' עכ"ל. הכוונה שהם המשיכו יחוד העליון שהוא השפעת חכמה בכנס"י ע"ד שלע"ל ומלאה הארץ דעה כו' והמשכת דעת זה נקרא והאדם ידע. ועד"ז המשכת התורה נק' ביום חתונתו זה מ"ת. וארז"ל שעיקר הנשואין יהי' לע"ל לפי שאז יהי' גלוי פנימית התורה. ויש ג"כ תחלה מלאכה מבחי' חיצוניות לברר וזהו ההפרש בין ימי המעשה לשבת. כי בשבת נאמר כי בו שבת מכל מלאכתו ולא שבת ממלאכת הרשעים ולא ממלאכת הצדיקים אלא פועל עם אלו ועם אלו כו' ומניין ששכרן של צדיקים קרויה מלאכה שנאמר מה רב טובך אשר צפנת (גימ' כתר) ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם עכ"ל. ופעולה ומלאכה ג"כ היחוד עליון שהוא המשכת כח"ב למטה (וגם מפעלת גימט' כתר) ע"ד חצר הפנימית הפונה קדים כו' וביום השבת יפתח. ע' ברי"ח שעה"ק פ"ב ובת"א בד"ה ויקהל משה. והנה המשכת פעולה זו המשיכו חכמי לב וזהו מה מלאכה היו עושין וזאת התרומה כו'.

קיצור. (א) מה מלאכה היו עושין וזאת התרומה זו כנס"י ראשית תבואתה שהיא בשרשה למעלה מהתורה והיינו בחי' מזליה. ועמ"ש ע"פ שאו כו' לגלגלתם. ועמ"ש ע"פ המד"ר ר"פ ויקהל ע"פ טוב שם משמן הטוב וכן הוא בבחי' עליות המל' ארוממך אלקי המלך וזהו ענין סולם כו' וראשו מגיע והיינו ענין התפלה וזהו התורה ארוממך אלקי המלך.

(ב) **והמד"ר** הקדים תחלה ענין אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה. בחמשה לשונות של חיבה דביקה חשיקה חפיצה נגד נר"נ. באהבה אהבתי אתכם ובדבור כו' י"ל חיה ויחידה הדבור מבחי' חיה לנפש חי' לרוח ממלא כמ"ש בת"א בד"ה מזוזה מימין. והאהבה מבחי' יחידה עמ"ש בלק"ת פ' תצא בד"ה ולא אבה ובהביאור בענין כי אהבך ה' אלקיך. וע' במד"ר ע"פ תוכו רצוף אהבה. ואהבה זו מובן מענין המשכן עשר יריעות נוטה שמים כיריעה. ז' רקיעים אינון והשביעי חביב במד"ר אמור ס"פ כ"ט שכולל ג' ראשונות כח"ב והם עשר יריעות אך הרי השמים שמים לה' אלא כי כל בשמים וארץ. וזהו עשיות המשכן והיינו ע"ד כימי השמים על הארץ ומזה מובן ענין האהבה שהניח השמים ושמי השמים וצמצם שכינתו בין שני בדי ארון להיות עשר יריעות המשכן כמו השמים ושמי השמים כו'. ועמ"ש ע"פ הזהר ויצא דקמ"ח ע"ב בענין ויקח מאבני המקום.

(ג) **וזהו** אם יתן איש הוא הפך ונגד וזאת התרומה. אלא בחי' ואיש תרומות יהרסנה היינו מי שמתגאה כנגד הקב"ה כמו מי הוי' אשר אשמע בקולו מלחמה להוי' בעמלק אם תגביה כנשר יעשו עץ גבוה לקבל מבחי'

רוממות דכחשכה כאורה שלא ע"י שם הוי', ומעין זה היה ענין קין שדחה קץ הימין וקירב מקץ ימים. וכן איך מעשרין את התבן ובאמת מוץ ותבן פטורים מן המעשר כמ"ש בזהר פ' בלק דקפ"ט ע"א ולכן אם יתן איש תרומות את כל הון ביתו באהבה הנ"ל בוז יבוזו לו כי וזאת התרומה דוקא. רמה קרני ע"י שהוא בחי' קרן שהוא ביטול כמ"ש בענין ובא לו לקרן עי' זח"ג במדבר דק"כ ע"א היא העולה ובכל מאדך שם מ"ב פרשה ראשונה דק"ש. משא"כ עמלק משם אורידך ע' מד"ר אמור פכ"ט מזה. וצדקה תרומם גוי. ע' בת"א בד"ה השמים כסאי מזה וחסד כו' ע"ד חסד הוא לשון חרפה היינו מהחסד שנפל בשבה"כ כמו מפני ארי' כשנפל למטה נעשה חיה טמאה.

(ד) **ועוד** פי' התרומה שמבחי' הרוממות דכחשכה כאורה כמה ארך אפים יומשך לבחי' וזאת ע"ד לעושי רצונו עאכו"כ וע"ד בפורים מבחי' עד דלא ידעי בין ארור כו' שהוא ענין הגורל שלמעלה מהשכל משם ג"כ נמשך דוקא להיות ארור המן וברוך מרדכי כו' ולכן זהו ראשית תבואתה למעלה מבחי' התורה דמחכמה נפקת ועמ"ש סד"ה רני ושמחי בת בענין בעטרה שעטרה לו אמו וענין א"ח עט"ב. והיה ביום ההוא יצאו מים חיים כו' וגם פירש וזאת התרומה ע"ד וזאת בריתי שבזכות המילה נכנס כה"ג לבית קדה"ק בינה וממשיך יחוד העליון ע"י יסוד, מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה, עד"ז וזאת התרומה.

(ה) **וזהו** אשר ענין וזאת התרומה הוא ענין אחד עם ויעשו כו' את עשר יריעות המשכן ז' רקיעים והשביעי חביב והם עשרה זהו כענין שבעת ימי השבת שהשביעי חביב ובו ג' סעודות ובשבת עליות כענין וזאת התרומה ועשר היא עם המ' שהיא משלמת לעשר ונק' שלומי אמוני ישראל כמ"ש בזהר ר"פ חוקת דק"פ ע"ב דהיינו להיות הגלוי למטה זהו בה ועל ידה וזהו ההשלמה לעשר וכח הגלוי נמשך מלמעלה מעלה ע"ד אל יתהלל החכם בחכמתו כו' אלא בזאת יתהלל וכמ"ש בת"א ר"פ לך לך, וזהו שמו קודם לו וטוב שם כו' שהלך מהלך ת"ק שנה לעשות לו שם כו', והנה יוהכ"פ שנק' שבת שבתון הוא יום העשירי ממש כנור של יו"ד נימין כו' עד"ז בהמשכן היו עשר יריעות ממש וזהו כל מה שלמטן חביב יותר שלמעלה רק שבעה רקיעי' כו' והנה עי"ז הוא ג"כ בחי' עשר ולא אחד עשר. ועי"ז י"א יריעות עיזים נעשו לאהל ובחי' שומר לפרי ע"ד ורב שלום. והיינו ע"י עושה שלום במרומיו והוא ע"י וזאת התרומה.

(ו) **והנה** עשר יריעות המשכן שש משזר ע"ד עשרה מאמרות בששת ימי בראשית ובהן ל"ב פעמים שם אלקים ל"ב נתיבות חכמה, וכמו"כ חכמי לב בל"ב נתיבות עשו עשר יריעות שש והיו משזר התכללות ע"ד ארזי לבנון, ואפ"ל כי בשימ"ב האיר אור שנברא ביום ראשון וגם אלה תולדות מלא בשני ווי"ן ואח"כ ע"י חטא עה"ד נתקלקלו כמ"ש במד"ר פרשה בראשית פי"ב דף י"ד ע"ד וע"י המשכן מתתקן לכן היו עשר כו' שש משזר כו' וכ"ז ע"י ויעשו כל חכמי לב שלבן ברשותן כו' ע"ד וביום שמחת לבו זה בנין

בהמ"ק, גם ולעבדו בכל לבבכם ועבודה זה קרבנות, ב' המזבחות פנימית וחיצונית הלב, והיו עיני ולבי שם לבבתני אחותי כלה וע' בד"ה אני ישנה ולבי ער.

מד"ר ר"פ ויקהל* טוב שם, י"ל זהו מעשה כתר שם טוב משמן הטוב זהו תורה, וזהו ע"ד שלע"ל יהיה מעשה גדול בד"ה ושנתם לבניך או ע"ד כל האומר אין לי אלא תורה כו' וכל שמעשיו מרובים מחכמתו זהו טוב שם והנה שמן צ"ל ע"ג יין והוא בחי' חכמה שלמעלה מהבינה והכהנים שנמשחו בשמן גבוהים מהלוים שאומרים שירה על היין ואעפ"כ טוב שם, ולכאורה י"ל ע"ד יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים, וא"כ טוב שם היינו עסק התורה משמן הטוב בחי' כהנים, אך לפמש"ל דשמן הטוב היינו עסק התורה דמחכמה נפקת צ"ל טוב שם זהו מגיע בכתר שלמעלה מהחכמה, ואולי זה ע"ד רחב"ד שאמר ריב"ז שר התורה אלמלא הטיח ריב"ז את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחים בו, והיינו לפי כי רחב"ד כעבד לפני המלך וארז"ל במשנה סוף סוטה משמת רחב"ד בטלו אנשי מעשה ופרש"י בטוח בחשיבותו ועושה מעשה מופלאים כדאמר במסכת תענית דכ"ה נמטי כשורך כו' ע"ש ועי' בלק"ת בד"ה ששים המה בענין אחת היא יונתי שגבוה מששים המה מלכות ששים מסכתות וזהו טוב שם כו' גם כמ"ש עפמד"ר ויקהל ר"פ מ"ט בענין וזאת התרומה זו כנס"י שנקרא ראשית תבואתה ובלק"ת בד"ה שבת שבתון ספ"ג תבואתה זו התורה דגנך תירושך ויצהרך וישראל עלייתם למעלה מהתורה א"כ הם למעלה מבחי' ויצהרך שהוא שמן הטוב וזהו טוב שם משמן הטוב, עוד יש לומר טוב שם ע"ד אל יתהלל החכם בחכמתו שזהו ענין שמן הטוב כ"א בזאת יתהלל המשכת התורה למטה עי' בד"ה לך לך ובד"ה זכור את יום השבת דרוש הראשון וזהו בחי' טוב שם ושמי הוי' שמו קודם לו כו' או טוב שם זהו ע"ד למס"נ באחד או ע"ד העומד בנסיון, ועמ"ש מזה בד"ה ואלה שמות בנ"י, ויום המות כי במיתתן דוקא רואים במד"ר נשא ס"פ י"ד, ועיין מזה בד"ה אם בחקתי השני, ועמש"ל ע"פ ושבח אני את המתי' שכבר מתו.

במד"ר כי תשא פמ"ד, והמשל לשתי ספינות עמ"ש על פסוק רפאינו בענין הים שמימיו אינן ראוין לשתיה משא"כ אחר שעוברים בארץ אז דוקא נעשו מים חיים ובים מוצאים אבנים טובות העלאת האותיות שנפלו מעולם התהו, וענין יורדי הים באניות, האניות הם הלבושים הנעשים ממעשה המצות והם המגינים שלא יטבע האדם בים, וע' מזה בבה"ז פ' בשלח על המאמר דף מ"ח, וא"כ לפ"ז ארץ היא עוה"ב ולשם בא הספינה בחזירתה מהעוה"ז שנק' ים וזהו כענין ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ כו', ועמ"ש מענין טוב שם משמן הטוב ע"פ ואלה שמות בנ"י.

מד"ר ר"פ ויקהל: נדפס גם לעיל בפ' ויקהל ע' ב'רטז.

הערות וציונים

— ומראה מקום הכתבי יד * —

ב'תעא

ואלה שמות: **בוך 1018 קכד, א. 1049 קסד, א רק חלק. המאמר בלי הגהות נדפס במאמרי אדמו״ר הזקן אתהלך — לאזניא ע' קמח עם שינויים.**

מאמר — אלה תולדות נח תקס״ג: **כנראה שזהו הנדפס באוה״ת נח כרך ג' עם הגהות מכ״ק הצ״צ, וראה שם דף תקצח, א וראה כרך א' דף נד, א. ביאורי הזהר לכ״ק הצ״צ ע' יב.**

חכלילי — חכלילי בהגהות: **אוה״ת ויחי כרך א' דף שסח, ב.**

ישראל . . . ישר א־ל: **ראה לקו״ת שלח מ, ג.**

ב'תעב

בין — ע״פ הזהר . . . ע״פ קומה ה': **ביאורי הזהר לכ״ק הצ״צ ע' קא. אוה״ת ויצא כרך א' דף קעז, א.**

משמע — בשני נוסחאות: **מהנחות מאמרי כ״ק אדה״ז.**

ועמ״ש — בד״ה באתי לגני: **לקו״ת שה״ש לב, א.**

ב'תעג

דאבא — בביאור כי על כל כבוד חופה: **לקו״ת שה״ש מז, ד.**

ב'תעד

ועמ״ש — אני ישנה שלא נדפס בלקו״ת: **ראה במאמרי אדמו״ר הזקן — תקס״ח ע' כד.**

נו״ה — ובביאור השמים כסאי: **אוה״ת בראשית כרך ג' דף תע, ב.**

ב'תעה

מדי — בפירוש מחשבה טובה: **ראה אוה״ת בראשית כרך א' דף כג, ב. תרומה ע' א'תקי.**

ואלה שמות: **בוך 1035 קרוב לסופו.**

ד״ה וכל העם רואים: **תו״א עד, א.**

עיין מענין פסוק ואלה שמות: **בוך באברויסק 53 א, א.**

ב'תעו

ומ״ש — ואנכי אעלך גם עלה: **תו״א מס, א.**

ב'תעז

ומש״כ — כימי צאתך: **תו״א שם.**

ומש״כ — בחומר . . . ובלבנים . . . ובכל עבודה: **תו״א שם, וכן הסדר לעיל בכרך א' ע' ח. וכ״ק אדמו״ר שליט״א העיר שם שכן צריך לתקן בתו״א ששם באו התיבות ובלבנים דא ליבון הלכתא שלא במקומם. וראה בלקו״ש ח״ו ע' כה הערה פח, ובלקלו״י — אגרות ע' רכז.**

ב'תעח

בהגהות — לד״ה והנה אנחנו מאלמים אלומים: **אוה״ת וישב כרך ב' דף ערב, ב.**

ב) — לחזות בנועם ה': **תו״א מס, א.**

---

*) הערה כללית: **תיבה הראשונה לשורה המתחלת. בוך המצויין ראשון — ממנו נעתק המאמר.**

ב'תתיד **הערות וציונים**

התורה — בביאור דמזוזה מימין: **תו"א מג, ג.**
כו' — ושם הגדול הוא בכתר: **ראה אוה"ת יתרו ע' תתלד. נ"ך שופטים ע' ז.**

ב'תפ

מצרים — עלי באר תקס"ד: **נמצא בבוך אדה"ז — אז ישיר: את זו דרש אדמו"ר בק"ק פאלצק בשבת פ' חקת שנת תקס"ד. ובאב' 78 הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי. ונזכר גם לקמן ב'תרפג. באוה"ת ויצא ר, ב. ובכרך ה' תתסד, ב. וארא ע' ריז. חקת ע' תתכד. ראה ע' תרפח. — נדפס בתורה אור דפוס לעמברג סז, א.**

ב'תפב

המשפילי — ע"פ אל יתהלל החכם בחכמתו: **ראה מאמרי אדמו"ר הזקן — תקס"ח ע' מג.**

ב'תפג

ביאור על תורה ואלה שמות: **באב' 48 כס, ב. הנה ענין ב' ירידות — שמוסקין.**

ב'תפד

שבשבטים — במדבר תקס"ד: **נמצא בבוך באברויסק 78 נא, ב הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי. נזכר באוה"ת בהעלותך ע' שכד. וראה אוה"ת במדבר ע' לב.**

ב'תפו

שמרבע"ה — שרשב"י הי' ניצוץ משה: **ראה אוה"ת שמות ע' קד.**
הוי' מצטרף לשאר השמות: **וכ"ה בתו"א ס, א. אף ששם א"ל מצטרף עם כל השמות, ראה בד"ה בחדש השביעי — תרנ"ד.**

ב'תפט

לילה — מהניתין מכתא: **ביצה כח, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א לעיל בכרך א' ע' יב שכן צריך להגיה בתו"א מט, ב ובלקו"ת שה"ש ע"ש ששים המה ע"ש.**
המלך — אין הגליות מתכנסות: **ויק"ר פ"ז, ג. וראה בארוכה בתשובות וביאורים לכ"ק אדמו"ר שליט"א בקובץ ליובאוויטש שנה ראשונה חוברת ד' — ביאור ע"פ נגלה.**

ב'תצ

צירופי הוי' כנגד י"ב שבטים: **ראה בארוכה באוה"ת בראשית ד"ה מחר חדש וביאוריו — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א באוה"ת שמות כרך א' ע' כס.**
וכמ"ש ע"פ אני ישנה: **ראה ד"ה זה בסה"מ — תקס"ה.**

ב'תצא

ויאמר מלך מצרים: **באב' 61 נז, א. נח — חן סה, א. בוך גרונם רמ, ב. וישכם לבן — תו"א קצב, א. בוך בראשית ברא סה, א. — לכללות מאמר זה ראה ד"ה להבין ענין עגולים ויושר — תקס"ב ע' מו. ד"ה זה בסה"מ — תקס"ח ע' שיס. בונה ירושלים סי' קטז.**

ב'תצב

בשבילי אמונה: **להר' מאיר ב"ר יצחק אלדבי — נדפס לפעם הראשונה בריוא די טרינטו שנת ש"ס.**
בלקו"ת ע"פ ראה אנכי: **אוה"ת ראה ע' תרמב.**

ב'תצד

בביאור ע"פ המגיד מראשית אחרית — **ראה אוה"ת משפטים ע' א'שו ואילך. ובסה"מ — תקס"ח ד"ה זה.**

ב'תצח

היריעות — בד"ה נשא . . . תקס"ג: **ראה אוה"ת נשא ע' רכה.**
בהג"ה — בד"ה למנצח: **לקו"ת תזריע כא, ב.**

ב'תקא

ועמ"ש ע"פ כי תקנה עבד עברי : **ראה באוה"ת משפטים ד"ה וזה בארוכה.**

סד"ה רני ושמחי : **תו"א לו, ד.**

וגם — אהרן איש חסד : **תו"א פב, א. ראה בספר הערכים — חב"ד ח"ב ערך אהרן בתחילתו ובמילואים שם סור תרכד להערה ב.**

ב'תקד

גילוי — אלה מסעי דתקס"ג : **באוה"ת מסעי ע' א'שסה, א'שע קיצורים לד"ה זה. המאמר נמצא בבוך אדה"ז — יבל אבי יושב קנא, א.**

ב'תקי

ע"י — בהביאור וארא תקע"ב : **נדפס להלן ע' ב'תקנו ביאור על דרוש זה.**

ב'תקיג

ותפתח : **בוך שמות — ויקרא לו, א גוכתי"ק, באב' 39 פס, ב.**

ב'תקיד

וישמע : **בוך שמות — ויקרא סו, א.**

ב'תקטז

להבין ענין שמחת חו"כ : **בוך באברויסק 57 דש, א. הגהות לתו"א קו, א.**

ב'תקכ

אזון — וזהו כמו הרה כו' : **ראה אוה"ת עקב ע' תקכב.**

ב'תקכב

שמו — מענין נעכר : **אולי צ"ל מענין דם נעכר.**

א"כ — בביאור המגיד מראשית אחרית : **אוה"ת ס"פ משפטים.**

ב'תקכד

לבאר הדברים ע"פ ולהעלותו : **בוך באברויסק 61 שטז, א — חסר קטע האחרון — מוגה בגוכתי"ק הצ"צ (?), באב' 57 שי, א. נח — חן פג, א.**

ב'תקכו

הטעמים — עמ"ש ע"פ חכלילי עינים : **אוה"ת ויחי כרך ב' דף שסט, ב.**

ב'תקלא

ברבות פ' שמות : **בוך בראשית — הבר קס, ב.**

ב'תקלב

הבאים ישרש : **בוך ויקרא בשלימות לו, ב. וישכם לבן — תו"א פז, ב.**

ב'תקלג

וצונו — בהגהות לד"ה ענין הברכות : **ראה אוה"ת בראשית כרך ג' ד"ה זה.**

ב'תקלח

וכענין — ובהביאור שלא נדפס שם : **ראה לקמן בס' ויקהל.**

ב'תקלט

הבאים ישרש : **בוך 1049 קפו, א.**

ב'תקמה

פ' שמות ענין הבאים : **בוך 1143 כה, ב.**

ב'תקמט

וידבר אלקים : **בוך 1198 קכה, א גוכתי"ק. אבות מלאכות — ציפעל קכב, א. בראשית — הבר קסב, ב רשום בסופו ס' וארא תקצ"ו. להבין ענין הברכות — אה"ק עז, א. בוך בראשית ברא פג, א. באב' 66.**

ב'תקנ

שהוא — אבות העולם : **ראה בספר הערכים — חב"ד ח"א סור כח מתו"ח לך פה, א.**

התורה . . . וכן ביעקב : **ראה לקמן ע' ב'תקנו : וכן יצחק.**

הערות וציונים

התורה — בביאור דמזוזה מימין: תו"א מג, ג.

כו' — ושם הגדול הוא בכתר: ראה אוה"ת יתרו ע' תתלד. נ"ך שופטים ע' ז.

ב'תפ

מצרים — עלי באר תקס"ד: נמצא בבוך אדה"ז — אז ישיר: את זו דרש אדמו"ר בק"ק פאלצק בשבת פ' חקת שנת תקס"ד. ובאב' 78 הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי. ונזכר גם לקמן ב'תרפג. באוה"ת ויצא ר, ב. ובכרך ה' תתסד, ב. וארא ע' ריז. חקת ע' תתכד. ראה ע' תרפח. — נדפס בתורה אור דפוס לעמברג טז, א.

ב'תפב

המשפילי — ע"פ אל יתהלל החכם בחכמתו: ראה מאמרי אדמו"ר הזקן — תקס"ח ע' מג.

ב'תפג

ביאור על תורה ואלה שמות: באב' 48 כס, ב. הנה ענין ב' ירידות — שמוטקין.

ב'תפד

שבשבטים — במדבר תקס"ד: נמצא בבוך באברויסק 78 נא, ב הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי. נזכר באוה"ת בהעלותך ע' שכד. וראה אוה"ת במדבר ע' לב.

ב'תפו

שמרבע"ה — שרשב"י הי' ניצוץ משה: ראה אוה"ת שמות ע' קד.

הוי' מצטרף לשאר השמות: וכ"ה בתו"א ס, א. אף ששם א"ל מצטרף עם כל השמות, ראה בד"ה בחדש השביעי — תרנ"ד.

ב'תפט

לילה — מהניתין מלכתא. ביצה כח, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א לעיל בכרך א' ע' יב שכן צריך להגיה בתו"א מס, ב ובלקו"ת שה"ש ע"ש ששים המה ע"ש.

המלך — אין הגליות מתכנסות: ויק"ר פ"ז, ג. וראה בארוכה בתשובות וביאורים לכ"ק אדמו"ר שליט"א בקובץ ליובאוויטש שנה ראשונה חוברת ד' — ביאור ע"פ נגלה.

ב'תצ

צירופי הוי' כנגד י"ב שבטים: ראה בארוכה באוה"ת בראשית ד"ה מחר חדש וביאוריו — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א באוה"ת שמות כרך א' ע' כס.

וכמ"ש ע"פ אני ישנה: ראה ד"ה זה בסה"מ — תקס"ה.

ב'תצא

ויאמר מלך מצרים: באב' 61 נז, א. נח — חן סה, א. בוך גרונם רמ, ב. וישכם לבן — תו"א קצב, א. בוך בראשית ברא סה, א. — לכללות מאמר זה ראה ד"ה להבין ענין עגולים ויושר — תקס"ב ע' מו. ד"ה זה בסה"מ — תקס"ח ע' שיט. בונה ירושלים סי' קטז.

ב'תצב

בשבילי אמונה: להר' מאיר ב"ר יצחק אלדבי — נדפס לפעם הראשונה בריווא די טרינטו שנת ש"ס.

בלקו"ת ע"פ ראה אנכי: אוה"ת ראה ע' תרמב.

ב'תצד

בביאור ע"פ המגיד מראשית אחרית — ראה אוה"ת משפטים ע' אשו ואילך. ובסה"מ — תקס"ח ד"ה זה.

ב'תצח

היריעות — בד"ה נשא . . . תקס"ג: ראה אוה"ת נשא ע' רכה.

בהג"ה — בד"ה למנצח: לקו"ת תזריע כא, ב.

ב'תקא

ועמ"ש ע"פ כי תקנה עבד עברי: ראה באוה"ת משפטים ד"ה זה בארוכה.
סד"ה רני ושמחי: תו"א לו, ד.
וגם — אהרן איש חסד: תו"א פב, א. ראה בספר הערכים — חב"ד ח"ב ערך אהרן בתחילתו ובמילואים שם טור תרכד להערה ב.

ב'תקד

גילוי — אלה מסעי דתקס"ג. באוה"ת מסעי ע' א'שסה. א'שע קיצורים לד"ה זה. המאמר נמצא בבוך אדה"ז — יבל אבי יושב קנג, א.

ב'תקי

ע' — בהביאור וארא תקע"ב. נדפס להלן ע' ב'תקנו ביאור על דרוש זה.

ב'תקיג

ותפתח: בוך שמות — ויקרא לו, א גוכתי"ק. באב' 39 פס, ב.

ב'תקיד

וישמע: בוך שמות — ויקרא סז, א.

ב'תקטז

להבין ענין שמחת חו"כ: בוך באברויסק 57 דש, א. הגהות לתו"א קו, א.

ב'תקכ

אדון — וזהו כמו הרה כו': ראה אוה"ת עקב ע' תקכב.

ב'תקכב

שמו — מעני, נעכר: אולי צ"ל מענין דם נעכר.
א"כ — בביאור המגיד מראשית אחרית: אוה"ת ס"ם משפטים.

ב'תקכד

לבאר הדברים ע"פ ולהעלותו: בוך באברויסק 61 שטז, א — חסר קטע האחרון — מוגה בגוכתי"ק הצ"צ (?). באב' 57 שי, א. נח — חן פג, א.

ב'תקכו

הטעמים — עמ"ש ע"פ חכלילי עינים: אוה"ת ויחי כרך ב' דף שסט, ב.

ב'תקלא

ברבות פ' שמות: בוך בראשית — הבר קס, ב.

ב'תקלב

הבאים ישרש: בוך ויקרא בשלימות לו, ב. וישכם לבן — תו"א סז, ב.

ב'תקלג

וצונו — בהגהות לד"ה ענין הברכות: ראה אוה"ת בראשית כרך ב' ד"ה זה.

ב'תקלח

וכענין — ובהביאור שלא נדפס שם: ראה לקמן בפ' ויקהל.

ב'תקלט

הבאים ישרש: בוך 1049 קסו, א.

ב'תקמה

פ' שמות ענין הבאים: בוך 1143 כה, ב.

ב'תקמט

וידבר אלקים: בוך 1198 קכה, א גוכתי"ק. אבות מלאכות — ציפעל קכב, א. בראשית — הבר קסב, ב רשום בסופו פ' וארא תקצ"ו. להבין ענין הברכות — אה"ק עז, א. בוך בראשית ברא פג, א. באב' 66.

ב'תקנ

שהוא — אבות העולם: ראה בספר הערכים — חב"ד ח"א טור כח מתו"ח לך פה, א.
התורה . . . וכן ביעקב: ראה לקמן ע' ב'תקנו: וכן יצחק.

ב'תקנא

בהמדות — רק ברוחניות: **ראה תו"א יא, ד. מא, ב. סח, ג. לקו"ת שלח לח, ב.**

ב'תקנה

אתכם — מלשון תגר: **ראה תו"א כו, ג. וראה במ"מ והערות שם.**

ב'תקנו

דבאמת קיים אברהם וכן יצחק ויעקב: **ראה ב"ר פצ"ה, ג. רמב"ן עה"ת בראשית כו, ה. מאירי בפתיחה למס' אבות. תו"א סז, ד.**

למעלה — בד"ה משה ידבר: **תו"א סח, ב.**

ב'תקנז

להעיר — וכל בניך כו' תקס"ח. **נזכר גם בפסקי דינים לכ"ק אדמו"ר הצ"צ בהוספות דף תמב, א.**

ביאור ע"פ וארא (דתקע"ב): **נדפס כאן ע"פ בוך 1198. ונמצא גם בהכת"י דלעיל. ויש כאן תיקונים והוספות שלא נדפס באוה"ת בראשית כרך ג' דף תרסד, א.**

הנה — פי' בלק"ת: **להאריז"ל.**

ב'תקס

להבין — אחד הוא ועד בחילופי אתוון: **זח"ב קלד, א. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' רמב.**

ב'תקסג

וידבר כו' וארא: **בוך באברויסק 48 לה, א. באב' 53 כג, א. מקול מחצצים — גרוסמאן פג, א רשום עליו: שבת פ' וארא תרכ"ג ליובאוויץ. וישכם לבן — תו"א צג, א.**

מבחי' — בביאור ע"פ קדושים תהיו דתקס"ב: **נדפס בדרך מצותיך ע' 310 ואילך.**

ב'תקסד

שקיים — וכן ביעקב: **ראה לעיל ע' ב'תקנו.**

ב'תקסז

ג) — מבואר בפע"ח: **ראה לעיל ע' ב'תקנב.**

ב'תקעב

פ"ב — ביאור חכלילי דן פ' א': **תו"א מח, ב.**

ב'תקעג

שירה — בד"ה לבסומי בפוריא: **תו"א צט, ב. ראה לקו"ת ויקרא ד, ג. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תש"ט ע' 121.**

ב'תקעד

שזה — בד"ה תורה צוה שלא נדפס בלקו"ת: **ראה אוה"ת ברכה ע' א'תתס.**

ב'תקעו

וארא אל אברהם: **בוך באברויסק 33 קיט, א. באב' 26. ראה סה"מ — תקס"ב ע' רעס. סה"מ — תקס"ח ע' שכ. סידור ע"פ זכר מח, א. אתהלך — לאוניא ע' רנב. תורת שמואל — תרכ"ז ע' תכא. המשך תרס"ו ע' קסה. בספר הערכים — חב"ד כרך ב' בערך אור.**

ב'תקעז

בשם — בד"ה קול דודי: **לקו"ת שה"ש יד, ג.**

ב'תקפא

טובך — בד"ה רני ושמחי: **תו"א לז, א.**

באהוי"ר — בד"ה מנורת זהב: **לקו"ת בהעלותך לג, ב ובאוה"ת שם ע"פ זה.**

ב'תקפב

וחסד — ואהבת ב"פ אור: **שער הכוונות כוונת ק"ש.**

ב'תקפג

כו' — ובהגהות ד"ה מנורת זהב: **אוה"ת בהעלותך ע' תיז.**

ב'תקפד

ד"ה וארא: **בוך ויס שכמו — ביחאווסקי.**

ומשתה — בד"ה רו"ש: **ראה אוה"ת בשלח ע' תקכב.**

ב'תקפה

וארא: **בוך 1039 נג, א.**

ברבות פ' וארא: **בוך שמות — ויקרא לס, א הוספות בגוכתי"ק.**

ב'תקפו

ארבעה — בזכרי' ב': **ראה אוה"ת נ"ך זכרי' ע' תקו.**

ב'תקפט

וארא: **בוך ויס שכמו — ביחאווסקי. קיצורים לתו"א נה, א.**

ב'תקצ

ברבות ר"פ וארא: **בוך באברויסק 48 מג, א.**

ר"פ — יחידות עשירות מאות: **ראה לקו"ת ברכה צג, א. מאמרי אדמו"ר הזקן — תקס"ח ע' תקכו.**

ב'תקצג

ברבות נשא: **באב' 48 מה, א.**

ב'תקצו

לכן אמור: **בוך שמות — ויקרא מז, א הוספות בגוכתי"ק.**

ב'תקצז

לכן אמור: **בוך באברויסק 82 נו, ב גוכתי"ק.**

ב'תרו

ויאמר כו' קח את מטך: **בוך באברויסק 66.**

מספר — ע"פ מאלמים אלומים: **ראה אוה"ת וישב כרך ו' דף תתרפב.**

ב'תריא

ויאמר כו' בא אל פרעה: **בוך באברויסק 61 שנג, א. נח — חן צא, א. ויס שכמו — ביחאווסקי.**

בא אל פרעה: **בוך 1056 סב, א גוכתי"ק.**

ב'תריב

לד"ה החדש הזה לכם: **בוך 1056 סח, א גוכתי"ק.**

ועוי"ל — בפי' ושמי הוי': **ראה לעיל בד"ה וארא. ובכרך א' ע' קיט.**

ב'תריג

המבין — פ"ק דר"ה: **יח, א.**

ב"ה — סד"ה והנה ענג: **תו"א צה, ב. ושם: והנה בחי' ענג.**

שחיי — אל תקרי שמות אלא שמות: **ברכות ז, ב. זח"ב ד, א.**

ב'תריד

ע"י — בת"א דף צ"ה ע"ד בשטה והנה: **בהוצאת קה"ת נו, ד בשורה המתחלת: ותשליך.**

כמגדל דוד — בשה"ש ע"פ כמגדל דוד: **רשימות על שה"ש ע' ס.**

ויקחו להם איש: **בוך באברויסק 53 עז, א. בוך בא כו, א. בוך כי ידעתיו — בעזסאלאוו עה, א. ראה בתורת שמואל — תרכ"ט ע' מה ד"ה החדש הזה — כל הענינים באריכות.**

ב'תריז

ד) — בד״ה ראה אנכי : לקו״ת **ראה יח, ג.**

הרימון — ששם הוי' נק' שם העצם : **ראה ד״ה וירד ה' על ה״ס — תרמ״ג.**

ב'תריח

כמו — אותיות תופר : **ראה בארוכה באוה״ת ויחי כרך ב' תט, סע״ב.**

ב'תרכא

וככה תאכלו אותו : **בוך 1056 סב, א גוכתי״ק. וראה לעיל בכרך א' ע' שז.**

ב'תרכב

וככה תאכלו אותו : **בוך 1056 סד, א גוכתי״ק.**

ב'תרכג

שייך לפסוק שבעת ימים : **בוך 1145 קרוב לסופו.**

ולקחתם אגודת אזוב : **בוך 1029 ז, א. על השער של הבוך נרשם : תרט״ז.**

ב'תרכד

כתיב — שרו של עולם : **יבמות טז, ב. זח״א קסב, א.**

שמט״ט נקרא נער : **זח״א קכו, א.**

ב'תרכז

ולקחתם : **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי. 1023 קטו, א.**

ב'תרכח

ולבאר — ע״פ וידבר אלקים : **ראה אוה״ת יתרו ע' תתפה.**

הולך — ע״פ שלש רגלים תחוג לי בשנה : **אוה״ת משפטים ע' א׳קעג.**

אתה — ע״פ בן פורת יוסף : **אוה״ת ויחי כרך ב' דף שפה, ב.**

ב'תרכט

הוא — ע״פ רפאני ה' וארפא : **ראה אוה״ת ויקרא כרך ב' ע' תרצ ואילך.**

בעמוס סי' ט : **בב' כת״י הנ״ל נמצא מאמר זה אחר המאמר דלעיל ולקחתם.**

כו', והזר״ע : = **והזית רענן.**

ב'תרלג

ועבר ה' : **בוך באברויסק 33 קלג, א. בוך לאדי הגדול. בוך 1049 קסה, ב. ראה תורת חיים דף קכג, א.**

ב'תרלו

דאצי' — בדרוש ג' בחי' אדם : **אוה״ת בלק ע' תתקסב.**

ב'תרמב

בדרוש קרח תקס״ו : **ראה אוה״ת קרח ע' תרפה. מכמה דרושים משמע שהוא מיוסד על שנה זו.**

ב'תרמג

ביאור ע״פ למען תהי' . **בוך באברויסק 61 רפד, א. בוך בראשית ברא פו, א. בוך בא צד, א. בוך במדרש פ' ח״ש — מרינובסקי מה, א. בוך 1198 נמצא רק עמוד אחד בגוכתי״ק.**

ב'תרמז

קדש לי כל בכור : **בוך באברויסק 70 ג, ב.**

ממכ״ע — בהבאים ישרש יעקב : **תו״א נג, ד. אוה״ת שמות ע' פב.**

ב'תרנא

ויהי בשלח : **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי. ראה תורת שמואל — תרכ״ז ע' קו.**

בארץ — זורע כור : **בתו״ח כאן הגי' קב. ראה פסחים פז, ב. קובץ יו״ד שבט ע' פג. לקו״ש ח״ד ע' 1269.**

מענין — בביאור דהבאים : **תו״א נג, ג. ובאוה״ת שם.**

הערות וציונים

ב׳תרנב

ג״ע — בהגהות לד״ה יהודה: **אוה״ת ויחי כרך ה׳ דף תתקצה, ב.**

ב׳תרנג

גפן — בהגהות וישב יעקב: **ראה אוה״ת וישב — כרך ה׳ דף תתצב, ב.**

ומעלות — עוה״ב וישראל: **כ״ה בתו״א. בבוך אדה״ז — יבל אבי יושב הגי׳: מבחי׳ יעקב וישראל.**

ב׳תרנד

ומסתיר — בדרוש המתחיל ראה ריח בני: **תו״א כ, ב. אוה״ת תולדות דף קנב, א. כרך ד׳ דף תתכט, ב.**

ב׳תרנו

לכאן) — וימנע מרשעים אורם: **איוב לח, טו. ראה באוה״ת פ׳ וישלח כרך ה׳ דף תתפו, א.**

ב׳תרנז

האדם — וכן התורה יש לה מדה: **עיין בהמשך תרס״ו בד״ה שובה ישראל.**

וכמ״ש — שיש לה מדה: **ראה תורת שמואל — תרכ״ט ע׳ נד שזהו ע״פ מארז״ל בערובין כא, א ע״ש.**

ב׳תרסא

גדולתו — פנימיות אבא: **ראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסה״מ ת״ש ע׳ 49.**

ב׳תרסג

בשלח . . . ויסב: **בוך שמות — ויקרא נה, א.**

ויקח משה: **בוך 1071 קסב, א גוכתי״ק.**

ופרעה הקריב: **בוך 1056 עא, א גוכתי״ק.**

ב׳תרסד

אז ישיר: **בוך 1056 עב, א גוכתי״ק.**

יוני — ובד״ה רב שמואל ב״ר יצחק: **סידור קכח, א.**

ב׳תרסז

ביאור ע״פ אז ישיר: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב׳תרסט

לד״ה אז ישיר: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב׳תרע

הערה לדרוש אז ישיר: **בוך 1143 מה, ב.**

ב׳תרעא

ענין ראי׳: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב׳תערב

וירא ישראל: **בוך 2314 — ירושלים גוכתי״ק. בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב׳תרעה

בפ׳ בשלח: **בוך 1049 רכו, א.**

עזי — בעוה״ז מקלסין אותו . . . צור עולמים: **ראה לקו״ת פקודי ד, א.**

ב׳תרעז

פסוק עזי וזמרת: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב׳תרעח

במדרש רבה: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ענין הילך בתורתי: **בוך 1056 עד, א גוכתי״ק.**

ב׳תרפג

והר סיני עשן: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

משה ידבר: **בוך 1039 נג, א.**

ב׳תרפד

וידבר אלקים: **בוך 1136 קצא, א גוכתי״ק. באברויסק 51 שכד, א.**

ב׳תרפו

להלב — בלשון רבינו . . . בפסוק הקל קול יעקב: **סידור יט, א.**

ב׳תרצ

זכור את יום השבת: **בוך 1054 קיא, א. בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב׳תרצב

אתהפכא — (בד״ה ויקהל): **תו״א פז, ד. ראה טעמי המצות — דרך מצותיך מצות לא תבערו אש אות א.**

ב׳תרצט

תוספות והערות על הדרוש: **בוך 1023 קלג, א. בוך ויט שכמו — ביחאווסקי. ראה לקמן ע׳ ב׳תשג ולעיל פ׳ יתרו ע׳ תתקמה.**

את השבת — בד״ה אות שבתותי תשמרו שלא נדפס בלקו״ת: **ראה באוה״ת ויקרא כרך ב׳ ע׳ תריא ד״ה זה.**

רמ״ח — וכ״ה בבחיי שם דף צ״ז ע״ג: **בהוצאת שעוועל ע׳ קצת. וראה לקמן ע׳ ב׳תשג.**

ב׳תשג

תוספות והערות על הדרוש: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב׳תשד

כמו — כהתי״ה: **= כל הנשמה תהלל י״ה.**

בד״ה רני ושמחי: **תו״א לו, ב.**

ב׳תשיא

בדרוש — דקנ״ט ע״ג: **הוצאת קה״ת דף קמא, ג. וראה אוה״ת לשבועות ע׳ קט ד״ה תורת ה׳ תמימה.**

הוי׳ — דקס״א ע״ג: **שם קמה, ב.**

ב׳תשיג

מאה — בד״ה הבאים ישרש: **תו״א נג, ד.**

ב׳תשטז

זכור ושמור: **בוך 1056 גוכתי״ק.**

ב׳תשיט

פרעה — ד״ה לכן אמור . . . וד״ה ואני נתתי: **תו״א נז, ג. קב, ג.**

וכל העם רואים: **בוך 1039 נג, א.**

מזבח אדמה: **בוך 1056 עט, א גוכתי״ק.**

ב׳תשכא

מזבח אדמה: **בוך 1105 לג, א.**

ב׳תשכג

מזבח אדמה: **בוך 1031 קכז, ב גוכתי״ק.**

ב׳תשכד

וזבחת עליו: **בוך 1056 פ, א גוכתי״ק.**

ב׳תשכז

פסוק ואלה המשפטים: **בוך 1023 קלט, א.**

תשים — בד״ה שופטים ושוטרים: **ראה אוה״ת שם ע׳ תתיז.**

בענין — ע״פ ואלה המשפטים ושם סעי׳ ה׳: **אולי הכוונה לאוה״ת שם ע׳ א׳צא.**

ב׳תשכח

ואנשי קודש: **בוך 1056 פג, א גוכתי״ק.**

ב׳תשכט

לא תהיה משכלה: **בוך 1056 פט, א גוכי״ק.**

מות — ע״פ ונשב בגיא: **אוה״ת ואתחנן ע׳ קמו.**

ב'תשלב

בד"ה לא תהיה משכלה: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב'תשלג

שלש פעמים בשנה: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב'תשלד

ויראו את אלקי: **בוך 1023 קסב, א. בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב'תשמג

ויקחו לי תרומה: **בוך 1056 צה, א גוכתי"ק.**

ב'תשמה

ויקחו לי תרומה: **בוך 1056 צז, א גוכתי"ק.**

ב'תשמו

שייך לתרומה: **בוך 1136 קרוב לסופו.**

ב'תשמט

ועשית בגדי קדש: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי. בוך 1023 קעא, א.**

ב'תשנג

א) במלאכי סי' ב' ה': **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי. בוך 1023 קעד, א. ראה לעיל בפ' תצוה ע' א'תרכז.**

ב'תשנז

להדרוש שבת"א: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי. בוך 1023 קעד, א.**

ב'תשנח

ב) ועתה: **ראה לעיל פ' תצוה א'תר.**

לגפן — דע"ז ע"ד: **תו"א מו, ד.**

בענין וכובע ישועה בראשו: **באוה"ת שם א'תר מציין: ועמ"ש באגה"ק ד"ה וילבש צדקה כשריון בענין וכובע ישועה בראשו, ובת"א פרשה וישב בד"ה בכ"ה בכסליו. ועיין בפרדס ערך כובע ישועה ובמא"א אות ב' סעי' י"א ואות מ"ם סעיף קכ"ח בענין מצנפת, וע' בגמרא פ"ק דגיטין ד"ז ע"א בזמן שמצנפת. ע"ש.**

ב'תשנט

בחי' אהרן אותיות נראה: **זח"ג קג, א. ארה בספר הערכים — חב"ד כרך ב' ערך אהרן במילואים טור תרכט להערה 681.**

ב'תשס

ד) אך הנה: **ראה אוה"ת שם א'תרב. א'תרל.**

ב'תשסג

קדש — בפ' משפטים ובפ' תצוה דשנת תקס"ה: **הכוונה לד"ה אלו בתו"א עז, ג. פב, א. ובבוך אדה"ז — יבל אבי יושב מסומן כן על מאמרים אלו.**

תקס"ה — ביאור ע"פ משה ידבר . . . ביסוד אבא: **תו"א סח, ד. ראה לקו"ש ח"ו ע' רמו.**

מראיהם ומעשיהם כו': **תו"א סט, ג.**

מזל — ברה ולהבין ביאור הדברים: **תו"א לד, ג.**

כמ"ש — וז"ל חותמו של כה"ג: **תו"א מא, ג.**

ב'תשסה

קיצור מן ועשית בגדי קדש: **בוך 1023 קפא, א.**

ב'תשסו

ועשית ציץ: **בוך 1053 עז, א גוכתי"ק.**

לא — ועמ"ש על המד"ר בשלח: **ראה אוה"ת בשלח ע' תצ.**

ב'תשסח

זכור את אשר עשה לך עמלק: **בוך 1056 צט, א גוכתי"ק. ראה לעיל פ' זכור ע' א'תשסט.**

פי' — בד"ה והתהלכתי בתוככם: **ראה אוה"ת ויקרא כרך ב' ע' תרנז.**

הערות וציונים

ב׳תשסט

נגד — משה יסוד אבא: **ראה לקו״ש ח״ו ע׳ רמו. ולעיל ב׳תשסג.**

ב׳תשע

ב) להבין פי׳: **בוך 1056 קא, א גוכתי״ק.**

ב׳תשעא

זכור את אשר עשה לך עמלק: **בוך באברויסק 77 קפ, א.**

ב׳תשעז

זכור את אשר עשה לך עמלק: **בוך 1056 קג, א גוכתי״ק.**

בבחי׳ — ובכל יום ויום: **ראה תניא פרק מז. וראה ביאורים להגש״פ ע׳ רלה בדיוק הל׳ בכל יום.**

ב׳תשעט

ענין מלחמת עמלק: **בוך 2314 — ירושלים קכ, א גוכתי״ק.**

ב׳תשפ

ע׳ פע״ח: **בגוכתי״ק שם יש חצי עמוד חלק לפני זה.**

ב׳תשפא

ביאור לפי׳ זכור: **בגוכתי״ק הנ״ל. אולי לתו״א פד, א.**

ב׳תשפב

פקדתי: **בגוכתי״ק הנ״ל, אחר המאמר הנ״ל.**

ב׳תשפה

כי תשא: **בוך 1105 מד, א. ראה תו״א קיא, א. אוה״ת לעיל ע׳ א׳תתעט.**

ב׳תשפו

תירוץ — בד״ה ולהבין זה: **תו״א מו, ב.**

ב׳תשצא

ויקהל משה: **בוך 1136 רצ, א גוכתי״ק.**

להבין שרשי הדברים: **בוך ויט שכמו — ביחאווסקי.**

ב׳תשצו

ביום — ועמ״ש הרמב״ן: **ראה לעיל פ׳ יתרו ע׳ תתקלט. פ׳ דברים ע׳ א.**

ב׳תשצח

מ״ש ע״פ זה ספר תולדות: **אוה״ת בראשית כרך ג׳ דף תקצב, א.**

ב׳תשצט

ויקהל משה: **בוך 1056 קיא, א גוכתי״ק.**

ב׳תת

קחו מאתכם: **בוך הנ״ל קיג, א גוכתי״ק.**

למה נסמכה פ׳ שבת: **בוך 1039 ריט, א.**

ב׳תתא

ראו קרא: **בוך 1056 קיז, ב גוכתי״ק.**

ב׳תתג

קיצור ושכנתי: **בוך הנ״ל קטו, א גוכתי״ק.**

ב׳תתד

א) במד״ר: **בוך 1023 קצ, א.**

ב׳תתה

המלאכה — בזהר גדול: **בגליון הזהר מציין שכן הגי׳ בזהר דפוס מנטובא, קרימונא, לובלין, זולצבאך.**